Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ភេយា ពស្ស ភកចេពា អទហេពា សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

ល្ខកតិកាទេឃ

ចទិឃាបិដក-អដ្ឋកឆា

កន្ថារម្ភកឆា

ចទិឃា សព្ទលោកស្ស, ហិពា ឃស្ស យេហសិតោ;

អថិតេត្តឃ្យាត្វកាចំ ពំ, ចេត្វ លោកក្កតាឃកំ៍

ចិន្ញាចទហាសព្យត្វា, ទេឃត តឹឃត្តិ លោកេពា;

ចេត្វ ពព្យុត្តព្យំ ឆព្វុំ, សម្មាសម្ពុទ្ធប្វុឌិពំ៍

សិលាឌិក្យហាសព្យេត្វា, ជិេពា ឃក្កបលេស្ង ទេឃា;

ចេត្វ អទិឃសង្ឃ ពំ, បុញ្ញាកេព្ហត្តំ អត្វត្តនំ៍

ចត្តតាឌតិពំ បុញ្ញា, ខ្លពិ ឃំ ទពតត្តទេឃ;

ហពត្តទាទេឃា សព្ទត្ត, ហុត្វាហំ ពស្ស ទេពឌសា៍

ខ្លយស្មិ កង្ខាបព្យស្មិ, សព្វពា ឃា ស្វត្តាទា;

ក្តក្តិសបាទយិបព្យត្តា, ទាតបាទយិពាឌទេឃា៍

តាសំ សម្ពោធិចរិយានំ, អានុភាវវិភាវនំ;

សក្កេសុ និគ្រោធារាមេ, វសន្តេន មហេសិនា។

យំ ធម្មសេនាបតិនោ, សព្វសាវកកេតុនោ;

លោកនាថេន ចរិយា-បិដកំ នាម ទេសិតំ។

យំ ខុទ្ទកនិកាយស្មិំ, សង្គាយិំសុ មហេសយោ;

ធម្មសង្គាហកា សត្ថុ, ហេតុសម្បត្តិទីបនំ។

តស្ស សម្ពោធិសម្ភារ-វិភាគនយយោគតោ;

កិញ្ចាបិ ទុក្ករា កាតុំ, អត្ថសំវណ្ណនា មយា។

សហ សំវណ្ណនំ យស្មា, ធរតេ សត្ថុ សាសនំ;

បុព្ពាចរិយសីហានំ, តិដ្ឋតេវ វិនិច្ឆយោ។

តស្មា តំ អវលម្ពិត្វា, ឱគាហិត្វា ច សព្ពសោ;

ជាតកានុបនិស្សាយ, បោរាណដ្ឋកថានយំ។

និស្សិតំ វាចនាមគ្គំ, សុវិសុទ្ធមនាកុលំ;

មហាវិហារវាសីនំ, និបុណត្ថវិនិច្ឆយំ។

នីតនេយ្យត្ថភេទា ច, បារមី បរិទីបយំ;

ករិស្សាមិ តំ ចរិយា-បិដកស្សត្ថវណ្ណនំ។

ឥតិ អាកង្ខមានស្ស, សទ្ធម្មស្ស ចិរដ្ឋិតិំ;

វិភជន្តស្ស តស្សត្ថំ, និសាមយថ សាធវោ។

តត្ថ ចរិយាបិដកន្តិ កេនដ្ឋេន ចរិយាបិដកំ? អតីតាសុ ជាតីសុ សត្ថុ ចរិយានុភាវប្បកាសិនី បរិយត្តីតិ កត្វា, បរិយត្តិអត្ថោ ហិ អយំ បិដកសទ្ទោ, “មា បិដកសម្បទានេនា”តិអាទីសុ (អ។ និ។ ៣.៦៦) វិយ។ អថ វា យស្មា សា បរិយត្តិ តស្សេវ សត្ថុ បុរិមជាតីសុ ចរិយានំ អានុភាវប្បកាសនេន ភាជនភូតា, តស្មាបិ “ចរិយាបិដក”ន្តិ វុច្ចតិ, ភាជនត្ថោបិ ហិ បិដកសទ្ទោ និទ្ទិដ្ឋោ “អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ, កុទាលបិដកំ អាទាយា”តិអាទីសុ (ម។ និ។ ១.២២៨; អ។ និ។ ៣.៧០) វិយ។ តំ បនេតំ ចរិយាបិដកំ វិនយបិដកំ, សុត្តន្តបិដកំ, អភិធម្មបិដកន្តិ តីសុ បិដកេសុ សុត្តន្តបិដកបរិយាបន្នំ ទីឃនិកាយោ, មជ្ឈិមនិកាយោ, សំយុត្តនិកាយោ, អង្គុត្តរនិកាយោ, ខុទ្ទកនិកាយោតិ បញ្ចសុ និកាយេសុ ខុទ្ទកនិកាយបរិយាបន្នំ សុត្តំ, គេយ្យំ, វេយ្យាករណំ, គាថា, ឧទានំ, ឥតិវុត្តកំ, ជាតកំ, អព្ភុតធម្មំ, វេទល្លន្តិ នវសុ សាសនង្គេសុ គាថាសង្គហំ។

“ទ្វាសីតិ ពុទ្ធតោ គណ្ហិំ, ទ្វេ សហស្សានិ ភិក្ខុតោ;

ចតុរាសីតិ សហស្សានិ, យេ មេ ធម្មា បវត្តិនោ”តិ។ (ថេរគា។ ១០២៧) –

ឯវំ ធម្មភណ្ឌាគារិកេន បដិញ្ញាតេសុ ចតុរាសីតិយា ធម្មក្ខន្ធសហស្សេសុ កតិបយធម្មក្ខន្ធសង្គហំ។ វគ្គតោ អកិត្តិវគ្គោ, ហត្ថិនាគវគ្គោ, យុធញ្ជយវគ្គោតិ វគ្គត្តយសង្គហំ។ ចរិយតោ អកិត្តិវគ្គេ ទស, ហត្ថិនាគវគ្គេ ទស, យុធញ្ជយវគ្គេ បញ្ចទសាតិ បញ្ចតិំសចរិយាសង្គហំ។ តីសុ វគ្គេសុ អកិត្តិវគ្គោ អាទិ, ចរិយាសុ អកិត្តិចរិយា។ តស្សាបិ –

“កប្បេ ច សតសហស្សេ, ចតុរោ ច អសង្ខិយេ;

ឯត្ថន្តរេ យំ ចរិតំ, សព្ពំ តំ ពោធិបាចន”ន្តិ។ –

អយំ គាថា អាទិ។ តស្ស ឥតោ បភុតិ អនុក្កមេន អត្ថសំវណ្ណនា ហោតិ។

គន្ថារម្ភកថា និដ្ឋិតា.

និទានកថា

សា បនាយំ អត្ថវណ្ណនា យស្មា ទូរេនិទានំ, អវិទូរេនិទានំ, សន្តិកេនិទានន្តិ ឥមានិ តីណិ និទានានិ ទស្សេត្វា វុច្ចមានា សុណន្តេហិ សមុទាគមតោ បដ្ឋាយ សុដ្ឋុ វិញ្ញាតា នាម ហោតិ. តស្មា តេសំ និទានានំ អយំ វិភាគោ វេទិតព្វោ.

ទីបង្ករទសពលស្ស បាទមូលស្មិំ កតាភិនីហារស្ស មហាសត្តស្ស យាវ តុសិតភវនេ និព្វត្តិ, តាវ បវត្តោ កថាមគ្គោ ទូរេនិទានំ នាម. តុសិតភវនតោ បដ្ឋាយ យាវ ពោធិមណ្ឌេ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណប្បត្តិ, តាវ បវត្តោ កថាមគ្គោ អវិទូរេនិទានំ នាម. មហាពោធិមណ្ឌតោ បន បដ្ឋាយ យាវ បច្ចុប្បន្នវត្ថុ, តាវ បវត្តោ កថាមគ្គោ សន្តិកេនិទានំ នាម. ឥមេសុ តីសុ និទានេសុ យស្មា ទូរេនិទានអវិទូរេនិទានានិ សព្ពសាធារណានិ, តស្មា តានិ ជាតកដ្ឋកថាយំ (ជា. អដ្ឋ. ១.ទូរេនិទានកថា) វិត្ថារិតនយេនេវ វិត្ថារតោ វេទិតព្ពានិ. សន្តិកេនិទានេ បន អត្ថិ វិសេសោតិ តិណ្ណម្បិ និទានានំ អយមាទិតោ បដ្ឋាយ សង្ខេបកថា.

ទីបង្ករស្ស ភគវតោ បាទមូលេ កតាភិនីហារោ ពោធិសត្តោ លោកនាថោ អត្តនោ អភិនីហារានុរូបំ សមតិំសបារមិយោ បូរេត្វា, សព្ពញ្ញុតញ្ញាណសម្ភារំ មត្ថកំ បាបេត្វា, តុសិតភវនេ និព្វត្តិត្វា ពុទ្ធភាវាយ ឧប្បត្តិកាលំ អាគមយមានោ, តត្ថ យាវតាយុកំ ឋត្វា តតោ ចុតោ សក្យរាជកុលេ បដិសន្ធិំ គហេត្វា អនេកេន បរិហារេន មហន្តេន សិរិសោភគ្គេន វឌ្ឍមានោ អនុក្កមេន យោព្ពនំ បត្វា ឯកូនតិំសេ វយស្មិំ កតមហាភិនិក្ខមនោ, ឆព្វស្សានិ មហាបធានំ បទហិត្វា, វេសាខបុណ្ណមាយំ ពោធិរុក្ខមូលេ និសិន្នោ សូរិយេ អនត្ថង្គមិតេយេវ មារពលំ វិធមិត្វា បុរិមយាមេ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរិត្វា, មជ្ឈិមយាមេ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធេត្វា, បច្ឆិមយាមេ ទិយឌ្ឍកិលេសសហស្សំ ខេបេត្វា, អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុជ្ឈិ.

តតោ តត្ថេវ សត្តសត្តាហេ វីតិនាមេត្វា, អាសាឡ្ហិបុណ្ណមាយំ ពារាណសិំ គន្ត្វា ឥសិបតនេ មិគទាយេ អញ្ញាសិកោណ្ឌញ្ញប្បមុខា អដ្ឋារស ព្រហ្មកោដិយោ ធម្មាមតំ បាយេន្តោ, ធម្មចក្កំ (សំ. និ. ៥.១០៨១; មហាវ. ១៣ អាទយោ; បដិ. ម. ២.៣០) បវត្តេត្វា, យសាទិកេ វេនេយ្យេ អរហត្តេ បតិដ្ឋាបេត្វា, តេ សព្ពេវ សដ្ឋិ អរហន្តេ លោកានុគ្គហាយ វិស្សជ្ជេត្វា, ឧរុវេលំ គច្ឆន្តោ កប្បាសិកវនសណ្ឌេ តិំស ភទ្ទវគ្គិយេ សោតាបត្តិផលាទីសុ បតិដ្ឋាបេត្វា, ឧរុវេលំ គន្ត្វា អឌ្ឍុឌ្ឍានិ បាដិហារិយសហស្សានិ ទស្សេត្វា ឧរុវេលកស្សបាទយោ សហស្សជដិលបរិវារេ តេភាតិកជដិលេ វិនេត្វា, តេហិ បរិវុតោ រាជគហនគរូបចារេ លដ្ឋិវនុយ្យានេ និសិន្នោ ពិម្ពិសារប្បមុខេ ទ្វាទសនហុតេ ព្រាហ្មណគហបតិកេ សាសនេ ឱតារេត្វា, មគធរាជេន ការិតេ វេឡុវនវិហារេ វិហរតិ.

ឯវំ ភគវតិ វេឡុវនេ វិហរន្តេ សារិបុត្តមោគ្គល្លានេសុ អគ្គសាវកដ្ឋានេ ឋបិតេសុ សាវកសន្និបាតេ ជាតេ, សុទ្ធោទនមហារាជា “បុត្តោ កិរ មេ ឆព្វស្សានិ ទុក្ករការិកំ ចរិត្វា បរមាភិសម្ពោធិំ បត្វា បវត្តិតវរធម្មចក្កោ រាជគហំ និស្សាយ វេឡុវនេ វិហរតី”តិ

សុត្វា ជនបុរិសសហស្សបរិចារេ, អត្តក្កមេត ជន អមេច្ចេ បេសេសិ “បុត្តំ មេ ខ្ពាឆាតេត្វា ជនេស្សថា”តិ៍ ទេវាសុ ទាឌកហំ កត្វា សត្ថុ ឆមុ្ខេឌសតាយ អទេហទេត្ត បតិដ្ឋិទេវាសុ កាញ្ចនាឃិទេត្វទេត ទទេណ្ណា អឆិប្បទេឃ អាទេទាធិទេព កកចា ខឹនតិសហស្សលិហាសចបរិចុទោ ទាឌកហតោ តិក្ខុមិត្វា សដ្ឋិឃោឌតំ កបិលចត្ថុំ ខ្ញុំហិ យាសេហិ សមុ្យាបុលិ៍ សញ្ជទាខាតោ “អមុ្យាកំ ញាតិសេដ្ឋិំ បស្សិស្សាមា”តិ សត្ថុំបតិត្វា តិទេក្រាឆារាមំ កកចទេតា ច កិក្ខុសញ្ឈស្ស ច ចសតឃោក្កំ កាទេទត្វា, កន្ធបុប្ផាឌិហត្ថា បច្ចុក្កមតំ កត្វា, សត្វាទំ តិទេក្រាឆារាមំ បចេសេសុំ៍ ៣៣ កកចា ខឹនតិសហស្សលិហាសចបរិចុទោ បណ្ណត្តចទេព្ទឌ្ឍាសទេត តិសីឌិ៍ សាកិយា យាតត្ថឌ្ឍា សត្ថុ បហិបិតំ តាកិស្ស៍ កកចា ទេពសំ អញ្ញាសឃំ ខ្ចទេលិទេកត្វា យាតំ កឌ្ឍិត្វា ទេព ឆមុ្ខេឌសតាយ កាឌទេត កាតំ អកិណ្ណាបិឌេកំ ចត្តុឡ្ហាតំ សមាបដ្ឋិត្វា ចុដ្ឋាយ អាកាសំ អត្ថុក្កត្វា ទេពសំ ឃឹទេស បិឌេបំសុំ ខ្ចកិទេមាទេតា ចិឃ, កណ្ឌុត្តុក្ខុទេល កតបិដិហារិយសឌិសំ ឃមកបិដិហារិយំ អកាសិ៍ ទាឌា តំ អច្ឆរិយំ ឌិស្វា “អឃំ ទេលិទេក អក្កបុក្កទេលា”តិ ចត្តិ៍ ទណ្ណា បត ចត្តិទេត ទេព ឆាតំ តាយ ត សទេក្កាត្តិ, សទេត្តាបិ សាកិយា ចត្តិសុ៍

៣ឌា កិរ កកចា ឃមកបិដិហារិយំ កទេរាទេត្តា ទេលិកចិចទេលាបិដិហារិយម្បិ អកាសិ – ឃស្មិំ ចត្តមាទេត មត្យស្សា មត្យស្សទេលិទេក ឃឆាធិតា ឃឆាតិសិត្តាច ចាត្យមហាទាឌិកទេតា បដ្ឋាយ ឃាច អកតិដ្ឋកចតា សទេត្តា ឌេទេច ៣ត្ថ ៣ត្ថ អត្តទេតា កចទេត កិញ្ចអទេត្ត ឌិត្តាត្យកាទេចត ទេខាតទេត្ត មហតិ ឌិត្តាសម្បត្តិ អត្យកចទេត្ត សត្តាតិ សមាបត្តិសុលាតិ អត្យកចទេត្ត អញ្ញាមញ្ញំ ឆម្មំ សាកច្ឆទេត្ត ច ព្ទុឌ្ធាត្យកាទេចត អត្តទេតា មំសចក្ខុតាច បស្សត្តិ៍ ៣ឆា ទេហដ្ឋាបឆចិមំ អដ្ឋស្ស មហាតិទេឃស្ស, ទេសាញ្ចអសស្ស ច ក្ខស្សគតិទេឃស្ស, ទេលិកត្តទតិទេឃ ចាតិ ៣ត្ថ ៣ត្ថ មហាក្ខុក្ខ អត្យកចមាទេត សទេត្ត បស្សត្តិ៍ ឌសសហស្សិទេលិកឆាត្យំ ឌេចា មហច្ចទេឌចាត្យកាទេចត ៣ឆាកតំ ក្ខបសដ្ឋមិត្វា អច្ឆរិយព្ភុតចិត្តខាតា បញ្ចលិកា តមស្សមាតា បឃិទុបិសត្តិ, ព្ទុឌ្ធក្ខុលាបដិសំយុត្តា កាឆាទេឃា ក្ខុកាហទេត្តា ទេឆាទេមត្តិ អទេប្ផាទេដត្តិ ហសត្តិ បីតិទេសាមតស្ស៍ បទេចឌេត្តិ៍ ឃំ សត្ថាយ ចុត្តំ –

“ក្យុខា មហាទាឌិកា តាចតិសា, ឃាមា ច ឌេចា ត្យសិតា ច តិម្មិតា;

បទតិម្មិតា ទេឃបិ ច ព្រាហ្មកាឃិកា, អាតត្តិតា ចិបុលមកំស្ស ទេឈាស”ត្តិ៍ (ព្យ៍ ចំ៍ ១៍៩)

៣ឌា ហិ ឌសឆាទេលា “អត្យលំ អត្តទេតា ព្ទុឌ្ធញលំ ឌេទេស្សស្សាមី”តិ មហាកទុណាឃ សមុស្សាហិទេតា អាកាទេស ឌសសហស្សចក្កចាឡអសមាកទេម ចង្កមំ មាទេបត្វា, ក្ខាឌសទេឃាឌតចិត្ថទេព សត្តាទតមទេឃ ចង្កទេម ឌិទេតា ឃឆាចុត្តំ ឌេចមត្យស្សតឃតចិហក្កាតំ ៦កតិបិតក្ខុមច្ឆរិយំ អតណ្ណាសាឆាទលំ ព្ទុឌ្ធាតំ សមាឆិញាណាត្យកាចឌីបតំ បិដិហារិយំ ឌេទេស្សត្វា, បុត ៣ស្មិំ ចង្កទេម ចង្កមទេត្តា ទេចទេតឃ្យាតំ អញ្ញាសឃាត្ទុបំ អចិទេត្តឃ្យាត្យកាចាឃ អទេតាបមាឃ ព្ទុឌ្ធលីឡាឃ ឆម្មំ ឌេទេសសិ៍ ទេពត ចុត្តំ –

“ត ទេហទេព ខាតត្តិ សទេឌចមាត្យសា, ព្ទុទេឌ្ធា អឃំ កិឌិសទេកា តទុត្តទេមា;

ខ្ពឌ្ធិពលំ បញ្ញាពលញ្ច កិឌិសំ, ព្ទុឌ្ធពលំ ទេលិកហិតស្ស កិឌិសំ៍

“ន ហេតេ ជានន្តិ សទេវមានុសា, ពុទ្ធោ អយំ ឯទិសកោ នរុត្តមោ;

ឥទ្ធិពលំ បញ្ញាពលញ្ច ឯទិសំ, ពុទ្ធពលំ លោកហិតស្ស ឯទិសំ.

“ហន្ទាហំ ទស្សយិស្សាមិ, ពុទ្ធពលមនុត្តរំ;

ចង្កមំ មាបយិស្សាមិ, នភេ រតនមណ្ឌិត”ន្តិ. (ពុ. វំ. ១.២-៣);

ឯវំ តថាគតេន អត្តនោ ពុទ្ធានុភាវទីបនំ បាដិហារិយំ ទស្សេត្វា ធម្មំ ទេសេន្តេ អាយស្មា ធម្មសេនាបតិ សារិបុត្តោ រាជគហេ គិជ្ឈកូដបព្ពតេ ឋិតោ ទិព្ពចក្ខុនា បស្សិត្វា, តេន ពុទ្ធានុភាវសន្ទស្សនេន អច្ឆរិយព្ភុតចិត្តជាតោ “ហន្ទាហំ ភិយ្យោសោមត្តាយ ពុទ្ធានុភាវំ លោកស្ស បាកដំ ករិស្សាមី”តិ សញ្ជាតបរិវិតក្កោ អត្តនោ បរិវារភូតានិ បញ្ច ភិក្ខុសតានិ គហេត្វា អារោចេត្វា ឥទ្ធិយា អាកាសេន តាវទេវ អាគន្ត្វា សបរិវារោ ភគវន្តំ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ចបតិដ្ឋិតេន វន្ទិត្វា ទសនខសមោធានសមុជ្ជលមញ្ជលិំ សិរសិ បគ្គយ្ហ តថាគតស្ស មហាភិនីហារំ បារមិបរិបូរណញ្ច បុច្ឆិ. ភគវា តំ កាយសក្ខិំ កត្វា តត្ថ សន្និបតិតមនុស្សានញ្ច ទសសហស្សចក្កវាឡទេវព្រហ្មានញ្ច អត្តនោ ពុទ្ធានុភាវំ បរិទីបយន្តោ ពុទ្ធវំសំ ទេសេសិ. តេន វុត្តំ –

“សារិបុត្តោ មហាបញ្ញោ, សមាធិជ្ឈានកោវិទោ;

បញ្ញាយ បារមិប្បត្តោ, បុច្ឆតិ លោកនាយកំ.

“កីទិសោ តេ មហាវីរ, អភិនីហារោ នរុត្តម;

កម្ហិ កាលេ តយា ធីរ, បត្ថិតា ពោធិមុត្តមា.

“ទានំ សីលញ្ច នេក្ខម្មំ, បញ្ញា វីរិយញ្ច កីទិសំ;

ខន្តិ សច្ចមធិដ្ឋានំ, មេត្តុបេក្ខា ច កីទិសា.

“ទស បារមី តយា ធីរ, កីទិសី លោកនាយក;

កចំ ក្ខបបរិយី បុណ្ណា, បរយត្តបរិយី កចំ·

“តស្ស បុរេដ្ឋា ចិឃាកាសិ, ករចិកយឆ្មរកិរេរា;

តិគ្គាបឃរេត្តា ហឥឃំ, ហាឯឃរេត្តា ឯរេឥចក”ត្តិ· (ទោ· ចំ· ០·ល៊ិ៍3-ល៊ិ៉);

ឲចំ ភកចតា ពុទ្ធចំរេ រេឥឃិរេត ឤឃស្មា ឆយ្ហរឯតាបតិ “អរេហា ពុទ្ធាតំ រេហតុឯយ្យឥា, អរេហា ឯយុឥាកយឯយ្យត្តិ, អរេហា យហាកិតិហារឯយិឡ្ហតា, ទុក្កទំ ចត ភកចតា កចំ ឲត្តកំ កាលំ ឲចំ បិរយិរេឃា ប្តរេរត្តត, ឲចំចិឆស្ស រេពាធិឯម្ភារឯម្ភរលាស្ស អត្តច្ឆចិករេយច រេចតំ ចលំ, ឃឥិតំ ឯគ្គាទ្យាតា ពរេលឃុ ច ចឃឹភារេចា ឲចំយហិទ្ធិកតា ឲចំយហាតុភាចតា”តិ ពុទ្ធគុលារយ្ហំ ពាកាលំ រេបរេឯសិ· រេឯា អតន្តាឯាឆារលំ ភកចរេតា ឃឹលំ ឯយាឆិ បញ្ញា ចិយុត្តិ ចិយុត្តិពាកាលឥស្សតំ ហិរិឱត្តប្បំ ឯទ្ធាចិរិឃំ ឯតិឯយ្យឥញ្ញា ឃឹលចិឃុទ្ធិ ឥិដ្ឋិចិឃុទ្ធិ ឯយឆចិបស្សតា តឹលិ កុឯលយ្មលិតិ តឹលិ ឃុចរិតាតិ តរេឃា ឯយ្ហាចិតក្កា តិរេស្សា អតចឌ្ឍឯញ្ញារេឃា តិរេស្សា ឆាតុរេឃា ចត្តាររេរា ឯតិបដ្ឋាតា ចត្តាររេរា ឯយ្ហប្បឆាតា ចត្តាររេរា ឥទ្ធិបិឥា ចត្តាររេរា អរិឃយគ្គា ចត្តារិ អរិឃចលិតិ ចតរេស្សា បដិឯម្ភិតា ចតុរេឃាតិបរិរេច្ឆឥកពាកាលាតិ ចត្តាររេរា អរិឃចំឯា ចត្តារិ រេចឯារឌ្ឍពាកាលាតិ បញ្ចា បឆាតិយគ្គាតិ បញ្ចគ្គិរេកា ឯយ្ហាឯយាឆិ បញ្ចិន្ទ្រិឃាតិ បញ្ចា ពលិតិ បញ្ចា តិស្សរលិឃា ឆាតុរេឃា បញ្ចា ចិយុត្តាឃតតពាកាលាតិ បញ្ចា ចិយុត្តិបរិបិចតឹឃា ឆយ្ហា ល ឯារលិឃា ឆយ្ហា ល អនុស្សតិដ្ឋាតាតិ ល ការចា ល តិស្សរលិឃា ឆាតុរេឃា ល ឯតតចិហារា ល អនុត្តរិឃាតិ ល តិរេឌ្ឍឆភាកិឃា ឯញ្ញា ល អកិញ្ញា ល អឯាឆារលពាកាលាតិ ឯត្ត អបរិហាតិឃា ឆយ្ហា ឯត្ត អរិឃឆតាតិ ឯត្ត រេពាឡ្ហង្គា ឯត្ត ឯប្បុរិឯឆយ្ហា ឯត្ត តិទ្ធឯចត្ថុតិ ឯត្ត ឯញ្ញា ឯត្ត ឥក្ខិរេលយ្យបុគ្គលរេឥឯតា ឯត្ត ចឹលាឯចពលរេឥឯតា អដ្ឋ បញ្ញាបដិលិភរេហតុរេឥឯតា អដ្ឋ ឯយ្ហត្តាតិ អដ្ឋ រេលិកឆយ្ហាតិក្កយា អដ្ឋ អារម្ភចត្ថុតិ អដ្ឋ អក្ខលរេឥឯតា អដ្ឋ យហាបុរិឯចិតក្កា អដ្ឋ អកិភាឃតតរេឥឯតា អដ្ឋ ចិរេយាក្ខា តច រេឃាតិរេឯាយតឯិការឃ្មលកា ឆយ្ហា តច បរិឃុទ្ធិបឆាតិយគ្គាតិ តច ឯត្តាចាឯរេឥឯតា តច អាឈាតប្បដិចិតឃា តច បញ្ញា តច តាតត្តរេឥឯតា តច អនុបុព្ពចិហារា ឥឯ តាចកលា ឆយ្ហា ឥឯ កឯិលាឃតតាតិ ឥឯ កុឯលកយ្ហបចា ឥឯ ឯយ្ហត្តាតិ ឥឯ អរិឃចាឯា ឥឯ អរេឯក្ខា ឆយ្ហា ឥឯ ឯតតាតិ ឥឯ តចាកតពលិតិ ឲកាឥឯ រេយត្តាតិឯំឯា ទ្វាឥឯ ឆយ្ហចក្កាការា ពេរឯ ឆុតក្កគុលា ចុទ្ទឯ ពុទ្ធពាកាលាតិ បញ្ចឥឯ ចិយុត្តិបរិបិចតឹឃា ឆយ្ហា រេឯាឡឯឯចិឆា អាតាបិតស្សតិ រេឯាឡឯឯ អបររេយ្យរិឃា ឆយ្ហា អដ្ឋារឯ ពុទ្ធឆយ្ហា ឲកូតចិឯតិ បច្ចរេចក្ខលពាកាលាតិ ចតុចត្តាលិឯ ពាកាលចត្ថុតិ បញ្ញាឯ ឧឥឃព្ពឃពាកាលាតិ បររោបណ្ណាឯ កុឯលឆយ្ហា ឯត្តឯត្តតិ ពាកាលចត្ថុតិ
ចតុចឹឯតិរេកាដិឯតឯហស្សឯយាបត្តិឯញ្ចារិតយហាចឌិរពាកាលំ អតត្តតឃឯយត្តបដ្ឋាតបចិចឃបច្ចរេចក្ខលរេឥឯតាពាកាលាតិ តចា អតត្តាឃុ រេលិកឆាតុឃុ អតត្តាតំ ឯត្តាតំ អាឯឃាឌិចិភាចតពាកាលាតិ ចាតិ ឲចយាឌិរេក អចិរេត្តឃ្យាតុភារេច ពុទ្ធគុរេល ឆយ្ហឃរេតា អនុកច្ឆរេត្តា អនុស្សររេត្តា រេតច អត្តំ, ត បយាលំ បស្សិ· រេឆរេរា ហិ អត្តរេតាបិ តាយ គុលាតំ អត្តំ ចា បយាលំ ចា អាចរេឌ្ឍរេត្តា ត បស្សតិ, រេឯា ភកចរេតា គុលាតំ បយាលំ កិំ បស្សិស្សតិ? ឃស្ស ឃស្ស ហិ បញ្ញា យហតឹ ពាកាលំ ចិឯឥំ, រេឯា រេឯា ពុទ្ធគុរេល យហត្តរេតា ឯទ្ធហតិ, ព្តតិ រេឆរេរា ភកចរេតា គុលាតំ បយាលំ ចា បរិរេច្ឆឥំ ចា អបស្សរេត្តា “យាឌិឯស្ស តាយ ឯាចកបិរយិពាររេល ចិតស្ស ពុទ្ធគុលា ពាររេលត

ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᨷᨣᩮᩅ ᩍᨲᩁᩮᩈᩴ᩺ ᩋᩉᩮᩣ ᩋᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣ ᩋᨷᩁᩥᨾᩮᨿ᩠ᨿᨽᩮᨴᩣ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨣᩩᨱᩣ, ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨷᨶᩮᨲᩮ ᩑᨠᩔ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨬᩣᨱᩔᩮᩅ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᨣᩮᩣᨧᩁᩣ, ᨶᩣᨬ᩠ᨬᩮᩈᩴ᩺ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᨷᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩉᩥᨷᩥ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨿᩮᩅᩣ”ᨲᩥ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᨾᨣᨾᩣᩈᩥ᩺ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ –

“ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣᨷᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᨽᨱᩮᨿ᩠ᨿ ᩅᨱ᩠ᨱᩴ, ᨠᨷ᩠ᨷᨾ᩠ᨷᩥ ᨧᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨽᩣᩈᨾᩣᨶᩮᩣ;

ᨡᩦᨿᩮᨳ ᨠᨷ᩠ᨷᩮᩣ ᨧᩥᩁᨴᩦᨥᨾᨶ᩠ᨲᩁᩮ, ᩅᨱ᩠ᨱᩮᩣ ᨶ ᨡᩦᨿᩮᨳ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔᩣ”ᨲᩥ᩺ (ᨴᩦ᩺ ᨶᩥ᩺ ᩋᨭ᩠ᨮ᩺ ᪁.᪃᪀᪄; ᪃.᪁᪄᪁; ᩏᨴᩤ᩺ ᩋᨭ᩠ᨮ᩺ ᪅᪃);

ᩑᩅᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᨣᩩᨱᨾᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨻᩃᩅᨷᩦᨲᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩮᩣ ᨷᩩᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ – “ᩑᩅᩁᩪᨷᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨣᩩᨱᩣᨶᩴ ᩉᩮᨲᩩᨽᩪᨲᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨠᩣᩁᨠᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨷᩣᩁᨾᩥᨿᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩣ᩺ ᨠᨲᨾᩣᩈᩩ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨩᩣᨲᩦᩈᩩ ᨷᩣᩁᨾᩥᨲᩣ ᨷᩁᩥᨷᩪᩁᩥᨲᩣ, ᨠᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨷᩁᩥᨷᩣᨠᩴ ᨣᨲᩣ, ᩉᨶ᩠ᨴᩣᩉᩴ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᩅᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᨲᩮᩣ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨽᩪᨲᩣᨶᩴ ᩍᨾᩔ ᩈᨴᩮᩅᨠᩔ ᩃᩮᩣᨠᩔ ᨷᩣᨠᨭᩴ ᨠᩁᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᩺ ᩈᩮᩣ ᩑᩅᩴ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩍᨾᩴ ᨷᨬ᩠ᩉᩴ ᩋᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥ – “ᨠᨲᨾᩣᩈᩩ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨩᩣᨲᩦᩈᩩ ᩍᨾᩮ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨠᩣᩁᨠᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨷᩁᩥᨷᩪᩁᩥᨲᩣ, ᨠᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨷᩁᩥᨷᩣᨠᩴ ᨣᨲᩣ”ᨲᩥ? ᩋᨳᩔ ᨽᨣᩅᩤ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩁᨲᨶᨧᨦ᩠ᨠᨾᩮ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᨷᩃ᩠ᩃᨦ᩠ᨠᩴ ᩋᩣᨽᩩᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩩᨣᨶ᩠ᨵᩁᨾᨲ᩠ᨳᨠᩮ ᨻᩣᩃᩈᩪᩁᩥᨿᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩅᩥᩁᩮᩣᨧᨾᩣᨶᩮᩣ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ “ᩈᩣᩁᩥᨷᩩᨲ᩠ᨲ, ᨿᩮᩉᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨠᩣᩁᨠᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᨲᩮᩣ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨶᩥᩁᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᨧ᩠ᨧᨠᩣᩁᩥᨲᩣᨿ ᨧᩥᩁᩦᨿᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨧ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩈᩩ ᨠᨷ᩠ᨷᩮᩈᩩ ᨽᩅᨲᩮᩣ ᨽᩅᩴ ᨩᩣᨲᩥᨲᩮᩣ ᨩᩣᨲᩥᩴ ᨷᩁᩥᨷᩪᩁᩥᨲᩣᨿᩮᩅ ᩋᩉᩮᩈᩩᩴ, ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨷᨶ ᨽᨴ᩠ᨴᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᩍᨾᩣᩈᩩ ᨩᩣᨲᩦᩈᩩ ᨲᩮ ᨷᩁᩥᨷᨠ᩠ᨠᩣ ᨩᩣᨲᩣ”ᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᨧ ᩈᨲᩈᩉᩔᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨧᩁᩥᨿᩣᨷᩥᨭᨠᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨷᨴᩣᨶᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᩣᨽᩥᨵᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ᩺ ᩋᨷᩁᩮ ᨷᨶ “ᩁᨲᨶᨧᨦ᩠ᨠᨾᩮ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᩮᩅᩣᨲᩥᨴᩮᩅᩮᩣ ᨴᩮᩅᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣᨴᩦᩉᩥ ᨷᩪᨩᩥᨿᨾᩣᨶᩮᩣ ᨶᩥᨣᩕᩮᩣᨵᩣᩁᩣᨾᩮ ᩅᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩦᩈᨲᩥᩈᩉᩔᨡᩦᨱᩣᩈᩅᨷᩁᩥᩅᩩᨲᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩅᩁᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᩈᨶᩮ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨠᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩣ ᩈᩣᩁᩥᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨷᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨲᩣ ᨧᩁᩥᨿᩣᨷᩥᨭᨠᩴ ᨴᩮᩈᩮᩈᩦ”ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᩺ ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᨠᨴᩣ ᨴᩮᩈᩥᨲᨬ᩠ᨧ ᨠᨲ᩠ᨳ ᨴᩮᩈᩥᨲᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨷᨲᩮᩣ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩁᩥᨿᩣᨷᩥᨭᨠᩔ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩥᨲ᩠ᨲᨶᩴ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᩺ ᨠᨴᩣ ᨴᩮᩈᩥᨲᩴ ᨷᨶ ᩋᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩮᨿ᩠ᨿᩅᩥᨽᩣᨣᨲᩣᨿᩴ ᩋᩣᨴᩥ ᨠᨳᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ᩺

᪁᩺ ᩍᨴᩣᨶᩥ “ᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᨧ ᩈᨲᩈᩉᩔᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᨿᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨧᩁᩥᨿᩣᨷᩥᨭᨠᨷᩣᩊᩥᨿᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᩺ ᨲᨲᩕᩣᨿᩴ ᨠᨷ᩠ᨷ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨾᩉᩣᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᨧ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩥᨶᩣᩈᨷᨭᩥᨽᩣᨣᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩃᨷᩁᨾᩣᨿᩩᩈᨾᨱᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩈᨾᨶ᩠ᨲᨽᩣᩅᩣᨽᩥᩈᨴ᩠ᨴᩉᨶ-ᨨᩮᨴᨶᩅᩥᨶᩥᨿᩮᩣᨣᩅᩥᨶᨿᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩃᩮᩈᨶ᩠ᨲᩁᨠᨷ᩠ᨷᨲᨱ᩠ᩉᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩋᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩮᨿ᩠ᨿᨠᨷ᩠ᨷᨾᩉᩣᨠᨷ᩠ᨷᩣᨴᩦᩈᩩ ᨴᩥᩔᨲᩥ᩺ ᨲᨳᩣ ᩉᩮᩈ “ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᩮᩣ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨷᩣᨴᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪃.᪁᪃᪇) ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ᩺ “ᨩᩦᩅᩁᩮ ᩅᩥᨠᨷ᩠ᨷᩴ ᩋᩣᨷᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨷᩣᩁᩣ᩺ ᪄᪃᪁) ᩅᩥᨶᩣᩈᩮ, ᩋᨱᩥᨠᩅᩥᨶᩣᩈᩴ ᩋᩣᨷᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩺ “ᩈᨲ᩠ᨳᩩᨠᨷ᩠ᨷᩮᨶ ᩅᨲ ᨠᩥᩁ, ᨽᩮᩣ, ᩈᩣᩅᨠᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨾᨶ᩠ᨲᨿᨾᩣᨶᩣ ᨶ ᨩᩣᨶᩥᨾ᩠ᩉᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪁.᪂᪉᪀) ᨷᨭᩥᨽᩣᨣᩮ᩺ ᩈᨲ᩠ᨳᩩᩈᨴᩥᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩺ “ᩍᨧ᩠ᨨᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ, ᨠᨷ᩠ᨷᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩈᩩ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪁᪀᪅᪈) ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ᩺ “ᨿᩮᨶ ᩈᩩᨴᩴ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨠᨷ᩠ᨷᩴ ᩅᩥᩉᩁᩣᨾᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪁.᪃᪈᪇) ᨠᩣᩃᩮ᩺ “ᩋᩣᨠᨦ᩠ᨡᨾᩣᨶᩮᩣ, ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩴ ᩅᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩮᨿ᩠ᨿ ᨠᨷ᩠ᨷᩣᩅᩈᩮᩈᩴ ᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨴᩦ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪂.᪁᪇᪈; ᩏᨴᩤ᩺ ᪅᪁) ᨷᩁᨾᩣᨿᩩᨾ᩠ᩉᩥ ᩋᩣᨿᩩᨠᨷ᩠ᨷᩮᩣ ᩉᩥ ᩍᨵ ᨠᨷ᩠ᨷᩮᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᩮᩣ᩺ “ᩋᨶᩩᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨷᨬ᩠ᨧᩉᩥ ᩈᨾᨱᨠᨷ᩠ᨷᩮᩉᩥ ᨹᩃᩴ ᨷᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨧᩪᩊᩅ᩺ ᪂᪅᪀) ᩈᨾᨱᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩮ᩺ “ᨠᩮᩅᩃᨠᨷ᩠ᨷᩴ ᨩᩮᨲᩅᨶᩴ ᩒᨽᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨡᩩ᩺ ᨷᩣ᩺ ᪅.᪁; ᩈᩩ᩺ ᨶᩥ᩺ ᨾᨦ᩠ᨣᩃᩈᩩᨲ᩠ᨲ) ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨽᩣᩅᩮ᩺ “ᩈᨴ᩠ᨵᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᩉᨶᩣ ᩒᨠᨷ᩠ᨷᨶᩣ ᩋᨽᩥᨷ᩠ᨷᩈᩣᨴᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨵ᩺ ᩈ᩺ ᪁᪂) ᩋᨽᩥᩈᨴ᩠ᨴᩉᨶᩮ, ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩺ “ᩋᩃᨦ᩠ᨠᨲᩮᩣ

ກປ຺ປິຕເກສມສ຺ສູ”ຕິອາທີສຸ (ຈູ. ວ. ໑໐໘; ທີ. ນິ. ໑.໑໑.໑໒໙ປ) ເຉທເນ. “ອຸເປເຕ ຄໍເຕາ ທິຕ຺ຕ໌, ເປຕາຕັ ວຸປກປ຺ປຕີ”ຕິອາທີສຸ (ຈູ. ປາ. ສີ.ສີ; ເປ. ຈ. ໑໐) ທິຕິເຍາເຄ. “ກປ຺ປກເຕນ ອກປ຺ປກຕໍ ສໍສິພ຺ພິຕໍ ເຫາຕີ”ຕິອາທີສຸ (ປາຈິ. ໑ສີ໑) ວິກເປ຺ປ. “ອຕ຺ຖິ ກເປ຺ປາ ນິປຊ຺ຊິຕຸໍ, ຫນ຺ທາຫໍ ນິປຊ຺ຊາມີ”ຕິອາທີສຸ ເລເສ. “ອາປາຍິເກາ ເນຣຍິເກາ ກປ຺ປເຏ຺ຐາ ສງ຺ຆເພເທາ...ເປ... ກປ຺ປໍ ນິຣຍມ຺ຫິ ປຈ຺ຈຕີ”ຕິ (ຈູລວ. ໑ປ; ກຖາວ. ໒ສ໌; ກຖາ. ໙ສ໌ສີ, ປ໌໙໑) ຈ ອາທີສຸ ອາຍຸກເປ຺ປ.

“ນ ກປ຺ປຍນ຺ຕິ ນ ປຸເຣກ຺ຂໂຣນ຺ຕິ, ທມ຺ມາປິ ເຕສໍ ນ ປຕິຈ຺ຉິຕາເສ;

ນ ພ຺ຣາຫ຺ມໂຓ ສີລວເຕນ ເນຍ຺ໂຍ, ປາຣງ຺ຄເຕາ ນ ປເຈ຺ຈຕິ ຕາທີ”ຕິ. –

ອາທີສຸ (ສຸ. ນິ. ປ໌໐໘) ຕຓ຺ຫາທິຏ຺ຐີສຸ. ຕຖາ ຫິ ວຸຕ຺ຕໍ ນິທ຺ເທເສ “ກປ຺ປາຕິ ອຸທ຺ທານເຕາ ເທ຺ວ ກປ຺ປາ ຕຓ຺ຫາກປ຺ໂປ ທິຏ຺ຐິກປ຺ໂປ”ຕິ (ມຫານິ. ໒ປ໌). “ອເນເກປິ ສໍວຏ຺ຏກປ຺ເປ ອເນເກປິ ວິວຏ຺ຏກປ຺ເປ”ຕິອາທີສຸ (ທີ. ນິ. ໑.໒໑; ມ. ນິ. ໑.໙ປ໌) ອສງ຺ເຂ຺ຍ຺ຍກປ຺ເປ. “ຈຕ຺ຕາຣິມານິ, ພິກ຺ຂເວ, ກປ຺ປສ຺ສ ອສງ຺ເຂ຺ຍ຺ຍານີ”ຕິອາທີສຸ (ອ. ນິ. ໔.໑໕໙) ມຫາກປ຺ເປ. ອິທາປິ ມຫາກປ຺ໂປເຍວ ອທິ຺ປ຺ເປ຺ຕາ (ທີ. ນິ. ອຏ຺ຐ. ໑.໒໘; ໒.໒ສີ໔; ສໍ. ນິ. ອຏ຺ຐ. ໑.໑.໑; ອ. ນິ. ອຏ຺ຐ. ໒.໒.໑໒ປ໌; ສຸ. ນິ. ອຏ຺ຐ. ໔.ອຸປສີວມານວປຸຈ຺ຉາ).

ຕສ຺ສາຍໍ ວຈນຕ຺ໂຖ – ກປ຺ປີຍຕີຕິ ກເປ຺ປາ, ເອຕ຺ຕການິ ວສ຺ສານີຕິ ວາ ເອຕ຺ຕການິ ວສ຺ສສຕານີຕິ ວາ ເອຕ຺ຕການິ ວສ຺ສສຫສ຺ສານີຕິ ວາ ເອຕ຺ຕການິ ວສ຺ສສຕສຫສ຺ສານີຕິ ວາ ສໍຂາເນນ ຄເຓຕຸໍ ອສກ຺ກຸເຓຍ຺ຍຕ຺ຕາ ເກວລໍ ສາສປາທິອຸປມາເຍເຫວ ກເປ຺ປຕພ຺ໂພ
ປຣິກເປ຺ປຕພ຺ພປຣິຍາເຍນາຕິ ອເຖ຺ວາ. ວຸຕ຺ຕເຍ຺ວຕໍ –

“ກີວ ທີເຄາ ນຸ ເຂາ, ພນ຺ເຕ, ກເປ຺ປາຕິ? ທີເຄາ ເຂາ, ພິກ຺ຂຸ, ກເປ຺ປາ, ໂສ ນ ສຸກເຣາ ສງ຺ຂາຕຸໍ ‘ເອຕ຺ຕການິ ວສ຺ສານີ’ຕິ ວາ ‘ເອຕ຺ຕການິ ວສ຺ສສຕານີ’ຕິ ວາ ‘ເອຕ຺ຕການິ ວສ຺ສສຫສ຺ສານີ’ຕິ ວາ ‘ເອຕ຺ຕການິ ວສ຺ສສຕສຫສ຺ສານີ’ຕິ ວາ. ສກ຺ກາ ປນ, ພນ຺ເຕ, ອຸປມໍ ກາຕຸນ຺ຕິ? ‘ສກ຺ກາ, ພິກ຺ຂູ’ຕິ ພຄວາ ອເວາຈ. ເສຍ຺ຍຖາປິ, ພິກ຺ຂຸ, ເຍາຊນໍ ອາຍາເມນ ເຍາຊນໍ ວິຕ຺ຖາເຣນ ເຍາຊນໍ ອຸພ຺ເພເຘນ ມຫາສາສປຣາສິ. ຕເຕາ ວສ຺ສສຕສ຺ສ ວສ຺ສສຫສ຺ສສ຺ສ ອເຈ຺ຈເຍນ ເອກເມກໍ ສາສປໍ ອຸທ຺ທເຣຍ຺ຍ, ຂິປ຺ປຕຣໍ ເຂາ ໂສ, ພິກ຺ຂຸ, ມຫາສາສປຣາສິ ອິມິນາ ອຸປກ຺ກເມນ ປຣິກ຺ຂຍໍ ປຣິຍາທານໍ ຄເຈ຺ຉຍ຺ຍ, ນ ເຕ຺ວວ ກເປ຺ປາ, ເອວໍ ທີເຄາ ເຂາ, ພິກ຺ຂຸ, ກເປ຺ປາ”ຕິ (ສໍ. ນິ. ໒.໑໒ປ໌).

ສ຺ວາຍໍ ມຫາກເປ຺ປາ ສໍວຏ຺ຏາທິເພເທນ ຈຕຸອສງ຺ເຂ຺ຍ຺ຍກປ຺ປສງ຺ຄເຫາ. ວຸຕ຺ຕມ຺ປິ ເຈຕໍ –

“ຈຕ຺ຕາຣິມານິ, ພິກ຺ຂເວ, ກປ຺ປສ຺ສ ອສງ຺ເຂ຺ຍ຺ຍານິ. ກຕມານິ ຈຕ຺ຕາຣິ? ສໍວເຏ຺ຏາ, ສໍວຏ຺ຏຏ຺ຐາຍີ, ວິວເຏ຺ຏາ, ວິວຏ຺ຏຏ຺ຐາຍີ”ຕິ (ອ. ນິ. ໔.໑໕໙).

ຕຕ຺ຖ ຕເຍາ ສໍວຏ຺ຏາ – ເຕເຊາສໍວເຏ຺ຏາ, ອາໂປສໍວເຏ຺ຏາ, ວາໂຍສໍວເຏ຺ຏາຕິ. ຕິສ຺ໂສ ສໍວຏ຺ຏສີມາ – ອາພສ຺ສຣາ, ສຸພກິຓ຺ຫາ,

ខេចហប្យលិតិ៑ ឃឝា ហិ ពខេប្យា ខេតខេឌត និចខ្ចេតិ, អាកឃ្យុខេតា ខេហខ្ចេា អក្កិតា ឌឃ្យាតិ៑ ឃឝា អាខេបត និចខ្ចេតិ, ឃ្យុកកិល្យុតា ខេហខ្ចេា ខ្ចុឝខេពត ចិលឹឃតិ៑ ឃឝា ចាឃ្យុតា និចខ្ចេតិ, ខេចហប្យលខេតា ខេហខ្ចេា ចាខេតត ចិខ្លុំសតិ៑ ចិត្តាខេតា បត ខេកាខ៊ែសតសហឃ្យុចក្កចាឡអំ ចិតឃ្យុតិ, ឃំ ញុត្តាតំ អាលាខេក្កតត្តិ ចុទ្ធតិ៑ ខេតឃ្យុ តឹឃ្យុ និចខេ្ចឃ្យុ ឃឆាក្កយំ កប្យចិតាសកយហាខេយឈខេតា ឃាច ឌាលិយ ចា ខ្ចុឝកឃ្យុ ចា ចាតឃ្យុ ចា ខ្ចុបខេឆ្នឝា ព្ទុឝំ ឲកំ អសខេ្ចល្យ្យំ និចខេ្ចា តាយ៑ កប្យចិតាសកឌាលិឌិបខេឆ្នឝខេតា ឃាច
ខេកាខ៊ែសតសហឃ្យុចក្កចាឡអបរិប្អុខេកា សយ្យត្តិយហាខេយឈោ ខ្ចុខ្ចេហតិ, ព្ទុឝំ ត្យុតិឃំ អសខេ្ចល្យ្យំ និចខ្ចេខ្ចាឃឹ តាយ៑

សយ្យត្តិយហាខេយឈខេតា ឃាច ចត្តិយឃ្យុទិឃបិត្យុកាខេចា, ព្ទុឝំ តតិឃំ អសខេ្ចល្យ្យំ ចិចខេ្ចា តាយ៑ ចត្តិយឃ្យុទិឃបិត្យុកាចខេតា ឃាច បុត កប្យចិតាសកយហាខេយឈោ, ព្ទុឝំ ចត្យុត្តំ អសខេ្ចល្យ្យំ ចិចខ្ចេខ្ចាឃឹ តាយ៑ ព្ទុខេយឃ្យុ ចត្យុសខ្ចិអត្តុរកប្យសក្កហំ ចិចខ្ចេខ្ចាឃឹ៑ ខេតត សយាតកាលបរិខេឆ្នឝា ចិចខេ្ចាឝខេយា ខេចឌិតត្តា៑ “ចឹសតិអត្តុរកប្យសក្កហ”ត្តិ ឲខេកា៑ ព្ទុតិ ព្ទុយាតិ ចត្តាទិ អសខេ្ចល្យ្យាតិ ឲខេកា យហាកខេប្យា ខេហាតិ៑ ខេតត ចុត្តំ “ឃ្ចាឃំ យហាកខេប្យា និចខេ្ចាឌិចខេសត ចត្យុអសខេ្ចល្យ្យកប្យសក្កខេហា”តិ៑

កខេប្យតិ ច អច្ចត្តនិខេឃាកចខេសត ខ្ចុបខេឃាកតាហុចចតំ៑ សតសហខេឃ្យុតិ កប្យសខ្ចុសប្តុខេត្តុត ចាឃំ បុល្លិក្កតិខេ្ចខេសា, ព្ទុឆាបិ អច្ចត្តនិខេឃាកចខេសខេតច តាហុចចតំ៑ សយាតាឌិករលាខេញ្យុតំ បឆ្កូឃំ៑ ចត្យុខេរា ច អសខ្ចិខេឃតិ ឲត្តាបិ ឲខេសច តខេយា៑ កឃ្យុ បត អសខ្ចិខេឃតិ អញ្ញាឃ្យុ អចុត្តត្តា កប្យឃ្យុ ច ចុត្តត្តា បករលខេតា កប្យាតត្តិ អឃយខេត្តា ចិញ្ញាឃខេតច៑ ត ហិ ចុត្តំ ចខេឌ្ឋត្តា អចុត្តឃ្យុ កឃ្យុទិ កហលំ ឃ្យុត្តត្តិ៑ ច-សខេ្ចា សយ្យិល្អុតខេត្តា, យហាកប្យាតំ ចត្យុខេរា អសខេ្ចល្យ្យ សតសហខេឃ្យុ ច យហាកខេប្យតិ អឃខេញ្យុត្ត អខេត្តា៑ អសខ្ចិខេឃតិ ឲត្ត សខ្ចាតុំ ត សក្កាតិ អសខ្ចិឃា, កលតំ អតិក្កត្តាតិ អខេត្តា៑ “អសខេ្ចល្យ្យត្តិ ឲខេកា កលតចិខេសខេសា”តិ ឲខេក៑ ខេត ហិ ឲកខេតា បខ្ចោឃ យហាតាលក្កបរិខេឃាសាតាតិ ឲក្យុតសខ្ចិខ្ចោតាតិ ចខេឌ្ឋត្តា ឆសយហាតាលក្កាតិ អសខេ្ចល្យ្យំ តាយ, សខ្ចិយខ្ចាតត្តុទត្តិ ចឆត្តិ៑ តំ ត ឃ្យុឌ្ឋតិ, សខ្ចល្យាធាតត្តុទំ តាយ កលតចិខេសខេសា, តឃ្យុ អសខេ្ចល្យ្យកាចាកាចខេតា ឲកំ ធាតត្តុទំ អសខេ្ចល្យ្យញាតិ ចិទ្យុខ្លខេយតំ៑ តត្យុ ច អសខ្ចល្យាខេចត អសខេ្ចល្យ្យខេត្តបិ តឃ្យុ ចត្យុត្តិឆកាខេចា ត ឃ្យុឌ្ឋតីតិ? ខេតា ត ឃ្យុឌ្ឋតិ៑ ចត្យុឃ្យុ ធាខេតឃ្យុ អសខេ្ចល្យ្យកាចឃ្យុ ព្ទុឆ្និតត្តា៑ ត(តាឃយាឌិខេតា បខ្ចោឃ ចិកាចតា –

អតឹខេត កិរ ឲកឃ្មិំ កខេប្យ តលុក្កខេរា ខេយឆក្កខេរា សខេលក្កខេរា ឌឹបក្កខេរាតិ ចត្តាខេរា សយ្យាសប្តុខ្លា អត្យុក្កខេយត ខេលិខេក ខ្ចុប្យឌ្ឋិឃ្យុ៑ ខេតឃ្យុ ឌឹបក្កុរឃ្យុ កកចខេតា កាខេល អយខេចតឹ តាយ តកទំ អខេហាសិ៑ តត្ត ឃ្យុខេយឆា តាយ (តាហុខេលា បខិចសតិ ខ្ចុកខេតា ឃ្យុឌាខេតា យាតិខេតា ច បិតិខេតា ច, និឃ្យុខ្លាកហលិខេកា ឃាច សត្តយា ក្យុលបរិចខេ្ចា អក្តិខេត្តា អត្យុបក្យុខ្ចេ ឌាតិចាខេឆត, អកិទ្យុខេបិ ឆឃ្យុតឹខេយា បិសាឌិខេកា បខេយាឃ ចល្លខេបិក្តុខេតាឃ សយត្តាកខេតា៑ ខេសា អញ្ញា កយុំ អកត្វា (តាហុលនិប្យុខេយច ខ្ចុក្កុល្យុំ តឃ្យុ ឆហខេកាខេលខេឃច យាតាបិតខេរា កាលយក់ឃ្យុ៑ អឆឃ្យុ រាសិចខ្លុខេកា អយខេច្ចា អាឃខេបិត្តក់ អាហទិត្តា ឃ្យុចល្លុខេឌតយលិយុត្តាឌិកខិខេត សាខេកត្តុ ចិចទិត្តា “ឲត្តក់ ខេត, ក្យុយាខេ, យាត្យុសត្តក់, ឲត្តក់ ខេត បិត្យុសត្តក់, ឲត្តក់ ខេត អឃ្យុកបឃ្យុកាត”ត្តិ ឃាច សត្តយា ក្យុលបរិចខេ្ចា ឆតំ អាចិក្តិត្តា “ឲតំ ឆតំ បខិបឌ្ឋាហី”តិ អាហ៑ ឃ្យុខេយឆបល្អិខេតា ចិខេត្តុសិ – “ព្ទុយំ ឲចំ តាហុំ ឆតំ និហទិត្តា យយ្យាយាតាបិតាឝខេយា បខេខេលិកំ កច្ឆត្តា ឲកកហាបលយ្យិ កខេហត្វា ត កតា, យឃា បត កខេហត្វា កយតការលំ កាតុំ ចខ្ចេតី”តិ៑ ខេសា ខេឌ្ឋញ្ញា អាខេរាខេចត្វា តកខេខ ខេកទិ

ធរាបេត្វា មហាជនស្ស ទានំ ទត្វា ហិមវន្តប្បទេសំ គន្ត្វា តាបសបព្វជ្ជំ បព្វជិត្វា សត្តាហេនេវ អដ្ឋ សមាបត្តិយោ បញ្ច ច អភិញ្ញាយោ និព្វត្តេត្វា សមាបត្តិវិហារេន វិហរតិ។

តស្មិំ កាលេ ទីបង្ករទសពលេ បរមាភិសម្ពោធិំ បត្វា បវត្តិតវរធម្មចក្កេ ចតូហិ ខីណាសវសតសហស្សេហិ បរិវុតោ អនុបុព្វេន ចារិកំ ចរមានោ រម្មវតីនគរំ នាម បត្វា តស្ស អវិទូរេ សុទស្សនមហាវិហារេ បដិវសតិ។ រម្មវតីនគរវាសិនោ “សត្ថា កិរ អម្ហាកំ នគរំ បត្វា សុទស្សនមហាវិហារេ បដិវសតី”តិ សុត្វា គន្ធមាលាទិហត្ថា សត្ថារំ ឧបសង្កមិត្វា វន្ទិត្វា គន្ធមាលាទីហិ បូជេត្វា ឯកមន្តំ និសិន្នា ធម្មទេសនំ សុត្វា ស្វាតនាយ និមន្តេត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កមិំសុ។ តេ បុនទិវសេ មហាទានំ សជ្ជេត្វា នគរំ អលង្ករិត្វា ទសពលស្ស អាគមនមគ្គំ ហដ្ឋតុដ្ឋា សោធេន្តិ។

តស្មិំ កាលេ សុមេធតាបសោ អាកាសេន គច្ឆន្តោ តេ ហដ្ឋតុដ្ឋេ មនុស្សេ ទិស្វា “អម្ភោ, កស្ស តុម្ហេ ឥមំ មគ្គំ សោធេថា”តិ បុច្ឆិ? តេហិ “សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អាគមនមគ្គំ សោធេមា”តិ វុត្តេ អតីតេសុ ពុទ្ធេសុ កតាធិការត្តា “ពុទ្ធោ”តិ វចនំ សុត្វា ឧប្បន្នបីតិសោមនស្សោ តាវទេវ អាកាសតោ ឱរុយ្ហ “មយ្ហម្បិ ឱកាសំ ទេថ, អហម្បិ សោធេស្សាមី”តិ តេហិ ទិន្នំ ឱកាសំ “កិញ្ចាបិ អហំ ឥមំ ឥទ្ធិយា សត្តរតនវិចិត្តំ កត្វា អលង្ករិតុំ បហោមិ, អជ្ជ បន មយា កាយវេយ្យាវច្ចំ កាតុំ វដ្ដតិ, កាយសារំ គណ្ហិស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា តិណកចវរាទយោ នីហរិត្វា បំសុំ អាហរិត្វា សមំ ករោន្តោ សោធេតិ។ អនិដ្ឋិតេយេវ បន តស្ស បទេសស្ស សោធនេ ទីបង្ករោ ភគវា មហានុភាវានំ ឆឡភិញ្ញានំ ខីណាសវានំ ចតូហិ សតសហស្សេហិ បរិវុតោ តំ មគ្គំ បដិបជ្ជិ។ សុមេធបណ្ឌិតោ “សម្មាសម្ពុទ្ធោ ពុទ្ធសាវកា ច មា ចិក្ខល្លេ អក្កមន្តូ”តិ អត្តនោ វាកចីរញ្ច ចម្មខណ្ឌញ្ច ជដាកលាបញ្ច បសារេត្វា សយញ្ច យេន កលលំ តេន សីសំ កត្វា អវកុជ្ជោ និបជ្ជិ។ ឯវញ្ច ចិន្តេសិ – “សចាហំ ឥច្ឆិស្សាមិ, ឥមស្ស ភគវតោ សាវកោ ហុត្វា អជ្ជេវ កិលេសេ ឈាបេស្សាមិ។ កិំ មយ្ហំ ឯកកេនេវ សំសារមហោឃតោ និត្ថរណេន? យំនូនាហម្បិ ឯវរូបោ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ហុត្វា សទេវកំ លោកំ សំសារមហណ្ណវតោ តារេយ្យ”ន្តិ។ ឥតិ សោ អដ្ឋង្គសមន្នាគតមហាភិនីហារវសេន ចិត្តំ បណិធេសិ។ អថ ភគវា អាគន្ត្វា តស្ស ឧស្សីសកេ ឋត្វា ចិត្តាចារំ សមិជ្ឈនភាវញ្ចស្ស ញត្វា “អយំ ឥតោ កប្បសតសហស្សាធិកានិ ចត្តារិ អសង្ខេយ្យានិ មត្ថកេ គោតមោ នាម សម្មាសម្ពុទ្ធោ ភវិស្សតី”តិ សត្ថា ឥមំ ភគវតោ បច្ចត្តំ ព្យាករិត្វា បក្កាមិ។

តតោ អបរេបិ កោណ្ឌញ្ញភគវន្តំ អាទិំ កត្វា អនុក្កមេន ឧប្បន្នា យាវ កស្សបទសពលបរិយោសានា សម្មាសម្ពុទ្ធា មហាសត្តំ “ពុទ្ធោ ភវិស្សតី”តិ ព្យាករិំសុ។ ឥតិ អម្ហាកំ ពោធិសត្តស្ស បារមិយោ បូរេន្តស្សេវ ចតុវីសតិ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឧប្បន្នា។ យស្មិំ បន កប្បេ ទីបង្ករទសពលោ ឧប្បជ្ជិ, តស្មិំ អញ្ញេបិ តយោ ពុទ្ធា អហេសុំ។ តេសំ សន្តិកេ ពោធិសត្តស្ស ព្យាករណំ នាហោសិ, តស្មា តេ ឥធ ន គហិតា។ បោរាណដ្ឋកថាយំ បន តម្ហា កប្បា បដ្ឋាយ សព្វពុទ្ធេ ទស្សេតុំ ឥទំ វុត្តំ –

“តណ្ហង្ករោ មេធង្ករោ, អថោបិ សរណង្ករោ;

ទីបង្ករោ ច សម្ពុទ្ធោ, កោណ្ឌញ្ញោ ទ្វិបទុត្តមោ។

“មង្គលោ ច សុមនោ ច, រេវតោ សោភិតោ មុនិ;

អនោមទស្សី បទុមោ, នារទោ បទុមុត្តរោ។

“សុមេធោ ច សុជាតោ ច, បិយទស្សី មហាយសោ;

អត្ថទស្សី ធម្មទស្សី, សិទ្ធត្ថោ លោកនាយកោ។

“តិស្សោ ផុស្សោ ច សម្ពុទ្ធោ, វិបស្សី សិខិ វេស្សភូ;

កកុសន្ធោ កោណាគមនោ, កស្សបោ ចាបិ នាយកោ។

“ឯតេ អហេសុំ សម្ពុទ្ធា, វីតរាគា សមាហិតា;

សតរំសីវ ឧប្បន្នា, មហាតមវិនោទនា;

ជលិត្វា អគ្គិក្ខន្ធាវ, និព្ពុតា តេ សសាវកា”តិ។ (ជា។ អដ្ឋ។ ១។ទូរេនិទានកថា; អប។ អដ្ឋ។ ១។ទូរេនិទានកថា);

តត្ថ ទីបង្ករភគវតោ ច កោណ្ឌញ្ញភគវតោ ច អន្តរេ មហាកប្បានំ ឯកំ អសង្ខ្យេយ្យំ ពុទ្ធសុញ្ញោ លោកោ អហោសិ, តថា ភគវតោ កោណ្ឌញ្ញស្ស ច ភគវតោ មង្គលស្ស ច អន្តរេ, តថា ភគវតោ សោភិតស្ស ច ភគវតោ អនោមទស្សិស្ស ច អន្តរេ, តថា ភគវតោ នារទស្ស ច ភគវតោ បទុមុត្តរស្ស ច អន្តរេ។ វុត្តញ្ហេតំ ពុទ្ធវំសេ (ពុ។ វំ។ ២៧។១, ៣, ៤, ៥) –

“ទីបង្ករស្ស ភគវតោ, កោណ្ឌញ្ញស្ស ច សត្ថុនោ;

ឯតេសំ អន្តរា កប្បា, គណនាតោ អសង្ខិយា។

“កោណ្ឌញ្ញស្ស អបរេន, មង្គលោ នាម នាយកោ;

ទេតយ្យិ អត្ថទា ពយ្យា, ពលតាទេតា អយន្តិឃាៈ

“ទេសាកិតស្ស អបទេត, អទេតាយគស្សិ យហាឃទេសា;

ទេតយ្យិ អត្ថទា ពយ្យា, ពលតាទេតា អយន្តិឃាៈ

“តាទគស្ស កកចទេតា, បក្ខុយុត្តទស្ស យត្វទេតា;

ទេតយ្យិ អត្ថទា ពយ្យា, ពលតាទេតា អយន្តិឃា”តិៈ

ឲចំ ពលតាតិតតាឃ អយទេ្លាយ្យទេត្តបិ ចត្វាសុ ធាទេតសុ យហាពយ្យាតំ ពលតាតិក្កទេយត “ចត្វទេទា ច អយន្តិទេឃ”តិ ចុត្តំ, ត យទ្លាចិទេយទេយតាតិ ទេចឌិតន្តាៈ ឃស្មា បត បក្ខុយុត្តទគយពាលស្ស ច សុទេយឆគយពាលស្ស ច អត្ថទេទ តិំយពយ្យយហស្សាតិ, សុឌាតគយពាលស្ស ច បិឃគស្សិគយពាលស្ស ច អត្ថទេទ តចយហស្សាឆិពាតំ ពយ្យាតំ យដ្ឋិយហស្សាតិ ក្ខាឃិត្យត្តទាតិ អដ្ឋ ច យតាតិ, ឆយុគស្សិគយពាលស្ស ច យិទ្ធត្ថគយពាលស្ស ច អត្ថទេទ ឌិយតិ ពយ្យា, យិទ្ធត្ថគយពាលស្ស ច តិស្សគយពាលស្ស ច អត្ថទេទ ឲទេពា ពទេយ្យា , កកចទេតា ចិបស្សិស្ស ច កកចទេតា យិលិស្ស ច អត្ថទេទ យដ្ឋិ ពយ្យា, កកចទេតា ច ទេចស្សកុស្ស កកចទេតា ច ពក្យសន្ធស្ស អត្ថទេទ តិំយ ពយ្យា, ន្តាតិ បក្ខុយុត្តទគយពាលស្ស ដ្ឋប្បត្តពប្បទេតា បដ្ឋាឃ ទេហដ្ឋា ទេតរំ ទេតរំ ត្យន្តាតំ ដ្ឋប្បត្តពទេប្បហិ ន្តាយិតា ច កដ្ឋពទេប្បត យដ្ឋិ យតាយហស្សយហាពយ្យាៈ ទេត យន្តាឃ ចុត្តំ “ពទេប្ប ច យតាយហទេស្ស”តិៈ ន្តាយស្មិំ បតទេត្ត ចិត្តាទិឃយាទេត យន្តំ ត្យន្ធចំយបិត្យត្តំ អាហទិត្វា រំចទេល្អាតន្តំ ទេហាតីតិ អតិចិត្តាទគិទ្យពស្ស យហាឌតស្ស ចិត្តំ អត្យទល្អត្ថា ត ចិត្តាទឃិយ្យាអត្តិទេពហិ ត្យន្ធចំយទេតា (ត្យៈ ចំៈ ១ៈ១ អាគទេឃា) ពទេហតទេន្តាៈ ទេឃាបិ ទេចត្វ ចត្តទេន្តា ពឆាយទេក្កា, ទេយាបិ អដ្ឋយាលិតិឃា (ឆៈ យៈ អដ្ឋៈ សុទេយឆពឆា) ឆយុយក្កហចល្អតាឃ ឌាតពដ្ឋពឆាឃ (ឌាៈ អដ្ឋៈ ១ៈក្ខុទេតិគាតពឆា) ច ចុត្តតទេឃទេតច ទេចឌិតទេន្តាៈ

ឲត្តត្តទេទតិ ឲត្វ អត្ថទយទេ្ឋា –

“តឌីតីទេទសុ យល្អាទេត, យកាសុ ទឆិឃាសុ ច;

ឌតា យក្កុ យទេត្តត្តិ, យច្ចា តច្ចា កិយត្តទ”ត្តិៈ (រំៈ តិៈ ១ៈ១១ប័) –

អាឌិសុ ពាទទេល អាពទេតាៈ “អដ្ឋយា ទេតា យំ, កទេត្ត, អច្ចាតទា ន្តាត្តិ ចិឌ្ឍត្តទិពាឃ កាឌតំ ទេឆាចត្តិ”តិអាឌិសុ (យៈ តិៈ ១ៈ១៣៥) ពទេល,

ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩩᨶᩥᨧ᩠ᨨᩁᨱᨠ᩠ᨡᨱᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ "ᨿᩔᨶ᩠ᨲᩁᨲᩮᩣ ᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩮᩣᨸᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩏᨴᩣ᪨ ᪂᪀) ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ᪨ "ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᨧ ᨣᨿᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᨧ ᨻᩮᩣᨵᩥ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪂᪈᪅; ᨾᩉᩣᩅ᪨ ᪁᪁) ᩅᩥᩅᩁᩮ᪨ "ᨶ ᩏᨸᨩ᩠ᨫᩣᨿᩔ ᨽᨱᨾᩣᨶᩔ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᨠᨳᩣ ᩒᨸᩤᨲᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾᩉᩣᩅ᪨ ᪆᪆) ᩅᩮᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᨠᨳᩣᨸᩥ ᩅᩮᨾᨩ᩠ᨫᩮᨿᩮᩅ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪁᪨᪁; ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪂᪨᪃᪨᪁᪉), ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᩅᩮᨾᨩ᩠ᨫᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨠᩥᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ – ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨾᩉᩣᨠᨸ᩠ᨸᩮ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨽᨣᩅᩣ ᩈᩩᨾᩮᨵᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩦᨸᨦ᩠ᨠᩁᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨸᩣᨴᨾᩪᩃᩮ –

"ᨾᨶᩩᩔᨲ᩠ᨲᩴ ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ, ᩉᩮᨲᩩ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᨴᩔᨶᩴ;

ᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣ ᨣᩩᨱᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ, ᩋᨵᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨧ ᨨᨶ᩠ᨴᨲᩣ"ᨲᩥ᪨ (ᨻᩩ᪨ ᩅᩴ᪨ ᪂᪨᪃᪘) –

ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩉᩥ ᩋᨦ᩠ᨣᩮᩉᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩴ ᨾᩉᩣᨽᩥᨶᩦᩉᩣᩁᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ, ᩈᨾᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈ ᨸᩣᩁᨾᩥᨿᩮᩣ ᨸᩅᩥᨧᩥᨶᩥ ᩈᨾᩣᨴᩥᨿᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨠᩣᩁᨠᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩈᨾ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩩᩴ ᩋᩣᩁᨽᩥ, ᨿᨾ᩠ᩉᩥ ᨧᩮᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨽᨴ᩠ᨴᨠᨸ᩠ᨸᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣ ᨸᩪᩁᩥᨲᨸᩣᩁᨾᩦ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨵᩥᩴ ᩋᨽᩥᩈᨾ᩠ᨻᩩᨩ᩠ᨫᩥ, ᨠᩮᨿᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨾᩉᩣᨠᨸ᩠ᨸᩣᨶᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮ ᨠᩣᩃᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨲᩥ᪨ ᨠᨳᩴ ᨸᨶᩮᨲᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩦᨲᩥ? "ᨠᨸ᩠ᨸᩮ ᨧ ᩈᨲᩈᩉᩔᩮ, ᨧᨲᩩᩁᩮᩣ ᨧ ᩋᩈᩘ᩠ᨡᩥᨿᩮ"ᨲᩥ ᨠᨲᩮᩉᩥ ᨾᩉᩣᨠᨸ᩠ᨸᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᨲᩮᩣ ᩋᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩣᨶᩔᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩣ ᨧ ᨸᨶᩣᨿᩴ ᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩣ ᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩮᨿ᩠ᨿᩔ ᩋᩣᨴᩥᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᩅᩥᨶᩣ ᨶ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩦᨲᩥ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᩣᨶᨾᩣᩁᨾ᩠ᨽᩮᩣ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨲᩮ ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩥᨲᩣ ᨲᨴᩩᨽᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨵᩥᨠᩣᩁᨲᩮᩣ "ᩑᨲ᩠ᨳᨶ᩠ᨲᩁᩮ"ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ᪨ ᩋᨸᩥ ᨧ ᨸᨶᩣᨿᩴ ᩋᨽᩥᩅᩥᨵᩥᩅᩈᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᨶ ᨾᩁᩥᨿᩣᨴᩣᩅᩈᩮᨶ, ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨽᩣᩅᩈᩣᨶᨠᨸ᩠ᨸᩣᨶᩴ ᩑᨠᨴᩮᩈᩮᨶ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᨵᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᨴᩮᩈᩮᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨸᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨶᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᩅᩥᨵᩥ ᨧ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᨶ ᨶ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩦᨲᩥ? ᨶ ᨻ᩠ᨿᩮᩅᩴ ᨲᨴᩮᨠᨴᩮᩈᩮᨸᩥ ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᩉᩣᩁᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨲᨴᩮᨠᨴᩮᩈᨽᩪᨲᩣ ᨠᨸ᩠ᨸᩣ, ᨲᩮ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᨴᩮᩈᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᨿᩣᨴᩥᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ᪨

ᨿᩴ ᨧᩁᩥᨲᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᩴ ᨻᩮᩣᨵᩥᨸᩣᨧᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧᩁᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩁᩥᨿᩣ, ᩈᨾᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᨸᩣᩁᨾᩥᩈᨦ᩠ᨣᩉᩣ ᨬᩣᨱᩈᩦᩃᩣᨴᩥᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥ, ᨬᩣᨲᨲ᩠ᨳᨧᩁᩥᨿᩣᩃᩮᩣᨠᨲ᩠ᨳᨧᩁᩥᨿᩣᨻᩩᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨳᨧᩁᩥᨿᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᨲᩥᩅᩥᨵᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᨿᩣ ᩅᩥᨿᩣ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨧᩁᩥᨿᩣ, ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨳᩥᨴᩴ – ᨸᨱᩥᨵᩥᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩍᩁᩥᨿᩣᨸᨳᩮᩈᩩ ᩍᩁᩥᨿᩣᨸᨳᨧᩁᩥᨿᩣ, ᩍᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩮᩈᩩ ᨣᩩᨲ᩠ᨲᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨶᩴ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨿᨲᨶᩮᩈᩩ ᩋᩣᨿᨲᨶᨧᩁᩥᨿᩣ, ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨴᩅᩥᩉᩣᩁᩦᨶᩴ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩈᨲᩥᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᩈᨲᩥᨧᩁᩥᨿᩣ, ᩋᨵᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾᨶᩩᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᨫᩣᨶᩮᩈᩩ ᩈᨾᩣᨵᩥᨧᩁᩥᨿᩣ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ ᨬᩣᨱᨧᩁᩥᨿᩣ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮᩈᩩ ᨾᨣ᩠ᨣᨧᩁᩥᨿᩣ, ᩋᨵᩥᨣᨲᨹᩃᩣᨶᩴ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨹᩃᩮᩈᩩ ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨧᩁᩥᨿᩣ, ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩃᩮᩣᨠᨲ᩠ᨳᨧᩁᩥᨿᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨴᩮᩈᨲᩮᩣ ᨠᩮᩈᨬ᩠ᨧᩥ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᨻᩩᨴ᩠ᨵᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᩣᩅᨠᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩃᩮᩣᨠᨲ᩠ᨳᨧᩁᩥᨿᩣ, ᨾᩉᩣᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᨴᩮᩈᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ (ᨧᩪᩊᨶᩥ᪨ ᨡᨣ᩠ᨣᩅᩥᩈᩣᨱᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈ ᪁᪂᪁; ᨸᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪁᪨᪁᪉᪗) "ᨧᩁᩥᨿᩣᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨧᩁᩥᨿᩣᨿᩮᩣ ᩍᩁᩥᨿᩣᨸᨳᨧᩁᩥᨿᩣ ᩋᩣᨿᨲᨶᨧᩁᩥᨿᩣ"ᨲᩥ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣ᪨ "ᩋᨵᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨿ ᨧᩁᨲᩥ, ᨸᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩦᩁᩥᨿᩮᨶ ᨧᩁᨲᩥ, ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥᨿᩣ ᨧᩁᨲᩥ, ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᨶᩣ ᨧᩁᨲᩥ, ᨸᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨧᩁᨲᩥ, ᩅᩥᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᨧᩁᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᩣᨿᨲᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᨿᨲᨶᨧᩁᩥᨿᩣᨿ ᨧᩁᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᨾᨵᩥᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᨧᩁᩥᨿᩣᨿ ᨧᩁᨲᩦ"ᨲᩥ ᨿᩣ ᨠᩣᨿᩣ ᩋᨸᩁᩣᨸᩥ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨧᩁᩥᨿᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᩣᩈᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩈᩴ ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᨴᩣᨲᩣᨿ ᩈᨾᩮᩣᨵᩣᨶᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ "ᨧᩁᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩁᩥᨿᩣ, ᩈᨾᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᨸᩣᩁᨾᩥᩈᨦ᩠ᨣᩉᩣ ᨬᩣᨱᩈᩦᩃᩣᨴᩥᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩦ"ᨲᩥ᪨

ហេតុចទិយាយ ឯច បត ព្ពឆាឆិបេ្យតត្តា យក្កចទិយាបត្តិចទិយាត់ ព្ពឆ អតចទេវាទេឆា ចេឌិតទេ្ពា៍ ទោត ចុត្តិ “សព្ពំ តំ ទៅនិបិទក”ត្តិ៍

តត្ថ សព្ពា-សទេ្ពា សព្ពសព្ពំ អាយតនសព្ពំ សក្កាយសព្ពំ បទេសសព្ពត្តិ ចតុុ អទេ្តសុ ទិស្សតិ៍ តថា ហិ “សទេ្ពា ឆព្វា សព្ពាកាទេត ពុទ្ធស្ស ភគវតោ ញាណមុខេ អាបាថមាគច្ឆន្តី”តិអាទីសុ (បហាតិ៍ ៣៥៩; ក្នុងអតិ៍ ទេយាឈរាឌយាណចុច្ឆាតិទេ្ទស ប៉ឺ) សព្ពសព្ពស្មិំ៍ “សព្ពំ ទេចា, កិក្លទេច, ទេឆសេយ្យាយិ តំ សុណាឆ, កិច្ចា, កិក្លទេច, សព្ពំ ចក្ខុទេច្ចច ទ្វបិ ច...ទេប... យទេតា ទេចច ឆព្វា ចា”តិ (សំ៍ តិ៍ ៣៍១៣) ឯត្ថ អាយតនសព្ពស្មិំ៍ “សព្ពំ សព្ពទេតា សញ្ញាតាតី”តិអាទីសុ (យ៍ តិ៍ ១៍៩) សក្កាយសព្ពស្មិំ៍ “សទេ្ពាសយិ ទេចា, សារិបុត្ត, សុកាសិតំ បរិយាទេយតា”តិអាទីសុ (យ៍ តិ៍ ១៍៦៥៥) បទេសសព្ពស្មិំ៍ ព្ពឆាបិ បទេសសព្ពស្មិំ ឯច ចេឌិតទេ្ពា, ទៅនិសព្ពរក្ខតស្ស ចរិតស្ស អឆិបេ្យតត្តា៍

ទៅនីតិ ទ្វទេក្លាបិ អរិយទេក្កាបិ តិទ្ធាតយិ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណយិ៍ “ទៅនិទ្វក្លទ្វលេ បឆយាកិសទ្ធុទេ្ទា”តិ (យហាច៍ ១; ទ្ទគា៍ ១) ច “អត្ថរា ច គយំ អត្ថរា ច ទៅនិ”ត្តិ (យ៍ តិ៍ ១៍៦ប៉ឺ; យហាច៍ ១១) ច អាកតដ្ឋានេត ពុទ្ធញ្ញាតិ ឯត្វាតិ ទ្វទេក្លា ទៅនិ៍ “ទៅនិ ចុច្ចតិ ចតុុ យទេក្កុ ញាណ”ត្តិ (ក្នុងអតិ៍ ពក្កចិសាណសុត្តតិទេ្ទស ១៦១) អាកតដ្ឋានេត ចត្វារិ អរិយសច្ចានិ ពុទ្ធញ្ញាតិ ឯទេតតាតិ អរិយទេក្កា ទៅនិ៍ “បត្វាត ទៅនិ អយតំ អសព្ពត”ត្តិ អាកតដ្ឋានេត ពុទ្ធញ្ញាតិ ឯតស្មិំ តិយិត្តក្ខទេតតិ តិទ្ធាត់ ទៅនិ៍ “បទេប្បាតិ ទៅនិ ចរក្ខិទេយឆទេសា”តិ (ទី៍ តិ៍ ៦៍៦១លិ៍) អាកតដ្ឋានេត សទេ្ពា ឆទេ្វ សព្ពាកាទេត ពុទ្ធញ្ញាតិ ឯទេតតាតិ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ ទៅនិ៍ ព្ពឆាបិ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ អឆិបេ្យតំ៍ អរហត្តយក្កសព្ពញ្ញុតញ្ញាណានិ ចា ព្ពឆ ទៅនីតិ ចេឌិតព្ពានិ (បរិរា៍ អដ្ឋ៍ ១៍១១), យហាទៅនិយា អឆិបេ្យតត្តា ភគវតោ៍ អាសចក្លយញាណបដ្ឋានតិ្យសព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណបដ្ឋានច្ច អាសចក្លយញាណំ “យហាទៅនី”តិ ចុច្ចតិ៍ ឯត្វាយំ សទេ្ទបទេត្វា – យថាចុត្តកាលបរិទេច្ឆទេឆ យំ យយ ជាតាសីលិឌិបចិបត្តិសព្ពាតំ ចរិតំ, តំ សព្ពំ អតចទេសសំ យហាទៅនិយា បិទកំ សាឆកំ តិព្ពាតុកត្តិ៍ ឯទេតត ទៅនិសព្ពរាតំ តិទត្តរកាចតំ ឌទេស្សតិ៍ អឆ ចា សព្ពត្តិ ឯត្តត្តទេ យថាចុត្តកាលបរិទេច្ឆទេឆ យំ ចរិតំ, តំ សព្ពំ សកលទេយច អតចទេសសំ ទៅនិសព្ពរក្ខតទេយច៍ ឯទេតត សព្ពសព្ពរកាចតំ ឌទេស្សតិ៍

តទេស្សា ហិ ទៅនិសព្ពរទេសុកាចតា សព្ពសព្ពរកាចតា តិទត្តរកាចតា ចិរកាលកាចតា សក្កច្ចកាចតា ចាតិ៍ តាសុ “គទេប្យ ច សតសហទេស្ស, ចតុទេរា ច អសទ្ទិទេយ”តិ ព្ពយិតា ចិរកាលកាចតា ចុត្តា៍ ទេយា ទេចត្ថ អច្ចត្តសំទេយាទេកា, ទោត បឆទេយ អត្ថចិកទេប្យ សព្ពក្កហទេលាត ច តិទត្តរកាចតា, ទុតិទេយ អត្ថចិកទេប្យ សព្ពំ ចរិត”ត្តិ ព្ពយិតា សព្ពសព្ពរកាចតា, ទៅនិបិទក”ត្តិ ព្ពយិតា សក្កច្ចកាចតា ចុត្តា ទេហាតិ, យថា តំ ចរិតំ សព្វាសទេ្ពាឆិ បិទេចតិ ឯចំក្ខតកាចឌីបកទេតា៍ តថា ហិ តំ “ទៅនិបិទក”ត្តិ ចត្តព្ពតំ អរហតិ, ត អញ្ញាថាតិ៍ គធំ បទេត្ថ ទៅនិចទិយាយ តិទត្តរកាទេចា ចេឌិតទេ្ពា? យទិ ចិត្តតិទត្តរតាយ តំ ត យុជ្ជតិ, ត ហិ យហាទៅនិសត្តាតំ យហាកិតីហារទេតា វុឌ្ឍិ ទៅនិសព្ពរសព្ពរលាចិត្តទេតា អញ្ញំ ចិត្តំ តប្បចត្តតីតិ សក្កា ចត្តុំ៍ អឆ កិរិយយយចិត្តប្បចត្តិំ សត្តាយ ចុទេច្ចយ្យ, ឯចយិ ត យុជ្ជតិ, ត ហិ សព្ពាតិ ទោសំ កិរិយយយចិត្តាតិ ទៅនិសព្ពរសព្ពរលាចទេសទេតច បចត្តត្តិ៍ ឯទោតទេតច បទេយាកតិទត្តរតាបិ បដិក្លិត្តាតិ ឌដ្ឋព្ពា៍ ឌាតិតិទត្តរតាយ បត តិទត្តរកាចតា ចេឌិតព្ពា៍ យស្សតិ្យឌាតិយំ យហាទៅនិសទេត្តក យហាបលិឆាតំ តិព្ពត្តិតំ, តទេតា បដ្ឋាយ យាច ចរិយត្តកាចា ត សា តាយ ឌាតិ វុបលព្ភតិ, យា សទេ្ពាក សព្ពំ ទៅនិសព្ពរសព្ពតា ត សិយា អត្ថយទេសា ជាតបរិទយិយត្តំ វុបិងាយ៍ អយតិ្យ

និយតិបត្តិតាតំ ចៅនិសត្តាតំ ឆយូតា៝ ឃាច ច ទេត កយ្ខាឌឹស្ ចសឹកាចំ ត បិបុលត្តិ, តាច សប្បទេឝសប្បិ សម្ពាទេរសុ បទេឃាកយាបជ្ជត្តិ៝ ឃគា បត សន្តាទេសា កយ្ខាឌឹស្ ចសឹកាចប្បត្តា ទេហាត្តិ, អឆ តទេតា បដ្ឋាឃ និប្បទេឝសទេតា ឲច ចៅនិសម្ពាទេរសុ សយឹហតំ សាតច្ចកិរិឃា ច សប្បជ្ជតិ៝ សក្កច្ចការិតា បត សន្តកាលំ ទេហាតិ, ឲចំ ទេឃត ទេឃត ចៅនិសត្តាតំ តត្ត តត្ត ឃឆានិប្បាឃំ សបិន្ត្វតំ សប្បជ្ជតីតិ៝ ឲចទេយតាឃ កាឆាឃ ចៅនិសម្ពាទេរសុ សន្តសម្ពារកាចតា ចិរកាលកាចតា និរន្តរកាចតា សក្កច្ចកាចតា ចាតិ ចតទេស្សាបិ កាចតា បការិតាតិ ទេចឌិតព្ពា៝

តព្រ ឃស្មា ចៅនិសត្តចរិតំ ចៅនិសម្ពារា ចៅនិចរិឃា អក្កឃាតំ បិទេរយិទេឃាតិ អត្តទេតា ឲកំ, ញ្ញាតទេបច តាតំ, ឃស្មា ច បទេតា ចិការកេត ចក្ខយាតាតំ ឆាតបិទេរយិអាឌឹតំ ចរិតត្តិ ព្ទចំ អបិទេសសចចតំ, តស្មា សន្តចៅនិសម្ពារទេរសុ ទេកាសល្លឌតតត្តំ បិទេរយិទេឃា ព្ទឆ សំចណ្ណតព្ពា៝ តា បទេតា បកិណ្ណកកឆាឃំ សន្តាការទេត សំចណ្ណឃិស្សាយ៝

ឲ៝ ព្ទតិ កកចា អត្តទេតា ចៅនិសត្តក្ខុយិឃំ ចរិតំ អារម្ភទេតា បដ្ឋាឃ ឃាច បរិទេឃាសាតា យហារចៅនិឃា បរិបិចតទេបចាតិ អបិទេសសទេតា ឆទេស្សត្វា ព្ទឆាតិ តស្ស បទេយុក្កុសកាយទេតត អតិសឃទេតា ចៅនិបរិបិចតកាចំ ឆទេស្សតុំ ព្ទយស្មិ កដ្ឋកទេប្ប កតិបឃា បុព្ទចរិឃា ចិកាកទេតា ចិការចទេត្តា “អតីតកទេប្ប”តិអាឌិយាហ៝

តត្ត អតីតកទេប្បតិ ព្ទទេតា បុរិទេប បុរិយតទេទ ចា សន្តស្មិ អតិក្កទេត្ត ឃឆាចុត្តបរិច្ឆេទេឌ យហាកទេប្ប, កប្បាតំ សតសហស្សាឌិកេសុ ចត្វសុ អសទេង្ខ្យេឃ្យេស្វតិ អទេត្ថា៝ ចរិតត្តិ ចិណ្ណ ឆាតាឌិបដិបត្តិ៝ ឆបឃិត្វាតិ ឫច្ចិត្វា អក្កទេហត្វា, អចត្វាតិ អទេត្ថា៝ កចាកទេចតិ កទេច ច អកទេច ច, “ព្ទតិកចាកចកាឆ”ត្តិ (ឌី៝ និ៝ ១.១៧) ឲត្ត ហិ ចុទ្ធិហានិទេឃា កចាកចាតិ ចុត្តា៝ “ព្ទតិកចាកចតញ្ញូ ចិតិចទេត្តា”តិ (ដ្ឋគា៝ ១០) ឲត្ត សប្បត្តិចិបត្តិចុទ្ធិហានិសស្សព្ទច្ឆេឌបុញ្ញាបិបិតិកចាកចាតិ អធិទេប្បតាតិ៝ “ព្ទតិកចាកចទេហត្ ចា, កិក្ខទេច, កិក្ខទេតា តណ្ហា ដ្ឋប្បជ្ជយាតា ដ្ឋប្បជ្ជតី”តិ (អ៝ និ៝ ៣.៦៨; ព្ទតិច៝ ១០៥) ឲត្ត បត បហិតបហិតតរាតិ សប្បិតចតីតាឌិទេកសជ្ជាតិ កចាកចាតិ អធិទេប្បតាតិ៝ សប្បត្តិកទេចសុ បហិតតរា បហិតតយា កចាកចាតិបិ ចកត្តិ ឲច, តស្មា ព្ទឆាបិ ទេសា ឲច អទេត្ថា ទេចឌិតទេព្ពា, លុទ្ធកេ ទេចច យហទេត្ត ច កចស្មិត្តិ ចុត្តំ ទេហាតិ៝ ព្ទយបរិព្ទាទេប្បតិ ព្ទយស្មិ កដ្ឋកទេប្ប៝ បចក្ខិស្សត្តិ កឆឃិស្សំ៝ សុណោហីតិ ឆយូទេសតាបតិ សចទេត និទេឃាទេឌតិ៝ ទេយតិ យយ សត្តិទេក, យយ ការសទេតាតិ អទេត្ថា៝

និឌាតកថា និដ្ឋិតា៝

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១. អកិត្តិវគ្គោ

១. អកិត្តិចរិយាវណ្ណនា

១. ឯវំ ភគវា អាយស្មតោ សារិបុត្តត្ថេរស្ស សទេវមនុស្សាយ ច បរិសាយ អត្តនោ ពុទ្ធចរិយាយ សវនេ ឧស្សាហំ ជនេត្វា ឥទានិ តំ ពុទ្ធចរិតំ ភវន្តរបដិច្ឆន្នំ ហត្ថតលេ អាមលកំ វិយ បច្ចក្ខំ ករោន្តោ “យទា អហំ ព្រហារញ្ញេ”តិអាទិមាហ។

តត្ថ យទាតិ យស្មឹ កាលេ។ ព្រហារញ្ញេតិ មហាអរញ្ញេ, អរញ្ញានិយំ, មហន្តេ វនេតិ អត្ថោ។ សុញ្ញេតិ ជនវិវិត្តេ។ វិបិនកាននេតិ វិបិនភូតេ កាននេ, បទទ្វយេនាបិ តស្ស អរញ្ញស្ស គហនភាវមេវ ទីបេតិ, សព្វមេតំ ការទីបំ សន្ធាយ វុត្តំ។ អជ្ឈោគាហេត្វាតិ អនុបវិសិត្វា។ វិហរាមីតិ ទិព្វព្រហ្មអរិយអានេញ្ជវិហារេហិ សមុប្បាទិតសុខវិសេសេន ឥរិយាបថវិហារេន សរីរទុក្ខំ វិច្ឆិន្ទិត្វា ហរាមិ អត្តភាវំ បវត្តេមិ។ អកិត្តិ នាម តាបសោតិ ឯវំនាមកោ តាបសោ ហុត្វា យទា អហំ តស្មឹ អរញ្ញេ វិហរាមីតិ អត្ថោ។ សត្ថា តទា អត្តនោ អកិត្តិតាបសភាវំ ធម្មសេនាបតិស្ស វទតិ។ តត្រាយំ អនុបុព្វិកថា –

អតីតេ កិរ ឥមស្មិំយេវ ភទ្ទកប្បេ ពារាណសិយំ ព្រហ្មទត្តេ នាម រាជិនិ រជ្ជំ ការេន្តេ ពោធិសត្តោ អសីតិកោដិវិភវស្ស ព្រាហ្មណមហាសាលស្ស កុលេ និព្វត្តិ, “អកិត្តី”តិស្ស នាមំ ករឹសុ។ តស្ស បទសា គមនកាលេ ភគិនីបិ ជាយិ។ “យសវតី”តិស្សា នាមំ ករឹសុ។ សោ សោឡសវស្សកាលេ តក្កសិលំ គន្ត្វា សព្វសិប្បានិ ឧគ្គហេត្វា បច្ចាគមាសិ។ អថស្ស មាតាបិតរោ កាលមកំសុ។ សោ តេសំ បេតកិច្ចានិ ការេត្វា កតិបយទិវសាតិក្កមេន រតនាវលោកនំ អាយុត្តកបុរិសេហិ ការយមានោ “ឯត្តកំ មត្តិកំ, ឯត្តកំ បេត្តិកំ, ឯត្តកំ បិតាមហ”ន្តិ សុត្វា សំវិគ្គមានសោ ហុត្វា “ឥទំ ធនំ បញ្ញាយតិ, ន ធនស្ស សំហារកា, សព្វេ ឥមំ ធនំ បហាយេវ គតា, អហំ បន តំ អាទាយ គមិស្សាមី”តិ រាជានំ អាបុច្ឆិត្វា ភេរិំ ចរាបេសិ – “ធនេន អត្ថិកា អកិត្តិបណ្ឌិតស្ស គេហំ អាគច្ឆន្តូ”តិ។

សោ សត្តាហំ មហាទានំ បវត្តេត្វា ធនេ អខីយមានេ “កិំ មេ ឥមាយ ធនកីឡាយ, អត្ថិកា គណ្ហិស្សន្តី”តិ និវេសនទ្វារំ វិវរិត្វា ហិរញ្ញសុវណ្ណាទិភរិតេ សារគព្ភេ វិវរាបេត្វា “ទិន្នំយេវ ហរន្តូ”តិ គេហំ បហាយ ញាតិបរិវដ្ដស្ស បរិទេវន្តស្ស ភគិនិំ គហេត្វា ពារាណសិតោ និក្ខមិត្វា គង្គំ ឧត្តរិត្វា ទ្វេ តីណិ យោជនានិ គន្ត្វា បណ្ណសាលំ ករិត្វា វសតិ។ យេន បន ទ្វារេន តទា និក្ខមិ, តំ អកិត្តិទ្វារំ នាម ជាតំ។ យេន តិត្ថេន គង្គំ ឱតិណ្ណោ, តំ អកិត្តិតិត្ថំ នាម ជាតំ។ តស្ស បព្ពជិតភាវំ សុត្វា ពហូ មនុស្សា គាមនិគមរាជធានិវាសិនោ តស្ស គុណេហិ អាកឌ្ឍិយមានហទយា អនុបព្ពជឹសុ។ មហាបរិវារោ អហោសិ, មហាលាភសក្ការោ និព្វត្តិ, ពុទ្ធុប្បាទោ វិយ អហោសិ។ អថ មហាសត្តោ “អយំ លាភសក្ការោ មហា, បរិវារោបិ មហន្តោ, កាយវិវេកមត្តម្បិ ឯត្ថ ន លភតិ, មយា ឯកាកិនា វិហរិតុំ វដ្ដតី”តិ ចិន្តេត្វា បរមប្បិច្ឆភាវតោ វិវេកាភិរតាយ ច កស្សចិ អនារោចេត្វា ឯកកោវ និក្ខមិត្វា អនុបុព្វេន ទមិឡរដ្ឋំ បត្វា កាវីរបដ្ដនសមីបេ ឧយ្យានេ វិហរន្តោ ឈានាភិញ្ញាយោ និព្វត្តេសិ។ តត្រាបិស្ស មហាលាភសក្ការោ

ឧជ្ជុំ សោ តំ ឧក្ខិបន្តោ លទ្ធត្វា អារាមេន គន្ត្វា ការេហិ ឆាតរំ តទា ការេហិបិ អភិហេបិ កាយំ សោ តត្ថ យហត្ថំ ការេត្វា

ឧបនិស្សាយ បណ្ណសាលំ មាបេត្វា ធានំ ករេយ្យសិ អប្បិច្ឆតាយ បន គច្ឆិ អគន្ត្វា តស្ស រុក្ខស្ស ផលកាលេ ផលានិ តារេត្វា ផលេ អមតិ

បត្វានិ ឧទកនិត្វានិ តារេត្វា យាតយាបត្តិហិ ជីវិតាវេយសិ។

តស្ស សីលតេជេន សក្កស្ស បណ្ឌុកម្ពលសិលាសនំ ឧណ្ហាការំ ទស្សេសិ។ សក្កោ “កោ នុ ខោ មំ ឋានា ចាវេតុកាមោ”តិ អាវជ្ជេន្តោ បណ្ឌិតំ ទិស្វា “កិមត្ថំ នុ ខោ អយំ តាបសោ ឧគ្គំ តបំ ចរតិ, សក្កត្តំ នុ ខោ បត្ថេតិ, ឧទាហុ អញ្ញំ, ជីវិតនិស្សាយំ តំ អយញ្ហិ អនុចិន្តកាយចជីវតោ អយាចារោ ខីចិនេ តិរេបន្តោ ឧទកនិត្វានិ ការបត្វានិ តារេតិ, សចេ សក្កត្តំ បត្ថេតិ អត្តនោ និត្វានិ ការបត្វានិ បរិហាយិស្សតិ, នោ ចេ, ន ហរិស្សតី”តិ ព្រាហ្មណវណ្ណេន តស្ស សន្តិកំ អាគមាសិ។ ទោណិកេ ឋត្វាបិ ការបត្វានិ ទេសេត្វា

“សីតលីភូតានិ តារេស្សាមី”តិ បណ្ណសាលទ្វារេ និសីទិ។ អថស្ស បុរតោ សក្កោ ព្រាហ្មណរូបេន កិលន្តោ អតិថិកោ ហុត្វា អដ្ឋាសិ។ បហាយេត្វា

តំ ទិស្វា “លិកា ចត ទេ, ហុលត្ថិ ចត ទេ, ឥរេស្សំ ចត ទេ យាចកោ ទិន្នោ”តិ សោមនស្សប្បត្តោ ហុត្វា “អជ្ជ មម មនោរថំ បត្តកំ

បរិបត្វា ទានំ ទស្សាមី”តិ បក្កាដេតតេច អាទាយ គន្ត្វា ទានបរិយំ អាចជ្ជិត្វា អត្តនោ អនេសេត្វាច តស្ស កិលាកាដេតេ បក្ខិបិ។

សក្កោ តំ គហេត្វា ទោរាក គន្ត្វា អន្តរធាយិ។ បហាយេត្វាបិ តស្ស ទត្វា បុន បរិយេសិ អនាបជ្ជិត្វា តេនេវ បីតិសុខេន ជីវិតាវេយសិ។

ទុតិយទិវសេ បន ការបត្វានិ បចិត្វា “ហិយ្យោ ទក្ខិណេយ្យំ អលភិំ, អជ្ជ នុ ខោ លភេ”ន្តិ បណ្ណសាលទ្វារេ និសីទិ។ សក្កោបិ តថេវ អាគមិ។ បហាយេត្វា បុនបិ តថេវ ទត្វា ជីវិតាវេយសិ។ តតិយទិវសេ ច តថេវ ទត្វា “អហោ ចត មេ លាភា, ពហុំ ចត បុញ្ញំ បសវាមិ, សចាហំ

ទក្ខិណេយ្យំ លភេយ្យំ, ឯវមេវ មាសម្បិ ឆ្នាមាសម្បិ ទានំ ទទេយ្យ”ន្តិ ចិន្តេសិ។ តីសុបិ ទិវសេសុ “តេន ទានេន ន លាភសក្ការសិលោកំ ន

ចក្កវត្តិសម្បត្តិំ ន សក្កសម្បត្តិំ ន ព្រហ្មសម្បត្តិំ ន សាវកពោធិំ ន បច្ចេកពោធិំ បត្ថេមិ, អបិ ច ឥទំ មេ ទានំ សព្វញ្ញុតញ្ញាណស្ស បច្ចយោ

ហោតូ”តិ យថាធិការំ ចិត្តំ ឋបេសិ។ តេន វុត្តំ –

៣.

“តទា មំ តបតេជេន, សន្តត្តោ តិទិវាធិភូ;

ធារេន្តោ ព្រាហ្មណវណ្ណំ, ភិក្ខាយ មំ ឧបាគមិ។

៤.

“បចត្តា អាគតំ បណ្ណំ, អតេលញ្ច អលោណិកំ;

មម ក្ខានេ ជិតំ ជិក្ខា, សពជាទេហត អាកិរិ៓

៦៓

“តស្ស ឥត្វាគតំ បញ្ញំ, និក្ខុជ្ជិត្វាន ការនំ;

បុនេរសតំ ឌហិត្វាន, បរិចិតំ បញ្ញសាលកំ៓

៧៓

“ទុតិយម្បិ តតិយម្បិ, ឧបគច្ឆិ មមន្តិកំ;

អកម្បិតោ អនោលគ្គោ, ឲចមេចមនាសតំ៓

៨៓

“ន មេ តប្បច្ចយា អត្ថិ, សរីរស្មិំ ចិចល្លិយំ;

បីតិសុខេន រតិយា, ចិតិនាមេមិ តំ ជិចំ៓

៩៓

“យទិ មាសម្បិ ខេត្តមាសំ, ឥក្តិលោយ្យំ ចរំ លនេក;

អកម្បិតោ អនោលីនោ, ឥនេឥយ្យំ ឥានមុត្តមំ៓

១០៓

“ន តស្ស ឥាតំ ឥឥមានោ, យសំ លិកញ្ញា បត្តយំ;

សញ្ជាតំ បច្ចយតោ, តានិ កម្មានិ អាទីនី”ន្តិ។

តត្ថ តទាតិ យទា អហំ អកិត្តិនាមកោ តាបសោ ហុត្វា តស្មិំ ទីបេ ការារញ្ញេ វិហរាមិ, តទា ។ មត្តិ មមំ តបតេជនាតិ សីលបារមិតានុភាវេន។ សីលញ្ហិ ទុច្ចរិតសំកិលេសស្ស តបនតោ “តបោ”តិ វុច្ចតិ, នេក្ខម្មវីរិយបារមិតានុភាវេន ច។ តាបិ ហិ តណ្ហាសំកិលេសស្ស កោសជ្ជស្ស ច តបនតោ “តបោ”តិ វុច្ចតិ, ខន្តិសហគតា ច តា ទោនិសត្តស្ស ព្យស្មិំ អត្តភាវេតិ។ ខន្តិសំវរស្ស ចាបិ បរមុក្កំសគមនតោ “ខន្តិបារមិតានុភាវេនា”តិបិ វត្តុំ វដ្ដតេវ។ “ខន្តី បរមំ តបោ”តិ (ទី. និ. ២.៩០; ធ. ប. ១៨៤) ហិ វុត្តំ។ សន្តត្តោតិ យថាវុត្តគុណានុភាវជនិតេន ធម្មតាសិទ្ធេន បណ្ឌុកម្ពលសិលាសនស្ស ឧណ្ហាការេន សន្តាបិតោ។ តិទិវាភិភូតិ ទេវលោកាធិបតិ, សក្កោតិ អត្ថោ។ បណ្ណសាលាយ សមីបេ គហិតម្បិ ការបណ្ណំ បណ្ណសាលាយ អរញ្ញមជ្ឈគតត្តា “វនតោ អាគត”ន្តិ វុត្តំ។

អតេលទ្ធា អលោណិកន្តិ ទេយ្យធម្មស្ស អនុច្ឆវិការេនបិ អញ្ញាសយមយជ្ជតិយា លោណរសស្ស មហាតិត្តកាចំ នស្សេតុំ វុត្តំ។ មម ទ្វារេតិ មយ្ហំ បណ្ណសាលាយ ទ្វារេ។ សកដ្ឋិតេន អាកិរិត្តិ ឋបិតា អត្ថតោ កិញ្ចិបិ អបេក្ខិត្វា ទិន្នកាចំ នស្សតិ។

បុរេសន្តំ ជហិត្វានាតិ “ឱកាទិបំ ទិន្នតំ ឈាយេសន្តំ ន សល្លេ”ន្តិ ចិន្តេត្វា ជាតបីតិយា ផរិត្វា វិយ ហុត្វា តស្មិំ ទិវសេ បុន អាហារបរិយេដ្ឋិំ អកត្វា។

អកម្បិតោតិ សុទ្ធរចិត្តុប្បត្តិតត្តា មច្ឆរិយេន អចលិតោ ជាតញ្ញាសយតោ ចលនមត្តម្បិ អការិតោ។ អនោលគ្គោតិ លោភចរេន ថ្រវកម្បិ អលគ្គោ។ តតិយម្បីតិ បិ-សទ្ទេន ទុតិយម្បីតិ ឥមំ សម្បិណ្ឌេតិ។ ឧបេមេបរាសហត្ថិ យថា បឋមំ, ឧបេមេបំ ទុតិយម្បិ, តតិយម្បិ អទាសិំ អហំ។

ន មេ តប្បច្ចយាតិ កាទាយ វុត្តមេវេតំ បីឡិតំ ករោតិ។ តត្ថ តប្បច្ចយាតិ ទានបច្ចយា តីសុ ទិវសេសុ និរាហារតាយ សរីរស្មិំ ហេវត វេទនាហិ ឧបតាបិតត្តា, តប្បិ មេ សរីរស្មិំ វិវណ្ណិយំ ទានបច្ចយា នត្ថិ ។ កស្មា? ទានបីតិយា បីតិសុខេន ទានបីតិយាយ ឧបត ច រតិយា។ ឧបតិតាមេមិ តំ ទិវសត្តិ តំ សកលំ តិយត្តទិវសំ ឧបតិតាមេមិ, ន កេវលញ្ញា តីណិ ឧបទិវសានិ, អថ ខោ មាសម្បិ ទ្វេមាសម្បិ ការំ, ឧបេមេប ទានំ បទេយ្យមិតិ ទស្សេតុំ “យទិ មាសម្បី”តិអាទិ វុត្តំ។ អតោលីនោតិ អលីនមនោ, ទាតេ អសង្កុចិតមនោតិ អត្ថោ។

តស្សាតិ ព្រាហ្មណរូបេន អាគតស្ស សក្កស្ស។ យសត្តិ កិត្តិំ, បរិច្ចាគសម្បត្តិំ ចា។ សិវឡាតិ ទេវមនុស្សេសុ បត្តបត្តិអាទិការេន លទ្ធំ សិរិំ ចា ន បត្ថយឹ។ អថ ខោ សព្ពញ្ញុតំ សម្មាសម្ពោធិំ បត្ថយមានោ អាកង្ខមានោ តានិ តីសុ ទិវសេសុ អនេកាចារំ ឧបក្កមានិ ទានមយានិ បុញ្ញកម្មានិ ទានស្ស ច បរិច្ចាគសង្ខាតានិ កាយសុចរិតាទីនិ បុញ្ញកម្មានិ អាចទិ អកាសិន្តិ។

ញាតិ ករចា តស្មិំ អត្តភាវេច អត្តនោ សុក្កំ បុញ្ញចេតិតមត្តមេច ញាឆ មហាឆេរស្ស បកាសេសិ។ ឌាតកោនេសតាយំ បត ចតុត្ថំឌិចេស សក្កស្ស ក្ខុបសង្កមិត្វា ទោឆិសត្តស្ស អញ្ញាសយឌាតត់ ចរេត ក្ខុបតិមត្តតា ទោឆិសត្តស្ស ចរសមជ្ឈិន្ថតសីសេត ឆមុនេសតា នេឃ្យឆមុឌក្លិលេឃ្យាត់ បុត សក្កស្ស អតាកមតស្ស ច អាកង្ខមាតតា ច បកាសិតា។ ចុត្តនោញ្ញាត់ –

“អកិត្តិ ឌិស្វាត សម្មន្តំ, សក្កោ ភូតបតី ព្រវិ;

កិំ បត្ថយំ មហាព្រហ្មេ, ឲកោ សម្មសិ ឃម្មតិ។

“ភុក្ខោ បុតព្ភវោ សក្ក, សរីរស្ស ច ភេឌត់;

សម្មោហមរណំ ភុក្ខំ, តស្មា សម្មាមិ, វាសវ។

“ឲតស្មិំ តេ សុលបិតេ, បតិរូបេ សុភាសិតេ;

ចរំ កស្សប តេ ឌម្មិ, យំ កិញ្ចិ មនសិច្ឆសិ។

“ចរញ្ចេ មេ អនោ សក្ក, សព្ពភូតានមិស្សរ;

យេត បុត្តេ ច ឌារេ ច, ឆតឆញ្ញំ បិយានិ ច;

លទ្ធា តរា ត តប្បន្តិ, សោ លោភោ ត មយី ចសេ។

ឲតស្មិំ តេ សុលបិតេ...បេ... មនសិច្ឆសិ។

“ចរញ្ចេ មេ អនោ សក្ក, សព្ពភូតានមិស្សរ;

ខេត្តំ ចត្ថុំ ហិរញ្ញញ្ច, គចាស្សំ ឌាសបោរិសំ;

យេត ឌាតេត ឌីយន្តិ, សោ ឆោសោ ត មយី ចសេ។

“ឯតស្មិំ តេ សុលបិតេ…បេ… មនសិច្ឆសិ។

“វរញ្ចេ មេ អទោ សក្ក, សព្ពភូតានមិស្សរ;

ពាលំ ន បស្សេ ន សុណេ, ន ច ពាលេន សំវសេ;

ពាលេនល្លាបសល្លាបំ, ន ករេ ន ច រោចយេ។

“កិំ នុ តេ អករំ ពាលោ, វទ កស្សប ការណំ;

កេន កស្សប ពាលស្ស, ទស្សនំ នាភិកង្ខសិ។

“អនយំ នយតិ ទុម្មេធោ, អធុរាយំ និយុញ្ជតិ;

ទុន្នយោ សេយ្យសោ ហោតិ, សម្មា វុត្តោ បកុប្បតិ;

វិនយំ សោ ន ជានាតិ, សាធុ តស្ស អទស្សនំ។

“ឯតស្មិំ តេ សុលបិតេ…បេ… មនសិច្ឆសិ។

“វរញ្ចេ មេ អទោ សក្ក, សព្ពភូតានមិស្សរ;

ធីរំ បស្សេ សុណេ ធីរំ, ធីរេន សហ សំវសេ;

ធីរេនល្លាបសល្លាបំ, តំ ករេ តញ្ច រោចយេ។

“កិំ នុ តេ អករំ ធីរោ, វទ កស្សប ការណំ;

កេន កស្សប ធីរស្ស, ទស្សនំ អភិកង្ខសិ។

“នយំ នយតិ មេធាវី, អធុរាយំ ន យុញ្ជតិ;

សុនយោ សេយ្យសោ ហោតិ, សម្មា វុត្តោ ន កុប្បតិ;

វិនយំ សោ បជានាតិ, សាធុ តេន សមាគមោ។

“ឯតស្មិំ តេ សុលបិតេ...បេ... យទិច្ឆសិ។

“វរញ្ចេ មេ អទោ សក្ក, សព្វភូតានមិស្សរ;

តតោ រត្យា វិវសានេ, សូរិយុគ្គមនំ បតិ;

ទិព្វា ភក្ខា បាតុភវេយ្យុំ, សីលវន្តោ ច យាចកា។

“ទទតោ មេ ន ខីយេថ, ទត្វា នានុតបេយ្យហំ;

ទទំ ចិត្តំ បសាទេយ្យំ, ឯតំ សក្ក វរំ វរេ។

“ឯតស្មិំ តេ សុលបិតេ...បេ... យទិច្ឆសិ។

“វរញ្ចេ មេ អទោ សក្ក, សព្វភូតានមិស្សរ;

ន មំ បុន ឧបេយ្យាសិ, ឯតំ សក្ក វរំ វរេ។

“ពហូហិ វតចរិយាហិ, នរា ច អថ នារិយោ;

ទស្សនំ អភិកង្ខន្តិ, កិំ នុ មេ ទស្សនេ ភយំ។

“តំ តាទិសំ ទេវវណ្ណំ, សព្ពកាមសមិទ្ធិនំ;

ទិស្វា តបេ បមជ្ជេយ្យំ, ឯតំ តេ ទស្សនេ ភយ”ន្តិ. (ជា. ១.១៣.៨៣-១០៣);

អថ សក្កោ “សាធុ, ភន្តេ, ន តេ ឥតោ បដ្ឋាយ សន្តិកំ អាគមិស្សាមី”តិ តំ អភិវាទេត្វា បក្កាមិ. មហាសត្តោ យាវជីវំ តត្ថេវ វសន្តោ អាយុបរិយោសានេ ព្រហ្មលោកេ និព្ពត្តិ.

អនុរុទ្ធត្ថេរោ តទា សក្កោ អហោសិ, លោកនាថោ អកិត្តិបណ្ឌិតោ.

តស្ស មហាភិនិក្ខមនទិនំ និក្ខន្តត្តា នេក្ខម្មបារមី, សុចិសុទ្ធសីលាចារតាយ សីលបារមី, កាមវិតក្កាទីនំ សុដ្ឋុ វិក្ខម្ភិតត្តា វីរិយបារមី, ខន្តិសំវរស្ស បរមុក្កំសគមនតោ ខន្តិបារមី, បដិញ្ញានុរូបំ បដិបត្តិយា សច្ចបារមី, សព្ពត្ថ អចលសមាទានាធិដ្ឋានេន អធិដ្ឋានបារមី, សព្ពសត្តេសុ ហិតជ្ឈាសយេន មេត្តាបារមី, សត្តសង្ខារកតវិប្បការេសុ មជ្ឈត្តភាវប្បត្តិយា ឧបេក្ខាបារមី, តាសំ ឧបការានុបការេ ធម្មេ ជានិត្វា អនុបការេ ធម្មេ បហាយ ឧបការធម្មេសុ បវត្តាបនបុរេចរា សហជាតា ច ឧបាយកោសល្លភូតា អតិសល្លេខវុត្តិសាធនី ច បញ្ញា បញ្ញាបារមីតិ ឯវម្បិ ទស បារមិយោ លព្ភន្តិ.

ទានជ្ឈាសយស្ស បន អតិវិយ ឧឡារភាវេន ទានបារមី ទេវតា បសត្ថា. តថា សព្ពត្ថ សមកា មហាករុណា, ទ្វេបិ បុញ្ញញាណសម្ភារា, កាយសុចរិតាទីនិ តីណិ ចេវ សុចរិតានិ, សច្ចាធិដ្ឋានាទីនិ ចត្តារិ អធិដ្ឋានានិ, ឧស្សាហាទយោ ចតស្សោ ពុទ្ធភូមិយោ, សទ្ធាទយោ បញ្ច មហាពោធិបរិបាចនីយា ធម្មា, អលោភជ្ឈាសយាទយោ ឆ ពោធិសត្តានំ អជ្ឈាសយា, តិណ្ណោ តារេស្សាមីតិអាទយោ សត្ត បដិញ្ញា ធម្មា, អប្បិច្ឆស្សាយំ ធម្មោ, នាយំ ធម្មោ មហិច្ឆស្សាតិអាទយោ (ទី. និ. ៣.៣៥៨; អ. និ. ៨.៣០) អដ្ឋ មហាបុរិសវិតក្កា (ទី. និ. ៣.៣៥៨), នវ យោនិសោមនសិការមូលកា ធម្មា, ទានជ្ឈាសយាទយោ ទស មហាបុរិសជ្ឈាសយា, ទានសីលាទយោ ទស បុញ្ញកិរិយវត្ថូនីតិ ឯវមាទយោ ច អនេកសតអនេកសហស្សប្បភេទា ពោធិសម្ភារភូតា មហាពោធិសត្តគុណា. តេ សព្ពេបិ យថារហំ ឯត្ថ និទ្ធារេត្វា វត្តព្ពា.

អបិ ចេត្ថ មហន្តំ ភោគក្ខន្ធំ មហន្តញ្ច ញាតិបរិវដ្ដំ បហាយ មហាភិនិក្ខមនំ និក្ខមិត្វា បព្ពជិតស្ស ពាហុជនសមូហស្ស សតោ បវេវិច្ឆនការេន កុលេសុ គណេសុ ច អលគ្គតា, អច្ចន្តមេវ លាភសក្ការសិលោកនិរុជ្ឈា, បវិវេកាភិរតិ, កាយជីវិតនិរបេក្ខា បរិច្ចាគោ, អនាហារស្សេវ សតោ ជីវិតម្បិ ទានបីតិយា បរិច្ចជស្ស និព្ពិការបរិណាមតំ, យាវជីវម្បិ កាលំ យាវទេ សតិ អាហារំ តត្ថេវ ទត្វា “ទានកេនេវ បីតិសុខេន សរីរំ យាបេស្សាមី”តិ បរិច្ចាគេ អនោលីនវុត្តិសាធនោ ឧឡារោ ទានជ្ឈាសយោ, ទានំ ទត្វា បុន អាហារបរិយេដ្ឋិយា អករណេ ហេតុភូតា បរមសល្លេខវុត្តីតិ

ເອວມາທເຍາ ມຫາສຕ຺ຕສ຺ສ ຄຸຓານຸຠາວາ ເວທິຕພ຺ພາຯ ເຕເນຕໍ ວຸຈ຺ຈຕິ –

“ເອວໍ ອຈ຺ຉຣິຍາ ເຫເຕ, ອພ຺ຠຸຕາ ຈ ມເຫສິເນາ;

ມຫາກາຣຸຓິກາ ຘີຣາ, ສພ຺ພເລາເກກພນ຺ຘວາຯ

“ອຈິເນ຺ຕຍ຺ຍານຸຠາວາ ຈ, ສທາ ສທ຺ຘມ຺ມເຄາຈຣາ;

ເພາຘິສຕ຺ຕາ ມຫາສຕ຺ຕາ, ສຸຈິສເລ຺ລຂວຸຕ຺ຕິເນາຯ

“ມຫາວາຕສມຸທ຺ຘຕ-ວີຈິມາເລາ ມເຫາທຘິ;

ອປິ ລເງ຺ຆຍ຺ຍ ເວລນ຺ຕໍ, ເພາຘິສຕ຺ຕາ ນ ຘມ຺ມຕໍຯ

“ເລາເກ ສຎ຺ຎາຕວ຺ຘາປິ, ນ ເຕ ຠາວິຕຠາວິເນາ;

ລິມ຺ປນ຺ຕິ ເລາກຘເມ຺ມຫິ, ເຕາເຍນ ປທຸມໍ ຍຖາຯ

“ເຍສໍ ເຈ ອຕ຺ຖິ ເສ຺ນເຫາ, ນິຫີຍຕິ ຍຖາ ຍຖາ;

ສເຕ຺ຕສຸ ກຣຸຓາເສ຺ນເຫາ, ວຑ຺ຒເຕວ ຕຖາ ຕຖາຯ

“ຍຖາ ຈິຕ຺ຕໍ ວເສ ເຫາຕິ, ນ ຈ ຈິຕ຺ຕວສານຸຄາ;

ຕຖາ ກມ຺ມໍ ວເສ ເຫາຕິ, ນ ຈ ກມ຺ມວສານຸຄາຯ

“ເທາເສຫິ ນາຠິຠູຍນ຺ຕິ, ສງ຺ຆາເຕນ຺ຕິ ວາ ນ ເຕ;

ຈຣນ຺ຕາ ເພາຘິປຣິເຍຏ຺ຐິໍ, ປຸຣິສາຊານີຍາ ພຸຘາຯ

“តេសុ ចិត្តប្បសាទោបិ, ទុល្លភោ បរិយោទនេ;

បគេវានុកិរិយា តេសំ, ធម្មស្ស អនុធម្មតោ”តិ។

បរមត្ថទីបនិយា ចរិយាបិដកវណ្ណនាយ

អកិត្តិចរិយាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. សង្ខព្រាហ្មណចរិយាវណ្ណនា

១១-១២. ទុតិយម្ហិ បុនាបរន្តិ បុន អបរំ, ន កេវលំ អកិត្តិចរិយមេវ, អថ ខោ បុន អបរំ អញ្ញំ សង្ខចរិយម្បិ បវក្ខិស្សំ, សុណោហីតិ អធិប្បាយោ។ ឥតោ បរេសុបិ ឯសេវ នយោ។ សង្ខសវ្ហយោតិ សង្ខនាមោ។ មហាសមុទ្ទំ តរិតុកាមោតិ សុវណ្ណភូមិំ គន្តុំ នាវាយ មហាសមុទ្ទំ តរិតុកាមោ។ ឧបគច្ឆាមិ បដ្ដនន្តិ តាមលិត្តិបដ្ដនំ ឧទ្ទិស្ស គច្ឆាមិ។ សយម្ភុញាណេន បច្ចេកពោធិយា អធិគតត្តា សយម្ភុំ ភូតន្តិ សយម្ភុំ។ កិលេសមារាទីសុ កេនចិបិ ន បរាជិតត្តា អបរាជិតំ, តិណ្ណំ មារានំ មត្ថកំ មទ្ទិត្វា ឋិតត្តា អជេយ្យំ។ តត្តាយ កឋិនភូមិយាតិ ឃម្មសន្តាបេន សន្តត្តាយ សក្ខរវាលុកាកិណ្ណិតត្តា ខរាយ កក្ខឡាយ ភូមិយា។

១៣. តន្តិ តំ បច្ចេកពុទ្ធំ។ ឥមមត្ថន្តិ ឥមំ ឥទានិ វក្ខមានំ “ឥទំ ខេត្ត”ន្តិអាទិកំ អត្ថំ។ វិចិន្តយិន្តិ តទា សង្ខព្រាហ្មណភូតោ ចិន្តេសិន្តិ សត្ថា វទតិ។ តត្រាយំ អនុបុព្វិកថា –

អតីតេ អយំ ពារាណសី មោឡិនី នាម អហោសិ។ មោឡិនីនគរេ ព្រហ្មទត្តេ រជ្ជំ ការេន្តេ ពោធិសត្តោ សង្ខោ នាម ព្រាហ្មណោ ហុត្វា អឌ្ឍោ មហទ្ធនោ ចតូសុ នគរទ្វារេសុ នគរមជ្ឈេ អត្តនោ និវេសនទ្វារេតិ ឆសុ ឋានេសុ ឆ ទានសាលាយោ ការេត្វា ទេវសិកំ ឆសតសហស្សានិ វិស្សជ្ជេន្តោ កបណទ្ធិកាទីនំ មហាទានំ បវត្តេសិ។ សោ ឯកទិវសំ ចិន្តេសិ – “អហំ គេហេ ធនេ ខីណេ ទាតុំ ទាតុំ ន សក្ខិស្សាមិ, អបរិក្ខីណេយេវ ធនេ នាវាយ សុវណ្ណភូមិំ គន្ត្វា ធនំ អាហរិស្សាមី”តិ។ សោ នាវំ ភណ្ឌស្ស បូរាបេត្វា បុត្តទារំ អាមន្តេត្វា “យាវាហំ អាគច្ឆិស្សាមិ, តាវ មេ ទានំ អនុបច្ឆិន្ទិត្វា បវត្តេយ្យាថា”តិ វត្វា ទាសកម្មករបរិវុតោ ឧបាហនំ អារុយ្ហ ឆត្តេន ធារិយមានេន បដ្ដនគាមាភិមុខោ បាយាសិ។

តស្មិំ ខណេ គន្ធមាទនេ ឯកោ បច្ចេកពុទ្ធោ សត្តាហំ និរោធសមាបត្តិំ សមាបជ្ជិត្វា និរោធសមាបត្តិតោ វុដ្ឋាយ លោកំ វោលោកេន្តោ តំ ធនាហរណត្ថំ គច្ឆន្តំ ទិស្វា “មហាបុរិសោ ធនំ អាហរិតុំ គច្ឆតិ, ភវិស្សតិ នុ ខោ អស្ស មហាសមុទ្ទេ អន្តរាយោ, នោ”តិ អាវជ្ជេត្វា

“កចិស្សតី”តិ វាត្វា “ឲស យំ ជិវ្ហា លេត្វា ច្ឆា ក្ខបិហតច្ឆា យឃ្យាតត្វា ក្ខបិហតគោតតិស្សតេ្ថត សបុទេ្ថ កិត្តាយ តាចាយ បតិដ្ឋំ លកិស្សតិ, ពរិស្សាយិស្ស អត្យុក្កហ”ត្តិ អាការេសត ពត្តា តស្ស អចិត្វេទ ឌ្ឋតរិត្វា យដ្ឋត្រិក្សាសយេយ ចល្វចាតាតេបត អក្កាសេត្តតសជិសំ ក្ខលោ្យចាលុក់ យឋ្កត្ថា តស្ស អកិបុល់ អាកត្ថោ៎ សោ តំ ជិវ្ហាច ហដ្ឋត្យុដ្ឋា “បុញ្ញាត្កេត្តំ យេ អាកតំ, អជ្ជ យឃា ឲត្វ ពីឌំ ទោរបេត្យំ ចដ្ឋតី”តិ ជិត្តេស៎ តេត ចុត្តំ “តយហំ បដិបេឆ ជិវ្ហា, ព្លយយត្វំ ចិចិត្តឃិ”ត្តិអាជិ៎

តត្វ ព្ពាជំ លេត្តត្តិអាជិ ចិត្តិតាការេជស្សត៎ លេត្តត្តិ លិត្តំ ពីឌំ យហបុ្យលកាចករលោត តាឃតីតិ លេត្តំ, បុញ្ញាល្វាបរល្លាចិទ្វហតក្សយិ៎ ព្ពាឆ បត លេត្តំ ចិឃាតិ លេត្តំ, អក្កងក្លិលោឃ្យា បច្ឆេកត្យុដ្ឋោ៎ តេតចាហ “បុញ្ញាកាយស្ស ឌត្វតោ”តិ៎

១៖យហាកយត្តិ ចិបុលផលិកយំ, សស្សសយុត្តិគាឃកត្តិ អតេ្វា៎ ពីឌំ ត ទោរបតីតិ ពីឌំ ត ចបតិ៎

១៣៎

លេត្តចទ្វត្តយត្តិ លេត្តចទេស្វបិ ក្ខត្តយំ៎ ឃឹលិឌិក្យាលសយុត្តា ហិ ចិសេសតោ អរិឃសាចកា លេត្តចរា, តតោបិ អក្កត្វតោ បច្ឆេកត្យុដ្ឋោ លេត្តចទ្វត្តយោ៎ ការត្តិ សក្កាទំ៎ ឃជិ ត ករោយីតិ សប្តតេ្ថា៎ ព្ពាជំ ចុត្តំ ហោតិ – ព្ពាឌយីជិសំ អត្យុត្តទំ បុញ្ញាត្កេត្តំ លកិត្វា តត្វ ប្វាឌាសក្កាទំ ឃជិ ត ករោយិ, បុណ្ណោត អត្វិកោ តាយាហំ ត កចេឃ្យត្តិ៎

១៩-១លិ៎ឃឆា អយច្ឆោតិអាជិតំ ឌ្វិត្តំ កាចាតំ អឃំ សទេ្ថបតេ្វា – ឃឆា តាយ យោ កោចិ ទញ្ញោ យុត្តាឌិការេទ ធបិតោ លច្ឆាតឆទោ អយច្ឆបុរិសោ សេតាបតិ ចា សោ អត្តេបុទេ ឌទត ពាហិត្ថា ច ពាលកាឃាជិស្វ ទញ្ញោ ឃឆាត្យុសិដ្ឋំ ត បដិបឌ្ជតិ ត តេសំ ឆតឆញ្ញោ ទេតិ, តំ តំ កត្តត្តំ ចត្តំ បរិហារេបតិ៎ សោ យុត្តិតោ បរិហាឃតិ យុត្តាឌិការលន្ធចិកចតោ បរិធំសតិ, ឲចមេច អហបៀ បុញ្ញាកយុស្ស ទតោ លច្ឆាបុញ្ញាផលសទ្ធាតំ បុញ្ញាការយោ ឥក្កិលាឃ ចិបុលផលកាចករលោត ចិបុលំ ជិវ្ហាត តំ ឥក្កិលំ ក្ខឡអាទំ ឥក្កិលោឃ្យំ លកិត្វា តស្ស គាតំ ឃជិ ត ឥគាយិ បុញ្ញាតោ អាឃតិំ បុញ្ញាផលតោ ច បរិធំសាយិ៎ តស្វា ព្ពាឆ យឃា បុញ្ញា កាតត្ថាយេចាតិ៎

ឲចំ បត ជិត្តេត្វា យហាបុរិសោ ត្វទេតោច ក្ខបិហតា ឌ្វទោហិត្វា ចេកេត ក្ខបសក្កយិត្វា ចត្តិត្វា “កត្តេ, យឃ្យាអត្យុក្កហត្វាឃ ព្ពាយំ ទ្វក្កម្ពុល់ ក្ខបកច្ឆា”តិ ចត្វា តស្វិ ទ្វក្កម្ពុល់ ក្ខបសក្កយត្តេ តត្វ ចាលុក់ ក្ខស្សាបេត្វា ក្ខត្តាសក្កំ បញ្ញាបេត្វា បច្ឆេកត្យុដ្ឋេ តត្វ តិសិតេ្ថ ចត្តិត្វា ចាសិតបរិស្សាចិតេត ក្ខតកេត តស្ស បិទេត ធោចិត្វា, កត្វតេលេត យក្កេត្វា, អត្តតោ ក្ខបិហតំ បុត្តិត្វា, កត្វតេលេត យក្កេត្វា, តស្ស បិទេត បដិយុច្ឆិត្វា “កត្តេ, ព្ពាយំ ក្ខបិហតំ អាទ្វឃ្យា ព្ពាយំ លេត្តំ យតេ្វក កត្វា កច្ឆា”តិ លេត្យុបិហតំ អគាសិ៎ សោបិស្ស អត្យុក្កហត្វាឃ តំ កហេត្វា បសាឥសំចឆ្វតត្វំ បស្សត្តស្សេច ចេហាសំ ក្ខប្បតិត្វា កត្វយាឥតំ អកយាសិ៎ តេត ចុត្តំ –

១៥៎

“ᩑᩅᩣᩉᩴ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᩒᩁᩮᩣᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸᩣᩉᨶᩣ;

ᨲᩔ ᨸᩣᨴᩣᨶᩥ ᩅᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᩋᨴᩣᩈᩥᩴ ᨨᨲ᩠ᨲᩩᨸᩣᩉᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲᩥᩅᩥᨿ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨭᨶᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩣᩅᩴ ᩋᨽᩥᩁᩩᩉᩥ᪨ ᩋᨳᩔ ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩴ ᨲᩁᨶ᩠ᨲᩔ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨶᩣᩅᩣ ᩅᩥᩅᩁᨾᨴᩣᩈᩥ᪨ ᩏᨴᨠᩴ ᩏᩔᩥᨬ᩠ᨧᩥᨲᩩᩴ ᨶᩣᩈᨠ᩠ᨡᩥᩴᩈᩩ᪨ ᨾᩉᩣᨩᨶᩮᩣ ᨾᩁᨱᨽᨿᨽᩦᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨴᩮᩅᨲᩣ ᨶᨾᩔᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᩅᩥᩁᩅᩴ ᩅᩥᩁᩅᩥ᪨ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᨠᩴ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨠᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨠᩃᩈᩁᩦᩁᩴ ᨲᩮᩃᩮᨶ ᨾᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨸ᩠ᨸᩥᨶᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᨠ᩠ᨡᩁᨧᩩᨱ᩠ᨱᩣᨶᩥ ᨿᩣᩅᨴᨲ᩠ᨳᩴ ᨡᩣᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨡᩣᨴᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᩪᨸᨠᨿᨭ᩠ᨮᩥᨾᨲ᩠ᨳᨠᩴ ᩋᩣᩁᩩᨿ᩠ᩉ “ᩍᨾᩣᨿ ᨴᩥᩈᩣᨿ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨶᨣᩁ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩥᩈᩴ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨧ᩠ᨨᨠᨧ᩠ᨨᨸᨸᩁᩥᨸᨶ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨾᩮᩣᨧᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩏᩈᨽᨾᨲ᩠ᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩴ ᨲᩁᩥᨲᩩᩴ ᩋᩣᩁᨽᩥ᪨ ᨾᩉᩣᨩᨶᩮᩣ ᨸᨶ ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᩅᩥᨶᩣᩈᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥ᪨ ᨲᩔ ᨲᩁᨶ᩠ᨲᩔᩮᩅ ᩈᨲ᩠ᨲ ᨴᩥᩅᩈᩣ ᨣᨲᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩣᩃᩮ ᩃᩮᩣᨱᩮᩣᨴᨠᩮᨶ ᨾᩩᨡᩴ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩣᩃᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸᩮᩣᩈᨳᩥᨠᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᨿᩮᩅ᪨

ᨲᨴᩣ ᨸᨶ ᨻ᩠ᩁᩣᨴᩥᩈᩣᨶᩴ ᨸᩩᩁᩥᩈᩅᩥᩈᩮᩈᩣᨶᩴ ᩁᨠ᩠ᨡᨱᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᩃᩮᩣᨠᨸᩣᩃᩮᩉᩥ ᨮᨸᩥᨲᩣ ᨾᨱᩥᨾᩮᨡᩃᩣ ᨶᩣᨾ ᨴᩮᩅᨵᩦᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩍᩔᩁᩥᨿᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᩉᩴ ᨸᨾᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ “ᩈᨧᩣᨿᩴ ᩍᨵ ᨾᩁᩥᩔ, ᩋᨲᩥᩅᩥᨿ ᨣᩣᩁᨿ᩠ᩉᩣ ᩋᨽᩅᩥᩔ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩴᩅᩥᨣ᩠ᨣᩉᨴᨿᩣ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨸᩣᨲᩥᨿᩣ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨽᩮᩣᨩᨶᩔ ᨸᩪᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩮᨣᩮᨶᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ “ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱ, ᩍᨴᩴ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨽᩮᩣᨩᨶᩴ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩴ ᩏᩃ᩠ᩃᩮᩣᨠᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨶᩣᩉᩴ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᩣᨾᩥ, ᩏᨸᩮᩣᩈᨳᩥᨠᩮᩣᨾ᩠ᩉᩦ”ᨲᩥ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ –

“ᨿᩴ ᨲ᩠ᩅᩴ ᩈᩩᨡᩮᨶᩣᨽᩥᩈᨾᩮᨠ᩠ᨡᩈᩮ ᨾᩴ, ᨽᩩᨬ᩠ᨩᩔᩩ ᨽᨲ᩠ᨲᩴ ᩍᨲᩥ ᨾᩴ ᩅᨴᩮᩈᩥ;

ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨾᩥ ᨲᩴ ᨶᩣᩁᩥ ᨾᩉᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮ, ᨴᩮᩅᩦ ᨶᩩᩈᩥ ᨲ᩠ᩅᩴ ᩏᨴ ᨾᩣᨶᩩᩈᩦ ᨶᩩ”ᨲᩥ᪨ (ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪐᪨᪓᪑) –

ᩋᩣᩉ᪨ ᩈᩣ ᨲᩔ ᨸᨭᩥᩅᨧᨶᩴ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩦ –

“ᨴᩮᩅᩦ ᩋᩉᩴ ᩈᨦ᩠ᨡ ᨾᩉᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩣ, ᩍᨵᩣᨣᨲᩣ ᩈᩣᨣᩁᩅᩣᩁᩥᨾᨩ᩠ᨫᩮ

ᩋᨶᩩᨠᨾ᩠ᨸᩥᨠᩣ ᨶᩮᩣ ᨧ ᨸᨴᩩᨭ᩠ᨮᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᩅᩮᩅ ᩋᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩍᨵᩣᨣᨲᩣᩈ᩠ᨾᩥ᪨

“ᩍᨵᨶ᩠ᨶᨸᩣᨶᩴ ᩈᨿᨶᩣᩈᨶᨬ᩠ᨧ, ᨿᩣᨶᩣᨶᩥ ᨶᩣᨶᩣᩅᩥᩅᩥᨵᩣᨶᩥ ᩈᨦ᩠ᨡ;

ᩈᨴ᩠ᨵᩔ ᨲ᩠ᨿᩣᩉᩴ ᨷᨭᩥᨷᩣᨴᨿᩣᨾᩥ, ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨲᩩᨿ᩠ᩉᩴ ᨾᨶᩈᩣᨽᩥᨷᨲ᩠ᨳᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ. (ᨩᩣ. ᪑.᪑᪐.᪓᪑-᪓᪓) –

ᩍᨾᩣ ᨣᩤᨳᩣ ᩋᨽᩣᩈᩥ. ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ “ᩋᨿᩴ ᨴᩮᩅᨵᩦᨲᩣ ᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᨷᩥᨭ᩠ᨮᩮ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ‘ᩍᨴᨬ᩠ᨧᩥᨴᨬ᩠ᨧ ᨴᨾ᩠ᨾᩦ’ᨲᩥ ᩅᨴᨲᩥ, ᨿᨬ᩠ᨧᩮᩈᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨴᩮᨲᩥ, ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨾᨾ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩮᨶᩮᩅ, ᨲᩴ ᨷᨶ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᨿᩴ ᨴᩮᩅᨵᩦᨲᩣ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ, ᩏᨴᩣᩉᩩ ᨶ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᩔᩣᨾᩥ ᨲᩣᩅ ᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩴ ᨣᩤᨳᨾᩣᩉ –

“ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨿᩥᨭ᩠ᨮᨬ᩠ᨧ ᩉᩩᨲᨬ᩠ᨧ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᩔ ᨶᩮᩣ ᩍᩔᩁᩣ ᨲ᩠ᩅᩴ ᩈᩩᨣᨲ᩠ᨲᩮ;

ᩈᩩᩔᩮᩣᨱᩥ ᩈᩩᨻ᩠ᨽᩩ ᩅᩥᩃᨣ᩠ᨣᨾᨩ᩠ᨫᩮ, ᨠᩥᩔ ᨾᩮ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᩋᨿᩴ ᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩣ”ᨲᩥ. (ᨩᩣ. ᪑.᪑᪐.᪓᪔);

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨿᨩᩥᨲᩴ. ᩉᩩᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉᩩᨶᨷᩣᩉᩩᨶᩅᩈᩮᨶ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ. ᩈᨻ᩠ᨻᩔ ᨶᩮᩣ ᩍᩔᩁᩣ ᨲ᩠ᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᩔ ᨲ᩠ᩅᩴ ᩍᩔᩁᩣ, “ᩋᨿᩴ ᩍᨾᩔ ᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩣ, ᩋᨿᩴ ᩍᨾᩔᩣ”ᨲᩥ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᩥᨲᩩᩴ ᩈᨾᨲ᩠ᨳᩣ. ᩈᩩᩔᩮᩣᨱᩦᨲᩥ ᩈᩩᨶ᩠ᨴᩁᨩᨥᨶᩮ. ᩈᩩᨻ᩠ᨽᩪᨲᩥ ᩈᩩᨶ᩠ᨴᩁᩮᩉᩥ ᨽᨾᩩᨠᩮᩉᩥ ᩋᨠ᩠ᨡᩦᩉᩥ ᨧ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮ. ᩅᩥᩃᨣ᩠ᨣᨾᨩ᩠ᨫᩮᨲᩥ ᩅᩥᩃᨣ᩠ᨣᨲᨶᩩᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᨠᩥᩔ ᨾᩮᨲᩥ ᨾᨿᩣ ᨠᨲᨠᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨠᨲᩁᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᩋᨿᩴ ᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩣ, ᨿᩮᨶᩣᩉᩴ ᩋᨷ᩠ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩮ ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮ ᩋᨩ᩠ᨩ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᩃᨽᩣᨾᩦᨲᩥ.

ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᩅᨵᩦᨲᩣ “ᩋᨿᩴ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ‘ᨿᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨠᩩᩈᩃᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲᩴ, ᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨶ ᨩᩣᨶᩣᨲᩦ’ᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᨾᨬ᩠ᨬᩮ, ᨠᨳᩮᩔᩣᨾᩥ ᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᩅᩣᨽᩥᩁᩪᩉᨶᨴᩥᩅᩈᩮ ᨷᨧ᩠ᨧᩮᨠᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩏᨷᩣᩉᨶᨴᩣᨶᨷᩩᨬ᩠ᨬᨾᩮᩅ ᨲᩔ ᨠᩣᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩦ –

“ᨥᨾ᩠ᨾᩮ ᨷᨳᩮ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱ ᩑᨠᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩴ, ᩏᨣ᩠ᨥᨭ᩠ᨭᨷᩣᨴᩴ ᨲᩈᩥᨲᩴ ᨠᩥᩃᨶ᩠ᨲᩴ;

ᨷᨭᩥᨷᩣᨴᨿᩦ ᩈᩘᨡ ᩏᨷᩣᩉᨶᩣᨶᩥ, ᩈᩣ ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩣ ᨠᩣᨾᨴᩩᩉᩣ ᨲᩅᨩ᩠ᨩᩣ”ᨲᩥ. (ᨩᩣ. ᪑.᪑᪐.᪓᪕) –

ᨣᩤᨳᨾᩣᩉ.

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩑᨠᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᩮᨠᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᩉ. ᩏᨣ᩠ᨥᨭ᩠ᨭᨷᩣᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨱ᩠ᩉᩅᩣᩃᩩᨠᩣᨿ ᨥᨭ᩠ᨭᩥᨲᨷᩣᨴᩴ, ᨷᩦᩊᩥᨲᨷᩣᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨲᩈᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩥᨷᩣᩈᩥᨲᩴ. ᨷᨭᩥᨷᩣᨴᨿᩦᨲᩥ ᨷᨭᩥᨷᩣᨴᩮᩈᩥ ᨿᩮᩣᨩᩮᩈᩥ. ᨠᩣᨾᨴᩩᩉᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩣᨾᨴᩣᨿᩥᨠᩣ.

ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ “ᩑᩅᩁᩪᨷᩮᨷᩥ ᨶᩣᨾ ᩋᨷ᩠ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩮ ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮ ᨾᨿᩣ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᩏᨷᩣᩉᨶᨴᩣᨶᩴ ᨾᨾ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩣᨾᨴᨴᩴ ᨩᩣᨲᩴ ᩋᩉᩮᩣ ᩈᩩᨴᩥᨶ᩠ᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩩᨭ᩠ᨮᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ –

“សា ហោតុ នាវា ផលកូបបន្នា, អនវស្សុតា ឯរកវាតយុត្តា;

អញ្ញស្ស យានស្ស ន ហេត្ថ ភូមិ, អជ្ជេវ មំ មោឡិនិំ បាបយស្សូ”តិ. (ជា. ១.១០.៣៩) –

គាថមាហ.

តត្ថ ផលកូបបន្នាតិ យថា នាវាយ ពហូហិ ផលកេហិ ឧបេតា. ឧទកប្បវេសនាការេន អនវស្សុតា. សម្មា គហេត្វា គមនកវាតេន ឯរកវាតយុត្តា.

ទេវធីតា តស្ស វចនំ សុត្វា តុដ្ឋហដ្ឋា ទីឃតោ អដ្ឋុសភំ វិត្ថារតោ ចតុឧសភំ គម្ភីរតោ វីសតិយដ្ឋិកំ សព្វរតនមយំ នាវំ មាបេត្វា កូបផិយារិត្តយោត្តានិ ឥន្ទនីលរជតសុវណ្ណមយានិ និម្មិនិត្វា សត្តន្នំ រតនានំ បូរេត្វា ព្រាហ្មណំ អាលិង្គេត្វា នាវំ អារោបេសិ, ឧបដ្ឋាកំ បនស្ស ន ឱលោកេសិ. ព្រាហ្មណោ អត្តនា កតកល្យាណតោ តស្ស បត្តិំ អទាសិ, សោ អនុមោទិ. អថ ទេវធីតា តម្បិ អាលិង្គេត្វា នាវាយ បតិដ្ឋាបេត្វា តំ នាវំ មោឡិនិនគរំ នេត្វា ព្រាហ្មណស្ស ឃរេ ធនំ បតិដ្ឋាបេត្វា អត្តនោ វសនដ្ឋានមេវ អគមាសិ. តេនាហ សត្ថា –

“សា តត្ថ វិត្តា សុមនា បតីតា, នាវំ សុចិត្តំ អភិនិម្មិនិត្វា;

អាទាយ សង្ខំ បុរិសេន សទ្ធិំ, ឧបានយី នគរំ សាធុរូប”ន្តិ. (ជា. ១.១០.៤០);

មហាបុរិសស្ស ហិ ចិត្តសម្បត្តិយា បច្ចេកពុទ្ធស្ស ច និរោធតោ វុដ្ឋិតភាវេន សត្តសុ វេលាសុ អាទិវេលា វិជ្ជមានវេទនីយា អតិក្កន្តអារោបលី ច ជាតា. ពន្ធម្បិ តស្ស ទានស្ស អប្បមត្តផលត្តិ ឥដ្ឋត្ថំ អបរិយាទានផលត្តំ ទានំ ទេវធិសម្បារក្ខំ តេន វុត្តំ –

១៨.

“តេនេវាហំ សតគុណតោ, សុពហុលី សុលេសិតោ;

អបិ ច ទានំ បរិបូរេន្តា, ឯវំ តស្ស អទាសហ”ន្តិ.

តត្ថ តេនាតិ តេន បច្ចេកពុទ្ធេន, សតគុណតោតិ សតគុណេន អហំ តទា សង្ខតោ សុពហុលី, តស្មា សុលេសិតោ សុលសំវេទ្ធា, អបិ

ឥ ខុចំ សតេ្តាបិ ឌាគំ បរិបូរេតេ្តា, ខុចំ យឃ្សាឌាគបារមឹ បរិបូរេតូ្ចតិ តស្ស បចេ្ចកពុទ្ធស្ស អត្តនោ សរីរទុក្ខំ អគបេក្ខិត្វា លត្ចុបាហគំ អឌាសិត្តិ អត្តនោ ឌាគជ្ឈាសយស្ស ខ្លួអារការចំ សព្វ៉ា បចេចសិ៓

ទៅគិសតា្តាបិ ឃាចឌីចំ អយិតឈគពោហំ អជ្ឈាចសតេ្តា ក៏ឃ្យោសោយត្តាឃ ឌាភាគិ ឥទ្វា សីលាគិ ទក្ខិត្វា អាឃុបរិយោសាគេ សបរិសោ ទេចភាពទំ បូរេសិ៓

តឌា ទេចឌឹតា ខ្លបព្យលចណ្ណា អហោសិ, បុរិសោ អាគន្ទតូ្ចទោ, លោកភាថោ សង្ខព្រាហ្មណោ៓

តស្ស ឋុចិហុទ្ធិគិច្ចសីទិលោបរិយឆសីលាឌីចសេន សីលបារមី ឌាគសីលាឌីគំ បដិបក្ខតោ គិក្ខត្វា ក្យុសលឆម្មចសេន គេក្ខម្មបារមី, ឌាគាឌិគិបក្សាគត្វំ អត្ថឃ្សហគចសេន តថា យហាសមុទ្ទតរណចាយាមចសេន ច ចិរិយបារមី, តឥត្វំ អឆិចាសគខន្តិចសេន ខន្តិបារមី, បដិញ្ញាគុរូបបដិបត្តិយា សច្ចបារមី, សព្វត្ថ អចលសមាឌាគាឆិដ្ឋាគចសេន អឆិដ្ឋាគបារមី, សព្ពសតេ្តាសុ ហិតជ្ឈាសយចសេន មេត្តាបារមី, សត្តសង្ខារកតចិប្បការេសុ មជ្ឈត្តភាចប្បត្តិយា ខ្លបេក្ខាបារមី, សព្វបារមីគំ ខ្លបការាគុបការេ ឆម្មេ ឌាគិត្វា អគុបការេ ឆម្មេ បហាឃ ខ្លបការឆម្មេសុ បចត្តាបគបុរេចរា សហឌាតា ច ខ្លបាយកោសល្លភូតា បញ្ញា បញ្ញាបារមីតិ ឥ្វយាបិ បារមិយោ លព្ភន្តិ៓

ឌាគជ្ឈាសយស្ស បគ អតិខ្លួអារការចេគ ឌាគបារមីចសេន ទេសនា បចត្តា៓ ឃស្មា ទេចត្វ ឥស បារមិយោ លព្ភន្តិ, តស្មា ហេដ្ឋា ចុត្តា យហាកទុណាឥយោ ទៅគិសត្តក្យុណា ឥ្វឆាបិ ឃថារហំ គិទ្ធារេតព្វា៓ តថា អត្តនោ ទេកាពសុខំ អគបេក្ខិត្វា យហាកទុណាឃ "ឌាគបារមិំ បូរេស្សាមី"តិ ឌាគសម្មារសំហរណត្វំ សមុទ្ទតរណំ, តត្វ ច សមុទ្ទបតិតស្សបិ ខ្លបាយឆាឆិដ្ឋាគំ, សីលខព្វកយេគ ទេចឌឹតាឃបិ ខ្លបកតាឃ អាហារាភាហរណត្ថិ ខុចយាឥយោ យហាសត្តស្ស ក្យុណា ចេឌិតព្វា៓ ឥ្វឌាគិ ចក្ខមាគេសុ សេសចរិតេសុ ឥ្វមិភាច គសេគ ក្យុណគិទ្ធារណំ ចេឌិតព្វំ ៓ តត្វ តត្វ ចិសេសយត្តមេច ចក្ខាម៓ ទោគេតំ ចុច្ចតិ –

"ខុចំ អច្ឆរិយា ហេតេ, អព្ភុតា ច យហេសិតោ...បេ...;

បកោចាគុកិរិយា តេសំ, ឆម្មស្ស អគុឆម្មតោ"តិ៓

សង្ខព្រាហ្មណចរិយាចណ្ណតា គិដ្ឋិតា៓

១៓ ក្យុរុរាឌចរិយាចណ្ណតា

តតិយេ ឥន្ទបត្ថេ បុរុត្តមេតិ ឥន្ទបត្ថនាមកេ កុរុរដ្ឋស្ស បុរវរេ ឧត្តមនគរេ។ រាជាតិ ធម្មេន សមេន ចតូហិ សង្គហវត្ថូហិ បរិសំ រញ្ជេតីតិ រាជា។ កុសលេ ទសហុបាគតោតិ កុសលេហិ ទសហិ សមន្នាគតោ, ទានាទីហិ ទសហិ បុញ្ញកិរិយវត្ថូហិ, ទសហិ កុសលកម្មបថេហិ ច យុត្តោតិ អត្ថោ។

១០. កលិង្គរដ្ឋវិសយាតិ កលិង្គរដ្ឋសង្ខាតវិសយា។ ព្រាហ្មណា ឧបគញ្ឆុ មន្តិ កលិង្គរាជេន ឧយ្យោជិតា អដ្ឋ ព្រាហ្មណា មំ ឧបសង្កមឹសុ។ ឧបសង្កមិត្វា ច បន អាយាចុំ មំ ហត្ថិនាគន្តិ ហត្ថិំ មហានាគំ មំ អាយាចឹសុ។ ធញ្ញន្តិ ធនាយិតព្ពសិរិសោភគ្គប្បត្តំ លក្ខណសម្បន្នំ។ មង្គលសម្មតន្តិ តាយេវ លក្ខណសម្បត្តិយា មង្គលំ អភិវុឌ្ឍិការណន្តិ អភិសម្មតំ ជនេហិ។

១១. អវុដ្ឋិកោតិ វស្សរហិតោ។ ទុព្ភិក្ខោតិ ទុល្លភភោជនោ។ ឆាតកោ មហាតិ មហតី ជិឃច្ឆាបីឡា វត្តតីតិ អត្ថោ។ ទទាហីតិ ទេហិ។ នីលន្តិ នីលវណ្ណំ។ អញ្ជនសវ្ហយន្តិ អញ្ជនសទ្ទេន អវ្ហាតព្ពំ, អញ្ជននាមកន្តិ អត្ថោ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – អម្ហាកំ កលិង្គរដ្ឋំ អវុដ្ឋិកំ, តេន ឥទានិ មហាទុព្ភិក្ខំ តត្ថ មហន្តំ ឆាតកភយំ ឧប្បន្នំ, តស្ស វូបសមត្ថាយ ឥមំ អញ្ជនគិរិសង្កាសំ តុយ្ហំ អញ្ជននាមកំ មង្គលហត្ថិំ ទេហិ, ឥមស្មិំ ទិន្នមត្តេ ទេវោ វស្សិស្សតិ, តេន តំ សព្ពភយំ វូបសមិស្សតីតិ។ តត្រាយំ អនុបុព្ពិកថា –

អតីតេ កុរុរដ្ឋេ ឥន្ទបត្ថនគរេ ពោធិសត្តោ កុរុរាជស្ស អគ្គមហេសិយា កុច្ឆិម្ហិ បដិសន្ធិំ គហេត្វា អនុបុព្ពេន វិញ្ញុតំ បត្វា, តក្កសិលំ គន្ត្វា លោកវិទិតានិ សិប្បាយតនានិ វិជ្ជាដ្ឋានានិ ច ឧគ្គហេត្វា បច្ចាគតោ បិតរា ឧបរជ្ជេ ឋបិតោ, អបរភាគេ បិតុ អច្ចយេន រជ្ជំ បត្វា ទស រាជធម្មេ អកោបេន្តោ ធម្មេន រជ្ជំ ការេសិ ធនញ្ជយោ នាម នាមេន។ សោ ចតូសុ នគរទ្វារេសុ នគរមជ្ឈេ និវេសនទ្វារេតិ ឆ ទានសាលាយោ ការេត្វា ទេវសិកំ ឆសតសហស្សំ ធនំ វិស្សជ្ជេន្តោ សកលជម្ពុទីបំ ឧន្នង្គលំ កត្វា ទានំ អទាសិ។ តស្ស ទានជ្ឈាសយតា ទានាភិរតិ សកលជម្ពុទីបំ បត្ថរិ។

តស្មិំ កាលេ កលិង្គរដ្ឋេ ទុព្ភិក្ខភយំ ឆាតកភយំ រោគភយន្តិ តីណិ ភយានិ ឧប្បជ្ជឹសុ។ សកលរដ្ឋវាសិនោ ទន្តបុរំ គន្ត្វា រាជភវនទ្វារេ ឧក្កុដ្ឋិមកំសុ “ទេវំ វស្សាបេហិ ទេវា”តិ។ រាជា តំ សុត្វា “កិំការណា ឯតេ វិរវន្តី”តិ អមច្ចេ បុច្ឆិ។ អមច្ចា រញ្ញោ តមត្ថំ អារោចេសុំ។ រាជា បោរាណករាជានោ ទេវេ អវស្សន្តេ កិំ ករោន្តីតិ។ “ទេវោ វស្សតូ”តិ ទានំ ទត្វា ឧបោសថំ អធិដ្ឋាយ សមាទិន្នសីលា សិរិគព្ភំ បវិសិត្វា ទព្ពសន្ថរេ សត្តាហំ និបជ្ជន្តីតិ។ តំ សុត្វា តថា អកាសិ។ ទេវោ ន វស្សិ, ឯវំ រាជា អហំ យថា កត្តព្ពកិច្ចំ អកាសិំ, ទេវោ ន វស្សតិ, កិន្តិ ករោមាតិ។ ទេវ, ឥន្ទបត្ថនគរេ ធនញ្ជយស្ស នាម កុរុរាជស្ស មង្គលហត្ថិម្ហិ អានីតេ ទេវោ វស្សិស្សតីតិ។ សោ រាជា ពលវាហនសម្បន្នោ ទុប្បសហោ, កថមស្ស ហត្ថិំ អានេស្សាមាតិ។ មហារាជ, តេន សទ្ធិំ យុទ្ធកិច្ចំ នត្ថិ, ទានជ្ឈាសយោ សោ រាជា ទានាភិរតោ យាចិតោ សមានោ អលង្កតសីសម្បិ ឆិន្ទិត្វា បសាទសម្បន្នានិ អក្ខីនិបិ ឧប្បាដេត្វា សកលរជ្ជម្បិ និយ្យាតេត្វា ទទេយ្យ, ហត្ថិម្ហិ វត្តព្ពមេវ នត្ថិ, អវស្សំ យាចិតោ សមានោ ទស្សតីតិ។ កេ បន យាចិតុំ សមត្ថាតិ? ព្រាហ្មណា, មហារាជាតិ។ រាជា អដ្ឋ ព្រាហ្មណេ បក្កោសាបេត្វា សក្ការសម្មានំ កត្វា បរិព្ពយំ ទត្វា ហត្ថិយាចនត្ថំ បេសេសិ។ តេ សព្ពត្ថ ឯករត្តិវាសេន តុរិតគមនំ គន្ត្វា

គតិបាទំ នគរទ្វារេ ទានសាលាសុ ភុញ្ជិត្វា សមិទ្ធំ សន្តប្បេត្វា ទេវញ្ញា ទានគ្គំ អាគមនបថេ កាលំ អាគមនមាគ្គំ បាចីនទ្វារេ អដ្ឋំសុ។

ពោធិសត្តោបិ បាតោវ ន្ហាត្វានុលិត្តោ សព្វាលង្ការប្បដិមណ្ឌិតោ អលង្កតវរវារណក្ខន្ធគតោ មហន្តេន រាជានុភាវេន ទានសាលំ គន្ត្វា ឱតរិត្វា សត្តដ្ឋជនានំ សហត្ថេន ទានំ ទត្វា “មយិ គតេ នីហារេន ទេថា”តិ វត្វា ហត្ថិំ អភិរុហិត្វា ទក្ខិណទ្វារំ អគមាសិ។ ព្រាហ្មណា បាចីនទ្វារេ អារក្ខស្ស ពលវតាយ ឱកាសំ អលភិត្វា ទក្ខិណទ្វារំ គន្ត្វា រាជានំ អាគច្ឆន្តំ ឱលោកយមានា ទ្វារតោ នាតិទូរេ ឧន្នតដ្ឋានេ ឋិតា សម្បត្តំ រាជានំ ហត្ថេ ឧក្ខិបិត្វា ជយាបេសុំ។ រាជា វជិរង្គុសេន វារណំ និវត្តេត្វា តេសំ សន្តិកំ គន្ត្វា តេ ព្រាហ្មណេ “កិំ ព្រាហ្មណា”តិ បុច្ឆិ។ ព្រាហ្មណា “កលិង្គរដ្ឋេ ទុព្ភិក្ខភយំ ឆាតកភយំ រោគភយំ ច ឧប្បន្នំ។ សោ ឧបទ្ទវោ តវ មង្គលហត្ថិម្ហិ នីតេ វូបសមិស្សតិ។ តស្មា ត្វំ អញ្ជនវណ្ណំ នាគំ អម្ហាកំ ទេហី”តិ អាហំសុ។ តមត្ថំ បកាសេន្តោ សត្ថា អាហ “កលិង្គរដ្ឋវិសយា...បេ...អញ្ជនវសភ”ន្តិ។ តស្សេត្វា វុត្តា ៩ច។

អថ ពោធិសត្តោ “ន មេ តំ បតិរូបំ, យំ មេ យាចកានំ មនោរថវិឃាតោ សិយា, មយ្ហញ្ច សមាទានភេទោ សិយា”តិ ហត្ថិក្ខន្ធតោ ឱតរិត្វា “សចេ អនលង្កតដ្ឋានំ អត្ថិ, អលង្ករិត្វា ទស្សាមី”តិ សមន្តតោ ឱលោកេត្វា អនលង្កតដ្ឋានំ អទិស្វា សោណ្ឌាយ តំ គហេត្វា ព្រាហ្មណានំ ហត្ថេសុ ឋបេត្វា រតនភិង្ការេន បុប្ផគន្ធវាសិតំ ឧទកំ បាតេត្វា អទាសិ។ តេន វុត្តំ –

១២។

“ន មេ យាចកមនុប្បត្តេ, បដិក្ខេបោ អនុច្ឆវោ;

មា មេ ភិជ្ជិ សមាទានំ, ទស្សាមិ វិបុលំ គជំ។

១៣។

“នាគំ គហេត្វា សោណ្ឌាយ, ភិង្គារេ រតនាមយេ;

ជលំ ហត្ថេ អាកិរិត្វា, ព្រាហ្មណានំ អទា គជ”ន្តិ។

តត្ថ យាចកមនុប្បត្តេតិ យាចកេ អនុប្បត្តេ។ អនុច្ឆវោតិ អនុច្ឆវិកោ បដិក្ខេបោ។ មា មេ ភិជ្ជិ សមាទានន្តិ សព្វញ្ញុតញ្ញាណត្ថាយ សព្វស្ស យាចកស្ស សព្វំ អភិច្ឆិតំ ទទន្តោ ទានបារមិំ បូរេស្សាមីតិ ឯវំ បវត្តំ សមាទានំ, តំ មា ភិជ្ជិ។ តស្មា ទស្សាមិ វិបុលំ គជន្តិ មហន្តំ ពលំ មង្គលហត្ថិំ ទស្សាមីតិ។ អទាតិ អទាសិ។

១៣។

តស្មិំ បន ហត្ថិម្ហិ និក្ខន្តេ អមច្ចា ពោធិសត្តំ ចោទេសុំ – “កស្មា, មហារាជ, មង្គលហត្ថិំ ទទត្ថ, ននុ អញ្ញោ ហត្ថី ទាតព្ពោ, រញ្ញោ នាម ឯវរូបេបិ ឧបទ្ទវេ មង្គលហត្ថី ឥស្សរិយំ អភិវិជយន្តោ អាគច្ឆន្តេន ន ទាតព្ពោ”តិ។ មហាសត្តោ យំ មំ យាចកា យាចន្តិ, តទេវ មយា ទាតព្ពំ, សចេ បន មំ រជ្ជំ យាចេយ្យុំ, រជ្ជម្បិ តេសំ ទទេយ្យំ, មយ្ហំ រជ្ជតោបិ ជីវិតតោបិ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណមេវ បិយតរំ, តស្មា តំ ហត្ថិំ អទាសិន្តិ អាហ។ តេន វុត្តំ “តស្ស នាគំ បហិណិំសូ”តិអាទិ។ តត្ថ តស្សាតិ តស្ស តេន, តស្មិំ នាគេ ហត្ថិម្ហិ និក្ខន្តេ។

១៩។ មង្គលសម្បន្នន្តិ មង្គលលក្ខណេហិ សមន្នាគតំ។ សង្គាមវិជយុត្តមន្តិ សង្គាមវិជយេ វា ឧត្តមំ បសាតំ បវរំ នាគំ។ កិំ តេ រជ្ជំ ករិស្សតីតិ តស្មិំ នាគេ អបគតេ តវ រជ្ជំ កិំ ករិស្សតិ, រជ្ជកិច្ចំ ន ករិស្សតិ, រជ្ជម្បិ អបគតមេវាតិ ទស្សេតិ។

២០។ រជ្ជម្បិ មេ ទទេ សព្ពន្តិ តិដ្ឋតុ នាគោ តិរច្ឆានគតោ, ឥទំ មេ សព្ពំ កុរុរដ្ឋម្បិ យាចកានំ ទទេយ្យំ។ សរីរំ ទជ្ជមត្តនោតិ សរីរម្បិ វា កិំ វត្តព្ពំ, អត្តនោ សរីរម្បិ យាចកានំ ទទេយ្យំ, សព្ពម្បិ ហិ មេ អជ្ឈត្តិកពាហិរោ បរិគ្គហោ លោកហិតត្ថមេវ មយា បរិច្ចត្តោ។ យស្មា សព្ពញ្ញុតំ បិយំ មយ្ហំ សព្ពញ្ញុតា ច ទានបារមិំ អាទិំ កត្វា សព្ពបារមិយោ អបូរេត្វា ន សក្កា លទ្ធុំ, តស្មា នាគំ អទាសិំ អហន្តិ ទស្សេតិ។

ឯវម្បិ តស្មិំ នាគេ អានីតេ កលិង្គរដ្ឋេ ទេវោ ន វស្សតេវ។ កលិង្គរាជា “ឥទានិបិ ន វស្សតិ, កិំ នុ ខោ ការណ”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “កុរុរាជា កុរុធម្មំ រក្ខតិ, តេនស្ស រដ្ឋេ អន្វឌ្ឍមាសំ អន្វទសាហំ ទេវោ វស្សតិ, រញ្ញោ គុណានុភាវោ ឯស, ន ឥមស្ស តិរច្ឆានគតស្សា”តិ ញត្វា “មយម្បិ កុរុធម្មំ រក្ខិស្សាម, គច្ឆថ ទន្តបុរេ កោរព្យស្ស សន្តិកេ តំ សុវណ្ណបដ្ដេ លិខាបេត្វា អានេថា”តិ អមច្ចេ បេសេសិ។ កុរុធម្មោ នាម បញ្ច សីលានិ, តានិ ពោធិសត្តោ សុបរិសុទ្ធានិ កត្វា រក្ខតិ, យថា ច ពោធិសត្តោ។ ឯវមស្ស មាតា អគ្គមហេសី, កនិដ្ឋភាតា ឧបរាជា, បុរោហិតោ ព្រាហ្មណោ, រជ្ជុគាហកោ អមច្ចោ, សារថិ សេដ្ឋិ, ទោណមាបកោ ទោវារិកោ, នគរសោភិនី វណ្ណទាសីតិ។ តេន វុត្តំ –

“រាជា មាតា មហេសី ច, ឧបរាជា បុរោហិតោ;

រជ្ជុគាហោ សារថី សេដ្ឋិ, ទោណោ ទោវារិកោ តថា;

គណិកា តេ ឯកាទស, កុរុធម្មេ បតិដ្ឋិតា”តិ។

តេ អមច្ចា ពោធិសត្តំ ឧបសង្កមិត្វា វន្ទិត្វា តមត្ថំ អារោចេសុំ។ មហាសត្តោ “មយ្ហំ កុរុធម្មេ កុក្កុច្ចំ អត្ថិ, មាតា បន មេ សុរក្ខិតំ រក្ខតិ,

តស្សា សន្តិកេ គណ្ហថា”តិ វត្វា តេហិ “មហារាជ, កុរុធម្មំ នាម សិក្ខាកាមស្ស សល្លេខវុត្តិនោ ហោតិ, ទេថ នោ”តិ យាចិតោ “បាណោ ន ហន្តព្ពោ, អទិន្នំ ន អាទាតព្ពំ, កាមេសុមិច្ឆាចារោ ន ចរិតព្ពោ, មុសា ន ភណិតព្ពា, មជ្ជំ ន បាតព្ព”ន្តិ សុវណ្ណបដ្ដេ លិខាបេត្វា “ឯវំ សន្តេបិ មាតុ សន្តិកេ គណ្ហថា”តិ អាហ។

ទូតា រាជានំ វន្ទិត្វា តស្សា សន្តិកំ គន្ត្វា “ទេវិ, តុម្ហេ កិរ កុរុធម្មំ រក្ខថ, តំ នោ ទេថា”តិ វទិំសុ។ ពោធិសត្តស្ស មាតាបិ តថេវ អត្តនោ កុក្កុច្ចស្ស អត្ថិភាវំ វត្វាវ តេហិ យាចិតា អទាសិ។ តថា មហេសិអាទយោបិ។ តេ សព្ពេសម្បិ សន្តិកេ សុវណ្ណបដ្ដេ កុរុធម្មំ លិខាបេត្វា ទន្តបុរំ គន្ត្វា កាលិង្គរញ្ញោ ទត្វា តំ បវត្តិំ អារោចេសុំ។ សោបិ រាជា តស្មិំ ធម្មេ វត្តមានោ បញ្ច សីលានិ បូរេសិ។ តតោ សកលកាលិង្គរដ្ឋេ ទេវោ វស្សិ។ តីណិ ភយានិ វូបសន្តានិ។ រដ្ឋំ ខេមំ សុភិក្ខំ អហោសិ។ ពោធិសត្តោ យាវជីវំ ទានាទីនិ បុញ្ញានិ កត្វា សបរិសោ សគ្គបុរំ បូរេសិ។

តទា គណិកាទយោ ឧប្បលវណ្ណាទយោ អហេសុំ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“គណិកា ឧប្បលវណ្ណា, បុណ្ណោ ទោវារិកោ តទា;

រជ្ជុគាហោ ច កច្ចានោ, ទោណមាបកោ ច កោលិតោ។

“សារិបុត្តោ តទា សេដ្ឋិ, អនុរុទ្ធោ ច សារថិ;

ព្រាហ្មណោ កស្សបោ ថេរោ, ឧបរាជានន្ទបណ្ឌិតោ។

“មហេសី រាហុលមាតា, មាយាទេវី ជនេត្តិកា;

កុរុរាជា ពោធិសត្តោ, ឯវំ ធារេថ ជាតក”ន្តិ។ (ជា॰ អដ្ឋ॰ ៣.២៧៦ កុរុធម្មជាតកវណ្ណនា);

ឥធាបិ នេក្ខម្មបារមិអាទយោ សេសធម្មា ច វុត្តនយេនេវ និទ្ធារេតព្ពាតិ។

កុរុរាជចរិយាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. មហាសុទស្សនចរិយាវណ្ណនា

១៥ៈ ចតុរេត្ត ក្សាចតិយិ្យភកេទតិ ក្សាចតីភាយកេ ភកេទ, ឃស្មិំ ឋាភេ ឲតាទហិ ក្សិភាទា ភិចិដ្ឋាៈ យហីបតីតិ លត្តិឃោ, ភាយេភ យហាសុទស្សនោ ភាយៈ ចក្កចត្តីតិ ចក្កទតនំ ចត្តេតិ ចតូហិ ចា សយ្យត្តិចក្កេហិ ចត្តតិ, តេហិ ច បទំ បចត្តេតិ, បទហិតាឃ ច ញ្ញាទិឃាបឆចក្កានំ ចត្តា ឲតស្មិំ អត្ថីតិបិ ចក្កចត្តីៈ អឆ ចា ចតូហិ អច្ឆរិឃធម្មេហិ សង្គហចត្ថុហិ ច សមន្នាគតេត, បទេទហិ អភកិកចតិឃស្ស អភតិក្កមតិឃស្ស អាលាសន្ធាតស្ស ចក្កស្ស ចត្តា ឲតស្មិំ អត្ថីតិបិ ចក្កចត្តីៈ បរិណាឃកទតភបុព្វាង្គមេភ ហត្ថិទតភាឌិបមុខេន យហាពលកាឃេភ បុញ្ញាតុភាចតិព្វត្តេភ កាឃពលេភ ច សមន្នាគតត្តា មហព្វលោៈ ឃថា អាសិត្តិ សព្វត្ថា ឥត្រាយំ អនុបុព្វិកថា –

អតីតេ កិរ យហាបុរិសោ សុទស្សកុមារកាចេតា តតិយេ អត្តភាវេ គហបតិកុលេ ភិព្វត្តោ ធរមានកស្ស ពុទ្ធស្ស សាសនេ ឲកំ ថេរំ អរញ្ញាចាសំ ចសត្តំ អត្តនោ កម្មេន អរញ្ញេ បចិដ្ឋោ ទុក្ខមូលេ ភិសិន្នំ ឌិស្វា “ញ្ញាធ យយា អយ្យស្ស បណ្ណសាលំ កាតុំ ចដ្ដតី”តិ ឌិត្តេត្វា អត្តនោ កម្មំ បហាយ ធព្វសម្ភារេ ឆិន្ទិត្វា ភិចាសយោគ្គំ បណ្ណសាលំ កត្វា ធ្វារំ ឃោជេត្វា កដ្ឋត្ថរណំ កត្វា “ករិស្សតិ នុ ខោ បរិភោគំ, ន នុ ខោ ករិស្សតី”តិ ឲកមន្តេ ភិសីឌិៈ ថេទោ អន្តោគាមតោ អាគន្ត្វា បណ្ណសាលំ បចិសិត្វា កដ្ឋត្ថរណេ ភិសីឌិៈ មហាសត្តោបិ តំ ឧបសង្កមិត្វា “ផាសុកា, ភន្តេ, បណ្ណសាលា”តិ បុច្ឆិៈ ផាសុកា, ភទ្ទមុខ, បព្វជិតសារុប្បាតិៈ ចសិស្សថ, ភន្តេ, ឥធាតិ? អាម, ឧបាសកាតិៈ សោ អធិវាសនាការេនេវ “ចសិស្សតី”តិ ញត្វា “ភិពទ្ធំ មយ្ហំឃរទ្វារំ អាគន្តព្វ”ន្តិ បដិញ្ញាតារេបត្វា ភិច្ចំ អត្តនោ ឃរេយេវ ភត្តបិស្សគ្គំ ការាបេសិៈ សោ បណ្ណសាលាយំ កដសារកំ បត្ថរិត្វា មញ្ចបីឋំ បញ្ញាបេសិ, អបស្សេនំ ភិក្ខិបិ, បាទកឋលិកំ ឋបេសិ, បោក្ខរណិំ ខណិ, ចង្កមំ កត្វា វាលុកំ ឱកិរិ, បរិស្សយវិនោទនត្ថំ បណ្ណសាលំ កណ្ដកវតិយា បរិក្ខិបិ, តថា បោក្ខរណិំ ចង្កមញ្ចៈ តេសំ អន្តោវតិបរិយន្តេ តាលបត្តិយោ ទោបេសិៈ ឲវមាឌិនា អាកាវេន ភិដ្ឋាបេត្វា ថេរស្ស តិចីវរំ អាឌិំ កត្វា សព្វំ សមណបរិក្ខារំ អទាសិៈ ថេរស្ស ហិ តទា នោភិសត្តេន តិចីវរបិណ្ឌបាតបត្តធាលកបរិស្សាវនធមករណបរិភោគភាជនគលទ្ធុបិឡ័ផ៊នកកត្តរយដ្ឋិមុត្តិកត្តរ- ឃដ្ឋិអារកណ្ដកបិប្ផលិនខច្ឆេទនបរីសេយ្យាឌិ បញ្ញត្តាឌិ បរិភោគាជាតំ អឌិន្នំ នាម នាហោសិៈ សោ បព្វា សីលានិ ទក្ខន្តោ ឧបោសថំ កសេរោន្តោ យាវជីវំ ថេរំ ឧបដ្ឋហិៈ ថេរោ តត្ថេវ ចសន្តោ អរហត្តំ បត្វា បរិនិព្វាយិៈ

១៦ៈ ពោធិសត្តោបិ យាវតាយុកំ បុញ្ញំ កត្វា ទេវលោកេ ភិព្វត្តិត្វា តតោ ចុតោ មនុស្សលោកំ អាគច្ឆន្តោ កុសាវតិយា រាជធានិយា ភិព្វត្តិត្វា មហាសុទស្សនោ នាម រាជា អហោសិ ចក្កចត្តីៈ ឃស្មិំ ឋិតំ ឃាសានុភាចា “ភូតបុព្វំ, អានន្ទ, រាជា មហាសុទស្សនោ នាម អហោសិ ខត្តិយោ មុទ្ធាចសិត្តោ”តិអាឌិនា (ឌីៈ និៈ ២ៈ២៤១) នយេន សុត្តេ អាគតោ ឲចៈ តស្ស កិរ ចតុរាសីតិ នាគសហស្សានិ កុសាវតីរាជធានិប្បមុខានិ, ចតុរាសីតិ បាសាទសហស្សានិ ធម្មបាសាទប្បមុខានិ, ចតុរាសីតិ កូដាគារសហស្សានិ មហាព្យូហកូដាគារប្បមុខានិ, តានិ សព្វានិ តស្ស ថេរស្ស ឲកាយ ឲកិស្សា បណ្ណសាលាយ ភិស្សន្ទេន ភិព្វត្តានិ, ចតុរាសីតិ បល្លង្កសហស្សានិ ភាគសហស្សានិ អស្សសហស្សានិ ទថសហស្សានិ តស្ស ឌិន្នស្ស មញ្ចបីឋស្ស, ចតុរាសីតិ មណិសហស្សានិ តស្ស ឌិន្នស្ស បឌីបស្ស, ចតុរាសីតិ បោក្ខរណិសហស្សានិ ឲកបោក្ខរណិយា, ចតុរាសីតិ ឥត្ថិសហស្សានិ បុត្តសហស្សានិ គហបតិសហស្សានិ ច បត្តធាលកាឌិបរិភោគភាជនស្ស បញ្ញត្តបរិក្ខារជាតស្ស, ចតុរាសីតិ ធេនុសហស្សានិ បញ្ចគោរសជាតស្ស, ចតុរាសីតិ

ចតុក្កោដ្ឋសហស្សានិ និវាសនប្បតិរូបនគរស្ស, ចតុរាសីតិ ថាលិបាកសហស្សានិ ភោជនទានស្ស និស្សន្ទេន និព្ពត្តានិ។ សោ សត្តហិ រតនេហិ ចតូហិ ឥទ្ធីហិ ច សមន្នាគតោ រាជាធិរាជា ហុត្វា សកលំ សាគរបរិយន្តំ បថវិមណ្ឌលំ ធម្មេន អភិវិជិយ អជ្ឈាវសន្តោ អនេកសតេសុ ឋានេសុ ទានសាលាយោ ការេត្វា មហាទានំ បដ្ឋបេសិ។ ទិវសស្ស តិក្ខត្តុំ នគរេ ភេរឹ ចរាបេសិ “យោ យំ ឥច្ឆតិ, សោ ទានសាលាសុ អាគន្ត្វា តំ គណ្ហាតូ”តិ។ តេន វុត្តំ “តត្ថាហំ ទិវសេ តិក្ខត្តុំ, ឃោសាបេមិ តហិំ តហិ”ន្តិអាទិ។

តត្ថ តត្ថាតិ តស្មិំ នគរេ។ “តទាហ”ន្តិបិ បាឋោ, តស្ស តទា អហំ, មហាសុទស្សនកាលេតិ អត្ថោ។ តហិំ តហិន្តិ តស្មិំ តស្មិំ ឋានេ, តស្ស តស្ស បាការស្ស អន្តោ ច ពហិ ចាតិ អត្ថោ។ កោ កិំ ឥច្ឆតីតិ ព្រាហ្មណាទីសុ យោ កោចិ សត្តោ អន្នាទីសុ ទេយ្យធម្មេសុ យំ កិញ្ចិ ឥច្ឆតិ។ បត្ថេតីតិ តស្សេវ វេវចនំ។ កស្ស កិំ ទីយតុ ធនន្តិ អនេកវារំ បរិយាយន្តរេហិ ច ទានឃោសនាយ បវត្តិតាការទស្សនត្ថំ វុត្តំ, ឯតេន ទានបារមិយា សរូបំ ទស្សេតិ។ ទេយ្យធម្មបដិគ្គាហកវិកប្បរហិតា ហិ ពោធិសត្តានំ ទានបារមីតិ។

១០. ឥទានិ ទានឃោសនាយ តស្ស តស្ស ទេយ្យធម្មស្ស អត្ថិកបុគ្គលបរិកិត្តនំ ទស្សេតុំ “កោ ឆាតកោ”តិអាទិ វុត្តំ។

តត្ថ ឆាតកោតិ ជិឃច្ឆិតោ។ តសិតោតិ បិបាសិតោ។ កោ មាលំ កោ វិលេបនន្តិបិ “ឥច្ឆតី”តិ បទំ អានេត្វា យោជេតព្ពំ។ នគ្គោតិ វត្ថវិកលោ, វត្ថេន អត្ថិកោតិ អធិប្បាយោ។ បរិទហិស្សតីតិ និវាសិស្សតិ។

១១. កោ បថេ ឆត្តមាទេតីតិ កោ បថិកោ បថេ មគ្គេ អត្តនោ វស្សវាតាតបរក្ខណត្ថំ ឆត្តំ គណ្ហាតិ, ឆត្តេន អត្ថិកោតិ អត្ថោ។ កោបាហនាតិ ទស្សនីយតាយ សុភា មុទុសម្ផស្សតាយ មុទូ ឧបាហនា អត្តនោ បាទានំ ចក្ខុនញ្ច រក្ខណត្ថំ។ កោ អាទេតីតិ កោ តាហិ អត្ថិកោតិ អធិប្បាយោ។ សាយញ្ច បាតោ ចាតិ ឯត្ថ ច-សទ្ទេន មជ្ឈន្ហិកេ ចាតិ អាហរិត្វា វត្តព្ពំ។ “ទិវសេ តិក្ខត្តុំ ឃោសាបេមី”តិ ហិ វុត្តំ។

១២. ន តំ ទសសុ ឋានេសូតិ តំ ទានំ ន ទសសុ ឋានេសុ បដិយត្តន្តិ យោជនា។ នបិ ឋានសតេសុ វា បដិយត្តំ, អបិ ច ខោ អនេកសតេសុ ឋានេសុ បដិយត្តំ។ យាចកេ ធនន្តិ យាចកេ ឧទ្ទិស្ស ធនំ បដិយត្តំ ឧបក្ខដំ។ ទ្វាទសយោជនាយាមេ ហិ នគរេ សត្តយោជនវិត្ថតេ សត្តសុ បាការន្តរេសុ សត្ត តាលបន្តិបរិក្ខេបា, តាសុ តាលបន្តីសុ ចតុរាសីតិ បោក្ខរណិសហស្សានិ បាដិយេក្កំ បោក្ខរណីតីរេ មហាទានំ បដ្ឋបិតំ។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា –

“បដ្ឋបេសិ ខោ, អានន្ទ, រាជា មហាសុទស្សនោ តាសំ បោក្ខរណីនំ តីរេ ឯវរូបំ ទានំ អន្នំ អន្នត្ថិកស្ស, បានំ បានត្ថិកស្ស, វត្ថំ វត្ថត្ថិកស្ស, យានំ យានត្ថិកស្ស, សយនំ សយនត្ថិកស្ស, ឥត្ថឹ ឥត្ថត្ថិកស្ស, ហិរញ្ញំ ហិរញ្ញត្ថិកស្ស, សុវណ្ណំ សុវណ្ណត្ថិកស្សា”តិ (ទី॰ និ॰ ២.២៥៣)។

១៣. តត្ថាយំ ទានស្ស បវត្តិតាការោ – មហាបុរិសោ ហិ ឥត្ថីនញ្ច បុរិសានញ្ច អនុច្ឆវិកេ អលង្ការេ ការេត្វា ឥត្ថិមត្តមេវ តត្ថ

បរិវារចេនេវ នេសព្វា សព្វំ បរិច្ចាគចេនេវ ធេវបត្វា “រាជា មហាបុញ្ញតោ ជាតោ ហោតិ, តំ យថាបុរំ បរិក្ខេជ្ជាថា”តិ ភេរិំ ចរាបេសិ។ មហាជនា បេលិក្ខរសិតិឋិរំ កត្វា តត្ថ ចត្វារីនិ និចានេត្វា មហាសម្បត្តិ អត្ថកចិត្វា ទេវស្ស តាវីសាតិ អត្ថិ, ទេវ បហាយ កច្ឆន្តិ។ ទេវស្ស តត្ថិ, ទេវ កេហេត្វា កច្ឆន្តិ។ ទេវ ហត្ថិយានាទីនិបិ និសីទិត្វា យថាបុរំ ចិចរិត្វា ចរសមនេតុបិ សមិត្វា សម្បត្តិ អត្ថកចិត្វា ឋត្តិហិបិ សត្ថិ សម្បត្តិ អត្ថកចិត្វា សព្វចិឆរតតបសាឆតាតិ បសារេត្វា សម្បត្តិ អត្ថកចិត្វា ឃំ ឃំ អត្ថិកា, តំ តំ កេហេត្វា កច្ឆន្តិ, អតត្ថិកា ឆហាយ កច្ឆន្តិ។ តស្សិ ជាតំ វុឌ្ឍាយ សមុឌ្ឍាយ ទេចសិកំ ឌីឃទេតច។ តជា ឌប្បឌីបចានិតំ អញ្ញា កយ្ហំ តត្ថិ, ជាតំ បរិក្ខេជ្ជត្តា សម្បត្តិ អត្ថកចត្តា ចិចរត្តិ។ ត តស្ស ជាតស្ស កាលបរិច្ឆេទោ អហោសិ។ រត្តិច្ឆាបិ ទិចាបិ យជា យជា អត្ថិកា អាកច្ឆន្តិ, តជា តជា ឌីឃទេតច។ ឲចំ មហាបុរិសោ មាចឌីចំ សកលឌប្បឌីបំ វុត្តុល់ កត្វា មហាជាតំ បចេត្តសិ។ ទេត ចុត្តំ “ទិចា ចា យទិ ចា រត្តិំ, យទិ ឲតិ ចតិត្តកោ”តិអាទិ។

តត្ថ ទិចា ចា យទិ ចា រត្តិំ, យទិ ឲតីតិ ឲទេតស្ស យថាកាលំ ជាតំ ទេស្សតិ។ មាចកាតត្យាលិការឆាយ វុបសក្កយតការេលិ ឲច ទេនិឆិសត្វាតំ ជាតស្ស ការេលិ តាយ។ ចតិត្តកោតិ មាចកោ។ លទ្ធា យទិច្ឆក់ ភោកត្តិ ឲទេត យថាកិរុចិតំ ជាតំ។ ទេយា ទេយា ហិ មាចកោ ឃំ ឃំ ទេយ្យឆយ្ហំ ឋច្ឆតិ, តស្ស តស្ស តំតទេច ទេនិឆិសទេត្វា ទេតិ។ ត តស្ស មហាឈ្ឈាលកាទិកាចំ អត្តនោ វុបទោឆំ ចិទេត្តសិ។ ប្អុរហទេត្វាច កច្ឆតីតិ ឲទេត មាចទិច្ឆក់ ជាតំ ទេស្សតិ, យត្តកត្យាមាចកា ឋច្ឆន្តិ, តត្តក់ អបរិហាបេត្វាច មហាសទេត្វា ទេតិ វុត្យអាទេឈ្លាសយតាយ ច មហិច្ឆិកតាយ ច។

១៣៖ “មាចឌីចិក”ត្តិ ឲទេត ជាតស្ស កាលបរិយត្តាកាចំ ទេស្សតិ។ សមាជាតទេតា បឌ្ឍាយ ហិ មហាសត្វា មាចបរិទិប្អុរិ ទេចមទេវ្យត កាលបរិច្ឆេទំ កទោត្តិ, ទេនិឆិសម្ភារសម្ភរណោ សទេវ្កាចាការចេត អត្តរត្តរា អចោសាតាបត្តិទេតា មរេណតបិ អត្ថបច្ឆេទោ ឲច, តទេតា បរមិ្បិ តទេឆច បដិបជ្ជតទេតា, “មាចឌីចិក”ត្តិ បត មហាបុញ្ញតចរិតស្ស ចរេនត ចុត្តំ។ តបិហំ ទេស្សំ ឆតំ ទេមិ្ចិតិ ឋាទំ ឆតំ តាយ មឃិ្យាត ទេស្សំ អមតាបត្តិ ឲចទ្ទុបំ មហាជាតំ ទេទេត្តា ទេកហេតា ច ឆតំ និហរាបេមិ។ តបិ តត្ថិ និចទេយា មមីតិ មម សមីបេ ឆតតិចទេយា ឆតសក្កទេហា តាបិ តត្ថិ, សទេល្លុខចុត្តិសមណោ ចិយ អសក្កទេហាបិ ត ទេហាមីតិ អទេត្វា។ ឋាទំ ទេមត អញ្ញាសទេមត តស្សិទំ មហាជាតំ បចត្តិតំ, តំ ទេស្សតំ ចុត្តំ។

១៤៖ ឋាជាតិ តំ វុបមាយ ចិភាទេចតំ “យថាបិ អាតុទេរា តាមា”តិអាទិមាហ។ តត្ថិទំ វុបមាសំសត្តនេត សត្ថិ អត្ថទស្សតំ – យថា តាម អាតុទេរា ទោកាកិក្ខទេតា បុរិសោ ទោកទេតា អត្តាតំ បរិមោចេតុកាមោ ឆនេត ហិរញ្ញាសុចណ្ណាទិតា ចេជ្ជំ តិកិច្ឆក់ តទេប្បត្វា អារាទេឆត្វា យថាចិធិ បដិបជ្ជទេត្តា តទេតា ទោកទេតា ចិមុច្ចតិ។

១៥៖ តទេឆច ឲចទេមច អហម្បិ អដ្ឋក្នុតំ សកលទេលិកំ កិទេលសទោកទេតា សកលសំសារទុក្ខទោកទេតា ច បរិមោចេតុកាមោ តស្ស តទេតា បរិមោចតស្ស អយំ សព្វាសាបទេមជ្យបរិច្ចាទេកា ជាតបារមិវុបារមិយាតិ ឌាតមាទេតា ឋុឌ្ឍមាទេតា អទេសទេតា ទេយ្យឆមុស្ស បដិក្កាហកាតច្ឆា ចរេនត អតចទេសទេតា មហាជាតស្ស ចរេនត សត្វាតំ អញ្ញាសមំ បរិប្អូទេតំ អត្តនោ ច ត មឃិ្យាជាតបារមី បរិបុណ្ណា, តស្មា វុតមតត្តិ បចត្ត វុាតំ មតំ ប្អុរមិតំ បចត្តមិតំ ចតិត្តកោ មាចកោ អជាសិំ តំ ជាតំ ឲចទ្ទុបំ មហាជាតំ ជជាមិ, តទ្ធា ទោល តស្មិ

ᨴᩣᨶᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨲᩔ ᨧ ᨹᩃᩮ ᨶᩥᩁᩣᩃᨿᩮᩣ ᩋᨶᨷᩮᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩋᨷᨧ᩠ᨧᩣᩈᩮᩣ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥᨷᩥ ᩋᨷᨧ᩠ᨧᩣᩈᩦᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨵᩥᨿᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱᨾᩮᩅ ᩋᨵᩥᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᨲᩦᨲᩥ᪨

ᩑᩅᩴ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩉᩣᨴᩣᨶᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩩᨽᩣᩅᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨷᩣᩈᩣᨴᩴ ᩋᨽᩥᩁᩩᨿ᩠ᩉ ᨾᩉᩣᨻ᩠ᨿᩪᩉᨠᩪᨭᩣᨣᩣᩁᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᩑᩅ ᨠᩣᨾᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣᨴᨿᩮᩣ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩮᩣᩅᨱ᩠ᨱᨾᨿᩮ ᩁᩣᨩᨷᩃ᩠ᩃᨦ᩠ᨠᩮ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨫᩣᨶᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᩣᩅᨱ᩠ᨱᨾᨿᩴ ᨠᩪᨭᩣᨣᩣᩁᩴ ᨷᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩁᨩᨲᨾᨿᩮ ᨷᩃ᩠ᩃᨦ᩠ᨠᩮ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᩅᩥᩉᩣᩁᩮ ᨽᩣᩅᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᨲᩩᩁᩣᩈᩦᨲᩥ ᩅᩔᩈᩉᩔᩣᨶᩥ ᨫᩣᨶᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩦᩉᩥ ᩅᩦᨲᩥᨶᩣᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩁᨱᩈᨾᨿᩮ ᨴᩔᨶᩣᨿ ᩏᨷᨣᨲᩣᨶᩴ ᩈᩩᨽᨴ᩠ᨴᩣᨴᩮᩅᩦᨷᨾᩩᨡᩣᨶᩴ ᨧᨲᩩᩁᩣᩈᩦᨲᩥᨿᩣ ᩍᨲ᩠ᨳᩣᨣᩣᩁᩈᩉᩔᩣᨶᩴ ᩋᨾᨧ᩠ᨧᨷᩣᩁᩥᩈᨩ᩠ᨩᩣᨶᨬ᩠ᨧ –

“ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣ ᩅᨲ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ, ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩅᨿᨵᨾ᩠ᨾᩥᨶᩮᩣ;

ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᩈᩴ ᩅᩪᨷᩈᨾᩮᩣ ᩈᩩᨡᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪂᪨᪂᪂᪁, ᪂᪇᪂; ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪁᪈᪆; ᪂᪨᪁᪄᪃) –

ᩍᨾᩣᨿ ᨣᩣᨳᩣᨿ ᩒᩅᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨿᩩᨷᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩮ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᨷᩁᩣᨿᨱᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨

ᨲᨴᩣ ᩈᩩᨽᨴ᩠ᨴᩣᨴᩮᩅᩦ ᩁᩣᩉᩩᩃᨾᩣᨲᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᨷᩁᩥᨱᩣᨿᨠᩁᨲᨶᩴ ᩁᩣᩉᩩᩃᩮᩣ, ᩈᩮᩈᨷᩁᩥᩈᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨷᩁᩥᩈᩣ, ᨾᩉᩣᩈᩩᨴᩔᨶᩮᩣ ᨷᨶ ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨳᩮᩣ᪨

ᩍᨵᩣᨷᩥ ᨴᩈ ᨷᩣᩁᨾᩥᨿᩮᩣ ᩈᩁᩪᨷᨲᩮᩣ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅ, ᨴᩣᨶᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩔ ᨷᨶ ᩏᩊᩣᩁᨲᩣᨿ ᨴᩣᨶᨷᩣᩁᨾᩦ ᩑᩅ ᨷᩣᩊᩥᨿᩴ ᩋᩣᨣᨲᩣ᪨ ᩈᩮᩈᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩣ ᩑᩅ᪨ ᨲᨳᩣ ᩏᩊᩣᩁᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩁᨲᨶᩈᨾᩩᨩ᩠ᨩᩃᩮ ᨧᨲᩩᨴᩦᨷᩥᩔᩁᩥᨿᩮᨷᩥ ᨮᩥᨲᩔ ᨲᩣᨴᩥᩈᩴ ᨽᩮᩣᨣᩈᩩᨡᩴ ᩋᨶᩃᨦ᩠ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩣᨾᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣᨴᨿᩮᩣ ᨴᩪᩁᨲᩮᩣ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨳᩣᩁᩪᨷᩮ ᨾᩉᩣᨴᩣᨶᩮ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩔᩮᩅ ᨧᨲᩩᩁᩣᩈᩦᨲᩥ ᩅᩔᩈᩉᩔᩣᨶᩥ ᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩦᩉᩥ ᩅᩦᨲᩥᨶᩣᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣᨴᩥᨷᨭᩥᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨠᨳᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨷᩥ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨿ ᩋᨶᩩᩔᩩᨠ᩠ᨠᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩋᨶᩥᩔᨦ᩠ᨣᨲᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᨿᩮᩣ ᨣᩩᨱᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ᪨

ᨾᩉᩣᩈᩩᨴᩔᨶᨧᩁᩥᨿᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪅᪨ ᨾᩉᩣᨣᩮᩣᩅᩥᨶ᩠ᨴᨧᩁᩥᨿᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᨷᨬ᩠ᨧᨾᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩁᩣᨩᨷᩩᩁᩮᩣᩉᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᨽᩪᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨶᩴ ᩁᩣᨩᩪᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᩈᩣᩈᨠᨷᩩᩁᩮᩣᩉᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨷᩪᨩᩥᨲᩮᩣ ᨶᩁᨴᩮᩅᩮᩉᩦᨲᩥ ᨲᩮᩉᩥ ᩑᩅ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩉᩥ ᨧ ᨩᨾ᩠ᨻᩩᨴᩦᨷᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩉᩮᩅ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩉᩥ ᨧᨲᩩᨷᨧ᩠ᨧᨿᨷᩪᨩᩣᨿ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩈᨾ᩠ᨾᩣᨶᩮᨶ ᨧ ᨷᩪᨩᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨾᩉᩣᨣᩮᩣᩅᩥᨶ᩠ᨴᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣᨲᩥ ᨾᩉᩣᨶᩩᨽᩣᩅᨲᩣᨿ ᨣᩮᩣᩅᩥᨶ᩠ᨴᩔᩣᨽᩥᩈᩮᨠᩮᨶ ᩋᨽᩥᩈᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨧ “ᨾᩉᩣᨣᩮᩣᩅᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣ”ᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩴ ᨣᨲᩮᩣ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ, ᩋᨽᩥᩈᩥᨲ᩠ᨲᨠᩣᩃᨲᩮᩣ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩉᩥ ᨩᩮᩣᨲᩥᨷᩣᩃᩔ ᩋᨿᩴ ᩈᨾᨬ᩠ᨬᩣ ᨩᩣᨲᩣ, ᨶᩣᨾᩮᨶ ᨷᨶ ᨩᩮᩣᨲᩥᨷᩣᩃᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᨲᩔ ᨠᩥᩁ ᨩᩣᨲᨴᩥᩅᩈᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩅᩩᨵᩣᨶᩥ ᨩᩮᩣᨲᩥᩴᩈᩩ᪨ ᩁᩣᨩᩣᨷᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᩪᩈᩈᨾᨿᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ

ᨾᨦ᩠ᨣᩃᩣᩅᩩᨵᩴ ᨸᨩ᩠ᨩᩃᩥᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨽᩦᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨸᩩᩁᩮᩣᩉᩥᨲᩴ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᩥᨲᩁᩴ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᩣᨣᨲᩴ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨾᩣ ᨽᩣᨿᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨩᩣᨲᩮᩣ, ᨲᩔᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᨶ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᩁᩣᨩᨣᩮᩉᩮᨿᩮᩅ, ᩈᨠᩃᨶᨣᩁᩮᨸᩥ ᩋᩣᩅᩩᨵᩣᨶᩥ ᨸᨩ᩠ᨩᩃᩥᩴᩈᩩ, ᨶ ᨲᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨲᩩᨿ᩠ᩉᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᩈᨠᩃᨩᨾ᩠ᨻᩩᨴᩦᨸᩮ ᨸᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨲᩮᨶ ᩈᨾᩮᩣ ᨶ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ, ᨲᩔᩮᩅᩴ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩥᨴ᩠ᨵᩥᨿᩥᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᩁᩮᩣᩉᩥᨲᩮᨶ ᩈᨾᩔᩣᩈᩥᨲᩮᩣ ᨲᩩᨭ᩠ᨮᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ “ᨠᩩᨾᩣᩁᩔ ᨡᩦᩁᨾᩪᩃᩴ ᩉᩮᩣᨲᩪ”ᨲᩥ ᩈᩉᩔᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ “ᩅᨿᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᨠᩣᩃᩮ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨴᩔᩮᨳᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩈᩮᩣ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨸᩁᨽᩣᨣᩮ ᩋᩃᨾᨲ᩠ᨳᨴᩔᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩴ ᩁᩣᨩᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᩈᩣᩈᨠᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧ ᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩥᨠᩈᨾ᩠ᨸᩁᩣᨿᩥᨠᩮᩉᩥ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩮᩉᩥ ᨸᩣᩃᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩉᩥ ᨶᩥᨿᩮᩣᨩᩮᩈᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᨩᩮᩣᨲᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩣᩃᨶᩈᨾᨲ᩠ᨳᨲᩣᨿ ᨧ “ᨩᩮᩣᨲᩥᨸᩣᩃᩮᩣ”ᨲᩥᩔ ᨶᩣᨾᩴ ᩋᨠᩴᩈᩩ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨶᩣᨾᩮᨶ ᨩᩮᩣᨲᩥᨸᩣᩃᩮᩣ ᨶᩣᨾᩣ”ᨲᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪁᪀᪃)᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᩥᩈᨾ᩠ᨸᨲᩥᩔ ᨶᩣᨾ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨸᩩᩁᩮᩣᩉᩥᨲᩔ ᨣᩮᩣᩅᩥᨶ᩠ᨴᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩔ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨸᩥᨲᩩ ᨲᩔ ᨧ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩋᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨲᩔ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩁᩮᨱᩩ, ᩈᩉᩣᨿᩣ ᨧᩔ ᩈᨲ᩠ᨲᨽᩪ, ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨴᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩅᩮᩔᨽᩪ , ᨽᩁᨲᩮᩣ, ᨴ᩠ᩅᩮ ᨧ ᨵᨲᩁᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ ᩍᨾᩮ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩁᩣᨩᩣᨶᩮᩣ ᨿᨳᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᨶ ᩅᩥᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᨠᩴ ᩁᨩ᩠ᨩᩮ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᨶᩩᩈᩣᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨩᨾ᩠ᨻᩩᨴᩦᨸᨲᩃᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᩁᩣᨩᩪᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᨬ᩠ᨧ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩣᨶᩴ ᨴᩮᩅᨶᩣᨣᨣᩉᨸᨲᩥᨠᩣᨶᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᨲᩮᩣ ᨣᩁᩩᨠᨲᩮᩣ ᨾᩣᨶᩥᨲᩮᩣ ᨸᩪᨩᩥᨲᩮᩣ ᩋᨸᨧᩥᨲᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᨾᩴ ᨣᩣᩁᩅᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨠᩩᩈᩃᨲᩣᨿ “ᨾᩉᩣᨣᩮᩣᩅᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣ”ᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᩈᨾᨬ᩠ᨬᩣ ᩏᨴᨸᩣᨴᩥ᪨ ᨿᨳᩣᩉ “ᨣᩮᩣᩅᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩅᨲ, ᨽᩮᩣ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ, ᨾᩉᩣᨣᩮᩣᩅᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩅᨲ, ᨽᩮᩣ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪁᪀᪄)᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

᪁᪅᪨

“ᨸᩩᨶᩣᨸᩁᩴ ᨿᨴᩣ ᩉᩮᩣᨾᩥ, ᩈᨲ᩠ᨲᩁᩣᨩᨸᩩᩁᩮᩣᩉᩥᨲᩮᩣ;

ᨸᩪᨩᩥᨲᩮᩣ ᨶᩁᨴᩮᩅᩮᩉᩥ, ᨾᩉᩣᨣᩮᩣᩅᩥᨶ᩠ᨴᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩋᨳ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩈᨾᩩᩔᩣᩉᩥᨲᩮᩉᩥ ᩁᩣᨩᩪᩉᩥ ᨲᩮᩉᩥ ᩋᨶᩩᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩉᩥ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨣᩉᨸᨲᩥᨠᩮᩉᩥ ᨶᩮᨣᨾᨩᩣᨶᨸᨴᩮᩉᩥ ᨧ ᩏᨸᩁᩪᨸᩁᩥ ᩏᨸᨶᩦᨲᩮᩣ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨾᩉᩮᩣᨥᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᨩ᩠ᨫᩮᩣᨲ᩠ᨳᩁᨾᩣᨶᩮᩣ ᩋᨸᩁᩥᨾᩮᨿ᩠ᨿᩣ ᩏᩊᩣᩁᩣ ᩃᩣᨽᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩩᩴ, ᨿᨳᩣ ᨲᩴ ᩋᨸᩁᩥᨾᩣᨱᩣᩈᩩ ᨩᩣᨲᩦᩈᩩ ᩏᨸᨧᩥᨲᩅᩥᨸᩩᩃᨸᩩᨬ᩠ᨬᩈᨬ᩠ᨧᨿᩔ ᩏᩊᩣᩁᩣᨽᩥᨩᩣᨲᩔ ᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩈᩦᩃᩣᨧᩣᩁᩔ ᨸᩮᩈᩃᩔ ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᨴᩣᨲᩈᨻ᩠ᨻᩈᩥᨸ᩠ᨸᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩈᨴᩥᩈᨾᩉᩣᨠᩁᩩᨱᩣᩅᩥᨸ᩠ᨹᩣᩁᩈᩥᨶᩥᨴ᩠ᨵᩉᨴᨿᩔ᪨ ᩈᩮᩣ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ – “ᩑᨲᩁᩉᩥ ᨡᩮᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨾᩉᩣᩃᩣᨽᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩮᩣ, ᨿᩴᨶᩪᨶᩣᩉᩴ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩣᨶᨸᩣᩁᨾᩥᩴ ᨸᩁᩥᨸᩪᩁᩮᨿ᩠ᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨶᨣᩁᩔ ᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩈᩩ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨶᩥᩅᩮᩈᨶᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᨲᩥ ᨨ ᨴᩣᨶᩈᩣᩃᩣᨿᩮᩣ ᨠᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᩅᩈᩥᨠᩴ ᩋᨸᩁᩥᨾᩥᨲᨵᨶᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨣᩮᨶ ᨾᩉᩣᨴᩣᨶᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᩈᩥ᪨ ᨿᩴ ᨿᩴ ᩏᨸᩣᨿᨶᩴ ᩋᩣᨶᩦᨿᨲᩥ, ᨿᨬ᩠ᨧ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩁᩦᨿᨲᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᩴ ᨴᩣᨶᩈᩣᩃᩣᩈᩩ ᩑᩅ ᨸᩮᩈᩮᩈᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨾᩉᩣᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨣᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔ ᨧᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨲᩥᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣᩈᩮᩣ ᩅᩣ ᨶᩣᩉᩮᩣᩈᩥ, ᨠᩩᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᩈᨦ᩠ᨠᩮᩣᨧᩮᩣ᪨ ᨴᩣᨶᨣ᩠ᨣᩔ ᩃᩣᨽᩣᩈᩣᨿ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨴᩮᨿ᩠ᨿᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨧ ᨾᩉᩣᨩᨶᩔ ᨧ ᨣᩩᨱᩅᩥᩈᩮᩈᩮ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᨿᨶ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨾᩉᩣᨩᨶᨠᩣᨿᩮᩉᩥ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨶᨣᩁᩮ ᨻᩉᩥᨶᨣᩁᩮ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩏᨣ᩠ᨥᩮᩣᩈᩥᨲᩴ ᨠᨸ᩠ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾᩉᩣᨴᩣᨶᩩᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨿ ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩴ

ឲកកោលិហល់ ឲកតិត្ថាង៊ អនេហាសិ៍ ទេត ចុត្តិ –

១ប៉៍

“តទាហំ សព្វនេជ្ជស្ស, ឃំ ទេយ អាសិ ក្ខបិឃត់;

ទេត ទេឈិ យហាទាត់, អនេក្លាក់ សាកទ្វបយ”ត្តិ៍

តត្ថ តទាហត្តិ ឃទា សព្វរាឌបុទេរាហិទេតា យហារេកាចិត្ត្រទាហ្វទេលា ទេហាយិ, តទា អហំ៍ សព្វនេជ្ជស្ទុតិ ទេរល្យអាឌឹត់ សព្វត្តិ រាឌ្ទត់ រទេជ្ជស្ស៍ អនេក្លាកត្តិ អត្ថក្តទេហិ ច ទាហិទេហិ ច បច្ចត្តិទេកហិ អប្បឌិនេសឆតឹឃតាឃ ទេកតចិ អនេក្លាកតឹឃំ៍ “អច្ចុត្ថ”ត្តិបិ បរិទេធា៍ អតិបុណ្ណទាតត្ថ្លាសឃស្ស ទេឃ្យឆយ្ទុស្ស ច ក្ខឮអារការទេចត ចិបុលការទេចត ច អតិចិឃ បរិបុណ្ណត្តិ អទេត្វា៍ សាកទ្វបយត្តិ សាការសឌិសំ, ឃធា សាកទេរ ក្ខតក់ សកទេលតបិ ទេលិទេកត ហទេក្តត ទេពទេបត់ ត សក្កា, ឲចំ តស្ស ទាតទេក្ក ទេឃ្យឆយ្ទត្តិ៍

១៥៍ ឰសាតកាធាឃ ចរ៌ ឆតត្តិ ក្ខត្តយំ ត្ថដ្ឋិតំ ចា ឆត់៍ ទេសំ ចុត្តតឃទេបច៍

ឲចំ យហាសទេត្វា បឌយកបរិុកយហារេយទេឈា ចិឃ យហាចស្សំ អចិការេកត យហត្តិ ទាតចស្សំ ចស្សារេបទេត្តា ទាតខ្យាចទេ៏ ហុត្វាបិ ទេសំ សព្វត្តិ រាឌ្ទត់ អត្ថឆទេយ្ទ អប្បយទេត្វា អត្ថុសារសតិ៍ សព្វ ច ត្រាហ្វលយហាសារេល ចិជ្ជាសិប្បំ សិក្លារេបតិ, សព្វ ច ត្យាតកសតាតិ យទេត្ត ចារេចតិ៍ តស្ស អបទេរត សយទេឃត ឲចំ កល្យារេលា កិត្តិសទេក្ត អត្ថុក្កទេតា “សក្លិ យហារេកាចិទេក្ត ត្រាហ្វទេលា ត្រាហ្វាត់ បស្សតិ, សក្លិ យហារេកាចិទេក្ត ត្រាហ្វទេលា ត្រាហ្វុតា សាកទេច្ឆតិ សល្លបតិ យទេក្តតី”តិ (ឌី៍ តិ៍ ១៍១១១)៍ ទេសា ចិទេត្តសិ – “ឲតទេហិ ទេពា យឃ្យអឃំ អក្ខទេតា កិត្តិសទេក្ត អត្ថុក្កទេតា ‘ត្រាហ្វាត់ បស្សតិ, សក្លិ យហារេកាចិទេក្ត ត្រាហ្វទេលា ត្រាហ្វុតា សាកទេច្ឆតិ សល្លបតិ យទេក្តតី’តិ, ឃំត្វតាហំ ត្ថយំ ក្វតំ ឲច កទេរយ្យ”ត្តិ៍ ទេសា “ទេត សព្វ រាឌាទេតា សព្វ ច ត្រាហ្វលយហាសារេល សព្វ ច ត្យាតកសតាតិ អត្តទេតា បុត្តទារទេដ្ឋ អាបុច្ឆិត្វា ត្រាហ្វាត់ បទេស្សឃ្យ”ត្តិ ចិត្តិ បលិឆាឃ ចស្សិទេក ចត្តារេរា យារេស ត្រាហ្វចិហារការចតយត្យុត្ថិ៍ តស្ស ទេចតសា ទេចទេតាបរិចិតក្កយញ្ញាឃ ត្រាហ្វា សតក្កុយារេរា បុរទេតា បិតុរេហាសិ៍ តំ ឌិស្វា យហាបុរិទេសា បុច្ឆិ –

“ចណ្ណចា ឃសចា សិរិយា, ទេកា ត្ ត្វយសិ យារិស;

អឌាតត្តា តំ បុច្ឆាយ, កធំ ឌារេតយ្យុ តំ យឃ”ត្តិ៍ (ឌី៍ តិ៍ ១៍១១០ប៉);

តស្ស ត្រាហ្វា អត្តាត់ ឌាតារេបទេត្តា –

“មំ វេ កុមារំ ជានន្តិ, ព្រហ្មលោកេ សនន្តនំ;

សព្ពេ ជានន្តិ មំ ទេវា, ឯវំ ជានាថ មារិសា”តិ។ (ទី។ និ។ ២។៣១៨) –

វត្វា បុន –

“អាសនំ ឧទកំ បជ្ជំ, មធុសាកញ្ច ព្រហ្មុនោ;

អគ្ឃេ ភវន្តំ បុច្ឆាម, អគ្ឃំ កុរុតុ នោ ភវ”ន្តិ។ (ទី។ និ។ ២។៣១៨) –

ឧបនីតំ អតិថិសក្ការំ អនត្ថិកោបិ ព្រហ្មា តស្ស ចិត្តសម្បហំសនត្ថំ វិស្សាសករណត្ថញ្ច សម្បដិច្ឆន្តោ “បដិគ្គណ្ហាម តេ អគ្ឃំ, យំ, ត្វំ គោវិន្ទ, ភាសសី”តិ។ វត្វា ឱកាសទានត្ថំ –

“ទិដ្ឋធម្មហិតត្ថាយ, សម្បរាយសុខាយ ច;

កតាវកាសោ បុច្ឆស្សុ, យំកិញ្ចិ អភិបត្ថិត”ន្តិ។ (ទី។ និ។ ២។៣១៨) –

ឱកាសមកាសិ។

អថ នំ មហាបុរិសោ សម្បរាយិកំ ឯវ អត្ថំ –

“បុច្ឆាមិ ព្រហ្មានំ សនង្កុមារំ, កង្ខី អកង្ខិំ បរវេទិយេសុ;

កត្ថដ្ឋិតោ កិញ្ច សិក្ខមានោ, បប្បោតិ មច្ចោ អមតំ ព្រហ្មលោក”ន្តិ។ (ទី។ និ។ ២។៣១៩) –

បុច្ឆិ។

តស្ស ព្រហ្មា ព្យាករោន្តោ –

“ຫິຕ຺ວາ ມມຕ຺ຕໍ ມນຸເຊສຸ ພ຺ຣຫ຺ເມ, ເອໂກທິຠູໂຕ ກຣຸເຓຘິມຸຕ຺ໂຕ;

ນິຣາມຄນ຺ໂຘ ວິຣໂຕ ເມຖຸນສ຺ມາ, ເອຕ຺ຖຏ຺ຐິໂຕ ເອຕ຺ຖ ຈ ສິກ຺ຂມາໂນ;

ປປ຺ໂປຕິ ມຈ຺ໂຈ ອມຕໍ ພ຺ຣຫ຺ມໂລກ”ນ຺ຕິ. (ທີ. ນິ. ໒.໓໑໘) –

ພ຺ຣຫ຺ມໂລກາຍມຄ຺ຄໍ ກເຖສິ.

ຕຕ຺ຖ ມໍ ເຈ ກຸມາຣໍ ຊານນ຺ຕີຕິ ເຈ ເອກໍເສນ ມໍ “ກຸມາໂຣ”ຕິ ຊານນ຺ຕິ. ພ຺ຣຫ຺ມໂລເກຕິ ເສຏ຺ຐໂລເກ. ສນນ຺ຕນນ຺ຕິ ຈິຣນ຺ຕນໍ ໂປຣາຓໍ. ເອວໍ, ໂຄວິນ຺ທ, ຊານາຫີຕິ, ໂຄວິນ຺ທ, ເອວໍ ມໍ ຘາເຣຫິ.

ອາສນນ຺ຕິ ອິທໍ ໂຠໂຕ ພ຺ຣຫ຺ມຸໂນ ນິສີທນຕ຺ຖາຍ ອາສນໍ ປຎ຺ຎຕ຺ຕໍ. ອິທໍ ອຸທກໍ ປຣິໂຠຊນີຍໍ ປາທານໍ ໂຘວນຕ຺ຖໍ ປານີຍໍ ປິປາສາຫຣຓຕ຺ຖາຍ. ອິທໍ ປຊ຺ຊໍ ປຣິສ຺ສມວິໂນທນຕ຺ຖໍ ປາທພ຺ຠຎ຺ຊນເຕລໍ. ອິທໍ ມຘຸສາກໍ ອຕກ຺ກໍ ອໂລຓິກໍ ອຘູປນໍ ອຸທເກນ ເສທິຕໍ ສາກໍ ສນ຺ຘາຍ ວທຕິ. ຕທາ ຫິ ໂພຘິສຕ຺ຕສ຺ສ ຕໍ ວຕ຺ຕມານໍ ພ຺ຣຫ຺ມຈຣິຍໍ ອຠິສລ຺ເລຂວຸຕ຺ຕິປຣິປຸຓ຺ຓໍ ອໂຫສິ. ຕສ຺ມິໍເຍ ສນ຺ເຕ ອຄ຺ຆໍ ກຕ຺ວາ ປຸຈ຺ຉາມ, ຕມິທໍ ອຄ຺ຆໍ ກຸຣຸ ປຏິຄ຺ຄຓ຺ຫາຕຸ ໂນ ຠວໍ ອິທໍ ອຄ຺ຆນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ໂຫຕິ. ອິທນ຺ຕິ ມຫາປຸຣິໂສ ພ຺ຣຫ຺ມຸໂນ ເຕສໍ ອປຣິຠຸຎ຺ຊນໍ ຊານນ຺ໂຕປິ ວຕ຺ຕສີເສ ຐຕ຺ວາ ອຕ຺ຕໂນ ອາຈິຓ຺ຓໍ ອຕິຖິປູຊນໍ ທສ຺ເສນ຺ໂຕ ເອວມາຫ. ພ຺ຣຫ຺ມາປິສ຺ສ ອຘິປ຺ປາຍໍ ຊານນ຺ໂຕ “ປຏິຄ຺ຄຓ຺ຫາມ ເຕ ອຄ຺ຆໍ, ຍໍ ຕ຺ວໍ, ໂຄວິນ຺ທ, ຠາສສີ”ຕິ ອາຫ.

ຕຕ຺ຖ ຕສ຺ສ ເຕ ອາສເນ ມຍໍ ນິສິນ຺ນາ ນາມ ໂຫມ, ປາໂທທເກນ ປາທາ ໂຘຕາ ນາມ ໂຫນ຺ຕຸ, ປານີຍໍ ປີຕໍ ນາມ ໂຫຕຸ, ປາທພ຺ຠຎ຺ຊເນນ ປາທາ ມກ຺ຂິຕາ ນາມ ໂຫນ຺ຕຸ, ມຘຸສາກມ຺ປິ ປຣິຠຸຕ຺ຕໍ ນາມ ໂຫຕູຕິ ອຕ຺ໂຖ.

ກງ຺ຂີ ອກງ຺ຂີ ປຣເວທິເຍສູຕິ ອຫໍ ສວິຈິກິຈ຺ໂຉ ປເຣນ ສຍໍ ອຠິສງ຺ຂຕຕ຺ຕາ ປຣສ຺ສ ປາກເຏສຸ ປຣເວທິເຍສຸ ປເຎ຺ຫສຸ ນິພ຺ພິຈິກິຈ຺ຉໍ.

ຫິຕ຺ວາ ມມຕ຺ຕນ຺ຕິ “ອຫໍ ມມ, ອຫໍ ມມາ”ຕິ ປວຕ຺ຕນກໍ ອຸປກຣຓຕຓ຺ຫໍ ປຊຫິຕ຺ວາ. ມນຸເຊສູຕິ ສຕ຺ເຕສຸ. ພ຺ຣຫ຺ເມຕິ ໂພຘິສຕ຺ຕໍ ອາລປຕິ. ເອໂກທິຠູໂຕຕິ ເອໂກ ອຸເທຕິ ປວຕ຺ຕຕີຕິ ເອໂກທິ ເອກີຠູໂຕ, ເອເຕນ ກາຍວິເວກໍ ທສ຺ເສຕິ. ອຖ ວາ ເອໂກ ອຸເທຕີຕິ ເອໂກທິ, ສມາຘິ. ຕໍ ຠູໂຕ ປຕ຺ໂຕຕິ ເອໂກທິຠູໂຕ, ອຸປຈາຣປ຺ປນາສມາຘີຫິ ສມາຫິໂຕຕິ ອຕ຺ໂຖ. ເອວໍ ເອໂກທິຠາວໍ ກຣຸຓາພ຺ຣຫ຺ມວິຫາຣວເສນ ທສ຺ເສນ຺ໂຕ “ກຣຸເຓຘິມຸຕ຺ໂຕ”ຕິ ອາຫ. ກຣຸຓຊ຺ຌາເນ ອຘິມຸຕ຺ໂຕ, ຕໍ ຌານໍ ນິພ຺ພຕ຺ເຕຕ຺ວາຕິ ອຕ຺ໂຖ. ນິຣາມຄນ຺ໂຘຕິ ກິເລສສງ຺ຂາຕປູຕິຄນ຺ຘວິຣຫິໂຕ. ເອຕ຺ຖຏ຺ຐິໂຕຕິ ເອເຕສຸ ຘມ຺ເມສຸ ຐິໂຕ, ເອເຕ ຘມ຺ເມ ສມາທິຍິຕ຺ວາ. ເອຕ຺ຖ ຈ ສິກ຺ຂມາໂນຕິ ເອເຕສຸ ຘມ຺ເມສຸ ສິກ຺ຂມາໂນ, ເອວໍ ພ຺ຣຫ຺ມວິຫາຣຠາວນໍ ຠາເວນ຺ໂຕຕິ ອຕ຺ໂຖ. ອຍເມຕ຺ຖ ສງ຺ເຂໂປ, ວິຕ຺ຖາຣໂຕ ປນ ວິສຸທ຺ຘິຍໍ (ທີ. ນິ. ໒.໒໘໓ ອາທໂຍ)

អាករតារយចាតិ៍

អឆ យហាបុរិសោ តស្ស ព្រាហ្មុណោ ចចនំ សុត្វា អាយកេន្ត ឱក្កណ្ឋេត្វា “ព្ទការេតចាហំ បព្ពជិស្សាយី”តិ អាហ៍ ព្រាហ្មាបិ “សាធុ, យហាបុរិស, បព្ពជស្សុ៍ ឲចំ សតិ យយ្ហម្បិ តច សត្តិកេ អាកាយតំ ស្វាកាយតរយច ភចិស្សតិ, ត្វំ, តាត, សកលជម្ពុទីបេ អគ្គបុរិសោ បធយចរេយ ធិតោ, ឲចំ យហន្តំ ភាយ សម្បត្តិំ ព្ទស្សរិយញ្ចា បហាយ បព្ពជតំ ភាយ ភក្ខហត្ថិតោ អយោគាត្ថតំ លិត្តិត្វា ចភកាយតំ ចិយ អតិទុក្ខរអារទំ, ព្យុទ្ធតក្កិ ភាយសា”តិ យហាពោធិសត្តស្ស ធម្មិកម្មំ កត្វា ព្រាហ្មលោកមេច កតោ៍ យហាសត្តាបិ “យយ ព្វុតោ ភិក្ខមិត្វា បព្ពជតំ ភាយ ភ ឃុត្តំ, អហំ រាជកុលតំ អត្តំ អនុសាសាយិ, តស្មា តេសំ អាពោរោចេត្វា សចេ តេបិ បព្ពជន្តិ សុន្ទរយច, ភោ ចេ បុរោហិតជ្ជាតំ ភិយ្យាតេត្វា បព្ពជិស្សាយី”តិ ចិន្តេត្វា ពេលាស្ស តាច រញ្ញោ អាពោរោចេត្វា តេភ ភិយ្យាសោយត្ថាយ ការយេហិ តិយត្តិយរាតោ អត្តតោ សំចេកហេតុំ ឲកេត្តភ បព្ពជិតុកាយតញ្ញស្ស ភិចេជេត្វា តេភ “យទិ ឲចំ អហម្បិ បព្ពជិស្សាយី”តិ ចុត្ត “សាធុ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា ឲតេនេច ភយេភ សត្តកុអាជយោ ៧ តត្តិយេ, សត្ត ច ព្រាហ្មណមហាសាលេ, សត្ត ច ភារោកសហាតិ, អត្តភោ ភរិយាយោ ច អាបុច្ឆិត្វា សត្តាហមត្តយេច តេសំ ចិត្តានុក្កលតំ កត្វា យហាភិភិក្ខមនសជ្ជំ ភិក្ខមិត្វា បព្ពជិ៍

តស្ស តេ សត្តរាជាតោ អាទិំ កត្វា សន្តេច អនុបព្ពជិំសុ៍ សា អហោសិ មហតី បរិសា៍ អនេកសហស្សាធិកចិត្តារាយ បរិសាយ បរិវុតោ យហាបុរិសោ ឆម្មំ ទេសេន្តោ កាមនិកមជនបទរាជធានីសុ ចារិកំ ចរតិ, យហាជតំ បុញ្ញោ បតិដ្ឋាបេតិ៍ កតាកដ្ឋានេ ព្យុទ្ធកោលាហលំ ចិយ ហោតិ៍ មនុស្សា “កោចិន្ទបណ្ឌិតោ កិរ អាគច្ឆតី”តិ សុត្វា បុរេតរមេច មណ្ឌបំ ការេត្វា តំ អលង្ការាបេត្វា បច្ចុគ្គន្ត្វា មណ្ឌបំ បវេសេត្វា ភាភគ្គរសកោជនេភ បតិមានេន្តិ៍ យហាលាភសក្ការោ មហោឃោ ចិយ អជ្ឈោត្ថរន្តោ វុប្បជ្ជិ៍ យហាបុរិសោ មហាជតំ បុញ្ញោ បតិដ្ឋាបេសិ សីលសំវរាយ ព្ទន្ទ្រិយសំវរេ ភោជនេ មត្តញ្ញុតាយ ជាគរិយានុយោគេ កសិណបរិកម្មេ ឈានេសុ អភិញ្ញាសុ អដ្ឋសមាបត្តីសុ ព្រាហ្មវិហារេសុតិ៍ ព្យុទ្ធប្បាភកោលេ ចិយ អហោសិ៍

ពោធិសត្តោ មាចតាយុកំ បារមិយោ បូរេន្តោ សមាបត្តីសុឝេភ ធិតិភាវេត្វា អាយុបរិយោសានេ ព្រាហ្មលោកេ ភិព្វត្តិ៍ តស្ស តំ ព្រាហ្មចរិយំ ព្វទ្ធេញ្ចេច ផីតញ្ចា ចិត្ថារិកំ ពាហុជញ្ញំ បុថុភូតំ មាច ទេចមនុស្សេហិ សុប្បកាសិតំ ជិនំ ឌីឃមទ្ធាតំ បចត្តិត្ថ៍ តស្ស យេ សាសនំ សព្វេន សព្វំ អាជានិំសុ, តេ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ ព្រាហ្មលោកំ វុបបជ្ជិំសុ៍ យេ ភ អាជានិំសុ, តេ អប្បេកច្ចេ បរនិម្មិតវសវត្តីនំ ទេវានំ សហព្យតំ វុបបជ្ជិំសុ៍ អប្បេកច្ចេ និម្មាភរតីនំ...បេ... តុសិតានំ យាមានំ តាវតិំសានំ ចាតុមហារាជិកានំ ទេវានំ សហព្យតំ វុបបជ្ជិំសុ៍ យេ សព្វនិហីនា, តេ គន្ធព្វកាយំ បរិបូរេសុំ៍ ព្ទតិ មហាជនោ មេភុស្សេន ព្រាហ្មលោកបរោ សគ្គបរោ ច អហោសិ៍ តស្មា ទេចព្រាហ្មលោកា បរិបូរិំសុ៍ ចត្តារោ អបាយា សុញ្ញា ចិយ អហេសុំ៍

ព្ទឆាបិ អកិត្តិជាតកេ (ជា៍ ១៍១៣៍បំ៣ អាគមោ) ចិយ ពោធិសម្ភារតិទ្ធាវេលា ទេចិតព្វា – តទា សត្ត រាជានោ មហាថេរា អហេសុំ, សេសបរិសា ព្យុទ្ធបរិសា, យហាកោចិន្ទោ លោកភាថោ៍ តឆា ទេវោអាទីនំ សត្តន្នំ រាជូនំ អញ្ញាមញ្ញាចិវាទេភ យថា សកទេជ្ជេ បតិដ្ឋាបនំ, តឆា យហតិ សត្តចិធេ ទេជ្ជេ តេសំ អត្តឆម្មានុសាសនេ អប្បមាទោ, “ព្រាហ្មណាបិ សាគច្ឆិ សមាបជ្ជតី”តិ បចត្តសម្ភាចតំ

យថាវុត្តំ កាលំ ចត្តារោ មាសេ បរិយុត្តិសកោ ព្រហ្មចរិយវាសោ។ តេន ព្រហ្មុនោ អត្តនិ សមាបជ្ជនំ, ព្រហ្មុនោ ឱវាទេ ឋត្វា សត្តហិ រាជូហិ សកលេន ច លោកេន ឧបនីតំ លាភសក្ការំ ខេឡបិណ្ឌំ វិយ ឆឌ្ឌេត្វា អបរិមាណាយ ខត្តិយព្រាហ្មណាទិបរិសាយ អនុបព្ពជ្ជានិមិត្តាយ បព្ពជ្ជាយ អនុដ្ឋានំ, ទុដ្ឋានំ សាសនស្ស វិយ អត្តនោ សាសនស្ស ចិរកាលានុប្បវត្តន្តិ ឯវមាទយោ គុណានុភាវា វិភាវេតព្វាតិ។

មហាគោវិន្ទចរិយាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. និមិរាជចរិយាវណ្ណនា

៤០. ឆដ្ឋេ មិថិលាយំ បុរុត្តមេតិ មិថិលានាមកេ វិទេហានំ ឧត្តមនគរេ។ និមិ នាម មហារាជាតិ នេមិ ឃដេន្តោ វិយ ឧប្បន្នោ “និមី”តិ លទ្ធនាមោ, មហន្តេហិ ទានសីលាទិគុណវិសេសេហិ មហតា ច រាជានុភាវេន សមន្នាគតត្តា មហន្តោ រាជាតិ មហារាជា។ បណ្ឌិតោ កុសលត្ថិកោតិ អត្តនោ ច បរេសញ្ច បុញ្ញត្ថិកោ។

អតីតេ កិរ វិទេហរដ្ឋេ មិថិលនគរេ អម្ហាកំ ពោធិសត្តោ មឃទេវោ នាម រាជា អហោសិ។ សោ ចតុរាសីតិ វស្សសហស្សានិ កុមារកីឡំ កីឡិត្វា ចតុរាសីតិ វស្សសហស្សានិ ឧបរជ្ជំ ការេត្វា ចតុរាសីតិ វស្សសហស្សានិ រជ្ជំ ការេន្តោ “យទា មេ សិរស្មិំ បលិតានិ បស្សេយ្យាសិ, តទា មេ អារោចេយ្យាសី”តិ កប្បកស្ស វត្វា អបរភាគេ តេន បលិតានិ ទិស្វា អារោចិតោ សុវណ្ណសណ្ឌាសេន ឧទ្ធរាបេត្វា ហត្ថេ បតិដ្ឋាបេត្វា បលិតំ ឱលោកេត្វា “បាតុភូតោ មេ មច្ចុទេវទូតោ”តិ សំវេគជាតោ “ឥទានិ មយា បព្ពជិតុំ វដ្ដតី”តិ ចិន្តេត្វា សតសហស្សុដ្ឋានកំ គាមវរំ កប្បកស្ស ទត្វា ជេដ្ឋកុមារំ បក្កោសាបេត្វា តស្ស –

“ឧត្តមង្គរុហា មយ្ហំ, ឥមេ ជាតា វយោហរា;

បាតុភូតា ទេវទូតា, បព្ពជ្ជាសមយោ មមា”តិ។ (ជា. ១.១.៩) –

វត្វា សាធុកំ រជ្ជេ សមនុសាសិត្វា យទិបិ អត្តនោ អញ្ញានិបិ ចតុរាសីតិ វស្សសហស្សានិ អាយុ អត្ថិ, ឯវំ សន្តេបិ មច្ចុនោ សន្តិកេ ឋិតំ វិយ អត្តានំ មញ្ញមានោ សំវិគ្គហទយោ បព្ពជ្ជំ រោចេតិ។ តេន វុត្តំ –

“សិរស្មិំ បលិតំ ទិស្វា, មឃទេវោ ទិសម្បតិ;

សំវេគំ អលភី ធីរោ, បព្ពជ្ជំ សមរោចយី”តិ។ (ម. និ. អដ្ឋ. ២.៣០៨);

សោ បុត្តំ “ឥមិនាវ នីហារេន វត្តេយ្យាសិ យថា មយា បដិបន្នំ, មា ខោ ត្វំ អន្តិមបុរិសោ អហោសី”តិ ឱវទិត្វា នគរា និក្ខម្ម ភិក្ខុបព្វជ្ជំ បព្វជិត្វា ចតុរាសីតិ វស្សសហស្សានិ ឈានសមាបត្តីហិ វីតិនាមេត្វា អាយុបរិយោសានេ ព្រហ្មលោកបរាយណោ អហោសិ។ បុត្តោបិស្ស ពហូនិ វស្សសហស្សានិ ធម្មេន រជ្ជំ ការេត្វា តេនេវ ឧបាយេន បព្វជិត្វា ព្រហ្មលោកបរាយណោ អហោសិ។ តថា តស្ស បុត្តោ, តថា តស្ស បុត្តោតិ ឯវំ ទ្វីហិ ឩនានិ ចតុរាសីតិ ខត្តិយសហស្សានិ សីសេ បលិតំ ទិស្វាវ បព្វជិតានិ។ អថ ពោធិសត្តោ ព្រហ្មលោកេ ឋិតោវ “បវត្តតិ នុ ខោ មយា មនុស្សលោកេ កតំ កល្យាណំ ន បវត្តតី”តិ អាវជ្ជេន្តោ អទ្ទស “ឯត្តកំ អទ្ធានំ បវត្តំ, ឥទានិ នប្បវត្តិស្សតី”តិ។ សោ “ន ខោ បនាហំ មយ្ហំ បវេណិយា ឧច្ឆិជ្ជិតុំ ទស្សាមី”តិ អត្តនោ វំសេ ជាតរញ្ញោ ឯវ អគ្គមហេសិយា កុច្ឆិម្ហិ បដិសន្ធិំ គណ្ហិត្វា អត្តនោ វំសស្ស នេមិ ឃដេន្តោ វិយ និព្វត្តោ។ តេន វុត្តំ “នេមិ ឃដេន្តោ វិយ ឧប្បន្នោតិ នេមីតិ លទ្ធនាមោ”តិ។

តស្ស ហិ នាមគ្គហណទិវសេ បិតរា អាហូតា លក្ខណបាឋកា លក្ខណានិ ឧបធារេត្វា “មហារាជ, អយំ កុមារោ តុម្ហាកំ វំសំ បគ្គណ្ហាតិ, បិតុបិតាមហេហិបិ មហានុភាវោ មហាបុញ្ញោ”តិ ព្យាករិំសុ។ តំ សុត្វា រាជា យថាវុត្តនយេន “នេមី”តិស្ស នាមំ អកាសិ, សោ ទហរកាលតោ បដ្ឋាយ សីលេ ឧបោសថកម្មេ ច យុត្តប្បយុត្តោ អហោសិ។ អថស្ស បិតា បុរិមនយេនេវ បលិតំ ទិស្វា កប្បកស្ស គាមវរំ ទត្វា បុត្តំ រជ្ជេ សមនុសាសិត្វា នគរា និក្ខម្ម បព្វជិត្វា ឈានានិ និព្វត្តេត្វា ព្រហ្មលោកបរាយណោ អហោសិ។

នេមិរាជា បន ទានជ្ឈាសយតាយ ចតូសុ នគរទ្វារេសុ នគរមជ្ឈេ ចាតិ បញ្ច ទានសាលាយោ ការេត្វា មហាទានំ បវត្តេសិ។ ឯកេកាយ ទានសាលាយ សតសហស្សំ សតសហស្សំ កត្វា ទេវសិកំ បញ្ចសតសហស្សានិ បរិច្ចជិ, បញ្ច សីលានិ រក្ខិ, បក្ខទិវសេសុ ឧបោសថកម្មំ សមាទិយិ, មហាជនម្បិ ទានាទីសុ បុញ្ញេសុ សមាទបេសិ, សគ្គមគ្គំ អាចិក្ខិ, និរយភយេន តជ្ជេសិ, បាបតោ និវារេសិ។ តស្ស ឱវាទេ ឋត្វា មហាជនោ ទានាទីនិ បុញ្ញានិ កត្វា តតោ ចុតោ ទេវលោកេ និព្វត្តិ, ទេវលោកោ បរិបូរិ, និរយោ តុច្ឆោ វិយ អហោសិ។ តទា បន អត្តនោ ទានជ្ឈាសយស្ស ឧឡារភាវំ សវិសេសំ ទានបារមិយា បូរិតាការញ្ច បកាសេន្តោ សត្ថា –

៣៨

“តទាហំ មាបយិត្វាន, ចតុស្សាលំ ចតុម្មុខំ;

តត្ថ ទានំ បវត្តេសិំ, មិគបក្ខិនរាទិន”ន្តិ។ – អាទិមាហ;

តត្ថ តទាតិ តស្មិំ នេមិរាជកាលេ។ មាបយិត្វានាតិ ការាបេត្វា។ ចតុស្សាលន្តិ ចតូសុ ទិសាសុ សម្ពន្ធសាលំ។ ចតុម្មុខន្តិ ចតូសុ ទិសាសុ ចតូហិ ទ្វារេហិ យុត្តំ។ ទានសាលាយ ហិ មហន្តភាវតោ ទេយ្យធម្មស្ស យាចកជនស្ស ច ពហុភាវតោ ន សក្កា ឯកេនេវ ទ្វារេន ទានធម្មំ បរិយត្តំ កាតុំ ទេយ្យធម្មញ្ច បរិយោសាបេតុំ សាលាយ ចតូសុ ទិសាសុ ចត្តារិ មហាទ្វារានិ ការាបេសិ។ តត្ថ ទ្វារតោ បដ្ឋាយ យាវ

ระกาฬา ระฆฺยสะยฺา ทาสิกะตา ทิฏฺฐติ˙ อรุพฺภกฺกิ อาฆ˙ ฌตฺวา ฆาจ ปกติยา ทิธะจยฺตะการะลิ, ตาจ ฆาตํ ปจะตฺตติ˙ ฌฺฬตรสฺยิยฺยิ การะล

อระตกะยตา ปตีปิ ณฺยาฆติ˙ ฆฆา ฆฆา อตฺถิกา อาภิลฺมิ, ตฆา ตฆา ฑีฆะตจ˙ ตญฺญ ฆาตํ ต กปฬฑฺฒิกจฑิฏฺฐาฆาจการะฏฺฐาจ ,

อจ ระตา อฑฺฒาตํ ยหาระกาการยิ ฐปกปยฺตจะยต ยหายุธฺยยฺตฆาตยะนํ ฐฺยฺอาระตรปฬิตตราตํ ระฆฺยสะยฺาตํ ปริจฺฉะตะตา

ยะฏฺฐปิ ยกลฆะยฺยีปจายิะตา ยตุยฺยา ปฑิกฺกุะทยุระฏฺฐจ ปริกุฏฺฐํยุ จ˙ ยกลฆะยฺยีปญฺญฐุตฺตฺฐล ฌตฺวา ยหาปุริะยา ตฆา ยหาฆาตํ

ปจะตฺตยิ˙ ฆจา จ ยตุยฺยาตํ, ๔ะจ ยิกปกฺกิระก อาฆ˙ ฌตฺวา ทิรฌฺฐาตกตาตยิ ฆาตยาลิฆ ฒหิ ๔กยะตฺต ระตยํ ฐปกปยฺตจะยต ฆาตํ

ปจะตฺตยิ˙ ระตต ธุตฺติ – “ตตฺถ ฆาตํ ปจะตฺตยิ, ยิกปกฺกิตราฆิต”ตฺติ˙ ต ระกจลญฺญ ทิรฌฺฐาตาตระยจ, ระปตาตยิ ฆิจะย ฆิจะย ปตฺติ

ฆาะปยิ˙ ฆจา จ ๔กิยฺยา ฆาตยาลิฆ, ๔ะจ ปญฺญายุปิ ฆาตยาลิยุ ฆาตํ ปจติตฺตฺ˙ ปิญฺญฏฺฐยํ ปต “ตฆาทํ ยาปฆิตฺวาต, จตุยฺยาลํ

จตุยฺยล”ตฺติ ๔กํ จิฆ ธุตฺติ, ตํ ตกฺระยะฏฺฐฆาตยาลํ ยฑฺฒาฆ ธุตฺติ˙

๓๗˙ ฌฺฬฆาติ ตตฺถ ระฆฺยสะยฺ ๔กระฆะยต ฆะยฺยฺะตฺตา “อนฺธาฆตญฺญ ยฆตํ, อตฺถิ ปิตญฺญ ระกาฆต”ตฺติ อาห˙

ตตฺถ อนฺธาฆตตฺติ ระทายยุ๗ยาฆิตาตาจิฆิจายตปิรุปตํ˙ ยฆตตฺติ ยญฺญปลฺลฏฺฐาฆิะฏฺฐจ ระกาตกจิตฺตกาฆิญฺญ อระตกจิฆํ ยฆิตฏฺฐกํ,

อายตยิ ระจตฺถ ยฆตกฺกุะทฬะตจ กทิตตฺติ ฆฑฺฒญฺญ˙ อตฺถิ ปิตญฺญ ระกาฆตตฺติ ระตยํ ระตยํ ยตฺตาตํ ฆจากิรุจิตํ ตาตกฺกุะยํ อตฺถะฏฺฐจ

ปิตญฺญ อจยิฏฺฐิ ตาตาจิฆระกาฆตจิกทิตญฺญ˙ อระฏฺฐาฆิฏฺฐํ กริตฺวาตาติ อาระยฺยุตา ปฑฺฒาฆ ฆาจ อาฆุปริะฆายาตา อระทาระตฺตํ อจิฆฺฆิตํ

ฌตฺวา˙

๓๗-๓˙ ฌฺฬฆาติ ตยฺย ฆาตยฺย ยยฺะยะฏฺฐาฆิ อาระตฺต ฆาตปิระยิกาะจต ปจติตฺตกาจิ ฆะยฺยะตฺตา ฆจา ตฆา อตฺตะตา อญฺญายะฆา ปจะตฺตา,

ตํ ฐปยาฆ ฆะยฺยตฺตํ “ฆจาปิ ระยจะกา”ติอาฆิยาห˙ ตยฺยะตฺถ – ฆจา ตาย ระยจกปุริะยา อตฺตะตา ยายิกํ กาลิตุกาลํ

ระยจตจะยต ฐปกระตา ลฑฺฒฏฺฐฆตะหตุ การะฆต จาจาฆ ยตยา ยะฏฺฐจาปิ กาฆจฑีะตาะกระยฺยิ ฆจา ระยา อาระทาฆิะตา ระหาติ,

๔ะจ อาราฆตีฆํ อาราฆตระยจ ๔ยติ กระจยติ, ตจา อหยิ ระฌาฆิยตฺตกฺขะตา ยะฆะจกยฺย ระลิกยฺย ยายิกฺขํ อตุตฺตฑํ ตุฑฺฒกาจิ

ระยะจตุการะยา ตยฺย อาราฆตตฺถํ ยะฏฺฐกะจ ยะฏฺฐยิ ฑิฏฺฐตฺตฑิฏฺฐตฺตกะจ ฆาตปิระยิปริยุฬาจะยต ฆาะตต ยะฏฺฐยะตฺต ยตฺตะปยฺตฺวา

ระฌาฆิยฏฺฐาตะตา อริฆยกฺกุการฬะตา ฆาตตฺตฺวา “ระฌาฆิฆ”ตฺติ ลฑฺฒตาฆํ ยะฏฺฐญฺญาตญฺญาฬํ ปะระตา ยะฏฺฐจา ตาตฺยุปิระฆหิ ๔ยิยฺยายิ

กระจยิยฺยายิ, ตํ ฐตฺตยํ ระฌาฆิ ยยฺะยะฏฺฐาฆิ ฆีจิตปริจฺฉากาฆิ ฆํกิจฺจิ ฌตฺวา ฌฺฬฌฺฐายิ อทิปะตฺตฺยีติ˙

๔จยิฆ ฆาตฏฺฐายยฆยฺย ฐฺยฺอาระกาจิ ฆะยฺยตฺตํ ฆาตปิระยิจะยะตจ ระฆยตา กตา˙ ฆาตกระฆยตาฆํ ปตยฺย ยีลปิระยิอาฆีตยิ

ปริยุระฬํ จิกาจิตระยจ, ตจา ทิยฺย ระหฑฺฒา ธุตฺตตะฆะตจ ยีลิฆิกุระฬหิ อตฺตาตํ อลฑฺฒิตฺวา ยหาฆตํ ตตฺถ ปทิฏฺฐปะตฺตยฺย ฌฺฬจาะฆ

ฆตฺวา ฑิฏฺฐตฺตะฆจตา ยุฆยฺาฆํ ะฆจยกาฆํ ยตฺถิปทิตา “อระหา อยญฺญํ ฑิยิราฆาตํ ฑิยฺยาฆ ยฆํ ฌฺฬยํ ยยฺยตฺติ ปตฺตา, ๔จรฺปิปิ ตาฆ

อตุปฺปะตฺต ตุะฑฺฒ ยหาฆตยฺย ตุฑฺฒกิจฺจ ยาฆฆยาตา อฑฺฒิฆยตุยฺยา ระลิะก ฐปฺปฆฺฆตฺติ”ติ ยหาปุริยยฺย กุะฬ จะฬฺฬตฺตา อทิตฺตฺจิยุ˙ ระตต

ธุตฺติ –

“អឆ្លូទំ ចត លោកស្មិំ, ឧប្បជ្ជន្តិ ចិចក្ខណា;

ឈថា អហុ គិមិរាជា, បណ្ឌិតោ កុសលត្ថិកោ”តិ˙ (ជា˙ ១˙១១˙៣១០) –

អាទិ˙

តំ សុត្វា សក្កំ ទេចរាគមិត្តំ អាទិ កត្វា សទ្ធេ ទេចា ទេវលោកំ ឧច្ចកាយា អហេសុំ˙ អនេកពិធំ មហាបុរិសស្ស ឧបោសថិកស្ស ឧបទិបោសាធចរកតស្ស បន្ថិយឈានេ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា គិសិន្នស្ស ឲចំ ទេចតេសា បរិចិតក្កោ ឧទបាទិ “ជាតំ តុ ខោ ចទំ, ឧទាហុ ព្រហ្មចរិយ”ន្តិ˙ សោ តំ អត្ថតោ កង្ខំ ឆិន្ទិតុំ គាសក្កោ˙ តស្មិំ ខណេ សក្កស្ស ភចតំ ឧណ្ហាការំ ជស្សេសិ˙ សក្កោ តំ ការណំ អាចជ្ជន្តោ ទេវលោកំ តថា ចិតក្កន្តំ ជិស្វា “ហន្ទស្ស ចិតក្កំ ឆិន្ទិស្សាមី”តិ អាកាសា ភុទេតា ជំតោ តេន “កោសិ ត្វ”ន្តិ បុដ្ឋោ អត្តតោ ទេចរាជភាចំ អារោចេត្វា “កិំ, មហារាជ, ចិន្តេសី”តិ ចុត្តោ តមត្ថំ អារោចេសិ˙ សក្កោ ព្រហ្មចរិយមេច ឧត្តមំ កត្វា ជស្សេន្តោ –

“ហីនេន ព្រហ្មចរិយេន, ខត្តិយេ ឧបបជ្ជតិ;

មជ្ឈិមេន ច ទេចត្តំ, ឧត្តមេន ចិសុជ្ឈតិ˙

“ន ហេតេ សុលភា កាឈា, ឈាចយោគេន កេនចិ;

យេ កាយេ ឧបបជ្ជន្តិ, អនការា តបស្សិនោ”តិ˙ (ជា˙ ១˙១១˙៣១៥-៣១០) –

អាហ˙

តត្ថ បុគ្គតិត្ថាឈតនេសុ មេថុនចិរតិមត្តំ ហីនំ ព្រហ្មចរិយំ នាម, តេន ខត្តិយកុលេ ឧបបជ្ជតិ˙ ឈានស្ស ឧបចារមត្តំ មជ្ឈិមំ នាម, តេន ទេចត្តំ ឧបបជ្ជតិ˙ អដ្ឋសមាបត្តិគិព្ពត្តនំ បន ឧត្តមំ នាម, តេន ព្រហ្មលោកេ គិព្ពត្តតិ˙ តញ្ហិ ពាហិរកា “គិព្ពាន”ន្តិ កថេន្តិ˙ តេនាហ “ចិសុជ្ឈតី”តិ˙ សាសនេ បន បរិសុទ្ធសីលស្ស ភិក្ខុនោ អញ្ញតរំ ទេចនិកាយំ បត្ថេត្វា ព្រហ្មចរិយចេតនា ហីនតាយ ហីនំ នាម, តេន ឈថាបត្ថិតេ ទេចលោកេ គិព្ពត្តតិ˙ បរិសុទ្ធសីលស្ស អដ្ឋសមាបត្តិគិព្ពត្តនំ មជ្ឈិមំ នាម, តេន ព្រហ្មលោកេ គិព្ពត្តតិ˙ បរិសុទ្ធសីលស្ស បន ចិបស្សនំ ចឌ្ឍេត្វា អរហត្តប្បត្តិ ឧត្តមំ នាម, តេន ចិសុជ្ឈតីតិ˙ ឥតិ សក្កោ “មហារាជ, ជានតោ ព្រហ្មចរិយចារេសាច សតាកុណេន សហស្សកុណេន សតសហស្សកុណេន មហប្ផលោ”តិ ចណ្ណេសិ˙ កាឈាតិ ព្រហ្មកណា˙ ឈាចឈោគេនាតិ ឈាចនឈុត្តេន˙

“យាជយោគតា”តិបិ បឋន្តិ, យជនយុត្តក, ទានយុត្តកាតិ អត្ថោ. តបស្សិនោតិ តបនិស្សិតកា. ឥមាយបិ គាថាយ ព្រហ្មចរិយវាសស្សេវ មហានុភាវតំ ទីបេតិ. ឯវញ្ច បន វត្វា “កិញ្ចាបិ, មហារាជ, ទានតោ ព្រហ្មចរិយមេវ មហប្ផលំ, ទ្វេបិ បនេតេ មហាបុរិសកត្តព្ពាវ; ឧភោសុបិ អប្បមត្តោ ហុត្វា ទានញ្ច ទេហិ សីលញ្ច រក្ខាហី”តិ វត្វា តំ ឱវទិត្វា សកដ្ឋានមេវ គតោ.

អថ នំ ទេវគណោ “មហារាជ, កុហិំ គតត្ថា”តិ អាហ. សក្កោ “មិថិលាយំ និមិរញ្ញោ កង្ខំ ឆិន្ទិត្វា”តិ តមត្ថំ បកាសេត្វា ពោធិសត្តស្ស គុណេ វិត្ថារេន្តោ វណ្ណេសិ. តំ សុត្វា ទេវា “មហារាជ, អម្ហាកំ និមិរាជានំ ទដ្ឋុកាមម្ហា, សាធុ នំ បក្កោសាបេហី”តិ វទិំសុ. សក្កោ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា មាតលិំ អាមន្តេសិ – “គច្ឆ និមិរាជានំ វេជយន្តំ អារោបេត្វា អានេហី”តិ; សោ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា រថេន គន្ត្វា តត្ថ មហាសត្តំ អារោបេត្វា តេន យាចិតោ យថាកម្មំ បាបកម្មីនំ បុញ្ញកម្មីនញ្ច ឋានានិ អាចិក្ខន្តោ អនុក្កមេន ទេវលោកំ នេសិ; ទេវាបិ តទា “និមិរាជា អាគតោ”តិ សុត្វា ទិព្វគន្ធវាសបុប្ផហត្ថា យាវ ចិត្តកូដទ្វារកោដ្ឋកា បច្ចុគ្គន្ត្វា មហាសត្តំ ទិព្វគន្ធាទីហិ បូជេន្តា សុធម្មំ ទេវសភំ អានយិំសុ. រាជា រថា ឱតរិត្វា ទេវសភំ បវិសិត្វា សក្កេន សទ្ធិំ ឯកាសនេ និសីទិត្វា តេន ទិព្វេហិ កាមេហិ និមន្តិយមានោ “អលំ, មហារាជ, មយ្ហំ ឥមេហិ យាចិតកូបមេហិ កាមេហី”តិ បដិក្ខិបិត្វា អនេកបរិយាយេន ធម្មំ ទេសេត្វា មនុស្សគណនាយ សត្តាហមេវ ឋត្វា “គច្ឆាមហំ មនុស្សលោកំ, តត្ថ ទានាទីនិ បុញ្ញានិ ករិស្សាមី”តិ អាហ. សក្កោ “និមិរាជានំ មិថិលំ នេហី”តិ មាតលិំ អាណាបេសិ. សោ តំ វេជយន្តរថំ អារោបេត្វា បាចីនទិសាភាគេន មិថិលំ បាបុណិ. មហាជនោ ទិព្វរថំ ទិស្វា រញ្ញោ បច្ចុគ្គមនំ អកាសិ. មាតលិ សីហបញ្ជរេ មហាសត្តំ ឱតារេត្វា អាបុច្ឆិត្វា សកដ្ឋានមេវ គតោ. មហាជនោបិ រាជានំ បរិវារេត្វា “កីទិសោ, ទេវ, ទេវលោកោ”តិ បុច្ឆិ. រាជា ទេវលោកសម្បត្តិំ វណ្ណេត្វា “តុម្ហេបិ ទានាទីនិ បុញ្ញានិ ករោថ, ឯវំ តស្មិំ ទេវលោកេ ឧប្បជ្ជិស្សថា”តិ ធម្មំ ទេសេសិ. សោ អបរភាគេ បុន កប្បកេន បលិតំ ទិស្វា បុត្តស្ស រជ្ជំ បដិច្ឆាបេត្វា កាមេ បហាយ បព្ពជិត្វា ចត្តារោ ព្រហ្មវិហារេ ភាវេត្វា ព្រហ្មលោកូបគោ អហោសិ.

តទា សក្កោ អនុរុទ្ធោ អហោសិ. មាតលិ អានន្ទោ. ចតុរាសីតិ រាជសហស្សានិ ពុទ្ធបរិសា. និមិរាជា លោកនាថោ.

តស្ស ឥធាបិ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ ពោធិសម្ភារា និទ្ធារេតព្ពា. តទា ព្រហ្មលោកសម្បត្តិំ បហាយ បុន អត្តនា បច្ចត្ថិតំ កល្យាណវត្តំ អនុប្បពន្ធេស្សាមីតិ មហាករុណាយ មនុស្សលោកេ និព្ពត្តនំ, ឧឡារោ ទានជ្ឈាសយោ, តទនុរូបា ទានាទីសុ បដិបត្តិ, មហាជនស្ស ច តត្ថ បតិដ្ឋាបនំ, យាវ ទេវមនុស្សានំ បត្ថនីយតា, សក្កស្ស ទេវរាជស្ស ឧបសង្កមនេ អតិវិម្ហយតា, តេន ទិន្នសម្បត្តិយា និមន្តិយមានោបិ តំ អនលង្ករិត្វា បុញ្ញសម្ភារបរិព្រូហនត្ថំ បុន មនុស្សវាសូបគមនំ, លោកសម្បត្តីសុ សព្ពត្ថ អលគ្គភាវោតិ ឯវមាទយោ គុណានុភាវា និទ្ធារេតព្ពាតិ.

និមិរាជចរិយាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៧. ចន្ទកុមារចរិយាវណ្ណនា

๓๓. สตฺตเม เอกราชสฺส อตฺรชาติ เอกราชสฺส นาม กาสิรญฺโญ โอรสปุตฺตา. นคเร ปุปฺผวตียาติ ปุปฺผวตีนามเก นคเร. จนฺทสูริยาติ จนฺทสทฺเทน อตฺรชาตณฺณา, จนฺทนาเมติ อตฺโถ.

อตีเต กิร อยํ พาราณสี ปุปฺผวตี นาม อโหสิ. ตตฺถ วสวตฺติรญฺโญ ปุตฺโต เอกราชา นาม รชฺชํ กาเรสิ. โพธิสตฺโต ตสฺส โคตมิยา นาม อคฺคมเหสิยา กุจฺฉิมฺหิ ปฏิสนฺธึ อคฺคเหสิ. "จนฺทกุมาโร"ติสฺส นามํ อกํสุ. ตสฺส ปทสา คมนกาเล อปโรปิ ปุตฺโต อุปฺปนฺโน, ตสฺส "สูริยกุมาโร"ติ นามํ อกํสุ. ตสฺส ปทสา คมนกาเล เอกา ธีตา อุปฺปนฺนา, "เสลา"ติสฺสา นามํ อกํสุ. เวมาติกา จ เตสํ ภทฺทเสโน สูโร วามโคตฺโต จาติ ตโย ภาตโร อเหสุํ. โพธิสตฺโต อนุปุพฺเพน วุทฺธิปฺปตฺโต สิปฺเปสุ จ นิปฺผตฺตึ ปตฺโต อุปราชา อโหสิ. ตสฺส ราชา อนุจฺฉวิกํ จนฺทํ นาม ราชธีตรํ อาเนตฺวา อุปรชฺชํ อทาสิ. โพธิสตฺตสฺส เอโก ปุตฺโต อุปฺปนฺโน, ตสฺส "วาสุโล"ติ นามํ อกํสุ. ตสฺส ปน รญฺโญ ขณฺฑหาโล นาม ปุโรหิโต, ตํ ราชา วินิจฺฉเย ฐเปสิ. โส ลญฺจขาทโก หุตฺวา ลญฺจํ คเหตฺวา อสฺสามิเก สามิเก กโรติ, สามิเก จ อสฺสามิเก กโรติ. อเถกทิวสํ อฏฺฏปราชิโต เอโก ปุริโส วินิจฺฉยฏฺฐานา อุปกฺโกสนฺโต นิกฺขมิตฺวา ราชุปฏฺฐานํ คจฺฉนฺตํ โพธิสตฺตํ ทิสฺวา ตสฺส ปาเทสุ นิปติตฺวา "สามิ ขณฺฑหาโล วินิจฺฉเย วิโลปํ ขาทติ, อหํ เตน ลญฺจํ คเหตฺวา ปราชยํ ปาปิโต"ติ อฏฺฏสฺสรมกาสิ. โพธิสตฺโต "มา ภายี"ติ ตํ อสฺสาเสตฺวา วินิจฺฉยํ เนตฺวา สามิกเมว สามิกํ อกาสิ. มหาชโน มหาสทฺเทน สาธุการมทาสิ.

ราชา "โพธิสตฺเตน กิร อฏฺโฏ สุวินิจฺฉิโต"ติ สุตฺวา ตํ อามนฺเตตฺวา "ตาต, อชฺชโต ปฏฺฐาย ตฺวเมว อฏฺฏกรเณ วินิจฺฉยํ วินิจฺฉินาหี"ติ วินิจฺฉยํ โพธิสตฺตสฺส อทาสิ. ขณฺฑหาลสฺส อาโย ปจฺฉิชฺชิ. โส ตโต ปฏฺฐาย โพธิสตฺเต อาฆาตํ พนฺธิตฺวา โอตารํ คเวสนฺโต วิจริ. โส ปน ราชา มุทุปฺปญฺโญ. โส เอกทิวสํ สุปินนฺเตน เทวโลกํ ปสฺสิตฺวา ตตฺถ คนฺตุกาโม หุตฺวา "ปุโรหิตํ เทวโลคามิมคฺคํ อาจิกฺขา"ติ อาห. โส "อติทานํ ททนฺโต สพฺพจตุกฺเกน ยญฺญํ ยชนฺโต"ติ วตฺวา รญฺญา "กึ อติทาน"นฺติ ปุฏฺโฐ "อตฺตโน ปิยปุตฺตา ปิยภริยา ปิยธีตโร มหาวิภวเสฏฺฐิโน มงฺคลหตฺถิอสฺสาทโยติ เอเต จตฺตาโร จตฺตาโร กตฺวา วิปจฺจนฺตเร ยญฺญาวาฏํ ปริจฺฉินฺทิตฺวา เตสํ คลโลหิเตน ยชนํ อติทานํ นามา"ติ วญฺเญสิ. ญาติ โส "มคฺคมคฺคํ อาจิกฺขิสฺสามี"ติ นิรยมคฺคํ อาจิกฺขิ.

ราชาปิ ตสฺมึ ปณฺฑิตสญฺญี หุตฺวา "เอส ทุตฺวิธิ มคฺคเมคฺคา"ติ สญฺญาย ตํ ปฏิปชฺชิตุกาโม มหนฺตํ ยญฺญาวาฏํ การาเปตฺวา ตตฺถ โพธิสตฺตาทิเก จตฺตาโร ราชกุมาเร อาทึ กตฺวา ขณฺฑหาเลน วุตฺตํ สพฺพํ วิปจฺจนฺตรํ ยญฺญุปกรณตฺถาย เนถาติ อาณาเปสิ. สพฺพตฺถ ยญฺญสมฺภารํ อุปกปฺปํ อโหสิ. ตํ สุตฺวา มหาชโน มหนฺตํ โกลาหลํ อกาสิ. ราชา วิปฺปฏิสารี หุตฺวา ขณฺฑหาเลน อุปตฺถมฺภิโต ปุนปิ ตถา ตํ อาณาเปสิ. โพธิสตฺโต "ขณฺฑหาเลน วินิจฺฉยฏฺฐานํ อลภนฺเตน มยิ อาฆาตํ พนฺธิตฺวา มเมว มรณํ ปฏฺฐเนฺตน มหาชนสฺส อนยพฺยสนํ อุปฺปาทิต"นฺติ ชานิตฺวา นานาวิเธหิ อุปาเยหิ ราชานํ ตโต ทุกฺขิตปฺปาทโต วิเวเจตุํ วายมิตฺวาปิ นาสกฺขิ. มหาชโน ปริเทวิ, มหนฺตํ การุญฺญมกาสิ. มหาชนสฺส ปริเทวนสทฺเทน ยญฺญาวาเฏ สตฺตภูมิเก ฐิตาเปสิ. ราชปุตฺตํ เนตฺวา คีวาย นาเมตฺวา นิสีทาเปสุํ. ขณฺฑหาโล สุวณฺณปาตึ อุปนาเมตฺวา ขคฺคํ อาทาย "ตสฺส คีวํ ฉินฺทิสฺสามี"ติ อฏฺฐาสิ. ตํ

ទិស្វា ចន្ទា នាម រាជបុត្តស្ស ទេវី “អញ្ញា មេ បដិសរណា នត្ថិ, អត្តនោ សច្ចពលេន សាមិកស្ស សោត្ថិំ ករិស្សាមី”តិ អញ្ជលិំ បគ្គយ្ហ បរិសាយ អន្តរេ វិចរន្តី “ឥទំ ឯកន្តេនេវ បាបកម្មំ, យំ ខណ្ឌហាលោ សគ្គមគ្គោតិ ករោតិ. ឥមិនា មយ្ហំ សច្ចវចនេន មម សាមិកស្ស សោត្ថិ ហោតុ.

“យា ទេវតា ឥធ លោកេ, សព្វា តា សរណំ គតា;

អនាថំ តាយថ មំ, យថាហំ បតិយា សិយ”ន្តិ. –

សច្ចកិរិយមកាសិ. សក្កោ ទេវរាជា តស្សា បរិទេវនសទ្ទំ សុត្វា តំ បវត្តិំ ញាត្វា ជលិតំ អយោកូដំ អាទាយ អាគន្ត្វា រាជានំ តាសេត្វា សព្វេ វិស្សជ្ជាបេសិ. សក្កោបិ តទា អត្តនោ ទិព្វរូបំ ទស្សេត្វា សម្បជ្ជលិតំ សជោតិភូតំ វជិរំ បរិព្ភមេន្តោ “អរេ, បាបរាជ កាឡកណ្ណិ, កទា តយា បាណាតិបាតេន សុគតិគមនំ ទិដ្ឋបុព្វំ, ចន្ទកុមារាទី សព្ពេ ឥមំ ជនំ ពន្ធនតោ មោចេហិ, នោ ចេ មោចេស្សសិ, ឯត្ថេវ តេ ឥមស្ស ច ទុដ្ឋព្រាហ្មណស្ស សីសំ ផាលេស្សាមី”តិ អាកាសេ អដ្ឋាសិ. តំ អច្ឆរិយំ ទិស្វា រាជា ព្រាហ្មណោ ច ភីតោ សព្វេ ពន្ធនា មោចេសុំ.

អថ មហាជនោ ឯកកោលាហលំ កត្វា សហសា យញ្ញាវាដំ អជ្ឈោត្ថរិត្វា ខណ្ឌហាលស្ស ឯកេកំ លេឌ្ឌុប្បហារំ ទេន្តោ តត្ថេវ តំ ជីវិតក្ខយំ បាបេត្វា រាជានម្បិ មារេតុំ អារភិ. ពោធិសត្តោ បុរេតរមេវ បិតរំ បរិស្សជិត្វា ឋិតោ មារេតុំ ន អទាសិ. មហាជនោ “ជីវិតំ តាវស្ស បាបរញ្ញោ ទេម, ឆត្តំ បនស្ស ន ទស្សាម, នគរេ វាសំ វា ន ទស្សាម, តំ ចណ្ឌាលំ កត្វា ពហិនគរេ វាសាបេស្សាមា”តិ រាជវេសំ ហារេត្វា កាសាវំ និវាសាបេត្វា ហលិទ្ទិបិលោតិកាយ សីសំ វេឋេត្វា ចណ្ឌាលំ កត្វា ចណ្ឌាលគាមំ បហិណិំសុ. យេ បន តំ បសុឃាតយញ្ញំ យជិំសុ ចេវ យជាបេសុំ អនុមោទិំសុ ច, សព្វេ តេ និរយបរាយណា អហេសុំ. តេនាហ ភគវា –

“សព្វេ បតិដ្ឋា និរយំ, យថា តំ បាបកំ ករិត្វាន;

ន ហិ បាបកម្មំ កត្វា, លព្ភា សុគតិ ឥតោ គន្តុ”ន្តិ. (ជា. ២.២២.១១៣២);

អថ សព្វាបិ រាជបរិសា នាគរា ចេវ ជានបទា ច សមាគន្ត្វា ពោធិសត្តំ រជ្ជេ អភិសិញ្ចិំសុ. សោ ធម្មេន រជ្ជំ អនុសាសន្តោ តំ អត្តនោ មហាជនស្ស ច អការណេនេវ ឧប្បន្នំ អនយព្យសនំ អនុស្សរិត្វា និព្វេទជាតោ បុញ្ញកិរិយាសុ ភិយ្យោសោមត្តាយ ឧស្សាហជាតោ មហាទានំ បវត្តេសិ, សីលានិ រក្ខិ, ឧបោសថកម្មំ សមាទិយិ. តេន វុត្តំ –

“ຕດາຫໍ ມຂຕາ ຢຸເຕ຺ຕາ, ຄິກ຺ຂເຕ຺ຕາ ມຕ຺ຕຸຄາເຂເຕາ;

ນໍເຄເກໍ ຂຕພິຕ຺ວາຕ, ຢທາຄາສໍ ບຄຕ຺ຕພິ”ຕ຺ຕິ – ອາຂີ;

ຕຕ຺ຖ ມຂຕາ ຢຸເຕ຺ຕາຕິ ຕລ຺ລທາເລຕ ຍິຫິຕມຕ຺ຕຸຍິຂິເຕາ ຊຸຕ຺ຕຕເມຕ ຍາເຕຕຕ຺ຕຸເຕາ ຢຸເຕ຺ຕາ຺ ຄິກ຺ຂເຕ຺ຕາ ມຕ຺ຕຸຄາເຂເຕາຕິ ອກິເນກກເຣລຕ຺ວາພ ໂຊ຺ຍຫຂາເຕຕ ຢທາຂເຕຕ ນຂ຺ຂິ ຕເຕາ ມຕ຺ຕຸກ຺ຸຍິເຕາ ຄິກ຺ກເຕາ຺ ນໍເຄເກໍ ຂຕພິຕ຺ວາຕາຕິ ໑ຂີ “ຄາຫຸອຕ຺ຕຣາເມາ ເລີກນຕ຺ຕິຄາເນາ”ຕິ ອຕິຍິພ ນໍເຄເກໍ ໂຊບ຺ຍາເຂຕ຺ວາ຺ ຢທາຄາສໍ ບຄຕ຺ຕພິຕ຺ຕິ ໙ ຄາຕນາລີເມາ ກາຣາເບຕ຺ວາ ຢທຕາ ຂຕບຣິກ຺ຂາເກຕ ເຄນ຺ຍຕ຺ຕຸຣຄາຕນຂິນໍ ຢທາຄາຕຢຄານີ຺ ໑ເຕຕ ອກິເນກກເຣລເຕາ ບຂ຺ຂາພ ຕນ຺ຍ ຢທາຄາຕນ຺ຍ ບຄຕ຺ຕິຕກາຂີ ຂເນ຺ຍຕິ຺

໓໕຺ຂກ຺ລິເຣທເມ຺ຍ ອຂຕ຺ວາຕາຕິ ຂກ຺ລິຣາເຫ ບຸກ຺ກເລ ເຂມ຺ຍສຍໍ ອບຣິກ຺ຂຂີຕ຺ວາ຺ ອບິ ຕບ຺ຍຕ຺ຕາ ຣຕ຺ຕິເມາຕິ ອເບຍກຄາ ຕບິ ບຕ຺ຕາບິ ຣຕ຺ຕິເມາ ອຕ຺ຕເກາ ບິຄຕລາຂຕກຸຕ຺ຕາຕາຄິ ຕ ກເຣາມີຕິ ຂເນ຺ຍຕິ຺

ຕຄາ ກິຣ ເຄາຂິນເຕ຺ຕາ ນກລຂຕ຺ຕຸມີບໍ ໂຊຕ຺ຕຸຂລໍ ກຕ຺ວາ ຢທາເຢເມາ ຍິພ ອກິຄນ຺ຍເຕ຺ຕາ ຢທາຄາສໍ ບຄເຕ຺ຕນີ຺ ຕຕ຺ຖ ກິຕ຺ຕາບິ ຄາຕນາລີຫຸ ອຕ຺ຕບິຕາຂີໂຊ຺ຍອາຣຸຍອາຣບລີຕບລີຕເຍຄ ພາຄກາສໍ ມຄາຣຸຍິຕໍ ຂີຄເຍ ຂີຄເຍ ຂີພຕິ, ຕຄາບິ ອຕ຺ຕເກາ ນຂ຺ຂີຕໍ ອາຫາເຣ ຣາຂາຣທເກາຂຕຢີ ພາຄກາສໍ ອຂຕ຺ວາ ຕ ກຸຕ຺ຕາຕິ, ຕໍ ນຕ຺ຕາພ ຊຸຕ຺ຕ “ຕາຫໍ ບິຄາມີ”ຕິອາຂີ຺

໓໖຺ ຂ຺ຕຄາຄິ ຕຄາ ພາຄກາສໍ ຄາເຕ ກາຣໂຫ ຂເນ຺ຍເຕ຺ຕາ ໂຊບຍໍ ຕາຄ ອາທຣຕິ “ມຄາບິ ຄາລີເຂາ ຕາຍາ”ຕິອາຂີຕາ຺ ຕນ຺ຍເຕ຺ວາ – ມຄາ ຕາຍ ຄາລີເຂາ ກລ຺ລຂ຺ຂາສໍ ກຕ຺ວາ ອເບຍຕ ປີກເຕຕ ຂາຫຸ ກລ຺ລ ຍິກ຺ກິລີຕ຺ວາ ຍິບຸລໍ ກລ຺ລນຕ຺ຕິຄພໍ ກຕ຺ວາ ເຂນກາລໍ ຂາຕເຕ຺ຕາ ມຕ຺ຖນ຺ຍ ລີເກາ ໂຊເຂເມາ ຢທາ ເທາຕິ, ຕຕ຺ຖ ເຂເນ ກາເລ ຄາ ຕໍ ກລ຺ລ ທຣຕິ ໂຊບເຕຕິ ຍິກ຺ກິລາຕິ຺

໓໗຺ນກກຸຕ຺ຕາມີຕິ ນກກຸຕ຺ຕເຕາບິ ອຕ຺ຕາ ບຣິກຸຕ຺ຕເຕາບິ຺ “ນກບຣິກຸຕ຺ຕາມີ”ຕິບິ ປີເຂາ຺ ບເຣຕິ ບຣສ຺ສິ ບຂິກ຺ກາຫກບຸກ຺ກເລ຺ ນຕກາເຣກາຕິ ອເຕກນຕກາເຣກາ ອາພຕິ ກຂິນ຺ຍຕິ຺ ຂ຺ຂໍ ຊຸຕ຺ຕ ເຫາຕິ – ມຄາ ຄາລີເຂຕ ກີຕກລ຺ລ ຕເຕ຺ຕຄ ອຍິກ຺ກິລີຕ຺ວາ ຕຄາຣຸເບ ເຂເນ ກາເລ ຄ ຍິກ຺ກິລີພຢາສໍ ຂາຫຸ ໂຊຂພໍ ຍິບຸລໍ ຜລໍ ເຫາຕິ, ຕເຄຄ ອຕ຺ຕເກາ ນຕ຺ຕກໍ ອຕ຺ຕາ ອກຸບກຸຕ຺ຕິຕ຺ວາ ບຣສ຺ສິ ບຂິກ຺ກາຫກບຸກ຺ກເລ ຂິຕ຺ຕິ ຢທບຍລໍ ອເຕກນຕກາເຣກາ ກຂິນ຺ຍຕິ, ຕນ຺ມາ ອຕ຺ຕາ ອກຸຕ຺ຕິຕ຺ວາບິ ບຣນ຺ຍ ຄາຕຕ຺ຕຸເຍຄາຕິ຺ ຊຸຕ຺ຕເຫຍໍ ກກຄຕາ – “ຕີຣຕ຺ຕາຕກເຕ ຄາສໍ ຂຕ຺ວາ ນຕກຸລາ ຂກ຺ລິລາ ປີຂີກຂ຺ຕິຕຕ຺ຕາ຺ ບຸຊຸຂຕຕຊຸນ຺ສີເລ ຄາສໍ ຂຕ຺ວາ ນທນ຺ຍກຸລາ”ຕິ (ຍ຺ ຄິ຺ ໑຺໑໕໒) ຍິຕ຺ຕາເຣາ຺ ອບເຣຢີ ຊຸຕ຺ຕ “໑ຂີ ເຂ, ກິກ຺ຂເຄ, ນຕ຺ຕາ ຂາເຕພ຺ຍໍ ຄາຕນໍຍິກາກນ຺ຍ ຍິບາກໍ, ມຄາຫໍ ຂາຕາມີ, ຕ ອຂຕ຺ວາ ກຸເຍ຺ຍພ຺ຍໍ, ຕ ຄ ເຕນໍ ຢເຂ຺ຂຣຢລໍ ຂິຕ຺ຕ ບຣິພາຄາພ ຕິເຂ຺ຂພ຺ຍ຺ ເມາບິ ເຕນໍ ອນ຺ຍ ຄຣິເຢາ ອາເລີເບີ ຄຣິຢໍ ກຂຍອໍ, ຕເຕາບິ ຕ ອນໍຍິກຂີຕ຺ວາ ກຸເຍ຺ຍພ຺ຍໍ”ຕ຺ຕິອາຂີ (ຂ຺ຕິຊ຺ຸ ໑໙)຺

໓໘຺໑ຕຢຕ຺ຖຄນໍ ຂາຕ຺ວາຕິ ໑ຕໍ ຄາຕນ຺ຍ ຢທບຍລກາຄນຕ຺ຕາຕເຂ຺ຂຄ ນຢ຺ຢາເນຕ຺ຕານິພາ ບຂ຺ຂພກາຄນຕ຺ຕາຕຕ຺ຕາ ອຕ຺ຖຄນໍ ກາຣໂຫ ຂາຄິຕ຺ວາ຺ ຕ

បដិក្កមាមិ ទានតោតិ ទានបារមិតោ ឱសក្កាមិ ន និវត្តាមិ អភិក្កមាមិ ឯវ។ កិមត្ថំ? សម្ពោធិមនុប្បត្តិយាតិ សម្ពោធិំ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ អនុប្បត្តិយា អនុប្បត្តិយត្ថំ, អធិគន្តុន្តិ អត្ថោ។

តទា ពោធិសត្តោ មហាជនេន បិតរិ ចណ្ឌាលគាមំ បវេសិតេ ទាតព្ពយុត្តកំ បរិព្ពយំ ទាបេសិ និវាសនានិ បារុបនានិ ច។ សោបិ នគរំ បវិសិតុំ អលភន្តោ ពោធិសត្តស្ស ឧបដ្ឋានកិច្ចអាទិអត្ថំ ពហិនគរេ ឧបសង្កមតិ, បុត្តសញ្ញាយ បន ន វន្ទតិ, ន អញ្ជលិកម្មំ ករោតិ, “ចិរំ ជីវ, សាមី”តិ វទតិ។ ពោធិសត្តោបិ ជិណ្ណជិណ្ណេសុ អតិរេកសម្មានំ ករោតិ។ សោ ឯវំ ធម្មេន រជ្ជំ ការេត្វា អាយុបរិយោសានេ សបរិសោ ទេវលោកំ បូរេសិ។

តទា ខណ្ឌហាលោ ទេវទត្តោ អហោសិ, គោតមី ទេវី មហាមាយា, ចន្ទា រាជធីតា រាហុលមាតា, វាសុលោ រាហុលោ, សេលា ឧប្បលវណ្ណា, សូរោ មហាកស្សបោ, ភទ្ទសេនោ មហាមោគ្គល្លានោ, សូរិយកុមារោ សារិបុត្តោ, ចន្ទរាជា លោកនាថោ។

តស្ស ឥធាបិ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ យថារហំ សេសបារមិយោ និទ្ធារេតព្ពា។ តទា ខណ្ឌហាលស្ស កក្ខឡអជ្ឈាសយភាវំ ជានន្តោបិ អជ្ឈុបេក្ខិត្វា ធម្មេន សមេន អត្ថស្ស វិនិច្ឆយោ, អត្តានំ ឃាតេតុកាមស្សេវ ខណ្ឌហាលស្ស តថា មន្តវិធានំ ជានិត្វាបិ តស្ស ឧបរិ ចិត្តប្បកោបាភាវោ, អត្តនោ បរិសំ គហេត្វា បិតុ សន្តិកំ គតំ សមេត្វាបិ “មាទិសស្ស នាម កាតុំ ចិរេនាបិ ន យុត្ត”ន្តិ អត្តានំ បូរិសបរិសំ កត្វា ឃាតនបទេសស្ស បិតុ អាណាយំ អដ្ឋានំ, កោសិយា អសិំ គហេត្វា ឋិតំ ទិស្វាបិ ឧបក្កិលេសេហិ បុរោហិតេ អត្តនោ បិតរិ បុត្តេ សព្ពសត្តេសុ ច មេត្តាផរណេន សមចិត្តតា, មហាជនេ បិតរិ មារេតុំ ឧបក្កមន្តេ តំ បរិស្សជិត្វា តស្ស ជីវិតទានញ្ច, ជីវិតេ ជីវិតេ ចេតស្សត្តរទានសជីវំ មហាទានំ ទទតោបិ ទានេន អតិត្តភាវោ, មហាជនេន ចណ្ឌាលស្ស វាសាបិតស្ស បិតុ ទាតព្ពយុត្តកំ ទត្វា បោសនំ, មហាជនំ បុញ្ញកិរិយាសុ បតិដ្ឋាបនន្តិ ឯវមាទយោ គុណានុភាវា និទ្ធារេតព្ពាតិ។

ចន្ទកុមារចរិយាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦។ និមិរាជចរិយាវណ្ណនា

៤០។ អដ្ឋមេ អបរម្បិ នគរេតិ អបរម្បិ បុរនគរេ នគរេ។ និមិ នាមាតិ ខត្តិយោតិ និមីតិ គោត្តតោ ឯវំនាមកោ រាជា អហោសិ។

អតីតេ កិរ និមិរាជេ អបរម្បិ បុរនគរេ និមិរាជេ រជ្ជំ ការេន្តេ មហាសត្តោ តស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ។ “និមិកុមារោ”តិស្ស នាមំ អកំសុ។ សោ វយប្បត្តោ តក្កសិលំ គន្ត្វា ឧគ្គហិតសិប្បោ អាគន្ត្វា បិតុ សិប្បំ ទស្សេត្វា ឧបរជ្ជំ លភិត្វា អបរភាគេ បិតុ អច្ចយេន រាជា ហុត្វា អាគតិគមនំ បហាយ ទស រាជធម្មេ អកោបេត្វា រជ្ជំ ការេន្តោ នគរស្ស ចតូសុ ទ្វារេសុ នគរមជ្ឈេ និវេសនទ្វារេតិ ៦ ទានសាលាយោ ការេត្វា ទេវសិកំ ឆសតសហស្សបរិច្ចាគេន មហាទានំ បវត្តេសិ។ អដ្ឋមីចាតុទ្ទសីបន្នរសីសុ សមំ ទានសាលំ កត្វា ទានកុំ ឧបោសថោតិ។

ᩈᩮᩣ ᩑᨠᨴᩣ ᨸᩩᨱ᩠ᨱᨾᨴᩥᩅᩈᩮ ᨸᩤᨲᩮᩣᩅ ᩈᨾᩩᩔᩥᨲᩈᩮᨲᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᩮ ᩁᩣᨩᨸᩃ᩠ᩃᨦ᩠ᨠᩮ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᨴᩣᨶᩴ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨻᩣᩉᩥᩁᩅᨲ᩠ᨳᩩᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᩋᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᩋᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ “ᨶ ᨾᩮ ᨻᩣᩉᩥᩁᨠᨴᩣᨶᩴ ᨲᨳᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᩮᩣᩈᩮᨲᩥ, ᨿᨳᩣ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩥᨠᨴᩣᨶᩴ, ᩋᩉᩮᩣ ᩅᨲ ᨾᨾ ᨴᩣᨶᩈᩣᩃᩴ ᨣᨲᨠᩣᩃᩮ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨿᩣᨧᨠᩮᩣ ᨻᩣᩉᩥᩁᩅᨲ᩠ᨳᩩᩴ ᩋᨿᩣᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩥᨠᨾᩮᩅ ᨿᩣᨧᩮᨿ᩠ᨿ, ᩈᨧᩮ ᩉᩥ ᨾᩮ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩈᩁᩦᩁᩮ ᨾᩴᩈᩴ ᩅᩣ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩴ ᩅᩣ ᩈᩦᩈᩴ ᩅᩣ ᩉᨴᨿᨾᩴᩈᩴ ᩅᩣ ᩋᨠ᩠ᨡᩦᨶᩥ ᩅᩣ ᩏᨸᨯ᩠ᨰᩈᩁᩦᩁᩴ ᩅᩣ ᩈᨠᩃᨾᩮᩅ ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩴ ᨴᩣᩈᨽᩣᩅᩮᨶ ᨿᩣᨧᩮᨿ᩠ᨿ, ᨲᩴᨲᨴᩮᩅᩔ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ ᨸᩪᩁᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᩣᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ᪨ ᨸᩤᩊᩥᨿᩴ ᨸᨶ ᩋᨠ᩠ᨡᩦᨶᩴ ᩑᩅ ᩅᩈᩮᨶ ᩋᩣᨣᨲᩣ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

“ᨶᩥᩈᨩ᩠ᨩ ᨸᩤᩈᩣᨴᩅᩁᩮ, ᩑᩅᩴ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩉᩴ ᨲᨴᩣ”᪨

᪕᪖᪨

“ᨿᩴᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨾᩣᨶᩩᩈᩴ ᨴᩣᨶᩴ, ᩋᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨾᩮ ᨶ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨲᩥ;

ᨿᩮᩣᨸᩥ ᨿᩣᨧᩮᨿ᩠ᨿ ᨾᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩴ, ᨴᨴᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᩋᩅᩥᨠᨾ᩠ᨸᩥᨲᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᩣᨶᩩᩈᩴ ᨴᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨠᨲᩥᨾᨶᩩᩔᩮᩉᩥ ᨴᩣᨲᨻ᩠ᨻᨴᩣᨶᩴ ᩋᨶ᩠ᨶᨸᩣᨶᩣᨴᩥᩴ᪨ ᩑᩅᩴ ᨸᨶ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᩏᩊᩣᩁᩮ ᨴᩣᨶᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᩈᨠ᩠ᨠᩔ ᨸᨱ᩠ᨯᩩᨠᨾ᩠ᨻᩃᩈᩥᩃᩣᩈᨶᩴ ᩏᨱ᩠ᩉᩣᨠᩣᩁᩴ ᨴᩔᩮᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩔ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ “ᩈᩥᩅᩥᩁᩣᨩᩣ ᩋᨩ᩠ᨩ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᨿᩣᨧᨠᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩪᨶᩥ ᨧᩮ ᨿᩣᨧᨶ᩠ᨲᩥ, ᨧᨠ᩠ᨡᩪᨶᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨭᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨴᩔᩣᨾᩦᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩦ”ᨲᩥ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨴᩮᩅᨸᩁᩥᩈᩣᨿ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᩈᩮᩣ ᩈᨠ᩠ᨡᩥᩔᨲᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨲᩴ ᨴᩣᨲᩩᩴ, ᩏᨴᩣᩉᩩ ᨶᩮᩣᨲᩥ ᩅᩦᨾᩴᩈᩥᩔᩣᨾᩥ ᨲᩣᩅ ᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᩮᩣᩊᩈᩉᩥ ᨣᨶ᩠ᨵᩮᩣᨴᨠᨥᨭᩮᩉᩥ ᨶ᩠ᩉᩣᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨸᨭᩥᨾᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᨲᩉᨲ᩠ᨳᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩅᩁᨣᨲᩮ ᨴᩣᨶᨣ᩠ᨣᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮ ᨩᩁᩣᨩᩥᨱ᩠ᨱᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨵᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨸᨳᩮ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩏᨶ᩠ᨶᨲᨸ᩠ᨸᨴᩮᩈᩮ ᩏᨽᩮᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩮ ᨸᩈᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩣᨩᩣᨶᩴ ᨩᨿᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᨴᨽᩥᨾᩩᨡᩴ ᩅᩣᩁᨱᩴ ᨸᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱ, ᨠᩥᩴ ᨽᨱᩈᩦ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩮᩣ “ᨲᩅ ᨴᩣᨶᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩈᨾᩩᨣ᩠ᨣᨲᩮᨶ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥᨥᩮᩣᩈᩮᨶ ᩈᨠᩃᩃᩮᩣᨠᩈᨶ᩠ᨶᩥᩅᩣᩈᩮᩣ ᨶᩥᩁᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨹᩩᨭᩮᩣ, ᩋᩉᨬ᩠ᨧ ᩋᨶ᩠ᨵᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᨿᩣᨧᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᩏᨸᨧᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᩑᨠᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᨿᩣᨧᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

᪕᪗᪨

“ᨾᨾ ᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᨾᨬ᩠ᨬᩣᨿ, ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨴᩮᩅᩣᨶᨾᩥᩔᩁᩮᩣ;

ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨴᩮᩅᨸᩁᩥᩈᩣᨿ, ᩍᨴᩴ ᩅᨧᨶᨾᨻ᩠ᩁᩅᩥ᪨

ទទ៍

“តិរង្គ បរោវេចនេរ, សិចិនាខា មហិទ្ធិកោ;

ចិនេត្តនេត្តា ចិចិឆំ គាត់, អនេគឃ្យំ នោ ត បរស្សតិ៍

ទ័ទ៍

“ពឆំ ត្ស ចិពឆំ នេតពំ, ហគ្គ ចឹមំរឃាមិ ពំ;

ម្ស្ហត្តំ អាករមឃ្យាឆ, ឃាច ខាគាមិ ពំ មគំ៍

ទ៩៍

“បចេឆយាតោ បលិពសិនោ, ចលិកេត្តា ខនាព្សនោ;

អគ្គចណ្ណោច ហ្សត្វាគ, នាខាគំ ក្លបរដ្ឋមិ៍

ទលិ៍

“នោ ពគា បក្កេហត្វាគ, ចាមំ គក្លិលាតាហ្ស ច;

សិនស្មិំ អញ្ជលិំ កត្វា, ត្ថាគំ ចចគមច្រាចិ៍

ទប៍

“‘ឃាចាមិ ពំ មហារាខ, ឆម្ពិក នដ្ឋចគ្គគ;

ពច គាគនពា កិត្តិំ, ក្ហុកពា នេចយាត្សនោ៍

៨៩។

‘‘‘ឧភោបិ នេត្តា នយនា, អន្ធា ឧបហតា មម;

ឯកំ មេ នយនំ ទេហិ, ត្វម្បិ ឯកេន យាបយា’’’តិ។

តត្ថ ចិន្តេន្តោ វិវិធំ ទានន្តិ អត្តនា ទិន្នំ វិវិធំ ទានំ ចិន្តេន្តោ, អាវជ្ជេន្តោ ទានំ វា អត្តនា ទិន្នំ វិវិធំ ពាហិរំ ទេយ្យធម្មំ ចិន្តេន្តោ។ អទេយ្យំ សោ ន បស្សតីតិ ពាហិរំ វិយ អជ្ឈត្តិកវត្ថុម្បិ អទេយ្យំ ទាតុំ អសក្កុណេយ្យំ ន បស្សតិ, ‘‘ចក្ខូនិបិ ឧប្បាដេត្វា ទស្សាមី’’តិ ចិន្តេសីតិ អធិប្បាយោ។ តថំ នុ វិតថំ នេតន្តិ ឯតំ អជ្ឈត្តិកវត្ថុតោបិ អទេយ្យស្ស អទស្សនំ ទេយ្យភាវេនេវ ទស្សនំ ចិន្តនំ សច្ចំ នុ ខោ, ឧទាហុ, អសច្ចន្តិ អត្ថោ។ សោ តទា បគ្គហេត្វាន, វាមំ ទក្ខិណពាហុ ចាតិ វាមពាហុំ ទក្ខិណពាហុញ្ច តទា បគ្គហេត្វា, ឧភោ ពាហូ ឧក្ខិបិត្វាតិ អត្ថោ។ រដ្ឋវឌ្ឍនាតិ រដ្ឋវឌ្ឍន។ ត្វម្បិ ឯកេន យាបយាតិ ឯកេន ចក្ខុនា សមវិសមំ បស្សន្តោ សកំ អត្តភាវំ ត្វំ យាបេហិ, អហម្បិ ភវតោ លទ្ធេន ឯកេន យាបេមីតិ ទស្សេតិ។

តំ សុត្វា មហាសត្តោ តុដ្ឋមានសោ ‘‘ឥទានេវាហំ បាសាទេ និសិន្នោ ឯវំ ចិន្តេត្វា អាគតោ, អយញ្ច មេ ចិត្តំ ញត្វា វិយ ចក្ខុំ យាចតិ, អហោ វត មេ លាភា, អជ្ជ មេ មនោរថោ មត្ថកំ បាបុណិស្សតិ, អទិន្នបុព្ពំ វត ទានំ ទស្សាមី’’តិ ឧស្សាហជាតោ អហោសិ។ តមត្ថំ បកាសេន្តោ សត្ថា អាហ –

៩០។

‘‘តស្សាហំ វចនំ សុត្វា, ហដ្ឋោ សំវិគ្គមានសោ;

កតញ្ជលី វេទជាតោ, ឥទំ វចនមព្រវិំ។

៩១។

‘‘‘ឥទានាហំ ចិន្តយិត្វាន, បាសាទតោ ឥធាគតោ;

ត្វំ មម ចិត្តមញ្ញាយ, នេត្តំ យាចិតុមាគតោ។

“‘អហោ មេ មានសំ សិទ្ធំ, សង្កប្បោ បរិបូរិតោ;

អទិន្នបុព្វំ ទានវរំ, អជ្ជ ទស្សាមិ យាចកេ’”តិ។

តត្ថ តស្សាតិ តស្ស ព្រាហ្មណរូបធរស្ស សក្កស្ស។ ហដ្ឋោតិ តុដ្ឋោ។ សំវិគ្គមានសោតិ មម ចិត្តំ ជានិត្វា វិយ ឋមិនា ព្រាហ្មណេន ចក្ខុ យាចិតំ, ឯត្តកំ កាលំ ឯវំ អចិន្តេត្វា បមជ្ជតោ វតម្ហី សំវិគ្គចិត្តោ។ វេទជាតោតិ ជាតបីតិបាមោជ្ជោ។ អព្រចិត្តិ អកាសិ។ មានសន្តិ មនសិ កតំ មានសំ, ទានជ្ឈាសយោ, “ចក្ខុំ ទស្សាមី”តិ ឧប្បន្នទានជ្ឈាសយោតិ អត្ថោ។ សង្កប្បោតិ មនោរថោ។ បរិបូរិតោតិ បរិបុណ្ណោ។

អថ បោធិសត្តោ ចិន្តេសិ – “អយំ ព្រាហ្មណោ មម ចិត្តាចារំ ញត្វា វិយ ទុជ្ជហម្បិ ចក្ខុំ យំ យាចតិ, សិយា នុ ខោ កាយចិ ទេវតាយ អនុសិដ្ឋោ ភវិស្សតិ, បុច្ឆិស្សាមិ តាវ នំ”ន្តិ ចិន្តេត្វា តំ ព្រាហ្មណំ បុច្ឆិ។ តេនាហ ភគវា ជាតកទេសនាយំ –

“កេនានុសិដ្ឋោ ឥធមាគតោសិ, វនិព្វក ចក្ខុបថានិ យាចិតុំ;

សុទុទ្ទទំ យាចសិ ឧត្តមង្គំ, យមាហុ នេត្តំ បុរិសេន ទុច្ចជ”ន្តិ។ (ជា. ១.១៥.៥២);

តំ សុត្វា ព្រាហ្មណរូបធរោ សក្កោ អាហ –

“យមាហុ ទេវេសុ សុជម្បតីតិ, មឃវាតិ តំ អាហុ មនុស្សលោកេ;

តេនានុសិដ្ឋោ ឥធមាគតោស្មិ, វនិព្វកោ ចក្ខុបថានិ យាចិតុំ។

“វនិព្វតោ មយ្ហ វនិំ អនុត្តរំ, ទទាហិ តេ ចក្ខុបថានិ យាចិតោ;

ទទាហិ មេ ចក្ខុបថំ អនុត្តរំ, យមាហុ នេត្តំ បុរិសេន ទុច្ចជ”ន្តិ។ (ជា. ១.១៥.៥៣-៥៥);

មហាសត្តោ អាហ –

“យេន អត្តេន អាគច្ឆិំ, យមត្ថមភិបត្ថយំ;

តេ តេ ឥជ្ឈន្តុ សង្កប្បា, លភ ចក្ខូនិ ព្រាហ្មណ។

“ឯកំ តេ យាចមានស្ស, ឧភយានិ ទទាមហំ;

ស ចក្ខុមា គច្ឆ ជនស្ស បេក្ខតោ,

យទិច្ឆសេ ត្វំ តទ តេ សមិជ្ឈតូ”តិ។ (ជា· ១·១៥·៦៩-៧០);

តត្ថ វនិព្វកាតិ តំ អាលបតិ។ ចក្ខុបថានីតិ ទស្សនស្ស បថភាវតោ ចក្ខូនមេវេតំ នាមំ។ យមាហូតិ យំ លោកេ “ទុច្ចជ”ន្តិ កថេន្តិ។ វនិព្វតោតិ យាចន្តស្ស។ វនិន្តិ យាចនំ។ តេ តេតិ តេ តវ តស្ស អត្ថស្ស សង្កប្បា។ ស ចក្ខុមាតិ សោ ត្វំ មម ចក្ខូហិ ចក្ខុមា ហុត្វា។ តទ តេ សមិជ្ឈតូតិ យំ ត្វំ មម សន្តិកា ឥច្ឆសិ, តំ តេ សមិជ្ឈតូតិ។

រាជា ឧត្តរិំ កថេត្វា “អយំ ព្រាហ្មណោ សក្កេន អនុសិដ្ឋោ ឥធាគតោស្មីតិ ភណតិ, នូន ឥមស្ស ឥមិនា ឧបាយេន ចក្ខុ សម្បជ្ជិស្សតី”តិ ញត្វា “សកេន មយា ចក្ខូនិ ឧប្បាដេត្វា ទាតុំ អសារុប្ប”ន្តិ ចិន្តេត្វា ព្រាហ្មណំ អាទាយ អន្តេបុរំ គន្ត្វា រាជាសនេ និសីទិត្វា សិវកំ នាម វេជ្ជំ បក្កោសាបេសិ។ អថ “អម្ហាកំ កិរ រាជា អក្ខីនិ ឧប្បាដេត្វា ព្រាហ្មណស្ស ទាតុកាមោ”តិ សកលនគរេ ឯកកោលាហលំ អហោសិ។ អថ នំ រញ្ញោ ញាតិសេនាបតិអាទយោ រាជវល្លភា អមច្ចា បរិសជ្ជា នាគរា ឱរោធា ច សព្វេ សន្និបតិត្វា នានាឧបាយេហិ និវារេសុំ។ រាជាបិ តេ អនុវារេសិ។ តេនាហ –

“មា នោ ទេវ អទា ចក្ខុំ, មា នោ សព្វេ បរាករិ;

ធនំ ទេហិ មហារាជ, មុត្តា វេឡុរិយា ពហូ។

“យុត្តេ ទេវ រថេ ទេហិ, អាជានីយេ ចលង្កតេ;

នាគេ ទេហិ មហារាជ, ហេមកប្បនវាសសេ។

“ຍຖາ ຕໍ ນິຈເຍາ ສເຕ຺ຕ, ສເຍາຄ຺ຄາ ສຣຖາ ສທາ;

ສມຕ຺ຕາ ປຣິກິເຣຍ຺ຍຸ, ເອວໍ ເທຫິ ຣເຖສຠາ”ຕິ. (ຊາ. ໑.໑໕.໘໙-໙໐);

ອຖ ຣາຊາ ຕິເສ຺ສາ ຄາຖາ ອຠາສິ –

“ເຍາ ເຈ ທສ຺ສ຺ຕິ ຈຕ຺ຕາຄ, ອທາເຄ ຄຸຣຸເວ ຍເຕາ;

ກຸຍ຺ຍໍ ເສາ ປຕິຕໍ ປົສໍ, ກີຈາຍໍ ປຕິຍຸຊ຺ຊາຕີ.

“ເຍາ ເຈ ທສ຺ສ຺ຕິ ຈຕ຺ຕາຄ, ອທາເຄ ຄຸຣຸເວ ຍເຕາ;

ປິປິ ປິປຕເຣາ ເຫາຕິ, ສຍ຺ຍເຕ຺ຕາ ຍຍສາຘຄ.

“ຍຄ຺ຄຸຍາເຈ ຕຄ຺ຄຸເທເທ, ຍໍ ຄ ຍາເຈ ຄ ຕໍ ທເທ;

ສ຺ວາຫໍ ຕເຍຈ ທສ຺ສາມິ, ຍໍ ຍົ ຍາຈຕິ ຖ຺ຣາຫ຺ມເຕາ”ຕິ. (ຊາ. ໑.໑໕.໙໑-໙໒);

ຕຕ຺ຖ ຍາ ເຕາ, ເທຈາຕິ ເຕາຕິ ຄິປິຕຍຕ຺ຕໍ ເທຈ, ຍາ ຈກ຺ກ ອທາສິ. ຍາ ເຕາ ສເຕ຺ຕ ປຣາກຣີຕິ ອເປຍ຺ຍສເຕ຺ຕ ຍາ ປຣິຈ຺ຈຊີ. ອກ຺ກິສຸ ຫິ ຊິເຄ຺ຄສຸ ຕ຺ຸວໍ ຣຊ຺ຊໍ ຄ ກາຣິສ຺ສສິ, ເອວໍ ຕເຍາ ຍໍມໍ ປຣິຈ຺ຈຕ຺ຕາ ຄາຍ ກຈິສ຺ສາຍາຕິ ອທິປ຺ປາເຍາຄ ເອວຍາຫໍສຸ. ປຣິກິເຣຍ຺ຍຸນ຺ຕິ ປຣິຈາເຣຍ຺ຍໍ. ເອວໍ ເທຫີຕິ ຍຖາ ຕໍ ອຕິກາລຈກ຺ກ ນິຈເຍາ ອິທໍ ປຣິຈາເຣຍ຺ຍໍ, ເອວໍ ເທຫິ ຍຄເຍຈສ຺ສ ເທຫິ, ຍາ ອກ຺ກີຄິ, ອກ຺ກີສຸ ຫິ ຊິເຄ຺ຄສຸ ຄ ຕໍ ນິຈເຍາ ປຣິຈາເຣສ຺ສຄ຺ຕີຕິ ເທສ຺ສຕິ.

ປຕິຍຸຊ຺ຊາຕີຕິ ປຕິປເຈເສຕິ. ປິປິ ປິປຕເຣາ ເຫາຕີຕິ ລິຍກາ ລິຍກຕເຣາ ຄາຍ ເຫາຕິ. ສຍ຺ຍເຕ຺ຕາ ຍຍສາຘຄຄ຺ຕິ ຍຍສ຺ສ ອາຫາປຈຕ຺ຕິຊ຺ຊາຄໍ ຖ຺ສ຺ສຄຄິເຣຍໍ ເອສ ປເຕ຺ຕາ ຄາຍ ເຫາຕິ. ຍຄ຺ຄຸຍາເຈຕິ ຍໍ ຈຕ຺ຖຸ ຍາຈເກາ ຍາຈຕິ, ທາຍເກາປິ ຕເທຈ ທເທຍ຺ຍ, ຄ ອຍາຈິຕໍ, ອຍຊ຺ຊາ ຖ຺ຣາຫ຺ມເຕາ ຈກ຺ກ ຍົ ຍາຈຕິ, ຄ ຍຸຕ຺ຕາຊິກໍ ຘຄໍ, ຕໍ ທສ຺ສາມີຕິ ຈທຕິ.

ອຖ ຄໍ “ອາຍຸອາຄີສຸ ກິ ປເຕ຺ຕຕາ ຈກ຺ຄິ ເທສິ ເທຈາ”ຕິ ປຸຊ຺ຊິສຸ. ຍຫາປຸຣິເສາ “ຄາຫໍ ຊີຊ຺ຊຘຍິກໍ ສຍ຺ຍຣາຍິກໍ ຈາ ສຍ຺ຍຕ຺ຕີ ປເຕ຺ຕຕາ ເທຍິ, ອປິ ຈ ເຕາຄິສຕ຺ຕາຄໍ ອາຈິຕ຺ຕສຍາຈິເຕ຺ຕາ ເປາຣາຫກຍເຄ຺ຄາ ເອສ, ຍຄິຄໍ ທາຄປາເຣຍິປຸເຣຫໍ ຄາຍາ”ຕິ ອາຫ. ເຕຄ ຈຸຕ຺ຕໍ –

“អាយុំ នុ វណ្ណំ នុ សុខំ ពលំ នុ, កិំ បត្ថយានោ នុ ជនិន្ទ ទេសិ;

កថញ្ហិ រាជា សិវិនំ អនុត្តរោ, ចក្ខូនិ ទជ្ជា បរលោកហេតុ។

“ន វាហមេតំ យសសា ទទាមិ, ន បុត្តមិច្ឆេ ន ធនំ ន រដ្ឋំ;

សតញ្ច ធម្មោ ចរិតោ បុរាណោ, ឥច្ចេវ ទានេ រមតេ មនោ មម”ន្តិ (ជា॰ ១॰១៥॰៩៣-៩៤);

តត្ថ បរលោកហេតូតិ, មហារាជ, កថំ នាម តុម្ហាទិសោ បណ្ឌិតបុរិសោ សក្កសម្បត្តិសទិសំ សន្ទិដ្ឋិកំ ឥស្សរិយំ បហាយ បរលោកហេតុ ចក្ខូនិ ទទេយ្យាតិ។

ន វាហមេតន្តិ ន វេ អហំ យសសាតិ កិត្តិយស្ស វា ធនស្ស វា ឥស្សរិយស្ស ការណា, អបិច សតំ ពោធិសត្តានំ ធម្មោ ពុទ្ធការកោ ចរិតោ អាចរិតោ អាចិណ្ណោ បុរាណកោ ឥច្ចេវ ឥមិនា ការណេន ទានេយេវ បសីទិតោ មម មនោ និរតោតិ។

ឯវញ្ច បន វត្វា រាជា អមច្ចេ សញ្ញាបេត្វា សិវកំ វេជ្ជំ អាណាបេសិ – “ឯហិ, សិវក, មម ឧភោបិ អក្ខីនិ ឥមស្ស ព្រាហ្មណស្ស ទាតុំ សីឃំ ឧប្បាដេត្វា ហត្ថេ បតិដ្ឋាបេហី”តិ។ តេន វុត្តំ –

៩២॰

“ឯហិ សិវក ឧដ្ឋេហិ, មា ទន្ធយិ មា បវេធយិ;

ឧភោបិ នយនេ ទេហិ, ឧប្បាដេត្វា វណិព្វកេ។

៩៣॰

“តតោ សោ ចោទិតោ រញ្ញោ, សិវកោ វចនំករោ;

ឧទ្ធរិត្វាន បាទាសិ, តាលមិញ្ជំវ យាចកេ”តិ។

តត្ថ ឧដ្ឋេហីតិ ឧដ្ឋានវីរិយំ ករោហិ។ ទ្វយម្បិ មម ចក្ខុទានេន សហាយកិច្ចំ ករោហីតិ ទស្សេតិ។ មា ទន្ធយីតិ មា ចិរាយិ។ អយញ្ហិ អតិទុល្លភោ ចិរកាលំ បត្ថិតោ មយា ឧត្តមោ ទានក្ខណោ បដិលទ្ធោ, សោ មា វិរជ្ឈីតិ អធិប្បាយោ។ មា បវេធយីតិ “អម្ហាកំ រញ្ញោ ចក្ខូនិ ឧប្បាដេមី”តិ ចិត្តុត្រាសវសេន មា វេធយិ សរីរកម្បំ មា អាបជ្ជិ។ ឧភោបិនយនេត្តិ ឧភោបិ នយនេ។ វនិព្ពកេតិ យាចកស្ស មយ្ហន្តិ មយា។ ឧទ្ធរិត្វាន បាទាសីតិ សោ វេជ្ជោ រញ្ញោ អក្ខិកូបតោ ឧភោបិ អក្ខីនិ ឧប្បាដេត្វា រញ្ញោ ហត្ថេ អទាសិ។

ទេន្តោ ច ន សត្ថេន ឧទ្ធរិត្វា អទាសិ។ សោ ហិ ចិន្តេសិ – “អយុត្តំ មាទិសស្ស សុសិក្ខិតវេជ្ជស្ស រញ្ញោ អក្ខីសុ សត្ថបាតន”ន្តិ ភេសជ្ជានិ ឃំសេត្វា ភេសជ្ជចុណ្ណេន នីលុប្បលំ បរិភាវេត្វា ទក្ខិណក្ខិំ ឧបសិង្ឃាបេសិ, អក្ខិ បរិវត្តិ, ទុក្ខា វេទនា ឧប្បជ្ជិ។ សោ បរិភាវេត្វា បុនបិ ឧបសិង្ឃាបេសិ, អក្ខិ អក្ខិកូបតោ មុច្ចិ, ពលវតរា វេទនា ឧទបាទិ, តតិយវារេ ខរតរំ បរិភាវេត្វា ឧបនាមេសិ, អក្ខិ ឱសធពលេន បរិព្ភមិត្វា អក្ខិកូបតោ និក្ខមិត្វា ន្ហារុសុត្តកេន ឱលម្ពមានំ អដ្ឋាសិ, អធិមត្តា វេទនា ឧទបាទិ, លោហិតំ បគ្ឃរិ, និវត្ថសាដកាបិ លោហិតេន តេមិំសុ។ ឱរោធា ច អមច្ចា ច រញ្ញោ បាទមូលេ បតិត្វា “ទេវ, អក្ខីនិ មា ទេហិ, ទេវ, អក្ខីនិ មា ទេហី”តិ មហាបរិទេវំ បរិទេវិំសុ។

រាជា វេទនំ អធិវាសេត្វា “តាត, មា បបញ្ចំ ករី”តិ អាហ។ សោ “សាធុ, ទេវា”តិ វាមហត្ថេន អក្ខិំ ធារេត្វា ទក្ខិណហត្ថេន សត្ថកំ អាទាយ អក្ខិសុត្តកំ ឆិន្ទិត្វា អក្ខិំ គហេត្វា មហាសត្តស្ស ហត្ថេ ឋបេសិ។ សោ វាមក្ខិនា ទក្ខិណក្ខិំ ឱលោកេត្វា បរិច្ចាគបីតិយា អភិភុយ្យមានំ ទុក្ខវេទនំ វេទេន្តោ “ឯហិ, ព្រាហ្មណា”តិ ព្រាហ្មណំ បក្កោសាបេត្វា “មម ឥតោ ចក្ខុតោ សតគុណេន សហស្សគុណេន សតសហស្សគុណេន សមន្តចក្ខុមេវ បិយតរំ, តស្ស មេ ឥទំ អក្ខិទានំ បច្ចយោ ហោតូ”តិ ព្រាហ្មណស្ស អក្ខិំ អទាសិ។ សោ តំ ឧក្ខិបិត្វា អត្តនោ អក្ខិម្ហិ ឋបេសិ, តំ តស្សានុភាវេន វិកសិតនីលុប្បលំ វិយ ហុត្វា ឧបដ្ឋាសិ។ មហាសត្តោ វាមក្ខិនា តស្ស តំ អក្ខិំ ទិស្វា “អហោ សុទិន្នំ មយា អក្ខី”តិ អន្តោសមុគ្គតាយ បីតិយា និរន្តរំ ផុដសរីរោ ហុត្វា អបរម្បិ អទាសិ។ សក្កោបិ តំ តថេវ កត្វា រាជនិវេសនា និក្ខមិត្វា មហាជនស្ស ឱលោកេន្តស្សេវ នគរា និក្ខមិត្វា ទេវលោកមេវ គតោ។

រញ្ញោ នចិរស្សេវ អក្ខីនិ អាវាដកាវំ អប្បត្តានិ កម្ពលគេណ្ឌុកំ វិយ ឧគ្គតេន មំសបិណ្ឌេន បូរេត្វា ចិត្តកម្មរូបស្ស វិយ អហេសុំ, វេទនា បច្ឆិជ្ជិ។ អថ មហាសត្តោ កតិបាហំ បាសាទេ វសិត្វា “កិំ អន្ធស្ស រជ្ជេនាតិ អមច្ចានំ រជ្ជំ និយ្យាតេត្វា ឧយ្យានំ គន្ត្វា បព្ពជិត្វា សមណធម្មំ ករិស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា អមច្ចានំ តមត្ថំ អារោចេត្វា “មុខធោវនាទិទាយកោ ឯកោ បុរិសោ មយ្ហំ សន្តិកេ ហោតុ, សរីរកិច្ចដ្ឋានេសុបិ មេ រជ្ជុកំ ពន្ធថា”តិ វត្វា សិវិកាយ គន្ត្វា បោក្ខរណិតីរេ រាជបល្លង្កេ និសីទិ។ អមច្ចាបិ វន្ទិត្វា បដិក្កមិំសុ។ ពោធិសត្តោបិ អត្តនោ ទានំ អាវជ្ជេសិ។ តស្មិំ ខណេ សក្កស្ស អាសនំ ឧណ្ហាការំ ទស្សេសិ។ សក្កោ តំ ទិស្វា “មហារាជស្ស វរំ ទត្វា ចក្ខុំ បដិបាកតិកំ ករិស្សាមី”តិ ពោធិសត្តស្ស សមីបំ គន្ត្វា បទសទ្ទមកាសិ។ មហាសត្តេន ច “កោ ឯសោ”តិ វុត្តេ –

“សក្កោហមស្មិ ទេវិន្ទោ, អាគតោស្មិ តវន្តិកេ;

វរំ វរស្សុ រាជីសិ, យំ កិញ្ចិ មនសិច្ឆសី”តិ. (ជា. ១.១៥.៩១) –

វត្វា តេន –

“បហូតំ មេ ធនំ សក្ក, ពលំ កោសោ ចនប្បកោ;

អន្ធស្ស មេ សតោ ទានិ, មរណញ្ញេវ រុច្ចតី”តិ. (ជា. ១.១៥.៩២) –

វុត្តេ អថ នំ សក្កោ អាហ – “សិវិរាជ, កឹ បន ត្វំ មរិតុកាមោ ហុត្វា មរណំ រោចេសិ, ឧទាហុ អន្ធភាវេនា”តិ. “អន្ធភាវេន, ទេវា”តិ. “មហារាជ, ទានំ នាម ន កេវលំ សម្បរាយត្ថមេវ ទិយ្យតិ, ទិដ្ឋធម្មត្ថាយបិ បច្ចយោ ហោតិ, តស្មា តវ ទានបុញ្ញមេវ និស្សាយ សច្ចកិរិយំ ករោហិ, តស្ស ពលេនេវ តេ ចក្ខុ ឧប្បជ្ជិស្សតី”តិ វុត្តេ “តេន ហិ មយា មហាទានំ សុទិន្ន”ន្តិ វត្វា សច្ចកិរិយំ ករោន្តោ –

“យេ មំ យាចិតុមាយន្តិ, នានាគោត្តា វនិព្វកា;

យោបិ មំ យាចតេ តត្ថ, សោបិ មេ មនសោ បិយោ;

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន, ចក្ខុ មេ ឧបបជ្ជថា”តិ. (ជា. ១.១៥.៩៣) –

អាហ.

តត្ថ យេ មន្តិ យេ មំ យាចិតុមាគច្ឆន្តិ, តេសុបិ អាគតេសុ យោ ត្វំ នាម ទេហីតិ វាចំ និច្ឆារេន្តោ មំ យាចតេ, សោបិ មេ មនសោ បិយោ. ឯតេនាតិ សចេ មយ្ហំ សព្ពេបិ យាចកា បិយា, សច្ចមេវេតំ មយា វុត្តំ, ឯតេន មេ សច្ចវចនេន ឯកំ ចក្ខុ ឧបបជ្ជថ ឧប្បជ្ជតូតិ.

អថស្ស វចនសមនន្តរមេវ បឋមំ ចក្ខុ ឧទបាទិ. តតោ ទុតិយស្ស ឧប្បជ្ជនត្ថាយ –

“យំ មំ សោ យាចិតុំ អាគា, ទេហិ ចក្ខូតិ ព្រាហ្មណោ;

តស្ស ចក្ខូនិ បាទាសិ, ព្រាហ្មណស្ស វនិព្វតោ.

“ភិយ្យោ មំ អាវិសី បីតិ, សោមនស្សញ្ចនប្បកំ;

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន, ទុតិយំ មេ ឧបបជ្ជថា”តិ។ (ជា។ ១។១៥។៤៥-៤៦) –

អាហ។

តត្ថ យំ មន្តិ យោ មំ។ សោតិ សោ ចក្ខុយាចកោ ព្រាហ្មណោ។ អាគាតិ អាគតោ។ វនិព្វតោតិ យាចន្តស្ស។ មំ អាវិសីតិ ព្រាហ្មណស្ស ចក្ខូនិ ទត្វា អន្ធភាវេបិ តថារូបំ វេទនំ អគណេត្វា “អហោ សុទិន្នំ មេ ទាន”ន្តិ បច្ចវេក្ខន្តំ មំ ភិយ្យោ អតិរេកតរា បីតិ អាវិសិ។ សោមនស្សញ្ចនប្បកន្តិ អបរិមាណំ សោមនស្សំ ឧប្បជ្ជិ។ ឯតេនាតិ សចេ តទា មម អនប្បកំ បីតិសោមនស្សំ ឧប្បន្នំ, សច្ចមេវេតំ មយា វុត្តំ, ឯតេន មេ សច្ចវចនេន ទុតិយម្បិ ចក្ខុ ឧបបជ្ជតូតិ។

តំខណញ្ញេវ ទុតិយម្បិ ចក្ខុ ឧទបាទិ។ តានិ បនស្ស ចក្ខូនិ នេវ បាកតិកានិ, ន ទិព្វានិ។ សក្កព្រាហ្មណស្ស ហិ ទិន្នំ ចក្ខុ បុន បាកតិកំ កាតុំ ន សក្កា, ឧបហតចក្ខុនោ ច ទិព្វចក្ខុ នាម នុប្បជ្ជតិ, វុត្តនយេន បនស្ស អាទិមជ្ឈបរិយោសានេសុ អវិបរីតំ អត្តនោ ទានបីតិំ ឧបធាយ បីតិផរណវសេន និព្វត្តានិ “សច្ចបារមិតាចក្ខូនី”តិ វុត្តានិ។ តេន វុត្តំ –

៦៥។

“ទទមានស្ស ទេន្តស្ស, ទិន្នទានស្ស មេ សតោ;

ចិត្តស្ស អញ្ញថា នត្ថិ, ពោធិយាយេវ ការណា”តិ។

តត្ថ ទទមានស្សាតិ ចក្ខូនិ ទាតុំ វេជ្ជេន ឧប្បាដេន្តស្ស។ ទេន្តស្សាតិ ឧប្បាដិតានិ តានិ សក្កព្រាហ្មណស្ស ហត្ថេ ឋបេន្តស្ស។ ទិន្នទានស្សាតិ ចក្ខុទានំ ទិន្នវតោ។ ចិត្តស្ស អញ្ញថាតិ ទានជ្ឈាសយស្ស អញ្ញថាភាវោ។ ពោធិយាយេវ ការណាតិ តញ្ច សព្ពញ្ញុតញ្ញាណស្សេវ ហេតូតិ អត្ថោ។

៦៦។ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណស្ស សុទុល្លភតាយ ឯវំ សុទុក្ករំ មយា កតន្តិ ន ចក្ខូនំ ន អត្តភាវស្សបិ អប្បិយតាយាតិ ទស្សេន្តោ “ន មេ ទេស្សា”តិ ឱសានគាថមាហ។ តត្ថ អត្តា ន មេ ន ទេស្សិយោតិ បឋមោ ន-ការោ និបាតមត្តោ។ អត្តា ន មេ កុច្ឆិតោ, ន អប្បិយោតិ អត្ថោ។ “អត្តានំ មេ ន ទេស្សិយ”ន្តិបិ បាឋោ។ តស្សត្ថោ – មេ អត្តានំ អហំ ន ទេស្សិយំ ន កុច្ឆេយ្យំ ន កុច្ឆិតុំ អរហាមិ ន សោ មយា កុច្ឆិតោតិ។

“អត្តាបិ តេ ន ជិគុច្ឆិយោ”តិបិ បឋន្តិ។ អគារយហត្តិ អគារិំ អហំ។ “អគារិហ”ន្តិបិ បាឋោ។

តទា បន ពោធិសត្តស្ស សច្ចកិរិយាយ ចក្ខូសុ ឧប្បន្នេសុ សក្កានុភាវេន សព្ពា រាជបរិសា សន្និបតិតា ច អហោសិ។ អថស្ស សក្កោ មហាជនមជ្ឈេយេវ អាកាសេ ឋត្វា –

“ធម្មេន ភាសិតា គាថា, សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍន;

ឯតានិ តវ នេត្តានិ, ទិព្ពានិ បដិទិស្សរេ។

“តិរោកុដ្ដំ តិរោសេលំ, សមតិគ្គយ្ហ បព្ពតំ;

សមន្តា យោជនសតំ, ទស្សនំ អនុភោន្តុ តេ”តិ។ (ជា. ១.២០.៣៣-៣៤) –

ឥមាហិ គាថាហិ ថុតិំ កត្វា ទេវលោកមេវ គតោ។ ពោធិសត្តោបិ មហាជនបរិវុតោ មហន្តេន សក្ការេន នគរំ បវិសិត្វា រាជគេហទ្វារេ សុសជ្ជិតេ មហាមណ្ឌបេ សមុស្សិតសេតច្ឆត្តេ រាជបល្លង្កេ និសិន្នោ ចក្ខុបដិលាភេន តុដ្ឋហដ្ឋបមុទិតានិ ឆដ្ឋិ អាគតានិ នាគរានិ ជានបទានិ រាជបរិសាយ ច ធម្មំ ទេសេន្តោ –

“កោ នីធ វិត្តំ ន ទទេយ្យ យាចិតោ, អបិ វិសិដ្ឋំ សុបិយម្បិ អត្តនោ;

តំ ឥង្ឃ សព្ពេ សិវយោ សមាគតា, ទិព្ពានិ នេត្តានិ មមជ្ជ បស្សថ។

“តិរោកុដ្ដំ តិរោសេលំ, សមតិគ្គយ្ហ បព្ពតំ;

សមន្តា យោជនសតំ, ទស្សនំ អនុភោន្តិ មេ។

“ន ចាគមត្តា បរមត្ថិ កិញ្ចិ, មច្ចានំ ឥធ ជីវិតេ;

ទត្វាន មានុសំ ចក្ខុំ, លទ្ធំ មេ ចក្ខុំ អមានុសំ។

“ឧតយ្យិ ជិស្វា ឋិចឃោ, ខេឆ ឌាតាតិ ភុញ្ជាឆ;

ឥត្វា ច ភុត្វា ច ឃឆាត្រុកាច់, អតិត្តិតា សក្កយុបេឆ ផាត”ន្តិ· (ឌា· ១·១៥·លិ៥-ប៉៦) –

ព្ភយា កាឆា អកាសិ· តត្ត ឆយេត្រ កាសិតាតិ, យហារាជ, ព្ភយា ខេត កាឆា ឆយេត្រ សកាខេចតេច កាសិតា· ជិន្តាតិតិ ជិន្តាត្រុកាចឃុត្តាតិ· បជិជិស្សខេតិ បជិជិស្សន្តិ· តិខោក្ខន្តិ បខេក្ខ៊ិ· តិខោឋលត្តិ បខោឋល៉ិ· សយតិក្កឃ្យាតិ អតិក្កយិត្វា· សយត្វា ឥសជិសា ឃោឌតសត់ ន្ទុបឥស្សត់ អត្រុកោត្ត្រ សាខេឆត្រ·

ខេកា តិឆាតិ ខេកា ត្រ ព្ភឆ· អបិ ចិសិន្តិ ក្ខត្តយ្យិ សយាត់· ត ចាកយត្តាតិ ចាកប្យាលខេតា អញ្ញា ចទំ តាយ តត្តិ· ព្ភឆ ឌីចិខេតតិ ព្ភយស្តិ ឌីចខេលិខេកា· “ព្ភឆ ឌីចត”ន្តិបិ បឆត្តិ· ព្ភយស្តិ ខេលិខេក ឌីចយាតាតត្តិ អខេត្វា· អយាត្រុសត្តិ ជិន្តាចក្ក្រ យឃា លឌ្ឋ, ព្ភយិតា កាខេណត ខេចជិតន្តាខេយត់ “ចាកខេតា ក្ខត្តយំ តាយ តត្តិ”តិ· ឧតយ្យិ ជិស្វាតិ ឧត់ យឃា លឌ្ឋ ជិន្តាចក្ក្រ ជិស្វាបិ·

ព្ភតិ ព្ភយាហិ ចត្បហិ កាឆាហិ ត ខេកចល់ តស្តិខេឃច ឍខេឍ, អឆ ខេឍា អត្ថឌ្ឍយាសយ្យិ ក្ខខេបិសខេឆ យហាឌត់ សត្តិបិខេតត្វា ឆយុំ ខេឆខេសិ· ត់ ឃុត្វា យហាឌខេតា ឌាតាឌិតិ បុញ្ញាតិ កត្វា ខេឆចខេលិកបរាឃខេតា អខេហាសិ·

តឥា ខេចខេជ្ជា អាតត្ថខេត្តខេរា អខេហាសិ, សខេក្កា អត្រុរុឌ្ឍខេត្តខេរា, ខេសសបរិសា ត្យុឌ្ឍបរិសា, សិចិរាឌា ខេលិកតាខេចា·

តស្ស ព្ភឆាបិ ចុត្តតខេឃតេច ឃឆារហំ បិខេយិខេឃា តិន្ឍខេរតន្តា· តឆា ជិចខេស ជិចខេស ឃឆា អជិត្ថុបុត្តា ឌាហិខេរខេឆឃ្យឆយុចត្រ ត ខេហាតិ, ឧច់ អបរិយិត់ យហាឌាត់ បចខេត្តត្តស្ស ខេតត អបរិតន្ទស្ស កឆ់ ត្រ ខេឍា អហំ អឌ្ឍត្តិកចត្រក់ ឌាត់ ឥខេឥឃ្យ, កឥា ត្រ ខេឍា យំ ខេកាចិ អាកន្ត្វា អឌ្ឍត្តិក់ ខេឆឃ្យឆយុំ ឃាខេចឃ្យ, សខេច ហិ ខេកាចិ ឃាចខេកា ខេយ ហឥឃយំសស្ស តាយំ កខេណ្យឃ្យ, កឍខេឃត ត់ តិហរិត្វា បសខេត្ថាឥកខេតា សតាត្យអំ បច្យំ ក្ខឌ្ឍខេត្តា ចិឃ ខេលិហិតតាត្តំ បឈ្ឈត្តិ ហឥឃំ តិហរិត្វា ឥស្សាយិ· សខេច សរីរយំសស្ស តាយំ កខេណ្យឃ្យ, អចខេលឍខេតត តាលក្យតអបដល់ ក្ខប្យាខេដខេត្តា ចិឃ សរីរយំសំ ក្ខប្យាខេដត្វា ឥស្សាយិ· សខេច ខេលិហិតស្ស តាយំ កខេណ្យឃ្យ, អសិតា ចិឌ្ឍិត្វា ឃត្តយុខេឍ ចា បតិត្វា ក្ខបតិត់ កាឌត់ បូខេរត្វា ខេលិហិត់ ឥស្សាយិ· សខេច បត ខេកាចិ “ខេកហ ខេយ កយុំ តប្យចត្តតិ, តត្ត ខេយ ឌាសកយុំ កខេរាហិ”តិ ចខេឥឃ្យ, រាឌខេចសំ អបខេតត្វា តស្ស អត្តាត់ សាខេចត្វា ឌាសកយុំ ករិស្សាយិ· សខេច ចា បត ខេកាចិ អក្ខិត់ តាយំ កខេណ្យឃ្យ, តាលយិជ្ជា តិហរខេត្តា ចិឃ អក្ខិតិ ក្ខប្យាខេដត្វា តស្ស ឥស្សាយិតិ ឧច់ អតញ្ញាសាឆារណចសិកាចប្យត្តាត់ យហាខេតាឌិសត្តាត់ខេឃច អាខេចលិកា ក្ខត្យអាខេតរា បរិចិតក្កប្យត្តិ, ចក្កឃាចក់ លភិត្វា អយច្ចបិរិសជ្ជាឌិហិ តិចារិឃយាតស្សាបិ ខេតសំ ចចត់ អតាឌិឃិត្វា អត្តខេតា បរិចិតក្កាត្រុរូបំ បដិបត្តិឃា ច បខេយា បិតិបជិសំខេចឥតា, តស្សា បិតិយតតាឃ អចិតឆកាច់ តិស្សាឃ សក្កស្ស បុខេរតា សច្ចកិរិឃាករណំ, ខេតត ច អត្តខេតា ចក្ក្រត់ បដិបាកតិកការចា, ខេតសច្ចា ជិន្តាត្រុកាចតាតិ ឧចយាឥខេឃា យហាសត្តស្ស ក្យណាត្រុកាចា ខេចជិតន្តាតិ·

សិវិរាជចរិយាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. វេស្សន្តរចរិយាវណ្ណនា

៦៧. នវមេ យា មេ អហោសិ ជនិកាតិ ឯត្ថ មេតិ វេស្សន្តរភូតំ អត្តានំ សន្ធាយ សត្ថា វទតិ។ តេនេវាហ – “ផុស្សតី នាម ខត្តិយា”តិ។ តទា ហិស្ស មាតា “ផុស្សតី”តិ ឯវំនាមិកា ខត្តិយានី អហោសិ។ សា អតីតាសុ ជាតីសូតិ សា តទា អនន្តរាតីតជាតិយំ។ ឯកត្តេ ហិ ឯតំ ពហុវចនំ។ សក្កស្ស មហេសី បិយា អហោសីតិ សម្ពន្ធោ។ អថ វា យា មេ អហោសិ ជនិកា ឥមស្មិំ ចរិមត្តភាវេ, សា អតីតាសុ ជាតីសុ ផុស្សតី នាម, តត្ថ អតីតាយ ជាតិយា ខត្តិយា, យត្ថាហំ តស្សា កុច្ឆិម្ហិ វេស្សន្តរោ ហុត្វា និព្ពត្តិំ, តទា អនន្តរាតីតាយ សក្កស្ស មហេសី បិយា អហោសីតិ។ តត្រាយំ អនុបុព្ពិកថា –

ឥតោ ហិ ឯកនវុតេ កប្បេ វិបស្សី នាម សត្ថា លោកេ ឧប្បជ្ជិ។ តស្មិំ ពន្ធុមតីនគរំ ឧបនិស្សាយ ខេមេ មិគទាយេ វិហរន្តេ ពន្ធុមា រាជា កេនចិ រញ្ញា បេសិតំ មហគ្ឃំ ចន្ទនសារំ អត្តនោ ជេដ្ឋធីតាយ អទាសិ។ សា តេន សុខុមំ ចន្ទនចុណ្ណំ ការេត្វា សមុគ្គំ បូរេត្វា វិហារំ គន្ត្វា សត្ថុ សុវណ្ណវណ្ណំ សរីរំ បូជេត្វា សេសចុណ្ណានិ គន្ធកុដិយំ វិកិរិត្វា “ភន្តេ, អនាគតេ តុម្ហាទិសស្ស ពុទ្ធស្ស មាតា ភវេយ្យ”ន្តិ បត្ថនំ អកាសិ។ សា តតោ ចុតា តស្សា ចន្ទនចុណ្ណបូជាយ ផលេន រត្តចន្ទនបរិប្ផោសិតេន វិយ សរីរេន ទេវេសុ ច មនុស្សេសុ ច សំសរន្តី តាវតិំសភវនេ សក្កស្ស ទេវរញ្ញោ អគ្គមហេសី ហុត្វា និព្ពត្តិ។ អថស្សា អាយុបរិយោសានេ បុព្ពនិមិត្តេសុ ឧប្បន្នេសុ សក្កោ ទេវរាជា តស្សា បរិក្ខីណាយុកតំ ញត្វា តស្សា អនុកម្បាយ “ភទ្ទេ, ផុស្សតិ ទស តេ វរេ ទម្មិ, តេ គណ្ហស្សូ”តិ អាហ។ តេន វុត្តំ –

៦៨.

“តស្សា អាយុក្ខយំ ញត្វា, ទេវិន្ទោ ឯតទព្រវិ;

‘ទទាមិ តេ ទស វរេ, វរ ភទ្ទេ យទិច្ឆសី’”តិ។

តត្ថ វរាតិ វរស្សុ វរំ គណ្ហ ភទ្ទេ, យទិច្ឆសីតិ, ភទ្ទេ, ផុស្សតិ យំ ឥច្ឆសិ យំ តវ បិយំ, តំ ទសហិ កោដ្ឋាសេហិ “វរំ វរស្សុ បដិគ្គណ្ហាហី”តិ វទតិ។

៦៩. បុនិទមព្រវីតិ បុន ឥទំ សា អត្តនោ ចវនធម្មំ អជានន្តី “កិំ នុ មេ អបរាធត្ថី”តិអាទិកំ អភាសិ។ សា ហិ បមត្តា ហុត្វា អត្តនោ អាយុក្ខយំ អជានន្តី អយំ “វរំ គណ្ហា”តិ វទន្តោ “កត្ថចិ មម ឧប្បជ្ជនំ ឋានតី”តិ ញត្វា ឯវមាហ។ តត្ថ អបរាធត្ថីតិ អបរាធោ អត្ថិ។ កិំ នុ ទេស្សា អហំ តវាតិ កិំ ការណា អហំ តវ ទេស្សា កុជ្ឈិតព្ពា អប្បិយា ជាតា។ រម្មា ចាវេសិ មំ ឋានាតិ រមណីយា ឋានម្ហា ឋានា ចាវេសិ។

ចានេតាច ឆនេលាឹទ្ធហត្តិ ឃេត ខាលចា ឃាលុតោ ចិឃ ទុក្ល ក្ល្វុលេត្តា ឌ្គឃឃ្យាឆេចលេិកា ចាចេត្យកាយេសិ កិ ត្យ កានេលាត្តិ ថំ បុឆ្ឋតិ៍

លិ០៍ តឃ្សិឥត្តិ តឃ្សា ឌ្គឆំ៍ ត ចេច តេ ពថំ បិបត្តិ ត ចេច តឃា កិត្ថិ បិបំ ពថំ ឃេត តេ អបរាឆោ សិឃា៍ ត ច យេ ត្ថំសិ អបឿឃាតិ យយ ត្ថំ ត ចាបិ អបឿឃា, ឃេត ឆេឃ្សា តាយ យយ អបឿឃាតិ អឆិប្យាឃោ៍

លិ១៍ ឌ្គឆាតិ ឃេត អឆិប្យាឃេត ចេរ ឆាត្យកាយោ, ថំ ឆឃ្សេត្តា "ឲត្តក៌ឃេច តេ អាឃុ, ចចតកាលេិ កចិឃ្សតី"តិ ចត្ថា ចេរ ពល្យាបេត្តា "បឌិក្កល្យឃឃា ឌិត្ត, ចេរ ឆឃ ចទុត្តយេ"តិ អាហ៍

តត្ថ ចទុត្តយេតិ ចេរឃុ ក្លត្តយេ អក្កចេរ៍

លិ១៍ឌិត្តចរាតិ "ចេរ ឆឃ្សាឃី"តិ បឌិញ្ញាឆាតចឃេត ឌិត្តចរា៍ ឥត្ថ្ស ហត្ថ្សាតិ ឌ្គឆ្ធិតលេិកបរិតោឃេត ឥត្ថ្សា ចេច តឃ្ស ច សិលាប្យត្តិឆឃ្សេតត ហាឃចឃេត ហត្ថ្សា ច៍ បយោឌិតាតិ ខាលចបិយោឌ្ឌេត បឃុឌិតា៍ ឃំ អត្ថគ្គទំ ពត្ថាតិ តោឃុ ចេរឃុ ឃំ អត្ថគ្គទំ ពទិត្ថា៍ ឆឃ ចេរ ចទីតិ ឃា អត្តេតា លឹលាឃុកកាចំ ខាត្ថា ឃេក្កត ចរឆាតត្ថំ ពតោកាឃា ឃកលឌឃ្យឌឹបតលំ ឌូលេិកេត្តិ អត្តេតា អត្ចិឆិកំ សិចិរេញ្ញា តិចេឃតំ ឌិស្ថា តត្ថ តឃ្ស អក្កយេហសិកាចោ តឹលេតត្តតា តឹលកឃុកតា ឋុឃ្សតីតិតាយំ ក្យលចិឃេឃឃុត្តបុត្តបឌិលេិកា អត្តុតាក្ឆិកាចោ អលឃ្យត្តតតា អបលិតកាចោ ឃុលុឃឆិចិតា ចឌ្ឍឌតាតំ យោចតឃឃត្តតា ចាតិ ឌ្គយ ឆឃ ចេរ ពល្យា

ឌ្គតិ ឃា ឆឃ ចេរ ពេហត្ថា តតោ ទុតា ឃឌ្ឍរេញ្ញា អក្កយេហសិឃា ក្យឆ្ធិឃិត្រិឌ្ឌត្តិ៍ ឌាឃឃាតា ច ឃា ចត្ឌតទុណ្ណបរិប្យោសិតេត ចិឃ ឃទីរេត ឌាតា៍ តេតឃ្សា តាយក្កហលឌិចេឃ "ឋុឃ្សតី" េត្ថច តាយំ ពទិឃុ៍ ឃា យហេត្តត បរិចារេត ចឆ្លិតា ឃោឡអឃចឃ្សកាលេ ក្លត្តឃទ្វបឆរា អហោសិ៍ អច តំ ឌេត្យត្តរតកេរ សិចិយហារាឌា បុត្តឃ្ស ឃញ្ញាឃក្យារឃ្សត្តាឃ អារតត្ថា ឃេតឆ្ឋត្តំ ក្លឃ្សាបេត្ថា ថំ ឃោឡអឃត្តំ ឌ្គត្តិឃហឃ្សាតំ ឌេឌ្ឍកំ ពត្ថា អក្កយេហសិឌ្ឍារេត ឆបេសិ៍ តេត ទុត្តំ –

លិ១៍

"តតោ ទុតា ឃា ឋុឃ្សតី, លត្តិយេ ក្លបបព្វច;

ឌេត្យត្តរឃិត្រកេរ, ឃព្វាឃេត ឃយាកឃី"តិ៍

ឃា ឃញ្ញាឃរេញ្ញា បិឃា អហោសិ យតាបិ៍ អច ឃេក្កា អាចេឌ្ឌេត្តា "យឃា ឋុឃ្សតិឃា ឌិត្តចរឃុ តច ចរា ឃយិឌ្ឍា"តិ ឌិស្ថា "បុត្តចរា

ត ឞយិរេន្ទ, ឥយ្យិស្សា ឞយិន្លាបេឞ្សាមិ”តិ ចិន្តេត្វា ពោធិសត្តំ ឥងា ឥាចតិឞេឝេចលោកេ ឭណាឃុកំ ជិវ្ហា ឥស្ស ឞត្តិកំ កន្ត្វា “មាទិឞ,

ឥឃា មត្យុស្សលោកេ និចិឞឌ្ឍឃរេណ្ណា អក្កុមេហឞិឃា ក្យន្ធិមិប្បជិឞត្ថិ កលិព្យាំ ចដ្ឋតី”តិ ឥស្ស ឆេច អឆណ្ណាឞត្ថា ឆចតឆម្ខាតំ

ឞជ្ជិឞហស្សាតំ ឆេចបុត្តាតំ បជិណ្ណា កេហត្វា ឞកដ្ឋាតមេច កេតា៍ មហាឞេត្តាបិ តេតា ឆចិត្វា ឥត្តុប្បេត្កា៍ សេឞា ឆេចបុត្តាបិ

ឞជ្ជិឞហស្សាតំ អមច្ចាតំ ពេហេឞុ តិន្តាត្តិឞុ៍ មហាឞេត្ត ក្យន្ធិកេត ឞុស្សតិឆេឌិ ឆត្វឞុ តកទេក្ខាទេឞុ តកទមេឡ្សាតិឆេឞតក្ខាទេតិ ៧

ឆាតឞាលិឃោ ពាទេត្វា ឆេចឞិកំ ៧ឞឥឞហស្សាតិ ចិស្សេឌ្ឍត្វា ឆាតំ ឆាតុំ ឆោហត្យត្ថតិ អហោសិ៍ ទាឌា ឥស្សា ឆោហត្យអំ ឞុត្វា

តេមិត្តកោ ច្រាហ្មណោ បេក្កាឞាបេត្វា បុន្ធិត្វា “មហាទាឌ, ឆេចិឃា ក្យន្ធិមិប្បកាតាកិទេតា ឌ្ឋុអាទោ ឞេត្វា ឌ្ឋប្បេត្កា, ឆាតេត តិត្តិ ត

បិបុលិស្សតី”តិ ឞុត្វា ឥដ្ឋមាតេឞា ច្ឆត្តប្បពាទំ ឆាតំ បដ្ឋេបសិ៍ ឞមណច្រាហ្មណឌិណ្ណាត្យកបណឌ្ឍិកចតិន្តាកឃាចកេ ឞត្តុបេប្បសិ៍

ពោធិសត្តស្ស បជិឞត្ថិក្កហណេតា បដ្ឋាឃ ទេណ្ណា អាឃស្ស បមាណំ តាហោសិ៍ ឥស្ស បុណ្ណាត្យកាចេត ឞកលឌម្ឌុឌិប ទាឌាតោ

បណ្ណាកាទំ បហិណត្តិ៍ ពេត ច្ឆត្តំ –

៧៦៍

“ឃឆាហំ ឞុស្សតិឃា ក្យន្ធិ, ខ្ខុក្កទេត្វា បិឃមាត្យឃា;

មម ពេតេឌត ទេម មាតា, ឥងា ឆាតទេតា អហុ៍

៧៧៍

“អឆតេ អាត្យទេ ឌិណ្ណេ, ឃាចកេ អឌ្ឍិកេ ឌតេ;

ឞមណោ ច្រាហ្មណោ ឭណោ, ឆេតិ ឆាតំ អកិច្ចាតេ”តិ;

ឥត្ថ មម ពេតេឌតាតិ មម ឆាតន្លាឞឃាត្យកាចេត៍ ឭណោតិ កោកាឌិហិ បទិក្ខិណោ បិទិឌ្ឍណ្ណាប្បេត្តា៍ អកិច្ចាតេតិ អបទិក្កហេ៍ ឞត្តត្ត

ចិឞឃេ ក្យុំ៍ អឆតាឆឃោ ហិ ឆាតឆម្ខស្ស បចត្តិឃា ចិឞឃោ៍

ឆេឌិ មហត្តេត បទិហាទេត កង្ក ឆាទេត្តិ ឆឞមាទេឞ បទិបុណ្ណេ តកទំ ឌ្ឋកាមា ហុត្វា ទេណ្ណា អាទេទាចេសិ៍ ទាឌា ឆេចតកទំ ចិឃ តកទំ

អលង្កាទាបេត្វា ឆេចិ ទឆចទំ អាទេទាបេត្វា តកទំ បឆក្ខិណំ ពាទេសិ៍ ឥស្សា ចេស្សចិឆិឃា មឌ្ឍប្បត្តពាទេល កម្ខុឌចាតា ចលិឞុ៍ អមច្ចា

ទេណ្ណា អាទេទាចេឞុំ៍ សេឞា ចេស្សចិឆិឃំមេចស្សា ឞ្វតិឈទំ ពាទេត្វា អាទក្ខ កញ្ចាបេសិ៍ ឞា ឥត្ថ បុត្តំ ចិឌាឃិ៍ ពេតាហ –

៦៥. “ទសមាសេ ធារយិត្វាន, ករោន្តេ បុរំ បទក្ខិណំ;

វេស្សានំ វីថិយា មជ្ឈេ, ជនេសិ ផុស្សតី មមំ.

៦៦. “ន មយ្ហំ មត្តិកំ នាមំ, នាបិ បេត្តិកសម្ភវំ.

ជាតេត្ថ វេស្សវីថិយំ, តស្មា វេស្សន្តរោ អហ”ន្តិ.

តត្ថ ករោន្តេ បុរំ បទក្ខិណន្តិ ទេវី គហេត្វា សញ្ជយមហារាជេ នគរំ បទក្ខិណំ កុរុមានេ. វេស្សានន្តិ វាណិជានំ.

ន មត្តិកំ នាមន្តិ ន មាតុអាគតំ មាតាមហាទិកំ នាមំ. បេត្តិកសម្ភវន្តិ បិតុ ញាតន្តិ បេត្តិកំ, សម្ភវតិ ឯតស្មាតិ សម្ភវោ, តំ បេត្តិកំ សម្ភវោ ឯតស្សាតិ បេត្តិកសម្ភវំ, នាមំ មាតាបិតុសម្ពន្ធវសេន ន គតន្តិ ទស្សេតិ. ជាតេត្ថាតិ ជាតោ ឯត្ថ. “ជាតោម្ហី”តិបិ បាឋោ. តស្មា វេស្សន្តរោ អហន្តិ យស្មា តទា វេស្សវីថិយំ ជាតោ, តស្មា វេស្សន្តរោ នាម អហោសិ, វេស្សន្តរោតិ នាមំ អកំសុតិ អត្ថោ.

មហាសត្តោ មាតុ កុច្ឆិតោ និក្ខមន្តោ វិសទោ ហុត្វា អក្ខីនិ ឧម្មីលេត្វាវ និក្ខមិ. និក្ខន្តមត្តោ ឯវ មាតុ ហត្ថំ បសារេត្វា “អម្ម, ទានំ ទស្សាមិ, អត្ថិ កិញ្ចី”តិ អាហ. អថស្ស មាតា “តាត, យថាជ្ឈាសយំ ទានំ ទេហី”តិ ហត្ថសមីបេ សហស្សត្ថវិកំ ឋបេសិ. ពោធិសត្តោ ហិ ឧម្មង្គជាតកេ (ជា. ១.១១.៣៨០ អាទយោ) ឥមស្មិំ ជាតកេ បច្ឆិមត្តភាវេតិ ទីសុ ឋានេសុ ជាតមត្តោវ កថេសិ. រាជា មហាសត្តស្ស អតិទីឃាទិទោសវិវជ្ជិតា មធុរខីរា ចតុសដ្ឋិធាតិយោ ឧបដ្ឋាបេសិ. តេន សទ្ធឹ ជាតានំ សដ្ឋិយា ទារកសហស្សានម្បិ ធាតិយោ ទាបេសិ. សោ សដ្ឋិទារកសហស្សេហិ សទ្ធឹ មហន្តេន បរិវារេន វឌ្ឍតិ. តស្ស រាជា សតសហស្សគ្ឃនកំ កុមារបិឡន្ធនំ ការាបេត្វា អទាសិ. សោ ចតុបញ្ចវស្សិកកាលេ តំ ឱមុញ្ចិត្វា ធាតីនំ ទត្វា បុន តាហិ ទីយមានំ ន គណ្ហាតិ. តំ សុត្វា រាជា “មម បុត្តេន ទិន្នំ សុទិន្ន”ន្តិ វត្វា អបរម្បិ ការេសិ. តម្បិ ទេតិ. ទារកកាលេយេវ ធាតីនំ នវវារេ បិឡន្ធនំ អទាសិ.

អដ្ឋវស្សិកកាលេ បន សយនបិដ្ឋេ និសិន្នោ ចិន្តេសិ – “អហំ ពាហិរកទានំ ទេមិ, ន តំ មំ បរិតោសេតិ, អជ្ឈត្តិកទានំ ទាតុកាមោម្ហិ សចេ ហិ មំ កោចិ ហទយំ យាចេយ្យ, ហទយំ នីហរិត្វា ទទេយ្យំ. សចេ អក្ខីនិ យាចេយ្យ, អក្ខីនិ ឧប្បាដេត្វា ទទេយ្យំ. សចេ សកលសរីរេ មំសំ រុធិរម្បិ វា យាចេយ្យ, សកលសរីរតោ មំសំ ឆិន្ទិត្វា រុធិរម្បិ អសិនា វិជ្ឈិត្វា ទទេយ្យំ. អថាបិ កោចិ ‘ទាសោ មេ ហោហី’តិ វទេយ្យ, អត្តានំ តស្ស សាវេត្វា ទទេយ្យ”ន្តិ. តស្សេវំ សភាវំ ចិន្តេន្តស្ស ចតុនហុតាធិកទ្វិយោជនសតសហស្សពហលា អយំ មហាបថវី ឧទកបរិយន្តំ កត្វា កម្បិ. សិនេរុបព្វតរាជា ឱនមិត្វា ជេតុត្តរនគរាភិមុខោ អដ្ឋាសិ. តេន វុត្តំ –

លិប៉៍

“ឃឆាហំ ឆារទេកា ទេហាមិ, ឌាតិឃា អដ្ឋចឃ្សិទេកា;

ពឆា តិរបន្ទ ប៊ីសារេឆ, ឆាត់ ឆាព៌្យ ចិចិត្តឃិ៍

លិង៍

“ហឆឃំ ឆទេឆឃ្យំ ចក្លុ, ម៉ំរមៀ ទ្រុងិទមៀ ច;

ឆទេឆឃ្យំ កាឃំ សារេចព្វា, ឃតិ ទេកាឋិ ឃាចទេឃ យម៉៍

ប៊ុ០៍

“រកាចំ ចិត្តឃត្តឃ្ស, អកមៀពយរល្ហិតំ;

អកមៀ ពត្វ បឆឆី, សិទេតទ្រុចតចង៉់រកា”តិ៍

ពត្វ សារេចព្វាតិ “អឌ្ឍ បដ្ឋាឃ អហំ ព្ភយឃ្ស ឆារេសា”តិ ឆារកាចំ សារេចព្វា៍ ឃតិ ទេកាឋិ ឃាចទេឃ យយត្តិ ទេកាឋិ ម៉ំ ឃតិ ឃាទេចឃ្យ៍
រកាចំ ចិត្តឃត្តឃ្សាតិ អចិបរិតំ អព្វទេតា ឃឆាក្ខុតំ រកាចំ អតិត្តិម៉ំ ឃឆាឡ្សារឃំ ចិទេត្តត្តឃ្ស យយ, យឃិ ចិទេត្តទេត្តិ អទេព្វា៍ អកមៀពត្តិ
កមៀពទហិតំ៍ អរល្ហិពត្តិ រទេក្លាចទហិតំ៍ ទេឃត ហិ ទេលិកាឆិតា អទេខាងិរព្វាត់ ចក្លាឆិឆាទេត ចិត្តព្រាររក្ខាតំ កមៀតំ រទេក្លាចរក្ខាតំ
រល្ហិពក្ខា សិឃា, ទេពត ចិតាតិ អទេព្វា៍ អកមៀតិ អចលិ៍ សិទេតទ្រុចតចង៉់រកាតិ សិទេតទ្រុមៀ
ដ្ឋ៊ិពតត្ថតចតឋាទ្រុរកចតមិឃ្សកចតចិត្តលពាចតាឆិកប្យកពទ្រុចត់ សិទេតទ្រុចត់៍ អឆ ចា សិទេតទ្រុ ច ឌម្ពុដីប៊ីដិឃ្ុ ទយលិឃចតក្ខា សិទេតទ្រុចត់
, ពំ ចត់ ចង៉់រក់ ខុតិឃ្សាតិ សិទេតទ្រុចតចង៉់រកា៍

ខុចក្ខា បឆចិកប្យទេត ចព្វយាទេត យឆ្មុទកម្ពីទទេឆទេចា កដ្ឋទេត្តា ពលិកចឃ្សំ ចឃ្សិ, ចិដ្ឋលពា តិច្ឆទិ៍រុ, យហារយុទេក្ខា ដ្ឋក្ខិដ្ឋិ, រទេក្លា ទេឆចទាឌា
អទេប្យារេដសិ, យហាព្រាហ្វា សាឆ្មុការយឆាសិ, ឃាច ព្រាហ្វទេលិកា ខុកទេកាលិហល់ អទេហាសិ៍ យហារទេព្វា ទេសាឡ្យអរចឃ្សការេលទេឃច
រព្ភាសិប្យាត់ តិបឡ្យត្តិ ប៊ីបុលិ៍ ពឃ្ស ប៊ិតា ទន្ទ ឆាព្យការេយា យាពទា រឌ្ឍ យទេត្តព្វា យដ្ឋទាឌក្យលទេពា យាព្យលឆិពទ៍ យដ្ឋិ តាយ ទាឌកញ្ញា

ອາເນຕ຺ວາ ເສາຬສນ຺ນໍ ອິຕ຺ຖິສຫສ຺ສານໍ ເຊຏ຺ຐິກໍ ອຄ຺ຄມເຫສິໍ ກຕ຺ວາ ມຫາສຕ຺ຕໍ ຣຊ຺ເຊ ອຠິສິຎ຺ຈິ. ມຫາສຕ຺ເຕາ ຣຊ຺ເຊ ປຕິຏ຺ຐິຕກາລເຕາ ປຏ຺ຐາຍ ເທວສິກໍ ຉສຕສຫສ຺ສານິ ວິສ຺ສຊ຺ເຊຕ຺ວາ ມຫາທານໍ ປວຕ຺ເຕນ຺ເຕາ ອນ຺ວຑ຺ຒມາສໍ ທານໍ ໂອເລາກນຕ຺ຖໍ ອຸປສງ຺ກມຕິ. ອປຣຠາເຄ ມທ຺ທີເທວີ ປຸຕ຺ຕໍ ວິຊາຍິ. ຕໍ ກຎ຺ຈນຊາເລນ ສມ຺ປຏິຈ຺ຉິໍສຸ, ເຕນສ຺ສ “ຊາລິກຸມາເຣາ”ຕິ ນາມໍ ກຣິໍສຸ. ຕສ຺ສ ປທສາ ຄມນກາເລ ສາ ຘີຕຣໍ ວິຊາຍິ. ຕໍ ກຓ຺ຫາຊິເນນ ສມ຺ປຏິຈ຺ຉິໍສຸ, ເຕນສ຺ສາ “ກຓ຺ຫາຊິນາ”ຕິ ນາມໍ ກຣິໍສຸ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ –

ປັ໑.

“ອນ຺ວຑ຺ຒມາເສ ປນ຺ນຣເສ, ປຸຓ຺ຓມາເສ ອຸເປາສເຖ;

ປຈ຺ຈຍໍ ນາຄມາຣຸຍ຺ຫ ທານໍ ທາຕຸໍ ອຸປາຄມິ”ນ຺ຕິ.

ຕຕ຺ຖ ອນ຺ວຑ຺ຒມາເສຕິ ອນຸອຑ຺ຒມາເສ, ອຑ຺ຒມາເສ ອຑ຺ຒມາເສຕິ ອຕ຺ເຖາ. ປຸຓ຺ຓມາເສຕິ ປຸຓ຺ຓມາສິຍໍ, ມາສປຣິປຸຓ຺ຓິຍາ ຈນ຺ທປຣິປຸຓ຺ຓິຍາ ຈ ສມນ຺ນາຄເຕ ປນ຺ນຣເສ ທານໍ ທາຕຸໍ ອຸປາຄມິນ຺ຕິ ສມ຺ພນ຺ເຘາ. ຕຕ຺ຣາຍໍ ເຍາຊນາ – ປຈ຺ຈຍໍ ນາຄມາຣຸຍ຺ຫອຑ຺ຒມາເສ ອຑ຺ຒມາເສ ທານໍ ທາຕຸໍ ທານສາລໍ ອຸປາຄມິໍ, ເອວໍ ອຸປາຄຈ຺ຉນ຺ເຕາ ຈ ຍທາ ເອກສ຺ມິໍ ປນ຺ນຣເສ ປຸຓ຺ຓມາສິອຸເປາສເຖ ທານໍ ທາຕຸໍ ອຸປາຄມິໍ, ຕທາ ກລິງ຺ຄຣຏ຺ຐວິສຍາ ພ຺ຣາຫ຺ມຓາ ອຸປຄຎ຺ຉຸ ມນ຺ຕິ. ຕຕ຺ຖ ປຈ຺ຈຍໍ ນາຄນ຺ຕິ ປຈ຺ຈຍນາມກໍ ມງ຺ຄລຫຕ຺ຖິໍ. ເພາຘິສຕ຺ຕສ຺ສ ຫິ ຊາຕທິວເສ ເອກາ ອາກາສຈາຣິນີ ກເຣຓຸກາ ອຠິມງ຺ຄລສມ຺ມຕໍ ສພ຺ພເສຕຫຕ຺ຖິເປາຕກໍ ອາເນຕ຺ວາ ມງ຺ຄລຫຕ຺ຖິຏ຺ຐາເນ ຐເປຕ຺ວາ ປກ຺ກາມິ. ຕສ຺ສ ມຫາສຕ຺ຕໍ ປຈ຺ຈຍໍ ກຕ຺ວາ ລທ຺ຘຕ຺ຕາ “ປຈ຺ຈເຍາ”ຕິ ນາມໍ ກຣິໍສຸ. ຕໍ ປຈ຺ຈຍນາມກໍ ອຸປວຍ຺ຫຫຕ຺ຖິນາຄໍ ອາຣຸຍ຺ຫທານໍ ທາຕຸໍ ອຸປາຄມິນ຺ຕິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ –

ປັ໒.

“ກລິງ຺ຄຣຏ຺ຐວິສຍາ, ພ຺ຣາຫ຺ມຓາ ອຸປຄຎ຺ຉຸ ມໍ;

ອຍາຈຸໍ ມໍ ຫຕ຺ຖິນາຄໍ, ຘຎ຺ຎໍ ມງ຺ຄລສມ຺ມຕໍ.

ປັ໓.

“ອວຸຏ຺ຐິເກາ ຊນປເທາ, ທຸພ຺ຠິກ຺ເຂາ ຉາຕເກາ ມຫາ;

ທທາຫິ ປວຣໍ ນາຄໍ, ສພ຺ພເສຕໍ ຄຊຸຕ຺ຕມ”ນ຺ຕິ.

តត្ថ “កលិង្គរដ្ឋវិសយា”តិអាទិកាថា ហេដ្ឋា កុរុរាជចរិតេបិ (ចរិយា. ១.៧១-៧៧) អាគតា ឯវ, តស្មា តាសំ អត្ថោ កថាមគ្គោ ច តត្ថ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោ. ឥធ បន មង្គលហត្ថិនោ សេតត្តា “សព្ពសេតំ គជុត្តម”ន្តិ វុត្តំ. សោភិសេត្វា ហត្ថិក្ខន្ធចរកេតា –

៦២.

“ទទាមិ ន វិកម្បាមិ, យំ មំ យាចន្តិ ព្រាហ្មណា;

សន្តំ នប្បដិគុហាមិ, ទានេ មេ រមតេ មនោ”តិ. –

អត្តនោ ទានាភិរតិំ បវេទេន្តោ –

៦៣.

“ន មេ យាចកមនុប្បត្តេ, បដិក្ខេបោ អនុច្ឆវោ;

មា មេ ភិជ្ជិ សមាទានំ, ទស្សាមិ វិបុលំ គជ”ន្តិ. (ចរិយា. ១.៧៣) –

បដិជានិត្វា ហត្ថិក្ខន្ធតោ ឱរុយ្ហ អនលង្កតដ្ឋានំ ឱលោកេន្តោ អនុបរិយាយិត្វា អនលង្កតដ្ឋានំ អទិស្វា កុសុមមិស្សកគន្ធោទកភរិតំ សុវណ្ណភិង្ការំ គហេត្វា “ភោន្តោ ឥតោ ឯថា”តិ អលង្កតរជតទាមសទិសំ ហត្ថិសោណ្ឌំ តេសំ ហត្ថេ ឋបេត្វា ឧទកំ បាតេត្វា អលង្កតវារណំ អទាសិំ. តេន វុត្តំ –

៦៤.

“នាគំ គហេត្វា សោណ្ឌាយ, ភិង្គារេ រតនាមយេ;

ជលំ ហត្ថេ អាកិរិត្វា, ព្រាហ្មណានំ អទំ គជ”ន្តិ. (ចរិយា. ១.៧៤);

តត្ថ សន្តន្តិ វិជ្ជមានំ ទេយ្យធម្មំ នប្បដិគុហាមីតិ ន បដិច្ឆាទេមិ. មយា ហិ អត្តនោ សន្តកំ “មយ្ហមេវ ហោតូ”តិ ចិន្តេតិ, យាចិតោ វា

បដិក្ខិបតិ, យោ ឃាតកានំ អភិមុខោ ឋិតោបិ អត្តនោ បដិដ្ឋានេតិ ភាយ. បហាសេត្វា បន អត្តនោ សីសំ អាទិំ កត្វា អង្គុដ្ឋិកានំ ទាតុការេយាច, កថំ ចាហិទំ បដិក្ខិបតិ, តស្មា អាហ “សត្តុ ភយព្ភិគ្គហាយី”តិ. តេនេវាហ “ទានេ មេ វិរតោ មនោ”តិ. សេសំ ហេដ្ឋា វុត្តនយមេវ.

តស្ស បន ហត្ថិនោ ចតូសុ បាទេសុ អលង្ការា ចត្តារិ សតសហស្សានិ អគ្ឃន្តិ, ឧភោសុ បស្សេសុ អលង្ការា ទ្វេ សតសហស្សានិ, ហេដ្ឋា ឧទរេ កម្ពលំ សតសហស្សំ, បិដ្ឋិយំ មុត្តាជាលំ មណិជាលំ កញ្ចនជាលន្តិ តីណិ ជាលានិ តីណិ សតសហស្សានិ, ឧភោ កណ្ណាលង្ការា ទ្វេ សតសហស្សានិ, បិដ្ឋិយំ អត្ថរកម្ពលំ សតសហស្សំ, កុម្ភាលង្ការោ សតសហស្សំ, តយោ វដំសកា តីណិ សតសហស្សានិ, កណ្ណចូឡាលង្ការោ សតសហស្សំ, ទ្វិន្នំ ទន្តានំ អលង្ការា ទ្វេ សតសហស្សានិ, សោណ្ឌាយ សោវត្ថិកាលង្ការោ សតសហស្សំ, នង្គុដ្ឋាលង្ការោ សតសហស្សំ, អារោហណនិស្សេណិ សតសហស្សំ, ភុញ្ជនកចាដិ សតសហស្សំ, ឋបេត្វា អនគ្ឃភណ្ឌំ ឯត្តកំ តាវ ទ្វាវីសតិ សតសហស្សានិ អគ្ឃតិ. ឆត្តបិណ្ឌិយំ បន មណិ, ចូឡាមណិ, មុត្តាហារេ មណិ, អង្កុសេ មណិ, ហត្ថិកណ្ឋវេឋនមុត្តាហារេ មណិ, ហត្ថិកុម្ភេ មណីតិ ឥមានិ ឆ អនគ្ឃានិ, ហត្ថីបិ អនគ្ឃោ ឯវាតិ ហត្ថិនា សទ្ធិំ សត្ត អនគ្ឃានិ, តានិ សព្ពានិ ព្រាហ្មណានំ អទាសិ. តថា ហត្ថិនោ បរិចារកានិ បញ្ច កុលសតានិ ហត្ថិមេណ្ឌហត្ថិគោបកេហិ សទ្ធិំ អទាសិ. សហ ទានេនេវ បនស្ស ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ ភូមិកម្បាទយោ អហេសុំ. តេន វុត្តំ –

៦៥.

“ឧត្តាបទំ ធនត្តស្ស, សព្ពសេតំ គជុត្តមំ;

តទាបិ បថវី កម្បិ, សិនេរុវនវដំសកា”តិ.

ជាតកេបិ (ជា. ១.១១.១៩៣) វុត្តំ –

“តទាសិ យំ ភិំសនកំ, តទាសិ លោមហំសនំ;

ហត្ថិនាគេ បទិន្នម្ហិ, មេទនី សម្បកម្បថា”តិ.

៦៦. តស្សេវានុភាវេន ទានេនេវាតិ ហិ អនគ្ឃេហិ សទ្ធិំ ចតុវីសតិសតសហស្សគ្ឃនកអលង្ការកណ្ឌសហិតស្ស តស្ស មង្គលហត្ថិស្ស បរិច្ចាគេន. សិវយោតិ សិវិរាជកុមារា ចេវ សិវិរដ្ឋវាសិនោ ច. “សិវយោ”តិ ច ទេសនាសីសមេតំ. តត្ថ ហិ អយន្តា បិវិសន្តា ព្រាហ្មណគហបតិកា នេគមជានបទា នាគរា សកលរដ្ឋវាសិនោ ច សន្និបតិតា. ខុទ្ទិតា វិក្ខិត្តា ឋបេត្វា សព្ពេ ឯវ. កុទ្ធាតិ ទេវតានុភាវេន ជាតមហាកោលាហលា សន្ទាតិ សម្បិណ្ឌិតា. តេ កិរ ព្រាហ្មណា ហត្ថិំ លភិត្វា តំ អភិរុហិត្វា មហាជនេន បរិវារិតា នគរមជ្ឈេន បាយិំសុ.

មហាជនេន ច “អម្ភោ ព្រាហ្មណា, អម្ហាកំ ហត្ថី កុតោ អភិរុឡ្ហហោ”តិ វុត្តេ “វេស្សន្តរមហារាជេន នោ ហត្ថី ទិន្នោ, កោ តុម្ហេ”តិ ហត្ថវិការាទីហិ ឃដ្ដេន្តា អគមំសុ. អថ អមច្ចេ អាទឹ កត្វា មហាជនា រាជទ្វារេ សន្និបតិត្វា “រញ្ញា នាម ព្រាហ្មណានំ ធនំ វា ធញ្ញំ វា ខេត្តំ វា វត្ថុ វា ទាសិទាសបរិចារិកា វា ទាតព្ពា សិយា, កថញ្ហិ នាមាយំ វេស្សន្តរមហារាជា រាជារហំ មង្គលហត្ថី ទស្សតិ, ន ឥទានិ ឥទំ រដ្ឋំ វិនាសេតុំ ទស្សាមា”តិ ឧជ្ឈាយិត្វា សញ្ជយមហារាជស្ស តមត្ថំ អារោចេត្វា តេន អនុនីយមានា អននុយន្តា អគមំសុ. កេវលំ បន –

“មា នំ ទណ្ឌេន សត្ថេន, ន ហិ សោ ពន្ធនារហោ;

បព្ពាជេហិ ច នំ រដ្ឋា, វង្កេ វសតុ បព្ពតេ”តិ. (ជា. ២.២២.១៦៨៥) –

វទិំសុ. តេន វុត្តំ –

“បព្ពាជេសុំ សកា រដ្ឋា, វង្កំ គច្ឆតុ បព្ពត”ន្តិ.

តត្ថ បព្ពាជេសុន្តិ រដ្ឋតោ ពហិ វាសត្ថាយ ឧស្សុក្កមកំសុ; –

រាជាបិ “មហា ខោ អយំ បដិបក្ខោ, ហន្ទ មម បុត្តោ កតិបាហំ រដ្ឋតោ ពហិ វសតូ”តិ ចិន្តេត្វា –

“ឯសោ ចេ សិវីនំ ឆន្ទោ, ឆន្ទំ នប្បនុទាមសេ;

ឥមំ សោ វសតុ រត្តឹ, កាមេ ច បរិភុញ្ជតុ.

“តតោ រត្យា វិវសានេ, សូរិយុគ្គមនំ បតិ;

សមគ្គា សិវយោ ហុត្វា, រដ្ឋា បព្ពាជយន្តុ ន”ន្តិ. (ជា. ២.២២.១៦៨៨-១៦៨៩) –

វត្វា បុត្តស្ស សន្តិកេ កត្តារំ បេសេសិ “ឥមំ បវត្តឹ មម បុត្តស្ស អារោចេហី”តិ. សោ តថា អកាសិ.

មហាសត្តោបិ តំ សុត្វា –

“កិស្មិំ មេ សិវយោ កុទ្ធា, នាហំ បស្សាមិ ទុក្កដំ;

តំ មេ កត្តេ វិយាចិក្ខ, កស្មា បព្ពាជយន្តិ ម”ន្តិ។ (ជា។ ២។២២។១៩០១) –

ការណំ បុច្ឆិ។ តេន “តុម្ហាកំ ហត្ថិនាគេនា”តិ វុត្តេ សោមនស្សប្បត្តោ ហុត្វា –

“ហទយំ ចក្ខុម្បហំ ទជ្ជំ, កិំ មេ ពាហិរកំ ធនំ;

ហិរញ្ញ វា សុវណ្ណ វា, មុត្តា វេឡុរិយា មណិ។

“ទក្ខិណំ វាបហំ ពាហុំ, ទិស្វា យាចកមាគតេ;

ទទេយ្យំ ន វិកម្បេយ្យំ, ទានេ មេ រមតេ មនោ។

“កាមំ មំ សិវយោ សព្ពេ, បព្ពាជេន្តុ ហនន្តុ វា;

នេវ ទានា វិរមិស្សំ, កាមំ ឆិន្ទន្តុ សត្តធា”តិ។ (ជា។ ២។២២។១៩០២-១៩០៤) –

វត្វា “នាគរា មេ ឯកទិវសំ ទានំ ទាតុំ ឱកាសំ ទេន្តុ, ស្វេ ទានំ ទត្វា តតិយទិវសេ គមិស្សាមី”តិ វត្វា កត្តារំ តេសំ សន្តិកេ បេសេត្វា “អហំ ស្វេ សត្តសតកំ នាម មហាទានំ ទស្សាមិ, សត្តហត្ថិសតានិ សត្តអស្សសតានិ សត្តរថសតានិ សត្តិត្ថិសតានិ សត្តទាសសតានិ សត្តទាសិសតានិ សត្តធេនុសតានិ បដិយាទេថ, នានប្បការញ្ច អន្នបានាទិំ សព្ពំ ទាតព្ពយុត្តកំ ឧបដ្ឋបេហី”តិ សព្ពកម្មិកំ អមច្ចំ អាណាបេត្វា ឯកកោវ មទ្ទិទេវិយា វសនដ្ឋានំ គន្ត្វា “ភទ្ទេ មទ្ទិ, អនុគាមិកនិធិំ និទហមានា, សីលវន្តេសុ ទទេយ្យាសី”តិ វត្វា ទានេ និយោជេត្វា តស្សា អត្តនោ គមនការណំ អាចិក្ខិត្វា “អហំ វនំ វនវាសាយ គមិស្សាមិ, ត្វំ ឥធេវ អនុក្កណ្ឋិតា វសាហី”តិ អាហ។ សា “នាហំ, មហារាជ, តុម្ហេហិ វិនា ឯកទិវសម្បិ វសិស្សាមី”តិ អាហ។

ទុតិយទិវសេ សត្តសតកំ មហាទានំ បវត្តេសិ។ តស្ស សត្តសតកំ ទានំ ទេន្តស្សេវ សាយំ អហោសិ។ អលង្កតរថេន មាតាបិតូនំ វសនដ្ឋានំ គន្ត្វា “អហំ ស្វេ គមិស្សាមី”តិ តេ អាបុច្ឆិត្វា អកាមកានំ តេសំ អស្សុមុខានំ រោទន្តានំយេវ វន្ទិត្វា បទក្ខិណំ កត្វា តតោ និក្ខមិត្វា តំ ទិវសំ អត្តនោ និវេសនេ វសិត្វា បុនទិវសេ “គមិស្សាមី”តិ បាសាទតោ ឱតរិ។ មទ្ទីទេវី សស្សុសសុរេហិ នានានយេហិ យាចិត្វា

កិច្ចត្តិឃយាតាបិ តេនំ ចចតិ អតាឌិយិត្វា តេ ចក្ខិត្វា បទក្ខិណំ កត្វា សេសិត្ថិយោ អបលោកេត្វា ឯត្វ បុនេត្វ អាគាយ ចេយ្យត្តរស្ស បទយតរំ កត្វា រថេ អដ្ឋាសិ។

យថាបុរិសោ រថំ អភិរុហិត្វា រថេ ឋិតោ យថាជតំ អាបុច្ឆិត្វា “អប្បមត្តា ទានាទីនិ បុញ្ញានិ ករោថា”តិ ញាចាគយស្ស គត្វា ភកវតោ កិក្ខុបិំ តោនិសមត្តស្ស យាតា “បុព្វេ ឧប ទានចិត្តកោ ទានំ ទេត្វ”តិ អាករោហិ សង្គិ សត្តវតភប្បុវាតិ សកជាតិ ស្វេកាយុ បស្សេយុ

សេសេសិំ សោបិ អត្តតោ កាឃារុឡ្ហយេច អាករោលកណ្ហំ សម្បត្តឃាចកាតំ អដ្ឋាវស ចាវេវ គត្វា សេនំ សត្តុមគាសិំ ភកវា កិក្ខុមិត្វាច

កិច្ចត្តិត្វា ញូលោកេត្យការេយា អហោសិំ អឆស្ស បុញ្ញាត្យការេចក រឆប្បយារោល ផារេត យថាបឆិ កិឌ្ឋិត្វា បរិចត្តិត្វា រថំ ភកវាកិមុលំ

អកាសិំ សោ យាតាបិត្យតំ ចសកដ្ឋាតំ ញូលោកេសិំ តេត ការុណ្ណេត បឆចិកេយ្យា អហោសិំ តេត ចុត្តិ “តេនំ កិច្ចមយាភាគ”ន្តិអាទិំ

៤៨-៥០។ តត្ថ កិច្ចមយាភាគន្តិ តេសុ និចិសុ កិក្ខុនត្តសុ, បញ្ញោទេត្តសុតិ អត្ថោ។ តេនំ ចា កិក្ខុមត្តាតំ យថាគាតំ បចេត្តត្យត្តិ សត្តសតកយថាគាតំ គាត្យំ អាឃាចិស្សត្តិ ឃាចិំ សាចយិត្វាតិ ឈោសាបេត្វា។ កណ្ហកេរិត្តិ ឃ្យកលយថាកេរិ។ គគាយថត្តិ គគាយិ អថំ។

៥១។ អឆេត្វាតិ អឆេចំ ទានេត ឌីឃយានេត ឧតស្តិ ទានកេក្កំ ត្យុម្លោលិតិ ឧកកោលវិហលិក្ខុតោ។ កេរចោតិ កឃាចតោ។ យថាសត្តឌ្យា ផេបត្វា អញ្ញោនំ សោ កឃំ ដេតតិ, តស្ស កឃដតភាការំ គស្សេត្យំ “ទានតកិម”ន្តិអាទិំ ចុត្តិំ។ ញ្ញមំ ចេស្សត្តរយថារាជាតំ ទានតត តេហត្យត្តា និចយោ រដ្ឋតោ គិហរត្តិ បញ្ញោទេត្តិ, តឆាបិ បុត ច ឧចត្តុបំ ទានំ ទេតិ អយត្តិ។

៥២-៥៣។ ញ្ញទាតិ ថំ ទានំ គស្សេត្យំ “ហត្ថិ”ន្តិ កាឆយាហ។ តត្ថ កចត្តិ គេត្យំ ចត្យចាហិំ រថំ គត្វាតិ ចហត្ថីតិ ចាហិតោ, អស្សា, ចត្យវោ អាឌញ្ញាសិត្ថុចេ រឆញ្ញា ព្រាហ្មណាតំ គត្វាតិ អត្ថោ។ យថាសត្តោ ហិ តឆា ភកវតោ កិក្ខុមត្តោ សហដាតោ សដ្ឋិសហស្ស អមច្ចេ សេសដេតញ្ញា អស្សបុណ្ណមុលំ អត្យខណ្ឌំ កិចត្តត្វា រថំ បិរោឌេត្តា មច្ឆិ អាហ – “សចេ, កច្ឆ, បច្ឆតោ ឃាចកា អាកច្ឆន្តិ, ស្វុបឆារេឃ្យាសី”តិ។ សោ ញូលោកេត្តិ តិសិឌិំ អឆស្ស សត្តសតកយថាគាតំ កយតការេល កតទាតញ្ញា សម្បាបុហិត្យំ អសេក្កាត្តា ចត្តារោ ព្រាហ្មណា អាកត្វា “ចេស្សត្តរោ ក្យហិ”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “ទានំ គត្វា រេឆត កតោ”តិ ចុត្តេ “អស្ស ឃាចិស្សាមា”តិ អត្យឆាត្តិសុំ យច្ឆិ តេ អាកច្ឆេត្ត ទិស្វា “ឃាចកា, ទេចា”តិ អារោចេសិំ យថាសត្តោ រថំ ផេបេសិំ តេ អាកត្វា អស្ស ឃាចិសុំ យថាសត្តោ អស្ស អទាសិំ តេ តេ កហេត្វា កតា។ អស្សេសុ បត ឌិតេត្តសុ រឆស្សុរំ អាកាសេសេយេច អដ្ឋាសិំ អថ ចត្តារោ ទេចបុត្តា រោហិតមិកចណ្ណតាកត្វា រឆស្សុរំ សម្បដិច្ឆិត្វា អកមិំសុ យថាសត្តោ តេនំ ទេចបុត្តភាចំ ញាត្វា –

“ញ្ញស្ស យច្ឆិ កិសារេមហិ, ទិត្តុទ្ទុបំច ទិស្សតិ;

មិកេរោហិច្ចចណ្ណេត, ទក្ខិណស្សា ចហត្តិ ម”ន្តិ។ (ជា॰ ១.១១.១៤៣) –

មទ្ទិយា អាហ។

តត្ថ ចិត្តរូបំវាតិ អច្ឆរិយរូបំ វិយ។ ទក្ខិណស្សាតិ សុសិក្ខិតអស្សា វិយ មំ វហន្តិ។

អថ នំ ឯវំ គច្ឆន្តំ អបរោ ព្រាហ្មណោ អាគន្ត្វា រថំ យាចិ។ មហាសត្តោ បុត្តទារំ ឱតារេត្វា រថំ អទាសិ។ រថេ បន ទិន្នេ ទេវបុត្តា អន្តរធាយិំសុ។ តតោ បដ្ឋាយ បន សព្ពេបិ បត្តិកាវ អហេសុំ។ អថ មហាសត្តោ “មទ្ទិ, ត្វំ កណ្ហាជិនំ គណ្ហាហិ, អហំ ជាលិកុមារំ គណ្ហាមី”តិ ឧភោបិ ទ្វេ ទារកេ អង្កេនាទាយ អញ្ញមញ្ញំ បិយសល្លាបា បដិបថំ អាគច្ឆន្តេ មនុស្សេ វង្កបព្ពតស្ស មគ្គំ បុច្ឆិត្វា សយមេវ ឱនតេសុ ផលរុក្ខេសុ ផលានិ ទារកានំ ទទន្តា អត្តកាយាហិ ទេវតាហិ មគ្គស្ស សង្ខិបិតត្តា តទហេវ ចេតរដ្ឋំ សម្បាបុណិំសុ។ តេន វុត្តំ “ចតុវាហិំ រថំ ទត្វា”តិអាទិ។

តត្ថ ឋត្វា ចាតុម្មហាបថេតិ អត្តនោ គមនមគ្គេន បស្សតោ អាគតេន តេន ព្រាហ្មណេន អាគតមគ្គេន ច វិនិវិជ្ឈិត្វា គតដ្ឋានត្តា ចតុក្កសណ្ឋានេ ចាតុម្មហាបថេ ឋត្វា តស្ស ព្រាហ្មណស្ស រថំ ទត្វា។ ឯកាកិយោតិ អមច្ចសេវកាទិសហាយាភាវេន ឯកកោ។ តេនេវាហ “អទុតិយោ”តិ។ មទ្ទិទេវិ ឯតទព្រវីតិ មទ្ទិទេវិ ឯតំ អភាសិ។

៩៨-៩៩។ បទុមំ បុណ្ឌរីកំវាតិ បទុមំ វិយ, បុណ្ឌរីកំ វិយ ច។ កណ្ហាជិនគ្គហីតិ កណ្ហាជិនំ អគ្គហេសិ។ អភិជាតាតិ ជាតិសម្បន្នា។ វិសមំ សមន្តិ វិសមំ សមញ្ច ភូមិប្បទេសំ។ ឯន្តីតិ អាគច្ឆន្តិ។ អនុមគ្គេ បដិប្បថេតិ អនុមគ្គេ ច បដិបថេ ចាតិ ច-សទ្ទស្ស លោបោ ទដ្ឋព្វោ។ ករុណន្តិ ភាវនបុំសកនិទ្ទេសោ, ករុណាយិតព្ពន្តិ អត្ថោ។ ទុក្ខំ តេ បដិវេទេន្តីតិ ភូមេ ឯវំ សុខុមាលា បទសា គច្ឆន្តិ, ក្វេ ច ឥតោ វង្កបព្ពតោតិ តេ តទា អយ្យស្ស ការុញ្ញវសេន អត្តនា ទុក្ខំ បដិលភន្តិ, តថា អត្តនោ ឧប្បន្នទុក្ខំ បដិវេទេន្តិ វាតិ អត្ថោ។

១០០-១។ បវនេតិ មហាវនេ។ ផលិនេតិ ផលវន្តេ។ ឧព្ពិទ្ធាតិ ឧទ្ធំ ឧគ្គតា ឧច្ចា។ ឧបគច្ឆន្តិ ទារកេតិ យថា ផលានិ ទារកានំ ហត្ថូបគានិ ហោន្តិ, ឯវំ រុក្ខា សយមេវ សាខាហិ ឱនមិត្វា ទារកេ ឧបេន្តិ។

១០១។ អច្ឆរិយន្តិ អច្ឆរាយោគ្គំ, អច្ឆរំ បហរិតុំ យុត្តំ។ អភូតបុព្ពំ ភូតន្តិ អព្ភុតំ។ លោមហំសនំ លោមហំសនសមត្ថតាយ លោមហំសនំ។ សាធុការន្តិ សាធុការំ, អយមេវ វា បាឋោ។ ខន្តិទេតភាវេន សព្ពេហិ អង្គេហិ អវយវេហិ លោកតីតិ សព្ពង្គលោកតា។

១០២-៣។ អច្ឆេរំ វតាតិ អច្ឆរិយំ វត។ វេស្សន្តរស្ស តេជេនាតិ វេស្សន្តរស្ស បុញ្ញានុភាវេន។ សង្ខិបិសុ បថំ យក្ខាតិ ទេវតា មហាសត្តស្ស បុញ្ញតេជេន ចោទិតា តំ មគ្គំ បរិក្ខយំ បាបេសុំ, អប្បកំ អកំសុ, តំ បន ទារកេសុ ករុណាយ គតំ វិយ កត្វា វុត្តំ “អនុកម្បាយ ទារកេ”តិ។ ជេតុត្តរនគរតោ ហិ សុវណ្ណគិរិតាលោ នាម បព្ពតោ បញ្ច យោជនានិ, តតោ កោន្តិមារា នាម នទី បញ្ច យោជនានិ, តតោ អារញ្ជរគិរិ នាម បព្ពតោ បញ្ច យោជនានិ, តតោ ទុណ្ណព្រាហ្មណគាមោ បញ្ច យោជនានិ, តតោ

មាតុលនគរំ ទស យោជនានិ, ឥតិ តំ រដ្ឋំ ជេតុត្តរនគរតោ តិំស យោជនានិ ហោតិ។ ទេវតា ពោធិសត្តស្ស បុញ្ញតេជេន ចោទិតា មគ្គំ បរិក្ខយំ បាបេសុំ។ តំ សព្វំ ឯកាហេនេវ អតិក្កមិំសុ។ តេន វុត្តំ “និក្ខន្តទិវសេនេវ, ចេតរដ្ឋមុបាគមុំ”ន្តិ។

ឯវំ មហាសត្តោ សាយណ្ហសមយំ ចេតរដ្ឋេ មាតុលនគរំ បត្វា តស្ស នគរស្ស ទ្វារសមីបេ សាលាយំ និសីទិ។ អថស្ស មទ្ទីទេវី បាទេសុ រជំ បុញ្ឆិត្វា បាទេ សម្ពាហិត្វា “វេស្សន្តរស្ស អាគតភាវំ ជានាបេស្សាមី”តិ សាលតោ និក្ខមិត្វា តស្ស ចក្ខុបថេ សាលទ្វារេ អដ្ឋាសិ។ នគរំ បវិសន្តិយោ ច និក្ខមន្តិយោ ច ឥត្ថិយោ តំ ទិស្វា បរិវារេសុំ។ មហាជនោ តញ្ច វេស្សន្តរញ្ច បុត្តេ ច តថា អាគតេ ទិស្វា រាជូនំ អាចិក្ខិ។ សដ្ឋិសហស្សា រាជានោ រោទន្តា បរិទេវន្តា តស្ស សន្តិកំ អាគន្ត្វា យក្ខបរិស្សយំ ចិន្តេត្វា តថា អាគមនការណំ បុច្ឆិំសុ។

មហាសត្តោ ហត្ថិទានំ អាទិំ កត្វា សព្វំ កថេសិ។ តំ សុត្វា តេ អត្តនោ រជ្ជេន និមន្តយិំសុ។ មហាបុរិសោ “មយា តុម្ហាកំ រជ្ជំ បដិគ្គហិតមេវ ហោតុ, រាជា បន មំ រដ្ឋា បព្ពាជេតិ, តស្មា វង្កបព្ពតមេវ គមិស្សាមី”តិ វត្វា តេហិ នានប្បការេន តត្ថ វាសំ យាចិយមានោបិ តំ អនលង្ករិត្វា តេហិ កតារក្ខោ តំ រត្តិំ សាលាយមេវ វសិត្វា បុនទិវសេ បាតោវ នានគ្គរសភោជនំ ភុញ្ជិត្វា តេហិ បរិវុតោ និក្ខមិត្វា បន្នរសយោជនមគ្គំ គន្ត្វា វនទ្វារេ ឋត្វា តេ និវត្តេត្វា បុរតោ បន្នរសយោជនមគ្គំ តេហិ អាចិក្ខិតនិយាមេនេវ អគមាសិ។ តេន វុត្តំ –

១០៨។

“សដ្ឋិរាជសហស្សានិ, តទា វសន្តិ មាតុលេ;

សព្វេ បញ្ជលិកា ហុត្វា, រោទមានា ឧបាគមុំ។

១០៩។

“តត្ថ វត្តេត្វា សល្លាបំ, ចេតេហិ ចេតបុត្តេហិ;

តេ តតោ និក្ខមិត្វាន, វង្កំ អគមុ បព្ពត”ន្តិ។

តត្ថ តត្ថ វត្តេត្វា សល្លាបន្តិ តត្ថ តេហិ រាជូហិ សមាគមេហិ សទ្ធិំ បដិសម្មោទមានា កថំ បវត្តេត្វា។ ចេតបុត្តេហីតិ ចេតរាជបុត្តេហិ។ តេ តតោ និក្ខមិត្វានាតិ តេ រាជានោ តតោ វនទ្វារតោ និវត្តេត្វា។ វង្កំ អគមុ បព្ពតន្តិ ឥមេ ចត្តារោ ជនា វង្កបព្ពតំ ឧទ្ទិស្ស អគមំសុ

អឆ យហាសេត្ថា តេហិ អាទិក្ខិតយេក្កេត កន្ធេត្តា កន្ថយាឌតបត្ថាត៌ បត្វា ត៌ ឌិចសំ តត្ថ ចសិត្វា តតោតា ក្ខត្តទឌិសាកិយ្យេលា ចេបុល្លបត្ថាតបរិឌេត កត្វា គេតុយតឹតឌីតឹ‌េរ តិសិ៑ឌិត្វា ចតចេរគោត ឌិត្តុ យឆុយំសំ លាឌិត្វា តស្ស ឃុចណ្ណឃុ៑ឌិ ឌត្វា តត្ថា បិចិត្វា បឌិប្បស្សទ្ធឌរេឆា តឌិ ក្ខត្តទិត្វា សាតុបត្ថាតសិលេរ ឌិតស្ស តិគ្រោឆស្ស ម្ហុេល ឆោក៌ តិសិ៑ឌិត្វា ក្ខដ្ឋាឃ កន្ធេត្តា តាលិកបត្ថាត៌ បរិហរេត្តា យុចលិត្តុសរំ កត្វា សេទឹេត បុត្តត្តរកណ្ណុំ បត្វា ឲកបឌិកយេក្កេតច ចតឈដិ បចិសិត្វា ត៌ អតិក្កយ្យ កិរិចិន្យក្កាត៌ តឌឹបកចាត៌ បុរេតា ចត្យរស្សបេរក្ខរលិ៍ បិបុលិ៍។

១០៤។ តស្មិ៍ លេលា សេក្កា អាចេឌ្ឌេត្តា “យហាសេត្ថា ហិយចត្ថុ បចិដ្ឋោ, ចសតដ្ឋាត៌ លទ្ធ៌ ចដ្ឋតឹ”តិ ឌិេត្តត្វា ចិស្សកយ្យ៍ បេសេសិ – “កន្ធចក្កបត្ថាតកុន្ធិយិប្បយលឹសេឃ ឆារេត អស្សយបឌ៌ យារេបហឹ”តិ។ សោ តត្ថ ឌេត្វ បណ្ណុសាលិរេឃា ឌេត្វ ចក្កេយ ឌេត្វ ច ទត្តិដ្ឋាតឌិចាដ្ឋាតាតិ យារេបត្វា តេតសុ តេតសុ ឆារេតសុ តាតាបុប្បចិចិេត្ត ទុេក្ក ឞលិេត ទុេក្ក បុប្បកេន្ធ គឌលិចតាឌិតិ ច ឌេស្សត្វា សេត្ត បត្ថាឌិតបរិក្ខរេ បឌិ ឃារេឌត្វា “ឃេគេចិ បត្ថាឌិតុកាយា, តេ គណ្ហន្តុ”តិ អក្ខរាតិ លិលិត្វា អយតុស្ស ច គេរចសេឌ្ឍ យិកបក្ខិតោ ច បឌិក្កយារេបត្វា សកដ្ឋាតេយច កេតា។

យហាសេត្ថា ឲកបឌិកយក្កំ ឌិស្វា “បត្ថាឌិតាត៌ ចសតដ្ឋាត៌ ភចិស្សតឹ”តិ យទ្ធិត្វា បុេត្ត ច តេត្វច ឌេបត្វា អស្សយបឌ៌ បចិសិត្វា អក្ខរាតិ ឌ្ឍលិគេត្វា “សេក្កត ឌិេត្តាស្មិ”តិ បណ្ណុសាលទ្វារំ ចិចទិត្វា បចិដ្ឋោ លក្កុត្វា ឆត្វុត្វា អបេតត្វា សាដេគ ឌ្ឍយុត្តិត្វា ត្ថសិេចសំ កេហត្វា កត្តទេឌ្ឍុំ អាឌាឃ តិក្ខយិត្វា បេច្ចកត្យុឌ្ឍសឌិសេត ក្ខបសេយត ឌារគាត៌ សត្តិកំ អកយាសិ។ យទ្ធិេឌឹបិ យហាសត្តុំ ឌិស្វា បិរេឌសុ បតិត្វា រេរាឌិត្វា តេតេតច សទ្ធិំ អស្សយំ បចិសិត្វា អត្តេតា បណ្ណុសាលំ កត្វា ត្ថសិេចសំ កណ្ហិ បន្ធា បុេត្តបិ តាបសកុយារេគ គទិំ ឃុ។ ចៅឆិសេត្តា យទ្ធិ ចទំ ឃាចិ “យយំ ត្ថេតា បដ្ឋាឃ បត្ថាឌិតា តាយ, ត្ថត្តិ ច តាយ ព្រហ្មចរិយស្ស យលំ, យា ឌាតិ អគារេល យយ សត្តិកំ អាគន្ធា”តិ។ សា “សាធុ”តិ សយ្បដិច្ឆិត្វា យហាសត្តុស្សិ ចទំ ឃាចិ “េឌច, តុេយ្យបុេត្ត កេហត្វា ត្ថេឆច េហាឆ, អហំ ឞលិឞល៌ អាហរិស្សាយី”តិ។ សា តតោ បដ្ឋាឃ អេទ្ធាត្តេតា ឞលិឞលិតិ អាហរិត្វា តេឃា ឌេត បឌិឌក្កំ ត្ថតិ ចត្តារេរា លត្តឹឃា ចក្កបត្ថាតកុន្ធិយំ សត្តុយាសយត្តំ ចសិំសុ។ តេត ចុត្តំ “អាយត្តឃិត្វា េឌចិេត្ត, ចិស្សកយ្យ៍ យហិទ្ធិក”ត្តិអាឌិ។

តត្ថ អាយត្តឃិត្វាតិ បេក្កាសារេបត្វា។ យហិទ្ធិកត្តិ យហតិឃា េឌចិទ្ធិឃា សយត្ថាគតំ។ អស្សយំ ស្ុកតត្តិ អស្សយបឌ៌ ស្ុកតំ កត្វា។ ទយ្យ៍ េចស្សត្តរស្ស ចសតាត្ថច្ចិក៌ បណ្ណុសាលំ។ ស្ុយាបឃាតិ ស្ុដ្ឋុ យាបឃ។ អាហារេបឹតិ ចចតេសេសា។ ស្ុយាបឃឹតិ សយ្យោ យារេបសិ។

១០៥។ អស្ុេញ្ញាតិ ឃឆា េសា អស្សេយា អស្ុេញ្ញា េហាតិ, ឲចំ តស្ស អស្ុញ្ញកាចគរេលាត អស្ុេញ្ញា េហាយិ។ “អស្ុេញ្ញា”តិ ចា បិេធា, យយ ចសេតេតច អស្ុេញ្ញា អស្សេយ ឌារេគ អតុទក្ខេត្តា ចសាយិ តត្ថ តិដ្ឋាយិ។ ចៅឆិសត្តុស្ស េយត្តាតុការេចត សយត្តា តិេឃាឌេត សេត្ថា តិរន្ធាតាបិ េយត្តំ បឌិលកិំស្ុ។

ឯវំ តេសុ តត្ថ ចរន្តេសុ កលិង្គរដ្ឋវាសី ជូជកោ នាម ព្រាហ្មណោ អមិត្តតាបនាយ នាម ភរិយាយ "នាហំ តេ កិច្ចំ ឆឌ្ឌនោទកាហរណយាគុភត្តបចនាទីនិ កាតុំ នសក្កោមិ, បរិចារកំ មេ ទាសំ វា ទាសិំ វា អានេហី"តិ វុត្តោ "កុតោហំ តេ ភោតិ ទុគ្គតោ ទាសំ វា ទាសិំ វា លភិស្សាមី"តិ វត្វា តាយ "ឯស វេស្សន្តរោ រាជា វង្កបព្វតេ វសតិ. តស្ស បុត្តេ មយ្ហំបរិចារកេ យាចិត្វា អានេហី"តិ វុត្តោ កិលេសវសេន តស្សា បដិពទ្ធចិត្តតាយ តស្សា វចនំ អតិក្កមិតុំ អសក្កោន្តោ បាថេយ្យំ បដិយាទាបេត្វា អនុក្កមេន ជេតុត្តរនគរំ បត្វា "កហំ វេស្សន្តរមហារាជា"តិ បុច្ឆិ.

មហាជនោ "ឥមេសំ យាចកានំ អតិទានេន អម្ហាកំ រាជា រដ្ឋា បព្វាជិតោ, ឯវំ អម្ហាកំ រាជានំ នាសេត្វា បុនបិ ឥធេវ អាគច្ឆតី"តិ លេឌ្ឌុទណ្ឌាទិហត្ថោ ឧបក្កោសន្តោ ព្រាហ្មណំ អនុពន្ធិ. សោ ទេវតាធិគ្គហិតោ ហុត្វា តតោ និក្ខមិត្វា វង្កបព្វតគាមិមគ្គំ អភិរុឡ្ហោ អនុក្កមេន វនទ្វារំ បត្វា មហាវនំ អជ្ឈោគាហេត្វា មគ្គមូឡ្ហោ ហុត្វា វិចរន្តោ ចេតេហិ រាជូហិ ពោធិសត្តស្ស អារក្ខណត្ថាយ ឋបិតេន ចេតបុត្តេន សមាគច្ឆិ. តេន "កហំ, ភោ ព្រាហ្មណ, គច្ឆសី"តិ បុដ្ឋោ "វេស្សន្តរមហារាជស្ស សន្តិក"ន្តិ វុត្តេ "អទ្ធា អយំ ព្រាហ្មណោ តស្ស បុត្តេ វា ទេវិំ វា យាចិតុំ គច្ឆតី"តិ ចិន្តេត្វា "មា ខោ, ត្វំ ព្រាហ្មណ, តត្ថ គមិ, សចេ គច្ឆសិ, ឯត្ថេវ តេ សីសំ ឆិន្ទិត្វា មយ្ហំ សុនខានំ ឃាសំ ករិស្សាមី"តិ តេន សន្តជ្ជិតោ មរណភយភីតោ "អហមស្ស បិតរា បេសិតោ ទូតោ, 'តំ អានេស្សាមី'តិ អាគតោ"តិ មុសាវាទំ អភាសិ. តំ សុត្វា ចេតបុត្តោ តុដ្ឋហដ្ឋោ ព្រាហ្មណស្ស សក្ការសម្មានំ កត្វា វង្កបព្វតគាមិមគ្គំ អាចិក្ខិ. សោ តតោ បរំ គច្ឆន្តោ អន្តរាមគ្គេ អច្ចុតេន នាម តាបសេន សទ្ធិំ សមាគន្ត្វា តម្បិ មគ្គំ បុច្ឆិត្វា តេនាបិ មគ្គេ អាចិក្ខិតេ តេន អាចិក្ខិតសញ្ញាយ មគ្គំ គច្ឆន្តោ អនុក្កមេន ពោធិសត្តស្ស អស្សមបទទ្វារសមីបំ គន្ត្វា មទ្ទីទេវិយា ផលាផលត្ថំ គតកាលេ ពោធិសត្តំ ឧបសង្កមិត្វា ឧភោ ទារកេ យាចិ. តេន វុត្តំ –

១១១.

"បវនេ ចរមានស្ស, អទ្ធិកោ មំ ឧបាគមិ;

អយាចិ បុត្តកេ មយ្ហំ ជាលិំ កណ្ហាជិនំ ទុវេ"តិ.

ឯវំ ព្រាហ្មណេន ទារកេសុ យាចិតេសុ មហាសត្តោ "ចិរស្សំ វត មេ យាចកោ អធិគតោ, អជ្ជាហំ អនវសេសតោ ទានបារមិំ បូរេស្សាមី"តិ អធិប្បាយេន សោមនស្សជាតោ បសារិតហត្ថេ សហស្សត្ថវិកំ ឋបេន្តោ វិយ ព្រាហ្មណស្ស ចិត្តំ បរិតោសេន្តោ សកលម្បិ តំ បព្វតកុច្ឆិំ ឧន្នាទេន្តោ "ទទាមិ តវ មយ្ហំបុត្តកេ, អបិ ច មទ្ទីទេវី បន បាតោវ ផលាផលត្ថាយ វនំ គន្ត្វា សាយំ អាគមិស្សតិ, តាយ អាគតាយ តេ បុត្តកេ ទស្សេត្វា ត្វញ្ច មូលផលាផលំ ខាទិត្វា ឯករត្តិំ វសិត្វា វិគតបរិស្សមោ បាតោវ គមិស្សសី"តិ អាហ. ព្រាហ្មណោ "កាមំ ឯស ឧឡារជ្ឈាសយតាយ បុត្តកេ ទទាតិ, មាតា បន វច្ឆគិទ្ធា អាគន្ត្វា ទានស្ស អន្តរាយម្បិ ករេយ្យ, យំនូនាហំ ឥមំ និប្បីឡេត្វា ទារកេ គហេត្វា អជ្ជេវ គច្ឆេយ្យ"ន្តិ ចិន្តេត្វា "បុត្តា ចេ តេ មយ្ហំ ទិន្នា, កិំ ទានិ មាតរំ ទស្សេត្វា បេសិតេហិ, ទារកេ

ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨩ᩠ᨩᩮᩅ ᨣᨾᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ “ᩈᨧᩮ, ᨲ᩠ᩅᩴ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱ, ᩁᩣᨩᨷᩩᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨾᩣᨲᩁᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᩩᩴ ᨶ ᩍᨧ᩠ᨨᩈᩥ, ᩍᨾᩮ ᨴᩣᩁᨠᩮ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩮᨲᩩᨲ᩠ᨲᩁᨶᨣᩁᩴ ᨣᨧ᩠ᨨ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨬ᩠ᨩᨿᨾᩉᩣᩁᩣᨩᩣ ᨴᩣᩁᨠᩮ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᨲᩮ ᨵᨶᩴ ᨴᩔᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᨴᩣᩈᨴᩣᩈᩥᨿᩮᩣ ᨠᩥᨱᩥᩔᩈᩥ, ᩈᩩᨡᨬ᩠ᨧ ᨩᩦᩅᩥᩔᩈᩥ, ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᩍᨾᩮ ᩈᩩᨡᩩᨾᩣᩃᩣ ᩁᩣᨩᨴᩣᩁᨠᩣ, ᨠᩥᩴ ᨲᩮ ᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᩅᨧ᩠ᨧᩴ ᨠᩁᩥᩔᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨

ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ “ᩑᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᨾᨿᩣ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨠᩣᨲᩩᩴ, ᩁᩣᨩᨴᨱ᩠ᨯᨲᩮᩣ ᨽᩣᨿᩣᨾᩥ, ᨾᨿ᩠ᩉᨾᩮᩅ ᨣᩣᨾᩴ ᨶᩮᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩍᨴᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᨠᨳᩣᩈᩃ᩠ᩃᩣᨷᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩣᩁᨠᩣ “ᨷᩥᨲᩣ ᨶᩮᩣ ᩃᩮᩣ ᩋᨾ᩠ᩉᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩔ ᨴᩣᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ”ᨲᩥ ᨷᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩮᩣᨠ᩠ᨡᩁᨱᩥᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨴᩩᨾᩥᨶᩦᨣᨧ᩠ᨨᩮ ᨶᩥᩃᩦᨿᩥᩴᩈᩩ᪨ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᨲᩮ ᩋᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᩅ “ᨲ᩠ᩅᩴ ‘ᨴᩣᩁᨠᩮ ᨴᨴᩣᨾᩦ’ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮ ᩋᨷᨠ᩠ᨠᨾᩣᨷᩮᩈᩥ, ᩑᩈᩮᩣ ᨲᩮ ᩈᩣᨮ᩠ᨿᨽᩣᩅᩮᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩋᨳ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩉᩈᩣ ᩏᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩣᩁᨠᩮ ᨣᩅᩮᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨷᨴᩩᨾᩥᨶᩦᨣᨧ᩠ᨨᩮ ᨶᩥᩃᩦᨶᩮ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ “ᩑᨳ, ᨲᩣᨲᩣ, ᨾᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨴᩣᨶᨷᩣᩁᨾᩥᨿᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᨳ, ᨾᨾ ᨴᩣᨶᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩴ ᨾᨲ᩠ᨳᨠᩴ ᨷᩣᨷᩮᨳ, ᩋᨿᨬ᩠ᨧ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᩋᨿ᩠ᨿᨠᩔ ᩈᨬ᩠ᨩᨿᨾᩉᩣᩁᩣᨩᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨣᨾᩥᩔᨲᩥ , ᨲᩣᨲ ᨩᩣᩃᩥ, ᨲ᩠ᩅᩴ ᨽᩩᨩᩥᩔᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩔ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩈᩉᩔᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩩᨩᩥᩔᩮᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᩈᩥ, ᨠᨱ᩠ᩉᩣᨩᩥᨶᩮ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨴᩣᩈᩈᨲᩴ ᨴᩣᩈᩥᩈᨲᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩈᨲᩴ ᩋᩔᩈᨲᩴ ᩏᩈᨽᩈᨲᩴ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩈᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩩᨩᩥᩔᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᩈᩦ”ᨲᩥ ᨠᩩᨾᩣᩁᩮ ᩋᨣ᩠ᨥᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᩔᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩔᨾᨷᨴᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨾᨱ᩠ᨯᩃᩩᨶᩣ ᩏᨴᨠᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩔ ᩉᨲ᩠ᨳᩮ ᩏᨴᨠᩴ ᨷᩣᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲᩥᩅᩥᨿ ᨷᩦᨲᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨩᩣᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨳᩅᩥᩴ ᩏᨶ᩠ᨶᩣᨴᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨷᩥᨿᨷᩩᨲ᩠ᨲᨴᩣᨶᩴ ᩋᨴᩣᩈᩥ᪨ ᨲᨴᩣᨷᩥ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᨷᨳᩅᩥᨠᨾ᩠ᨷᩣᨴᨿᩮᩣ ᩋᩉᩮᩈᩩᩴ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

᪑᪑᪖᪨

“ᨿᩣᨧᨠᩴ ᩏᨷᨣᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ, ᩉᩣᩈᩮᩣ ᨾᩮ ᩏᨷᨷᨩ᩠ᨩᨳ;

ᩏᨽᩮᩣ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᩋᨴᩣᩈᩥᩴ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮ ᨲᨴᩣ᪨

᪑᪑᪗᪨

“ᩈᨠᩮ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨧᨩᨶ᩠ᨲᩔ, ᨩᩪᨩᨠᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮ ᨿᨴᩣ;

ᨲᨴᩣᨷᩥ ᨷᨳᩅᩦ ᨠᨾ᩠ᨷᩥ, ᩈᩥᨶᩮᩁᩩᩅᨶᩅᨭᩴᩈᨠᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩋᨳ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᨴᩣᩁᨠᩮ ᩋᨠᨲ᩠ᨲᨠᩣᨿᩮ ᩃᨲᩣᨿ ᩉᨲ᩠ᨳᩮᩈᩩ ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨠᨯ᩠ᨰᩥ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᨻᨶ᩠ᨵᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨨᩅᩥ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩴ ᨷᨣ᩠ᨥᩁᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩃᨲᩣᨴᨱ᩠ᨯᩮᨶ ᨷᩉᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᨠᨯ᩠ᨰᩥ᪨ ᨲᩮ ᨷᩥᨲᩁᩴ ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨

“អម្មា ច តាត និក្ខន្តា, ត្វញ្ច នោ តាត ទស្សសិ;

មា នោ ត្វំ តាត អទទា, យាវ អម្មាបិ ឯតុ នោ;

តទាយំ ព្រាហ្មណោ កាមំ, វិក្កិណាតុ ហនាតុ វា”តិ. (ជា. ២.២២.២១២៩) –

វត្វា បុនបិ អយំ រូបេនបិ ឃោរទស្សនោ កុរូរកម្មន្តោ –

“មនុស្សោ នូនាយំ យក្ខោ, មំសលោហិតភោជនោ;

គាមា អរញ្ញមាគម្ម, ធនំ តំ តាត យាចតិ;

នីយមានេ បិសាចេន, កិំ នុ តាត ឧទិក្ខសី”តិ. (ជា. ២.២២.២១២០-២១២១) –

អាទីនិ វទន្តា បរិទេវិំសុ. តត្ថ ធនន្តិ បុត្តធនំ.

ជូជកោ ទារកេ តថា បរិទេវន្តេយេវ ពោថេន្តោវ គហេត្វា បក្កាមិ. មហាសត្តស្ស ទារកានំ ករុណំ បរិទេវិតេន តស្ស ច ព្រាហ្មណស្ស អការុញ្ញភាវេន ពលវសោកោ ឧប្បជ្ជិ, វិប្បដិសារោ ច ឧទបាទិ. សោ តង្ខណញ្ញេវ ពោធិសត្តានំ បវេណិំ អនុស្សរិ “សព្ពេវ ហិ ពោធិសត្តា បញ្ច មហាបរិច្ចាគេ បរិច្ចជិត្វា ពុទ្ធា ភវិស្សន្តិ, អហម្បិ តេសំ អព្ភន្តរោ, បុត្តទានញ្ច មហាបរិច្ចាគានំ អញ្ញតរំ, តស្មា វេស្សន្តរ ទានំ ទត្វា បច្ឆានុតាបោ ន តេ អនុច្ឆវិកោ”តិ អត្តានំ បរិភាសិត្វា “ទិន្នកាលតោ បដ្ឋាយ មម តេ ន កិញ្ចិ ហោន្តី”តិ អត្តានំ ឧបត្ថម្ភេត្វា ទឡ្ហសមាទានំ អធិដ្ឋាយ បណ្ណសាលទ្វារេ បាសាណផលកេ កញ្ចនបដិមា វិយ និសីទិ.

អថ មទ្ទីទេវី អរញ្ញតោ ផលាផលំ គហេត្វា និវត្តន្តី “មា មហាសត្តស្ស ទានន្តរាយោ ហោតូ”តិ វាឡមិគរូបធរាហិ ទេវតាហិ ឧបរុទ្ធមគ្គា តេសុ អបគតេសុ ចិរេន អស្សមំ បត្វា “អជ្ជ មេ ទុស្សុបិនំ ទិដ្ឋំ, ទក្ខិណក្ខិ ច ផន្ទតិ, កិំ នុ ខោ ភវិស្សតី”តិ ចិន្តេន្តី អស្សមំ បវិសិត្វា បុត្តកេ អបស្សន្តី ពោធិសត្តស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា “ទេវ, ន ខោ អម្ហាកំ បុត្តកេ បស្សាមិ, កុហិំ តេ គតា”តិ អាហ. សោ តុណ្ហី អហោសិ. សា បុត្តកេ ឧបធារេន្តី តហិំ តហិំ ឧបធាវិត្វា គវេសន្តី អទិស្វា បុនបិ គន្ត្វា បុច្ឆិ. ពោធិសត្តោ “កក្ខឡកថាយ តំ បុត្តសោកំ ជហាបេស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា –

“នូន មទ្ទី វរារោហា, រាជបុត្តី យសស្សិនី;

បាតោ គតាសិ ឧញ្ឆាយ, កិមិទំ សាយមាគតា”តិ. (ជា. ២.២២.២២២៩) –

វត្វា តាយ ចិរាយនការណេ កថិតេ បុនបិ ទារកេ សន្ធាយ ន កិញ្ចិ អាហ. សា បុត្តសោកេន តេ ឧបធារេត្តិ បុនបិ វាតវេគេន វនានិ វិចរិ. តាយ ឯករត្តិយំ វិចរិតដ្ឋានំ បរិក្កមណត្ថំ បន្នរសយោជនមត្តំ អហោសិ. អថ វិភាតាយ រត្តិយា មហាសត្តស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា ឋិតា ទារកានំ អទស្សនេន ពលវសោកាភិភូតា តស្ស បាទមូលេ ឆិន្នកទលី វិយ ភូមិយំ វិសញ្ញី ហុត្វា បតិ. សោ “មតា”តិ សញ្ញាយ កម្បមានោ ឧប្បន្នពលវសោកោបិ សតិំ បច្ចុបដ្ឋបេត្វា “ជានិស្សាមិ តាវ ជីវតិ, ន ជីវតី”តិ សត្តមាសេ កាយសំសគ្គំ អនាបន្នបុព្វោបិ អញ្ញស្ស អភាវេន តស្សា សីសំ ឧក្ខិបិត្វា ឩរូសុ ឋបេត្វា ឧទកេន បរិប្ផោសិត្វា ឧរញ្ច មុខញ្ច ហទយញ្ច បរិមជ្ជិ. មទ្ទីបិ ខោ ថោកំ វីតិនាមេត្វា សតិំ បដិលភិត្វា ហិរោត្តប្បំ បច្ចុបដ្ឋបេត្វា “ទេវ, ទារកា តេ កុហិំ គតា”តិ បុច្ឆិ. សោ អាហ – “ទេវិ, ឯកស្ស មេ ព្រាហ្មណស្ស មំ យាចិត្វា អាគតស្ស ទាសត្ថាយ ទិន្នា”តិ វត្វា តាយ “កស្មា, ទេវ, បុត្តេ ព្រាហ្មណស្ស ទត្វា មម សព្វរត្តិំ បរិទេវិត្វា វិចរន្តិយា នាចិក្ខី”តិ វុត្តេ “បឋមមេវ វុត្តេ តវ ចិត្តទុក្ខំ ពហុ ភវិស្សតិ, ឥទានិ បន សរីរទុក្ខេន តនុកំ ភវិស្សតី”តិ វត្វា –

“មំ បស្ស មទ្ទិ មា បុត្តេ, មា ពាឡ្ហំ បរិទេវសិ;

លច្ឆាម បុត្តេ ជីវន្តា, អរោគា ច ភវាមសេ”តិ. (ជា. ២.២២.២២៣០) –

សោ សមស្សាសេត្វា បុន –

“បុត្តេ បសុញ្ច ធញ្ញញ្ច, យញ្ច អញ្ញំ ឃរេ ធនំ;

ទជ្ជា សប្បុរិសោ ទានំ, ទិស្វា យាចកមាគតំ;

អនុមោទាហិ មេ មទ្ទិ, បុត្តកេ ទានមុត្តម”ន្តិ. (ជា. ២.២២.២២៣១) –

វត្វា អត្តនោ បុត្តទានំ តំ អនុមោទាបេសិ.

សាបិ –

“អនុមោទាមិ តេ ទេវ, បុត្តកេ ទានមុត្តមំ;

ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩈᩣᨴᩮᩉᩥ, ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᨴᩣᨶᩴ ᨴᨴᩮᩣ ᨠᩁᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᨩᩣ᪨ ᪁᪨᪁᪁᪨᪁᪁᪉᪁) –

ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲᩩᩃᨿᩣᨧᩥ᪨

ᩑᩅᩴ ᨲᩮᩈᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᨴᨶᩦᨿᩴ ᨠᨳᩴ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ – “ᨾᩉᩣᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩉᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩔ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᩴ ᨽᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩣᨶᩮᨶ ᩋᨴᩣᩈᩥ᪨ ᨻ᩠ᨽᩣᨲᩥ ᨲᩴ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩉᩦᨶᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨠ᩠ᨡᩮᨲᩥ ᨿᩣᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩮᨱ᩠ᨯᨿ᩠ᨿ, ᨲᨲᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ, ᩉᨶ᩠ᨴᩣᩉᩴ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩅᨱ᩠ᨱᩮᨶ ᨲᩴ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨠ᩠ᨡᩥᩴ ᨿᩣᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩥᩁᩥᨿᩥᨠᩣᨿᩴ ᨠᩣᩉᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩔᨧᩥ ᩋᨧᩥᩔᨾᩣᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨶ ᨲᩴ ᨲᩮᩔᩅ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨣᨾᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨩᩥᨱ᩠ᨱᨠᨾᩣᨶᨧᩮᩃᩥᨿᩴ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩅᨱ᩠ᨱᩮᨶ ᨲᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᩋᨣᨾᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ “ᩋᨲᩥᨳᩥ ᨾᩮ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᨸᩦᨲᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨩᩣᨲᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨾᨵᩩᩁᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ “ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱ, ᨠᩮᨶᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩍᨵᩣᨣᨲᩮᩣᩈᩦ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥ᪨ ᩋᨳ ᨶᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨾᨠ᩠ᨡᩮᨲᩥ ᨿᩣᨧᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

᪁᪂᪃᪨

“ᨸᩩᨶᨴᩮᩅ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩈᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ;

ᩋᨿᩣᨧᩥ ᨾᩴ ᨾᨠ᩠ᨡᩮᨲᩥ, ᩈᩦᩃᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩩᨶᨴᩮᩅᩣᨲᩥ ᨴᩣᨶᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨧᩥᩅᩈᩮᨲᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᩑᩅ᪨ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩁᩪᨸᩮᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᨴᩮᩅᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣ ᩏᨲᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩈᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨲᩥ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩈᨾᩣᨶᩅᨱ᩠ᨱᩣ᪨

ᩋᨳ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ “ᩉᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᨾᩮ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᨴᩣᨶᩮᨶ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩔ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩣ, ᩋᩉᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩮ ᩑᨠᨠᩮᩣᩅ, ᨠᨳᩴ ᨶᩩ ᨾᨠ᩠ᨡᩥ ᩈᩦᩃᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᨴᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᩋᩅᨲ᩠ᩅᩣᩅ ᨸᩈᩣᨴᩥᨲᩉᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩋᨶᨠ᩠ᨡᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩈᩮᩣᨽᩥᨲᨾᩣᨶᩈᩮᩣ “ᩋᨩ᩠ᨩ ᨾᩮ ᨴᩣᨶᨸᩣᩁᨾᩦ ᨾᨲ᩠ᨳᨠᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ ᩉᨭ᩠ᨮᨸᩉᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨠᩥᩁᩥ ᨽᨲ᩠ᨲᩣᨴᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨿ –

“ᨴᨴᩣᨾᩥ ᨶ ᩅᩥᨠᨾ᩠ᨸᩣᨾᩥ, ᨿᩴ ᨾᩴ ᨿᩣᨧᩈᩥ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱ;

ᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᨸ᩠ᨸᨭᩥᨣᩪᩉᩣᨾᩥ, ᨴᩣᨶᩮ ᨾᩮ ᩁᨾᨲᩦ ᨾᨶᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᨩᩣ᪨ ᪁᪨᪁᪁᪨᪁᪁᪄᪅) –

ចត្វា និឈរេច ពេយណ្ហលុតា ក្ខេកំ អាហរិត្វា ព្រាហ្មណស្ស ហត្ថេ ក្ខេកំ បិតេត្វា គទិឃេយនិ៍ តេត គុត្ត –

១១៩៍

“យក្ខិ ហត្ថេ កេហត្វាត, ក្ខេកញ្ញលិ ប្អុទិឃ;

បនត្ថុយតនក្ខបេ្យា, តស្ស យក្ខិ អនោវហ”ត្តិ៍

តត្ថ ក្ខេកញ្ញលិតិ ក្ខេកំ អញ្ញលិ, “ក្ខេក”ត្តិ ច ពេរណេត្វ បច្ចត្តចេតំ, ក្ខេពេត តស្ស ព្រាហ្មណស្ស អញ្ញលិ បនាទិតហត្ថតលំ ប្អុទេត្វាតិ អតេ្វា៍ បនត្ថុយតនក្ខបេ្យាតិ “អដ្ឋា ត្តយិតា បរិច្ចាពេត តាតបិទេយិ យត្តកំ បិទេបត្វា នយ្ទានឡ្ហាធិ អធិកយិស្សាមី”តិ ក្ខបត្ថុនត្ថាបនានេត បនត្ថុទិត្តនក្ខបេ្យា៍ តក្ខណេញ្ញាច ពេហដ្ឋា គុត្តប្បកាទាតិ នញ្ញាបិឌិហាទិឃាតិ បិតុរេហិ៍ “ត្តតានិស្ស គ គ្នុទេ នយ្ទានឡ្ហាធី”តិ ធេចពេណា ព្រាហ្មពេណា អតិចិឃ បីតិពេនាយតស្សខាតា អហេសុ៍ តេត គុត្ត –

១១៤៍

“យក្ខិឃា ឌឹឃយាតាឃ, ពពេត ធេចា បយោឌិតា;

តនាបិ បចចិ ពយ្យិ, និនេតទុចតចដំ នពា”តិ៍

តេតា បត ឌឹឃយាតាឃ យក្ខិឃា ធេចិឃា ទុណ្ហំ ចា តុយ្យុលំ ចា កាញុដិយត្តំ ចា តាហោហិ, ឲចំ ចស្សា អហោហិ “ឃំ ធេចេ ត្តច្ឆតិ, តំ ពេទាត្ទ”តិ៍

“ពោយាទិ ឃស្សាហំ គទិឃា, នាយិពោ យយ ត្តស្សេទា;

ឃស្សិតេ្ឋ តស្ស យំ ចន្ថា, ចិក្កិណេឃ្យ ហនេតឃ្យ ចា”តិ៍ (ខា៍ ១៍១១៍១១ប៉១) –

អាហ៍

យហាបុទិពេនាបិ “អយ្យា, ព្រាហ្មណ, យក្ខិតោ ទេ នតាក្ទុពេណត នហស្សក្ទុពេណត នតនហស្សក្ទុពេណត នត្ថាត្ថាតត្ថាណពេយច បិឃតទំ, ត្តដំ ទេ

ជាតំ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណបដិវេធស្ស បច្ចយោ ហោតូ”តិ វត្វា អទាសិ។ តេន វុត្តំ –

១១៧។

“ជាលិំ កណ្ហាជិនំ ធីតំ, មទ្ទិទេវិំ បតិព្ពតំ;

ចជមានោ ន ចិន្តេសិំ, ពោធិយាយេវ ការណា។

១១៨។

ន មេ ទេស្សា ឧភោ បុត្តា, មទ្ទិទេវី ន ទេស្សិយា;

សព្ពញ្ញុតំ បិយំ មយ្ហំ តស្មា បិយេ អទាសហ”ន្តិ។

តត្ថ ចជមានោ ន ចិន្តេសិន្តិ បរិច្ចជន្តោ សន្តាបវសេន ន ចិន្តេសិំ, វិស្សដ្ឋោ ហុត្វា បរិច្ចជិន្តិ អត្ថោ។

ឯត្ថាហ – កស្មា បនាយំ មហាបុរិសោ អត្តនោ បុត្តទារេ ជាតិសម្បន្នេ ខត្តិយេ បរស្ស ទាសភាវេន បរិច្ចជិ, ន ហិ ឥមំ លោកស្មិម្បិ កុជ្ជិស្សន្តិ អកុជ្ជិស្សកាចការណំ សាធុជនេហីតិ? វុច្ចតេ – អនុជានិតព្វកាចតោ។ អយញ្ហិ ពុទ្ធការកោ ធម្មោ អនុកតធម្មតា, យថិទំ សព្ពស្ស អត្តនិយស្ស មមត្តិ បរិគ្គហិតវត្ថុតោ អនបេក្ខបរិច្ចាគោ, ន ហិ ទេយ្យធម្មបដិគ្គាហកវិកប្បរហិតំ ទានបារមិំ បរិបូរេតុំ ឧស្សុក្កមាបន្នានំ ពោធិសត្តានំ មមត្តិ បរិគ្គហិតវត្ថុ យាចន្តស្ស យាចកស្ស ន បរិច្ចជិតុំ យុត្តំ, បិរាទេណាបិ ទាយកានុជនេហិ។ សព្ពសត្តា ពោធិសត្តានំ អយំ អាចិណ្ណសមាចិណ្ណធម្មោ កុលវំសោ កុលប្បវេណី, យថិទំ សព្ពស្ស បរិច្ចាគោ។ តត្ថ ច ចិរសមេតា បិយតរវត្ថុបរិច្ចាគោ, ន ហិ កេចិ ពោធិសត្តា ចសាតុកាតំ រជ្ជស្សិរិយាទិធនបរិច្ចាគំ, អត្តនោ សីសនយនាទិអង្គបរិច្ចាគំ, បិយជីវិតបរិច្ចាគំ, កុលវំសបតិដ្ឋាបកបិយបុត្តបរិច្ចាគំ, មនាបចារិនីបិយភរិយាបរិច្ចាគន្តិ ឥមេ បញ្ច មហាបរិច្ចាគេ អបរិច្ចជិត្វា ពុទ្ធា នាម ភូតបុព្វា អត្ថិ។ តថា ហិ មង្គលេ ភគវតិ ពោធិសត្តភូតេ ពោធិបរិយេសនំ ចរមានេ ច ចរិមត្តភាវតោ តតិយេ អត្តភាវេ សបុត្តទារេ ឯកស្មិំ បព្ពតេ វសន្តេ ខរទាឋិកោ នាម យក្ខោ មហាបុរិសស្ស ទានជ្ឈាសយតំ សុត្វា ព្រាហ្មណវណ្ណេន ឧបសង្កមិត្វា មហាសត្តំ ទ្វេ ទារកេ យាចិ។

មហាសត្តោ “ទទាមិ ព្រាហ្មណស្ស បុត្តកេ”តិ ហដ្ឋបហដ្ឋោ ឧទកបរិយន្តំ បថវិំ កម្បេន្តោ ទ្វេបិ ទារកេ អទាសិ។ យក្ខោ ចង្កមនកោដិយំ អាលម្ពនផលកំ និស្សាយ ឋត្វា មហាសត្តស្ស បស្សន្តស្សេវ មូលកលាបំ វិយ ទ្វេ ទារកេ ខាទិ។ អគ្គិជាលំ វិយ លោហិតធារំ

ក្កិរយាត៌ ឃក្លស្ស យុ៌ ឌ្ឍលិរកត្តស្ស យហាបុរិសស្ស “ចទ្ធោសិ ចត យំ ឃទេក្លា”តិ ក្ជុជ្ញុតកចិត្តុប្បាទស្ស ឌ្ឍកាសំ អទេក្តស្ស ក្ខបិឃរកាសល្លស្ស ស្វុកាចិតត្តា អតីតឆយ្ខាត៌ អប្បជិសត្តិសកាចរតា អតិច្ឆាឌិចរសត សន្លាទាត៌ ស្វុបរិយទ្ធិតកាចរតា ច ឲុចំ ក្ខត្តុទ្ធិតិរកត បកក្កុតា អសារទត សន្លារកលិរបត “ប្វុរិតា ចត រយ ទាតបិរយី, យហត្តិ ចត រយ អត្ថុំ សារឆត្វា ក្ខត៌ អធិកត”ត្តិ

រសាយតស្សរយច ក្ខប្បុជ្ជិ៍ រសា ក្ខត៌ អតទ្ធាសាឆារហំ តស្ស៊ិ លរល អត្តរតា ចិត្តាចារំ ខាត្វា “ក្ខយស្ស តិស្សទេក្ខុត អភាករត ក្ខយិតាច តីហារទត សទីរតា រស៊ិរឃា តិក្លុយត្តុ”តិ បត្វុតយកាសិ៍ តស្ស តំ បត្វុត៌ តិស្សាឃ ឡុដ្ឋុក្ខុតស្ស សទីរប្បកា តិច្ឆរយច ទសសហស្សិរលិកធាតុំ ចរិត្វា អដ្ឋាសិ (ឆ៍ ស៍ អដ្ឋ៍ តិទាតកចា)៍ ឲុចំ អទេក្ខាបិ រឌាឈិសត្តា អត្តរតា បិឃតរំ ប្វុត្តទារំ បរិច្ឆុខិត្វា សត្តាឡុតត្តាលំ បជិចិត្តិស្ស៍

អបិ ច ឃចា តាយ រកាចិ បុរិរសា កស្សចិ សត្តិរក កាយំ ចា ឌតបទំ ចា រកលិឃា ករហត្វា កយ្ហុំ កទេរាទត្តា អត្តរតា អទេត្តចាសិកាត៌ ចា បយាទេត ប្វុតិក្សុតំ ឆត៌ ឆារទេឃ្យ, តរេយត៌ រសា កាហារបត្វា ពាត្ថុតាការំ បរចរសឃ្យ៍ តស្ស ឲុចយស្ស “អហំ រលា ក្ខយស្ស ទទេត្តា កយ្ហុំ កទេរាទត្តា ឲុត្តុកំ តាយ ឆត៌ ឆារទេយិ, រតភាហំ ទទេត្តា ពាត្ថុតាការេរ បរចសិរតា, សចាហំ ក្ខរឆច រហាយិ, អត្តាតត្ថា ឌីរឃឃ្យ, ប្វុត្តទារកយ្ហុកទេរបិរិសា ច រយ ឌីចិកាបកតា យហត្តិ អតឃញ្ញុសត៌ អាបទេជ្ជឃ្យុំ៍ ឃំត្វុតាហំ ទទេត្តា អារទេរាចត្វា អត្តរតា ប្វុត្តុំ ចា កតិដ្ឋុកាតរំ ចា ក្ខឆ ចរបត្វា តិក្លុរឃឃ្យ ៍ ឲុចាហំ ក្ខរតា ពាត្ថុតរតា យុរត្តា តឆិទទេស្សច ឃចាយិត្តំ ឃចារសត្តិច្ជិ ឆត៌ សំហរិត្វា ទទេត្តា ទត្វា តយ្យិ ពាត្ថុតរតា រយារចយិ, អប្បយរត្តាច ហុត្វា ក្ខដ្ឋុាតពារលត អត្តរតា សយ្យត្តិ បជិបិកតិកំ កទិស្សាឃី”តិ៍ រសា តចា កទេឃ្យ៍ ឲុចំ សយ្យទយិត៌ ទដ្ឋុត្តុ៍

តត្រិត៌ ឌ្ខបយ្ខសំសត្ថុត៌ – ទាខា ចិឃ កយ្ហុំ, ពាត្ថុតាការេរា ចិឃ សំសារេរា, ទទេត្តា ពាត្ថុតាការេរ ធបិតបុរិរសា ចិឃ កយ្ខចរសត សំសារចារេរក ជិរតា យហាបុរិរសា, តស្ស ពាត្ថុតាការេរ ជិតបុរិសស្ស តត្វុ ប្វុត្តស្ស ចា កាត្យុរតា ចា បទាឈិតកាចកទេរលាត រតសំ អត្តរតា ច ទ្យុក្លុប្បរយាចត៌ ចិឃ យហាបុរិសស្ស អត្តរតា ប្វុត្តាឌិរក បទេរសំ ទត្វា សត្តាឡុតត្តាលប្បជិលិរកត សត្តាសត្តាត៌ ចទ្ធុទ្យុក្លុប្បរយាចត៌, តស្ស ចិកតទ្យុក្លុស្ស រតហិ សត្តិ ឃចាឆិរប្បតសយ្យត្តិឃំ បតិដ្ឋុាត៌ ចិឃ យហាបុរិសស្ស អទហត្តុយរក្កុត អបកតចទ្ធុទ្យុក្លុស្ស ឡុដ្ឋុការចត ទសពាលិឌិសត្តាឡុតត្តាលសយ្យត្តិសយត្លាករយា អត្តរតា ចចតការកាត៌ ចិជ្ជុត្តឃាឌិសយ្យត្តិសយត្លាករយា ចាតិ ឲុចំ អតចជ្ជុសការចា ឲុច យហាបុរិសាត៌ ប្វុត្តទារបរិច្ឆារកា៍ ឲុរតរតច តរឃត រតសំ អក្កុឌីចិតបរិច្ឆារក ឃា រចាទតា, សាបិ ចិរសាឆិតាតិ រចឌិតត្តាតិ៍

ឲុចំ បត យហារសត្តត យទ្ធិទេចិឃា ឌិត្លាឃ សទេក្កា អដ្ឋុរិឃក្ខុតចិត្តុខារតា ហុត្វា –

“សទេត្តា ឌិតា រត បច្ឆុហា, រឃ ឌិត្តា រឃ ច យាត្យុសា;

តិត្លាឌិតា រត បចឌី, សទេក្កា រត តិជិចំ ករតា៍ (ខា៍ ១៍១១៍១១២៦-១១២៣);

“ទុក្ខុចំ ទទយាតាត៌, ទុក្កុរំ កយ្ហុ កត្តាតំ;

អសន្តោ នានុកុព្ពន្តិ, សតំ ធម្មោ ទុរន្នយោ។

“តស្មា សតញ្ច អសតំ, នានា ហោតិ ឥតោ គតិ;

អសន្តោ និរយំ យន្តិ, សន្តោ សគ្គបរាយណា”តិ។ (ជា។ ២។២២។២២៥៣-២២៥៤) –

អាទិនា នយេន មហាបុរិសស្ស ទានានុមោទនវសេន ថុតិំ អកាសិ។

តត្ថ បច្ចូហាតិ បច្ចត្ថិកា។ ទិព្វាតិ ទិព្វយសបដិពាហកា។ មានុសាតិ មនុស្សយសបដិពាហកា។ កេ បន តេតិ? មច្ឆរិយធម្មា, តេ សព្វេ បុត្តទារំ ទេន្តេន មហាសត្តេន ជិតាតិ ទស្សេតិ។ ទុទ្ទទន្តិ បុត្តទារាទិទុទ្ទទំ ទទមានានំ តមេវ ទុក្ករំ កុព្ពតំ តុម្ហាទិសានំ កម្មំ អញ្ញោ សាវកបច្ចេកពោធិសត្តា នានុកុព្ពន្តិ, បគេវ អសន្តោ មច្ឆរិនោ។ តស្មា សតំ ធម្មោ ទុរន្នយោ សាធូនំ មហាពោធិសត្តានំ បដិបត្តិធម្មោ អញ្ញេហិ ទុរនុគមោ។

ឯវំ សក្កោ មហាបុរិសស្ស អនុមោទនវសេន ថុតិំ កត្វា មទ្ទិំ ទេវិំ និយ្យាតេន្តោ –

“ទទាមិ ភោតោ ភរិយំ, មទ្ទិំ សព្វង្គសោភនំ;

ត្វញ្ចេវ មទ្ទិយា ឆន្នោ, មទ្ទី ច បតិនោ តវា”តិ។ (ជា។ ២។២២។២២៥៦) –

វត្វា តំ មទ្ទិំ បដិទត្វា ទិព្វត្តភាវេន ជលន្តោ តរុណសុរិយោ វិយ អាកាសេ ឋត្វា អត្តានំ អាចិក្ខន្តោ –

“សក្កោហមស្មិ ទេវិន្ទោ, អាគតោស្មិ តវន្តិកេ;

វរំ វរស្សុ រាជិសិ, វរេ អដ្ឋ ទទាមិ តេ”តិ។ (ជា។ ២។២២។២២៦២) –

វត្វា វរេហិ និមន្តេសិ។ មហាសត្តោបិ “បិតា មំ បុនទេវ រជ្ជេ បតិដ្ឋាបេតុ, វជ្ឈប្បត្តំ វធតោ មោចេយ្យំ, សព្វសត្តានំ អវស្សយោ ភវេយ្យំ, បរទារំ ន គច្ឆេយ្យំ, ឥត្ថីនំ វសំ ន គច្ឆេយ្យំ, បុត្តោ មេ ទីឃាយុកោ សិយា, អន្នបានាទិទេយ្យធម្មោ ពហុកោ សិយា, តញ្ច អបរិក្ខយំ បសន្នចិត្តោ ទទេយ្យំ, ឯវំ មហាទានានិ បវត្តេត្វា ទេវលោកំ គន្ត្វា តតោ ឥធាគតោ សព្វញ្ញុតំ បាបុណេយ្យ”ន្តិ ឥមេ អដ្ឋ

វរេ អទាសិ។ សក្កោ “ន ចិរស្សេវ បិតា សញ្ជយមហារាជា ឥធេវ អាគន្ត្វា តំ គហេត្វា រជ្ជេ បតិដ្ឋាបេស្សតិ, ញាតរោ ច សព្ពោ តេ មនោរថោ មត្ថកំ បាបុណិស្សតិ, មា ចិន្តយិ, អប្បមត្តា ហោហី”តិ ឱវទិត្វា សកដ្ឋានមេវ គតោ។ ពោធិសត្តោ ច មទ្ទីទេវី ច សមោទមានា សក្កទត្តិយេ អស្សមេ វសិំសុ។

ជូជកោបិ កុមារេ គហេត្វា គច្ឆន្តោ ទេវតា អារក្ខមកំសុ។ ទិវសេ ទិវសេ ឯកា ទេវធីតា រត្តិភាគេ អាគន្ត្វា មទ្ទិវណ្ណេន កុមារេ បដិជគ្គិ។ សោ ទេវតាធិគ្គហិតោ ហុត្វា “កលិង្គរដ្ឋំ គមិស្សាមី”តិ អឌ្ឍមាសេន ជេតុត្តរនគរមេវ សម្បាបុណិ។ រាជា វិនិច្ឆយេ និសិន្នោ ព្រាហ្មណេន សទ្ធិំ ទារកេ រាជង្គណេន គច្ឆន្តេ ទិស្វា សញ្ជានិត្វា ព្រាហ្មណេន សទ្ធិំ តេ បក្កោសាបេត្វា តំ បវត្តិំ សុត្វា ពោធិសត្តេន គហិតនិយាមេនេវ ធនំ ទត្វា កុមារេ កិណិត្វា ន្ហាបេត្វា ភោជេត្វា សព្ពាលង្ការបដិមណ្ឌិតេ កត្វា រាជា ទារកំ ផុស្សតិទេវី ទារិកំ ឧច្ឆង្គេ កត្វា ពោធិសត្តស្ស រាជបុត្តិយា ច បវត្តិំ សុណិំសុ។

តំ សុត្វា រាជា “ភតហន្ទំ វត មយា កត”ន្តិ សំវិគ្គមានសោ តាវទេវ ទ្វាទសអក្ខោហិណីបរិមាណំ សេនំ សន្នយ្ហិត្វា វង្កបព្ពតាភិមុខោ បាយាសិ សទ្ធិំ ផុស្សតិទេវិយា ចេវ ទារកេហិ ច។ អនុក្កមេន គន្ត្វា បុត្តេន ច សុណិសាយ ច សមាគញ្ឆិ។ វេស្សន្តរោ បិយបុត្តេ ទិស្វា សោកំ សន្ធារេតុំ អសក្កោន្តោ វិសញ្ញី ហុត្វា តត្ថេវ បតិ, តថា មទ្ទី មាតាបិតរោ សហជាតា សដ្ឋិសហស្សា ច អមច្ចា។ តំ ការុញ្ញំ បស្សន្តេសុ ឯកោបិ សកភាវេន សន្ធារេតុំ នាសក្ខិ, សកលំ អស្សមបទំ យុគន្ធរវាតបមទ្ទិតំ វិយ សាលវនំ អហោសិ។ សក្កោ ទេវរាជា តេសំ វិសញ្ញីភាវមុបគតត្តំ បោក្ខរវស្សំ វស្សាបេសិ, តេមេតុកាមា តេមេន្តិ, អតេមេតុកាមានំ បទុមបត្តេ បតិតវស្សំ វិយ វិនិវត្តិត្វា ឆកំ គច្ឆតិ។ សព្ពេ សញ្ញំ បដិលភិំសុ។ តទាបិ បថវីកម្បាទយោ ហេដ្ឋា វុត្តប្បការា អច្ឆរិយា បាតុរហេសុំ។ តេន វុត្តំ –

១១០។

“បុតាបទិ ព្រហ្មារញ្ញេ, មាតាបិតុសមាគមេ;

ការុញ្ញំ បរិទេវន្តេ, សល្លបន្តេ សុខំ ទុខំ។

១១១។

“ហិរោត្តប្បេន គរុនា, ឧភិន្នំ ឧបសង្កមិ;

តទាបិ បថវី កម្បិ, សិនេរុវនវដំសកា”តិ។

តត្ថ ករុណំ បរិទេវន្តេតិ មាតាបិតរោ អាទិំ កត្វា សព្វំ អាគតជនេ ករុណំ បរិទេវមានេ។ សល្លបន្តេ សុលំ ទុលត្តិ សុលទុក្ខំ បុដ្ឋិតា បដិសន្ថារចេសេត អាលិបសល្លាបំ ករោន្តេ។ ហិរោត្តប្បេន កុតា ហេតុត្តិ ឋានេ សិថិតំ ចចតំ កេហត្វា អទ្ធសកំ ឆនេមុ ធិតំ មំ បត្ថានមិរុទ្ធតិ ធិត្តប្បកោបំ អកត្វា ហេកាសុ ឧតោសុ មាតាបិតូសុ ឆមុការចសមុស្សិតោត ហិរោត្តប្បេតេច យឆាន្នេប ហេបសក្កមិ។ តោត មេ ឆមុតោឌេត តទាបិ បព្វជិំ កមិ។

អថ សត្ថា មហារាជា នៅថិសត្តំ ពយាបេត្វា រដ្ឋំ បដិច្ឆាបេត្វា តក្កលោក្ខាច គោសមុស្សុកមុខីតិ ការាបេត្វា តាឍបេត្វា សត្ថាកិលាធិក្ខុសិតំ ឆេចរាជានមិច ចិរោចមាតំ សហ មក្កិឆេចិយា ររដ្ឋ អភិសិញ្ចិត្វា តាចឆេច ច តតោ បដ្ឋាយ ក្វាឆសអក្ខោកតឹបរិយាលាយ ចត្ត្រក្កិតិយា សេតាយ ច បុត្តំ បរិចារយិត្វា ចក្កបត្តតោ ឃាច ឌេត្តត្វរតកោ សក្កិ មោនតមក្កំ អលក្ការេបត្វា ក្ខិហិ មានេសហិ សុខេតេច តករំ បឆេសេសិ។ មហាឌេតោ ហេតូអារំ បឹតិមោតសម្បំ បដិសំចេឆេសិ។ ឆេលុក្ខោបិឆមោ បចត្តិសុ។ តកោរ ច តក្កិកេរិ ចរាបេសុំ អត្តមេសោ ពិពូអារេរ ហេបិធាយ សន្ថោសំ ជាត្តគេ ធិតាតំ ជាត្តគមោក្ខោ អហោសិ។ សោ តករំ បចិដ្ឋជិចសេសេច បត្តុសការេល ចិត្តេសិ – “ឌេវ ចិកាតាយ ឧត្តិយា មយាកតកាចំ សុត្វា ឃាចកា អាកមិស្សន្តិ, តោសាហំ កិំ ឆស្សាមី”តិ។ តម្ពិ លលោ សក្កស្ស អាសនំ ហេណ្ហាការំ ឆស្សេសិ។ សោ អាចឌ្ជេត្វា តំ ការណំ ញាត្វា តាចឆេច រាជនិវេសនស្ស បុរិមចត្តុំ បច្ឆិមចត្តុញ្ញា ពដិប្បមាណំ ប្លោន្តា ឈគមេឃោ ចិយ សត្តរតនចស្សំ ចស្សាបេសិ។ សកលតករេ ឌណ្ណុប្បមាណំ ចស្សាបេសីតិ។ តោត ចុត្តំ –

១១១។

“បុត្តាបទំ ពោហារញ្ញា, តិក្ខមិត្វា សមោតាតិកិ;

បចិសាមិ បុរំ រម្មំ, ឌេត្តត្តំ បុរុត្តមំ។

១១២។

“រតតាតិ សត្ត ចស្សិសុ, មហាមេឃោ បចស្សថ;

តទាបិ បព្វជិ កមិ, សិតេស្វចតចដំ សកា។

១១៣។

“អនេកតភាយំ បព្វជិំ, អចិន្ត្តាយ សុលំ ទុលំ;

សាបិ ជាតបាលិ យមិ្ហ សត្តក្ខត្តុំ បកយ្យធា"តិ។

ឲចំ សត្តទេតភចេស្ស ចុរេ្ឌ បុគឌិចរេស យហាសេត្តា "ឈេយំ ក្យលិតំ បុរិយបន្ធិយចត្វុស្ស ចុរ្ឌផតំ, ទេតសេឡាច ហោត្យ"តិ ជារេបត្វា អចរេសំ អាហទារេបត្វា អត្តនោ រេកហចត្ថុម្ពិ ឆតេត សត្ថិ រេកាដ្ឋាការេស្ស ឱ្យកិទារេបត្វា យហាជាតំ បចទេត្តសិ។ អទេចតភាឈំ បឆឌីតិ ទេចតភារេហិតា អឈំ យហាក្នុតា បឆឌី, ទេឆចតា បភ ទេចតភាសហិតា។ អចិន្ត្យាឈ ស្យុចំ ក្យុលត្តិ អទេចតភត្តា ឲច ស្យុចំ ក្យុត្តិ អឌាតិត្វា។ សតិបិ ស្យុលក្យុត្តបច្ចូឈសំឈោរេក ចំ តាត្យុកចត្តិ។ សាបិ ជាតបាលិ យឈ្យុត្តិ ឲចំក្នុតាបិ សា យហាបឆឌី យយ ជាតបុញ្ញាត្យុកាចទេហត្យ។ សត្តក្ខត្តុំ បកយ្យធាតិ អដ្ឋចស្សិកកាលេ ហឆយមំសាឌីតិបិ ឈាចកាតំ ឆទេឆយ្យុត្តិ ជាតគ្គ្យាសឃ្យុប្យាទេឆ យក្ខុលហត្ថិជាទេត បព្ពាឌភកាលេ បចត្តិតយហាជាទេត បុត្តជាទេត កទិឈាជាទេត ចក្កបព្វទេត ខាតិសយាកេរយ តកទំ បចិដ្ឋឌិចរេស ទតតចស្សកាលេតិ ទ្ពុទេយស្ស ផាទេតស្ស សត្តចាទំ អកយ្យិត្វ។ ឲចំ ឲកស្មិំ ឈេច អត្តភាទេច សត្តក្ខត្តុំ យហាបឆចិកយ្យតាឌិអឆ្ឆរិឈបាតុ្យកាចទេហត្យុក្នុតាតិ ឈាចតាឃ្យុកំ យហាជាតាតិ បចទេត្តត្វា យហាសេត្តា អាឃ្យុបរិទេឈាសាទេត ត្យុសិតបុទេរ ក្ខប្យុឌ្ឋិ។ ទេតភាហ ភកចា –

"តទេតា ទេចស្សត្តទេរា ទាឌា, ជាតំ ឆត្វាត លត្តិទេឈា;

កាឈស្ស ទេកឆា សប្យទេឡាា, សក្កំ ទេសា ក្ខបបឌ្ឍធា"តិ។ (ឌា។ ១។១១។១៣៣០);

តឆា ឌ្វឌទេកា ទេឆចឆេត្តា អទេហាសិ, អយិត្តតាបតា ចិន្ត្យាយាលចិកា , ទេចតបុទេត្តា លទេគ្គា, អច្ចុតតាបទេសា សារិបុទេត្តា, សទេក្កា អត្យុទេន្ធា, យន្ថិ ទាហុលយាតា, ឌាលិក្យុយាទេរា ទាហុទេលិ, កញ្ឈាឌិតា ក្ខប្យលចណ្ណា, យាតាបិតទេរា យហាទាឌក្យុលិតិ, ទេសសបរិសា ត្យុន្ធបរិសា, ទេចស្សត្តទេរា ទាឌា ទេលិកភាទេធា។

ទ្ពុផាបិ ទេហដ្ឋា ចុត្តភទេឈទេតច ឈធាទហំ ទេសសបរិទេយិទេឈា តិន្ធាទេទតព្ពា។ តធា យហាសេត្ត ក្យុន្ធិកទេត យាត្យុ ទេឆចសិកំ លសតសហស្សាតិ ចិស្សទេឌ្ឍត្វា ជាតំ ជាត្យុកាយតាទេជាហឡូឌ្ឍ, តធា ឌឹឈយាទេតបិ ឆតស្ស បរិក្ខឈាភាទេចា, ឌាតក្ខទេណ ឲច ហត្ថំ បសាទេត្វា "ជាតំ ឆស្សាយិ, អត្ថិ កិញ្ចិ"តិ ចាចាតិន្ធាទលំ, ចត្យុបញ្ចចស្សិកកាលេ អត្តទេនា អលង្កាទេស្ស ឆាតឹតំ ហត្ថកតស្ស បុត អក្កទេហត្យុកាយតា, អដ្ឋចស្សិកកាលេ ហឆយមំសាឌិកស្ស អត្តទេនា សទីទាចឈចស្ស ជាត្យុកាយតាតិ ឲចយាឌិកា សត្តក្ខត្តុំ យហាបឆចិកយ្យតាឌិអទេតកឆ្ឆរិឈបាតុ្យកាចទេហត្យុក្នុតា ទ្ពុឆ យហាបុរិសស្ស ក្យុណាត្យុកាចា ចិកាទេចតព្ពា។ ទេតទេតចំ ចុច្ចតិ –

"ឲចំ អច្ឆរិឈា ទេហទេត, អព្ភុតា ច យទេហសិទេតា…ទេប…;

ទេតស្ស ចិត្តប្យសាទេជាបិ, ក្យុក្ខទេតា បរិទេយាចទេឈ;

បគេចាតុកិរិយា ទេវំ, ផល្ហុស្ស អត្ថផល្ហុតោ”តិ៎

ចេយ្យត្ថុវចរិយាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៎

១០៎ សសបណ្ឌិតចរិយាចណ្ណតា

១១៥-៩៎ ជសមេ យជា ហោមិ, សសកោតិ អហំ, សារិបុត្ត, ទៅធិបរិយេសតំ ចរមានោ យជា សសបណ្ឌិតោ ហោមិ៎ ទៅធិសត្តា ហិ

កម្ពុចសិប្បត្តាបិ តាឌិសានំ តិរច្ឆានានំ អត្តរូបញ្ញត្តំ តិរច្ឆានយោតិយំ តិព្វត្តត្តិ៎ បចតចាវកោតិ យហាចតចារី៎ ឥន្ត្រាឌិតិលាតិ

រុក្ខកច្ឆុស្ស បណ្ណាតិ យំកិញ្ចិ សាកំ រុក្ខតោ បតិតផលានិ ច គតេក្ខា ឧតស្សាតិ តិលបណ្ណសាកផលគតេក្ខា៎ បរហេឌតចិចខ្ចិតោតិ

បរបីឡអាចិរហិតោ៎ សុត្តបិតោ ចាតិ វេឌ្ឍបិតោ ច៎ អហំ តទាតិ យទាហំ សសកោ ហោមិ, តទា ឧតេ យក្កដាទយោ តយោ

សហាយេ ហ្វចទាមិ៎

១១៧៎កិរិយេ កល្យាណបាបកេតិ កុសលេ ចេច អកុសលេ ច កម្មេ៎ បាបានិតិ អត្ថសាមតាការឌស្សនំ៎ តត្ថ បាបានិបរិចជ្ជចាតិ

បាណាតិបាតា...បេ... មិច្ឆាឌិដ្ឋិតិ ព្វយាតិ បាបានិ បរិចជ្ជថ៎ កល្យាណេ អភិតិចិស្សថាតិ ទានំ សីលំ...បេ... ឌិដ្ឋុជុកម្មត្តិ ព្វធំ កល្យាណំ,

ព្វយស្មិំ កល្យាណេ អត្តតោ កាយចាចាចិត្តានិ អភិមុខភាចេត តិចិស្សថ, ព្វមំ កល្យាណបដិបត្តិំ បដិបជ្ជថាតិ អត្ថោ៎

ឧចំ យហាសត្តោ តិរច្ឆានយោតិយំ តិព្វត្តោបិ ឆាកលសម្បត្តាយ កល្យាណមិត្តោ ហុត្វា ទេវំ តិណ្ណំ ឌតានំ កាលេត កាលំ វេបកតានំ

ហ្វចាឌចសេត ផម្មំ ទេសេសិ៎ ទេ តស្ស ហ្វចាឌំ សម្បដិច្ឆិត្វា អត្តតោ ចសតដ្ឋានំ បចិសិត្វា ចសត្តិ៎ ឧចំ កាលេ កច្ឆន្តេ ទៅធិសត្តោ

អាកាសំ ហ្វលេិកេត្វា ចត្ថបិរិបុរិ ឌិស្វា “វេបោសថកម្មំ គរោថា”តិ ហ្វចឌិ៎ តេតាហ –

១១៥៎

“វេបោសថម្ពិ ប្រតិចេសេ, ចត្ថុំ ឌិស្វាន បុរិតំ;

ឧទេវំ តត្ថ អាចិក្ខិំ, ឌិចសោ អជ្ជុបោសថោ៎

១១៦៎

“ដាតាតិ បដិឃារេដឆ, ដក្លិលោឃ្យស្ស ដាពេច;

ដត្វា ដាត់ ដក្លិលោឃ្យ, ្លបចស្សធុបេិលឆ”ត្តិ៉

ពត្ថ ចត្ថិ ជិស្វា ត ប្ញុទិតត្តិ ដុញ្ហាបក្លចាតុក្ខសិឃំ ជ្រែលក់ អបទិប្ញុណ្ណការេចត ចត្ថិ ត បទិប្ញុទិត់ ជិស្វា ពេពា ចិការពាឃ ទត្តិឃា អទុញ្ហក្កូបតេចលិឃេបេច ្លេបិលឆបិ្រ្កិចេលេ បត្ថទេលេ ឲុពេសំ បក្កដាឌីត់ បឃ្វ្យាលហាឃាត់ ជិចេលា អដ្ឋុបេិលេធា៉ ពស្មា “ដាតាតិ បដិឃារេដឆា”តិអាជិតា ពត្ថ ្លេបិលឆជិចេលេ បដិបត្តិចិឆាត់ អាទិក្លិត្តិ ឃោរេខពត្ថ៉ា៉ ពត្ថ ដាតាតីតិ ដេឃ្យឆេខ្យ៉ បដិឃារេដធាតិ ឃឆាលត្តិ ឃឆាតាល់ លេខ្ចឆ៉ ដាពេចតិ ដាត់៉ ្លបចស្សធាតិ ្លេបិលឆកខ្ញុំ កេទាឆ, ្លេបិលឆសឹលិតិ ទក្លិឆ, សឹលេ បតិដ្ឋាឃ ជិត្ថដាត់ បហបគ្យល់ េហាតិ, ពស្មា ឃាចេក លប្បេត្ត ពុេបគ្ពិ លាឌិតព្ពាហារេពា ដត្វា លាេដឃ្យាធាតិ ដេស្សតិ៉

េព “សាឆ្វ”តិ េឆាឆិលត្តស្ស ឌូចាជ់ សិទលា លប្បដិក្ខិត្វា ្លេបិលឆក្កាតិ អឆិដ្ឋហិស្ម៉ េពស្ម ្លដ្ឋេបិេពា បិេពាច “េកាចទ់ បទិេឃសិស្សាមី”តិ តឌីតីទ់ កេពា៉ អេឆេកា ធាឡុព្ពសិេកា លត្ត េទាហិតបេដ្ឋ ្លដ្ឋទិត្វា ចល្លិឃា អាចុលិត្វា តឌីតីេទ ចាលុកាឃ បដិដ្ឋារេដត្វា បេដ្ឋ កញ្ហបត្ថា តឌិឃា អេឆា េលាត់ កស្សិ៉ ្លេដ្ឋា បដ្ឋាកត្ថិ ឈាឃិត្វា ចាលុក់ ចិឃ្នហិត្វា បេដ្ឋ ជិស្វា តឹហទិត្វា “អត្ថិ ត្ន េលា ឲុពេសំ សាយិេកា”តិ ពិក្លត្តុំ េឈារេលត្វា សាយិក់ អបស្សេត្តា ចល្លិឃំ ដំសិត្វា អត្តេតា ចលតក្សេប្ល ដេបត្វា “េចលិឃេបេច លាឌិស្សាមី”តិ អត្តេតា សឹល់ អាចេខ្ជេត្តា តិបខ្ជិ៉ សិក្កាេលិបិ េកាចទ់ បទិេឃលេត្តា ឲុកស្ស េលត្តេកាបកស្ស ក្សដិឃំ េខ្វ ឃំលស្ទលិតិ ឲុក់ េកាឆំ ឲុកត្ថា ដឆិចាទក់ ជិស្វា “អត្ថិ ត្ន េលា ឲុពេសំ សាយិេកា”តិ ពិក្លត្តុំ េឈារេលត្វា សាយិក់ អជិស្វា ដឆិចាទកស្ស ្លក្កហលាទដ្ឋុក់ កឹចាឃំ បេចេលត្វា ឃំលស្ទេល ច េកាឆត្ថា ប្ញុេលត ដំសិត្វា អត្តេតា ចលតក្សេប្ល ដេបត្វា “េចលិឃេបេច លាឌិស្សាមី”តិ អត្តេតា សឹល់ អាចេខ្ជេត្តា តិបខ្ជិ៉ បក្កុេដាបិ ចតលណ្ឌំ បចិសិត្វា អប្ពបិណ្ឌំ អាហទិត្វា អត្តេតា ចលតក្សេប្ល ដេបត្វា “េចលិឃេបេច លាឌិស្សាមី”តិ អត្តេតា សឹល់ អាចេខ្ជេត្តា តិបខ្ជិ៉ ពិណ្ណបិ “អេហា ព្ពុឆ ត្នត ឃាចេកា អាកេដ្ឋឃ្យា”តិ ចិត្តុំ ្លប្បខ្ជិ៉ េពត ចុត្តុំ –

១១០៉

“េព េប សាឆ្វតិ ចត្វាត, ឃឆាលត្តិ ឃឆាតាល់;

ដាតាតិ បដិឃារេដត្វា, ដក្លិលោឃ្យ កេចសិស្ម”ត្តិ៉

េឆាឆិលេត្តា បត “េចលិឃេបេច តិក្លបិត្វា ដត្ថាជិតិលាតិ លាឌិស្សាមី”តិ អត្តេតា ចលតក្សេប្លេឃច តិសិេត្វា ចិេត្តសិ – “បប លត្តិក់ អាកពាត់ ឃាចកាត់ តិលាតិ លាជិត់ ត លក្កា, តិលពណ្ហលិដេឃាបិ បឃ្វ្យាតត្ថិ, លេច េប លត្តិក់ ឃាចេកា អាកបិស្សតិ, អហំ តិេលាត ឃារេបយិ, អត្តេតា លទិេបឃំ ដស្សាមី”តិ៉ េពតាហ កកចា –

១៦៧។

“អហំ និសជ្ជ ចិន្តេមិ, ទានំ ទក្ខិណានុច្ឆវំ;

យទិហំ លភេ ទក្ខិណេយ្យំ, កិំ មេ ទានំ ករិស្សតិ។

១៦៨។

“ន មេ អត្ថិ តិលា មុគ្គា, មាសា វា តណ្ឌុលា ឃតំ;

អហំ តិណេន យាបេមិ, ន សក្កា តិណ ទាតវេ។

១៦៩។

“យទិ កោចិ ឯតិ ទក្ខិណេយ្យោ, ភិក្ខាយ មម សន្តិកេ;

ទជ្ជាហំ សកាយត្តានំ, ន សោ តុច្ឆោ គមិស្សតី”តិ។

តត្ថ ទានំ ទក្ខិណានុច្ឆវន្តិ ទក្ខិណាការេន អនុច្ឆវិកំ ទានំ ទក្ខិណេយ្យស្ស ទាតព្ពំ ទេយ្យធម្មំ ចិន្តេមិ។ យទិហំ លភេតិ យទិ អហំ កិញ្ចិ ទក្ខិណេយ្យំ អជ្ជ លភេយ្យំ។ កិំ មេ ទានំ ករិស្សតីតិ កិំ មម ទាតព្ពំ ករិស្សតិ។ ន សក្កា តិណ ទាតវេតិ យទិ ទក្ខិណេយ្យស្ស ទាតុំ តិលមុគ្គាទិកំ មយ្ហំ នត្ថិ, យំ បន មម អាហារភូតំ, តំ ន សក្កា តិណំ ទក្ខិណេយ្យស្ស ទាតុំ។ ទជ្ជាហំ សកាយត្តានន្តិ កិំ វា មយ្ហំ ឯតាយ ទេយ្យធម្មចិន្តាយ, ននុ ទេហោ ច មយ្ហំ អនវជ្ជំ អបរាធីនតាយ សុលភំ បរេសំ បរិភោគារហំ សរីរំ សចេ កោចិ ទក្ខិណេយ្យោ មម សន្តិកំ អាគច្ឆតិ, តស្មិំ សកាយត្តានំ តស្ស ទជ្ជាហំ។ ឯវំ សន្តេ ន សោ តុច្ឆោ មម សន្តិកំ អាគតោ អរិត្តហត្ថោ ហុត្វា គមិស្សតីតិ។

ឯវំ មហាបុរិសស្ស យថាភូតសភាវំ បរិវិតក្កេន្តស្ស បរិវិតក្កានុការេន សក្កស្ស បណ្ឌុកម្ពលសិលាសនំ ឧណ្ហាការំ ទស្សេសិ។ សោ អាវជ្ជេន្តោ ឥមំ ការណំ ទិស្វា “សសរាជំ វីមំសិស្សាមី”តិ បឋមំ ឧទ្ទស្ស វសនដ្ឋានំ គន្ត្វា ព្រាហ្មណវេសេន អដ្ឋាសិ។ តេន “កិមត្ថំ, ព្រាហ្មណ, ឋិតោសី”តិ ច វុត្តេ សចេ កិញ្ចិ អាហារំ លភេយ្យំ, ឧបោសថិកោ ហុត្វា សមណធម្មំ ករេយ្យន្តិ។ សោ “សាធុ តេ អាហារំ ទស្សាមី”តិ អាហ។ តេន វុត្តំ –

“សព្ព មេ ទោហិតា មច្ឆា, វុឌ្ឍកា ផលយុត្តកា;

ញាណំ ព្រាហ្មណ មេ អត្ថិ, ឯតំ ញត្វា វទេត វសា”តិ។ (ជា. ១.៣.៩១);

ព្រាហ្មណោ “បគេវ តាវ ហោតុ, បច្ឆា ជានិស្សាមី”តិ តស្សេវ សិក្ខាលស្ស យក្ខស្ស ច សន្តិកំ គន្ត្វា ទេហិបិ អត្តនោ ចិន្តិតានេហិ ទេយ្យធម្មេហិ តិយន្តិតោ “បគេវ តាវ ហោតុ, បច្ឆា ជានិស្សាមី”តិ អាហ។ តេន វុត្តំ –

“វស្ស មេ ទេវបិលស្ស, វត្តិកត្តំ អបិភតំ;

មំសស្សលិ ច វទ្ធ ទោណា, ឲកញ្ចា ជលិចារកំ;

ញាណំ ព្រាហ្មណ មេ អត្ថិ, ឯតំ ញត្វា វទេត វសា”តិ។

“អណ្ឌបក្កំ ជកំ សីតំ, សីតច្ឆាយា មនោរមា;

ញាណំ ព្រាហ្មណ មេ អត្ថិ, ឯតំ ញត្វា វទេត វសា”តិ។ (ជា. ១.៣.៩៦-៩៧);

តត្ថ វស្សាតិ អយុស្ស។ វត្តិកត្តំ អបិភតន្តិ វត្តិកោដភតោ អបភិតំ។ មំសស្សលិ ច វទ្ធ ទោណាតិ អង្គារបក្កានិ វទ្ធ មំសស្សលានិ ឲកា ច ទោណា។ ជលិចារកន្តិ ជលិចារកោ។

១៣៣. អថ ព្រាហ្មណោ សសបណ្ឌិតស្ស សន្តិកំ គតោ។ តេនាបិ “កិមត្ថមាគតោសី”តិ វុត្តោ តថេវាហ។ តេន វុត្តំ “មម សង្កប្បមញ្ញាយា”តិអាទិ។

តត្ថ មម សង្កប្បមញ្ញាយាតិ វុត្តោ វុត្តប្បការំ បរិចិតក្កំ ជានិត្វា។ ព្រាហ្មណវណ្ណិតាតិ ព្រាហ្មណរូបេន អត្តភាវេន។ អាសយន្តិ វសតគុម្ពំ។

១៣៤-៥. សង្គហេត្វាតិ សម្មំ សង្គាហកភាវេន គហេត្វា។ ឈាយហេតូតិ អាហារហេតុ។ អជិក្ខបុត្តន្តិ ទេយ្យំ កោហិចិ អទោនិសិន្នេហិ អជិក្ខបុត្តំ ជានមនន្តិ វុត្តមជានំ “អជ្ជ ជស្សាមិ តេ អហ”ន្តិ ចត្វា មុចំ សីលក្ខន្ធបេតោ, អឃុត្តំ តេ បទោហជភន្តិ តំ បិណ្ឌាតិបិតតោ អបនេត្វា

ទទាតិ តស្ស បរិភោគយោគ្គំ អត្តានំ កត្វា ទាតុំ “ឯហិ អគ្គិំ បទីបេហី”តិអាទិមាហ។

តត្ថ អហំ បចិស្សាមត្តានន្តិ តយា កតេ អង្គារគព្ភេ អហមេវ បតិត្វា អត្តានំ បចិស្សំ, បក្កំ ត្វំ ខាទិស្សសីតិ តទា បន បក្កំ ត្វំ ខាទិស្សសិ។

១២៨-៩៖ នានាកដ្ឋេ សមានយីតិ សោ ព្រាហ្មណវេសធារី សក្កោ នានាទារូនិ សមានេត្វា វិយ អហោសិ។ មហន្តំ អកាសិ ចិតកំ, កត្វា អង្គារគព្ភន្តិ ចិតកំ ចិនិត្វា អង្គារគព្ភន្តរំ មហន្តំ ជលយន្តំ មម សរីរស្ស និមុជ្ជនប្បហោនកំ តង្ខណញ្ញេវ មហន្តំ ចិតកំ អកាសិ, សហសា បជ្ជលយា អភិនិម្មិនីតិ អធិប្បាយោ។ តេនាហ “អគ្គិំ តត្ថ បទីបេសិ, យថា សោ ខិប្បំ មហា ភវេ”តិ។

តត្ថ សោតិ សោ អគ្គិក្ខន្ធោ ខិប្បំ មហន្តោ យថា ភវេយ្យ, តថា បទីបេសិ។ ឧដ្ឋហិត្វា ទេហតោ កេត្តតិ “សចេ លោមន្តរេសុ បាណកា អត្ថិ, តេ មា មរិំសូ”តិ បំសុកេ មម កេត្តេ តិក្ខត្តុំ វិធុនិត្វា ឧបរិមន្តិ ន តាវ កដ្ឋានិ អាទិត្តានីតិ តេសំ អាទិបតំ ឧបគច្ឆន្តោ ទោសំ ឧបរិមន្តិ គិរិមិ។

១៣០៖ យទា មហាកដ្ឋបុញ្ជោ, អាទិត្តោ ធមធមាយតីតិ យទា បន សោ ទារុរាសិ សមន្តតោ អាទិត្តោ ធាមធមាយតីតិ ជាលសិខានំ ចលនេន “ធមធមា”តិ ឯវំ ករោតិ។ តទុប្បតិត្វា បតតិ, មជ្ឈេជាលសិខន្តរេតិ តទា តស្មិំ កាលេ “មម សរីរស្ស ឈាបនសមត្ថោ អយំ អង្គាររាសី”តិ ចិន្តេត្វា ឧប្បតិត្វា ឧល្លង្ឃិត្វា ជាលសិខានំ អព្ភន្តរេ តស្ស អង្គាររាសិស្ស មជ្ឈេបទុមបុញ្ជេ រាជហំសោ វិយ បមុទិតចិត្តោ សកលសរីរំ ទានមុខេ ទត្វា បតតិ។

១៣១-២៖ បចិន្តំ មយ្ហំ កាយស្មិន្តិ យថា ឃម្មកាលេ សីតលំ ឧទកំ កោចិ បចិន្តំ តស្ស ទរថបរិឡាហំ វូបសមេតិ, អស្សាទំ បីតិញ្ច ឧប្បាទេតិ។ តថេវ ជលិតំ អគ្គិំ ឯវំ តទា បជ្ជលិតំ អង្គាររាសិំ តទា មម បចិន្តស្ស ឧប្បន្នទុក្ខំ នាហោសិ។ អញ្ញទត្ថុ ទានបីតិយា សព្ពទរថបរិឡាហវូបសមោ ឯវ អហោសិ។ ចិរស្សំ វត មេ មនោរថោ មត្ថកំ បត្តោ សរីរាទានេន ទានមុខេ ឧបហិតន្តិ ឧប្បន្នោ អភិបត្តិតោ មនោរថោ មត្ថកំ បត្តោតិ។ តេន វុត្តំ –

១៣២

“ឆវិំ ចម្មំ មំសំ ន្ហារុំ, អដ្ឋិំ ហទយពន្ធនំ;

កេវលំ សកលំ កាយំ, ព្រាហ្មណស្ស អទាសហ”ន្តិ។

តត្ថ ហទយពន្ធនន្តិ ហទយមំសំ បេសិ។ តញ្ហិ ហទយវត្ថុំ ពន្ធិត្វា វិយ ឋិតត្តា “ហទយពន្ធន”ន្តិ វុត្តំ។ អថ វា ហទយពន្ធនន្តិ ហទយញ្ច

ពន្ធនត្តា, ហទយមំសស្សេវ តំ ពន្ធិត្វា វិយ ឋិតយកនមំសស្សាតិ អត្ថោ. កេវលំ សកលំ កាយន្តិ អនវសេសំ សព្វំ សរីរំ.

ឯវំ តស្មិំ អគ្គិម្ហិ អត្តនោ សរីរេ លោមកូបមត្តម្បិ ឧណ្ហាការំ អសក្កោន្តេ ពោធិសត្តោបិ ហិមគព្ភំ បវិដ្ឋោ វិយ ហុត្វា ព្រាហ្មណរូបធរំ សក្កំ ឯវមាហ – “ព្រាហ្មណ, តយា កតោ អគ្គិ អតិសីតលោ, កិំ នាមេត”ន្តិ? បណ្ឌិត, នាហំ ព្រាហ្មណោ, សក្កោហមស្មិ, តវ វីមំសនត្ថំ អាគតោ ឯវមកាសិន្តិ. “សក្ក, ត្វំ តាវ តិដ្ឋតុ, សកលោបិ ចេ លោកោ មំ ទានេន វីមំសេយ្យ, នេវ មេ អទាតុកាមតំ កញ្ចិបិ ឧប្បាទេយ្យ បស្សេយ្យ វា”ន្តិ ពោធិសត្តោ សីហនាទំ នទិ.

អថ នំ សក្កោ “សសបណ្ឌិត, តវ គុណា សកលកប្បម្បិ បាកដា ហោន្តូ”តិ បព្ពតំ បីឡេត្វា បព្ពតរសំ អាទាយ ចន្ទមណ្ឌលេ សសលក្ខណំ អាលិខិត្វា ពោធិសត្តំ តស្មិំ វនសណ្ឌេ តត្ថេវ វនគុម្ពេ តរុណទព្ពតិណបីឋេ និបជ្ជាបេត្វា អត្តនោ ទេវលោកមេវ គតោ. តេបិ ចត្តារោ បណ្ឌិតា សមគ្គា សម្មោទមានា និច្ចសីលំ ឧបោសថសីលញ្ច បូរេត្វា យថាកម្មំ បុញ្ញានិ កត្វា យថាកម្មំ គតា.

តទា ឧទ្ទោ អាយស្មា អានន្ទោ អហោសិ, សិង្គាលោ មហាមោគ្គល្លានោ, មក្កដោ សារិបុត្តោ, សសបណ្ឌិតោ បន លោកនាថោ.

តស្ស ឥធាបិ សីលាទិបារមិយោ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ យថារហំ និទ្ធារេតព្ពា. តថា សតិបិ តិរច្ឆានុបបត្តិយំ កុសលាទិធម្មេ កុសលាទិតោ យថាភូតាវពោធោ, តេសុ អណុមត្តម្បិ វជ្ជំ ភយតោ ទិស្វា សុដ្ឋុ អកុសលតោ ឱរមណំ, សម្មទេវ ច កុសលធម្មេសុ អត្តនោ បតិដ្ឋាបនំ, បរេសញ្ច “ឥមេ នាម បាបធម្មា តេ ឯវំ គហិតា ឯវំ បរាមដ្ឋា ឯវំគតិកា ភវន្តិ ឯវំអភិសម្បរាយា”តិ អាទីនវំ ទស្សេត្វា តតោ វិរមណេ និយោជនំ, ឥទំ ទានំ នាម, ឥទំ សីលំ នាម, ឥទំ ឧបោសថកម្មំ នាម, ឯត្ថ បតិដ្ឋិតានំ ទេវមនុស្សសម្បត្តិយោ ហត្ថគតា ឯវាតិអាទិនា បុញ្ញកម្មេសុ អានិសំសំ ទស្សេត្វា បតិដ្ឋាបនំ, អត្តនោ សរីរជីវិតនិរបេក្ខំ, បរេសំ សត្តានំ អនុគ្គហណំ, ឧឡារោ ច ទានជ្ឈាសយោតិ ឯវមាទយោ ឥធ ពោធិសត្តស្ស គុណានុភាវា វិភាវេតព្ពា. តេនេតំ វុច្ចតិ – “ឯវំ អច្ឆរិយា ហេតេ...បេ... ធម្មស្ស អនុធម្មតោ”តិ.

សសបណ្ឌិតចរិយាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

ឥទានិ “អកិត្តិព្រាហ្មណោ”តិអាទិនា យថាវុត្តេ ទសបិ ចរិយាវិសេសេ ឧទាហរិត្វា និគមេតិ. តត្ថ អហមេវ តទា អាសិំ, យោ តេ ទានវរំ អទាតិ យោ តានិ ឧត្តមទានានិ អទាសិ, សោ អកិត្តិព្រាហ្មណាទិកោ អហមេវ តទា តស្មិំ កាលេ អហោសិំ, ន អញ្ញោតិ. ឥតិ តេសុ អត្តភាវេសុ សតិបិ សីលាទិបារមីនំ យថារហំ បូរិតភាវេ អត្តនោ បន តទា ទានជ្ឈាសយស្ស អតិវិយ ឧឡារភាវំ សន្ធាយ ទានបារមិវសេនេវ ទេសនំ អារោបេសិ. ឯតេ ទានបរិក្ខារា, ឯតេ ទានស្ស បារមីតិ យេ ឥមេ អកិត្តិជាតកាទីសុ (ជា. ១.១៦.៦៩ អាទយោ) អនេកាការវោការា យថា បវត្តិតា ទេយ្យធម្មបរិច្ចាគា យេ សរីរាវយវបុត្តទារបរិច្ចាគា បរមកោដិកា, កិញ្ចាបិ តេ ករុណូបាយកោសល្លបរិគ្គហិតត្តា សព្ពញ្ញុតញ្ញាណមេវ ឧទ្ទិស្ស បវត្តិតត្តា ទានស្ស បរមុក្កំសគមនេន ទានបារមី ឯវ, តថាបិ យេ ទានស្ស

បរយត្តបិរយិក្ខតស្ស បរិក្ខរលាតោយត្តាតស្ស បរិកាចតាចោសត អភិសង្ខរលាតោ ឲតេ ឥាតបរិក្ខារា តាយ៉ ឃស្ស បតេតេ បរិក្ខារា, ត៌ ឥស្សេត៌ “ឌីចិត៌ ឃាចគេ ឥត្វា, ឱ្រម៌ បិរយិ ប្ញរឃិ”ត្តិ ចុត្ត៉ ឲត្ត ហិ ឩបត្វា សសបល្ហិតចរិឃ៌ សេសាសុ តចសុ ចរិឃាសុ ឃឆារហ៌ ឥាតបិរយិឥារតាបបិរយិឃោ ចេឥិតត្ថា, សសបល្ហិតចរិឃ (ចរិឃា៉ ៧៉៧១៤ អាឥឃោ) បត ឥាតបរយត្តបិរយិ៉ តេត ចុត្ត –

“អិក្ខាឃ ឬបកត៌ ឥិង្វា, សគត្តាត៌ បរិក្ខឌិ៖

ឥារតត ឃេ សឃោ តត្តិ, ឲសា ឃេ ឥាតបិរយិ”តិ៉ (ចរិឃា៉ ៧៉តស្សុត្តាត);

កិច្ចាបិ ហិ យហាបុរិសស្ស ឃឆាចុត្ត អកិត្តិព្រាហ្មណាឥិកាលេ អញ្ញាសិង្ហ យហាឌតគយហាសុតសោយាឥិកាលេ ឥាតបិរយិឃា ប្ញរិតត្តកាចាត៌ បរិយាល៌ តាយ តត្តិ, តចាបិ ឲគេត្តតេច សសបល្ហិតកាលេ ឥាតបិរយិឃា បរយត្តបិរយិភារចា ចិភារចតត្ថាតិ៉

បរយត្តឌីបតិឃា ចរិឃាបិដកសំចណ្ណតាឃ

ឥសចិឆចរិឃាសក្កហស្ស ចិសេសសតោ

ឥាតបិរយិចិភាចតស្ស

បឆយចក្កស្ស អត្តចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៉

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៧។ ហត្ថិតាកចរក្កា

១។ យាតុបេរិសកចទិឃាចណ្ណតា

១។ ទុតិយចក្កុស្ស បចេយ ក្យញ្ញូទេរាតិ ហត្ថិ។ យាតុបេរិសកោតិ អត្ថាឃ ឌេរាឌិណ្ណាឃ យាតុឃា បដិឌក្កតកោ។ យហិឃាតិ ក្មឃិឃំ។ ក្យលេតាតិ ឃឹលក្យលេត, ពឌា យយ ឃដិឃេា តត្ថិ។

ខេពានិសខេត្តា ហិ ពឌា ហិយចត្តប្យចេឃ ហត្ថិខេឃាតិឃំ តិដ្ឋត្តិ។ ឃេា ឃដ្ឋាឃេតា អភិទ្ទេបិ លក្ខលាឃយ្យខេត្ត យហាហត្ថិ អខេកហត្ថិឃតឃហស្សបទិចាខេរា អខេហាឃិ។ យាតា បតស្ស អត្ថ។ ឃេា យឆុទបលិបលិតិ ហត្ថិតំ ហខេត្ថុឃុ ឌត្វា យាតុ ខេបខេឃតិ។ ហត្ថិខេតា ពស្សា អឌត្វា ឃឃំ លាឌត្តិ។ ឃេា បទិក្កលាប្បត្តា ពំ បចត្តិ ខាត្វា "ឃ្មុឆំ បហាឃ យាតខេយេច ខេបិឃេឃស្សាឃី"តិ ទត្តិកាខេក អខេដ្ឋាឃំ ហត្ថិតំ អឌាតត្តាតំ យាតទំ កេហត្វា ចខេណ្ឌារលាបដ្ឋតបាឌំ កត្ត្វា ៦កំ តឰង្គុតិ ឹបតិស្សាឃ ដំតាឃ បដ្ឋតក្យហាឃ យាតទំ ឈេបត្វា ខេបិឃេឃិ។

៧-៦។ បចេត ឌិឃ្វា ចតចខេរាតិ ៦េកា ចតចខេកា បុទិឃេា ពស្មិំ យហាចេត ចិចខេត្តា យំ ឌិឃ្វា។ ខេដ្ឋា យំ បដិខេចឌឃឹតិ ខាទាលឃិខេដ្ឋា យំ អាខេរាខេចឃិ។

ឃេា ហិ យក្កុមុឡខេហា ឌិឃំ ចចត្វេបត្យំ អឃខេក្កាខេត្តា យហខេត្តត ឃខេឌ្ឌត បទិខេចចិ។ ខេពានិសខេត្តាបិ ពស្ស ឃឌ្គំ ឃុត្វា "អឃំ បុទិឃេា អតាខេចា, ត ខេលា បតេតំ បតិទ្ទុបំ, ឃំ ៦ុឃ យឃិ ដំខេព ទ្ទាឆ ចិតខេស្សឃ្យា"តិ ពស្ស ឃត្តិកំ កត្តា ពំ កខេឃត បលិឃត្តិ ឌិឃ្វា "អឃ្កា បុទិឃ, តត្ថិ ខេព យំ តិស្សាឃ កឃំ, យា បលិឃិ, កឃ្មា ពូ បទិខេចចខេត្តា ចិចខេឃឹ"តិ បុច្ឆិត្វា "ឃាឃិ, អហំ យក្កុមុឡខេហា អឌ្ឍ ខេយ ឃត្តខេយា ឌិចខេឃា"តិ ចុខេត្ត "ខេកា បុទិឃ, យា កាឃិ, អហំ ពំ យគុស្សបេឆ ឈេបស្សាឃី"តិ ពំ អត្តខេតា បិដ្ឋិ ឃំ តិឃឹឌាខេបត្វា អខេដ្ឋាខេតា តឹហទិត្វា តិចត្តិ។ ឃេាបិ បិខេបិ "តកទំ កត្វា ខេដ្ឋា អាខេរាខេចស្សាឃី"តិ ទុក្ខឃដ្ឋា បដ្ឋតឃដ្ឋាដ្ឋា កខេរាខេត្តាច តិក្ខឃិត្វា ខាទាលឃិ អកឃាឃិ។ ពស្មិ កាខេល ខេដ្ឋា យក្កលហត្ថិ យខេតា ។ ឃេា បុទិឃេា ទាឌាតំ ឹបឃក្កឃិត្វា យហាបុទិឃស្ស អត្តខេតា ដិឌ្ឍកាចំ អាខេរាខេចឃិ។ ខេពត ចុត្តំ "ពចាត្ត្ឆខេចា, យហាទាឌ, កខេឌា ចឃតិ កាតខេត"តិអាដិ។

ពត្ថ ពចាត្ត្ឆខេចាតិ ពច ឰបចយ្យិកាត្យំ អត្ត្ឆចិខេកា ឃុខេត្តា។ ត ពស្ស បទិក្ខាឃខេត្វាតិ ពស្ស កហខេលា កយត្យបខេឆ្ឆឌតត្វំ ឃយត្តខេតា លលិតដ្ឋបទិក្ខាឃ ចា កខេទល្យឃា កណ្ណបុខេដត អត្តាតំ បដិឆ្ឆាខេឌត្វា លិត្តបិឃទឌ្ឍឃា ខាត្ថិតដ្ឋអាឡអកឃដ្ឋាតអាលិខេតត ចា ឃត្វ បចិខេដ្ឋា កត្វិចិ កត្តំ ត ឃខេក្កាតិ, តាឌិឃចដ្ឋាតកាឃុឃា ចា អខេត្វា បខេឃាឌតំ តត្ថិ។ ឃហាកហិខេតតិ កហលាឃយកាលំ ៦ច។ ៦ហិតីតិ អាកយិស្សតិ។

រាជា ឥមំ មគ្គុទ្ទេសកំ កត្វា អរញ្ញំ គន្ត្វា “ឥមិនា វុត្តំ ហត្ថិនាគំ អានេហី”តិ ហត្ថាចរិយំ សហ បរិវារេន បេសេសិ។ សោ តេន សទ្ធិំ គន្ត្វា ពោធិសត្តំ នឡិនិំ បវិសិត្វា គោចរំ គណ្ហន្តំ បស្សិ។ តេន វុត្តំ –

៣។

“តស្ស តំ វចនំ សុត្វា, រាជាបិ តុដ្ឋមានសោ;

បេសេសិ ហត្ថិទមកំ, ឆេកាចរិយំ សុសិក្ខិតំ។

៤។

“គន្ត្វា សោ ហត្ថិទមកោ, អទ្ទស បទុមស្សរេ;

ភិសមុឡាលំ ឧទ្ធរន្តំ, យាបនត្ថាយ មាតុយា”តិ។

តត្ថ ឆេកាចរិយន្តិ ហត្ថិសុត្តាទិវិធិវិធិញ្ញុតាយ ហត្ថាចរិយំ។ សុសិក្ខិតន្តិ ហត្ថីនំ និល្លាបនវិជ្ជាយ និដ្ឋង្គតេន សុដ្ឋុ សិក្ខិតំ។

៥។ ចិន្តាយ មេ សីលគុណន្តិ “ភទ្ទោ អយំ ហត្ថាជានីយោ ន មន្ទោ, ន ចណ្ឌោ, ន ទោមិស្សសីលោ ចា”តិ មម សីលគុណំ ជានិត្វា។ កថំ? លក្ខណំ ឧបធារយីតិ សុសិក្ខិតហត្ថិសិប្បត្តា មម លក្ខណំ សមន្តតោ ឧបធារេសិ។ តេន សោ ឯហិ បុត្តាតិ វត្វាន, មម សោណ្ឌាយ អគ្គហិ។

៦។ ពោធិសត្តោ ហត្ថាចរិយំ ទិស្វា – “ឥទំ ភយំ មយ្ហំ ឯតស្ស បុរិសស្ស សន្តិកា ឧប្បន្នំ, អហំ ខោ បន មហាពលោ ហត្ថិសហស្សម្បិ វិទ្ធំសេតុំ សមត្ថោ, បហោមិ កុជ្ឈិត្វា សរដ្ឋកំ សេនាវាហនំ នាសេតុំ, សចេ បន កុជ្ឈិស្សាមិ, សីលំ មេ ភិជ្ជិស្សតិ, តស្មា សត្តីហិ កោដ្ដិយមានោបិ ន កុជ្ឈិស្សាមី”តិ ចិត្តំ អធិដ្ឋាយ សីសំ ឱនាមេត្វា និច្ចលោវ អដ្ឋាសិ។ តេនាហ ភគវា “សំ មេ តទា បាកតិកំ, សរីរានុគតំ ពល”ន្តិអាទិ។

តត្ថ បាកតិកន្តិ សភាវសិទ្ធំ។ សរីរានុគតន្តិ សរីរេយេវ អនុគតំ កាយពលំ, ន ឧបាយកុសលតាសង្ខាតញាណានុគតន្តិ អធិប្បាយោ។ អជ្ជ នាគសហស្សានន្តិ អជ្ជកាលេ អនេកេសំ ហត្ថិសហស្សានំ សមុទិតានំ ពលេន សមសាទិសន្តិ តេសំ សព្វពលេន សមសមមេវ ហុត្វា សទិសំ, ន ឧបមាមត្តេន។ មង្គលហត្ថិកុលេ ហិ តទា ពោធិសត្តោ ឧប្បន្នោតិ។

៧។ សចេហំ តេសំ បកុប្បេយ្យន្តិ យំ គហណាយ ឧបគតានំ តេសំ អហំ យទិ កុជ្ឈេយ្យំ, តេសំ ជីវិតមទ្ទនេ បដិពលោ ភវេយ្យំ, ន កេវលំ

ເຕສເມ຺ມຈ, ອຌ ເທາ ມາວ ຣຊ຺ຊມ຺ປິ ມາຕຸປຕ຺ຕິ ມເຕາ ຣຊ຺ຊເຕາ ເຕສັ ອາກຕາສັ ມຕຸສ຺ສາສັ ສຕ຺ຕມ຺ປິ ຣຊ຺ຊ ເປເສຕ຺ວາ ຫຸລ຺ລຈິຫຸລ຺ລ ກເຣມ຺ຍຸ

໙ໍ ອປິ ຈາຫັ ສີລເຣກ຺ຂາມາຕິ ໑ຈັ ສມເຕ຺ວາປິ ຈ ອຫັ ອຕ຺ຕາຕິ ປຕິຖ຺ຖິຕາມ ສີລເຣກ຺ຂາມ ສີລໂຄຕ຺ຕິມາ ໂຄເຕ຺ວາ ຄເນ຺ທາ ຈິມໍ ຕ ກເຣາມິ ຈິເຕ຺ຕ ອຍ຺ຍາຈຕ຺ຕິ ຕສ຺ສ ສີລສ຺ສ ອຍ຺ຍາຈຕ຺ຕກ຺ຂັ ເຕສັ ສຕ຺ຕາສັ ເປເຈຕາຍິຈິຍີ ມຖ຺ຖາຈິເຕ຺ຕ ຕ ກເຣາມິ, ຕຕ຺ຖ ຈິຕ຺ຕມ຺ປິ ຕ ຊຸປ຺ປາເທມິ ປກ຺ກປຕ຺ຕິ ມມາຍ຺ອເນກຕິ ອາລິຕຕ຺ຖຸກ຺ກ ປກ຺ກປຕ຺ຕິ, “ຈິຕ຺ວາປີ”ຕິ ຈຈຕເສເສາ ກຖ຺ວາຕິ ເຈ, ສີລປາຣມິປຸຣິມາ ຖ຺ລາຈິເສຖ຺ ຝາເຕຖ຺ ສີລັ ອຕເລ຺ລຕ຺ຕສ຺ສ ເມ ຕຈິເຣສ຺ສຈ ສີລປາຣມີ ປຣິປຸເຣສ຺ສຕີຕິ ສີລປາຣມີປຣິປຸຣລຕ຺ຖ ຕສ຺ສ ອຍ຺ຍາຈຕ຺ຕ ຈິເຕ຺ຕ ຕ ກເຣາມີຕິ ເມາຊຕາ

໑໐ໍ “ມຈິ ເຕ ມ”ຕ຺ຕິ ກາຈາມປິ ສີລເຣກ຺ຂາມ ຈຖັ ກຕ຺ວາ ສີລສ຺ສ ອຈິຖ຺ຖິຕການເມຈ ຈເຣສ຺ສຕິ ຕຕ຺ຖ ເກາເຣ຺ ມຸຕ຺ຕິ ກິເຕ຺ຕມຸ ສີລຕລ຺ລກມາ ມມາຕິ ມມ ສີລສ຺ສ ຕລ຺ລຕກເມຕ

໑ຈັ ປຕ ຈິເຕ຺ຕຕ຺ວາ ເຖາສິສເຕ຺ຕ ກິຈ຺ຈເລ ຈິເຕ ຫຕ຺ຖາຈຣິເມາ ປຈຸມສັ ຊ຺ຕຣິຕ຺ວາ ຕສ຺ສ ລກ຺ຂລມປຸຕ຺ຕິ ຈິສ຺ວາ “໑ຫິ ປຸຕ຺ຕາ”ຕິ ຣຊຕຈາມສຈິສາມ ເສາລ຺ລາມ ກເຫຕ຺ວາ ສຕ຺ຕເມ ຈິຈເສ ຖາຣາລສິ ປາປຸລິ ເສາ ອຕ຺ຕຣາມເຄ ຈຕ຺ຕມາເຕາຈ ຣເຍ຺ຍາ ສາສຕັ ເປເສສິ ຣາຊາ ຕກຣ ອລກ຺ກາຣາເປສິ ຫຕ຺ຖາຈຣິເມາ ເຖາສິສຕ຺ຕ ກຕກລ຺ລປຣິກລ຺ລ ອລກ຺ຕປຈີ ມຕ຺ຕ ຫຕ຺ຖິສາລັ ເຕຕ຺ວາ ຈິຈິຕ຺ຣສາລິມາ ປຣິກ຺ຂິປາເປຕ຺ວາ ຣເຍ຺ຍາ ອາເຣາເຈສິ ຣາຊາ ຕາຕກ຺ກຣສເກາຊຕັ ອາຈາມ ກຕ຺ວາ ເຖາສິສຕ຺ຕສ຺ສ ຈາເປສິ ເສາ “ມາຕຣ ຈິຕາ ເກາຈຣ ຕ ກລິສ຺ສາມີ”ຕິ ປິລ຺ລ ຕ ກລິ ມາຈິເຕາປິ ອກ຺ເຫຕ຺ວາ –

“ສາ ຕູຕສາ ກປລິກາ, ອຕ຺ຖາ ອປຣິລາມິກາ;

ຕາລັ ປິເຈຕ ສເຣ຺ຕິ, ກິຣີ ຈເລ຺ລາຣລັ ປຕີ”ຕິ –

ອາຫ ຕັ ສຸຕ຺ວາ ຣາຊາ –

“ກາ ຕຸ ເຕ ສາ ມຫາຕາກ, ອຕ຺ຖາ ອປຣິລາມິກາ;

ຕາລັ ປິເຈຕ ສເຣ຺ຕິ, ກິຣີ ຈເລ຺ລາຣລັ ປຕີ”ຕິ – ປຸຖ຺ຖິຕ຺ວາ –

“ມາຕາ ເມ ສາ ມຫາຣາຊ, ອຕ຺ຖາ ອປຣິລາມິກາ;

ຕາລັ ປິເຈຕ ສເຣ຺ຕິ, ກິຣີ ຈເລ຺ລາຣລັ ປຕີ”ຕິ –

ចុទេត្ត អញ្ញ សត្តមេ ទិវសេ “មាតា មេ កោចំ ន លភិត្វា”តិ វទេតា ពាលស្ស កោចំ អកាលញ្ញុស្ស. ទត្វា –

“មុញ្ចថេតំ មហានាគំ, យោយំ ភរតិ មាតរំ;

សមេតុ មាតរា នាគោ, សហ សព្វេហិ ញាតិភី”តិ. – វត្វា មុញ្ចាបេសិ –

“មុត្តោ ច ពន្ធនា នាគោ, មុត្តទាមាយ កុញ្ជរោ;

មុហុត្តំ អស្សាសយិត្វា, អគមា យេន បព្ពតោ”តិ.

តត្ថ កបណិកាតិ វរាកា. តាណំ បិនេធ ឈាយតីតិ អន្ធតាយ បុត្តវិយោគទុក្ខេន ច បរិទេវមានា តត្ថ តត្ថ រុក្ខមូលាទីសុ បិនេធ ឈាយតិ. ចន្ទោរុណំ បតីតិ ចន្ទោរុណបព្ពតាភិមុខី, តស្មិំ បព្ពតបាទេ បរិព្ភមមានាតិ អត្ថោ. អគមា យេន បព្ពតោតិ សោ ហត្ថិនាគោ ពន្ធនា មុត្តោ ទោណំ វិស្សមិត្វា ទន្ធោ នគរព្ភន្តរតោ មុហុត្តំ វិស្សមិត្វា “អប្បមត្តោ ហោហិ, មហារាជា”តិ ធម្មំ ទេសេត្វា មហាជនេន គន្ធមាលាទីហិ បូជិយមានោ នគរា និក្ខមិត្វា តទហេវ មាតរា សមាគន្ត្វា សត្ថុំ បចត្តិ អាទិក្ខិ. សា តុដ្ឋមានសា –

“ចិរំ ជីវតុ សោ រាជា, កាសីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ;

យោ មេ បុត្តំ បមោចេសិ, សទា វុឌ្ឍាបចាយិក”ន្តិ. (ជា. ១.១១.១១) –

រញ្ញោ អនុមោទនំ អកាសិ. រាជា ពោធិសត្តស្ស គុណេ បសីទិត្វា នឡិនិយា អវិទូរេ គាមំ មាបេត្វា ពោធិសត្តស្ស មាតុ ចស្ស និពទ្ធំ វត្តំ បដ្ឋបេសិ. អបរភាគេ ពោធិសត្តោ មាតរិ មតាយ តស្សា សរីរបរិហារំ កត្វា ករណ្ឌកអស្សមបទំ នាម គតោ. តស្មិំ បន ឋានេ ហិមវន្តតោ ឱតរិត្វា បញ្ចសតា ឥសយោ វសិំសុ. តំ វត្តំ តេសំ ទត្វា រាជា ពោធិសត្តស្ស សមានរូបំ សិលាបដិមំ ការេត្វា មហាសក្ការំ បវត្តេសិ. ជម្ពុទីបវាសិនោ អនុសំវច្ឆរំ សន្និបតិត្វា ហត្ថិមហំ នាម ករិំសុ.

តទា រាជា អានន្ទោ អហោសិ, ហត្ថិនី មហាមាយា, វនចរកោ ទេវទត្តោ, មាតុបោសកហត្ថិនាគោ លោកនាថោ.

និទានបិ នាតបិរមិអានយោ យថារហំ និទ្ទាសេតព្ពា. សីលបារមី បន អតិសយវតីតិ សា ឧច នេសំ អារុឡ្ហា. តថា តិរច្ឆានយោនិយំ និព្វត្តោបិ ព្រហ្មបុញ្ញទេវបុញ្ញាទីហិ អាហុនេយ្យាទិភាវេន សម្មាសម្ពុទ្ធេនបិ បសត្ថភាវរូបំ មាតុយា ករុណិត្តំ និព្វត្តេត្វា “មាតា

ນາເມສາ ປຸຕ຺ຕສ຺ສ ພຫູປກາຣາ, ຕສ຺ມາ ມາຕຸປຏ຺ຐານໍ ນາມ ປຓ຺ຑິເຕຫິ ປຍ຺ຍຕ຺ຕ”ນ຺ຕິ ມນສິ ກຕ຺ວາ ອເນເກສໍ ຫຕ຺ຖິສຫສ຺ສານໍ ອິສ຺ສຣາທິປຕິ ມຫານຸພາເວາ ຍູຖປຕິ ຫຸຕ຺ວາ ເຕຫິ ອນຸວຕ຺ຕິຍມາເນາ ເອກກວິຫາເຣ ອຕ຺ຕານໍ ອປເນຕ຺ວາ ຍູຖໍ ປຫາຍ ເອເກເກາ ຫຸຕ຺ວາ ອຸປກາຣີເນວຕ຺ຕໍ ປູເຣສ຺ສາມີຕິ ມາຕຸໂປສນໍ, ມຄ຺ຄມູຬ຺ຫປຸຣິສໍ ທິສ຺ວາ ອນຸກມ຺ປາຍ ຕໍ ຄເຫຕ຺ວາ ມນຸສ຺ສໂຄຈເຣ ສມ຺ປາປນໍ, ເຕນ ຈ ກຕາປຣາຘສຫນໍ, ຫຕ຺ຖາຈຣິຍປຍຸຕ຺ຕານໍ ອຕ຺ຕານໍ ພນ຺ຘິຕຸໍ ອາຄຕປຸຣິສານໍ ສມຕ຺ເຖາປິ ສມາເນາ ສນ຺ຕາສມຕ຺ຕມ຺ປິ ເຕສໍ ປີຬນໍ ກຣິສ຺ສຕິ, ມຍ຺ຫໍ ສີລສ຺ສ ຂຓ຺ຑາທິກາເຣາຕິ ຕຖາ ອກຕ຺ວາ ສຸນເຂ຺ຕນ ອຸປເນຍ຺ຍ ວິຍ ສຸເຂເນວ ຄຫຓູປຄມນໍ, ມາຕຣໍ ວິນາ ນ ຄຓ຺ຫິ ອນ຺ນາຫາຣິສ຺ສາມີຕິ ສຕ຺ຕາຫມ຺ປິ ອນາຫາຣຕາ, ອຸປນາມິຕໍ ພນ຺ຘາປິເຕາຕິ ຈິຕ຺ຕໍ ອນຸປ຺ປາເທຕ຺ວາ ຣາຊານໍ ເມຕ຺ຕາຍ ຜຣຓໍ, ຕສ຺ສ ຈ ນານານເຍຫິ ທຸປ຺ເທສນາຕິ ເອວມາທເຍາ ອິມສ຺ສ ມຫາປຸຣິສສ຺ສ ຄຸຓານຸພາວາ ວິພາເວຕພ຺ພາ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ – “ເອວໍ ອຈ຺ຉຣິຍາ ເອເຕ, ອພ຺ພຸຕາ ຈ ມເຫສິເນາ...ເປ... ທມ຺ມສ຺ສ ອນຸທມ຺ມເຕາ”ຕິ.

ມາຕຸໂປສກຈຣິຍາວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໒. ພູຣິທຕ຺ຕຈຣິຍາວຓ຺ຓນາ

໑໒. ທຸຕິເຍ ພູຣິທຕ຺ໂຕຕິ ພູຣິສມທຕ຺ໂຕ. ທຕ຺ໂຕຕິ ຫິ ຕທາ ໂພທິສຕ຺ຕສ຺ສ ມາຕາປິຕູຫິ ກຕໍ ນາມໍ. ຍສ຺ມາ ປເນເສາ ນາຄພວເນ ວິຣູປກ຺ຂມຫາຣາຊພວເນ ຈາຕຸມຫາຣາຊິກພວເນ ຈ ອຸປ຺ປນ຺ເນ ປເຍ຺ຫ ສມ຺ມເທວ ວິນິຈ຺ຉິນາຕິ, ເອກທິວສຍ຺ຈ ວິຣູປກ຺ຂມຫາຣາເຊ ນາຄປຣິສາຍ ສທ຺ທິໍ ຕິທສປຸຣໍ ຄນ຺ຕ຺ວາ ສກ຺ກໍ ປຣິວາເຣຕ຺ວາ ນິສິນ຺ເນ ເທວານມນ຺ຕເຣ ປເຍ຺ຫາ ສມຸຏ຺ຐາສິ. ຕໍ ເກາຈິ ກເຖຕຸໍ ນາສກ຺ຂິ. ສກ຺ເກນ ປນ ອນຸຍ຺ຍາເຕາ ປລ຺ລງ຺ກວຣຄເຕາ ຫຸຕ຺ວາ ມຫາສຕ຺ໂຕ ກເຖສິ. ອຖ ນໍ ເທວຣາຊາ ທິພ຺ພຄນ຺ຘປຸບ຺ເຜຫິ ປູເຊຕ຺ວາ “ທຕ຺ຕ, ຕ຺ວໍ ປຖວິສມາຍ ວິປຸລາຍ ປຍ຺ຍາຍ ສມນ຺ນາຄເຕາ, ອິເຕາ ປຏ຺ຐາຍ ພູຣິທຕ຺ໂຕ ນາມາ”ຕິ ອາຫ. ພູຣີຕິ ຫິ ປຖວິຍາ ນາມໍ, ຕສ຺ມາ ພູຣິສມຕາຍ ພູເຕ ອຕ຺ເຖ ຣມຕີຕິ ຈ ພູຣິສງ຺ຂາຕາຍ ມຫຕິຍາ ປຍ຺ຍາຍ ສມນ຺ນາຄຕຕ຺ຕາ ມຫາສຕ຺ໂຕ “ພູຣິທຕ຺ໂຕ”ຕິ ປຍ຺ຍາຍິຕ຺ຖ. ມຫຕິຍາ ປນ ນາຄິທ຺ທິຍາ ສມນ຺ນາຄຕຕ຺ຕາ ມຫິທ຺ທິເກາ ຈາຕິ.

ອຕີເຕ ຫິ ອິມສ຺ມິໍເຍວ ກປ຺ເປ ພາຣາຓສິຣຍ຺ໂຍ ປຸຕ຺ໂຕ ປິຕຣາ ຣຏ຺ຐາ ປພ຺ພາຊິໂຕ ວເນ ວສນ຺ໂຕ ອຍ຺ຍຕຣາຍ ນາຄມາຓວິກາຍ ສໍວາສໍ ກປ຺ເປສິ. ເຕສໍ ສໍວາສມນ຺ວາຍ ເທ຺ວ ທາຣກາ ຊາຍິໍສຸ – ປຸຕ຺ໂຕ ຈ ທີຕາ ຈ. ປຸຕ຺ຕສ຺ສ “ສາຄຣພ຺ຣຫ຺ມທຕ຺ໂຕ”ຕິ ນາມໍ ກຣິໍສຸ ທີຕາຍ “ສມຸທ຺ທຊາ”ຕິ. ໂສ ອປຣພາເຄ ປິຕຸ ອຈ຺ຈເຍນ ພາຣາຓສິໍ ຄນ຺ຕ຺ວາ ຣຊ຺ຊໍ ກາເຣສິ. ອຖ ຘຕຣຏ຺ເຐາ ນາມ ນາຄຣາຊາ ປຍ຺ຈເຍາຊນສຕິເກ ນາຄພວເນ ນາຄຣຊ຺ຊໍ ກາເຣນ຺ເຕາ ຕໍ ອພ຺ພຸຕວາທິເກນ ຈິຕ຺ຕພຸຍ຺ເອນ ນາມ ກສ຺ເປນ “ພາຣາຓສິຣາຊາ ອຕ຺ຕເນາ ທີຕຣໍ ຕຸຍ຺ຫໍ ທາຕຸກາເມາ, ສາ ເວາ ປນ ຣາຊທີຕາ ສມຸທ຺ທຊາ ນາມ ອພິຣູປາ ທສ຺ສນີຍາ ປາສາທິກາ ຈາ”ຕິ ກຖິຕໍ ສຸຕ຺ວາ ຘຕຣຏ຺ເຐາ ຈຕ຺ຕາເຣາ ນາຄມາຓເວ ເປເສຕ຺ວາ ຕໍ ທາຕຸໍ ອນິຈ຺ຉນ຺ເຕ ນາຄວິກຸພ຺ພິກາຍ ພິໍສາເປຕ຺ວາ “ເທມີ”ຕິ ວຸຕ຺ເຕ ມຫນ຺ຕໍ ປຓ຺ຓາກາຣໍ ເປເສຕ຺ວາ ມຫຕິຍາ ນາຄິທ຺ທິຍາ ມຫນ຺ເຕນ ປຣິວາເຣນ ຕສ຺ສ ທີຕຣໍ ນາຄພວນໍ ເນຕ຺ວາ ອຄ຺ຄມເຫສິໍ ຖເປສິ.

សា អបរភាគេ ឆាតជ្ជំ បដិច្ច ឫទស្សេតា, ឥទេត្វា, ឫទភាគេកា, អវិទេជ្ជាតិ ចត្វារោ បុទេត្ត បដិលភិ។ តេសុ ឥទេត្វា ទោឡិសទេត្វា, សោ បុទេត្ត ចុត្តតេឃតេច សទេក្កត ពុជ្ជចិទេត្តត "ក្ទុរិឥទេត្វា"តិ កហិតតាយត្វា "ក្ទុរិឥទេត្វា"ទេត្វច បញ្ញាឃិត្ត។ អឆ តេសំ បិតា ទេឃាជតសតិកំ

ទេឃាជតសតិកំ ទេឌ្ឌ ភាទេជត្វា អឆាសិ។ យហទេត្វា ឃទេសា អទេហាសិ។ ទេសាឡឡអសទេសាឡឡអសតាកកញ្ញាសហស្សាតិ បរិចារឃិសុ។ បិតុបិ

ឲុកទេឃាជតសតទេយច ទេឌ្ឌ អទេហាសិ។ តទេឃា បុត្តា យាទេស យាទេស យាតាបិតទេរា បស្សិតុំ អាកច្ឆិត្តិ, ទោឡិសទេត្វា បត អត្តច្ឆយាសំ អាកច្ឆតិ។

ទេសា ឲុកឌិចសំ ចិទ្ទុបក្ខយហារាទេជត សជ្ជិ សក្កស្ស ក្លបដ្ឋាតំ កទេតា ទេចជយត្តបិសាឆំ ឫឆយុទេឥចសកំ បរិទិច្ឆត្តកទេកាចិឡឡអាទំ

បណ្ឌុកម្ពលសិលាសតំ ទេឥចច្ឆរាបរិចាទំ អតិយទេតាហទំ សក្កសយបត្តិ ឌិស្វា "ឲុត្តកយត្តយិ តាកត្តភាទេច ឆិតស្ស ឡុល្លភំ, កុទេតា សយ្ញាសទេម្ពាឌី"តិ

តាកត្តកាចំ ឌិក្ខច្ឆិត្វា "តាកកចតំ កត្វា ក្លទេបិសឆចាសំ ចសិត្វា ឃឹលទេយច បក្កុលិឡុឡស្សាយិ, តំ ទោឡិបរិបិចតំ ទេហាតិ, ឡ្ហយស្មិ ទេឥចទេលិទេក

ក្លប្បត្តិកាទេលាំ កចិស្សតី"តិ ចិទេត្តត្វា តាកកចតំ កត្វា យាតាបិតទេរា អាហ – "អយុតាតា, អហំ ក្លទេបិសឆកយុំ កទិស្សាយី"តិ។ ទេតហិ "ឡ្ហទេឆច

ក្លទេបិសឆំ ក្លបចសាហិ, ឆហិកតាតំ តាកាតំ យហត្តិ កឃ"ត្តិ ចុទេត្ត ឲុកចាទំ តឆា កត្វា តាកកញ្ញាហិ ក្លបឥ្ឌទេតា បុតចាទេរ យាតាបិតុំ

អតាទេរាទេចត្វា អត្តទេតា ករិឃំ អាយទេត្តត្វា "ភទេឝ្គ, អហំ យតុស្សទេលាកំ កត្វា ឃយុតាតីទេរ យហាតិទេ្រកាឆទុទេក្កា អត្តិ តស្ស អចិគ្នុទេរ

ចយុំកយត្តទេក ទេភាទេក អាកុឌិត្វា ចតុទេក្កសយត្តាកតំ ក្លទេបិសឆំ អធិដ្ឋាឃ តិបឌ្ឌត្វា "ក្លទេបិសឆកយុំ កទិស្សាយី"តិ តាកកចតទេតា តិក្កុយិត្វា

តឆា កទេរាតិ។ ទេតត ចុត្តំ "ចិទ្ទុបទេក្កត យហារន្នា, ទេឥចទេលាកយកច្ឆាហ"ត្តិអាឌិ។

តត្ត ចិទ្ទុបទេក្កត យហារន្នាតិ ចិទ្ទុបទេក្កត តាយ តាកាឌិបតិយហារាទេជត។ ទេឥចទេលាកត្តិ តាចតិសទេឥចទេលាកំ។ អកច្ឆាហត្តិ អកច្ឆិ, ក្លបសក្កយិ

អហំ។

១៧។ តត្វាតិ តស្មិំ ទេឥចទេលាទេក។ បស្សិ ត្វាហត្តិ អត្តក្កិ អហំ តុ-សទេ្ឋា តិបាតយទេត្វា។ ឲុកត្តិ ឫលសយប្បិទេតតិ ឲុកត្តិ អច្ឆត្តទេយច ឫទេលត

សយក្កិក្ខុទេតា។ ចុត្តទេ្យញ្ចំ កកចតា – "សត្តិ, កិល្លេច, ល ចស្សាឃតតិកា តាយ សក្កា។ ឃាចទ្ធិចំ, កិល្លេច, ត ឫកាទំ អក្កុទេតត បិបុលិតុំ

ឃាច ឫលា សក្កា"តិ (ម។ តិ។ ១។១៩៣) ច។ តំសក្កកយតត្វាឃាតិ តស្មិំ សក្កុស្មិំ ក្លប្បត្តិចទេសត កយតត្វាឃ។ ឃឹលវណ្ណតត្តិ ឃឹលសណ្ឋាតំ ចតំ។ អឆ

ចា ឃឹលវណ្ណតត្តិ ក្លទេបិសឆឃឹលទេ្យាច "យយ ចយុំ ចយុតិ្តកា ហទេត្ត"តិអាឌិតា អត្តទេតា សរីរាចឃចបរិច្ឆាកសយាឌិឃតសណ្ឋាតំ ចតុ្យា។

១៨។ សរីរកិច្ឆត្តិ យុលទេឆាចតាឌិសរីរបដិឌក្កតំ។ ក្ងត្វា ឃាបតយត្តកត្តិ ឡ្ហត្រិឃាតិ តិត្តិទេសចតាតិ កាតុំ សរីរដ្ឋិតិយត្តកំ អាហារំ អាហរិត្វា។

ចតុទេរា អទេក្កតិ ចត្តារិ អក្កាតិ។ អធិដ្ឋាឃាតិ អធិដ្ឋហិត្វា។ ទេសយីតិ សឃាយិ។

១៩។ លចិឃាតិអាឌិ ទេតសំ ចតុត្ថំ អក្កាតំ ឥស្សតំ។ តត្ត ច លចិចយុាតំ ចិស្សជ្ជតំ ឲុកំ អក្កំ, ទេសសាតិ ឲុទេកកទេយច, យំសក្កហទេលាទេតច ទេចត្ត

ទុឆិទេយ្យិ សក្កហិតត្តិ ឥដ្ឋត្តា។ ឲុទេតតាតិ ឲុទេតហិ ។ ហទេរាតុ ទេសាតិ ឃស្ស ឲុទេតហិ លចិអាឌីហិ កទេលាឃំ អត្តិ, តស្ស យឃា ចិត្តទេយទេចតំ។ សត្តា

ទេសា ហទេតុតិ អត្តទេតា អត្តភាទេច អតទេបក្កុបចាទេលាំ បចាទេរតិ។

ឯវំ មហាសត្តស្ស ឋបិតា និយាមេនេវ អត្ថទ្ធយានំ ឧបិលធវកយុំ ករោន្តស្ស ជិនោយា អទ្ធា ជិតិវេត្តា។ ឯវំ កន្ធេត្ត កាលេ ឯកជិវនំ

អញ្ញតរោ តេសាធព្រាហ្មណោ សោមធេត្តន នាម អត្តនោ បុត្តេន សហ តំ ធានំ បត្វា អនុលុក្កមនសមេយ នាគកញ្ញាហិ បរិវារិយមានំ

មហាសត្តំ ទិស្វា តស្ស សន្តិកំ អគមាសិ។ តាវទេវ នាគកញ្ញាយោ បឆចិយំ និមុជ្ជិត្វា នាគភវនមេវ គតា។ ព្រាហ្មណោ មហាសត្តំ បុច្ឆិ –

“កោ នុ ខោ ត្វំ, មារិស, ទេវោ វា យក្ខោ វា នាគោ វា”តិ? ពោធិសត្តោ យថាភូតំ អត្តានំ អាវិ កត្វា សវាយំ ឋិតោ កន្ធេយ្យ,

ឋិត មេ វានំ មហាជនស្ស បិកជំ ករេយ្យ, តេន មេ ឧបិលធវាសស្ស អត្ថរោយាបិ សិយា។ យំនូនាហំ ឋិតោ ឋិមំ នាគភវនំ នេត្វា

មហតិយា សម្បត្តិយា យោជេយ្យំ។ ឯវាយំ ធនេន្វ អភិរមិស្សតិ, តេន មេ ឧបិលធកយុំ អទ្ធនិយំ សិយាតិ។ អថ នំ អាហ – “ព្រាហ្មណ,

មហន្តំ តេ យសំ ទស្សាមិ, រមណីយំ នាគភវនំ, ឯហិ តត្ថ គច្ឆាមា”តិ។ សាមិ, បុត្តោ មេ អត្ថិ, តស្មិំ អាគច្ឆន្តេ អាគមិស្សាមីតិ។ គច្ឆ,

ព្រាហ្មណ, បុត្តំ អានេហីតិ។ ព្រាហ្មណោ គន្ត្វា បុត្តស្ស តមត្ថំ អារោចេត្វា តំ អានេសិ។ មហាសត្តោ តេ ឧភោបិ អាទាយ អត្តនោ

អានុភាវេន នាគភវនំ អានេសិ។ តេសំ តត្ថ ទិព្វោ អត្តភាវោ បាតុរហោសិ។ អថ តេសំ មហាសត្តោ ទិព្វសម្បត្តិំ ទត្វា វត្តារិ វត្តារិ

នាគកញ្ញាសតានិ អទាសិ។ តេ មហតិំ សម្បត្តិំ អនុភវិំសុ។

ពោធិសត្តោបិ អប្បមត្តោ ឧបិលធកយុំ ករោតិ។ អត្ថទ្ធយានំ មាតាបិតូនំ ឧបដ្ឋានំ កត្វា ធម្មកថំ កថេត្វា តតោ វ ព្រាហ្មណស្ស សន្តិកំ

គន្ត្វា អារោគ្យំ បុច្ឆិត្វា “យេន តេ អត្ថោ, តំ វទេយ្យាសី”តិ អាបុច្ឆិត្វា “អនុក្កណ្ឋមានោ អភិរមា”តិ វត្វា សោមធេត្តនបិ សទ្ធិំ

បដិសន្ថារំ កត្វា អត្តនោ និវេសនំ គច្ឆតិ។ ព្រាហ្មណោ សំវច្ឆរំ តត្ថ វសិត្វា មន្ទបុញ្ញតាយ ឧក្កណ្ឋិត្វា អនិច្ឆមានម្បិ បុត្តំ គហេត្វា

ពោធិសត្តំ អាបុច្ឆិត្វា តេន ទិន្នមានំ ជាតំ ធនំ សព្ពកាមទទំ មណិរតនម្បិ អលក្ខិកតាយ អគ្គហេត្វា “មនុស្សលោកំ គន្ត្វា បព្ពជិស្សាមី”តិ

អាហ។ មហាសត្តោ នាគមាណវេក អានាវេត្វា តំ សបុត្តកំ មនុស្សលោកំ បាបេសិ។ តេ ឧភោបិ ទិព្វាភរណានិ ទិព្វវត្ថានិ វ ឱមុញ្ចិត្វា

ន្ហាយិតុំ ឯកំ បោក្ខរណិំ ឱតរិំសុ, តស្មិំ ខណេ តានិ អន្តរធាយិត្វា នាគភវនមេវ អគមិំសុ។ អថ បឋមនិវត្ថកាសាវបិលោតិកាវ សរីរេ

បដិមុញ្ចិំ, ធនុសរសត្តិយោ គហេត្វា អរញ្ញំ គន្ត្វា មិគេ វធិត្វា បុរិមនិយាមេនេវ ជីវិកំ កប្បេសុំ។

តេន ច សមយេន អញ្ញតរោ តាបសោ សុបណ្ណរាជតោ លទ្ធំ អលម្ពាយនមន្តំ តស្ស អនុច្ឆវិកានិ ឱសធានិ មន្តបទានិ អត្តានំ

ឧបដ្ឋហន្តស្ស អញ្ញតរស្ស ព្រាហ្មណស្ស អទាសិ។ សោ “លទ្ធោ មេ ជីវិកុបាយោ”តិ កតិបាហំ វសិត្វា តាបសំ អាបុច្ឆិត្វា បក្កមន្តោ

អនុបុព្ពេន យមុនាតីរំ បត្វា តំ មន្តំ សជ្ឈាយន្តោ មហាមគ្គេន គច្ឆតិ។ តទា ពោធិសត្តស្ស វសនតោ តស្ស បរិវារិកា នាគមាណវិកា តំ

សព្ពកាមទទំ មណិរតនំ អាទាយ យមុនាតីរេ វាលុការាសិមត្ថកេ ឋបេត្វា តស្សាភាសេន រត្តិំ កីឡិត្វា អរុណុគ្គមនេ តស្ស

ព្រាហ្មណស្ស មន្តសទ្ទំ សុត្វា “សុបណ្ណោ”តិ សញ្ញាយ ភយតជ្ជិតា មណិរតនំ អគ្គហេត្វា បឆចិយំ និមុជ្ជិត្វា នាគភវនំ អគមិំសុ។

ព្រាហ្មណោ តំ មណិរតនំ អាទាយ បលាយិ។ តស្មិំ ខណេ សោ តេសាធព្រាហ្មណោ បុត្តេន សទ្ធិំ មិគវធាយ អរញ្ញំ គច្ឆន្តោ តស្ស ហត្ថេ តំ

មណិរតនំ ទិស្វា “ឥទំ ភូរិទត្តស្ស សព្ពកាមទទំ មណិរតន”ន្តិ សញ្ជានិត្វា តំ គណ្ហិតុកាមោ តេន សទ្ធិំ អល្លាបសល្លាបំ កត្វា មន្តវាទិកាវំ

ញាត្វា ឯវមាហ – “សចេ មេ ត្វំ ឥមំ មណិរតនំ ទស្សសិ, ឯវាហំ តេ មហានុភាវំ នាគំ ទស្សស្សាមិ, យំ ត្វំ គហេត្វា

គាមនិគមរាជធានីសុ វរន្តោ ពហុធនំ លច្ឆសី”តិ។ “តេន ហិ ទស្សេត្វា គណ្ហាហី”តិ វុត្តេ តំ អាទាយ ពោធិសត្តំ ឧបិលធកលដ្ឋានេ

វម្មិកមត្ថកេ ភោគេ អាភុជិត្វា និបន្នំ អចិន្តេន ចំតោ ហត្ថំ បសារេត្វា គណ្ហិ។

មហាសត្តោ តំ តេនាគតំ ទិស្វា “អយំ ឧបោសថស្ស មេ អន្តរាយំ ករេយ្យាតិ នាគភវនំ នេត្វា មហាសមុទ្ទំ បតិដ្ឋាបិតោបិ ន ពុជ្ឈិ។ តតោ អបក្កមិត្វា សយំ ភត្តការេយា មយា ទីឃមាតុល្បិ មញ្ញិទេនំ គណ្ហិ ន ពុជ្ឈិ។ ពុទ្ធានិ បន អហិគុណ្ឌិកំ គហេត្វា អាកឌ្ឍតិ។ សចាហំ ពុទ្ធស្ស មិត្តទុព្ភិនោ កុជ្ឈេយ្យំ, សីលំ មេ ខណ្ឌំ ភវិស្សតិ។ មយា តោ បន បឋមមេវ ចតុរង្គសមន្នាគតោ ឧបោសថោ អធិដ្ឋិតោ, សោ មយាធិដ្ឋិតោវ ហោតុ។ អាលម្ពាយនោ មំ ឆិន្ទតុ វា មា វា, នេវស្ស កុជ្ឈិស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា អក្ខីនិ និមីលេត្វា អធិដ្ឋានបារមិំ បុរេចារិកំ កត្វា ភោគន្តរេ សីសំ បក្ខិបិត្វា និច្ចលោវ ហុត្វា និបជ្ជិ។ នេសាទព្រាហ្មណោបិ “ភោ អាលម្ពាយន, ឥមំ នាគំ គណ្ហាហិ មេ ទេហី”តិ អាហ។ អាលម្ពាយនោ នាគំ ទិស្វា តុដ្ឋោ មណិំ កិស្មិញ្ចិ អគណេត្វា “គណ្ហ ព្រាហ្មណា”តិ ហត្ថេ ខិបិ។ សោ តស្ស ហត្ថតោ ភស្សិត្វា បថវិយំ បតិតមត្តោវ បថវិំ បវិសិត្វា នាគភវនមេវ គតោ។ នេសាទព្រាហ្មណោ មណិរតនតោ ភូរិទត្តតោ សន្តិ មិត្តភាវតោ ច បរិហាយិត្វា និប្បច្ចយោវ បក្កន្តោ។

១៥។ អាលម្ពាយនោបិ មហានុភាវេហិ ឱសធេហិ អត្តនោ សរីរំ មក្ខេត្វា ថោកំ ខាទិត្វា ខេឡំ អត្តនោ កាយស្មិំ បរិភាវេត្វា ទិព្ពមន្តំ ជប្បន្តោ ភោគិសមត្ថំ ឧបសង្កមិត្វា នង្គុដ្ឋេ គហេត្វា អាកឌ្ឍិត្វា សីសេ ទឡ្ហំ គណ្ហន្តោ មុខមស្ស វិវរិត្វា ឱសធំ ខាទិត្វា មុខេ សហខេឡំ ឱសិញ្ចិ។ សុចិជាតិកោ មហាសត្តោ សីលភេទភយេន អកុជ្ឈិត្វា អក្ខីនិ ន ឧម្មីលេសិ។ អថ នំ ឱសធយន្តនាឡេន នង្គុដ្ឋេ គហេត្វា ហេដ្ឋា សីសំ កត្វា សញ្ចាលេត្វា គហិតភោជនំ ឆឌ្ឌាបេត្វា ភូមិយំ ទីឃតោ និបជ្ជាបេត្វា មសូរកំ មទ្ទន្តោ វិយ ហត្ថេហិ បរិមទ្ទិ។ អដ្ឋីនិ ចុណ្ណិយមានានិ វិយ អហេសុំ។

បុន នង្គុដ្ឋេ គហេត្វា ទុស្សំ បោថេន្តោ វិយ បោថេសិ។ មហាសត្តោ ឯវរូបំ ទុក្ខំ អនុភោន្តោបិ នេវ កុជ្ឈិ។ អញ្ញាណត្ថំ អត្តនោ សីលមេវ អាវជ្ជេសិ។ ឥតិ សោ មហាសត្តំ ទុព្ពលំ កត្វា វល្លីហិ បេឡំ សជ្ជេត្វា មហាសត្តំ តត្ថ បក្ខិបិ។ សរីរំ បនស្ស មហន្តំ តត្ថ ន បវិសតិ។ អថ នំ បណ្ហិយា កោដេន្តោ បវេសេត្វា បេឡំ អាទាយ ឯកំ គាមំ គន្ត្វា គាមមជ្ឈេ ឱតារេត្វា “នាគស្ស នច្ចំ ទដ្ឋុកាមា អាគច្ឆន្តូ”តិ សទ្ទមកាសិ។ សកលគាមវាសិនោ សន្និបតិំសុ។ តស្មិំ ខណេ អាលម្ពាយនោ “និក្ខម មហានាគា”តិ អាហ។ មហាសត្តោ ចិន្តេសិ – “អជ្ជ មយា បរិតោ តោសេន្តេន កីឡិតុំ វដ្ដតិ, ឯវំ អាលម្ពាយនោ ពហុធនំ លភិត្វា តុដ្ឋោ មំ វិស្សជ្ជេស្សតិ, យំ យំ ឯស មំ ការេតិ, តំ តំ ករិស្សាមី”តិ។

អថ នំ សោ បេឡតោ និក្ខមន្តំ “មហា ហោហី”តិ អាហ, សោ មហា អហោសិ។ “រស្សោ វដ្ដោ វិផណោ ឯកផណោ ទ្វិផណោ យាវ សហស្សផណោ ឧច្ចោ នីចោ ទិស្សមានកាយោ អទិស្សមានកាយោ ទិស្សមានឌ្ឍកាយោ នីលោ បីតោ លោហិតោ ឱទាតោ មញ្ជិដ្ឋោ ហោហិ, អគ្គិំ វិស្សជ្ជេហិ, ឧទកំ វិស្សជ្ជេហី”តិ វុត្តេ តេន វុត្តំ តំ តំ អាការំ និម្មិនិត្វា នច្ចំ ទស្សេសិ។ តំ ទិស្វា មនុស្សា អច្ឆរិយព្ភុតចិត្តជាតា ពហុំ ហិរញ្ញសុវណ្ណវត្ថាលង្ការាទីនិ អទំសុ។ ឥតិ តស្មិំ គាមេ សតសហស្សមត្តំ លភិ។ សោ កិញ្ចាបិ មហាសត្តំ គណ្ហន្តោ “សហស្សំ លភិត្វា តំ វិស្សជ្ជេស្សាមី”តិ អាហ។ តំ បន ធនំ លភិត្វា “គាមកេបិ តាវ មយា ឯត្តកំ ធនំ លទ្ធំ, នគរេ កិរ ពហុធនំ

លភិស្សាមី”តិ ឆតរសវិរេកត ត យុច្ចិ៍

សោ តស្មិំ ការេយ ក្យុង្គ្មំ សណ្ឌេបត្វា ទេតភយឃំ បេឡអំ កាទេត្វា តត្ថ យហាសត្តំ បក្កិបិត្វា ស្ុលឃាតកំ អាទ្ឃាយហេត្តត បទិចាទេត កាយតិកយទាឌឆាតិសុ តំ កិឡអាទេបត្វា ឥទ្រាឈសិ បិបុឈិ, តាកទាឌស្ស យឆ្លវិឌំ ឌេតិ, អពន្ធសត្តុច្ចា ឌេតិ៍ សោ កោចទំ ត កល្យា អចិស្សឌ្ឍតកឃេត៍ កោចទំ អកណ្ហត្តុយ្បិ ច តំ ចត្តាទេរា តកទទ្ធាទេ អាឌិ៍ កត្វា តត្ថ តត្ថ យាសយត្តំ កិឡអាបេសិ៍ តេត ចុត្តំ “សិសិតោ អកតញ្ញុតា”តិអាឌិ៍

តត្ថ សិសិតោតិ ៙សោ តាទេកា អយុកស្ស តិទ្រោឆទុក្កស្ស សយឹបេ ចម្ភិកយត្វេក សឃិតោតិ ៙ចំ ឆាតំ ឌស្សេត្វា កថិតោ៍ អកតញ្ញុតាតិ អត្តតា កតំ ឧបការំ អឌាតត្តេត ឌិត្តទុព្ភិតា តេសាឌគ្រោហុលោតាតិ អឆិប្បាយោ៍ អលយ្យាឃតោតិ អលយ្យាឃតចិឌ្ឍាបទិឌយ្យតេត “អលយ្យាឃតោ”តិ ៙ចំ លឌ្ធតាយោ អហិតុល្ហិកគ្រោហុលោ៍ យយក្កហឹតិ យំ អក្កេហសិ៍ កិឡ៙តិ យំ តហិ តហិត្តិ តត្ថ តត្ថ កាយតិកយទាឌឆាតិសុ អត្តតោ ឌីចិកត្វំ យំ កិឡអាបេតិ៍

១សិ៍ តិណេតាបិ លហុកោ យយាតិ អត្តតោ ឌីចិតបទិច្ចាកោ តិណសលិកបទិច្ចាកេតាបិ លហុកោ ហុត្វា យយ ឧបដ្ឋាតីតិ អទេត្វា៍ បចចិឧប្បតត់ ចិឃាតិ សឹលចីតិក្កយោ បត ចតុតហុតាឆិកច្ចិឃាឌតសតសហស្សតាហលិយ យហាបចចិឃា បទិចត្តតំ ចិឃ តេតាបិ តំ កាទិឃតទំ ហុត្វា យឃ្យុឧបដ្ឋាតីតិ ឌស្សេតិ៍

១ប៉៍ តិទត្តទំ ឌាតិសតត្តិ យយ ឌាតីតំ អតេតកសតយ្បិ អតេតកសតាសុបិ ឌាតីសុ តិទត្តទេយេច សឹលស្ស អចីតិក្កយតហេតុ៍ យយ ឌីចិតំ ចទេឌឃ្យំ ចឌិតុំ សក្កោមិ៍ តេច សឹលំ បកិត្តេឃ្យុត្តិ សឹលំ បត សយាឌិត្តំ ៙កយ្បិ តេច កិត្តេឃ្យំ ត ចិតាសេយ្យំ៍ ចតុឌ្ហីបិត ហេតុតិ ចក្កចត្តិទជ្ជសិទិឃាបិ កាទណាតិ ឌស្សេតិ៍

១ដ៍ ឌ្ហឌាតិ ឃឌត្វំ អត្តតោ ឌីចិតយ្បិ បទិច្ចឌិត្វា តឌា សឹលមេយេច ទក្ខិតំ, តាឃ ច សឹលទក្ខាឃ តឌា អតត្តកាទកោសុ តេសាឌអលយ្យាឃតគ្រោហុលោសុ ចិត្តស្ស អញ្ញាចត្តំ ត កតំ, តំ ឌស្សេតុំ “អបិ ចា”តិ ឌ្ហសាតកាឆយាហ៍ តំ ហេដ្ឋា ចុត្តត្ថមេយេច៍

៙ចំ បត យហាសត្តេ អហិតុល្ហិកហត្ថកេត តស្ស យាតា ទុស្សុបិតំ ឌិស្វា បុត្តច្ចា តត្ថ អបស្សត្តី សោកាកិក្ខូតា អសេហាសិ៍ អចស្សា ឌេដ្ឋបុត្តោ សុឌស្សតោ តំ បចត្តិំ សុត្វា សុទេកាកំ “ហឹយចត្តំ កត្វា បច្ចាសុ យហាតឌីសុ សត្តសុ យហាសទេសុ ក្ខុទិឌត្តំ ឧបឆាទេត្វា ៙ហឹ”តិ បហិណិ៍ កាណាទិដ្ឋំ “ឌេចលោកំ កត្វា សចេ ឌេចតាហិ ឌយ្ហំ សោតុកាយាហិ ក្ខុទិឌេត្វា តត្ថ តឹទេតា, តទេតា តំ អាទេតហឹ”តិ បហិណិ៍ សយំ បត “យតុស្សលោកេ កទេចសិស្សាមី”តិ តាបសចេសេត តាកកចតទេតា តិក្ខមិ៍ អត្ថិយុតិ តាយស្ស ចេយាតិកា កកិតី ទៅឌិសត្វា អឆិយត្តសិតេហា តំ អតុឌាត្តិ៍ តំ យណ្ហកច្ចាបិ កត្វា ឌេដត្តទេ បក្កិបិត្វា យហាសត្តស្ស ឧបសិសចកទណដ្ឋាតំ អាឌិ៍ កត្វា សញ្ញត្ថ កទេចសត្តោ អតុក្កមេត ឥទ្រាឈសិ បត្វា ទាឌទ្ធាទំ អកយាសិ៍ តឌា អលយ្យាឃតោ ទាឌក្កណេ យហាឌតស្ស យឌ្ឍេទេឡ្ញា ក្ខុទិឌត្តស្ស កិឡអំ ឌស្សេតុំ បេឡអំ

ចិចទិត្វា “ឲហិ យហាភាកា”តិ សញ្ញាយភាសិ។

យហាសត្តោ ឞឹងំ តឹហទិត្វា ឱ្ជលិកោត្តា ឌេដ្ឋកាតិកំ ជិស្វា បេឡអតោ តិក្ខម្ម តឌកិម្ភោលា បិឃាសិ។ យហាឌតោ គឹតោ បជិក្កមិ។ សោ គត្វា តំ អកិចាឌេត្វា តិចត្តិត្វា បេឡអយេច បិចិសិ។ អលម្បាឃតោ “ព្ពមិភា អយំ តាបសោ ឌឌ្ឋោ”តិ សញ្ញាឃ “យា កាឃិ, យា កាឃី”តិ អាហ។ សុងស្សតោ “អយំ ភាកោ យឃ្យាកិ កទិស្សតិ, យឃា សជិសោ អហិតុណ្ឌិកោ ភាយ តត្ថិ”តិ តេត ចាឌប្បជិចាឌ សមុដ្ឋាបេត្វា “ត្វំ ព្ពយំ ភាក់ កហេត្វា កច្ឆសិ, អហំ តំ ព្ពមាឃ យណ្ហកច្ឆាបិឃា ព្ពច្ឆត្តា ភាសឃិស្សាមី”តិ កកិតិ បតក្កាសិត្វា ហត្ថំ បសាទេសិ។ សា តស្ស សត្ថំ សុត្វា ឌឌត្តទេ តិបត្តា តិក្ខត្តំ យណ្ហកចស្សិតំ ចស្សិត្វា តិក្ខមិត្វា អំសក្ខេដ តិសីជិត្វា ប្បតិត្វា តស្ស ហត្ថតេល តឹលិ ចិសតិត្ថតិ បិតេត្វា បុត តស្ស ឌឌត្តទេយេច បិចិសិ។

សុងស្សតោ ចិសតិត្ថំ ឌស្សេត្វា “ព្ពដំ តិត្ថំ សចេ បចចិយំ បិតេស្សតិ, ឱ្ជសជិតិណចតប្បតឃា សត្ថា តស្សិស្សត្តិ។ សចេ អាកាសេ លិបិស្សតិ, សត្តចស្សាតិ ឌេចោ ត ចស្សិស្សតិ។ សចេ ប្ចួឌេគ បិតេស្សតិ, ឃាចតា តត្ថ ប្ចួគខាតា បិណា សត្ថា យទេឃ្យូ”ត្តិ ចត្វា ទាខាតំ សច្ចហាបេត្វា តឃា អាចាដេ តណាបេត្វា ឲគំ ភាភាគសខ្ខាតំ ប្ចួទេសិ, ទុតិយំ ពោយឃស្ស, តតិយំ ជិទ្ធាសតតញ្ចេច ប្ចួទេត្វា យត្ថ្ឋា អាចាដេ ចិសតិត្ថំ បក្ខិបិ។ តក្ខណេញ្ញាច ទ្ធមាឃិត្វា ខាលិ ប្ចួដ្ឋហិ។ សា គត្វា ពោយឃាចាដំ កណ្ហា តតោបិ ខាលិ ប្ចួដ្ឋាឃ ជិទ្ធាសតបុណ្ណំ គហេត្វា ជិទ្ធាសតាតិ ឃសាបេត្វា តិត្ថាឃិ។ អលម្បាឃតំ តត្ថ អាចាដស្ស អចិទ្ធូទេ ជិតំ ប្ចួសុមា ឋទិត្វា សទីទេច្ឆចិ ប្ចួប្បាដេត្វា គតោ។ សេតកុដ្ឋី អហោសិ។ សោ ភយតជ្ជិតោ “ភាកទាខាតំ ចិស្សជ្ជេមី”តិ តិក្ខត្តំ ចាដំ តិច្ឆាទេសិ។ តំ សុត្វា ទៅជិសត្តោ ទេតតបេឡអាឃ តិក្ខមិត្វា សព្វាលង្ការបជិមណ្ឌិតំ អត្តភាចំ មាបេត្វា ឌេចលីឡអាឃ ជិតោ។ សុងស្សតោ ច អច្ចិមុខី ច តថេច អដ្ឋំសុ។

តតោ សុងស្សតោ អត្តតោ ភាកិតេឃ្យភាចំ ទេញ្ញោ អាទោទេសិ។ តំ សុត្វា ទាខា ឲត អាលិង្គិត្វា សីសេ ចុម្ពិត្វា អត្តេបុទំ តេត្វា យហត្តំ សក្ការសម្មាតំ គត្វា ក្ខទិឌទត្តេត សទ្ធិំ បជិសត្ថាទំ ករោទត្តោ “តាត, ឲចំ យហាតុភាចំ តំ អលម្បាឃតោ គចំ កណ្ហិំ”តិ បុច្ឆិ។ សោ សត្ថំ ចិត្ថាទេត កថេត្វា “យហាទាខ, ទញ្ញោ ភាយ ព្ពមិភា តិឃាមេត ទដ្ឋំ ការេតុំ ចដ្ដតី”តិ យាតុលស្ស ឌម្មំ ឌេសេសិ។ អថ សុងស្សតោ “យាតុល, មម យាតា ក្ខទិឌត្តំ អបស្សត្តិ កិលមតិ, ត សក្កា អមេហ្ហិ ព្ពឆ បបញ្ចំ កាតុំ”ត្តិ យាតុលំ អាបុច្ឆិត្វា ក្ខទិឌត្តអច្ចិមុខីហិ សទ្ធិំ ភាកកចតរយេច គតោ។

អថ តត្ថ យហាបុទិសោ កិលិតសេឃ្យាឃ តិបត្តោ កិលិតបុច្ឆតត្ថំ អាគតាឃ យហតិឃា ភាកបទិសាឃ ឌេចឌ ច ឃត្ថ្ឋា ច ព្រាហ្មណោ ច សមួហេត្វា កាណាទិដ្ឋេ គចេឆត្តេ តំ ចាឌំ កិត្តិត្វា ភាភាគឃេហិ ឆម្ពំ ឌេសេត្វា សីលសម្បាឃ ជិដ្ឋិសម្បាឃ ច បតិដ្ឋាបេត្វា ឃាចជីចំ សីលិតិ ទក្ខិត្វា ប្ចួបេរិសចគម្ពំ គត្វា អាឃុបទិយោសាទេ សក្កបុទំ ប្ចួទេសិ។

តទា យាតាបិតទោ យហាទាខកុលិតិ អហេសុំ។ តេសាឌព្រាហ្មណោ ឌេចឌត្តោ, សោមឌត្តោ អាតត្ថោ, អច្ចិមុខី ប្ចួប្បលចណ្ណា, សុងស្សតោ សាទិបុត្តោ, សុគារកោ យហាមោគ្គល្លាតោ, កាណាទិដ្ឋោ សុតក្ខត្តោ, ក្ខទិឌត្តោ លោកតាឆោ។

តស្ស ព្ផាបិ សេសបាទេបិសេយា ហេដ្ឋា ចុទ្ធតសេយតេច តិឌ្ឍទេតព្ពា៑ ព្ផាបិ សេយាឌតសបតិកោ អត្តតោ តាកកចតដ្ឋានេត សោឡអសហិ តាកកញ្ញាសហស្សេហិ ចិត្តទ្វុំ ចិឃ បរិចាទិឃយាតោ ឥចចលោកសម្បត្តិសឌិសេ តាកលោកិស្សទិសេឃ ជិសេតាបិ ព្ផស្សទិឃយធំ អកព្ធា អត្ថឌ្ឍយាឃំ យាតាបិតុឌ្ឍបដ្ឋាតំ, កុសេល ឌេដ្ឋាបចាឃតំ, សកលិឃ តាកបរិសាឃ ចាតុយហារាឌិកបរិសាឃ តាចតិំសបរិសាឃ ច សមុដ្ឋិតបញ្ចាតំ តំតំបរិសមព្ឍោកុម្ភឥតាលកលិបំ ចិឃ ឃុតិសិតសទេ្ធត អត្តតោ បញ្ញាសទេ្ធត តាចឥេច បដ្ឋិត្ពា ទេតសំ ចិត្តាតុក្វលឆម្ពុឥេសតា, ចុទ្ធប្បកាទំ កោកសម្បត្តិ បហាឃ អត្តតោ សទិឌឌិចិតតិទេបក្លិ ចតុឌ្ឍសមត្ថាកតំ ឌ្គបិលឆចាឆិដ្ឋាតំ, តត្ថ ច បជិញ្ញាឃ ចិសំចាឥតកសេយត អហិតុល្ឌិកហត្ថកយតំ, តស្មិន្ធា យុសេល ចិសមិស្សទេឡអបិតតំ តកុដ្ឋេ កសេហត្វា អាចិន្នាតំ កឌ្ឍតំ ក្វមិឃំ ឈំសតំ យឌ្ឍតំ សេបិធតត្តិ ឲចយាធិ តាតប្បការចិប្បការំ កសេទារត្តបិ ឲចទ្វុំ យហាក្យុ្លិ អតុកចសេតាបិ កុដ្ឋិញ្ញា ឌ្ឍលោកតយទេ្ធត តំ ឈាទិកំ កាតុំ សមត្ថស្សាបិ ឃឹលបិទេបិ អាចឌ្ឌិត្វា ឃឹលពល្ឌតកសេយត ច្រាសកម្បិ ចិត្តស្ស ចិកាទាការចា, ឆតំ លការេបឃឹតិ ចា តស្ស ចិត្តាតុចត្តតំ, ឃុកោសេកត បុតាតឹតស្ស អកតញ្ញុតោ មិត្តទុព្ភិស្ស តេសាឌ្ឈ្រាហ្ឫលស្ស ឃឹលំ អតឆិដ្ឋហិត្វាបិ អកុដ្ឋ្យតំ, កាឈាទិដេ្ឋត កឆិតំ មិន្នាចាធំ កិត្តិត្វា អេតកបរិឃាសេយត ឆម្ពុំ ការិត្វា តាកបរិសាឃ ឃឹសេលរុ សម្ពាឌិដ្ឋិឃញ្ចា បតិដ្ឋាបតត្តិ ឲចយាឌសេយា ទោឌិសត្តស្ស កុណាតុកាចា ចិកាសេចតព្ពា៑ ទេតេតំ ចុច្ចតិ – "ឲចំ អច្ឆរិឃា សេហេត...សេប... ឆម្ពុស្ស អតុឆម្ពុទេតា"តិ៑

ក្វទិឌត្តចរិយាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៑

១៑ ចរិយាឃ្យតាកចរិយាចណ្ណតា

១០៑ តតិសេឃ ចរិយាឃ្យកោតិ អក្កយកឆទេដ្ឋាតំ អត្ថទេ ចរិយា តាយ តឌឹ, តស្សា ហេដ្ឋា តាកកចតម្បិ អចិទ្ធរកចត្ពា ចរិយា តាយ, តត្ថ ឌាសេតា តាកទាឌា ចរិយាឃ្យកោ៑ តឥាបិ ឆម្ពិសេកា អាសិត្តិ តស្មិំ ចរិយាឃ្យតាកទាឌកាសេលបិ អហំ ឆម្ពុចារី អសេហាសិ៑

ទោឌិសត្តោ ហិ តឥា ចរិយាតាកកចសេត តិព្ពត្តិត្វា ចរិយាសេឃ្យា តាយ តាកទាឌា អសេហាសិ, យហិឌ្ឍិកា យហាតុការេចា៑ សោ តត្ថ តាកទ្ឌ្ឍ កាសេទត្តា ឥេចទាឌកោកសម្បត្តិសឌិឌិសស្សទិឃសម្បត្តិ អតុកចសេត្តា បិទេបិបុរហស្ស អតោកាសកាចសេតា "កិំ សេម ព្ផយាឃ តិទច្ឆាតសេយាតិយា, ឌ្គបិលឆចាឃំ ចសិត្វា ព្ផសេតា ម្បុដ្ឋិត្វា សម្ពុឥេច បិទេបិសេយា បុទេស្សាមី"តិ តសេតា បដ្ឋាឃ អត្តតោ បិសាឥេសេយច ឌ្គបិលឆកម្ពុំ កសេទាតិ៑ អលឌ្កតតាកយាណចិកា តស្ស សត្តិកំ អាកច្ឆត្តិ៑ សោ "ព្ផឆ សេម ឃឹលស្ស អត្តទាសេយា កចិស្សតី"តិ បិសាឥេតា តិក្ខមិត្វា ឌ្គឃ្យាសេត តិសឹឥតិ៑ តេ្រតាបិ តា អាកច្ឆត្តិ៑ សោ ចិសេត្តសិ – "ព្ផឆ សេម ឃឹលស្ស សំកិសេលសោ កចិស្សតិ, ព្ផសេតា តាកកចតសេតា តិក្ខមិត្វា យតុស្សលោកំ កត្វា ឌ្គបិលឆចាឃំ ចសិស្សាមី"តិ៑ សោ តសេតា បដ្ឋាឃ ឌ្គបិលឆឌិចសេឃុ តាកកចតា តិក្ខមិត្វា ឲកស្ស បច្ចត្តកាយស្ស អចិទ្ធរេ មក្កសមឹសេប ចម្ពិកយត្ថកេ "មម ចម្ពាឌឹហិ អត្ថិកា ចម្ពាឌឹតិ កណ្ហត្តុ, កិឡអាសមុំ ចា តាតុកាយា កិឡអាសមុំ កសេទាត្វ"តិ សទិទំ ឥាតយុសេល ចិស្សេជ្ជត្វា កោសេក អាកុឌិត្វា តិបសេត្តា ឌ្គបិលឆចាឃំ ចសតិ ចាតុឌ្ឍសិឃំ បច្ចាឥសិឃញ្ចា, បិជិបេឥ តាកកចតំ កច្ឆតិ៑ តស្សេចំ ឌ្គបិលឆំ កសេទាត្តស្ស ឌិសេឈា អឌ្ឍា ចិតិចសេត្តា៑

អថ ទៅធិសទេ្វា ស្ទុមតាយ តាយ អត្តនោ អក្កមហេសិយា “រេច, ត្វំ មនុស្សលោកំ គន្ត្វា ក្ខុរេបិរេសឆំ ក្ខុបចរសិ, រេសា ច សាសទ្ទោ សប្បជិករយោ”តិ ចុទេត្វា មក្កលរេបិក្លូទលិតីរេទ ឩត្វា “សរេច មំ, ករេឌ្ឍ, រេកាធិ បហទិត្វា កិលមេយ្យតិ, ឱ្មយ្យា រេបិក្លូទលិយា ក្ខុឌកំ អាចិលំ កចិស្សតិ· សរេច ស្ទុបណ្ណោ កលិប្បស្សតិ, ក្ខុឌកំ បក្កុធិស្សតិ· សរេច អហិតុល្លិរេកា កលិប្បស្សតិ, ក្ខុឌកំ រេលាហិតចណ្ណោ កចិស្សតី”តិ តីលិ តិមិត្តានិ តស្សា អាចិក្ខិត្វា ចាតុទ្ទសីក្ខុរេបិរសឆំ អធិដ្ឋាយ តាកកចតា តិក្លមិត្វា តត្ថ គន្ត្វា ចមុំកមត្ថរេក តិបជ្ជិ សទីទរេសាកាយ ចមុំកំ រេសាកមយារេតា· សទីទពីប្បស្ស ទេជតគាមំ ចិយ រេសតំ អរេហាសិ, មត្ថរេកា ទត្តកម្ពលរេកាណ្ឌរេកា ចិយ, សទីទំ តក្កលឹសប្បយាលំ ក្វទីខត្តការេល (ខា· ១·១១·លិប័រ អាឌរេយា) បត ក្ខុរានុប្បយាលំ, សក្ខុបិលការេល (ខា· ១·០លិ·០១៣ អាឌរេយា) ៦ករេឌាលិកតាចប្បយាលំ·

តឌា ៦រេកា ចាទិរាលសិយាលរេចា តក្កសិលំ កន្ត្វា អលប្បាឃតមត្តំ ក្ខុក្កលិប្បតា ទេតត មរេក្កត អត្តនោ កាមំ កន្ធទេត្វា មហាសត្តំ ជិស្វា “កិ រេម តុន្ហរេត្ថត កាមំ កត្តំ, ឱ្មមំ តាកំ ករេហត្វា កាមតិកមរាជឆាតិសុ កិច្ចអាទេបទេត្វា ឆតំ ក្ខុប្បារេឌត្វាច កមិស្សាមី”តិ ចិទេត្តត្វា ជិទេត្តាសឆាតិ ករេហត្វា ជិត្តាមត្តំ បរិចទេត្តត្វា តស្ស សត្តិកំ អកមាសិ· ជិត្តាមត្តំ ស្ទុតកាលទេតា បដ្ឋាយ មហាសត្តស្ស ករេណ្ណាសុ តត្តសលិកាបរេចសតការេលិ ចិយ អរេហាសិ, មត្ថរេក និលទេទត អភិមត្តិយមារេតា ចិយ· រេសា “រេកា ត្ រេលា ៦រេសា”តិ រេកាកត្តទេតា សឹសំ ក្ខុក្លិបិត្វា ឱ្លុរេលារេកាទេត្តា អហិតុល្លិកំ ជិស្វា ចិទេត្តសិ – “មម ចិសំ ក្ខុក្កទេតជំ, សចាហំ ក្ខុជ្ឈិប្បត្វា តាសាចាតំ ចិស្សរេជ្ជស្សាមិ, ៦តស្ស សទីទំ កុសមុដ្ឋិ ចិយ ចិប្បកិរិស្សតិ, អថ រេម សីលំ លណ្ឌំ កចិស្សតិ, ត តំ ឱ្លុរេលារេកស្សាមី”តិ· រេសា អក្ខិតិ តិមុំលេត្វា សីសំ រេកាកត្តទេ ឌរេបសិ· អហិតុល្លិកព្រាហ្មណោ ឱ្លុសធំ លាជិត្វា មត្តំ បរិចទេត្តត្វា ពេលញ្ជំ មហាសត្តស្ស សទីទេ ឱ្លុសិត្វិត្វា ឱ្លុសឆាតគ្នា មត្តស្ស ច អាតុការេចត ពេលញ្ជ៦ត ថុដ្ឋថុដ្ឋដ្ឋារេត ចោជពិតំ ក្ខុដ្ឋាតការេលិ ចិយ អរេហាសិ·

អថ រេសា តក្កុរេដ្ឋ ករេហត្វា អាកឌ្ឍិត្វា ឌឹឈរេសា តិបជ្ជារេបត្វា អជបរេឌត ឌណ្ឌេត ក្ខុប្បីឡ៦ត្វា ទុព្វលំ កត្វា សឹសំ ឌឡ្ហំ ករេហត្វា តិប្បីឡ៦សិ· មហាសត្តោ មុខំ ចិចរិ· អថស្ស មុទេខ ពេលញ្ជំ ឱ្លុសិត្វិត្វា ឱ្លុសឆមត្តតាទេលត ឌទេត្ត កិត្តិ· មុខំ រេលាហិតស្ស បូរិ· មហាសត្តោ អត្តនោ សីលរេភឌភយេត ៦ចទុបំ ទុក្ខំ អធិចាទេសទេត្វា អក្ខិតិ ក្ខុមុំលេត្វា ឱ្លុរេលាកតមត្តម្បិ តាកាសិ· រេសាបិ “តាកទាជាតំ ទុព្វលំ កទិស្សាមី”តិ តក្កុដ្ឋទេតា បដ្ឋាយ អដ្ឋីតិ សំចុណ្ណយមារេតា ចិយ សកលសទីទំ មទ្ទិត្វា បដ្ឋករេចឌតំ តាម រេចរេឌសិ, តត្តមជ្ជិតំ តាម មជ្ជិ, តក្កុរេដ្ឋ ករេហត្វា ទុស្សរេបាឡ៦តំ តាម រេបារេឡ៦សិ· មហាសត្តស្ស សកលសទីទំ រេលាហិតមក្ខិតំ អរេហាសិ, រេសា មហារេចឌតំ អធិចាទេសសិ·

អថស្ស ទុព្វលភាចំ ញាត្វា ចល្លីហិ រេបឡ៦អំ ករិត្វា តត្ថ តំ បក្ខិបិត្វា បច្ចត្តកាមំ តេត្វា មហាជតស្ស មជ្ឈេកិច្ចអាទេបសិ· តិលីជីសុ ចណ្ណេសុ ចដ្ឋចតុទស្សាជីសុ សណ្ឋារេតសុ អលុំច្ឆុលិជីសុ បមារេណសុ ឃំ ឃំ ព្រាហ្មណោ ឮច្ឆតិ, មហាសត្តោ តំ តរេឌច កត្វា តច្ចតិ, ផណសតម្បិ ផណសហស្សម្បិ ករេទាតិរេយច· មហាជតោ បសីជិត្វា ពហុឆតមឌាសិ· ៦កឌិចសរេមច កហាបណសហស្សឆ្លោច សហស្សក្ឈត្តិរេកា ច បរិក្ខារេទ លភិ· ព្រាហ្មណោ អាឌិទេតាច “សហស្សំ លភិត្វា ចិស្សរេជ្ជស្សាមី”តិ ចិទេត្តសិ· តំ បត ឆតំ លភិត្វា “បច្ចត្តការេមរេយច តាច រេម ៦ត្តកំ ឆតំ លទ្ធំ, ទាជទាជមហាមត្តាតំ ឌស្សិរេត កិច ពហុំ ឆតំ លភិស្សាមី”តិ សកដម្ពា ស្ទុលយាតកម្ពា ករេហត្វា សកដេ បរិក្ខារេទ ឌរេបត្វា ស្ទុលយាតរេក តិសិទេត្តា “មហទេត្តត បរិចារេទត មហាសត្តំ កាមតិកមរាជឆាតិសុ កិច្ចអាទេបទេត្តា ចាទិរាលសិយំ ក្ខុក្កសេតទេញ្ញា សត្តិកេ

កីឡាបេត្វា វិស្សជ្ជេស្សាមី”តិ អគមាសិ។ សោ មណ្ឌូកេ មារេត្វា នាគរញ្ញោ ទេតិ។ នាគរាជា “បុនប្បុនំ មំ និស្សាយ មារេស្សតី”តិ ន ខាទតិ។ អថស្ស មធុលាជេ អទាសិ។ មហាសត្តោ “សចាហំ ភោជនំ គណ្ហិស្សាមិ, អន្តោបេឡាយមេវ មរណំ ភវិស្សតី”តិ ន ខាទតិ។

១៨. ព្រាហ្មណោ មាសមត្តេន ពារាណសឹ បត្វា ទ្វារគាមកេ តំ កីឡាបេន្តោ ពហុធនំ លភិ។ រាជាបិ តំ បក្កោសាបេត្វា “អម្ហាកម្បិ កីឡាបេហី”តិ អាហ។ “សាធុ, ទេវ, ស្វេ បន្នរសេ តុម្ហាកំ កីឡាបេស្សាមី”តិ អាហ។ រាជា “ស្វេ នាគរាជា រាជង្គណេ នច្ចិស្សតិ, មហាជនោ សន្និបតិត្វា បស្សតូ”តិ ភេរិំ ចរាបេត្វា បុនទិវសេ រាជង្គណំ អលង្ការាបេត្វា ព្រាហ្មណំ បក្កោសាបេសិ។ សោ រតនបេឡាយ មហាសត្តំ នេត្វា វិចិត្តត្ថរេ បេឡំ ឋបេត្វា និសីទិ។ រាជាបិ បាសាទា ឱរុយ្ហ មហាជនបរិវុតោ រាជាសនេ និសីទិ។ ព្រាហ្មណោ មហាសត្តំ នីហរិត្វា នច្ចាបេសិ។ មហាសត្តោ តេន ចិន្តិតចិន្តិតាការំ ទស្សេសិ។ មហាជនោ សកភាវេន សណ្ឋាតុំ ន សក្កោតិ។ ចេលុក្ខេបសហស្សានិ បវត្តន្តិ។ ពោធិសត្តស្ស ឧបរិ រតនវស្សំ វស្សិ។ តេន វុត្តំ “តទាបិ មំ ធម្មចារិ”ន្តិអាទិ។

តត្ថ តទាបីតិ យទាហំ ចម្បេយ្យកោ នាគរាជា ហោមិ, តទាបិ។ ធម្មចារិន្តិ ទសកុសលកម្មបថធម្មំ ចរតិ, ន អណុមត្តម្បិ អធម្មន្តិ ធម្មចារឹ។ ឧបវុត្ថឧបោសថន្តិ អដ្ឋង្គសមន្នាគតស្ស អរិយុបោសថសីលស្ស រក្ខណវសេន ឧបវសិតុបោសថំ។ រាជទ្វារម្ហិ កីឡតីតិ ពារាណសិយំ ឧគ្គសេនរញ្ញោ គេហទ្វារេ កីឡាបេតិ។

១៩. យំ យំ សោ វណ្ណំ ចិន្តយីតិ សោ អហិតុណ្ឌិកព្រាហ្មណោ “យំ យំ នីលាទិវណ្ណំ ហោតូ”តិ ចិន្តេសិ។ តេន វុត្តំ “នីលំវ បីតលោហិត”ន្តិ។ តត្ថ នីលំ វាតិ វា-សទ្ទោ អនិយមត្ថោ, គាថាសុខត្ថំ រស្សំ កត្វា វុត្តោ, តេន វាសទ្ទេន វុត្តាវសិដ្ឋំ ឱទាតាទិវណ្ណវិសេសញ្ច វដ្ដាទិសណ្ឋានវិសេសញ្ច អណុថូលាទិប្បមាណវិសេសញ្ច សង្គណ្ហាតិ។ តស្ស ចិត្តានុវត្តន្តោតិ តស្ស អហិតុណ្ឌិកស្ស ចិត្តំ អនុវត្តន្តោ។ ចិន្តិតសន្និភោតិ តេន ចិន្តិតចិន្តិតាការេន បេក្ខជនស្ស ឧបដ្ឋហាមីតិ ទស្សេតិ។

២០. ន កេវលញ្ច តេន ចិន្តិតាការទស្សនំ ឯវ មយ្ហំ អានុភាវោ, អបិ ច ថលំ ករេយ្យមុទកំ, ឧទកម្បិ ថលំ ករេតិ ថលំ មហាបថវឹ គហេត្វា ឧទកំ, ឧទកម្បិ គហេត្វា បថវឹ កាតុំ សក្កុណេយ្យំ ឯវំ មហានុភាវោ ច។ យទិហំ តស្ស បកុប្បេយ្យន្តិ តស្ស អហិតុណ្ឌិកស្ស អហំ យទិ កុប្បេយ្យំ។ ខណេន ឆារិកំ ករេតិ កោធុប្បាទក្ខណេ ឯវ ភស្មំ ករេយ្យំ។

២១. ឯវំ ភគវា តទា អត្តនោ ឧប្បជ្ជនកានត្ថប្បដិឃាតេ សមត្ថំ ទស្សេត្វា ឥទានិ យេន អធិប្បាយេន តំ បដិឃាតំ ន អកាសិ, តំ ទស្សេតុំ “យទិ ចិត្តវសី ហេស្ស”ន្តិអាទិមាហ។

តស្សត្ថោ – “អយំ អហិតុណ្ឌិកោ មំ អតិវិយ ពាធតិ, ន មេ អានុភាវំ ជានាតិ, ហន្ទស្ស មេ អានុភាវំ ទស្សេស្សាមី”តិ កុជ្ឈិត្វា ឱលោកនមត្តេនាបិ យទិ ចិត្តវសី អភវិស្សំ, អថ សោ ភុសមុដ្ឋិ វិយ វិប្បកិរិស្សតិ។ អហំ យថាសមាទិន្នតោ បរិហាយិស្សាមិ សីលតោ។ តថា ច សតិ សីលេន បរិហីនស្ស ខណ្ឌិតសីលស្ស យ្វាយំ មយា ទីបង្ករទសពលស្ស បាទមូលតោ បដ្ឋាយ អភិបត្ថិតោ, ឧត្តមត្ថោ

ពុទ្ធការចោ រោ ត សិទ្ឍ្យាតិ៍

ឲ្យ៍កាយំ កិច្ចញុឃំ ការឃោតិ អឃំ ធាញុយហាក្នុតិកោ ឡូគតក្យុយ្ញាស្នុបធឃោ អតិច្ឆ្សាគតបរិយក្តតកេគតចិក្ខ្ឌសតឆយ្ញោ ការឃោ កិច្ចាបិ កិច្ចញុ ចិតស្សញុ, ញ្ចឆេច ញ្ចុយស្មិ ឲច ផាតេ យហាចាតោ លិត្តក្ញុសយុ្ជិ ចិឃ ចិប្យកិរិឃញុ, តេច សឹលំ បកិត្តេឃ្យំ, ចិកិរត្តោ ក្យុសំ ចិឃាតិ សឹលំ បត ក្តូញូយត្តូសិក្ខ្ឌឃា ហោញុក្នុតំ ញ្ចុយស្មិ កញ្ញឲចរេ ក្យុសយុ្ជិ ចិឃ ចិប្យកិរត្តោបិ តេច កិត្តេឃ្យំ, កាឃឌឹចិពោស្យុ តិរបោល្លា ហុត្វា សឹលបិរយិឃេច ប្តុរេយឹតិ ចិត្តោត្វា តំ តាឌិសំ ក្យុល្លូ តគា អឆិចាសេសិត្តិ គស្សោតិ៍

អឆ យហាសត្តស្ស បត អហិញុល្ឌិកហត្តូកតស្ស យារោសា បរិប្នុរិ, ឲត្តកំ កាលំ តិរាហារោច អហោសិ៍ ស្យុយតា “អតិចិរាឃតិ យេ សាយិកោ, កោ ត្យុ ទោ បចត្តិ”តិ បេកិល្លរហិ ឡូលេកិកត្តិ លេហិតចល្ហិ ក្តូគកំ ជិស្វា “អហិញុល្ឌិកោត កហិតោ កចិស្សតិ”តិ ឆាត្វា តាកកចតា តិល្លយិត្វា ចយ្យិកសត្តិកំ កត្តា យហាសត្តស្ស កហិតង្គាតំ កិលយិតង្គាតញ្ចា ជិស្វា ទេរាជិត្វា កត្តិត្វា បច្ចត្តកាយំ កត្តា ប្យុឆ្ឆិត្វា តំ បចត្តិ ស្យុត្វា ឆរីរាណសិ កត្តា រាដក្វោរេ អាកាសេ រោគយាតា អង្គាសិ៍ យហាសត្តោ តច្ចត្តោច អាកាសំ ក្តូល្លោកត្តោ តំ ជិស្វា លច្ចិតោ បេញអំ បចិសិត្វា តិបច្ចិ៍

រាដា តស្ស បេញអំ បចិង្គកាលេ “កិ ត្យុ ទោ ការណ”ត្តិ ញ្ចតោ ចិតោ ច ឡូលេកិកត្តោ តំ អាកាសេ ជិតំ ជិស្វា “កា ត្យុ ត្វ”ត្តិ ប្យុឆ្ឆិត្វា តស្សា តាកកញ្ញាកាចំ ស្យុត្វា “តិស្សំសឃំ ទោ តាករាដា ញ្ចុយំ ជិស្វា លច្ចិតោ បេញអំ បចិង្គោ, អឃញ្ចា ឃឆាគស្សិតោ ញ្ចុត្ខាត្យុការចោ តាករាដស្សេច , ត អហិញុល្ឌិកស្សា”តិ តិង្គំ កត្តា “ឲចំ យហាត្យុការចោ អឃំ តាករាដា, កឆំ តាយ ញ្ចុយស្ស ហត្វំ កតោ”តិ ប្យុឆ្ឆិត្វា “អឃំ ឆយ្ញធារិ សឹលចា តាករាដា, ធាញុក្តុសឹបត្តុរសឹស្យុ ក្តូបេសិចំ ក្តូបចសត្តោ អត្តតោ សរិរំ គាតយុទោ តិឃ្យាតេត្វា យហាយក្កុសយឹបេ ចយ្យិកយត្វូកោ តិបច្ចតិ, តត្វាឃបេតោត កហិតោ, ញ្ចុយស្ស គេចច្ឆរាបជិកាកា អតេកាសហស្សា ញ្ចុត្វិឃោ, គេចលេកិកសយ្យត្តិសជិសា តាកកចតសយ្យត្តិ, អឃំ យហិក្ខ្ឌិកោ យហាត្យុការចោ សកលបឆចិ បរិចត្តត្វំ សយេត្វា, កោចលំ ‘សឹលំ យេ កិច្ចិស្សតិ’តិ ឲចន្នុបំ ចិប្យការំ ក្យុល្លញ្ចា អត្យុកោតិ”តិ ច ស្យុត្វា សំចេកប្យត្តោ តាចគេច តស្ស អហិញុល្ឌិកស្ស ច្រោហុលាស្ស ឆាហុំ ឆតំ យហត្តញ្ចា ឃសំ ញ្ចុស្សរិឃញ្ចា គត្វា – “ហត្ត, កោ, ញ្ចុយំ តាករាដាតំ ចិស្សច្ចេហិ”តិ ចិស្សច្ចាបេសិ៍

យហាសត្តោ តាកចល្ហិ អត្តរឆាបេត្វា យាណចកចល្លោត គេចក្យុយារោ ចិឃ អង្គាសិ៍ ស្យុយតាបិ អាកាសតោ ឡូតរិត្វា តស្ស សត្តិកោ អង្គាសិ៍ តាករាដា រញ្ញោ អញ្ចលិ កត្វា “ឲហិ, យហារាដ, យឃ្យាតិចេសតំ បស្សិត្វំ អាកច្ឆាហិ”តិ ឃាចិ៍ តោតាហ កកចា –

“ឃុត្តោ ចឃ្យឃ្យកោ តាកោ, រាដាតំ ឲតគ្រាចិ;

‘តយោ តេ កាសិរាដត្វុ, តយោ តេ កាសិចឌ្ឍត;

អញ្ចលិ តេ បក្កញ្ញាយិ, បស្សេឃ្យំ យេ តិចេសត”ត្តិ៍

អថ រាជា តស្ស ភាគកចភាគយតំ អត្វជានិ៍ មហាសត្តោ តំ សបរិសំ គហេត្វា ភាគកចតំ គេត្វា អត្តនោ ឋាស្សរិយសម្បត្តិំ ជស្សេត្វា ពតិបិហំ តត្ថ ចសារេបត្វា កេកឹ ចរាបេសិ – “សត្ថា រាជបរិសា យាចជិន្នកំ ហិរញ្ញសុចណ្ណាជិកំ ឆតំ គណ្ហា”តិ៍ រញ្ញោ ច អនេកកេហិ សពជសតេហិ ឆតំ បេសេសិ៍ “មហារាជ, រញ្ញោ ភាយ ជាតំ ជាតត្ថំ, សិលំ រក្ខិតត្ថំ, ឆម្ពិកា រក្ខាចរណាក្តិំ សទ្ធាត្ថ សំចិជហិតត្ថា”តិ ជសហិ រាជឆម្ពុកធាហិ ឱ្ចជិត្វា ចិរស្សឌ្ឍិសិ៍ រាជា មហគ្គត ឃសេត ភាគកចភា តិក្ខម្ពិត្វា ពរិរាណសិបេច គតោ៍ តតោ បដ្ឋាយ កិរ ជម្ពុឌីបតលេ ហិរញ្ញសុចណ្ណំ ជាតំ៍ មហាសត្តោ សីលានិ រក្ខិត្វា អត្តន្តមាយំ ឆ្ពេបិសចកម្មំ កត្វា សបរិសោ សក្កបុរំ បូរេសិ៍

តទា អហិតុណ្ឌិកោ ទេចទត្តោ អហោសិ, សុមតា រាហុលមាតា, ឆ្កកសេតោ សារិបុត្តត្ថេរោ, ចម្បេយ្យកោ ភាគរាជា លោកនាថោ៍

តស្ស ឋាឆាបិ មធាវហំ សេសបារមិយោ តិទ្ធារេតព្ពា៍ ឋាឆ ទោឆិសត្តស្ស អច្ឆរិយាគុការា ហេដ្ឋា ចុត្តកយា ឲចាតិ៍

ចម្បេយ្យភាគចរិយាចណ្ណកា តិដ្ឋិតា៍

៣៍ ក្ទុឡអទោឆិចរិយាចណ្ណកា

១៩៍ ចតុត្ថេ ក្ទុឡអទោឆីតិ មហាទោឆិបរិព្ពាជកព្តកាចំ ឆ្ពិជាយ ឋាឆ “ក្ទុឡអទោឆី”តិ សមញ្ញា អាទោរាបិតា, ត បត ឋាមស្មិំ ឲច ជាតកេ (ជា៍ ១៍១០៍៣៤ អាទយោ) អត្តនោ ខេដ្ឋកាតិកាជិតោ មហាទោឆិស្ស សម្ពុចតោតិ ជដ្ឋត្ថំ៍ សុសីលចាតិ សុដ្ឋុ សីលចា, សម្បន្នសីលោតិ អត្ថោ៍ កចំ ជិស្វាត កមតោតិ កាយាជិកចំ កាមិតព្ពាការចេត បស្សិត្វា៍ តេក្ខូមត្តិំ ឲត្ថ ច-សទ្ទស្ស លោបេបិ ជដ្ឋព្ពោ, តេត “ជិស្វាតា”តិ បជំ អាកឌ្ឍីយតិ៍ ឋាជំ ចុត្តំ ហោតិ – ជាតិជរាព្យាធិមរណំ អបាយទុក្ខំ អតីតេ ចដ្ដមូលកំ ទុក្ខំ, អនាគតេ ចដ្ដមូលកំ ទុក្ខំ, បច្ចុប្បន្នេ អាហារបរិយេដ្ឋិមូលកំ ទុក្ខត្តិំ ឋាមេសំ អដ្ឋត្តំ សំចេគចត្ថុតំ បច្ចចេក្ខណេត សត្តាម្បិ កាយាជិកេជំ កចំ សំសារេកមតោ ឆ្ពបដ្ឋហមាតំ ជិស្វា តិព្ពាតំ តស្ស ឆ្ពិយក្ខតា សមចចិបស្សតា តទុបិយក្ខតា ច បព្ពជ្ជាតិ ឋាជំ តិចិឆម្បិ តេក្ខូមំ អត្ថស្សចាជិសិទ្ធត ចោលាចក្ខូតា តប្បជិបក្ខតោ ជិស្វា តាបសបព្ពជ្ជូបាយតេត អតេកាជីតចាកុលិ គហដ្ឋការចា អភិតិក្ខមិត្វា គតោតិ៍

២០៍ទុតិយិកាតិ បេរាណទុតិយិកា, គិហិកាលេ បជាបតិក្ខតា៍ កតកសត្តិកាតិ កញ្ចតសត្តិកត្តចា៍ ចដេដ្ឋ អតបេក្ខាតិ សំសារេ តិរាលយា៍ តេក្ខូមំ អភិតិក្ខមីតិ តេក្ខូមត្ថាយ គេហតោ តិក្ខមិ, បព្ពជីតិ អត្ថោ៍

២១៍ អាលយត្តិំ សត្តា ឲទេតតាតិ អាលយោ, តណ្ហា, តទភាវេត តិរាលយា៍ តតោ ឲច ញាតីសុ តណ្ហាពន្ធតស្ស ឆិត្តត្តា ឆិត្តពន្ធា៍ ឲចំ គិហិពន្ធតាការចំ ជស្សេត្វា ឋាជាតិ បព្ពជិតាតម្បិ គោសត្តំ មំ ហោតិ ពន្ធតំ , តស្សាបិ អភាចំ ជស្សេតុំ “អតបេក្ខា កុលេ គណេ”តិ ចុត្តំ៍ តត្ថ កុលេតិ ឆ្ពបដ្ឋាកកុលេ៍ គណេតិ តាបសគណេ, សេសា ពាហូចរិតោតិ ចុច្ចត្តិំ ឆ្ពិកាយត្តិំ ឆ្ពេកាបិ មមំ ឆ្ពិកាមិយ្យា

១៥។ តត្ថាតិ ពារាណសិសាមន្តេ។ និបកាតិ បញ្ញវន្តោ។ និរាកុលេតិ ជនសម្ពាធរហិតត្តា ជនេហិ អនាកុលេ, អប្បសទ្ទេតិ មិគបក្ខីនំ ឧទ្ទាបកតោ តេសំ វស្សិតសទ្ទតាបិ វិរហិតត្តា អប្បសទ្ទេ។ រាជុយ្យានេ វសាមុភោតិ ពារាណសិរញ្ញោ ឧយ្យានេ មយំ ឧភោ ជនា តទា វសាម។

តត្រាយំ អនុបុព្វីកថា – អតីតេ ឥមស្មិំ ឯវ កប្បេ ពោធិសត្តោ ព្រហ្មលោកតោ ចវិត្វា អញ្ញតរស្មិំ កាសិគាមេ ឯកស្ស មហាវិភវស្ស ព្រាហ្មណស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្វត្តិ។ តស្ស នាមគ្គហណទិវសេ “ពោធិកុមារោ”តិ នាមំ ករិំសុ។ វយប្បត្តកាលេ បនស្ស តក្កសិលំ គន្ត្វា សព្វសិប្បានិ ឧគ្គហេត្វា បច្ចាគតស្ស អនិច្ឆមានកស្សេវ មាតាបិតរោ សមជាតិកំ កុលកុមារិកំ អានេសុំ។ សាបិ ព្រហ្មលោកចុតាវ ឧត្តមរូបធរា ទេវច្ឆរាបដិភាគា។ តេសំ អនិច្ឆមានានំ ឯវ អញ្ញមញ្ញំ អាវាហវិវាហំ ករិំសុ។ ឧភិន្នម្បិ បន តេសំ កិលេសសមុទាចារោ ន ភូតបុព្វោ, សារាគវសេន អញ្ញមញ្ញំ ឱលោកិតម្បិ នាហោសិ, កា បន កថា ឥតរសំសគ្គេ។ ឯវំ បរិសុទ្ធសីលា អហេសុំ។

អបរភាគេ មហាបុរិសោ មាតាបិតូសុ កាលកតេសុ តេសំ សរីរកិច្ចំ កត្វា តំ បក្កោសាបេត្វា “ភទ្ទេ, ត្វំ ឥមំ អសីតិកោដិធនំ គហេត្វា សុខេន ជីវាហី”តិ អាហ។ “ត្វំ បន អយ្យបុត្តា”តិ? “មយ្ហំ ធនេន កិច្ចំ នត្ថិ, បព្ពជិស្សាមី”តិ។ “កិំ បន បព្ពជ្ជា ឥត្ថីនម្បិ ន វដ្ដតី”តិ? “វដ្ដតិ, ភទ្ទេ”តិ។ “តេន ហិ មយ្ហម្បិ ធនេន កិច្ចំ នត្ថិ, អហម្បិ បព្ពជិស្សាមី”តិ។ តេ ឧភោបិ សព្ពំ វិភវំ បរិច្ចជិត្វា មហាទានំ ទត្វា និក្ខមិត្វា អរញ្ញំ បវិសិត្វា បព្ពជិត្វា ឧញ្ឆាចរិយាយ ផលាផលេហិ យាបេន្តា បព្ពជ្ជាសុខេន ទស សំវច្ឆរានិ វសិត្វា លោណម្ពិលសេវនត្ថាយ ជនបទចារិកំ ចរន្តា អនុបុព្ពេន ពារាណសិំ បត្វា រាជុយ្យានេ វសិំសុ។ តេន វុត្តំ “រាជុយ្យានេ វសាមុភោ”តិ។

១០។ អថេកទិវសំ រាជា ឧយ្យានកីឡំ គតោ។ ឧយ្យានស្ស ឯកបស្សេ បព្ពជ្ជាសុខេន វីតិនាមេន្តានំ តេសំ សមីបដ្ឋានំ គន្ត្វា បរមបាសាទិកំ ឧត្តមរូបធរំ បរិព្ពាជិកំ ឱលោកេន្តោ កិលេសវសេន បដិពទ្ធចិត្តោ ហុត្វា ពោធិសត្តំ “អយំ តេ បរិព្ពាជិកា កិំ ហោតី”តិ បុច្ឆិ។ តេន “ន ច កិញ្ចិ ហោតិ, កេវលំ ឯកបព្ពជ្ជាយ បព្ពជិតា, អបិ ច ខោ បន គិហិកាលេ បាទបរិចារិកា អហោសី”តិ វុត្តេ រាជា “អយំ កិរេតស្ស ន កិញ្ចិ ហោតិ, អបិ ច ខោ បនស្ស គិហិកាលេ បាទបរិចារិកា អហោសិ, យំនូនាហំ ឥមំ អន្តេបុរំ បវេសេយ្យំ, តេនេវស្ស ឥមិស្សា បដិបត្តិំ ជានិស្សាមី”តិ អន្ធពាលោ តត្ថ អត្តនោ បដិពទ្ធចិត្តំ និវេទេតុំ អសក្កោន្តោ អញ្ញតរំ បុរិសំ អាណាបេសិ “ឥមំ បរិព្ពាជិកំ រាជនិវេសនំ នេហី”តិ។

សោ តស្ស បដិស្សុណិត្វា “អធម្មោ លោកេ វត្តតី”តិអាទីនិ វត្វា បរិទេវមានំ ឯវ តំ អាទាយ បាយាសិ។ ពោធិសត្តោ តស្សា បរិទេវនសទ្ទំ សុត្វា ឯកវារំ ឱលោកេត្វា បុន ន ឱលោកេសិ។ “សចេ បនាហំ ចាលេស្សាមិ, តេនេវ ចិត្តំ បទោសេត្វា មហាសីលស្ស អន្តរាយោ ភវិស្សតី”តិ សីលបារមិំ អាវជ្ជេន្តោ និសីទិ។ តេន វុត្តំ “ឧយ្យានទស្សនំ គន្ត្វា, រាជា អទ្ទស ព្រាហ្មណិ”ន្តិអាទិ។

តត្ថ តុយ្ហេសា កា កស្ស ភរិយាតិ តុយ្ហំ ឯសា កា, កិំ ភរិយា, ឧទាហុ ភគិនី វា សមានា កស្ស អញ្ញស្ស ភរិយា។

១៦០។ ន យញ្ញាករិយា វសាតិ កាយទ្ធោសា យញ្ញាគិហិកាលេ ករិយា អហោសិ, បញ្ញត្តិកាលតោ បដ្ឋាយ ន យញ្ញាករិយា វសា, តាបិ អហំ វតិស្សា សាយិកោ, កោចលំ បន សហឆយ្យា វកសានតិ, អហយ្យិ បរិក្ខារកោ អយ្យិ បរិក្ខារិកាតិ សយាឆយ្យា បរិក្ខារកសានេន វកសានតិ, សព្រហ្មចារិនីតិ អត្ថោ។

១៦១។ ទិស្សា សារត្តាកឆិទោតិ កាយទារេកន សារត្តា ហុត្វា បដិពទ្ធា។ កាហារបត្វាន ធេជេកោតិ ធេជេកោហិ គណ្ហាបេត្វា ធេជេកោ ចា អត្តនោ រាជបុរិសេ អាលាបេត្វា តំ បរិក្ខារិកំ គណ្ហាបេត្វា។ និប្បីឡអយន្តោ ពលសាតិ តំ អនិច្ឆយានំ វច អាកឌ្ឍនបរិកឌ្ឍនាទិនា និប្បីឡអយន្តោ ពារេន្តោ, តថាបិ អកច្ឆន្តី ពលសា ពលក្ការេន រាជបុរិសេហិ គណ្ហាបេត្វា អត្តនោ អន្តេបុរំ បវេសេសិ។

១៦២។ ខ្លួបត្តកិយាតិ ឧកបត្តំ អាយសិត្វា គហិតករិយា ខ្លួបត្តិកា នាយ, ឥតិ ចេតំ បុរាណទុតិយិកាការេន ឧបលាលយន្តំ ឧដ្ឋំ, សា បនស្ស ព្រាហ្មណីចិចាហចេនេន យាតាបិត្វាហិ សយ្យដិបាទិតា, "ខ្លួបត្តកិយា"តិ ច ការេនកាចលក្ខណោ កុម្មំ។ សហជាតិ បញ្ញត្តាជាតិចេនេន សហជាតា, តេនេវាហ "វកសានតី"តិ។ "វកសានតី"តិ ច ឥតិ កុម្មទេ្ធ បច្ឆត្តំ, វកសានតិយាតិ អត្ថោ។ នយត្តិយាតិ នីយត្តិយា។ កោវេបិ ទេ ឧបបជ្ជាតិ អយំ តេ គិហិកាលេ ករិយា ព្រាហ្មណី សីលចតី, បញ្ញត្តិកាលេ ច សព្រហ្មចារិនីកាចតោ សហជាតា នកិនី, សា តុយ្ហំបុរតោ ពលក្ការេន អាកឌ្ឍិត្វា នីយតិ។ "ទោឡិព្រាហ្មណា, កិំ តេ បុរិសកាច"ន្តិ បុរិសយាតេន ឧស្សាហិតោ ជិរកាលសយិតោ ចម្ពីកពីលតោ កោតជិ បុរិសេន ឈដ្ដិតោ "សុសូ"តិ ចណំ កទេរន្តោ អាសិវិសោ វិយ ទេ ជិត្តតោ កោវេបិ សហសា ឧដ្ឋាសិ។

១៦៣-៤។ សហកោបេ សមុប្បន្នេតិ កោបុប្បត្តិយា សហ, តស្ស ឧប្បត្តិសមនន្តរមេវាតិ អត្ថោ។ សីលព្វតយគុស្សទិន្តិ អត្តនោ សីលបរិយំ អាចេជ្ជេសិ។ តទេវ កោបំ និគ្គហិត្វា តស្មិំ វច អាសេនេ យថានិសិន្នោវ តំ កោបំ និចារេសិ។ នាគាសិ ចឌ្ឍិតុបរីតិ តតោ វកចារុប្បត្តិតោ ឧបរិ វឌ្ឍិតុំ ន អគាសិ។ ឥតិ ចុត្តំ ហោតិ – កោបេ ឧប្បន្នមត្តេ វច "ននុ តំ, ទោឡិបរិក្ខារក, សព្ពបិរេយិយោ បុវេត្វា សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ បដិចិន្ត្យិត្វាការេយា, តស្ស តេ កិយិទំ សីលមេត្តបិ ឧបក្កិលន្តំ, តយិទំ រក្ខំ លុម្មេត្វាធរោ ខ្លួសីទន្តស្ស យថាសមុទ្ទស្ស បទតិទំ គណ្ហិតុកាយតា វិយ ហោតី"តិ អត្តានំ បរិភាសិត្វា បដិសង្ខានពលេន តស្មិំ វច ខណេ កោបំ និគ្គហេត្វា បុន ឧប្បជ្ជនចេនេនស្ស ចឌ្ឍិតុំ ន អគាសិន្តិ។ តេនេវាហ "យទិ នំ ព្រាហ្មណី"ន្តិអាទិ។

តស្សត្ថោ – តំ បរិក្ខារិកំ ព្រាហ្មណិំ សោ រាជា ចា អញ្ញោ ចា កោចិ តិណ្ហាយបិ និសិតាយ សត្តិយា កោដ្ដេយ្យ, ឧទ្ធារណ្ឌិកំ យទិ ឧទ្ធរេយ្យ, វចំ សន្តេបិ សីលំ អត្តនោ សីលបរិយំ នេវ ភិន្ទេយ្យំ។ កស្មា? ទោឡិយា វច ការណា, សព្ពញ្ញុ អវស្សិតសីលេនេវ សក្កា សម្មាសម្ពោធិំ បាបុណិតុំ, ន អញ្ញថាតិ។

១៦៥។ នយេ យា ព្រាហ្មណី ទេស្សាតិ យា ព្រាហ្មណី ជាតិយា កោវេត្តន កុលប្បទេសេន អាចារសម្បត្តិយា ជិរបរិចយេន

ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨩᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶ ᨾᩮ ᨴᩮᩔᩣ ᨶ ᩋᨸ᩠ᨸᩥᨿᩣ, ᩑᨲᩥᩔᩣ ᨾᨾ ᩋᨸ᩠ᨸᩥᨿᨠᩣᩁᩮᩅᩣ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨶᨸᩥ ᨾᩮ ᨻᩣᩃᩴ ᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲᩦᨲᩥ ᨾᨿ᩠ᩉᨾ᩠ᨸᩥ ᨻᩣᩃᩴ ᨶ ᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲᩥ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩑᩅᩴ ᩋᩉᩴ ᨶᩣᨣᨻᩣᩃᩮᩃᩥ ᨴᩣᨿᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨵᨬ᩠ᨬᨿᩣᨣᩮᩣ ᩈᩉᩈᩣ ᩏᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᩋᩣᨠᨯ᩠ᨰᨶ᩠ᨲᩮ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᩮᩣᨳᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᨳᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨴᩮᩔᩮᨲᩥ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨸᩥᨿᩴ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᨲᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨻᩣᨩᩥᨠᩣᨲᩮᩣ ᩈᨲᨣᩩᨱᩮᨶ ᩈᩉᩔᨣᩩᨱᩮᨶ ᩈᨲᩈᩉᩔᨣᩩᨱᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱᨾᩮᩅ ᨿᩴ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨸᩥᨿᩴ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩦᩃᩣᨶᩩᩁᨠ᩠ᨡᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᩈᩦᩃᨾᩮᩅ ᩋᨶᩩᩁᨠ᩠ᨡᩥᩔᩴ᪨

ᩋᨳ ᩈᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᩏᨿ᩠ᨿᩣᨶᩮ ᨸᨸᨬ᩠ᨧᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣᩅ ᩈᩦᨥᨲᩁᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨻᩣᨩᩥᨠᩴ ᨸᨠ᩠ᨠᩮᩣᩈᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨿᩈᩮᨶ ᨶᩥᨾᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ᪨ ᩈᩣ ᨿᩈᩔ ᩋᨣᩩᨱᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨣᩩᨱᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨧ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᨠᩮᩣᨸᩴ ᨸᩉᩣᨿ ᩅᩥᩉᩁᨱᩴ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᨽᩣᩅᨬ᩠ᨧ ᨠᨳᩮᩈᩥ᪨ ᩁᩣᨩᩣ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨲᩔᩣ ᨾᨶᩴ ᩋᩃᨽᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ – “ᩋᨿᩴ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨻᩣᨩᩥᨠᩣ ᩈᩦᩃᩅᨲᩦ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᩈᩮᩣᨸᩥ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨻᩣᨩᨠᩮᩣ ᩍᨾᩣᨿ ᩋᩣᨠᨯ᩠ᨰᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩦᨿᨾᩣᨶᩣᨿ ᨶ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩴ ᨴᩔᩮᩈᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣ ᨶᩥᩁᨸᩮᨠ᩠ᨡᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨶ ᨡᩮᩣ ᨸᨶ ᨾᩮᨲᩴ ᨸᨲᩥᩁᩪᨸᩴ, ᨿᩴ ᩑᩅᩁᩪᨸᩔ ᨣᩩᨱᩅᨶ᩠ᨲᩔ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᩣ, ᨿᩴᨶᩪᨶᩣᩉᩴ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨻᩣᨩᩥᨠᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨬᩣᨿᩴ, ᨲᩴ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨻᩣᨩᨠᩴ ᨽᩣᨿᩣᨸᩮᨿ᩠ᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ? ᩑᩅᩴ ᨸᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨻᩣᨩᩥᨠᩴ ᩏᨿ᩠ᨿᩣᨶᩴ ᩋᩣᨶᩮᨳᩣ”ᨲᩥ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮ ᩋᩣᨱᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨿᩴ ᨸᨴᩈᩣᩅ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥ – “ᨽᩮᩣ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲ, ᨠᩥᩴ ᨾᨿᩣ ᨲᩣᨿ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨻᩣᨩᩥᨠᩣᨿ ᨶᩦᨿᨾᩣᨶᩣᨿ ᨠᩮᩣᨸᩮᩣᨸᩥ ᨲᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ –

“ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥ ᨾᩮ ᨶ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᨳ, ᨶ ᨾᩮ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᨳ ᨩᩦᩅᨲᩮᩣ;

ᩁᨩᩴᩅ ᩅᩥᨸᩩᩃᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩥ, ᨡᩥᨸ᩠ᨸᨾᩮᩅ ᨶᩥᩅᩣᩁᨿᩥᩴ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ (ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪐᪨᪕᪑);

ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩣᨩᩣ “ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩑᩈ ᨠᩮᩣᨸᩮᨶ ᩅᨴᨲᩥ, ᩏᨴᩣᩉᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨴᩥᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨶ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥ –

“ᨠᩥᩴ ᨲᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥ ᨶᩮᩣ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᩥ, ᨠᩥᩴ ᨲᩮ ᨶᩮᩣ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᩥ ᨩᩦᩅᨲᩮᩣ;

ᩁᨩᩴᩅ ᩅᩥᨸᩩᩃᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩥ, ᨠᨲᨾᩴ ᨲᩴ ᨶᩥᩅᩣᩁᨿᩦ”ᨲᩥ᪨ (ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪐᪨᪕᪒);

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩦᨲᩥ ᩑᨠᩅᩤᩁᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥ, ᨶ ᨸᩩᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥ᪨ ᨶ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨠᩣᨿᩅᨧᩦᩅᩥᨠᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᩅᩈᩮᨶ ᨻᩉᩥ ᨶ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᨳ, ᨶ ᨲᩴ ᨻᩉᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᩮᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩁᨩᩴᩅ ᩅᩥᨸᩩᩃᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩦᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨶᩣᨾ ᨣᩥᨾ᩠ᩉᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩁᨩᩴ ᩅᩥᨸᩩᩃᩣ ᩋᨠᩣᩃᩅᩩᨭ᩠ᨮᩥᨵᩣᩁᩣ ᨮᩣᨶᩈᩮᩣ ᨶᩥᩅᩣᩁᩮᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨲᩴ ᨡᩥᨸ᩠ᨸᨾᩮᩅ ᨶᩥᩅᩣᩁᨿᩥᩴ, ᨶᩥᩅᩣᩁᩮᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩋᨳᩔ ᨾᩉᩣᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨶᩣᨶᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᨠᩮᩣᨵᩮ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩴ ᨸᨠᩣᩈᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ –

“យស្មិំ ជាតេ ន បស្សតិ, អជាតេ សាធុ បស្សតិ;

សោ មេ ឧប្បជ្ជិ នោ មុច្ចិ, កោធោ ទុម្មេធគោចរោ។

“យេន ជាតេន នន្ទន្តិ, អមិត្តា ទុក្ខមេសិនោ;

សោ មេ ឧប្បជ្ជិ នោ មុច្ចិ, កោធោ ទុម្មេធគោចរោ។

“យស្មិញ្ច ជាយមានម្ហិ, សទត្ថំ នាវពុជ្ឈតិ;

សោ មេ ឧប្បជ្ជិ នោ មុច្ចិ, កោធោ ទុម្មេធគោចរោ។

“យេនាភិភូតោ កុសលំ ជហាតិ, បរក្ករេ វិបុលញ្ចាបិ អត្ថំ;

ស ភីមសេនោ ពលវា បមទ្ទី, កោធោ មហារាជា ន មេ អមុច្ចថ។

“កដ្ឋស្មិំ មត្ថមានស្មិំ, បាវកោ នាម ជាយតិ;

តមេវ កដ្ឋំ ទហតិ, យស្មា សោ ជាយតេ គិនិ។

“ឯវំ មន្ទស្ស បោសស្ស, ពាលស្ស អវិជានតោ;

សារម្ភា ជាយតេ កោធោ, សោបិ តេនេវ ឌយ្ហតិ។

“អគ្គីវ តិណកដ្ឋស្មិំ, កោធោ យស្ស បវឌ្ឍតិ;

និហីយតិ តស្ស យសោ, កាឡបក្ខេវ ចន្ទិមា។

“អនិន្ធោ ធូមកេតូវ, កោធោ យស្សូបសម្មតិ;

អាបុ្ទតិ តស្ស ឃនេសា, ស្កុក្កបរេក្ខច ចត្ថិយា”តិ៍ (ឌា៍ ១៍១០៍៤៣-៩១) –

ពួយាហិ កាធាហិ ឆយ៉ុំ ះេះយសិ៍

ពត្ថ ត បស្សតីតិ អត្តតម្បិ ត បស្សតិ, បរេកច បរត្តំ៍ សាត្ទ បស្សតីតិ អត្តត្តំ បរត្តំ ក្ខឃត្តួញ្ញា សយុំរេច បស្សតិ៍ ត្ទរេយុំឆរេកាចរេទាតិ តិប្បញ្ញាតំ ចិសឃត្នរេតា, តិប្បញ្ញា ចា រេកាចរេទា អាហារេទា ពូត្តំ ឲតស្សាតិ ត្ទរេយុំឆរេកាចរេទា៍ ត្ទក្ខរេមសិរេតាតិ ត្ទក្ខំ ពួឆ្នត្វា៍ សឥត្តិ អត្តរេតា អត្តំ ត្ទង្គិ៍ បរក្ករេទតិ អបរេតយ្យ ចិតារេសយ្យ៍ សកិមរេសរេតាតិ រេសា កិមាឃ កឃឌតតិឃា មហតិឃា កិរេលសរេសតាឃ សមក្ខាករេតា៍ បមឌ្ឋិតិ ពលចការេចត សត្តេ បមឌ្ឋតសិរេលិ៍ ត រេម អយុច្ចធាតិ មម សត្ថិកា រេមាក្លិ ត លកិ, អក្ខត្តរេទ ឲច ឥមិរេតា, តិត្ថិរេសចរេតា ពរេតាតិ អរេត្តា៍ ហិទំ ចិឃ ចា មុហុត្តំ ឥឆិការេចត ចិរេត្តត បតិដ្ឋហិត្វាតិបិ អរេត្តា៍

មត្តយាតសិ៍ត្តិ អទហិសហិរេត មធិឃមារេត៍ “មធយាតសិ៍”ត្តិបិ បិរេធា៍ ឃក្ខាតិ ឃរេតា ពដ្ឋា ៍ កិតិតិ អក្កិ៍ ពាលស្ស អចិឌាតរេតាតិ ពាលស្ស អឌាតត្តស្ស៍ សារម្ភា ឌាឃរេតតិ ករញ្ញត្តទិឃករណលក្ខណា សារម្ភា អទហិមត្តរេតា ចិឃ បិចរេកា រេការេឆា ឌាឃរេត៍ សបិ រេតរេតចាតិ រេសាបិ ពាិរេលិ រេតរេតច រេការេឆត ពដ្ឋំ ចិឃ អក្កិតា ឆឃ្យតិ៍ អតិរេគ្គ ត្ទមរេកត្ទចាតិ អតិគ្គរេតា អក្កិ ចិឃ៍ តស្សាតិ តស្ស អឆិចាសតពត្តិឃា សមក្ខាកតស្ស បុក្កលស្ស ស្កុក្កបរេក្ខ ចរេគ្គ ចិឃ លរេគ្គ, ឃរេសា អបរាបទំ អាបុ្ទតីតិ៍

ទាឌា មហាសត្តស្ស ឆយុំកថំ ស្កុត្វា មហាបុទិសំ បរិព្ពាឌិកម្បិ ទាឌរេកាហរេតា អាកតំ ឥមារេបត្វា “ត្ទរេមប្បញ្ញាឌ្ឋាស្កុលំ អត្កកចត្ថា ពួរេឆច ក្ខឃ្យារេត ចសច, អហំ រេចា ឆម្ពុំកំ ទក្ខាចរណាក្យត្តិ កទិស្សាមី”តិ ចត្វា ចត្ថិត្វា បក្កាមិ៍ រេត ក្ខរេកាបិ តរេត្តច ចសិស្ទ៍ អបរការេក បរិព្ពាឌិកា កាលមកាសិ៍ រេពាឆិសរេត្វា ហិមចត្ត បចិសិត្វា ឥសាតាកិញ្ញារេឃា តិព្ពារេត្តត្វា អាឃុបទិរេឃាសារេត ព្រហ្មរេលិកបរាឃរេតា អរេហាសិ៍

ពឥា បរិព្ពាឌិកា ទាហុលមាតា អរេហាសិ, ទាឌា អាតត្ថរេត្តរេទា, រេពាឆិបរិព្ពាឌរេកា រេលិកតារេធា៍

តស្ស ពួឆាបិ ឃធារេហំ រេសសបិរេមិរេឃា តិគ្គារេតញ្ញា៍ តធា មហត្តិ រេកាកក្ខត្តិ មហត្តញ្ញា ពាតិបរិចដ្ឋិ បហាឃ មហាកិតិក្ខមតសជិសំ រេកាហរេតា តិក្ខមតំ, តធា តិក្ខមិត្វា បព្ពាឌិតស្ស ពាហុឌតសមុំតស្ស សរេតា បរេមប្បិច្ឆតាឃ កុរេលសុ ច ករេណសុ ច អលក្កតា, អច្ឆត្តរេមច លិកសក្ការេឌក្កច្ឆាឃ បចិរេចកាកិទតិ, អតិសឃចតី ច អកិសរេល្លលត្ទត្តិ, តធាទ្ធបិឃ សិលចតិឃា កល្យាណឆម្មាឃ បរិព្ពាឌិកាឃ អតត្ថញ្ញាតា អត្តរេតា បុទរេតា ពលក្ការេទត បទាមសិឃមាតាឃ សិលបិរេមិ អាចរេឌ្ឍត្វា ចិការាតាបត្តិ, កតាបរាឆេ ច តស្មិំ ទាឌិតិ ក្ខបារេត ហិតចិត្តតំ រេមត្តចិត្តតំ ក្ខបដ្ឋរេបត្វា ដិដ្ឋឆម្ពុំកសម្បរាឃិរេកហិ សមត្ថសាសតត្តិ ឲចមាឥរេឃា ពួឆ មហាបុទិសស្ស កុណាត្កកាចា ចិការេចតញ្ញា៍ រេតរេតតំ ត្ទច្ចតិ “ឲចំ អច្ឆទិឃា រេហរេត...រេប... ឆម្ពុំស្ស អត្កឆម្ពុំរេតា”តិ៍

ឆ្ញអទៅឆិធរិយាចណ្ណតា តិដ្ឋិពាៈ

३ៈ យហិសរាះធរិយាចណ្ណតា

១៧ៈ បញ្ញាទយ យហិទសា បចតធារទកាតិ យហាចតធារី ចតយហិទសា ឃគា ទហាយីតិ ទឃាឌតា បចដ្ឋកាទឃាតិ ចឃសយ្យត្តិឃា អក្កុបក្ខក្កាតញ្ញា ឆ្ពលភារទចត អកិចដ្ឋកាទឃាៈ ពាលចាតិ យហាពទលិ ឆាយសយ្យទត្ថាៈ យហទត្តាតិ ចិបុលសរីទរាៈ ហត្តិកលកប្យាទណា កិទ ពគា ទទាឆិសត្តុស្ស ការទឃា ទហាតិៈ កិយគស្សទតាតិ យហាសរីរពាឃ ចតយហិសឌាតិពាឃ ច សិលំ អឌាតត្តាត់ កឃំ ឌតតទពា កឃាតកគស្សទតាៈ

១ប៉ៈ បញ្ញាទតិ ឌ្កលបូ្កសិលិក្កន្ធិឃំៈ គកាសទឃតិ ឌលិសឃសយីទបៈ ទហាទពត្ត ឆាតត្តិ ៩ត្ត យហាចទត ទឃា ទកាឆិ បទគទសា ចតយហិសាត់ តិដ្ឋតដ្ឋាត់ ទហាតិៈ ពហិ ពហិត្តិ ពត្ត ពត្តៈ

១ជៈ ចិធទទត្តាតិ ចិហារទចាសុកិ ចីយំសិពំ ចិធទទត្តាៈ ឆាត់ អដ្ឋុស កដ្ឋកត្តិ ៩ចំ ចិធទទត្តា ពស្ពិ យហារទញ្ញា កដ្ឋកិ យឃំ្សចាសុកិ ទុក្ខុមុលដ្ឋាត់ អដ្ឋក្កិៈ ឌិស្វា ច ពំ ឆាត់ ដ្ឋបកត្តាត, តិដ្ឋាយិ ច សឃាយិ ច ទកាធទំ កទហត្វា ឌិចា ពំ ទុក្ខុមុលដ្ឋាត់ កត្វា ឆាតសឃទតហិ ចីតិតាទយីតិ គទស្សតិៈ

३០ៈ ពគា កិទ ទទាឆិសទត្តា ហិយចត្តប្យទគទស យហិសទឃាតិឃំ តិត្តាត្តិត្វា ចឃប្យទត្តា ឆាយសយ្យទត្ថា យហាសរីទរា ហត្តិកលកប្យាទណា បត្តាពបិឌបញ្ញារកិរិធ្កក្កចតឈដឌីសុ ចិធទទត្តា ៩កិ ចាសុកិ យហាទុក្ខុមុល ឌិស្វា ទកាធទំ កទហត្វា ឌិចា ពត្ត ចសតិៈ អទធទកា ទលិលយក្កទដ ទុក្ខា ឌ្កពទិត្វា យហាសត្តុស្ស បិដ្ឋិ អកិទុហិត្វា ដ្ឋន្ធទបស្សាចំ កត្វា សិទក្កុសុ កល្លិត្វា ឌ្កលបូទត្តា តក្កុទដ្ឋ កទហត្វា ទគាលិឃទត្តា កិញ្ញុៈ ទទាឆិសទត្តា លត្តិទយត្តាតក្កឃសយ្យគាឃ ពំ ពស្ស អតាធាទំ ត យតសាកាសិៈ យក្កទដ បុតប្យត់ ពទធច កទទាតិៈ ទពត ទុត្ត “អទធត្ត កបិ យាកត្តា”តិអាឌិៈ

ពត្ត កបិ យាកត្តាតិ កបិ អាកត្តា, យ-ការទរា បគសត្តិកទរាៈ បិទបិតិ លិយទកាៈ អតទិទឃាតិ អតទឃ ត្ថុទិឃទតត អទឃ ច ត ត្ថុទិឃទតត អតទិទឃា, តិហិតាធារទាតិ អទត្វាៈ លហុតិ ទលិទលិៈ លទត្តតិ លត្តប្យទគទសៈ មុទត្តពីតិ បស្សាចំ កទទាតិៈ ឌ្កហទគពីតិ កទីសំ ឌ្កស្សឌ្ឌតិៈ ពត្តិ ពំ យំ, ពគា យហិសកុពំ យំៈ

३១ៈ សកិយ្យិឌិចសត្តិ ៩កឌិចសយ្យិ ធ្កទសតិ យំ សត្តកាលយ្យិៈ ទពតាហ “ធ្កទសតិ យំ សត្តកាល”ត្តិៈ ត ទពចលញ្ញា ធុតិឃពតិឃចត្យត្តិឌិចសយត្តិ, អធ ទលា សត្តកាលយ្យិ យំ បស្សាចាឌីហិ ធ្កទសតិៈ ឃគា ឃគា យុត្តាឌីតិ កាត្យការទយា, ពគា ពគា យឃ្សទយច ដ្ឋបទិ កទទាតីតិ គទស្សតិៈ ដ្ឋបធ្កទពាតិ ទាឆិទពា, ទពត សិទក្កុសុ ឌ្កលបូតាឌិតា យុត្តាឌិអសុចិយក្កុទណាត ពស្ស ច អបហទណាត្ត អទតកធាទំ សិក្កុទកាឌីហិ ចាលទក្កត ច

អនេកកាទិ កក្ខឡបដិបុរិស្សកំ ខ្ទកំ សិទ្ធិត្វា ឆោចេតេន ច តិប្បិញ្ញពេតា ហោយីតិ អត្ថោ។

៣១។ ឃរេក្លាតិ តស្មិំ ទុរេក្ល អឆិចត្វា ទេចតា។ ឯវំ ព្ពាឥយព្រាឌីតិ ទុក្លក្លេត្ត ឆត្វា “មហិសរាជ, កស្មា ព្ពាមស្ស ទុដ្ឋមក្កដស្ស អចមាតំ សហសី”តិ ព្ពាមមត្តំ បការេសន្តោ តារេសហេតំ លចំ បិបំ, សិទេក្កហិ ច ពុទេហិ ចាតិ ព្ពាដំ ចចតំ ឯ អកាសិ។

៣២។ ឯវំ ចុទេត្វា តធា ឃរេក្លាតិ តធា តស្មិំ ការេល តស្មិំ ឃរេក្ល ឯវំ ចុទេត្វា សតិ។ អហំ តំ ព្ពាឥយព្រាឌិត្តិ អហំ តំ ឃក្លិ ព្ពាដំ ព្ពាធាតិ ចក្លមាតំ អព្រាចិ អកាសិ។ ក្យាលេបតាតិ កិលេសារុចិបក្ខរេលាត សុចិខាតិកាតំ សាឆ្ទតំ បរេមខិក្យដ្ឋតឹមតាយ អតិដ្យក្កត្តចាមេតេត ច ក្យាលបសមិសតាយ ក្យាលេបត។ បិបេតាតិ បិលាតិបិតបិបេត។ អតទិយេតាតិ អតទិមាតំ អសាឆ្ទតំ មាកចិកតេសាធាឌឹតំ ហឹតបុទិសាតំ ឆមុត្វា អតទិយេត, កិ ទោត ការេលាត, តុំ ទេចទេត ឯ មរេក្លសិ, អឃុត្តំ តឃា ចុត្តំ ឯ បិបេ តិឃោរេខត្តិមាតិ ឆេស្សតិ។

៣៣។ ព្ពាធាតិ តស្មិំ បិបឆមុ អាឌឹតចំ បការេសន្តោ “ឃដិហ”ន្តិអាទិមាហ។ តស្សេត្វា – កដេ ទេចទេត, អហំ តស្ស ឃដិ ក្យុទ្ធេស្សំ, តតោបិ លិមកតទោ កចេឃុំ។ យេត ហិ អឆមុចទរេលាត យោ ពាលមក្កុដិ តិហឹតោ តាម ខាតោ, សចេ បតាហំ តតោបិ ពាលចតាទិ បិបឆមុំ ចទេយ្យំ, តត្រ ទោត តតោ បិបតទោ កចេឃុំ, អដ្ឋាតេត្វាតំ ឃដិហំ ព្ពាឆលិកបទលិកំ តទ្វត្តិ ច ខាតិត្វា ផិតោ ឯកទេត្តតេច បទហិតាឃ បដិបេត្តា ឯចទ្ទំ បិបឆមុំ ចទេយ្យត្តិ។ កិន្ទ្ធា កិយ្យោ – សីលត្វា មេ បកិខ្ខេយ្យាតិ អហទេត្វាច ទោ បត ឯចទ្ទំ បិបំ កទេយ្យំ, មឃ្យាសីលបិទមី ពល្ហិតា សិឃា។ ចិត្តា ច កទេហេយ្យុ មត្តិ បល្ហិតា ច ទេចមតុស្សា ឯ កទេហេយ្យុំ “បស្សថ, ភោ, អយំ ទៅឌិសទ្វោ ទៅឌិបទិយេសតំ ចទមាតោ ឯចទ្ទំ បិបំ អកាសី”តិ។

៣៤។ ហឹព្ពាតា ខីចិតា ចាមីតិ ចា-សទ្ទោ អចធារេលា។ ឯវំ ចិត្តាហិ ហឹព្ពាតា ករហិតា ខីចិតាបិ បរិសុទ្ធេត បរិសុទ្ធសីលេត ហុត្វា មតំ ចា មរេលមេច ចទំ ខ្ញុមំ សេយ្យោ។ ក្យាហំ ខីចិតហេតុបិ, កាហាមិ បទហេឆត្តិ ឯវំ ខាតន្តោ ច អហំ មឃ្យាខីចិតតិមិត្តមប្បិ បរសត្តចិហិសតំ កិ កាហាមិ កិ ការិស្សាមិ, ឯតស្ស ករេលា ការេលាំ តត្ថិតិ អត្ថោ។

អយំ បត អញ្ញោបិ ឯ ចិយ មញ្ញមាតោ ឯវំ អតាចាទិ ការិស្សតិ, តតោ យេសំ ចល្ហមហិសាតំ ឯវំ ការិស្សតិ, ទោ ឯច ឯតំ ចឌិស្សត្តិ, សា ឯតស្ស អញ្ញោហិ មារេលា មឃ្យាក្ខលេតា ច បិលាតិបិតតោ ច មុត្តិ កចិស្សតីតិ អាហ។ ទោត ចុត្តំ –

៣៥។

“មទេមចាយំ មញ្ញមាតោ, អញ្ញេបេចំ ការិស្សតិ;

ទោច តស្ស ចឌិស្សត្តិ, សា ទេ មុត្តិ កចិស្សតី”តិ។

ពត្វ យមេយចាឃត្តិ យំ ចិឃ អឃំ៉ អមេ្ញាបឹពិ អមេ្ញាឃយ្យិ៉ មេឃំ ចុត្តត្វមេយច៉

៣សិ៉ហិតយឌ្ឍិទ៍យាក្ត្រមេដ្ឋពិ ហិមេត ច យឌ្ឍិមេយ ច ក្រូមេដ្ឋ ច តិយិពួក្សមេព៉ ឃហមេត្តា អចយាតិពត្តិ ចិកាកំ អកពួ្វា មេពហិ បចត្តិពំ អចយាតំ បទិកចំ ឃហមេត្តា ពយមេត្តា៉ ៦ចំ លកពិ ឃប្យមេញ្ញាពិ ៦ចំ ហិតាឌឹប្ញ ចិកាកំ អកពួ្វា ពត្តិមេយត្តាតុក្ខុឃំ ក្តូបដ្ឋមេបត្វា ពងបទាងំ ឃហមេត្តា ឃឹលាឌឹបាទមេយិមេយា ឡ្នុមេហត្វា យតឃា ឃចាបត្តិពំ ឃចិន្ធិពំ ឃគ្គាត្យាពញ្ញាលំ លកពិ បជិចិឌ្ឍាពិ, ពឃ្យ ពំ ត ក្វមេទពិ៉

៦ចំ យហាឃមេត្តា អត្តមេតា អឌ្ឍ្យាឃឃំ បកាមេឃមេត្តា មេងចពាឃ ងយុំ មេងមេឃឃិ៉ មេឃា ពពិបាំហក្ខមេឃត អត្វាត្ត កមេពា៉ អមេ្ញា ចណ្តុយហិមេឃា តិចាឃថាបុពាឃ ពំ ងាតំ កត្វា អដ្ឋាឃិ៉ ដុក្ខយក្ត្រមេដី "មេឃា ៦ច អឃ"ត្តិ ឃគ្គាឃ ពឃ្យ បិក្កុំ អកិទុហិត្វា ពមេឆច អតាចាទំ អកាឃិ៉ អច តំ មេឃា ចិក្សុតមេត្តា ក្សុយិឃំ បិមេពត្វា ឃិមេក្កត ហងមេឃ ចិឌ្ឍិត្វា បិមេងហិ យឌ្ឍិត្វា ឃត្វាមេណ្ហឃិ៉

ពងា ឃឹលចា យហិឃទាឌា មេលិកតាមេចា៉

ពឃ្យ ត្តាងាបិ មេហដ្ឋា ចុត្តតមេឃមេតច ឃចាមេទហំ មេឃឃបិទមេយិមេយា តិគ្គាមេទពត្តា៉ ពងា ហត្តិតាក- (ចទិយា៉ ៧.១ អាងមេយា) ក្សុទិងត្តុ- (ចទិយា៉ ៧.១១ អាងមេយា) ចមេយ្យឃ្យតាកទាឌ- (ចទិយា៉ ៧.៧០ អាងមេយា) ចទិយាឃុ ចិឃ ត្តាង យហាឃត្តឃ្យ ក្យលាតុកាចា មេចឌិពត្តា៉

យហិឃទាឌចទិយាចណ្ហតា តិដ្ឋិពា៉

៩៉ ទុទុយិកទាឌចទិយាចណ្ហតា

៣ប៉ា ពមេដ្ឋ ឃុពត្តកតកាឃត្តិមេកាពិ ឃចា ឃុដ្ឋ អបកាពឃត្តាកាឡ្យអមេកា មេហាពិ, ៦ចំ អក្កិយិប្បូកិ្លបិត្វា ឃុពត្តកតកាឃត្តិមេកា៉ យិកទាឌា ទុទុ តាយាពិ ឌាពិឃិមេដ្ឋត តាមេយត ទុទុ តាយ យិកទាឌា, ឌាពិមេពា ទុទុ, យិកាតឌ្ឍា ទាឌាពិ អមេត្វ៉ា បទេយឃឹលឃយាហិមេពាពិ ក្តូត្តយឃឹលឃយាហិមេពា, ចិឃុដ្ឋឃឹមេលិ មេចច ឃយាហិពចិមេត្វា ច, ចិឃុដ្ឋឃឹមេល ចា ឃយុ អាហិពចិមេត្វាពិ ៦ចមេយត្វ អមេត្វ៉ា មេចឌិពត្តា៉

ពងា មេចាំឌិឃមេត្វា ទុទុយិកមេយាតិឃំ តិគ្គុត្តិ៉ ពឃ្យ ឃទឹមេទដ្ឋចិ ឃុដ្ឋ ពាមេបត្វា យឌ្ឍិពកត្វាតបដ្ឋចណ្ហា អមេហាឃិ, ហត្វបិងា លិពាទឃបទិកយ្យកពា ចិឃ, តក្វដ្ឋំ ចយទឹតក្វដ្ឋំ ចិឃ, ឃិក្ខាតិ ទជពងាយចណ្ហាតិ អក្កិតិ ឃុយឌ្ឍិពយលិក្យឡ្យត្តកា ចិឃ, យុពំ ឌ្នងហិត្វា ងយិពទត្តកយ្យលមេកាណ្ហុកា ចិឃ៉ មេឃា ឌតឃំឃក្តុ បហាឃ ចិមេចកចាឃំ ចឃិពុកាមេយា បទិចាទំ ពមេឆ្ឋត្វា ៦កមេកាច កក្តាតិចត្តមេត ទយលិមេយ ឃាលយិឃ្យមេកា ឃុបុបុ្វិពបចមេត ចឃពិ៉ មេពត ចុត្តំ –

“ននេ្ម បនេគេន នេយហឹនេយ, ចិចិនេត្ត អយត្យុ្យនេព;

ពត្ថ ចាន់ ្អបកញ្ឆិ, កក្ខាក្ងេល យនេភានេយ”ពិ។

ពត្ថ ននេ្ម បនេគេនពិ យ្ងត្ត្ញាពលនឌិនចាល្ងកាន្ហប្ហនេទហិ ក្នុមិកានេពហិ និត៌ិ្ឋហទិពពិហានញ្ចទិនេពហិ ចតត្ថនេលហិ ទិត្តត្ថនេហហិ ចិយ តាតាចហ្គចិចិនេត្តហិ និលិពនេលហិ យហិក្ខ្ល៉ត្តតិម្ពលនលិនេលហិ ឌលិនេនយហិ ច នយត្ឋាកពត្តា នេយក្ងេយ្យាត ច ព្ពុត្តនេកាបកចហ្គាយ នត្តាយ ន្ងលនយ្ងស្ស៊ាយ ពិលាឌាពិយា នញ្ឆាត្តត្ថា ននេ្ម អនេញ្ញាបន្ងេគនេន។ នេយហឹនេយពិ ប្ងបុ្យចលបល្លចាលក្ខពចិប្ងលនាលាចិតនេ្ឋហិ តាតាចិឆិឌកល្ងបក្ញឌិនេពហិ ចិចិឆពន្ងលពាចតចិនាឌិនេពហិ នេយក្ងេយ្យាត អម្ពនាលចតនល្ហយល្លិនេពហិ ចតកហនេតហិ ្អបនេនាកិពត្តា ពត្ថ បចិ្ងស្ស ឌតស្ស នពិឌតតនេ្ងត នេយហឹនេយ។ ច្ងត្តម្បិ នេចព៌ ន្ងន្ងមិកនាឌាពនេព –

“ឲពន្តិ៍ ចតនហ្លន្តិ៍, អម្ពា នាលិ ច ប្ងបុ្ញិពា;

ព្ពុត្តនេកាបកនញ្ឆានេត្ថា, ឲនេត្ថនេនា ពិ្ងនេព មិនេកា”ពិ។ (ឌា។ ៰។៰៩។៰៰ಢ);

ចិចិនេត្តពិ ឌតចានចិននេហត ន្ងនេញ្ញា។ អយត្យុ្យនេពពិ នញ្ឆានេហយត្យុ្យាតម្បិ ពត្ថ អភានេចត យត្យុ្យនហិនេព ។ យនេភានេយពិ យចាច្ងត្តក្ងហនយ្យត្តិយា ចិនេននេពា បចិនេចពកាយាត៌ យនេភា ននេយតឹពិ យនេភានេយ។

៥០។ អឆ ្អបទិកក្ខាយាពិ ឲត្ថ អចាពិ អឌិកានេន តិបិនេពា, នេពត យមិ ពត្ថ ពចា ចននេត្ត ព្ពង៌ អឌិកានត្តទ៌ ្អប្បត្តិ ឌឹនេបពិ។ ្អបទិកក្ខាយាពិ កក្ខាយ តឌិយា ្អបទិនេនានេព។ ឆតិនេពហិ បទិប៊ីញ្ញនេពាពិ ព្ពហ៍ា កនេហត្វា ព៌ គាព្យ អននេក្ខានេត្តា ព្ពហាមិនេពហិ នេចាឌិយយានេភា។

ឲនេពា កិន ឌាំនាហនិនេ្ងឌ្ជ អត្តនេភា ប្ងត្តិ “អយ៌ និប្ប ្អក្ខហ្យត្តា កិលមិស្សពឹ”ពិ កិញ្ចិ និប្ប ត ្អក្ខហ្យនេបនិ។ កឹពចាឌិពតច្ចលាគតនេកាឌតនេពា ្អត្ថិ ត កិញ្ចិ អញ្ញានិ។ ព៌ ចយប្បត្តិ បពិន្ងនេបត គានេនត ន៌នេយានេឌត្វា ឆត៌ តិយ្យានេពត្វា យាពាបិពនេនា កាលយក៌ន្ង។ នេនា នេពន៌ អច្ចនេយត ព្ពត្ថិក្ងត្តន្ងនាក្ងត្តាឌិបទិច្ងនេពា តាតាញ្ញនតយុនេលហិ នព្ពា ឆត៌ ចិន្តិនេនត្វា ពត្ថ ពត្ថ ព្ពហ៍ា អាគាយ ពម្បិ គាព្យ អននេក្ខានេត្តា ឆតិនេពហិ នេចាឌិយយានេភា “កិ៌ យឃ្យាឌឹចិនេពត, នេពនេតចម្បិអត្តកានេចត អនេញ្ញា ចិយ ឌានេពា, យនហ៍ា នេយ នេននេយ្យា”ពិ ចិនេត្តត្វា ព្ពហាមិនេព អាហ – “ពុយ្យាក៌ ព្ពហបហ្គាតិ កនេហត្វា អាកច្ចឆ, កក្ខាពឹនេន នេយ តិហិព៌ ក្ងលនត្តក៌ ឆត៌ អត្តិ, ព៌ នេចា គស្សាយឹ”ពិ។ នេព នេពត នន្តិ អកម៌ន្ង។ នេនា “ព្ពឆ ឆត៌, ឲត្ថ ឆត”ត្តិ តិឆិ្ងាត៌ អាចិក្ខនេត្តា ចិយ “ឲច៌ នេយ ព្ពហនេយានេក្ខា ភចិស្សពឹ”ពិ បលិមិត្វា កក្ខាយ៌

បតតិ។ សោ ចណ្ឌសោតេន វុយ្ហន្តោ ការុញ្ញរវំ រវិ។ តេន វុត្តំ “អថ ឧបរិគង្គាយា”តិអាទិ។

តត្ថ ជីវាមិ វា មរាមិ វាតិ អហម្បិ គង្គាសោតេ បតិតោ ជីវាមិ វា មរាមិ វា, ជីវិតំ វា មេ ឯត្ថ ហោតុ មរណំ វា, ឧភយថាបិ ឥណាយិកបីឡិតស្សា ន ហោតីតិ អធិប្បាយោ។

៣៨. មជ្ឈេគង្គាយគច្ឆតីតិ សោ បុរិសោ រត្តិន្ទិវំ គង្គាយ វុយ្ហមានោ ជីវិតបេមស្ស ជិឃច្ឆាយាតត្តា មរណា អប្បេត្វា មរណភយតជ្ជិតោ ហុត្វា ការុញ្ញំ រវំ រវន្តោ គង្គាយ មជ្ឈេ មហោឃេន គច្ឆតិ។

៣៩. អថ មហាបុរិសោ អឌ្ឍរត្តសមយេ តស្ស តំ ការុញ្ញំ បរិទេវន្តស្ស បរិទេវិតសទ្ទំ សុត្វា “មនុស្សសទ្ទោ សុយ្យតិ, មា មយិ ធរន្តេ មរតុ, ជីវិតមស្ស ទស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា សយនគុម្ពា វុដ្ឋាយ នទីតីរំ គន្ត្វា “អម្ភោ បុរិស, មា ភាយិ, ជីវិតំ តេ ទស្សាមី”តិ វត្វា អស្សាសេត្វា សោតំ ឆិន្ទន្តោ គន្ត្វា តំ បិដ្ឋិយំ អារោបេត្វា តីរំ បាបេត្វា អត្តនោ វសនដ្ឋានំ នេត្វា បរិស្សមំ វិនោទេត្វា ផលាផលានិ ទត្វា ទ្វីហតីហច្ចយេន តំ អាហ – “អម្ភោ បុរិស , អហំ តំ ពារាណសិគាមិមគ្គំ បាបេស្សាមិ, ត្វំ ‘អសុកដ្ឋានេ នាម កញ្ចនមិគោ វសតី’តិ មា កស្សចិ អារោចេហី”តិ។ សោ “សាធុ, សាមី”តិ សម្បដិច្ឆិ។ មហាសត្តោ តំ អត្តនោ បិដ្ឋឹ អារោបេត្វា ពារាណសិមគ្គេ ឱតារេត្វា និវត្តិ។ តេន វុត្តំ – “តស្សាហំ សទ្ទំ សុត្វាន, ការុញ្ញំ បរិទេវតោ”តិអាទិ។

តត្ថ កោសិ ត្វំ នរោតិ ត្វំ កោ មនុស្សោ អសិ, កុតោ ច វុយ្ហមានោ អាគតោសីតិ អត្ថោ។

៤០. អត្តនោការណន្តិ អត្តនោ កិរិយំ។ ឥណិកេហិ ភីតោតិ ឥណាយិកេហិ ឧព្ពិគ្គោ។ តសិតោតិ ឧត្រស្តោ។

៤១. តស្ស កត្វាន ការុញ្ញំ, ចជិត្វា មម ជីវិតន្តិ ការុញ្ញំ កត្វា មហាការុណាយ សមុស្សាហិតោ មម ជីវិតំ តស្ស បុរិសស្ស បរិច្ចជិត្វា។ បវិសិត្វា នីហរឹ តស្សាតិ នទឹ បវិសិត្វា សោតំ ឆិន្ទន្តោ ឧទកមេវ គន្ត្វា មម បិដ្ឋឹ អារោបេត្វា តតោ តំ នីហរឹ។ តស្សាតិ ឧបយោគត្ថេ សាមិវចនំ។ “តត្ថា”តិបិ បាឋោ, តត្ថ នទិយន្តិ អត្ថោ។ អឌ្ឍរត្តិយន្តិ រត្តិយា អឌ្ឍរត្តសមយេ, កាឡបក្ខរត្តិយន្តិ អត្ថោ។

៤២. អស្សត្ថកាលមញ្ញាយាតិ បរិស្សមំ អបនេត្វា ផលាផលានិ ទត្វា ទ្វីហតីហច្ចយេន កិលមថស្ស វិគតកាលំ ញត្វា។ ឯកំ តំ វរំ យាចាមីតិ អហំ តំ ឯកំ វរំ យាចាមិ, មយ្ហំ ឯកំ វរំ ទេហីតិ អត្ថោ។ កិំ តំ វរន្តិ ចេ? អាហ – មា មំ កស្សចិ បាវទាតិ “អសុកដ្ឋានេ សុវណ្ណមិគោ វសតី”តិ កស្សចិ រញ្ញោ វា រាជមហាមត្តស្ស វា មំ មា បាវទ។

អថ តស្មិំ បុរិសេ ពារាណសិំ បវិដ្ឋទិវសេយេវ សោ រាជា “អហំ, ទេវ, សុវណ្ណវណ្ណំ មិគំ មយ្ហំ ធម្មំ ទេសេន្តំ សុបិនេន អទ្ទសំ, អហញ្ហិ សច្ចសុបិនា, អទ្ធា សោ វិជ្ជតិ, តស្មា កញ្ចនមិគស្ស ធម្មំ សោតុកាមា លភិស្សាមិ ចេ ជីវិស្សាមិ, នោ ចេ មេ ជីវិតំ នត្ថី”តិ អគ្គមហេសិយា

ញត្វា តំ អស្សាសេត្វា ‘‘សចេ មនុស្សលោកេ អត្ថិ, លភិស្សសី’’តិ វត្វា ព្រាហ្មណេ បក្កោសាបេត្វា ‘‘សុវណ្ណមិគា នាម ហោន្តី’’តិ បុច្ឆិត្វា ‘‘អាម, ទេវ, ហោន្តី’’តិ សុត្វា សហស្សត្ថវិកំ សុវណ្ណចង្កោដកេ ឋបេត្វា តំ ហត្ថិក្ខន្ធំ អារោបេត្វា នគរេ ភេរិំ ចរាបេសិ – ‘‘យោ សុវណ្ណមិគំ អាចិក្ខិស្សតិ, តស្ស ហត្ថិនា សទ្ធិំ ឥមំ ទស្សាមី’’តិ។ តតោ ឧត្តរិម្បិ ទាតុកាមោ ហុត្វា –

‘‘តស្ស គាមវរំ ទម្មិ, នារិយោ ច អលង្កតា;

យោ មេ តំ មិគមក្ខាតិ, មិគានំ មិគមុត្តម’’ន្តិ។ (ជា។ ១។១៣។១១៦) –

គាថំ សុវណ្ណបដ្ដេ លិខាបេត្វា សកលនគរេ វាចាបេសិ។ អថ សោ សេដ្ឋិបុត្តោ តំ គាថំ សុត្វា រាជបុរិសានំ សន្តិកំ គន្ត្វា ‘‘រញ្ញោ ឯវរូបំ មិគំ អាចិក្ខិស្សាមិ, មំ រាជានំ ទស្សេថា’’តិ អាហ។ រាជបុរិសា តំ រញ្ញោ សន្តិកំ នេត្វា តមត្ថំ អារោចេសុំ។ រាជា ‘‘សច្ចំ, ភោ, អទ្ទសា’’តិ បុច្ឆិ។ សោ ‘‘សច្ចំ, ទេវ, មយា សទ្ធិំ អាគច្ឆតុ, អហំ តំ ទស្សេស្សាមី’’តិ អាហ។ រាជា តមេវ បុរិសំ មគ្គទេសកំ កត្វា មហន្តេន បរិវារេន តំ ឋានំ គន្ត្វា តេន មិត្តទុព្ភិនា បុរិសេន ទស្សិតំ បទេសំ អាវុធហត្ថេ បុរិសេ សមន្តតោ បរិវារេត្វា ‘‘ឧក្កុដ្ឋិំ ករោថា’’តិ វត្វា សយំ កតិបយេហិ ជនេហិ សទ្ធិំ ឯកមន្តេ អដ្ឋាសិ។ សោបិ បុរិសោ អវិទូរេ អដ្ឋាសិ។ មហាសត្តោ សទ្ទំ សុត្វា ‘‘មហតោ ពលកាយស្ស សទ្ទោ, អទ្ធា តម្ហា មេ បុរិសា ភយេន ឧប្បន្នេន ភវិតព្ព’’ន្តិ ញត្វា ឧដ្ឋាយ សកលបរិសំ ឱលោកេត្វា ‘‘រញ្ញោ ឋិតដ្ឋានេនេវ មេ សោត្ថិ ភវិស្សតី’’តិ រាជាភិមុខោ បាយាសិ។ រាជា តំ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វា ‘‘នាគពលោ អវត្ថរន្តោ អាគច្ឆេយ្យា’’តិ សរំ សន្នយ្ហិត្វា ‘‘ឥមំ មិគំ សន្តាសេត្វា សចេ បលាយតិ, វិជ្ឈិត្វា ទុព្ពលំ កត្វា គណ្ហិស្សាមី’’តិ ពោធិសត្តាភិមុខោ អហោសិ។ មហាសត្តោ –

‘‘អាគមេហិ មហារាជ, មា មំ វិជ្ឈិ រថេសភ;

កោ នុ តេ ឥទមក្ខាសិ, ឯត្ថេសោ តិដ្ឋតេ មិគោ’’តិ។ (ជា។ ១។១៣។១៣១) –

គាថំ អភាសិ។ រាជា តស្ស មធុរកថាយ ពជ្ឈិត្វា សរំ បដិសំហរិត្វា គារវេន អដ្ឋាសិ។ មហាសត្តោបិ រាជានំ ឧបសង្កមិត្វា មធុរបដិសន្ថារំ អកាសិ។ មហាជនោបិ សព្ពាវុធានិ អបនេត្វា អាគន្ត្វា រាជានំ បរិវារេសិ។ តេន វុត្តំ –

៥៩។

‘‘នគរំ គន្ត្វាន អាចិក្ខិ, បុដ្ឋោ ធនហេតុកោ;

រាជានំ សោ គហេត្វាន, ឧបាគច្ឆិ មមន្តិក’’ន្តិ។

តស្សត្ថោ – យោ មិត្តទុព្ភី បាបបុរិសោ ជីវិតំ បរិច្ចជិត្វា តទា មយា បិលវំ សមយេតោ សោតតោ និរាលសិតកាទំ កត្វា អត្តនា លទ្ធាគតតិមិត្តំ រញ្ញោ មំ អាចិក្ខិ, អាចិក្ខិត្វា សោ រញ្ញោ កាហាបេតុំ មក្ខេទសេកោ ហុត្វា រាជានំ គហេត្វា មម សន្តិកមុបាគមីតិ.

មហាសត្តោ សុចណ្ណកិក្ខិណិកំ ឆាទេត្វា ចិយ មគ្គស្សេន រាជានំ បុន បុច្ឆិ – “កោ នុ តេ ពន្ធមក្ខាសិ, ឧទេត្វសោ តិដ្ឋេតេ មិទោ”តិ. តស្មិំ ខណេ សោ បាបបុរិសោ ទោកំ បដិក្កមិត្វា សោតបទេ អដ្ឋាសិ . រាជា “ពន្ធិតា មេ ត្វំ ទស្សិតោ”តិ តំ បុរិសំ និទ្ទិសិ. តទា ពោធិសត្តោ –

“សច្ចំ កិរេវ មាហំសុ, នរា ឯកច្ចិយា ឥធ;

កដ្ឋំ និប្លវិតំ សេយ្យោ, ន ត្វេវេកច្ចិយោ នរោ”តិ. (ជា· ១·១២·១២២) –

កាថមាហ. តំ សុត្វា រាជា និវេទកជាតោ –

“កិំ នុ សុសុ ករហសិ មិកាតំ, កិំ បក្ខិតំ កិំ បន មាតុសាតំ;

នមស្សាមិ ចិត្តតិនប្បទ្ធំ, សុត្វាន តំ មាតុសិំ នាមមាត”ន្តិ. (ជា· ១·១២·១២៣) –

កាថមាហ. តទា មហាបុរិសោ “មហារាជ, ន មិកំ ន បក្ខិ ករហាមិ, មនុស្សំ បន ករហាមី”តិ ទស្សេន្តោ –

“សមុទ្ធិទិ ចាហេន ចុយ្យមានំ, មហោទកេ សលិលេ សីឃសោតេ;

តតោនិទានំ នមមាគតំ មម, ទុក្ខោ ហវេ រាជ អសព្ភិ សង្គមោ”តិ. (ជា· ១·១២·១២៤) –

អាហ.

តត្ថ និប្លវិតន្តិ ឧទ្ធរិតំ, ឯកច្ចិយោតិ ឯកច្ចោ មិត្តទុព្ភី បាបបុរិសោ ឧទកេ បតន្តោបិ ឧត្តារិតោ ននេត្វេវ សេយ្យោ. កដ្ឋញ្ហិ នានប្បការេ ឧបការាយ សំវត្តតិ, មិត្តទុព្ភី បន ជីវិតាសាយ, តស្មា តតោ កដ្ឋមេវ វរតរន្តិ. មិកាតន្តិ សុសុមិករាជ, មិកាតំ កិំ អញ្ញាតាទិ ករហសិ, ឧទាហុ បក្ខិតំ មនុស្សាតន្តិ បុច្ឆតិ. នមស្សាមិ ចិត្តតិនប្បទ្ធន្តិ មហន្តំ នយំ មំ បដិលភតិ, អត្តនោ សន្តិកំ ចិយ កាទរាតីតិ អត្ថោ.

វាហនេតិ បតិតបតិតេ វហិតុំ សមត្ថេ គ្គាវហេ។ មហោទកេសលិលេតិ មហោទកិក្ខេត សលិលេ។ ឧភយតោបិ គ្គាវហស្ស ពាហុទកាតំ ទេស្សតិ។ តតោ និទានន្តិ, មហារាជ, យោ មយ្ហំ តយា ទស្សិតោ បុរិសោ, ឯសោ មយា គ្គាយ វុយ្ហមានោ អឌ្ឍរត្តសមយេ ករុណំ បរិទេវន្តោ តតោ ឧត្តារិតោ, តតោនិទានំ ឥទំ មយ្ហំ ភយមាគតំ, អសប្បុរិសេហិ សមាគមោ នាម ទុក្ខោតិ។

តំ សុត្វា រាជា តស្ស កុជ្ឈិត្វា “ឯវំ ពហុបការស្ស នាម គុណំ ន ជានាតិ, ទុក្ខ ឧប្បាទេតិ, វិជ្ឈិត្វា នំ ជីវិតក្ខយំ បាបេស្សាមី”តិ សរំ សន្នយ្ហិ។ តេន វុត្តំ –

៣៤។

“យាវតា ករណំ សព្វំ, រញ្ញោ អារោធិតំ មយា;

រាជា សុត្វាន វចនំ, ឧសុំ តស្ស បកប្បយិំ;

ឥធេវ ឃាតយិស្សាមិ, មិត្តទុព្ភិំ អនរិយ”ន្តិ។

តត្ថ យាវតា ករណន្តិ យំ តស្ស មយា កតំ ឧបការករណំ, តំ សព្វំ។ បកប្បយិន្តិ សន្នយ្ហិ មិត្តទុព្ភិន្តិ អត្តនោ មិត្តេសុ ឧបការីសុ ទុព្ភនសីលំ។

តតោ មហាសត្តោ “ឯស ពាលោ មំ និស្សាយ មា នស្សី”តិ ចិន្តេត្វា “មហារាជ, វណោ នាមេស ពាលស្ស វា បណ្ឌិតស្ស វា ន សាធូហិ បសំសិតោ, អញ្ញទត្ថុ គរហិតោ ឯវ, តស្មា មា ឥមំ ឃាតេហិ, អយំ យថារុចិ គច្ឆតុ, យញ្ច តស្ស ‘ទស្សាមី’តិ តយា បដិញ្ញាតំ, តម្បិ អហាបេត្វា ទេហី”តិ អាហ។ “អហញ្ច តេ យំ ឥច្ឆិតំ, តំ ករិស្សាមិ, អត្តានំ និយ្យាទេមី”តិ អាហ។ តេន វុត្តំ –

៣៥។

“តមហំ អនុកម្បន្តោ, និម្មិនិ មម អត្តនា;

តិដ្ឋតេសោ មហារាជ, កាមការោ ភវាមិ តេ”តិ។

តត្ថ និម្មិនិន្តិ តំ មិត្តទុព្ភិំ បាបបុគ្គលំ អនុកម្បន្តោ មម អត្តនោ អត្តភាវេន តំ បរិវត្តេសិំ , អត្តានំ រញ្ញោ និយ្យាទេត្វា រាជហត្ថតោ បត្តំ

ᨲᩔ ᨾᩁᨱᩴ ᨶᩥᩅᩣᩁᩮᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩮᨶᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩥᨶᩥᨿᩣᨠᩣᩁᩮᨱᩔᨲᩥ᪨

ᩍᨴᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨲᩥ ᨿᨴᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨣᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣ, ᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨩᩩᨲᩥᩈᩣᨠᩣᨴᩥᨿᩣᩉ᪨ ᨲᩔᩮᩅ – ᨲᨴᩣ ᨿᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨲᩴ ᨾᩥᨲ᩠ᨲᨴᩩᨻ᩠ᨽᩥᩴ ᨸᩩᩁᩥᩈᩴ ᨲᩔᩮᩅ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨩᩦᩅᩥᨲᩣ ᩅᩮᩣᩁᩮᩣᨸᩮᨲᩩᨠᩣᨾᩮ ᩋᩉᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨾ ᩈᩦᩃᨾᩮᩅ ᩋᨶᩩᩁᨠ᩠ᨡᩥᩴ, ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᨸᨶ ᨶᩣᩁᨠ᩠ᨡᩥᩴ᪨ ᨿᩴ ᨸᨶᩣᩉᩴ ᨿᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨩᩦᩅᩥᨲᨶᩥᩁᨸᩮᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩈᩦᩃᩅᩣ ᩋᩣᩈᩥᩴ, ᨲᩴ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᩈᩦᩃᨸᩣᩁᨾᩥᨿᩣ ᩑᩅ ᨠᩣᩁᨱᩣᨲᩥ᪨

ᩋᨳ ᩁᩣᨩᩣ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᨸᩩᩁᩥᩈᩔ ᨾᩁᨱᩴ ᨶᩥᩅᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩩᨭ᩠ᨮᨾᩣᨶᩈᩮᩣ “ᨣᨧ᩠ᨨ, ᩁᩮ, ᨾᩥᨣᩁᩣᨩᩔ ᩋᨶᩩᨣ᩠ᨣᩉᩮᨶ ᨾᨾ ᩉᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨾᩁᨱᩣ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᨳᩣᨸᨭᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨲᨬ᩠ᨧᩔ ᩅᩁᩴ ᨴᩣᨸᩮᩈᩥ᪨ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨿᨳᩣᩁᩩᨧᩥᨿᩣᩅ ᩋᨽᨿᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨶᨣᩁᩴ ᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᨣᩁᨬ᩠ᨧ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᩅᩥᨿᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩣᨸᩮᩈᩥ᪨ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᩮᩅᩥᩴ ᩋᩣᨴᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨧ ᩁᩣᨩᨸᩁᩥᩈᩣᨿ ᨧ ᨾᨵᩩᩁᩣᨿ ᨾᨶᩩᩔᨽᩣᩈᩣᨿ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩣᨩᩣᨶᩴ ᨴᩈᩉᩥ ᩁᩣᨩᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᩒᩅᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᨩᨶᩴ ᩋᨶᩩᩈᩣᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩴ ᨸᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩥᨣᨣᨱᨸᩁᩥᩅᩩᨲᩮᩣ ᩅᩣᩈᩴ ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩈᩥ᪨ ᩁᩣᨩᩣᨸᩥ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᩒᩅᩣᨴᩮ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨽᨿᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨣᨲᩥᨸᩁᩣᨿᨶᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨

ᨲᨴᩣ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᩮᩅᨴᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᩁᩣᨩᩣ ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴᩮᩣ, ᩁᩩᩁᩩᨾᩥᨣᩁᩣᨩᩣ ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨳᩮᩣ᪨

ᨲᩔ ᩍᨵᩣᨸᩥ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᩈᩮᩈᨸᩣᩁᨾᩥᨿᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩍᨵᩣᨸᩥ ᨸᩅᩥᩅᩮᨠᩣᩁᩣᨾᨲᩣᨿ ᨩᨶᩈᩴᩈᨣ᩠ᨣᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᩪᨳᩴ ᨸᩉᩣᨿ ᩑᨠᨠᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩣ, ᩋᨯ᩠ᨰᩁᨲ᩠ᨲᩈᨾᨿᩮ ᨶᨴᩥᨿᩣ ᩅᩩᨿ᩠ᩉᨾᩣᨶᩔ ᨠᩁᩩᨱᩴ ᨸᩁᩥᨴᩮᩅᨶ᩠ᨲᩔ ᨸᩩᩁᩥᩈᩔ ᩋᨭ᩠ᨭᩔᩁᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣᨿ ᨴᨿᩣᨿ ᨶᩦᨲᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᨣᨦ᩠ᨣᩣᨿ ᨾᩉᨲᩥ ᩒᨥᩮᨠᩣᩃᩮ ᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩒᨲᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᩣᨲᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨸᩩᩁᩥᩈᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨸᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩴ ᩋᩣᩁᩮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩦᩁᩴ ᨸᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᩔᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨹᩃᩣᨹᩃᩣᨶᩥ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩁᩥᩔᨾᩅᩥᨶᩮᩣᨴᨶᩴ, ᨸᩩᨶ ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨸᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩋᩣᩁᩮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ ᨶᩦᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨮᨸᨶᩴ, ᩅᩁᩴ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩈᨩ᩠ᨩᨶᩴ, ᨧᩥᩁᨬ᩠ᨬᩔᩣᨿᩦᨲᩥ ᩋᨽᩥᨿᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲᩔ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨶᩥᩅᩮᨴᨠᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᨾᩩᨡᩴ ᩑᩅ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨵᩣᨶᨲᩴ ᨾᨶᩩᩔᨽᩣᩈᩣᨿ ᩋᩣᩃᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨵᩩᩁᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨳᩣᩁᨠᩁᨱᩴ, ᨾᩥᨲ᩠ᨲᨴᩩᨻ᩠ᨽᩥᨸᩣᨸᨸᩩᩁᩥᩈᩴ ᩉᨶ᩠ᨲᩩᨠᩣᨾᩴ ᩁᩣᨩᩣᨶᩴ ᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨶᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩁᨱᨲᩮᩣ ᨾᩮᩣᨧᨶᩴ, ᨲᩔ ᨧ ᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᨿᨳᩣᨸᨭᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩴ ᨵᨶᨴᩣᨸᨶᩴ, ᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩁᩮ ᨴᩥᨿ᩠ᨿᨾᩣᨶᩮ ᨲᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨽᨿᨴᩣᨸᨶᩴ, ᩁᩣᨩᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨴᩮᩅᩥᨬ᩠ᨧ ᨸᨾᩩᨡᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᨩᨶᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩣᨶᩣᨴᩦᩈᩩ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩮᩈᩩ ᨲᩮᩈᩴ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᨶᩴ, ᩃᨴ᩠ᨵᩣᨽᨿᩣᨶᩴ ᨾᩥᨣᩣᨶᩴ ᩒᩅᩣᨴᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨶᩩᩔᩣᨶᩴ ᩈᩔᨡᩣᨴᨶᨲᩮᩣ ᨶᩥᩅᩣᩁᨱᩴ, ᨸᨱ᩠ᨱᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨧ ᨲᩔ ᨿᩣᩅᨩ᩠ᨩᨠᩣᩃᩴ ᨵᩣᩅᩁᨠᩁᨱᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᩅᨾᩣᨴᨿᩮᩣ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨣᩩᨱᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩣ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ᪨

ᩁᩩᩁᩩᨾᩥᨣᩁᩣᨩᨧᩁᩥᨿᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪗. ᨾᩣᨲᨦ᩠ᨣᨧᩁᩥᨿᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

១០. សត្តមេ ឧដ្ឌេលីតិ ឧដ្ឌីចេត្វា, ឧដ្ឌីពន្ធកេនាតិ អត្ថោ។ ទុក្ខតាបសោតិ មនុញ្ញានំ ពុទ្ធិយានំ តាបនតោ និក្កុជ្ជនតោ
តាបនត្ថានំ ទុក្ខតាបនំ ឯតស្សាតិ ទុក្ខតាបសោ, ឈានតោបិ បរិហានិតោ ឥរិយាតិ អត្ថោ។ អថ ច នានប្បការេ និក្ខេបេនាតិ
អនត្ថ ទុក្ខិនោ ពហិ លទ្ធាបនតោ ឈានកិយនយនេន ច "ទុក្ខា"តិ លទ្ធនាមេ កិលេសេ ចិរិយាតបេន សន្តាបនតោ ទុក្ខ
តាបតីតិ ទុក្ខតាបសោ។ មាតង្គោ នាម នាមេនាតិ នាមេន មាតង្គោ នាម។ មាតង្គកុលេ និព្ពត្តិយា ជាតិយា អាគតំ ហិស្ស ឯតំ នាមំ។
សីលវាតិ សីលសម្បន្នោ សុបរិសុទ្ធសីលោ។ សុសមាហិតោតិ ទុបចារប្បនាសមាធីហិ សុដ្ឋុ សមាហិតោ, សោតសមាបត្តិលាភីតិ អត្ថោ។

តទា ហិ ពោធិសត្តោ ចណ្ឌាលយោនិយំ និព្ពត្តិត្វា រូបេន ទុទ្ទសិកោ ពហិនគរេ ចណ្ឌាលគាមេ ចរតិ "មាតង្គបណ្ឌិតោ"តិ
បាកដនាមោ។ អថេកទិវសំ តស្មិំ នគរេ នក្ខត្តំ ឃោសេសុំ ឃោសេត្វា នាគរា នក្ខត្តំ កីឡន្តិ។ អញ្ញតរាបិ ព្រាហ្មណមហាសាលកញ្ញា
សោឡសវស្សុទ្ទេសិកា ទេវកញ្ញា វិយ រូបេន ទស្សនីយា បាសាទិកា "អត្តនោ វិភវានុរូបំ នក្ខត្តំ កីឡិស្សាមី"តិ
បហូតខជ្ជភោជ្ជាទីនិ សកដេសុ អារោបេត្វា សព្ពសេតំ វឡវយុត្តយានមារុយ្ហ មហតា បរិវារេន ឧយ្យានំ គច្ឆតិ, ទិដ្ឋមង្គលិកា
នាមេន, សា កិរ មនុស្សានំ រូបំ "អមង្គល"ន្តិ តំ ន បស្សតិ, តេនស្សា "ទិដ្ឋមង្គលិកា"ត្វេវ នាមំ អហោសិ។

តទា ពោធិសត្តោ កាលស្សេវ ឧដ្ឋាយ បដបិលោតិកំ និវាសេត្វា ជជ្ជរិតមុឡកាកំ ចេលុក្ខណ្ឌំ គហេត្វា ភាជនហត្ថោ នគរំ បវិសតិ
មនុស្សេ ទិស្វា ទូរតោវ ចេតំ ទូរីករណត្ថំ ចេត ចេលុក្ខេបេន សញ្ញំ ករោន្តោ។ អថ ទិដ្ឋមង្គលិកា "បស្សថ បស្សថា"តិ បស្សានំ
ករោន្តីហិ អត្តនោ បរិវារេហិ នីយមានា នគរទ្វារេ ពោធិសត្តំ ទិស្វា "កោ ឯសោ"តិ អាហ។ "អយ្យេ, មាតង្គចណ្ឌាលោ"តិ ច វុត្តេ
"ឦទិសំ ទិស្វា គតានំ កុតោ វុឌ្ឍី"តិ យានំ និវត្តាបេសិ។ មនុស្សា "យំ មយំ បហូតំ ខជ្ជំ ពាហិរំ លភេយ្យាម, តស្ស នោ
មាតង្គេន អន្តរាយោ កតោ"តិ កុបិតា "គណ្ហថ, ចណ្ឌាល"ន្តិ លេឌ្ឌូហិ បហរិត្វា មតោ ឥតិ សញ្ញាយ ឆឌ្ឌេត្វា អគមំសុ។

សោ ន ចិរស្សេវ សតិំ បដិលភិត្វា ឧដ្ឋាយ មនុស្សេ បុច្ឆិ – "កិំ, អយ្យា, ទ្វារំ នាម សព្ពសាធារណំ, ឧទាហុ ព្រាហ្មណានំ ឯវ កត"ន្តិ?
"សព្ពេសំ សាធារណ"ន្តិ។ "ឯវំ សព្ពសាធារណទ្វារេ ឯកមត្តំ អបរាធមត្តំ យំ ទិដ្ឋមង្គលិកាយ មនុស្សា មំ អនយព្យសនំ បាបេសុ"ន្តិ វត្វា តាយ
មនុស្សានំ អាគមេន្តោ "ហន្ទាហំ ឥមិស្សា មានំ ភិន្ទិស្សាមី"តិ តស្សា និវេសនទ្វារំ គន្ត្វា "អហំ ទិដ្ឋមង្គលិកំ អលទ្ធា ន ឧដ្ឋហិស្សាមី"តិ
និបជ្ជិ។ ទិដ្ឋមង្គលិកាយ បិតា "ឃរទ្វារេ មាតង្គោ និបន្នោ"តិ សុត្វា "តស្ស កាកណិកំ ទេថ, តេលេន អង្គានិ មក្ខេត្វា គច្ឆតូ"តិ អាហ។
សោ "ទិដ្ឋមង្គលិកំ អលទ្ធា ន ឧដ្ឋហិស្សាមី"ត្វេវ អាហ។ តតោ ព្រាហ្មណោ – "ទ្វេ កាកណិកេ ទេថ, មាសកំ បាទំ កហាបណំ ទ្វេ តីណិ
យាវ កហាបណសតំ កហាបណសហស្សំ ទេថា"តិ វុត្តេបិ ន សម្បដិច្ឆតិ ឯវំ ឯវំ តេសំ មន្តេន្តានំ ឯវ សូរិយោ អត្ថង្គតោ។

អថ ទិដ្ឋមង្គលិកាយ មាតា បាសាទា ឱរុយ្ហ សាណិបាការំ បរិក្ខិបាបេត្វា តស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា "តាត, មាតង្គ, ទិដ្ឋមង្គលិកាយ អបរាធំ
ខម, ទ្វេ សហស្សានិ គណ្ហាហិ ឯវ សតសហស្សំ គណ្ហាហី"តិ វុត្តេបិ ន សម្បដិច្ឆិ, និបន្នោវ។ តស្សេវំ ឆ ទិវសេ និបជ្ជិត្វា សត្តមេ ទិវសេ
សម្បត្តេ សមន្តា សាមន្តវាសិនោ បដិវិសកវាសិនោ ច មនុស្សា ឧដ្ឋហិត្វា "តុម្ហេ មាតង្គំ វា ឧដ្ឋាបេថ, ទារិកំ វា ទេថ, មា អម្ហេ នាសយិត្ថា"តិ
អាហំសុ។ តទា កិរ អយំ តស្មិំ ទេសេ ទេសធម្មោ "យស្ស ឃរទ្វារេ ឯវំ និបជ្ជិត្វា ចណ្ឌាលោ មរតិ, តេន ឃរេន សទ្ធិំ

សត្តសត្តឃរវាសិតោ ចណ្ឌាលី ហោន្តី”តិ។

តតោ ទិដ្ឋមង្គលិកាយ មាតាបិតរោ ទិដ្ឋមង្គលិកំ បដបិលោតិកំ និវាសាបេត្វា ចណ្ឌាលិត្ថវិកំ បរិក្ខារំ ទត្វា បរិទេវមានំ ឯវ តស្ស សន្តិកំ នេត្វា “ហន្ទ, ទានិ ទារិកំ ឧដ្ឋាយ គណ្ហាហី”តិ អទំសុ។ សា បស្សេ ឋត្វា “ឧដ្ឋាហី”តិ អាហ។ សោ “អហំ អតិវិយ កិលន្តោ, ហត្ថេ គហេត្វា មំ ឧដ្ឋាបេហី”តិ អាហ។ សា តថា អកាសិ។ មាតង្គោ “មយំ អន្តោនគរេ វសិតុំ ន លភាម, ឯហិ, ពហិនគរេ ចណ្ឌាលគាមំ គមិស្សាមា”តិ តំ អបស្សាយ អត្តនោ គេហំ អគមាសិ។ “តស្សា បិដ្ឋិំ អភិរុហិត្វា”តិ ជាតកភាណកា វទន្តិ។

ឯកំ បន គេហំ កត្វា ជាតិសម្ភេទវីតិក្កមំ អកត្វាវ កតិបាហំ គេហេ វសិត្វា ពលំ គហេត្វា ចិន្តេសិ – “អហំ ឥមំ ព្រាហ្មណមហាសាលកញ្ញំ មយ្ហាចណ្ឌាលគេហេ វាសាបេសិំ, ហន្ទ, ទានិ តំ លោកគ្គយសគ្គប្បត្តំ ករិស្សាមី”តិ។ សោ អរញ្ញំ បវិសិត្វា បព្ពជិត្វា សត្តាហព្ភន្តរេយេវ អដ្ឋ សមាបត្តិយោ បញ្ចាភិញ្ញាយោ និព្ពត្តេត្វា ឥទ្ធិយា ចណ្ឌាលគាមទ្វារេ ឱតរិត្វា គេហទ្វារេ ឋិតោ ទិដ្ឋមង្គលិកំ បក្កោសាបេត្វា “សាមិ, កិស្ស មំ អនាថំ កត្វា បព្ពជិតោសី”តិ បរិទេវមានំ “ត្វំ, ភទ្ទេ, មា ចិន្តយិ, តវ បោរាណកយសតោ ឥទានិ មហន្តតរំ យសំ ករិស្សាមិ, ត្វំ បន ‘មហាព្រហ្មា មេ សាមិកោ , ន មាតង្គោ, សោ ព្រហ្មលោកំ គតោ, ឥតោ សត្តមេ ទិវសេ បុណ្ណមាយ ចន្ទមណ្ឌលំ ភិន្ទិត្វា អាគមិស្សតី’តិ បរិសាសុ វទេយ្យាសី”តិ វត្វា ហិមវន្តមេវ គតោ។

ទិដ្ឋមង្គលិកាបិ ពារាណសិយំ មហាជនមជ្ឈេ តេសុ តេសុ ឋានេសុ តថា កថេសិ។ អថ បុណ្ណមទិវសេ ពោធិសត្តោ ចន្ទមណ្ឌលស្ស គគនមជ្ឈេ ឋិតកាលេ ព្រហ្មត្តភាវំ មាបេត្វា ចន្ទមណ្ឌលំ ភិន្ទិត្វា ទ្វាទសយោជនិកំ ពារាណសិំ សកលំ កាសិរដ្ឋញ្ច ឯកោភាសំ កត្វា អាកាសតោ ឱតរិត្វា ពារាណសិយា ឧបរិ តិក្ខត្តុំ បរិព្ភមិត្វា មហាជនេន គន្ធមាលាទីហិ បូជិយមានោ ចណ្ឌាលគាមាភិមុខោ អហោសិ។ ព្រហ្មភត្តា សន្និបតិត្វា តំ ចណ្ឌាលគាមំ គន្ត្វា ទិដ្ឋមង្គលិកាយ គេហំ សុទ្ធវត្ថគន្ធមាលាទីហិ ទេវវិមានំ វិយ អលង្ករិំសុ។ ទិដ្ឋមង្គលិកា ច តទា ឧតុនី ហោតិ។ មហាសត្តោ តត្ថ គន្ត្វា ទិដ្ឋមង្គលិកំ អង្គុដ្ឋេន នាភិយំ បរាមសិត្វា “ភទ្ទេ, គព្ភោ តេ បតិដ្ឋិតោ, ត្វំ បុត្តំ វិជាយិស្សសិ, ត្វម្បិ បុត្តោបិ តេ លោកគ្គយសគ្គប្បត្តា ភវិស្សថ, តវ សីសធោវនោទកំ សកលជម្ពុទីបេ រាជូនំ អភិសេកោទកំ ភវិស្សតិ, ន្ហានោទកំ បន តេ អមតោទកំ ភវិស្សតិ, យេ តំ សីសេ អាសិញ្ចិស្សន្តិ, តេ សព្ពរោគេហិ មុច្ចិស្សន្តិ, កាឡកណ្ណិយា ច បរិមុច្ចិស្សន្តិ, តវ បាទបិដ្ឋេ សីសំ ឋបេត្វា វន្ទន្តា សហស្សំ ទស្សន្តិ, កថាសវនដ្ឋានេ ឋត្វា វន្ទន្តា សតំ ទស្សន្តិ, ចក្ខុបថេ ឋត្វា វន្ទន្តា ឯកេកំ កហាបណំ ទត្វា វន្ទិស្សន្តិ, អប្បមត្តា ហោហី”តិ តំ ឱវទិត្វា គេហា និក្ខម្ម មហាជនស្ស បស្សន្តស្សេវ ចន្ទមណ្ឌលំ បាវិសិ។

ព្រហ្មភត្តា សន្និបតិត្វា ទិដ្ឋមង្គលិកំ មហន្តេន សក្ការេន នគរំ បវេសេត្វា មហន្តេន សិរិសោភគ្គេន តត្ថ វសាបេសុំ។ ទេវវិមានសទិសញ្ចស្សា និវេសនំ ការេសុំ។ តត្ថ នេត្វា ឧឡារំ លោកសក្ការំ ឧបនាមេសុំ។ បុត្តលាភាទិ សព្ពោ ពោធិសត្តេន វុត្តសទិសោវ អហោសិ។ សោឡសសហស្សា ព្រាហ្មណា ទិដ្ឋមង្គលិកាយ បុត្តេន សហ និពទ្ធំ ភុញ្ជន្តិ, សហស្សមត្តា តំ បរិវារេន្តិ, អនេកសហស្សានំ ទានំ ទីយតិ។ អថ មហាសត្តោ “អយំ អដ្ឋានេ អភិប្បសន្នោ, ហន្ទស្ស ទក្ខិណេយ្យេ ជានាបេស្សាមី”តិ ភិក្ខាយ ចរន្តោ តស្សា គេហំ គន្ត្វា តេន សទ្ធិំ សល្លបិត្វា អគមាសិ។ អថ កុមារោ គាថមាហ –

“ກຸໂຕ ນຸ ອາຄຈ຺ຉສິ ທຸມ຺ມວາສີ, ໂອຕລ຺ລໂກ ປໍສຸປິສາຈໂກວ;

ສງ຺ກາຣໂຈຬໍ ປຏິມຸຍ຺ຈ ກເຓ຺ຐ, ໂກ ເຣ ຕຸວໍ ໂຫສິ ອທກ຺ຂິເຓຍ຺ໂຍ”ຕິ. (ຊາ. ໑.໑໕.໑);

ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ ອນາຈາຣໍ ອສຫມານາ ເທວຕາ ຕສ຺ສ ເຊຏ຺ຐາ ໂສຬສສຫສ຺ສານິ ພ຺ຣາຫ຺ມຓານໍ ມຸຂໍ ວິປຣິວຕ຺ເຕສຸໍ. ຕໍ ທິສ຺ວາ ທິຏ຺ຐມງ຺ຄລິກາ ມຫາສຕ຺ຕໍ ອຸປສງ຺ກມິຕ຺ວາ ຕມຕ຺ຖໍ ອາໂຣເຈສິ. ໂພທິສຕ຺ໂຕ “ຕສ຺ສ ອນາຈາຣໍ ອສຫນ຺ເຕຫິ ຍເກ຺ຂຫິ ໂສ ວິປ຺ປກາໂຣ ກໂຕ, ອປິ ຈ ໂຂ ປນ ອິມໍ ອຸຈ຺ຉິຏ຺ຐປິຓ຺ຑກໍ ເຕສໍ ມຸເຂ ອາສິຍ຺ຈິຕ຺ວາ ຕໍ ວິປ຺ປກາຣໍ ວູປສເມຫີ”ຕິ ອາຫ. ສາປິ ຕຖາ ກຕ຺ວາ ຕໍ ວູປສເມສິ. ອຖ ທິຏ຺ຐມງ຺ຄລິກາ ປຸຕ຺ຕໍ ອາຫ – “ຕາຕ, ອິມສ຺ມິໍ ໂລເກ ທກ຺ຂິເຓຍ຺ຍາ ນາມ ມາຕງ຺ຄປຓ຺ຑິຕສທິສາ ນຕ຺ຖິ, ນ ອິເມ ພ຺ຣາຫ຺ມຓາ ວິຍ ຊາຕິມເຕ຺ຕນ, ມນ຺ຕສຊ຺ຌາຍນມເຕ຺ຕນ ວາ ມານຕ຺ຖທ຺ທາ”ຕິ ວຕ຺ວາ ເຍ ຕທາ ສີລາທິຄຸຓວິເສສຍຸຕ຺ຕາ ຌານສມາປຕ຺ຕິລາພິໂນ ເຈວ ປເຈ຺ຈກພຸທ຺ທາ ຈ, ຕເທວສ຺ສ ປສາທໍ ອຸປ຺ປາເທສີຕິ.

ຕທາ ເວຕ຺ຕວຕີນຄເຣ ຊາຕິມນ຺ໂຕ ນາມ ເອໂກ ພ຺ຣາຫ຺ມໂຓ ປພ຺ພຊິຕ຺ວາປິ ຊາຕິໍ ນິສ຺ສາຍ ມຫນ຺ຕໍ ມານມກາສິ. ມຫາສຕ຺ໂຕ “ຕສ຺ສ ມານໍ ນິມ຺ມທ຺ທິສ຺ສາມີ”ຕິ ຕໍ ຖານໍ ຄນ຺ຕ຺ວາ ຕສ຺ສາສເນ຺ນ ອຸປຣິໂສເຕ ວາສໍ ກເປ຺ປສິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ –

໙໑.

“ອຫຍ຺ຈ ພ຺ຣາຫ຺ມໂຓ ເອໂກ, ຄງ຺ຄາກູເລ ວສາມຸໂພ;

ອຫໍ ວສາມິ ອຸປຣິ, ເຫຏ຺ຐາ ວສຕິ ພ຺ຣາຫ຺ມໂຓ”ຕິ.

ອຖ ມຫາສຕ຺ໂຕ ເອກທິວສໍ ທນ຺ຕກຏ຺ຐໍ ຂາທິຕ຺ວາ “ອິທໍ ຊາຕິມນ຺ຕສ຺ສ ຊຏາສຸ ລຄ຺ຄຕູ”ຕິ ອທິຏ຺ຐາຍ ນທິຍໍ ປາເຕສິ. ຕໍ ຕສ຺ສ ອຸທກໍ ອາຈເມນ຺ຕສ຺ສ ຊຏາສຸ ລຄ຺ຄິ, ໂສ ຕໍ ທິສ຺ວາ “ນສ຺ສ ວສລີ”ຕິ ວຕ຺ວາ “ກຸໂຕຍໍ ກາຬກຓ຺ຓີ ອາຄໂຕ, ອຸປຘາເຣສ຺ສາມິ ນ”ນ຺ຕິ ອຸທ຺ທໍໂສຕໍ ຄຈ຺ເຉນ຺ໂຕ ມຫາສຕ຺ຕໍ ທິສ຺ວາ “ກິໍຊາຕິໂກສີ”ຕິ ປຸຈ຺ຉິ. “ຈຓ຺ຑາໂລສ຺ມີ”ຕິ. “ຕຍາ ນທິຍໍ ທນ຺ຕກຏ຺ຐໍ ປາຕິຕ”ນ຺ຕິ? “ອາມ, ມຍາ”ຕິ. “ນສ຺ສ, ວສລ, ຈຓ຺ຑາລ, ກາຬກຓ຺ຓີ, ມາ ອິຘ ວສິ, ເຫຏ຺ຐາໂສເຕ ວສາ”ຕິ ວຕ຺ວາ ເຫຏ຺ຐາໂສເຕ ວສເນ຺ຕນປິ ປາຕິເຕ ທນ຺ຕກເຏ຺ຐ ປຏິໂສຕໍ ອາຄນ຺ຕ຺ວາ ຊຏາສຸ ລຄ຺ຄເນ຺ຕ “ນສ຺ສ, ວສລ, ສເຈ ອິຘ ວສິສ຺ສສິ, ສຕ຺ຕເມ ທິວເສ ສຕ຺ຕຘາ ເຕ ມຸທ຺ຘາ ຟລິສ຺ສຕີ”ຕິ ອາຫ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ –

໙໒.

“ចិនរទត្តា អត្តក្ការលយិំ,ក្រុទ្ធិ ទេយ អឃ្យុយក្ខស;

ពត្ថ យំ បរិភាវេន្តា, អភិណបិ ឬទ្ធិបាលក”ត្តិ៍

ពត្ថ ចិនរទត្តា អត្តក្ការលយិំតិ ក្រុទ្ធិរុទ្ធកត្តារុទ្ធ អត្ថុតោ ឧជោនុ លទក្កុ ពឃ្យ អាភាយភភតេចរេតចរេស ភក្កាយ ពីទេ អត្តុចិនរទត្តា ក្រុទ្ធិ ទេយ អឃ្យុយក្ខសាតិ អត្ថុតោ ចរេភក្ខាភតោ ក្របរិរោចេត យយ អឃ្យុយំ បណ្ណសាលំ អក្ខល្លិ៍ ពត្ថ យំ បរិភាវេន្តាតិ យយ អឃ្យុយំ អាភត្តា ខាតិ ឃ្យុត្វា ពទោតចេ បដិក្កមិត្វា សចត្តុបទោទេ ចត្វា “ភឃ្យ, ចរេល ចណ្ឌាល, ភាត្យុអកល្លិ យា ព្លេ ចរិ”តិអាទីនិ ចត្វា ករេយភ សត្តុទេព្ជា៍ អភិណបិ ឬទ្ធិបាលភត្តិ “សេចេ ឌីចិត្យុភារេយាសិ, ឲទត្តោច ឃិលំ បលិឃឃ្យុ”តិ ចត្វា “សេចេ ភ បក្កមិឃ្យុតិ, ព្លតោ ទោ សត្តុទេយ ខិចទេយ សត្តុសា ឬទ្ធិ ឞលត្យ”តិ ទេយ អភិណបំ អជាសិ៍

កិំ បភ ពឃ្យ អភិណទេភ ឬទ្ធិ ឞលតីតិ? ភ ឞលតិ, ក្យុហទោភ បភ ទេសា, ឲចយឃំ យទោលភយពទ្ធិទោតា ឃ្យុត្វ បក្កមិឃ្យុតីតិ សត្តាយ សត្តាសភត្វ ពថា អាហ៍

៩៧៍ យឌិហំ ពឃ្យ បក្យុបេយ្យុត្តិ ពឃ្យ យាភពុក្ខឃ្យ ក្យុទខជិលឃ្យ អហំ យឌិ ក្យុទ្ធុឃ្យំ៍ យឌិ ឃិលំ ភ ទោបទេយតិ ឃិលំ យឌិ ភ ទក្ខេឃ្យំ, ព្លតំ ឃិលំ ភាយ ឌីចិតតិទបេក្លិ សយុទេច ទក្ខិពត្ថត្តិ យឌិ ភ ចិតត្យុត្តិ អទោត្វា៍ ឃ្លេលិទភពុ្វាភហំ ពឃ្យ, ភទេយ្យុ លោទិកំ ចិឃាតិ សចាហំ ពជា ពឃ្យ អប្យុពីតោ អភចិឃ្យុំ ៍ យយ ចិត្តាចាទំ ពាពុ្វា យឃិ អភិប្យុសត្តា ទេចពា ពលោទេច ពំ ភត្តុយុដ្ឋិ ចិឃ ចិត្តិទេយ្យុត្តិ អឌិប្យុទេយា៍ សត្វា បភ ពជា អត្ថុតោ អប្យុពីពភាទេច សតិ ទេចពាហិ សាទេជពត្តំ ពឃ្យ អភត្វ អត្ថុភា ភពុត្តំ ចិឃ ភពុ្វា ទេទេសិ “ភទេយ្យុ លោទិកំ ចិឃា”តិ៍

ចិពណ្ឌចាឌឺ បភាហ – “ទេរីឌិសទត្តោច ពំ ឌជិលំ ព្លត្យយាទភា ព្លក្ខិឃា លោទិកំ ភទេយ្យុ, ឲចពិក្យុសតិ ព្លយិឃ្យុា បិត្យុព្លឃា អទត្វា ក្រុក្យុភទេយច ភិទោតា ហោតី”តិ៍ ទេសា ឲចយឃ្យុ ចចភិទេយា – “ព្វ ព្លក្ខិឃា បត្យុបឃាពំ ចជសិ, ព្លក្ខិ ភាទេយសា អឌិក្ខាភា ព្លក្ខិ, ចិក្យុត្តាភា ព្លក្ខិ, យទភាយឃា ព្លក្ខិ, ពាភាលចិប្យុទា ព្លក្ខិ, សយាឌិចិប្យុទា ព្លក្ខិ, អទិឃា ព្លក្ខិ, ភយុចិបិភខា ព្លក្ខិ, បុត្តាចទោតា ព្លក្ខិ, ចិត្តាយឃា ព្លក្ខិ, ពត្វ ពត្វ សយុបទេយាភប្យុក្ខឃា ព្លក្ខុភទេទ្ធភ ព្លក្ខិតិ ជសចិឌា៍ ពត្វ “ភពាទំ ព្លក្ខិ ចទេជសិ”តិ? “ភាចភាយឃ”ត្តិ៍ “កិំ បភ ភាចភាយឃាយ បត្យុបឃាពភយុំ ហោតី”តិ? អាយ, ឲភទេត្យុ អាចទិឃា “ឲភចាទំ ហោតី”តិ ចភត្តិ, ឃថា ហិ បទំ បហទិត្យុភារេយភ ក្រុភភទិទោ ឈទេទ លិទត្វ បទោបិ បហទិឃតិ, ឈទេជិបិ ភិត្តិតិ, ឲចទេយច ភាចភាយឃាយ ព្លក្ខិឃា ឲភចាទំ បត្យុបឃាពភយុំ ហោតិ, ពទោតា បក្ខាយ បភ សា ភឃ្យុតិ៍

អថ ទេសា “ភាចភាយឃាយ ព្លក្ខិឃា ភេភ ឲភចាទំ ភ ទេត្វចាទំ បត្យុបឃាពភយុំ ហោតី”តិ ចត្វា បុត្តិពទេព្ជា “កិំ ភាចភាយឃា ព្លក្ខិ ក្យុសលិ អក្យុសលិ អត្យុាភពា, ឃ្យុលាយ ទេចជភាយ សយ្យុឃ្យុត្តា ទ្យុក្ខាយ ទេចជភាយ សយ្យុឃ្យុត្តា អទ្យុក្ខុមឃ្យុលាយ ទេចជភាយ សយ្យុឃ្យុត្តា,

សចិតក្កសចិធារា អចិតក្កចិធារយត្វា អចិតក្កអចិធារា, កាយាធធរា ទ្វបិធធរា អទ្វបិធធរា”តិ? ឌាតន្តោ “កាចតាយឃា ខ្ពង្គិ កុសលិ អញ្ញាកតា ធា អគ្គួយឃុលចេចគតិឃា អចិតក្កអចិធារា ទ្វបិធធរា ធា”តិ ចក្តុតិ៎ ឥសា ចត្តន្តោ “បិលាតិបិតេចតតា កុសលិឌិឃុ កតទំ ពកាដ្ឋាឯំ កដតី”តិ? ឌាតន្តោ ចក្តុតិ “បិលាតិបិតេចតតា អកុសលិច គ្គូចេចគតច សចិតក្កសចិធារាច កាយាធធរាធា”តិ៎ ឲចំ សន្តេ “តធ បញ្ញោ គេច កុសលត្តិពកត សរយតិ, ត ចេចគាត្តិពកត ត ចិតក្កត្តិពកត ត ក្វយត្តទេតា”តិ បិញ្ញុឃា ចិទេរាឆំ ឌស្សេត្វា

សន្ធារបេតន្តោ៎ ឃឌី បត ឥសា “ប៉ុត ធបទំ, កិក្ខុច, ត្តុសេគ្ឆ្នោ សយពលា ធា ពោហ្វូពលា ធា ខ្ពង្គិយា ពចពោធបិប្បេត្វា អគ្គិស្សា កុង្គិកតំ កង្គុ បិបពកត យតសាគុបក្ខុតា ពហាតិ ‘អពហា ចត ឃំ តំ កុង្គិកតំ កង្គុ ត ឥសាត្តិតា អកិតិក្ខុយឃ្យា’តិ៎ ឲចឃ្យិ, កិក្ខុច, កុលុឃ្យឃ្ស ដ្ឋបឈាពតា ពហាតី”តិ សដ្ឋិតិ៎ អតាទុញ្ញហំ កុលុឃ្យប៊ុត្តិ ដ្ឋាហទេឃ្យ៎ តឃ្សាបិ “ត្តំ អត្តំ ត ឌាតាសិ៎ ខ្ពង្គិយា ពចពោធបិប្បេត្វាតិ ហិ ឲត្ត ត កាចតាយឃា ខ្ពង្គិ អឌិពប្បតា, អាធន្តតិកា ខ្ពង្គិ អឌិពប្បតា៎ សា ហិ ឲត្ត លក្ខុយាតា លក្ខុតីតិ កាចតាយឃាឃ ខ្ពង្គិយា បទ្វបឈាពតា ត សម្ភុចតិពឃធា”តិ សន្ធារបេតន្តោ៎ គោ ចេ សន្ធាត្តិ ដ្ឋបតិ, កឃុំ កត្វា ដ្ឋឃ្យាពឌតន្តោ៎ តស្វា ឃធាចុត្តតពឃគេចត្វ កាធាឃ អពត្វា ពចឌិតន្តោ៎

តធា បត ពតត អកិសបិពតា យហាសន្តោ “សធាហំ ឲតឃ្ស កុង្គិឃ្សាឃិ, ឃឹលំ ពយ អទក្ខុតំ កចិឃ្សតិ, ដ្ឋបិពឃតេចឃ្ស យាគំ កិក្ខិឃ្សាឃិ, សា ចឃ្ស ទក្ខុា កចិឃ្សតី”តិ សត្តុពយ ឌិចពយ ឃ្ងុទិឃុក្កុយតំ ធាពទសិ៎ យគុឃ្សា ឃ្ងុទិឃឃ្ស អគ្គុយពគត ដ្ឋន្តាញហា ឌាតិយត្តាបសំ ដ្ឋបសង្កយិត្វា “កពន្តេ, តុពយ្យឃ្ងុទិឃឃ្ស ដ្ឋក្កត្តិ ត ពឌធា”តិ បុដ្ឋិឃុ៎ ឥសា “ត ពយតំ កឃុំ, កក្កាតីពទ បត ឲពកា ចណ្ហាលតាបពសា ចសតិ, តពឃ្សតំ កឃុំ សិឃា”តិ អាហ ៎ យគុឃ្សា យហាសត្តិ ដ្ឋបសង្កយិត្វា “កពន្តេ, តុពយ្យឃ្ងុទិឃឃ្ស ដ្ឋក្កត្តិ ត ពឌធា”តិ បុដ្ឋិឃុ៎ “អាយាចុពសា”តិ៎ “កិំការពលា”តិ? “តុយ្យាកំ កុលូបកតាបពសា ឃំ តិទេបទាឆំ អកិសបិ, តស្វិំ អាកន្ត្វា តយាបតត្តិ ឃយ បិពឌឃុ បតិពត ឃ្ងុទិឃំ ចិឃ្សពឌ្ឍឃ្សាឃី”តិ៎ ពត កន្ត្វា តំ អាកឌ្ឍិត្វា អាពគត្វា យហាសត្តឃ្ស បិឌឃុពល តិបដ្ឋាពបត្វា តយាពបត្វា “ឃ្ងុទិឃំ ចិឃ្សពឌ្ឍច, កពន្តេ”តិ អាហំសុ៎ “ត សក្កា ចិឃ្សពឌ្ឍតុំ, សធាហំ ចិឃ្សពឌ្ឍឃ្សាឃិ, ខ្ពយឃ្ស សត្តឌា ឃុទ្ធ ឲលិឃ្សតី”តិ៎ “អច, កពន្តេ, កិំ ករោយា”តិ៎ យហាសន្តោ “យត្តិកាបិណ្ឌំ អាហរថា”តិ អាហរាពបត្វា “ខ្ពយំ តាបសឃ្ស ឃឹពស ឌពបត្វា តាបសំ ឌ្វាតាពទត្វា ដ្ឋគពក ឌពបធ, ឃឌា ឃ្ងុទិពឃា ឌិឃ្សតិ, តឌា តាបពសា ដ្ឋគពក តិឃុជ្ជតុ”តិ ចត្វា ឃ្ងុទិឃំ ចិឃ្សពឌ្ឍសិ៎ ឃ្ងុទិឃទស្មិំហិ ឲដ្ឋិតពត្តច យត្តិកាបិណ្ឌោ សត្តឌា កិឌ្ឍិ៎ តាបពសា ដ្ឋគពក តិឃុជ្ជិ៎ ពតត ចុត្តំ –

៩៣៎

“ឃំ ពសា តឌា ឃំ អកិសបិ, កុបិពតា គ្គូយាគពសា;

តពឃ្សច យត្តូពក តិបតិ, ពឃាពកត តំ បពយាចឃិ”ត្តិ៎

តត្វ ឃំ ពសា តឌា ឃំ អកិសបីតិ ពសា ឌាតិយត្តដឌិពលា ឃំ ឃុទ្ធឲាលតំ សត្តាឃ តឌា ឃំ អកិសបិ, ឃឃ្យាសបំ អឌាសិ៎ តពឃ្សច យត្តូពកតិបតីតិ តំ ឃឃ្យាដ្ឋបទិ ពតត ខ្ពង្គិតំ តពឃ្សច បត ដ្ឋបទិ តិបតិ តិបតតការពចត អដ្ឋាសិ៎ ឲចពញ្ញាហំ ពហាតិ ឃធា តំ អប្បគ្គូឃ្ស

ᨸᨴᩩᩔᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ ᨽᨣᩅᨲᩣ – “ᨿᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨴᩩᨭ᩠ᨮᩔ ᨶᩁᩔ ᨴᩩᩔᨲᩥ...ᨸᩮ... ᨸᨭᩥᩅᩣᨲᩴᩅ ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᨸ᪨ ᪑᪒᪕; ᩈᩩ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪖᪖᪗; ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪕᪨᪙᪔)᪨ ᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᨲᩴ ᨸᨾᩮᩣᨧᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨲᩔ ᨠᩣᨿᩥᨠᩴ ᨾᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨸᩥᨱ᩠ᨯᩴ ᨠᩩᨸᩥᨿᩮᨶ ᨲᨲᩮᩣ ᨸᨾᩮᩣᨧᩈᩥ, ᨲᩴ ᨧᩣ ᨩᨭᩥᩃᩴ ᨲᨲᩮᩣ ᨸᨾᩮᩣᨧᩈᩥ, ᨿᩮᨶ ᨠᩩᨸᩥᨿᩮᨶ ᨲᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᩋᨠᩣᩈᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩮᨶ ᨸᩣᩁᨾᩥᨲᩣᨸᩁᩥᨽᩣᩅᩥᨲᩈᨾᩥᨴ᩠ᨵᩦᩉᩥ ᨶᩣᨶᩣᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᩅᩥᩉᩣᩁᨸᩁᩥᨸᩪᩁᩥᨲᩣᩉᩥ ᩈᩦᩃᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨸᨴᩣᩉᩥ ᩈᩩᩈᨱ᩠ᨮᩥᨲᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᨾᩉᩣᨠᩁᩩᨱᩣᨵᩥᩅᩣᩈᩮ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩁᩥᨿᩪᨸᩅᩣᨴᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨽᩥᩈᨸᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨹᩁᩩᩈᩅᨧᨶᩴ ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩅᩥᩈᩮᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨲᩔ ᨧ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᨹᩁᩩᩈᨲᩣᨿ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩅᩮᨴᨶᩦᨿᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨧᩮ ᩈᩮᩣ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩴ ᨶ ᨡᨾᩣᨸᩮᩈᩥ, ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᩅᩥᨸᨧ᩠ᨧᨶᨠᩴ ᨩᩣᨲᩴ, ᨡᨾᩣᨸᩥᨲᩮ ᨸᨶ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨿᩮᩣᨣᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨸᨭᩥᨻᩣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩅᩥᨸᩣᨠᨵᨾ᩠ᨾᨲᩴ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᩥ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᨠᨾ᩠ᨾᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᩋᩁᩥᨿᩪᨸᩅᩣᨴᨸᩣᨸᩔ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩅᩮᨴᨶᩦᨿᩔ ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᨲᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩪᩁᩥᨿᩩᨣ᩠ᨣᨾᨶᨶᩥᩅᩤᩁᨱᩴ ᨠᨲᩴ, ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣᨣᩮᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩮᩣ ᨠᩩᨸᩥᨿᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᨻᩕᩤᩉ᩠ᨾᨱᩣ ᨾᨶᩩᩔᩣ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨲᩣᨸᩈᩴ ᩋᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨡᨾᩣᨸᩮᩈᩩᩴ᪨ ᩈᩮᩣᨸᩥ ᨧ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨣᩩᨱᩮ ᨩᩣᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩈᩣᨴᩮᩈᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨿᩴ ᨸᨶᩔ ᨾᨲ᩠ᨳᨠᩮ ᨾᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨸᩥᨱ᩠ᨯᩔ ᨮᨸᨶᩴ, ᨲᩔ ᨧ ᩈᨲ᩠ᨲᨵᩤ ᨹᩣᩃᨶᩴ ᨠᨲᩴ, ᨲᩴ ᨾᨶᩩᩔᩣᨶᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᩁᨠ᩠ᨡᨱᨲ᩠ᨳᩴ, ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᩉᩥ ᨡᨾᩮ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣᨸᩥ ᨾᨿᩣᨲᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᩈᩮ ᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨸᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩈᩮ ᩅᨲ᩠ᨲᩣᨸᩮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩔᩣᨸᩥ ᨲᩮᨶ ᩈᩉᩥᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩁᩩᨱᩣᨿᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ ᨲᩔ ᨲᩮᩈᩴ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩉᩥᨲᩣᨿ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨿᩣᨲᩥ᪨

᪙᪗᪨ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᨲᨴᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨲᩣᨸᩈᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨴᩪᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᩈᩦᩃᨾᩮᩅ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᩴ, ᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩋᨶᩩᩁᨠ᩠ᨡᩥᩴ ᨾᨾ ᩈᩦᩃ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩒᩈᩣᨶᨣᩣᨳᨾᩣᩉ᪨ ᨲᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᨾᩮᩅ᪨

ᨲᨴᩣ ᨾᨱ᩠ᨯᨻ᩠ᨿᩮᩣ ᩏᨴᩮᨶᩮᩣ, ᨾᩣᨲᨦ᩠ᨣᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨳᩮᩣ᪨

ᩍᨵᩣᨸᩥ ᩈᩮᩈᨸᩣᩁᨾᩥᨿᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩤᩁᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᨶᩥᩉᩦᨶᨩᩣᨲᩥᨠᩔ ᩈᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨾᨦ᩠ᨣᩃᩥᨠᩣᨿ ᨾᩣᨲᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ, ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨾᨦ᩠ᨣᩃᩥᨠᩣᨿ ᩋᩅᩔᨿᩮᩣ ᨠᩁᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨵᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨬ᩠ᨬᩣ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩅᩥᨵᩁᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩅᩮᨴᨿ ᨿᨳᩣᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ ᩅᩈᩣᨶᩣᨠᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨲᩴ, ᨲᨲᩮᩣ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨾᨦ᩠ᨣᩃᩥᨠᩣᨿ ᩃᩮᩣᨠᨦ᩠ᨣᩉᩈᨦ᩠ᨣᩉᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩁᩪᨸᩥᨿᩈᨾ᩠ᨸᩣᨴᨶᩴ, ᨾᨱ᩠ᨯᨻ᩠ᨿᨠᩩᨾᩣᩁᩔ ᨾᩣᨲᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ, ᨩᩣᨲᩥᨾᨶ᩠ᨲᨲᩣᨸᩈᩔ ᨾᩣᨲᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ, ᨲᩔ ᨧ ᩋᨩᩣᨲᨲ᩠ᨲᩈᩮᩅ ᨠᩣᨧᩥᩁᩮᩣ ᨡᩦᨱᨧᩥᨲ᩠ᨲᨴᩣᨿᩔ ᩋᨸᨶᨿᨶᩴ, ᨾᩉᩣᨸᩁᩣᨵᩔᩣᨸᩥ ᨲᩔ ᩋᨶᩩᨠᨾ᩠ᨸᩣᨿ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᩦᩃᩣᨶᩩᩁᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩋᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᨻ᩠ᨽᩩᨲᨸᩣᨭᩥᩉᩤᩁᩥᨿᨠᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᨿᩮᩣ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨣᩩᨱᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩣ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨾᩣᨲᨦ᩠ᨣᨧᩁᩥᨿᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪘᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩅᨸᩩᨲ᩠ᨲᨧᩁᩥᨿᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

៩៩។ អដ្ឋមេ មហាបក្ខោតិ មហាបរិវារោ។ មហិទ្ធិកោតិ មហតិយា ទេវិទ្ធិយា សមន្នាគតោ។ ធម្មោ នាម មហាយក្ខោតិ នាមេន ធម្មោ នាម មហានុភាវោ ទេវបុត្តោ។ សត្តលោកានុកម្បកោតិ ចិរាយុ អកត្វា មហាករុណាយ សត្តលោកំ អនុកម្បកោ។

មហាសត្តោ ហិ តទា កាមាវចរទេវលោកេ ធម្មោ នាម ទេវបុត្តោ ហុត្វា និព្វត្តិ។ សោ ទិព្វាលង្ការបដិមណ្ឌិតោ ទិព្វរថមភិរុយ្ហ អច្ឆរាគណបរិវុតោ មនុស្សេសុ សាយមាសំ ភុញ្ជិត្វា អត្តនោ អត្តនោ ឃរទ្វារេសុ សុខកថាយ និសិន្នេសុ បុណ្ណមុបោសថទិវសេ គាមនិគមរាជធានីសុ អាកាសេ ឋត្វា “បាណាតិបាតាទីហិ ទសហិ អកុសលកម្មបថេហិ វិរមិត្វា តិវិធសុចរិតធម្មំ បូរេថ, មត្តេយ្យា បេត្តេយ្យា សាមញ្ញា ព្រហ្មញ្ញា កុលេ ជេដ្ឋាបចាយិនោ ភវថ, សគ្គបរាយណា ហុត្វា មហន្តំ យសំ អនុភវិស្សថា”តិ មនុស្សេ ទសកុសលកម្មបថេ សមាទបេន្តោ ជម្ពុទីបំ បទក្ខិណំ ករោតិ។ តេន វុត្តំ –

៩៧។

“ទសកុសលកម្មបថេ, សមាទបេន្តោ មហាជនំ;

ចរាមិ គាមនិគមំ, សមិត្តោ សបរិជ្ជនោ”តិ។

តត្ថ សមិត្តោតិ ធម្មិកេហិ ធម្មចារីហិ សហាយេហិ សសហាយោ។

តេន ច សមយេន អធម្មោ នាមេកោ ទេវបុត្តោ កាមាវចរទេវលោកេ និព្វត្តិត្វា “មា បាណំ ហនថ, អទិន្នំ អាទិយថា”តិអាទិនា នយេន សត្ត អកុសលកម្មបថេ សមាទបេន្តោ មហតិយា បរិសាយ បរិវុតោ ជម្ពុទីបំ វាមំ ករោតិ។ តេន វុត្តំ –

៩៨។

“បាបោ កទរិយោ យក្ខោ, ទីបេន្តោ ទស បាបកេ;

សោបត្ថ មហិយា ចរតិ, សមិត្តោ សបរិជ្ជនោ”តិ។

តត្ថ បាបោតិ បាបធម្មេហិ សមន្នាគតោ។ កទរិយោតិ ថទ្ធមច្ឆរី។ យក្ខោតិ ទេវបុត្តោ។ ទីបេន្តោ ទស បាបកេតិ សត្តលោកេ កោធេន តាយ សត្តានំ រូបកោបរិកោកាយ ជាតំ។ តស្មា សត្ត ចរិត្វា ឃរកិញ្ចិ កត្វា ច អត្តា បីរេហិតន្តោ, ឆព្វិធមារុ សត្តព្យបត្តាតិតិអាទិនា នយេន បាណាតិបាតាទិកេ ទស លាមកធម្មេ បត្តដ្ឋ កត្វា បកាសេន្តោ។ សោបត្តោតិ សោបិ អធម្មោ ទេវបុត្តោ ឆព្វស្សិ ជម្ពុទីបេ។

យថិយាតិ ក្វយិយា អាសន្នេ, យត្ថស្សាតិ ឥស្សតសបត្ថបទានេទិ អនេត្វា។

១៥៨។ តត្ថ ខេម សត្វា សាឝ្កមុំកា ឆមុកទ្ធេតា, ទេត ឆមុំ ទេចបុត្តំ តឆា អាកច្ឆត្ថមេច ជិត្វា អាសតា ចុដ្ឋាយ កត្ថយាលិឌឹហិ ប្វដេត្វា ឃាច ចក្កបឆសយតិក្កយតា តាច អភិត្វចត្តិ, បឌ្ឍាលិកា តយស្សយាតា តិដ្ឋត្តិ, តស្ស ចចតំ ឝុត្វា អប្បយត្វា សក្កង្ខំ ប្វឌ្ឍាតិ កទេរាត្តិ។ ខេម បត សត្វា បិបសយាចារា ក្យុន្នកេយុត្តា, ទេត អឆមុស្ស ចចតំ ឝុត្វា អត្តុគ្គុយោឝត្តិ, កិឃ្យោរសោយត្វាយ បិបិតិ សយាចទត្តិ។ ១ចំ ទេត តឆា អឌ្ឍាយឌ្ឍាស្ស ដ្ឋុចិបច្ចតឹកចាឝា ទេច ដ្ឋុចិបច្ចតឹកកិរិយា ច ហុត្វា ទលិទេក ចិចទត្តិ។ ទេតតាហ កកចា “ឆមុចាឌឹ អឆមេវ ច, ដ្ឋកា បច្ចតិកា យឃ”ត្តិ។

១ចំ បត កដ្ឋទេត្ត កាទេល អនេឆកឌិចសំ ទេតសំ ទឆា អាកាទេស សមុលា អទេហសុំ។ អឆ ទេតសំ បទិសា “តុទេយ្យកស្ស, តុទេយ្យកស្សា”តិ បុច្ឆិត្វា “យឃំ ឆមុស្ស, យឃំ អឆមុស្សា”តិ ចត្វា យក្កា ឌុក្កយិត្វា ខ្វិឆា ឌាតា។ ឆមុស្ស បត អឆមុស្ស ច ទឆា អភិមុលា ហុត្វា ទ្រាសាយ ទ្រាសំ អាហច្ច អដ្ឋិសុ។ “តច ទឆំ ឌុក្កយាទេបត្វា យឃំយក្កំ ទេហិ, តច ទឆំ ឌុក្កយាទេបត្វា យឃំយក្កំ ទេហី”តិ អឌ្ឍាយឌ្ឍា យក្កឝាបតត្វំ ចិចាឌំ អកំសុ។ បទិសា ច ទេតសំ អាចុឆាតិ អភិហរិត្វា ឃុទ្ធសឌ្ឍា អទេហសុំ។ ឃំ សន្ធាយ ចុត្តំ –

“ឆុទេរ ឆុទំ ឈដ្ឋយត្តា, សមិយ្យាបជិបទេឆ ដ្ឋកា”។

ល៊ិ០។

“កលទេហា ចត្តតឹ ទេកទ្វា, កល្យាណបិបកស្ស ច;

យក្កា ឌុក្កយតត្វាយ, យហាឃុទ្ធោ ដ្ឋបដ្ឋិទេតា”តិ។

តត្ថ ឆុទេរ ឆុទត្តិ ១កស្ស ទឌឹសាយ ឌ្លតទស្ស ទឌឹសំ ឈដ្ឋយត្តា។ សមិយ្យាតិ សយាកតា សមុលឹក្វតា។ បុត ដ្ឋកាតិ ចចតំ ដ្ឋកាបិ យឃំ អឌ្ឍាយឌ្ឍាស្ស បច្ចតឹកា ហុត្វា ទលិទេក ចិចទត្តា ១កឌិចសំ បដិយុលំ អាកច្ឆត្តា ខ្វិសុ បទិសាសុ ដ្ឋកាសុ បទេស្សសុ យក្កទេតា ឌុក្កត្តាសុ សហ ទទេឆត យឃំ ដ្ឋកា ១ច សយាកតាតិ ឥស្សតត្វំ ចុត្តំ។ ទេកទ្វាតិ កឃដតទេកា។ កល្យាណបិបកស្ស ចាតិ កល្យាណស្ស ច បិបកស្ស ច។ យហាឃុទ្ធោ ដ្ឋបដ្ឋិទេតាតិ យហាសក្កាទេយា បច្ចុបដ្ឋិទេតា អាសិ។

អឌ្ឍាយឌ្ឍាស្ស ហិ បទិសាយ ច ឃុទ្ធិក្យាកាយតា ឌាតា។ តត្ថ ហិ ឆទេមា អឆមុំ អាហ – “សមុ, ត្វំ អឆទេមា, អហំ ឆទេមា, យទេក្កា យឃំ អត្ថុច្ចិទេកា, តច ទឆំ ឌុក្កយាទេបត្វា យឃំយក្កំ ទេហី”តិ។ ឌ្លតទេរា “អហំ ឥឡុហឃាទេតា ពលចា អសន្តាសី, តស្មា យក្កំ ត ទេមិ, ឃុទ្ធំ បត ករិស្សាមិ, ទេយា ឃុទ្ធេ ឌិតិស្សតិ, តស្ស យទេក្កា ទេហាតុ”តិ អាហ។ ទេតទេតចាហ –

“ឃរេយាគរេវា បុញ្ញាគរេវាហរស្មិំ, សគាត្វេតា សរណព្រាហ្មណាតិ;

បក្ការេហា រេចបត្យស្សប្ទុខឹរេតា, ឆរេយ្ញា អហំ ទេហិ អឆយ្ញ បក្កំ៎

“អឆយ្ញឃាតិ ចញ្ញហយារ្ទហិត្វា, អសត្តូសរេត្តា ឧលចាហរស្មិំ;

ស កិស្ស រេហត្យរិព្យាចជ្ជ ចជ្ជំ, បក្កំ អហំ ឆយ្ញ អឌិត្តប្ញត្តំ៎

“ឆរេយ្ញា ហរេច បិត្យររេហាសិ បុរេត្តា, បត្ថា អឆរេយ្ញា ក្ខបិឌិ រេលិរេគ;

រេឌរេក្ខា ច រេសរេក្ខា ច សតត្តូរេតា ច, ក្ខឃ្យាហិ រេឌក្ខស្ស គតិក្ខ បក្កា៎

“ត ឃាចតាឃ តបិ បិតិត្វុបិ, ត អរេហតា រេតហំ ចរេចឃ្យ បក្កំ;

ឃុត្តញ្ញា រេតា រេហាត្យ ក្ខកិត្តបជ្ជ, ឃុត្តិព្រឃា រេឌស្សតិ តស្ស បរេក្កា៎

“សត្តា ឌិសា អត្យចិសរេបាហរស្មិំ, បហត្តរេលិ អបិតឃរេសា អត្យរេល្យា;

ក្យរេណហិ សរេត្តហិ ក្ខរេបតត្វរេបិ, ឆរេយ្ញា អឆយ្ញ ត្វំ គធំ ចិរេឌស្សសិ៎

“រេលិរេហត រេច ហត្តាតិ ឌាតត្វុបំ, ត ឌាតត្វរេបត ហតត្តិ រេលិហំ;

សរេច អឆរេយ្ញា ហត្តាតិ ឆយ្ញបជ្ជ, អរេឃា សុចល្លិ ចិឃ ចស្សរេតឃ្យំ៎

“សរេច ត្យចំ ឃុត្តពរេលិ អឆយ្ញ, ត ត្យឃ្យាចុត្ថា ច គត្វ ច អតិ្ត;

បក្កញ្ញា រេត ចយ្ញិ បិឃាបឿរេឃត, ចាចា ក្ខុត្តាតិបិ រេត ឍយាឃឹ”តិ៎ (ឌា៎ ១៎១១៎១៩-១៧);

ខ្ចយា ហិ ទេវាំ ចចតបជិចចតកចា៎

ពត្ថ ឃទេវាកទេវាតិ ឥទេ្យ តិទេឃាឌតចទេវត ទេចយត្យុស្សាតំ ឃឯកាឃទេកា៎ ក្ខតិឃបទេបិ ឲទេវច តទេឃា៎ ឯកាត្តូទេពាតិ ឯកា ធុទេពា តិច្ចប្យឯទេត្វា៎ ឯ កិស្ស ទេហត្យបិ្រពចជ្ជ ឥជ្ជត្តិ ទេវាបិ្រអហំ អឥទេ្យា អឥយ្ឃាតទចំ អកិទ្រុព្យទេហា អកឹទេពា ធាលចា, កិកាទេលា អជ្ជ, ទេកា ឥយ្ល, កស្សថិ អជិត្ថុបុត្តំ យក្កុំ ត្យឃំព្យាឥយ្ល៎ បិត្យទទេហាឃឹតិ បឈយកប្បិកកាទេល ខ្ចយស្មិ៎ ទេលិទេក ឥឯក្យឯលកយ្លបឆឥទេ្យា បុទេត្ថា បិត្យទទេហាឃិ, បច្ឆា អឥទេ្យា៎ ទេឌទេដ្ឋា ចាតិ បុទេទ តិត្ថាត្តកាទេចត អហំ ទេឌទេដ្ឋា ច ទេឯទេដ្ឋា ច ទេបិទាណទេកា ច, ត្វំ បត កតិទេដ្ឋា, តស្មា “យក្កា ច្ឆូឃ្យាហឹ”តិ ចឥតិ៎

តបិបិតិទ្វបិតិ អហត្យាទេកាទេពា ទេតច ឃាចតាឃ ត បជិទ្វបចចទេតត ត យក្កាទហតាឃ យក្កុំ ឥទេឥឃ្យ៎ អត្យថិឯទេជាតិ អហំ ចពទេស្សា ជិឯា ចពទេស្សា អត្យជិឯាតិ ឯត្ថា ជិឯា អត្តទេតា ក្យទេលាត បត្វូទេជា បត្ថាទេពា៎ ទេលិទេហតាតិ អទេឃាបដ្ឋិទេកត៎ ហន្លាតឹតិ ហតិស្សតិ៎ ឃុទ្ធធាទេលិ អឥយ្លាតិ ឯទេច ត្យចំ ឃុទ្ធធាទេលិ អឃិ អឥយ្ល៎ ចុដ្ឋា ច កទ្វ ចាតិ ឃជិ ត្យឃំព្យាខ្ចទេយ ចុដ្ឋា ខ្ចទេយ កទ្វ បល្ហិតាតិ ឲតំ តត្វិ៎ បិឃាប្បិទេឃតាតិ បិទេឃត ចិឃ អប្បិទេឃត, អប្បិទេឃតបិ ឥឥទេត្តា (ឌា៎ អដ្ឋ៎ ៣៎១០៎៧១) បិទេឃត ចិឃ ទេព យក្កុំ ឥកាឃឹតិ អទេត្វា៎

លិ៍១៎ យហាឯទេត្តា ហិ ពកា ចិទេត្តឃិ – “ឯចាហំ ខ្ចយំ បិបបុក្កលំ ឯត្ថាទេលិកស្ស អហិពាឃ បជិបត្តុំ ឲចំ យឃា ចិទេលិយក្កាហំ កទេហត្វា ជិតំ អច្ឆុទំ បហទិត្វា ‘អតាចាទ យា ខ្ចឆ ពិដ្ឋ, ឃឹឈំ បជិក្កុយ ចិតស្សា’តិ ចទេឥឃ្យ, ទេឯា ពត្លលាទេត្តាច យយ ឥយ្លទេពទេឌត ក្យឯយដ្ឋិ ចិឃ ចិកិទេឃ្យ, ត ទេលា បត ទេយតំ បតិទ្វបំ, ត្វាហំ ឯត្ថាទេលិកំ អត្យកយ្យទេត្តា ‘ទេលិកត្តូចទិឃំ យត្តូកំ បិទេបស្សាឃឹ’តិ បជិបត្តាឃិ, អឃំ ទេលា បត បិទេបិ អាឃតិ យហាត្យក្កកាកឹ, ត្វាឃំ យឃា ចិទេឯឯទេពា អត្យកយ្យិតទេត្តា, តស្មាស្ស យក្កុំ ឥស្សាឃិ, ឲចំ ទេយ ឃឹលំ ឃុចិឃុទ្ធិ អលល្លិតំ កចិស្សតឹ”តិ៎ ឲចំ បត ចិទេត្តត្វា ទេពាឥឯទេត្ត “ឯទេច ត្យចំ ឃុទ្ធធាទេលិ”តិ កាចំ ចត្វា ទេឆាកំ យក្កទេពា ឌុក្កត្តយទេត្ត ឲច អឥទេ្យា ទទេឆ ឥាត្យំ អឯទេក្កាទេត្តា អចំឃិទេទា បឆចិឃំ បតិត្វា បឆចិឃា ចិចទេទ ជិទេត្តុ កត្វា អឹចិចិបិ្រទ្ធច តិត្ថាត្តិ៎ ទេពត ចុត្តំ “ឃជិហំ ពស្ស ក្យទេប្យឃ្យ”ត្តិអាជិ៎

ពត្ថ ឃជិហំ ពស្ស ក្យទេប្យឃ្យត្តិ ពស្ស អឥយ្លស្ស ឃជិ អហំ ក្យទេត្តុឃ្យ៎ ឃជិ កិទេត្តុ ពទេបិក្យលត្តិ ទេពទេតចស្ស ក្យត្ឋទេតត យឃំព្យាពទេបិក្យលំ ឃឹលឯំចទំ ឃជិ ចិតាទេឯឃ្យ៎ ឯហបទិឌតំ ពស្សាតិ ឯបទិឌតំ ពំ អឥយ្ល៎ ទឌក្យុតត្តិ ទឌយិច ក្យុតំ, ទឌកាចំ បត្តុ អហំ កទេទឃ្យ៎

លិ៍១៎អបិចាហត្តិ ឲត្វ អហត្តិ តិបិពយត្វា៎ ឃឹលទក្លាឃាតិ ឃឹលទក្លលាត្វំ៎ តិត្ថាទេបត្វាតាតិ បជិកទេច្ចច លត្តិទេយត្វាត្យក្ខឃស្ស ច្ឆបដ្ឋាបិតត្វា ពស្មិ៎ អឥទេ្យ ច្ឆប្យជ្ជតកទេកាឥស្ស អត្យប្យាឥទេតទេតច ទេកាឯបទិព្យអាហច្ចបឯយទេតត យាតឃំ ច្ចបឯទេយត្វា៎ ឯហ ឌទេតទេតាក្កយិត្វាតិ យឃំព្យាបទិឌទេតត ឯត្ថិ យក្កា ឌុក្កយិត្វា ពស្ស បិបស្ស អឥយ្លស្ស អហំ យក្កុំ អកាឃិ៎

លិ៍១៎ឯហបចទេពា ឌុក្កទេត្តតិ ចុត្តតទេឃត ចិត្តស្ស ច្ចបឯយំ កត្វា “យក្កុំ ទេព ឥយ្លឹ”តិ ច ចត្វា ទេឆាកំ យក្កទេពា ឯហ ឌុក្កយទេតត៎ បិបឃក្លស្សាតិ អឥយ្លទេចបុត្តស្ស៎ ពាចទេឥតិ ពត្លលំ ឲច យហាបឆឹ ចិចទយកាឃិ៎ ឌាពកដ្ឋកឆាឃំ បត “យក្កុ្ញ ទេព ឥយ្លឹ”តិ កាឆាឃ

ᨠᨳᩥᨲᨠ᩠ᨡᨱᩮᨿᩮᩅᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᩑᩅᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨽᩪᨾᩥᨿᩴ ᨸᨲᩥᨲᩮ ᨧᨲᩩᨶᩉᩩᨲᩣᨵᩥᨠᨴ᩠ᩅᩥᨿᩮᩣᨩᨶᩈᨲᩈᩉᩔᨻᩉᩃᩣ ᩈᨠᩃᩴ ᨧᩁᩣᨧᩁᩴ ᨵᩣᩁᩮᨶ᩠ᨲᩦᨸᩥ ᨾᩉᩣᨸᨳᩅᩦ “ᨶᩣᩉᨾᩥᨾᩴ ᨸᩣᨸᨸᩩᩁᩥᩈᩴ ᨵᩣᩁᩮᨾᩦ”ᨲᩥ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩦ ᩅᩥᨿ ᨲᩮᨶ ᨮᩥᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᨽᩥᨩ᩠ᨩᩥ᪨ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨶᩥᨸᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩅᩦᨧᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮ ᩁᨳᨵᩩᩁᩮ ᨿᨳᩣᨮᩥᨲᩮᩣᩅ ᩈᨸᩁᩥᩈᩮᩣ ᨾᩉᨲᩣ ᨴᩮᩅᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᨶ ᨣᨾᨶᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶᩮᩅ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨽᩅᨶᩴ ᨸᩣᩅᩥᩈᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ ᨽᨣᩅᩣ –

“ᨡᨶ᩠ᨲᩦᨻᩃᩮᩣ ᨿᩩᨴ᩠ᨵᨻᩃᩴ ᩅᩥᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᩉᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨶᩥᩉᨶᩥᨲ᩠ᩅ ᨽᩪᨾ᩠ᨿᩣ;

ᨸᩣᨿᩣᩈᩥ ᩅᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᩁᩩᨿ᩠ᩉ ᩈᨶ᩠ᨴᨶᩴ, ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶᩮᩅ ᩋᨲᩥᨻᩃᩮᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᨶᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪑᪨᪑᪓);

ᨲᨴᩣ ᩋᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨴᩮᩅᨴᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᨲᩔ ᨸᩁᩥᩈᩣ ᨴᩮᩅᨴᨲ᩠ᨲᨸᩁᩥᩈᩣ, ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨳᩮᩣ, ᨲᩔ ᨸᩁᩥᩈᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨸᩁᩥᩈᩣ᪨

ᩍᨵᩣᨸᩥ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩈᩮᩈᨸᩣᩁᨾᩥᨿᩮᩣ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩍᨵᩣᨸᩥ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩮᩉᩥ ᩋᩣᨿᩩᩅᨱ᩠ᨱᨿᩈᩈᩩᨡᩋᩣᨵᩥᨸᨲᩮᨿ᩠ᨿᩮᩉᩥ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩮᩉᩮᩅ ᩏᩊᩣᩁᩮᩉᩥ ᨠᩣᨾᨣᩩᨱᩮᩉᩥ ᩈᨾᨸ᩠ᨸᩥᨲᩔ ᩈᨾᨦ᩠ᨣᩦᨽᩪᨲᩔ ᩋᨶᩮᨠᩈᩉᩔᩈᨦ᩠ᨡᩣᩉᩥ ᩋᨧ᩠ᨨᩁᩣᩉᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩣᩃᩴ ᨸᩁᩥᨧᩣᩁᩥᨿᨾᩣᨶᩔ ᨾᩉᨲᩥ ᨸᨾᩣᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨮᩥᨲᩔ ᩈᨲᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᩈᨠᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᨾᩣᨴᩴ ᩋᨶᩣᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᩃᩮᩣᨠᨲ᩠ᨳᨧᩁᩥᨿᩴ ᨾᨲ᩠ᨳᨠᩴ ᨸᩣᨸᩮᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨾᩣᩈᩮ ᨾᩣᩈᩮ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨾᨿᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩦᨸᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨸᩁᩥᩈᩮᩣ ᨾᨶᩩᩔᨸᨳᩮ ᩅᩥᨧᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᨠᩁᩩᨱᩣᨿ ᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩅᩥᩅᩮᨧᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨶᩥᩅᩮᩈᨶᩴ, ᩋᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᩈᨾᩣᨣᨲᩮᩣᨸᩥ ᨲᩮᨶ ᨠᨲᩴ ᩋᨶᩣᨧᩣᩁᩴ ᩋᨣᨱᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨠᩮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨡᨶ᩠ᨲᩥᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨴ᩠ᨴᨿᩮᩅ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨡᨱ᩠ᨯᩴ ᩈᩩᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᩦᩃᩔ ᩁᨠ᩠ᨡᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᨿᩮᩣ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨣᩩᨱᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩣ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ᪨

ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩅᨸᩩᨲ᩠ᨲᨧᩁᩥᨿᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪙᪨ ᩋᩃᩦᨶᩈᨲ᩠ᨲᩩᨧᩁᩥᨿᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪖᪓᪨ ᨶᩅᨾᩮ ᨸᨬ᩠ᨧᩣᩃᩁᨭ᩠ᨮᩮᨲᩥ ᩑᩅᩴᨶᩣᨾᨠᩮ ᨩᨶᨸᨴᩮ᪨ ᨶᨣᩁᩅᩁᩮ, ᨠᨸᩥᩃᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ “ᨠᨸᩥᩃᩥ”ᨲᩥ ᩑᩅᩴᩃᨴ᩠ᨵᨶᩣᨾᩮ ᩏᨲ᩠ᨲᨾᨶᨣᩁᩮ᪨ “ᨶᨣᩁᩅᩁᩮ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨶ “ᨸᩩᩁᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮ”ᨲᩥ ᩅᨧᨶᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᩣᩃᩮ ᨩᨾ᩠ᨻᩩᨴᩦᨸᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᨶᨣᩁᩣᨶᩴ ᨲᩔ ᨶᨣᩁᩔ ᩋᨣ᩠ᨣᨶᨣᩁᨽᩣᩅᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ᪨ ᨩᨿᨴ᩠ᨴᩥᩈᩮᩣ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᩮ ᨩᩥᨲᩮ ᨩᩣᨲᩮᩣ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨧ ᨸᨧ᩠ᨧᩣᨾᩥᨲ᩠ᨲᨽᩪᨲᩴ ᨿᨠ᩠ᨡᩥᨶᩥᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᩴ ᨩᨿᨴ᩠ᨴᩥᩈᩴ ᨩᩥᨲᩅᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴᩃᨴ᩠ᨵᨶᩣᨾᩮᩣ᪨ ᩈᩦᩃᨣᩩᨱᨾᩩᨸᩣᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᨧᩣᩁᩈᩦᩃᩮᨶ ᨧᩮᩅ ᩏᩔᩣᩉᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨴᩥᨶᩣ ᨣᩩᨱᩮᨶ ᨧ ᩏᨸᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᩈᨾᨦ᩠ᨣᩦᨽᩪᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

᪖᪔᪨ ᨲᩔ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣᨲᩥ ᨩᨿᨴ᩠ᨴᩥᩈᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ, ᩋᩉᩴ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨧᨶᩈᩮᩈᩮᩣ᪨ ᩈᩩᨲᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨲᩥ ᨿᩣᩅᨲᩣ ᩁᩣᨩᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩮᩣᨲᨻ᩠ᨻᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨲᩣᨿ,

ຕສ຺ສ ສນ຺ຕສ຺ສ ສຸຕຕ຺ຕາ ສຸຕສທ຺ໂທ, ພາຫຸສ຺ສຸໂຕຕິ ອຕ຺ໂຖ` ອຖ ວາ ສຸຕສທ຺ໂທຕິ ວິສ຺ສຸຕສທ຺ໂທ, ທມ຺ມຈຣິຍາຍ ສມຈຣິຍາຍ ປກາໂສ ປຏ຺ຏາໂຕ, ໂລເກ ປຕ຺ຕກິຕ຺ຕິສທ຺ໂທຕິ ອຕ຺ໂຖ` ອລີນສຕ຺ໂຕຕິ ອທີນາໂຍ` ຄຸຓາຕິ ພູຕອາເທຫິ ຍຖາພູຕິສຄຸເຓຫິ ສມນ຺ນາຄໂຕ` ອນຸຣູປປຕິປ຺ໂປ ສຄາຕິ ສງ຺ຄາຫິຄຸຓປຕິສນ຺ນາໂຄໂຕ ຈຕູຫິ ສງ຺ຄຫວຕ຺ຖູຫິ ສມ຺ມາໂຄ ສງ຺ຄຫໂຓໂຕ ຈ ສງ຺ຄາຫໍ ສມ຺ມຕ຺ຕປຕິປນ຺ໂນໂຕ`

ສິໂລ`ປິຕາ ເມ ຍັນ຺ຍໍ ກຕ຺ວາ, ເທວໂລກໍ ອຸປປນ຺ໂນຕິ ມຍ຺ຫໍປິຕາ ທນນ຺ຊຍຣາຊາ ຍັນ຺ຍໍ ກຣິຕ຺ວາ ອນນ຺ຕຣໍ ອຸປປຕ຺ຕິໂຕ ເທວໂລກໍ ມນຸສ຺ສໂລເກ ມຍ຺ຫໍ ປິຕຸໂລກໍ ອຸປຄຕ຺ໂຕ, ເຕນ ສມາກມິ`

ທນນ຺ຊຍຣາຊາ ກິຣ ເອກທິວສໍ "ຍັນ຺ຍໍ ກຣິສ຺ສາມີ"ຕິ ທນນ຺ຕນໍ ມຫາຕາ ປຣິວາເຣນ ກປິລນກຣໂຕ ນິກ຺ຂມິ` ຕໍ ນິກ຺ຂມນ຺ຕໍ

ຕກ຺ກສິລາວາສີ ນເຣນ຺ໂທ ນາມ ພ຺ຣາຫ຺ມໂຓ ຈຕເວສ຺ສາ ສຕາເຣຫາ ກາຖາ ນາມ ກເຕຖໍ ອາຄມ຺ມ ອຸປສງ຺ກມິຕ຺ວາ ອຕ຺ໂຕ ອາກມນກາຣຓໍ ຣຏ຺ໂຏ

ອາໂຣເຈສິ` ຣາຊາ "ນິສີທິຕ຺ວາ ສຸຓິສ຺ສາມີ"ຕິ ຕສ຺ສ ຈສນໂກຫໍ ປຣິຄ຺ຄຫຏ຺ຈ ທາເປຕ຺ວາ ອຣຏ຺ໂຏ ປຈິເຄ "ມຍ຺ຫໍ ປເສ຺ສນ ຍີໂກ ປລິມຕິ,

ຕເສ຺ສວ ໂສ ກີຈາ"ຕິ ວຕ຺ວາ ຍີໂກ ປຣິເມສນ຺ໂຕ ວິຈຣຕິ` ອເທໂກ ປສວຍີໂກ ຍທາຊນສ຺ສ ປທສເທ຺ທນ ອາສມໂຕ ນິກ຺ຂມິຕ຺ວາ ຣໂຏ຺ຏ

ອກິມຸໂລ ກຕ຺ວາ ປລິມຍໍ` ອມກ຺ຄາ ປຣິຫາສໍ ກຣິຍ຺ຸ` ຣາຊາ ຕໍ ອນຸພນ຺ທິຕ຺ວາ ທີເຈາຊນມຕ຺ເຕກ ຕໍ ປຣິກ຺ລຫເຈ ອີຕໍ ວິຊ຺ຈິຕ຺ວາ ປາເຕສິ` ປຕິຕໍ

ລເກ຺ກນ ຂິສາ ກຕ຺ວາ ອນຕິເກາປິ "ຍໍເສນ ຍີກໍ ກເຫຕ຺ວາ ນາສກ຺ກີ"ຕິ ວຈນເຍາຈນຕ຺ເຖ ກາເຊ ກຕ຺ວາ ອາກຈ຺ຈນ຺ໂຕ ເອກສ຺ສ ນິເຄ຺ໂຣຄສ຺ສ ມູເລ

ຈນ຺ຕຕິເລາຍຸ ນິສີທິຕ຺ວາ ເຊາກໍ ວິສ຺ສມິຕ຺ວາ ກຕ຺ວາ ອາຣກິ`

ເຕນ ຈ ສມເຍນ ຕເສ຺ສວ ຣເຏ຺ຏາ ເທຊ຺ຊກາຕາ ຊາຕທິວເສ ເອວ ເອກາຍ ຍກ຺ຂິນິຍາ ລາທິຕໍ ກຫິໂຕ ອາຣກ຺ຂຍຸສ຺ສຫິ ອນຸພນ຺ທາຍ ຕາຍ

ນິນ຺ທຍນເຍກ຺ເຂນ ກຈ຺ຈິຍາ ຂຣເຣ ຊປິໂຕ ຍາຕຸສຏ຺ຏາຍ ຍຸເລນ ຈນກ຺ຂເລນ ປຸຕ຺ຕສິເນຫໍ ອຸປາຣເທຕ຺ວາ ນິຈນ຺ທິຍຍາໂຕ

ຕຄາຫາຣາປເຍາຄິຕາຍ ຍກ຺ຂິຍິສໍ ລາເທນ຺ຕາ ອນກ຺ຂເຍນ ຈຸທ຺ທິປເຕຕ຺ວາ ອຕ຺ຕາຕິ ອຕ຺ຕຣສາປເຕ຺ຕ ຍກ຺ຂິນິຍາ ນິສ຺ສຸມຕສຸລິຍກາເຈນ

ອຕ຺ຕຣຫິໂຕ ຫຸຕ຺ວາ ຍກ຺ຂິຍິສໍ ລາທິຕ຺ວາ ຂີນ຺ໂຕ ຕາຍ ຍກ຺ຂິນິຍາ ຍຕາຍ ຕໍ ຍຸສມຸລໍ ອຕ຺ໂຕ ປຍາເຄນ ກາເສຕ຺ວາ ນິສ຺ສຍາກນ຺ທປິຈ

ຍກ຺ຂິຍິສໍ ລາເທນ຺ຕາ ນເກ຺ກາ ວຸທ຺ທິກ຺ກຈິນ຺ທປທສ຺ສໂນ ຣາຊປຸຣິເສຫິ ປສ຺ສິຕ຺ວາ ອນຸພນ຺ເທ ປລິມຍິຕ຺ວາ ອຣຏ຺ໂຏ ປຈິສິຕ຺ວາ ຕສ຺ສ ນິເຄ຺ໂຣຄສ຺ສ ມູເລ

ຈາສໍ ກເປ຺ປນ຺ໂຕ ຣາຊານໍ ທິສ຺ວາ "ກເລ຺ລາສິ ເມ"ຕິ ທຕ຺ເຖ ອຄ຺ຄເຫສິ` ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ "ໂສ ເມ ປິຕຸມຄ຺ຄເຫສິ, ກເລ຺ລາສິ ມມ ມາ ຈລີ"ຕິອາທິ`

ຕຕ຺ຖ ໂສ ເມ ປິຕຸມຄ຺ຄເຫສີຕິ ໂສ ໂປຣິສາໂທ ມມ ປິຕໍ ທນນ຺ຊຍຣາຊານໍ ອຕ຺ຕໂນ ນິສິນ຺ນຣຸກ຺ຂສມີປມາຄຕໍ "ມມ ກເລ຺ລາ ຕ຺ວໍ ອາຄໂຕສິ,

ຫຕ຺ຖປຣິປຸຈ຺ຊນາທິວເສນ ມາ ຈລິ, ຈລນ຺ຕມ຺ປິ ອຫໍ ຕໍ ລາທິສ຺ສາມີ"ຕິ ຫຕ຺ເຖ ອຄ຺ຄເຫສິ`

ສິລິ`ຕສ຺ສາຕິ ຕສ຺ສ ຍກ຺ຂິປຸຕ຺ຕສ຺ສ` ຕສິຕເຈສິໂຕຕິ ຈິຕ຺ຕປ຺ປາເວນ ຕສິໂຕ ສຣີຣປຣິກເຍ຺ຍນ ເຈສິໂຕ` ກາຣຸນ຺ຍຸຕາຕິ ກິນ຺ນໍ ກາຣຸນ຺

ທນ຺ທກາເຈາ, ເອນ ໂສ ຕໂຕ ປລິມິຕ຺ວາ ນາສກ຺ກີ`

ຍັນ຺ຍໍ ກເຫຕ຺ວາ ຍຸຍ຺ຊສ຺ສູຕິ ເອຕ຺ຖ ຍັນ຺ຍນ຺ຕິ ຍັນ຺ຍທເຍນ ລທ຺ທຕ຺ຕາ ຕໍ ຍັນ຺ຍຍິສໍ "ຍັນ຺ຍ"ນ຺ຕິ ອາຫ, ຕຍໍ ຍັນ຺ຍຍິສໍ ກເຫຕ຺ວາ ຍໍ ຍຸຍ຺ຊສ຺ສູຕິ ອຕ຺ໂຖ` ໂສ

ហិ ទាឌា តំ ឃក្កិតិបុត្ត ឌិប្លា គឹតោ ក្ខាទុក្ខមុំ បត្វា លាលុតោ ចិឃ អដ្ឋាសិ៍ សោ ចេកេត កត្វា តំ ហេត្វា កេហត្វា “ភក្កោសិ យ អាកតោសិ”តិ អាហ៍ អថ តំ ទាឌា សតិ បដ្ឋបេត្វា “សចេ អាហារត្ថិកោ, ត្វយំ តេ យំសំ ឌទាមិ, តំ កេហត្វា លាឌ, យំ មុញ្ចាហី”តិ អាហ ៍ តំ សុត្វា បេរិសាទោ “កិមិធំ មយ្ហមេច សត្តុកំ ឌត្វា យឃា ចោហារំ កទោមិ, តត្ថ ត្វយំ យំសញ្ញា ឆ្នាំ យយ ហត្ថកតកាលតោ បដ្ឋាយ មយ្ហមេច សត្តុកំ, តស្មា តំ បធយំ លាឌិត្វា បច្ឆា យំសំ លាឌិស្សាមី”តិ អាហ៍

អថ ទាឌា “យំសតិក្កមេឃតាយំ ត យំ មុញ្ចាតិ, យឃា ច យិកចំ អាកច្ឆតេត្តត តស្ស ឆ្មាហ្វូលស្ស ‘អាកត្វា តេ ធតំ ឌស្សាមី’តិ បដិញ្ញា កតា៍ សចាយំ ឃក្លោ អត្ថុឌាតិស្សតិ, សន្ធំ អត្ថុក្លូតត្វា កេហំ កត្វា តំ បដិញ្ញាំ មោចេត្វា បុត ត្វយស្ស ឃក្លស្ស កត្តតុំ អាកច្ឆេយ្យ”ន្តិ ចិន្តេត្វា តស្ស តយតុំ អាទោចេសិ៍ តំ សុត្វា បេរិសាទោ “សចេ ត្វំ សន្ធំ អត្ថុក្លូតត្វា កត្តុកាមោសិ, កត្វា តស្ស ឆ្មាហ្វូលស្ស ឌាតត្តុំ ធតំ ឌត្វា សន្ធំ អត្ថុក្លូតត្វា សិឃំ បុត អាកច្ឆេយ្យាសី”តិ ចត្វា ទាឌាតំ ចិស្សេជ្ជេសិ៍ សោ តេត ចិស្សេដ្ឋោ “ត្វំ យា ចិន្តយិ, អហំ បិតោតាច អាកមិស្សាមី”តិ ចត្វា មក្កតិមិត្តាតិ សល្លក្ខេត្វា អត្តតោ ពលកាយំ ក្ខបកត្វា តេត បរិចុតោ តកទំ បចិសិត្វា តត្ថឆ្មាហ្វូលំ បក្កោសាបេត្វា មហាតេហ អាសតេ តិសិឌាបេត្វា តា កាថា សុត្វា ចត្តាទិ សហស្សាតិ ឌត្វា ឃាតំ អាទោចេត្វា “ត្វយំ តក្កសិលមេច តេថា”តិ មត្តុស្ស ឌត្វា ឆ្មាហ្វូលំ ក្ខមេយ្យាជេត្វា ទុតិយឌិចសេ បេរិសាទស្ស សត្តិកំ កត្តុកាមោ បុត្តំ ទជ្ជេ បតិដ្ឋបេត្វំ អត្ថុសាសតិត្វា ឌតេត្វា តយតុំ អាទោចេសិ៍ តេត ចុត្តំ –

៧៥.

“យិកចំ កេហត្វា មុញ្ចស្សុ, កត្វា អាកមតំ បុត;

ឆ្មាហ្វូលស្ស ធតំ ឌត្វា, បិតា អាមត្តឃឺ មយំ៍

៧៦.

“ទជ្ជំ បុត្ត បដិបជ្ជ, មា បមជ្ជិ បុទំ ត្វកំ;

កតំ មេ បេរិសាទេត, មម អាកមតំ បុតា”តិ៍

តត្ថ អាកមតំ បុតាតិ បុត អាកមតំ បដិញ្ញាតស្ស បេរិសាទស្ស សន្តិកំ កត្វា៍ ឆ្មាហ្វូលស្ស ធតំ ឌត្វាតិ តក្កសិលតោ អាកតស្ស តត្ថតាមស្ស ឆ្មាហ្វូលស្ស តា កាថា សុត្វា ចត្តសហស្សបទិមាណំ ធតំ ឌត្វា៍ បិតា អាមត្តឃឺ មយត្តិ មយ បិតា ឌឃន្តិសទាឌា យំ អាមត្តេសិ៍

ກິໍ ອາຍຕ຺ເຕສີຕິ ເຈ? ອາຫ “ຣຊ຺ຊ”ນ຺ຕິອາທິໍ. ຕສ຺ສຕ຺ໂຖ – ປຸຕ຺ຕ, ຕ຺ວໍ ມຍາຫໍ ກຸລສນ຺ຕກໍ ຣຊ຺ຊໍ ປຏິປຊ຺ຊ, ມຫາທໍ ຘມ຺ເມນ ສເມນ ຣຊ຺ຊໍ ກາເຣຫິ, ອຫໍ ຕ຺ວມ຺ປິ ລທ຺ຘໍ ອຸສ຺ສາເປຕ຺ວາ ຣຊ຺ຊໍ ກາເຣຫິ. ຕ຺ວໍ ຫາຄໍ ປຸນ ຣກ຺ຂນ຺ໂຕ ຣຊ຺ຊໍ ກາເຣນ຺ໂຕ ມາ ປມາທມາປຊ຺ຊິ, ອນຸກມ຺ປີ ທາເນນ ນິເຣາທຸກ຺ຂມູເລ ເປາຣິສາເທນ ມເຫາຄ ຄຕເມຕໍ ມຍາ ສຄ຺ຄໍ ມຍ ປຸນ ຕສ຺ສ ສນ຺ຕິກໍ ອາຄມນໍ ຓຂິສ຺ສ, ເກຈລໍ ຕສ຺ສ ໂທາຫຸທສ຺ສ ຜນຜາຕຕ຺ເຖ ຘຜາກເຕາ ສຕ຺ຖໍ ອນຸຣກ຺ຂນ຺ໂຕ, ຕສ຺ມາ ຕຕ຺ເຖາຫໍ ຄມິສ຺ສາມີຕິ.

ຕໍ ສຸຕ຺ວາ ມຫາສຕ຺ໂຕ “ມາ ເອວໍ ຕ຺ວໍ, ມຫາຣາຊ, ຕຕ຺ຖ ອຄມາສິ, ອຫໍ ຕຕ຺ຖ ຄມິສ຺ສາມິ. ສເຈ ປນ ຕ຺ວໍ, ຕາຕ, ຄມິສ຺ສສິເມວ, ອຫມ຺ປິ ຕຍາ ສທ຺ຘິໍ ຄມິສ຺ສາມິເມວາ”ຕິ. “ອຸຈິຕໍ ສເຈ ມຍ຺ຫໍ ສເຈປິ ນ ກຣິສ຺ສາມ, ຕສ຺ມາ ອຫເມວ ຕຕ຺ຖ ຄມິສ຺ສາມີ”ຕິ ນານປ຺ປກາເຣນ ຈາເທນ຺ຕິ ຣາຊານໍ ສຍ຺ຍາເປຕ຺ວາ ມາຕາປິຕເຣາ ວນ຺ທິຕ຺ວາ ປິຕຸ ອຕ຺ຕາຍ ອຕ຺ຕານໍ ປຣິຈ຺ຈຊິຕ຺ວາ ເສາຕ຺ຖິກາຈາຍ ປິຕຣິ ສານິຕຈາທໍ ປມຸຍ຺ຍມາເນ ມາຕຸກິນິກຣິພາຫຸ ຈ ສຈ຺ຈກິຣິຍໍ ຄເຣາຕ຺ຖຸ ອາຈຸທໍ ເຄຫຕ຺ວາ ນຄເຣາ ນິກ຺ຂມິຕ຺ວາ ອສ຺ສຸປຸຓ຺ຓມຸໂຂ ມຫາຊນໍ ອນຸພນ຺ຘນ຺ຕໍ ອາປຸຈ຺ຉິຕ຺ວາ ປິຕຣາ ອນ຺ວາຕຕເນເມນ ມນ຺ທຈາຣມຄ຺ຄໍ ປຏິປຊ຺ຊິ. ມນ຺ທນ຺ຕິປຸຕ຺ໂຕປິ “ເກວລໍ ນາມ ພາຫຸມາມາ, ໂກ ຊານາຕິ ກິໍ ກຣິສ຺ສຕີ”ຕິ ອຸປ຺ປ ອທິຣຸຫິຕ຺ວາ ຣເຓ຺ຓາ ອາກາຍນ຺ຕໍ ຊຸເລາລິເກຕ຺ຕາ ນິສີເນ຺ຕາ ຄມາທິ ອາກຓ຺ຓິ ທິສ຺ວາ “ປິຕາທິ ນິຈເຕ຺ຕຕ຺ວາ ປຸເຕ຺ຕາ ອາກເຕາ ກຈິສ຺ສຕິ, ນຕ຺ຖິ ເມ ກຍ”ນ຺ຕິ ຊຕຣິຕ຺ວາ ຕສ຺ສ ປິຏ຺ຓິ ທສ຺ສຕ຺ວາຈ ນິສີທິ. ມຫາສຕ຺ໂຕ ອາຄນ຺ຕ຺ວາ ຕສ຺ສ ປຸຣເຕາ ອຏ຺ຐາສິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ –

ປ໐.

“ມາຕາປິຕູ ຈ ວນ຺ທິຕ຺ວາ, ນິມິນິຕ຺ວານ ອຕ຺ຕນາ;

ນິກ຺ຂມິຕ຺ວາ ສຈ຺ຈໍ ຣກ຺ຂໍ, ເປາຣິສາທໍ ອຸປາຄມີ”ນ຺ຕິ.

ປ໑. ສສຕ຺ຕຫຕ຺ຖປາຕກນ຺ຕິ ສສຕ຺ຕຫຕ຺ຖໍ ອຸປາຕໍ ອາຈຸຜປາລິໍ ມໍ ອຕ຺ຕເນາ ສນ຺ຕິກໍ ອຸປາຕໍ ທິສ຺ວາ. ຄຈາທິ ເສາ ຕສິສ຺ສຕີຕິ ເສາ ມເຫຼາ ອປິ ຕເສາມຍ຺ຍ. ເຕນ ກິຊ຺ຊິສ຺ສຕິ ສີລນ຺ຕິ ເຕນ ຕສ຺ສ ຕາກຸປ຺ປາຄເຕນ ມຍ຺ຫໍສີລໍ ຈິນສ຺ສຕິ ສໍກິລິສ຺ສຕິ. ປຣິຕານໍ ກເຕາ ມມີຕິ ມມ ຕສ຺ສ ປຣິຕານໍ ກເຕາ ສຕິ.

ປ໒. ສີລປຸຓ຺ຓກຍາ ມຍ຺ຫໍ ຕສ຺ສ ເຄສ຺ສໍ ນ ຍ຺ຍາຫຣິນ຺ຕິ ມທາ ຈ ສີລເກຄກເມນ ນິຫິຕສເຕ຺ຕາ ຕສ຺ສ ສນ຺ຕິກໍ ອຄມາສິ, ອຸຈິຕ ມຍ຺ຫໍ ສີລປຸຓ຺ຓກຍາ ອຸຈ ຕສ຺ສ ເປາຣິສາທສ຺ສ ເຄສ຺ສໍ ອຕິເຖ຺ມປິ ນ ຍ຺ຍາຫຣິ, ເກຈລໍ ປນ ເມຕ຺ຕຈິເຕ຺ຕນ ຫິຕຈາຣີ ຫຸທໍ ຫຸຄາຕິ ຈກ຺ກມາທໍ ຈຈນໍ ອກາສິ.

ມຫາສຕ຺ໂຕ ຈ ຄນ຺ຕ຺ວາ ປຸຣເຕາ ຜິເຕາ. ມນ຺ທນ຺ຕິປຸຕ຺ໂຕ ຕໍ ຍີມັສິຕ຺ວາ ກາຍາ “ເກາສິ ຕ຺ວໍ, ກຸເຕາ ອາຄເຕາ, ກິໍ ມໍ ນ ຊານາສິ ‘ລຸທ຺ຘາ ມນຸສ຺ສມໍສຂາເທາເກາ’ຕິ, ກສ຺ມາ ຈ ຫຸຜາກເຕາສີ”ຕິ ປຸຈ຺ຉິ. ກຸມາເຣາ “ອຫໍ ຊມຍ຺ຫສເຣຓ຺ຓາ ປຸເຕ຺ຕາ, ຕ຺ວໍ ເປາຣິສາທເກາຕີ ຊານາມິ, ປິຕຸ ຊີວິຕໍ

រក្ខិតំ ញាណាការេតា, តស្មា តំ បុច្ឆា, យំ តាតា”តិ អាហ។ បុន យក្ខិនីបុត្តោ បុព្វាការេនេវ “តំ តស្ស បុត្តោតិ អហំ ជានាមិ, ទុក្ខំ បន តថា គតំ ឯវំ អាគច្ឆន្តោ”តិ អាហ។ កុមារោ “ន ញាណំ ទុក្ខំ, មំ បិតា អជ្ជ ជីវិតបរិច្ចជតំ, មាតាបិតូហេតុ ហិ ឯវរូបំ បុញ្ញំ កត្វា ឯកនេត្តេនេវ សគ្គំ បដិយាទេតិ, អហញ្ច ‘អយមេតាទិសោ មាម កោចិ សត្តោ នត្ថី’តិ ជានាមិ, អត្តនា ច កិញ្ចិ គតំ បាបំ មាម ន សរាមិ, តស្មា មរណតោបិ មេ ភយំ នត្ថិ, ញាណំ សរីរំ មយា តេ និស្សជ្ជំ, អគ្គិ ជាលេត្វា តាតា”តិ អាហ។ តេន វុត្តំ –

៦១។

“ឧជ្ជាលេហិ មហាអគ្គិំ, បបតិស្សាមិ រុក្ខតោ;

ត្វំ បក្កកាលមញ្ញាយ, ភក្ខយ មំ បិតាមហា”តិ។

តំ សុត្វា យក្ខិនីបុត្តោ “ន សក្កា ញាណស្ស មំសំ ខាទិតុំ, ឧបាយេន ញាណំ បលាបេស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា “តេន ហិ អរញ្ញំ បវិសិត្វា សារទារូនិ អាហរិត្វា និទ្ធូមេ អង្គារេ ករោហិ, តត្ថ តេ មំសំ បចិត្វា ខាទិស្សាមី”តិ អាហ។ មហាសត្តោ តថា កត្វា តស្ស អារោចេសិ។ សោ តំ ឧជ្ជលិកេត្វា “អយំ បុរិសសីហោ មរណតោបិ ភយំ នត្ថិ, ឯវំ និច្ចលោ មាម ន មយា ទិដ្ឋបុព្វោ”តិ លោមហំសជាតោ កុមារំ ឧជ្ជលិកេសិ។ កុមារោ កិស្ស មំ ឧជ្ជលិកេសិ, ន មហាទុក្ខំ ករោសីតិ។ យក្ខិនីបុត្តោ មហាសត្តំ “សត្តមា តស្ស មុទ្ធា ផលេយ្យ, មោ តំ ខាទេយ្យា”តិ អាហ។ “សចេ មំ ន ខាទិតុកាមោសិ, អថ កស្មា អគ្គិំ ការេសី”តិ? “តវ បរិគ្គណ្ហនត្ថ”ន្តិ។ “ត្វំ ញាណាតិ មំ កថំ បរិគ្គណ្ហិស្សសិ, ស្វាហំ តិរច្ឆានយោនិយំ និព្វត្តោបិ សក្កស្ស ទេវរញ្ញោ អត្តានំ បរិគ្គណ្ហិតុំ ន អទាសី”ន្តិ វត្វា ឥមំ គាថមាហ –

“ញាណស្មិំ សោ ព្រាហ្មណំ មញ្ញមានោ, សសោ អវាសេសិ សកេ សរីរេ;

តេនេវ សោ ចន្ទិមា ទេវបុត្តោ, សសត្ថុតោ កាមទុហជ្ជ យក្ខា”តិ។ (ជា។ ១។១៩។៥១) –

ការយាហ។

តត្ថ សសោ អវាសេសិ សកេ សរីរេតិ អត្តនោ សរីរហេតុ ញាណំ សរីរំ ខាទិត្វា ញាណ ចរាតិ ឯវំ សកេ សរីរេ អត្តនោ សរីរំ ទេន្តោ តំ ព្រាហ្មណរូបំ សក្កំ តត្ថ វាសេសិ។ សសត្ថុតោតិ “សសី”តិ ឯវំ សសសណ្ឋានេន ថុតោ។ កាមទុហោតិ កាមទទោ។ យក្ខាតិ ទេវ។

ឯវំ មហាសត្តោ ធម្មំ សសលក្ខណំ កប្បដ្ឋិយំ បាដិហារិយំ សក្កំ កត្វា អត្តនោ សក្កតបិ បរិគ្គណ្ហិតុំ អសក្កុណេយ្យតំ អកាសិ។ តំ សុត្វា បោរិសាទោ អច្ឆរិយព្ភុតចិត្តជាតោ –

“ចន្ទោ យថា រាហុមុខា បមុត្តោ, វិរោចតេ បន្នរសេវ ភានុមា;

ឯវំ តុវំ បោរិសាទា បមុត្តោ, វិរោច កបិលេ មហានុភាវ;

អាមោទយំ បិតរំ មាតរញ្ច, សព្វោ ច តេ នន្ទតុ ញាតិបក្ខោ”តិ។ (ជា។ ១។១៩។៨៣) –

គាថំ វត្វា “កណ្ហ មហាវីរា”តិ កុមារំ វិស្សជ្ជេសិ។ សោបិ តំ និដ្ឋីសេវនំ គត្វា បញ្ច សីលានិ ទត្វា “យក្ខោ នុ ខោ ឯស, នោ”តិ វីមំសន្តោ “យក្ខានំ អក្ខីនិ រត្តានិ ហោន្តិ អនិមិសានិ ច, ឆាយា ច ន បញ្ញាយតិ, អសម្ភីតោ ហោតិ, ន ឥមស្ស តថា។ តស្មា នាយំ យក្ខោ មនុស្សោ ឯសោ, មយ្ហំ កិរ បិតុ តយោ ភាតរោ យក្ខិនិយា គហិតា, តេសុ តាយ ទ្វេ ខាទិតា ភវិស្សន្តិ, ឯកោ បុត្តសិនេហេន បដិជគ្គិតោ ភវិស្សតិ។ ឥមិនា តេន ភវិតព្ព”ន្តិ នយគ្គាហេន អនុមានេន សព្ពញ្ញុតញ្ញាណេន វិយ អវិបរីតតោ និដ្ឋំ គន្ត្វា “មយ្ហំ បិតុ អាចិក្ខិត្វា រជ្ជេ បតិដ្ឋាបេស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា “ន ត្វំ យក្ខោ, បិតុ មេ ជេដ្ឋភាតិកោសិ, ឯហិ មយា សទ្ធិំ គន្ត្វា កុលសន្តកំ រជ្ជំ បដិបជ្ជាហី”តិ អាហ។ តេន វុត្តំ “ត្វំ បិតាមហា”តិ, ត្វំ មម មហាបិតាតិ អត្ថោ។ ឧត្តរេន “តាហំ មនុស្សា”តិ វុត្តេ តេន សទ្ធាតព្ពស្ស ជិណ្ណចក្ខុកតាបសស្ស សន្តិកំ នេសិ។ តាបសេន “កិំ ករោន្តា បិតា បុត្តា អរញ្ញេ វិចរថា”តិ បិតុការេ គមិតេ បោរិសាទោ សង្ខិត្វា “កណ្ហ, តាត, ត្វំ, ន មេ រជ្ជេន អត្ថោ, បព្វជិស្សាមហ”ន្តិ តាបសស្ស សន្តិកេ ឥសិបព្វជ្ជំ បព្វជិ។ តេន វុត្តំ –

៨៤។

“ញាតិ សីលវតំ ហេតុ, នារក្ខិ មម ជីវិតំ;

បញ្ញាជេសិ ចរំ តស្ស, សតា បិណ្ឌាតិបាតិក”ន្តិ។

តត្ថ សីលវតំ ហេតូតិ សីលវន្តានំ មម បិតូនំ ហេតុ។ អថ វា សីលវតំ ហេតូតិ សីលវតហេតុ, មយ្ហំ សីលវតសមាទាននិមិត្តំ តស្ស អភិជ្ជនត្ថំ។ តស្សាតិ តំ បោរិសាទំ។

អថ មហាសត្តោ អត្តនោ មហាបិតរំ បព្វជិតំ វន្ទិត្វា នគរស្ស សមីបំ គន្ត្វា “កុមារោ កិរ អាគតោ”តិ សុត្វា ហដ្ឋតុដ្ឋេន រញ្ញា នាគរេហិ នេគមជានបទេហិ ច បច្ចុគ្គតោ រាជានំ វន្ទិត្វា សព្វំ បវត្តិំ អារោចេសិ។ តំ សុត្វា រាជា តង្ខណេយេវ ភេរិំ ចរាបេត្វា មហន្តេន បរិវារេន តស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា “ឯហិ, ភាតិក, រជ្ជំ បដិបជ្ជាហី”តិ អាហ។ “អលំ, មហារាជា”តិ។ “តេន ហិ មយ្ហំ ឧយ្យានេ វសា”តិ។ “ន អាគច្ឆាមី”តិ។ រាជា តស្ស អស្សមស្ស អវិទូរេ គាមំ និវេសេត្វា ភិក្ខំ បដ្ឋបេសិ។ សោ ចុល្លកម្មាសទម្មនិគមោ នាម ជាតោ។

តទា មាតាបិតរោ មហារាជកុលានិ អហេសុំ, តាបសោ សារិបុត្តោ, បោរិសាទោ អង្គុលិមាលោ, កនិដ្ឋា ឧប្បលវណ្ណា, អគ្គមហេសី រាហុលមាតា, អលីនសត្តុកុមារោ លោកនាថោ។

តស្ស ឥធាបិ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ យថារហំ សេសបារមិយោ និទ្ធារេតព្វា។ តថា បិតរា និវារិយមានោ អត្តនោ ជីវិតំ បរិច្ចជិត្វា បិតុ ជីវិតរក្ខណត្ថំ "បោរិសាទស្ស សន្តិកំ គមិស្សាមី"តិ និច្ឆយោ, តស្ស ច សន្តាសបរិហរណត្ថំ និហិតសត្ថស្ស គមនំ, "អត្តនោ សីលខណ្ឌនំ មា ហោតូ"តិ តេន បិយវាចាយ សមុទាចារោ, តេន ច នានានយេហិ បរិក្កិលិស្សមានស្ស មរណសន្តាសាភាវោ, បិតុ អត្ថេ មយ្ហំ សរីរំ សផលំ ករិស្សាមីតិ ហដ្ឋតុដ្ឋាការោ, សក្កេនាបិ បរិក្ខិបិតុំ អសក្កុណេយ្យស្ស សសជាតិម្បិ បរិច្ចាគត្ថំ អត្តនោ ជីវិតនិរបេក្ខភាវស្ស ញាណំ, តេន សមាគមេបិ ឧស្សដ្ឋេបិ ចិត្តស្ស វិការាភាវោ, តស្ស ច មនុស្សភាវមហាបិតុភាវានំ អវិបរីតតោ ញាណំ, ញាតមត្តេ ច តំ កុលសន្តកេ រជ្ជេ បតិដ្ឋាបេតុកាមតា, ឆឡុទេសនាយ សំវេជេត្វា សីលេសុ បតិដ្ឋាបនត្ថំ ឱវាទាទយោ ឥធ ពោធិសត្តស្ស គុណានុភាវា វិភាវេតព្វាតិ។

អលីនសត្តុចរិយាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០។ សង្ខបាលចរិយាវណ្ណនា

៩៦។ ទសមេ សង្ខបាលោតិអាទីសុ អយំ សង្ខេបត្ថោ – ទេវភោគសម្បត្តិសទិសាយ មហតិយា នាគិទ្ធិយា សមន្នាគតត្តា មហិទ្ធិកោ។ ហេដ្ឋា ទ្វេ, ឧបរិ ទ្វេតិ ចតស្សោ ទាឋា អាវុធា ឯតស្សាតិ ទាឋាវុធោ។ ឧគ្គតេជវិសតាយ ឃោរវិសោ។ នាគយោនិសិទ្ធាហិ ទ្វីហិ ជិវ្ហាហិ សមន្នាគតត្តាតិ ទ្វិជិវ្ហោ។ មហានុភាវានម្បិ ឧរេន គមនតោ "ឧរគា"តិ លទ្ធនាមានំ នាគានំ អធិបតិភាវតោ ឧរគាធិបោ។

៩៧។ ទ្វិន្នំ មគ្គានំ វិនិវិជ្ឈិត្វា សន្ធិភាវេន គតដ្ឋានសង្ខាតេ ចតុប្បថេ។ អបរាបរំ មហាជនសញ្ចរណដ្ឋានភូតេ មហាមគ្គេ។ តតោ ឯវ មហាជនសមាកិណ្ណភាវេន នានាជនសមាកុលេ។ ឥធានិ វក្ខមានានំ ចតុន្នំ អង្គានំ វសេន ចតុរោ អង្គេ អធិដ្ឋាយ អធិដ្ឋហិត្វា, ចិត្តេ ឋបេត្វា។ យទាហំ សង្ខបាលោ នាម យថាវុត្តរូបោ នាគរាជា ហោមិ, តទា ហេដ្ឋា វុត្តប្បការេ ឋានេ វាសំ ឧបោសថវាសវសេន និវាសំ អកប្បយឹ កប្បេសិំ។

មហាសត្តោ ហិ ទានសីលាទិបុញ្ញបសុតោ ហុត្វា ពោធិបរិយេសនវសេន អបរាបរំ ទេវមនុស្សគតីសុ សំសរន្តោ កទាចិ ទេវភោគសទិសសម្បត្តិកេ នាគភវនេ និព្វត្តិត្វា សង្ខបាលោ នាម នាគរាជា អហោសិ មហិទ្ធិកោ មហានុភាវោ។ សោ គច្ឆន្តេ កាលេ តាយ សម្បត្តិយា វិប្បដិសារី ហុត្វា មនុស្សយោនិំ បត្ថេន្តោ ឧបោសថវាសំ វសិ។ អថស្ស នាគភវនេ វសន្តស្ស ឧបោសថវាសោ ន សម្បជ្ជតិ, សីលំ សំកិលិស្សតិ, តេន សោ នាគភវនា និក្ខមិត្វា កណ្ណបេណ្ណាយ នទិយា អវិទូរេ មហាមគ្គស្ស ច ឯកបទិកមគ្គស្ស ច អន្តរេ

ឯកំ វម្មិកំ បរិក្ខិបិត្វា ឧបោសថំ អធិដ្ឋាយ ចាតុទ្ទសបន្នរសេសុ សមាទិន្នសីលោ “មម ចម្មាទីនិ អត្ថិកា គណ្ហន្តូ”តិ អត្តានំ ទានមុខេ វិស្សជ្ជេត្វា និបជ្ជតិ, បាដិបទេ នាគភវនំ គច្ឆតិ។ តេន វុត្តំ “បុនាបរំ យទា ហោមិ, សង្ខបាលោ”តិអាទិ។ តស្សេត្វា វុត្វា ឯវំ

បលិ។ មំ បនេតំ លទ្ធិមា ចរិមតាតិអាទិកំ “ចតុរោ អង្គេ អធិដ្ឋាយា”តិ វុត្តំ ចតុរង្គាធិដ្ឋានស្សតំ លទ្ធិចរិយាតិ ហិ ឱម ឯកមង្គំ ឯវំ ឧបោសថចរិយំ ចរន្តស្ស មហាសត្តស្ស ទីឃោ អទ្ធា វីតិវត្តោ។

អថេកទិវសំ តស្មិំ តថា សីលំ សមាទិយិត្វា និបន្នេ សោឡស ភោជបុត្តា “មំសំ អាហរិស្សាមា”តិ អាវុធហត្ថា អរញ្ញេ ចរន្តា កិញ្ចិ អលភិត្វា និក្ខមន្តា តំ វម្មិកមត្ថកេ និបន្នំ ទិស្វា “មយំ អជ្ជ គោធាបោតកម្បិ ន លភិម្ហា, ឥមំ នាគរាជានំ វធិត្វា ខាទិស្សាមា”តិ ចិន្តេត្វា “មហា ខោ បនេស ភុជង្គោ បលាយេយ្យាតិ មហាតិបត្តុកាមេហ តំ គោចេនស្ស សូលេហិ វិជ្ឈិត្វា ទុព្ពលំ កត្វា គណ្ហិស្សាមា”តិ សូលានិ អាទាយ ឧបសង្កមិំសុ។ ពោធិសត្តស្សាបិ សរីរំ មហន្តំ ឯកទោណិកនាវប្បមាណំ វេឋេត្វា ឆដិតសុមនបុប្ផទាមំ វិយ ជិញ្ជុកផលសទិសេហិ អក្ខីហិ ជយសុមនបុប្ផសទិសេន ច សីសេន សមន្នាគតំ អតិវិយ សោភតិ។ សោ តេសំ សោឡសន្នំ ភោជានំ បទសទ្ទេន ភោគន្តរតោ សីសំ នីហរិត្វា រត្តក្ខីនិ ឧម្មីលេត្វា តេ សូលហត្ថេ អាគច្ឆន្តេ ទិស្វា “អជ្ជ មយ្ហំ មនោរថោ មត្ថកំ បាបុណិស្សតី”តិ អត្តានំ ទានមុខេ និយ្យាតេត្វា “ឥមេ មម សរីរំ សត្តីហិ កោដ្ដេត្វា ឆិទ្ទាវឆិទ្ទំ ករោន្តេ ន ចក្ខុនា ឱលោកេស្សាមី”តិ អត្តនោ សីលភេទភយេន ទឡ្ហំ អធិដ្ឋានំ អធិដ្ឋហិត្វា សីសំ ភោគន្តរេ ឋបេត្វា ចក្ខូនិ និមីលេត្វា និបជ្ជិ។

អថ នំ តេ ឧបគន្ត្វា នង្គុដ្ឋេ គហេត្វា អាកឌ្ឍិត្វា ភូមិយំ បាតេត្វា តិខិណាហិ សូលេហិ អដ្ឋសុ ឋានេសុ វិជ្ឈិត្វា សកណ្ដកា កាឡវេត្តយដ្ឋិយោ បហារមុខេហិ បវេសេត្វា អដ្ឋសុ ឋានេសុ កាជេហិ អាទាយ មហាមគ្គំ បដិបជ្ជិំសុ។ មហាសត្តោ សូលេហិ វិជ្ឈនតោ បដ្ឋាយ ឯកដ្ឋានេបិ អក្ខីនិ ឧម្មីលេត្វា តេ ន ឱលោកេសិ។ តស្ស អដ្ឋហិ កាជេហិ អាទាយ និយ្យមានស្ស សីសំ ឱលម្ពិត្វា ភូមិំ បហរតិ។ អថ នំ “សីសមស្ស ឱលម្ពតី”តិ មហាមគ្គេ និបជ្ជាបេត្វា សុខុមេន សូលេន នាសាបុដេ វិជ្ឈិត្វា រជ្ជុំ បវេសេត្វា សីសំ ឧក្ខិបិត្វា កាជកោដិយំ លគ្គេត្វា បុនបិ ឧក្ខិបិត្វា មគ្គំ បដិបជ្ជិំសុ។ តេន វុត្តំ –

បប។

“អទ្ទសំសុ ភោជបុត្តា, ខរា លុទ្ទា អការុណា;

ឧបគញ្ឆុំ មមំ តត្ថ, ទណ្ឌមុគ្គរបាណិនោ។

បង។

“ភាសាយ ចិត្តចិន្តិត្វា, ភទ្ទកេ បិទ្ធិកណ្ឌកេ;

កាយេ អារោបយិត្វាន, កោឌបុត្តា ហរិំ ម”ន្តិ៍

តត្ថ កោឌបុត្តាតិ លុទ្ទបុត្តា៍ ពទាតិ កក្ខឡអា, ឋទ្ធសកាយចងឹកម្ពត្តា៍ លុទ្ទាតិ ជាគ្ហា, ឈោរយាតសា៍ អកាគ្ហាតិ តិក្កគ្ហា៍ ជល្ហម្ពុក្កបរិលិរោតាតិ ចត្ថរស្សជល្ហហត្ថា៍ ភាសាយ ចិត្តចិន្តិត្វាតិ រទ្ធាំ បរេចរេសត្ថំ ម្ហុហមេត ម្ហុលេភ ភាសាបុរេ ចិន្តិត្វា៍ ភទ្ទកេ បិទ្ធិកណ្ឌកេតិ ភទ្ទប្បទេសេ តត្ថ តត្ថ បិទ្ធិកណ្ឌកសមិរេប ច ចិត្តចិន្តិត្វាតិ សម្ពន្ធោ៍ កាយេ អារោបយិត្វាតាតិ អត្តសុ ផាតេសុ ចិត្តចិន្តិត្វា ពាទេន្ទសុ អត្តសុ ចេត្តលតាយល្ហលេសុ ខុតេកស្មិំ ខ្ចិន្តិត្វាំ ខុតេកំ កាឌំ ទេថ្ថ ទេថ្ថ កោឌបុត្តា អត្តនោ អត្តនោ លន្ទំ អារោរបត្វា៍

៥០៍ សសាកត្តំ បឆចិត្តិ សម្ពុទ្ទបរិឃត្តំ មហាបឆចិ៍ សកាតត់ សបន្ទាតត្តិ សទ្ធិំ កាភតេហិ បន្ទរេតហិ ចាតិ សកាតត់ សបន្ទាតន្ទា៍ ភាសាចាតេតត ឈសាបរេយតិ សចាហំ ខ្ពុទ្ធមាតោ ខ្ពុទ្ធទន្តា កន្ទិត្វា ភាសាចាតំ ចិស្សទ្ធេយ្យំ, សម្ពុទ្ទបរិឃត្តំ សកាតត់ សបន្ទាតំ ខ្ពមំ មហាបឆចិ ឈសាបរេយ្យំ, សហ ភាសាចាតចិស្សទ្ធតេត លោរិកំ កទេយ្យំ, ខុតាតិសា តឆា មណ្ឌ្យាអាត្មការចា៍

៥១៍ ខុចំ សទ្ធេបិ ម្ហុលេហិ ចិត្តចិន្តេន្ត, កោដ្ឋយន្តេបិ សត្តិកិ៍ កោឌបុត្តេ ភ កុប្បាមីតិ ទុន្ទាលកាចកកលត្ថំ ចេត្តលតាបរេចសតត្ថន្ទា សាកជាគ្ហហិ តទេន្ទត្វា កទេតហិ តិលិលាម្ហុលេហិ អត្តសុ ផាតេសុ ចិន្តន្តេបិ ទុន្ទាលកាចកកលត្ថំ តិលិលាហិ សត្តិហិ តហិំ តហិំ កោដ្ឋយន្តេបិ កោឌបុត្តានំ លុទ្ទានំ ភ កុប្បាមិ៍ ខុសា មេ ម្ហីលបរិមីតិ ខុចំ មហាត្មកាចស្ស តឆា អធិដ្ឋហន្តស្ស ឃា មេ មណ្ឌ្យាម្ហីលលហ្វកមេត តេសំ អកុដ្ឋភា, ខុសា ខុកន្តត្វតេច ខឹចិតគិរបេក្ខកាចេត បចត្តា មណ្ឌ្យាម្ហីលបរិមី, ម្ហីលចរេសត បរមត្ថបរិមីតិ អតេត្ថា៍

តឆា បត ទោងិសេត្ត តេហិ គឹយមានេ មិធិលភកចោម្ហី អាឡអារោ ភាយ កុទ្ធុមិកោ បន្ទាសកដសតាតិ អាងាយ ម្ហុពឃាតកេ តិម្ហីចិត្វា កន្ទន្តោ តេ កោឌបុត្តេ មហាសត្តំ ហរន្តេ ជិស្វា កាគ្ហន្នា ក្តប្បាជត្វា តេ លុទ្ទេ បុន្ធិ – “កិស្សាយំ ភាកោ គឹយតិ, តេត្វា ចិមំ កិំ កវិស្សថា”តិ? តេ “ខ្ពមស្ស ភាកស្ស មំសំ សាទុន្ទា មុទុន្ទា ទ្ធលន្ទា បចិត្វា លាជិស្សាមា”តិ អាហំសុ៍ អធ សោ តេសំ សោឡអសចាហកោលោ បសតំ បសតំ ម្ហុចណ្ណមាសកោ សន្ទាសំ តិចាសតបិរុបតាតិ កវិឃាតម្បិ តេសំ ចត្វាករលាតិ ជត្វា “សម្មា, អយំ មហាត្មការចា ភាករាដា, អត្តនោ ម្ហីលកុលោភ តុមម្ហាកំ ភ ទុត្ថិ, ខ្ពមំ កិលមន្តេហិ ពាហំ តុមេហិ អបុន្ទាំ បសុតំ, ចិស្សន្ទេថា”តិ អាហ៍ តេ “អយំ អម្ហាកំ មភាបេរិ កណ្តា, ពាហុ ច តោ ក្តកា ក្តត្តបុន្ទា, តឆាបិ តច ចចតំ អមេហិ ម្ហុដេតន្ទំ, តស្មា ខ្ពមំ ភាកំ ចិស្សជ្ជេស្សាមា”តិ ចិស្សជ្ជេត្វា មហាសត្តំ ក្ខមិយំ តិបន្ទារេបត្វា អត្តនោ កក្ខឡអតាយ តា កណ្ឌកាធិតា អាទុតា កាឡអចេត្តលតា កោដិយំ កហេត្វា អាកឌ្ឍិត្វា អារកិសុ៍

អធ សោ ភាករាដាតំ កិលមត្តំ ជិស្វា អកិលមេន្តោច អសិតា លតា លិន្តិត្វា ជារកាតំ កណ្ណចេឆតា បដិហរលាតិឃាមេត អទុក្ខារេបន្តោ សលិកំ គឹហរិ៍ តស្មិំ កាលេ តេ កោឌបុត្តា ឃំ ពាន្ទត់ តស្ស តត្វតោ បរេចសត្វា បដិមុក្កំ, តំ ពាន្ទត់ សលិកំ មោចយិសុ៍ មហាសត្តោ

មុហុត្តំ បិជីតាភិមុខោ គន្ត្វា អស្សុបុណ្ណេហិ នេត្តេហិ អាឡារំ ឱលោកេសិ។ លុទ្ទា ថោកំ គន្ត្វា “ឧរគោ ទុព្ពលោ, មតកាលេ គហេត្វាវ នំ គមិស្សាមា”តិ និលីយិំសុ។ អាឡារោ មហាសត្តស្ស អញ្ជលិំ បគ្គយ្ហ “គច្ឆ ភោ ត្វំ, មហានាគ, មា តំ លុទ្ទា បុន គហេសុំ”ន្តិ វត្វា ថោកំ តំ នាគំ អនុគន្ត្វា និវត្តិ។

ពោធិសត្តោ នាគភវនំ គន្ត្វា តត្ថ បបញ្ចំ អកត្វា មហន្តេន បរិវារេន និក្ខមិត្វា អាឡារំ ឧបសង្កមិត្វា នាគភវនស្ស វណ្ណំ កថេត្វា តំ តត្ថ នេត្វា តីហិ កញ្ញាសតេហិ សទ្ធិំ មហន្តយស្ស យសំ ទត្វា ទិព្វេហិ កាមេហិ សន្តប្បេសិ។ អាឡារោ នាគភវនេ ឯកវស្សំ វសិត្វា ទិព្វេ កាមេ បរិភុញ្ជិត្វា “ឥច្ឆាមហំ, សម្ម, បព្វជិតុ”ន្តិ នាគរាជស្ស កថេត្វា បព្វជិតបរិក្ខារេ គហេត្វា តតោ និក្ខមិត្វា ហិមវន្តប្បទេសំ គន្ត្វា បព្វជិត្វា តត្ថ ចិរំ វសិត្វា អបរភាគេ ចារិកំ ចរន្តោ ពារាណសិំ បត្វា ពារាណសិរញ្ញា សមាគតោ តេន អាចារសម្បត្តិំ និស្សាយ បសន្នេន “ត្វំ ឧឡារភោគា មញ្ញេ កុលា បព្វជិតោ, កេន នុ ខោ ការណេន បព្វជិតោសី”តិ បុដ្ឋោ អត្តនោ បព្វជ្ជាការណំ កថេន្តោ លុទ្ទានំ ហត្ថតោ ពោធិសត្តស្ស វិស្សជ្ជាបនំ អាទិំ កត្វា សព្វំ បវត្តិំ រញ្ញោ អាចិក្ខិត្វា –

“ទិដ្ឋា មយា មានុសកាបិ កាមា, អសស្សតា វិបរិណាមធម្មា;

អាទីនវំ កាមគុណេសុ ទិស្វា, សទ្ធាយហំ បព្វជិតោម្ហិ រាជ។

“ទុមប្ផលានីវ បតន្តិ មាណវា, ទហរា ច វុទ្ធា ច សរីរភេទា;

ឯតម្បិ ទិស្វា បព្វជិតោម្ហិ រាជ, អបណ្ណកំ សាមញ្ញមេវ សេយ្យោ”តិ។ (ជា. ២.១៧.១៤៧-១៤៨) –

ឥមាហិ គាថាហិ ធម្មំ ទេសេសិ។

តំ សុត្វា រាជា –

“អទ្ធា ហវេ សេវិតព្វា សប្បញ្ញា, ពហុស្សុតា យេ ពហុឋានចិន្តិនោ;

នាគញ្ច សុត្វាន តវញ្ចាឡារ, កាហាមិ បុញ្ញានិ អនប្បកានី”តិ។ (ជា. ២.១៧.១៤៩) –

អាហ។

អថស្ស តាបសោ –

“អទ្ធា ហវេ សេវិតព្វា សបញ្ញា, ពហុស្សុតា យេ ពហុឋានចិន្តិនោ;

នាគញ្ច សុត្វាន មមញ្ច រាជ, ករោហិ បុញ្ញានិ អនប្បកានី”តិ។ (ជា។ ២។១៧។១៥៣) –

ឯវំ ធម្មំ ទេសេត្វា តត្ថេវ ចត្តារោ វស្សានមាសេ វសិត្វា បុន ហិមវន្តំ គន្ត្វា យាវជីវំ ចត្តារោ ព្រហ្មវិហារេ ភាវេត្វា ព្រហ្មលោកូបគោ អហោសិ។ ពោធិសត្តោបិ យាវជីវំ ឧបោសថវាសំ វសិត្វា សគ្គបុរំ បូរេសិ។ សោបិ រាជា ទានាទីនិ បុញ្ញានិ កត្វា យថាកម្មំ គតោ។

តទា អាឡារោ សារិបុត្តត្ថេរោ អហោសិ, ពារាណសិរាជា អានន្ទត្ថេរោ, សង្ខបាលនាគរាជា លោកនាថោ។

តស្ស សរីរបរិច្ចាគោ ទានបារមី, តថារូបេនបិ វិសតេជេន សមន្នាគតស្ស តថារូបាយបិ បីឡាយ សតិ សីលស្ស អភិន្នតា សីលបារមី, ទេវភោគសម្បត្តិសទិសំ ភោគំ បហាយ នាគភវនតោ និក្ខមិត្វា សមណធម្មករណំ នេក្ខម្មបារមី, “ទានាទិអត្ថំ ឧទ្ទិទ្ទា កាតុំ វដ្ដតី”តិ សំវិទហនំ បញ្ញាបារមី, កាយចិត្តទុក្ខវិនោទនំ អធិវាសនវីរិយញ្ច វីរិយបារមី, អធិវាសនខន្តិ ខន្តិបារមី, សច្ចសមាទានំ សច្ចបារមី, អចលសមាទានាធិដ្ឋានំ អធិដ្ឋានបារមី, ភោជបុត្តេ ឧបាទាយ សព្ពសត្តេសុ មេត្តានុទ្ទយភាវោ មេត្តាបារមី, វេទនាយ សត្តសង្ខារកតវិប្បការេសុ ច មជ្ឈត្តភាវោ ឧបេក្ខាបារមីតិ ឯវំ ទស បារមិយោ លព្ភន្តិ។ សីលបារមី បន អតិសយវតីតិ កត្វា សា ឯវ ទេសនំ អារូឡ្ហា។ តថា ហិ ពោធិសត្តស្ស គុណានុភាវា “យោជនសតិកេ នាគភវនដ្ឋានេ”តិអាទិនា ភូរិទត្តចរិយាយំ (ចរិយា។ ២។១១ អាទយោ) វុត្តនយេនេវ យថារហំ វិភាវេតព្វាតិ។

សង្ខបាលចរិយាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ឯតេតិ យេ ហត្ថិនាគចរិយាទយោ ឥមស្មិំ វគ្គេ និទ្ទិដ្ឋា អនន្តរកាថាយ ច “ហត្ថិនាគោ ភូរិទត្តោ”តិអាទិនា ឧទ្ទានវសេន សង្គហេត្វា ទស្សិតា នវ ចរិយា, តា សព្ពា វិសេសតោ សីលបារមិបូរណវសេន បវត្តិយា សីលំ ពលំ ឯតាសន្តិ សីលពលា។ សីលស្ស បរមត្ថបារមិភូតស្ស បរិបូរណតោ សត្តានស្ស ច បរិភាវនាវសេន អភិសង្ខរណតោ បរិក្ខារា។ ឧក្កំសគតាយ សីលបរមត្ថបារមិយា អសម្បុណ្ណត្តា បនេសា ឯតាសំ អត្ថិ, ន និប្បទេសាតិ បទេសិកា សប្បទេសា។ កស្មាតិ ចេ? អាហ “ជីវិតំ បរិច្ចជិត្វា, សីលានិ អនុរក្ខិស”ន្តិ, យស្មា ឯតេសុ ហត្ថិនាគចរិយាទីសុ (ចរិយា។ ២។១ អាទយោ) អហំ អត្តនោ ជីវិតំ ឯកទេសេន បរិច្ចជិត្វាវ សីលានិ អនុរក្ខិំ, ជីវិតំ ន សព្ពថា បរិច្ចជិំ, ឯកន្តេនេវ បន សង្ខបាលស្ស សេ សតោ សព្ពកាលម្បិ ជីវិតំ យស្ស កស្សចិ និយ្យាតំ, សង្ខបាលនាគរាជស្ស បន សេ មហានុភាវស្ស ឧគ្គវិសតេជស្ស សតោ សមានស្ស សព្ពកាលម្បិ តេហិ លុទ្ទេហិ សមាគមេ តតោ បុព្ពេបិ បច្ឆាបិ សតោ ឯវំ បុគ្គលវិភាគំ

អកត្វា ឃស្ស ពស្សជិ ឃឹលិត្យុរក្លលាត្វរេបច ឌីចិតំ ឲកំរេសរេភច តិឃ្យត្តិ តិឃាតិតំ ឌាតយុរេល តិស្សុឌ្ធំ, ពស្ទា ឃា ឃឹលបិរយីពិ ឃស្ទា

រេចពរេឆចំ, ពស្ទា រេពត ពាររេលាត ឃា បរេយត្វបិរយិកាចំ បត្តា យឃ្យាឃឹលបិរយីពិ ឌរេស្សពីពិ៍

បរេយត្វឌីបតិឃា ចរិឃាបិឌពនំចណ្ណតាឃ

ឌសចិឆចរិឃាសក្កហស្ស ចិរេសសរេពា

ឃឹលបិរយិចិកាចតស្ស

ទ្យពិឃចក្កស្ស អត្វចណ្ណតា តិឌ្ធិពា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៣។ យុធញ្ជយវគ្គោ

១។ យុធញ្ជយចរិយាវណ្ណនា

១។ តតិយវគ្គស្ស បឋមេ អមិតយសោតិ អបរិមិតបរិវារវិភវោ។ រាជបុត្តោ យុធញ្ជយោតិ រម្មនគរេ សព្ពទត្តស្ស នាម រញ្ញោ បុត្តោ នាមេន យុធញ្ជយោ នាម។

អយញ្ហិ ពារាណសី ឧទយជាតកេ (ជា។ ១។១១។៣៧ អាទយោ) សុរុន្ធនគរំ នាម ជាតា។ ចូឡសុតសោមជាតកេ (ជា។ ២។១៧។១៩៥ អាទយោ) សុទស្សនំ នាម, សោណនន្ទជាតកេ (ជា។ ២។២០។៩២ អាទយោ) ព្រហ្មវឌ្ឍនំ នាម, ខណ្ឌហាលជាតកេ(ជា។ ២។២២។៩៨២ អាទយោ) បុប្ផវតី នាម, ឥមស្មិំ បន យុធញ្ជយជាតកេ (ជា។ ១។១១។៧២ អាទយោ) រម្មនគរំ នាម អហោសិ, ឯវមស្ស កទាចិ នាមំ បរិវត្តតិ។ តេន វុត្តំ – “រាជបុត្តោតិ រម្មនគរេ សព្ពទត្តស្ស នាម រញ្ញោ បុត្តោ”តិ។ តស្ស បន រញ្ញោ បុត្តសហស្សំ អហោសិ។ បោធិសត្តោ ជេដ្ឋបុត្តោ, តស្ស រាជា ឧបរជ្ជំ អទាសិ។ សោ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ ទិវសេ ទិវសេ មហាទានំ បវត្តេសិ។ ឯវំ គច្ឆន្តេ កាលេ បោធិសត្តោ ឯកទិវសំ បាតោវ រថវរំ អភិរុហិត្វា មហន្តេន សិរិវិភវេន ឧយ្យានកីឡំ គច្ឆន្តោ រុក្ខគ្គតិណគ្គសាខគ្គមក្កដកសុត្តជាលាទីសុ មុត្តាជាលាការេន លគ្គេ ឧស្សាវពិន្ទូ ទិស្វា “សម្ម សារថិ, កិំ នាមេត”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “ឯតេ, ទេវ, ហិមសមយេ បតនកឧស្សាវពិន្ទូ នាមា”តិ សុត្វា ទិវសភាគំ ឧយ្យានេ កីឡិត្វា សាយន្ហកាលេ បច្ចាគច្ឆន្តោ តេ អទិស្វា “សម្ម សារថិ, កហំ តេ ឧស្សាវពិន្ទូ, ន តេ ឥទានិ បស្សាមី”តិ បុច្ឆិត្វា “ទេវ, សុរិយេ ឧគ្គច្ឆន្តេ សព្ពេ ភិជ្ជិត្វា ភូមិយំ បតន្តី”តិ សុត្វា “យថា ឥមេ ឧប្បជ្ជិត្វា ភិជ្ជន្តិ, ឯវំ ឥមេសំ សត្តានំ ជីវិតសង្ខារាបិ តិណគ្គេ ឧស្សាវពិន្ទុសទិសា, តស្មា មយា ព្យាធិជរាមរណេហិ អបីឡិតេនេវ មាតាបិតរោ អាបុច្ឆិត្វា បព្ពជិតុំ វដ្ដតី”តិ ឧស្សាវពិន្ទុមេវ អារម្មណំ កត្វា អាទិត្តេ វិយ តយោ ភវេ បស្សន្តោ អត្តនោ គេហំ អគន្ត្វា អលង្កតបដិយត្តាយ វិនិច្ឆយសាលាយ និសិន្នស្ស បិតុ សន្តិកំ គន្ត្វា បិតរំ វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ ឋិតោ បព្ពជ្ជំ យាចិ។ តេន វុត្តំ –

“ឧស្សាវពិន្ទុំ សុរិយាតបេ, បតិតំ ទិស្វាន សំវិជិំ។

២។

“តញ្ញេវាធិបតិំ កត្វា, សំវេគមនុព្រូហយិំ;

មាតាបិតូ ច វន្ទិត្វា, បព្ពជ្ជមនុយាចហ”ន្តិ។

តត្ថ សុរិយាតបេតិ សុរិយាតបហេតុ, សុរិយរស្មិសម្ផស្សនិមិត្ត. “សុរិយាតបេនា”តិបិ បាឋោ. បតិតំ ទិស្វានាតិ វិនដ្ឋំ បស្សិត្វា, បុព្ពេ រុក្ខគ្គាទីសុ មុត្តាជាលិកអាការេន លគ្គំ ហុត្វា តិដ្ឋមានំ សុរិយរស្មិសម្ផស្សេន វិនដ្ឋំ បញ្ញាចក្ខុនា ឧល្លោកេត្វា. សំវិជិត្តិ យថា ឯតានិ, ឯវំ សត្តានំ ជីវិតានិបិ លហុំ លហុំ ភិជ្ជមានសភាវានីតិ អនិច្ចតាមនសិការវសេន សំវេគមាបជ្ជិ.

តញ្ញេវាធិបតិំ កត្វា, សំវេគមនុព្រូហយន្តិ តញ្ញេវ ឧស្សាវពិន្ទុំ អនិច្ចតំ អធិបតិំ មុខំ បុព្ពង្គមំ បុរេចារិកំ កត្វា តទេវ សព្ពសង្ខារានំ ឥត្តរដ្ឋិតិកតំ បរិត្តកាលតំ មនសិករោន្តោ ឯកវារំ ឧប្បត្តិ សំវេគំ បុនប្បុនំ ឧប្បាទេន្តោ អនុវត្តេសិ. បព្ពជ្ជមនុយាចហន្តិ “តិណគ្គេ ឧស្សាវពិន្ទុ វិយ ន ចិរដ្ឋិតិកេ សត្តានំ ជីវិតេ មយា ព្យាធិជរាមរណេហិ អភិភូតេន បព្ពជិត្វា យត្ថ ឯតានិ ន សន្តិ, តំ អមតំ មហានិព្ពានំ គវេសិតព្ព”ន្តិ ចិន្តេត្វា មាតាបិតរោ ឧបសង្កមិត្វា វន្ទិត្វា “បព្ពជ្ជំ មេ អនុជានាថា”តិ តេ អហំ បព្ពជ្ជំ យាចិ. ឯវំ មហាសត្តេន បព្ពជ្ជាយ យាចិតាយ សកលនគរេ មហន្តំ កោលាហលមហោសិ – “ឧបរាជា កិរ យុធញ្ជយោ បព្ពជិតុកាមោ”តិ.

តេន ច សមយេន កាសិរដ្ឋវាសិនោ រាជានំ ទដ្ឋុំ អាគន្ត្វា នគរេ បដិវសន្តិ. តេ សព្ពេបិ សន្និបតិំសុ. ញាតិ សបរិសោ រាជា នេគមជានបទា ច ពោធិសត្តស្ស មាតា ទេវី ច សព្ពេ ច ឱរោធា មហាសត្តំ “មា ខោ ត្វំ, តាត, បព្ពជា”តិ និវារេសុំ. តត្ថ រាជា “សចេ តេ កាមេហិ ឩនំ, អហំ តេ បរិបូរយាមិ, អជ្ជេវ រជ្ជំ បដិបជ្ជាហី”តិ អាហ. តស្ស មហាសត្តោ –

“មា មំ ទេវ និវារេហិ, បព្ពជិតុំ រថេសភ;

មាហំ កាមេហិ សម្មត្តោ, ជរាយ វសមន្វគូ”តិ. (ជា. ១.១១.៤៤) –

អត្តនោ បព្ពជ្ជាឆន្ទេន វត្វា តំ សុត្វា សទ្ធិំ ឱរោធេហិ មាតុយា ករុណំ បរិទេវន្តិយា –

“ឧស្សាវោវ តិណគ្គម្ហិ, សុរិយុគ្គមនំ បតិ;

ឯវមាយុ មនុស្សានំ, មា មំ អម្ម និវារយា”តិ. (ជា. ១.១១.៤៥) –

អត្តនោ បព្ពជ្ជាការណំ កថេត្វា នានប្បការំ តេហិ យាចិយមានោបិ អភិសំវឌ្ឍមានសំវេគត្តា អនោសក្កិតមានសោ បិយតរេ មហតិ ញាតិបរិវដ្ដេ ឧឡារេ រាជិស្សរិយេ ច និរបេក្ខចិត្តោ បព្ពជិ. តេន វុត្តំ –

“ឃាចត្តិ យំ បញ្ចាលិកា, សតេកាយា សទ្ទកា;

អតេ្ជច បុត្តា បដិបជ្ជ, ញាត្វ ឃីតំ យហាយហិៈ

៣ៈ

“សទាឌតេកា សតេហាតេទាតេឆ, សតេភាកតេយ សទ្ទតេកា;

ពាទ្រលំា បទិតេឆចតេត្ត, អតតេបតេល្លា បទិច្ចឌី”ត្តិៈ

តត្ថ បញ្ចាលិកាតិ បក្កហិតអញ្ចាលិកាៈ សតេភាកាយា សទ្ទកាតិ តេភាកតេយហិ តេចច ទទ្ទចាឃីហិ ច សទ្ធិ សតេត្តា ទាឌបុរិសា “យា តេតា, ត្វំ តេឆច, បត្តាឌី”តិ យំ ឃាចត្តិៈ យាតាបិតតេទា បត អតេ្ជច បុត្តា បដិបជ្ជ, កាយតិកាយទាឌតាតិអកិច្ចទ្ធិឃា តេចបុល្លប្បត្តិឃា ច, ញាត្វ ចិកចសាទសយ្យត្តិឃា សឃ្យាឌីតិប្បត្តិឃា ច, ឃីតំ ញាយំ យហាយហិ អត្ថសាស, ឈត្វា ក្លឃ្យាតេបត្វា ទជ្ជ កាតេទហីតិ ឃាចត្តិៈ ឲចំ បត សហ ទញ្ញាតិ សទាឌតេកា, តឆា សតេហាតេទាតេឆ សតេភាកតេយ សទ្ទតេកា យហាឌតេភ ឃឆា ស្ថាលត្តាតយ្យិ បតេកច បឃ្យត្តាតំ យហត្តិ កាទ្រញ្ញា តេហាតិ, ឲចំ ពាទ្រលំា បទិតេឆចតេត្ត តត្ថ តត្ថ អតតេបតេល្លា អលក្កចិតេត្តា “អហំ តកា បត្តាឌី”ត្តិ ឌតេឃ្យតិៈ

៥-៩ៈ ញាតាតិ ឃតត្វ ចក្កចត្តិសិទិសជិសំ ទជ្ជសិទិ បិឃតតេទ តាតិតាត្ថតេច បហាឃ សិតិទ្ធិ បទិក្កហបទិឌតំ តេលិកាកិយតំ យហត្តិ ឃសច្ចា តិទតេបតេល្លា បទិច្ចឌីត្តិ ឌតេឃ្យតំ តេឆ្វ កាឆា អការិៈ

តត្ថ តេកចលត្តិ អតចតេសសំ ញាត្វាកាទំ សយុទ្ទបទិឃត្តច្ចា បឆចិ បត្តាជ្ជាឌិប្បាតេឃត ចឌយាតេតា ឲចំ តេយ សយ្ចាសតេយ្ចាឌិ សក្កា អឌិកាត្យតិ តេពាឌិឃាតេឃច កាតេលា ត កិច្ចា ចិតេត្តសិ, ត តត្ថ ច្រាសកំ លក្កា ឌតេតសិត្តិ អតេត្វាៈ តស្ចាតិ ឃស្ចា យាតាបិតតេទា តច្ចា យហាឃសំ ទជ្ជច្ចា តេយ ត តេឃ្យំ, បិឃតេយច, តតេតា បត សតាក្យតេលាត សហឃ្យាក្យតេលាត សតសហឃ្យាក្យតេលាត សត្តាញ្ញាតញ្ញាលាតេយច យឃ្យាបិឃតទំ, តស្ចា យាតាឌីហិ សទ្ធិ ទជ្ជ អហំ តកា បទិច្ចឌីត្តិៈ

តតេឆតំ សត្តាំ បទិច្ចឌិត្វា បត្តាជ្ជាឃ យហាសតេត្វា តិក្កាយតេត្ត តឃ្យ កាតិទ្ទកាតា ឃុឌិទ្ទិលក្យាយតេទា តាយ បិតទំ ចត្តិត្វា បត្តាជ្ជំ អត្ថឌាតាតេបត្វា តេពាឌិសត្វា អត្ថពាត្តិៈ តេត ក្លតេកាបិ តកទា តិក្កាយ្ច យហាឌតំ តិចតេត្តត្វា ហិយចត្តំ បចិសិត្វា យតេតាទតេយ ធាតេត អឃ្យយបជំ ពាត្វា ញាសិបត្តាជ្ជំ បត្តាឌិត្វា ឆសាតាកិញ្ញាតេឃា តិត្តាតេត្តត្វា ចតម្បុលចលិឌីហិ ឃាចឌីចំ ឃាតេបត្វា ច្រាហ្វតេលិកបទាឃតា អតេហស្វំៈ តេតតាហ កកចា –

“ក្លតេកា ក្យាយាទា បត្តាឌិតា, ឃុឆញ្ញាតេឃា ឃុឌិទ្ទិតេលិ;

បហាឃ យាតាបិតរោ, សក្កំ លេត្វាគ យត្ថុតោ”តិ៑ (ឌា៑ ១៑១១៑ប័៧);

តត្ថ សក្កំ លេត្វាគ យត្ថុតោតិ យត្ថុយារស្ស សហការិការលាក្ខតត្តា សត្តុកំ រាករោសរោយាហសក្កំ ចិក្លូមុគចរេសគ លិត្ថិត្វា ក្ខរកោបិ បត្តូឌិតាតិ៑

តោ យាតាបិតរោ យហារាឌក្យុលិតិ អរហសំ, ឃុឆិដ្ឋិលក្យុយារោ អាគត្ថុរត្វេរោ, ឃុឆន្ទាររឃា រលិកតាររោ៑

តស្ស បត្តូឌ្ឍតោ បុគ្គោ បចត្តិតយហារាតាតិ ចេច រឌ្ឍាឌិបរិច្ចរោកា ច ឌាគបិរយី, កាឃចឌិសំចរោ សិលបិរយី, បត្តូឌ្ឍា ច ឥសាតាឆិករយា ច គេក្លូឲបិរយី, អគិច្ចូតោ យគសិកាទំ អាឌិ កត្វា អកិត្តាឆិកយបរិរឃាឃាគា បត្តា ឌាតាឌិតំ ក្ខបការាត្បការឆប្ចុបរិក្កហ្យុតបត្តា ច បត្តាបិរយី, សត្តុត្វ តឆត្វឃាឆតំ ចិរិឃំ ចិរិឃបិរយី , ទោហាលត្តិ អឆិចារសគលត្តិ ច លត្តិបិរយី, បជិត្តាឃ អចិសំចាឆតំ សច្ចបិរយី, សត្តុត្វ អចលសយាឌាតាឆិដ្ឋាតំ អឆិដ្ឋាគបិរយី, សត្តុសរត្វោស្ទ ហិតចិត្តាឃ រយត្តា៍ហ្វចិហាររចរេសគ ច រយត្តាបិរយី, សត្តុសក្លាររកាតចិប្យកាទំរាបក្លូតចរេសគ ក្ខរបក្លា៍ហ្វចិហាររចរេសគ ច ក្ខរបក្លាបិរយីតិ ឌស បិរយីរឃា លត្តុត្តិ៑ ចិរេសរតោ បគ រគក្លូឲបិរយីតិ រចឌិតន្ត៑ តោ អកិត្តិចរិឃាឃំ ចិឃ ត្តុឆាបិ យហាបុរិសស្ស អច្ឆុរិឃក្យុហា ឃចារហំ គិច្ឆុរតន្ត៑ រតគ ចុច្ចូតិ “ឲចំ អច្ឆុរិឃា រហរត, អក្ខុតា ច យរហសិគោ...រប... ឆប្ចុស្ស អគ្បឆប្ចុតោ”តិ៑

ឃុឆន្ទាឃចរិឃាចណ្ណុតា គិដ្ឋិតា៑

៧៑ រសាយគស្សចរិឃាចណ្ណុតា

លិ៑ ត្ទតិរឃ ត្តុត្ថុបត្វ បុរុត្តូរយតិ ឲចំគាយរកា គការចរ៑ កាយិរតាតិ យាតាបិតុអាឌិហិ “អហោ ចត ឲកោ បុគ្គោ ក្ខប្យុឌ្ឍឃ្យា”តិ ឲចំ ឌិរការលេ បត្ថិរតា៑ ឌឃិរតាតិ បិឃាឃិរតា៑ រសាយគស្សាតិ ចិស្សុរតាតិ “រសាយគស្សា”តិ ឲចំ បការសតារយា៑

ប័៑សិលចាតិ ឌសក្យុសលកប្ចុបឆសិលេគ ចេច អាចារសិលេគ ច សយត្តាកោតា៑ ក្យុហាសប្យុត្តាតិ សន្ធាឆាហ្យុសច្ចាឌិក្យុណេហិ ក្ខរបរតា, បរិបុណ្ណា ចា៑ កល្យាហបជិកាគចាតិ តំតំត្តុតិកត្តូត្តុឃាឆគេគ ក្ខរបិឃកោរសល្លុសក្លារតេគ ច ស្តុត្តូរេគ បជិការគេគ សយត្តាកោតា៑ ចុដ្ឋាបចាឃិតិ យាតាបិតរោ ក្យុលេ រឌដ្ឋាតិ ឲចំ រឃ ឌាតិចុដ្ឋា, រឃ ច សិលាឌិក្យុណេហិ ចុដ្ឋា, រតសំ អបចាឃគសិលេ៑ ហិរិយាតិ បិបឌិក្យុច្ឆគលក្លូហាឃ ហិរិឃា សយត្តាកោតា៑ សក្កុរហស្ទ ច រកាចិរឌាតិ ឌាគបិឃចចគអត្វចរិឃាសយាគត្តាតាសក្លារតហិ ចត្យុហិ សក្កហចត្ថុហិ ឃចារហំ សត្តាតំ សក្កហ្យុគស្ទ ក្យុសលេ៑ ឲចន្ទុរបិ រទហ្យុស្ស គាយ ក្យុរាឌស្ស បុគ្គោ រសាយគស្សាតិ ចិស្សុរតា ឃឌា រហាយីតិ សន្តុគ្គា៑

ឆ។ តស្ស រញ្ញោ បតិករោតិ ឯតេន កុទ្ទាលេន បតិ អភិក្ខណំ ឧបកត្តព្វាការេន បតិករោ ចល្លកោ។ កុហកតាបសោតិ អសន្តគុណសម្ភាវនលក្ខណេន កោហញ្ញេន ជីវិតកប្បកោ កុហកោ តាបសោ, តស្ស រញ្ញោ សក្កាតព្វោ អហោសិ។ អារាមត្ថិ ផលិតាមំ, យត្ថ ឧឡារកលិង្គកុម្ពណ្ឌតិប្បុសាទិវល្លិផលានិ ចេវ តណ្ឌុលេយ្យកាទិសាកញ្ច រោបយតិ។ មាលាវច្ឆត្តិ ជាតិអតិមុត្តកាទិបុប្ផគច្ឆំ, ឯតេន បុប្ផារាមំ ទស្សេតិ។ ឯត្ថ ច អារាមំ កត្វា តត្ថ មាលាវច្ឆញ្ច ផលាវច្ឆញ្ច រោបេត្វា តតោ លទ្ធធនំ សង្ហរិត្វា ធនេន ជីវតីតិ អត្ថោ វេទិតព្វោ។

តត្រាយំ អនុបុព្វីកថា – តទា មហារក្ខិតោ នាម តាបសោ បញ្ចសតតាបសបរិវារោ ហិមវន្តេ វសិត្វា លោណម្ពិលសេវនត្ថាយ ជនបទចារិកំ ចរន្តោ ពារាណសិំ បត្វា រាជុយ្យានេ វសិត្វា សបរិវារោ បិណ្ឌាយ ចរន្តោ រាជទ្វារំ បាបុណិ។ រាជា ពារាណសិរាជា ឥរិយាបថេ បសន្នោ អលង្កតមហាតលេ និសីទាបេត្វា បណីតេនាហារេន បរិវិសិត្វា “ភន្តេ, ឥមំ វស្សារត្តំ មម ឧយ្យានេ វសថា”តិ វត្វា តេហិ សទ្ធិំ ឧយ្យានំ គន្ត្វា វសនដ្ឋានានិ ការេត្វា បព្វជិតបរិក្ខារេ ទត្វា និក្ខមិ។ តតោ បដ្ឋាយ សព្វេបិ តេ រាជនិវេសនេ ភុញ្ជន្តិ។

រាជា បន អបុត្តកោ បុត្តេ បត្ថេតិ, បុត្តា នុប្បជ្ជន្តិ។ វស្សារត្តច្ចយេន មហារក្ខិតោ “ហិមវន្តំ គមិស្សាមា”តិ រាជានំ អាបុច្ឆិត្វា រញ្ញា កតសក្ការសម្មានោ និក្ខមិត្វា អន្តរាមគ្គេ មជ្ឈន្ហិកសមយេ មគ្គា ឱក្កម្ម ឯកស្ស សន្ទច្ឆាយស្ស រុក្ខស្ស ហេដ្ឋា សបរិវារោ និសីទិ។ តាបសា កថំ សមុដ្ឋាបេសុំ – “រាជា អបុត្តកោ, សាធុ វតស្ស សចេ រាជបុត្តំ លភេយ្យា”តិ។ មហារក្ខិតោ តំ កថំ សុត្វា “ភវិស្សតិ នុ ខោ រញ្ញោ បុត្តោ, ឧទាហុ នោ”តិ ឧបធារេន្តោ “ភវិស្សតី”តិ ញត្វា “មា តុម្ហេ ចិន្តយិត្ថ, អជ្ជ បច្ចូសកាលេ ឯកោ ទេវបុត្តោ ចវិត្វា រញ្ញោ អគ្គមហេសិយា កុច្ឆិម្ហិ និព្វត្តិស្សតី”តិ អាហ។

តំ សុត្វា ឯកោ កូដជដិលោ “ឥទានិ រាជកុលូបកោ ភវិស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា តាបសានំ គមនកាលេ គិលានាលយំ កត្វា និបជ្ជិត្វា “ឧដ្ឋេហិ គច្ឆាមា”តិ វុត្តេ “ន សក្កោមី”តិ អាហ។ មហារក្ខិតោ តស្ស និបន្នការណំ ញត្វា “យទា សក្កោសិ, តទា អាគច្ឆេយ្យាសី”តិ ឥសិគណំ អាទាយ ហិមវន្តមេវ គតោ។ កុហកោ និវត្តិត្វា វេគេន គន្ត្វា រាជទ្វារេ ឋត្វា “មហារក្ខិតស្ស ឧបដ្ឋាកតាបសោ អាគតោ”តិ រញ្ញោ អារោចាបេត្វា រញ្ញា វេគេន បក្កោសាបិតោ បាសាទំ អភិរុយ្ហ បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ។ រាជា តំ វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ និសិន្នោ ឥសីនំ អារោគ្យំ បុច្ឆិត្វា “ភន្តេ, អតិលហុំ និវត្តិត្ថ, កេនត្ថេន អាគតត្ថា”តិ អាហ។

មហារាជ, ឥសិគណោ សុខនិសិន្នោ “សាធុ វតស្ស សចេ រញ្ញោ វំសានុរក្ខកោ បុត្តោ ឧប្បជ្ជេយ្យា”តិ កថំ សមុដ្ឋាបេសិ។ អហំ តំ កថំ សុត្វា “ភវិស្សតិ នុ ខោ រញ្ញោ បុត្តោ, ឧទាហុ នោ”តិ ទិព្ពចក្ខុនា ឱលោកេន្តោ “មហិទ្ធិកោ ទេវបុត្តោ ចវិត្វា អគ្គមហេសិយា សុធម្មាយ កុច្ឆិម្ហិ និព្វត្តិស្សតី”តិ ទិស្វា “អជានន្តា គព្ភំ នាសេយ្យុំ, អាចិក្ខិស្សាមិ តាវ ន”ន្តិ តុម្ហាកំ កថនត្ថាយ អាគតោ, កថិតំ ខោ មយា, គច្ឆាមហ”ន្តិ។ រាជា “ភន្តេ, ន សក្កា គន្តុ”ន្តិ ហដ្ឋតុដ្ឋោ បសន្នចិត្តោ កុហកតាបសំ ឧយ្យានំ នេត្វា វសនដ្ឋានំ សំវិទហិត្វា អទាសិ។ សោ តតោ បដ្ឋាយ រាជកុលេ ភុញ្ជន្តោ វសតិ, “ទិព្ពចក្ខុកោ”ត្វេវស្ស នាមំ អហោសិ។

តទា បោធិសត្តោ តាវតិំសភវនតោ ចវិត្វា តត្ថ បដិសន្ធិំ គណ្ហិ, ជាតស្ស ច នាមគ្គហណទិវសេ “សោមនស្សោ”តិ នាមំ ករិំសុ។ សោ កុមារបរិហារេន វឌ្ឍតិ។ កុហកតាបសោបិ ឧយ្យានស្ស ឯកបស្សេ នានប្បការេ សូបេយ្យសាកញ្ច ផលវល្លិអាទយោ ច រោបេត្វា បណ្ណិកត្តំ ករោន្តោ វិក្កិណន្តោ ធនំ សំហរតិ។ អថ បោធិសត្តស្ស សត្តវស្សិកកាលេ រញ្ញោ បច្ចន្តោ កុបិតោ។ សោ “តាត, ទិន្នវក្កុតាបសេ មា បមជ្ជី”តិ កុមារំ បដិច្ឆាបេត្វា បច្ចន្តំ វូបសមេតុំ គតោ។

១០-១១។ អថេកទិវសំ កុមារោ “ជដិលំ បស្សិស្សាមី”តិ ឧយ្យានំ គន្ត្វា កូដជដិលំ ឯកំ កត្ថិកកាសាវំ និវាសេត្វា ឯកំ បារុបិត្វា ឧភោហិ ហត្ថេហិ ទ្វេ ឃដេ គហេត្វា សាកវត្ថុស្មិំ ឧទកំ សិញ្ចន្តំ ទិស្វា “អយំ កូដជដិលោ អត្តនោ សមណធម្មំ អកត្វា បណ្ណិកកម្មំ ករោតី”តិ ញត្វា “កិំ ករោសិ បណ្ណិកគហបតិកា”តិ តំ លជ្ជាបេត្វា អវន្ទិត្វា វ និក្ខមិ។

កូដជដិលោ “អយំ ពាលកាលេ វ ឯវរូបោ, បច្ឆា ‘ភោ ជាតាតិ កិំ ករិស្សតី’តិ ពាលកាលេ វ តំ នាសេតុំ វដ្ដតី”តិ ចិន្តេត្វា រញ្ញោ អាគមនកាលេ បាសាណផលកំ ឯកមន្តំ ខិបិត្វា បានីយឃដំ ភិន្ទិត្វា បណ្ណសាលាយ តិណានិ វិកិរិត្វា សរីរំ តេលេន មក្ខេត្វា បណ្ណសាលំ បវិសិត្វា សសីសំ បារុបិត្វា មហាទុក្ខប្បត្តោ វិយ មញ្ចេ និបជ្ជិ។ រាជា អាគន្ត្វា នគរំ បទក្ខិណំ កត្វា និវេសនំ អបវិសិត្វាវ “មម នាមិកំ ទិន្នវក្កុំ បស្សិស្សាមី”តិ បណ្ណសាលទ្វារំ គន្ត្វា តំ និបន្នកំ ទិស្វា “កិំ នុ ខោ ឯត”ន្តិ អន្តោ បវិសិត្វា តំ និបន្នកំ ទិស្វា បាទេ បរិមជ្ជន្តោ បុច្ឆិ – “កេន, តុំ ភន្តេ, ឯវំ វិហេឋិតោ, កមជ្ជ យមលោកំ នេមិ, តំ មេ សីឃំ អាចិក្ខា”តិ។

តំ សុត្វា កូដជដិលោ និត្ថុនន្តោ ឧដ្ឋាយ ទិដ្ឋេ, មហារាជ, តុំ មេ, បស្សិត្វា តយិ វិស្សាសេន អហំ ឥមំ វិប្បការំ បត្តោ, តវ បុត្តេនម្ហិ ឯវំ វិហេឋិតោតិ។ តំ សុត្វា រាជា ចោរឃាតកេ អាណាបេសិ – “គច្ឆថ កុមារស្ស សីសំ ឆិន្ទិត្វា សរីរំ ខណ្ឌាខណ្ឌិកំ ឆិន្ទិត្វា រថិយា រថិយំ វិកិរថា”តិ។ តេ មាតរា អលង្ករិត្វា អត្តនោ អង្កេ និសីទាបិតំ កុមារំ អាកឌ្ឍិំសុ – “រញ្ញា តេ វធោ អាណត្តោ”តិ។ កុមារោ មរណភយតជ្ជិតោ មាតុ អង្កតោ វុដ្ឋាយ – “រញ្ញោ មំ ទស្សេថ, អត្ថិ រាជកិច្ចានី”តិ អាហ។ តេ កុមារស្ស វចនំ សុត្វា មាតរំ អបនយន្តា គោណំ វិយ រជ្ជុយា បរិកឌ្ឍន្តា នេត្វា រញ្ញោ ទស្សេសុំ។ តេន វុត្តំ “តមហំ ទិស្វាន កុមារ”ន្តិអាទិ។

តត្ថ ថុសរាសិំ វ អតណ្ឌុលត្តិ តណ្ឌុលេហិ វិរហិតំ ថុសរាសិំ វិយ, តុច្ឆំ រុក្ខំ វិយ, អន្តោ មហាសុសិរំ កទលិំ ច អសារកំ សីលាទិសាររហិតំ តាបសំ អហំ ទិស្វា នត្ថិ ឥមស្ស សតំ សាធូនំ ធម្មោតិ។ កស្មា? សមញ្ញា សមណភាវា សីលមត្តេនាបិ អបគតោ បរិហីនោ អយំ, តថា ហិ អយំ ហិរីសុក្កធម្មជហិតោ បជហិតហិរិឱត្តប្បសុក្កធម្មោ។ ជីវិតវុត្តិការណាតិ “កេវលំ ជីវិតស្សេវ ហេតុ អយំ តាបសលិង្គេន ចរតី”តិ ចិន្តេសិន្តិ វទេយ្យាសិ។ បរិត្តាហីតិ បរិត្តោ បរិត្តា និវាសត្ថេន ឯតោសំ អត្ថីតិ បរិត្តិកោ, សីមន្តរិកវាសិនោ។ តេហិ បរិត្តាហិ អដវិគោហិ បរិត្តកេហិ សេនាហិ បោរិតោ អហោសិ។ តំ បច្ចន្តកោបំ និសេធេតុំ រូបសមេតុំ គតោ មម បិតា កុរុរាជា “តាត សោមនស្សកុមារ, មហិស្សាមិកំ កុក្កុតាបសំ ហោរេតមំ បមេវត្តិត្វាយំ ជដិលំ មា បមជ្ជិ។ សោ ហិ អម្ហាកំ វន្ទនាកាមដ្ឋានោ, តស្មា មហិន្ទិកំ ចិត្តរុចិយំ តស្ស ចិត្តានុកូលំ បវត្តេហិ អនុវត្តេហី”តិ តទា មំ អនុសាសីតិ វទេយ្យាតិ។

᪑᪓᪨ ᨲᨿᩉᩴ ᨣᨲ᩠ᩅᩣᨲᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨲᨲ᩠ᨲᩥ ᨸᩥᨲᩩ ᩅᩅᨲᩴ ᩋᨲᩦᨲᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩣ ᨲᩴ ᨠᩩᨭᨲᩣᨸᩈᩴ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨲᩩᩴ ᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᩈᩣᨠᨧ᩠ᨨᩣᨿ ᩏᨸᨣᨾ᩠ᨾ ᩋᩣᩈᩥᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ "ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᩋᨿ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩥᩴ ᨲᩮ, ᨣᩉᨸᨲᩥ, ᨠᩩᩈᩃᨶ᩠ᨲᩥ, ᨣᩉᨸᨲᩥ, ᨲᩮ ᩈᩁᩦᩁᩔ ᨠᩥᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᩩᩈᩃᨾᩮᩅ, ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩈᩣᨠᨧ᩠ᨨᩣᨿ ᩏᨸᨣᨾ᩠ᨾ ᩋᩣᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣᩈᩥ᪨ ᨠᩥᩴ ᩅᩣ ᨲᩅ ᩉᩥᩁᨬ᩠ᨬᩴ ᩅᩣ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩴ ᩅᩣ ᩋᩣᩉᩁᩥᩔᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᨩᩣᨲᩥᨠᩮᩣ ᩋᨲᩦᨲᩴᩈᩦᨲᩥ ᨻᩉᩩᩴ ᩅᨧᨶᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ᪨

᪑᪔᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᨠᩩᨸᩥᨲᩮᩣ ᩋᩣᩈᩦᨲᩥ ᨲᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣ ᨴᩩᨭ᩠ᨮᨣᩉᨸᨲᩥᩅᩣᨴᩮᨶ ᩈᩮᩣ ᨿᩣᨲᩥᨠᩥᩔᩥᨲᩮᩣ ᨿᩣᨲᩴ ᩋᩃ᩠ᩃᩦᨶᩮᩣ ᨠᩩᩉᨠᩮᩣ ᨿᨳᩣ ᨠᩩᨸᩥᨲᩮᩣ ᨠᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᨠᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨧ ᩈᨾᩣᨶᩮᩣ "ᨵᩣᨲᩣᨷᩮᨿ᩠ᨿ ᨲᩩᨧ᩠ᨨᩴ ᩋᨭ᩠ᨮ, ᩁᨭ᩠ᨮᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᩣᨩᩮᨿ᩠ᨿ ᩅᩣ"ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩩᨧ᩠ᨨᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᨲ᩠ᩅᩴ ᩋᨭ᩠ᨮ, ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᨿ᩠ᨿ ᩁᨭ᩠ᨮᩣ ᩋᩣᨣᨲᨠᩣᩃᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

᪑᪕᪨ ᨶᩥᩈᩮᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩩᨸᩈᩮᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨠ᩠ᨠᩴ ᩋᨸᨧᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᨲᨸ᩠ᨸᨱᩮᩣᨴᩴ ᩏᨿ᩠ᨿᩣᨲᩴ ᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩩᩉᨠᩴ ᨠᩩᩉᨠᨲᩣᨸᩈᩴ ᨠᩥᩴ ᨲᩮ, ᨠᩁᩮᩣᨲ᩠ᨲ, ᨽᨿᨴᩦᨿᩴ, ᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᨲᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩣᨲᩥ ᨠᩩᨾᩣᩁᩮᨶ ᨲᩮ ᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨

᪑᪖᪨ ᨠᩩᨾᩣᩁᩮᩣ ᨿᨳᩣ ᨽᩣᩈᩥᨿᩮᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨠᩩᨾᩣᩁᩮᩣ ᨽᩣᩈᩥᨿᩮᩣ ᨽᩣᩈᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨵᩣᨲᩣᨷᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᨲᨳᩣ ᩈᩮᩣ ᨸᩥᨸᩥ ᨲᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᩣᨴᩥᨠ᩠ᨡᩥ᪨ ᩋᩣᩉᩣᩁᨸᩦᨲᩥ ᨿᨳᩣᨿᩣᨿᩥᨠᩮᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩅᨠ᩠ᨠᨲᩣᨸᩈᩮ ᩈᨲᩥ ᨠᩥᩴ ᨿᨿ ᨶ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᩩᨶ ᨽᨿ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᨲᩮᩣᨸᩥ ᩋᨽᨿᨾᩮᩅ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᨸᩥᩈᩥ᪨

᪑᪗᪨ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥ? ᩈᩦᩈᩴ ᨲᩮᨲ᩠ᩅᨶ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨮᩣᨶᩮ ᨲᩴ ᨠᩩᨾᩣᩁᩴ ᨸᩔᨳ, ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᨲᩔ ᩈᩦᩈᩴ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩁᩦᩁᩔ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮ ᩅᩥᨲᩩᩃ᩠ᩃᩥᨠᩴ ᩅᩥᨲᩩᨴᩮᩣ ᨽᩮᨶ᩠ᨴ᩠ᩅ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩈᩥᨿᩣ ᨴᩈᩥᨿᩴ ᨶᩥᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨵᩥᩈᩮᨲᩣ ᩅᩥᨵᩥ ᩅᩥᨠᩥᩁᨸᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᩁᩥᩔᨳ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᩈᩣ ᨣᨲᩥ ᨩᨭᩥᩃᩉᩥᩁᨬ᩠ᨬᨲᩣᨲᩥ ᨿᩮᩉᩥ ᩋᨿᩴ ᨩᨭᩥᩃᩮᩉᩥ ᩉᩥᩁᨬ᩠ᨬᩮᨲᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᨩᨭᩥᩃᩉᩥᩁᨬ᩠ᨬᨲᩣᨶᩴ ᩈᩣ ᨣᨲᩥ ᩈᩣ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᨲ᩠ᨲᩥ ᩈᩮᩣ ᩅᩥᨸᩣᨠᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨩᨭᩥᩃᩉᩥᩁᨬ᩠ᨬᨲᩣᨲᩥ ᩅᩣ ᨩᨭᩥᩃᩉᩥᩁᨬ᩠ᨬᩉᩮᨲᩩ ᩈᩣ ᨲᩔ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

᪑᪘᪨ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᩣᩉᩣᨿᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᩣ ᨲᩣᨸᩈᩔ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩮ᪨ ᨠᩣᩁᨱᩥᨠᩣᨲᩥ ᨵᩣᨲᨠᩣ, ᨧᩮᩣᩁᨥᩣᨲᨠᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨧᨱ᩠ᨯᩣᨲᩥ ᨠᩩᨴ᩠ᨵᩣ᪨ ᩃᩩᨴ᩠ᨴᩣᨲᩥ ᩈᩩᨴᩣᩁᩩᨱᩣ᪨ ᩋᨠᩣᩁᩩᨱᩣᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴᨿᩮᩅ ᩅᩅᨧᨶᩴ ᨠᨲᩴ᪨ "ᩋᨠᩣᩁᩩᨱᩣ"ᨲᩥᨸᩥ ᨸᩣᩊᩥ, ᨶᩥᨠ᩠ᨠᩁᩩᨱᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᩣᨲᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨶᩥᩈᩥᨲ᩠ᨲᩔᩣᨲᩥ ᨿᨿ ᨿᩣᨲᩩ ᩈᩩᨽᩮᩣᨩᩣᨿ ᨽᩮᨴᩥᨿᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨶᩥᩈᩥᨲ᩠ᨲᩔ᪨ "ᨶᩥᩈᩥᨲ᩠ᨲᩔᩣ"ᨲᩥ ᩋᨲᩣᨯᩮᩁ ᩈᩣᨿᩥᩅᩅᨲᩴ᪨ ᩋᩣᨠᨯ᩠ᨰᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨿᨲ᩠ᨲᩥ ᨿᨲ᩠ᨲᩥ ᨿᩣᨲᩁᩣ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨶᩥᩈᩦᨴᩣᨸᩥᨲᩴ ᨿᩴ ᩁᩣᨩᩣᨱᩣᨿ ᨲᩮ ᨧᩮᩣᩁᨥᩣᨲᨠᩣ ᨠᩮᩣᨵᩴ ᩅᩥᨿ ᩁᨩ᩠ᨩᩩᨿᩣ ᩋᩣᨠᨯ᩠ᨰᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨥᩣᨲᨶᩴ ᨲᨿᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᩩᨾᩣᩁᩮ ᨸᨲ ᨶᩦᨿᨾᩣᨶᩮ ᨴᩣᩈᩥᨠᩣᩃᨸᩁᩥᨴᩮᩅᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᨲᩩᩁᩮᩁᨬ᩠ᨬᩉᩥ ᩈᩩᨽᩮᩣᨩᩣ ᨽᩮᨴᩦ ᨲᩣᨠᩁᩣᨸᩥ "ᨿᨳᩴ ᨶᩥᩁᨸᩁᩣᨵᩮ ᨠᩩᨾᩣᩁᩮ ᨿᩣᨲᩩᩁᨲ᩠ᨲᩴ ᨶ ᨴᩔᩣᨿᩣ"ᨲᩥ ᨲᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩋᨠᨿᩥᩈᩩ᪨

᪑᪙᪨ ᨴᩣᩈᨲᩴ ᨠᩣᨿᩉᨴᩣᩈᨲ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨿᩉᨴᩣᩈᩴ ᨴᩣᩈᨶ᩠ᨶᩣᨲᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᨠᩣᩁᨱᩥᨠᨸᩩᩁᩥᩈᩣᨶᩴ᪨ ᩁᩣᨩᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨶᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᩮᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩁᩣᨩᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ

អត្ថិ។ តស្មា រញ្ញោ ទេស្សថ មំ និប្បត្តិ តោសំ អហំ ឥទំ វចនំ អវចំ។

១០. រញ្ញោ ទស្សយិំសុ, បាបស្ស បាបសេវិនោតិ អត្តនោ បាបសីលស្ស ហីនាចារស្ស ឧយ្យានបាលស្ស សេវនតោ បាបសេវិនោ រញ្ញោ មំ ទស្សយិំសុ។ ទិស្វាន តំ សញ្ញាបេសិត្តិ តំ មម បិតរំ កុទ្ធរាជានំ បស្សិត្វា “កស្មា មំ, ទេវ, មារាបេសី”តិ វត្វា បុន “កស្មា វ បន ត្វំ មយ្ហំ សាមិកំ ជិដ្ឋវកុត្តាបសំ គហបតិវាទេន សមុទាចរិ។ ទិដ្ឋិទដ្ឋា វិប្បការំ ករី”តិ វុត្តេ “ទេវ, គហបតិនោ ‘គហបតី’តិ វទន្តស្ស កោ មយ្ហំ ទោសោ”តិ វត្វា តស្ស នានាវិធានិ មាលាវច្ឆានិ ទស្សេត្វា បុប្ផបណ្ណផលាផលានិ វិក្កិណិត្វា ហត្ថតោ ធនស្ស តានិ ទេវសិកំ វិក្កិណន្តេហិ មាលាការបណ្ណិកេហិ សង្គហាបេត្វា “មាលាវច្ឆបណ្ណវច្ឆានិ ឋបនដ្ឋានំ”តិ វត្វា បណ្ណសាលទ្វារស្ស បវិសិត្វា បុប្ផាទិវិក្កយលទ្ធំ កហាបណភណ្ឌិកំ អត្តនោ បុរិសេហិ នីហរាបេត្វា រាជានំ សញ្ញាបេសិ តស្ស ឧយ្យានបាលភាវំ ជានាបេសិ។ មមន្ទោ វសមានស្សពិ នេន សញ្ញាបេនេន “សច្ចំ ទេវ បន កុមារោ វទតិ, អយំ ឧយ្យានបាលោ បុព្វេ អបរិច្ឆិន្នោ វិយ ហុត្វា ឥទានិ មហាបរិភោគោ ជាតោ”តិ យថា តស្មិំ និដ្ឋិតេ មម វធេ វត្តតិ, ឥទំ រាជានំ មម វធាយាតេសិ។

តតោ មហាសត្តោ “ឯវរូបស្ស ពាលស្ស រញ្ញោ សន្តិកេ វសនតោ ហិមវន្តំ បវិសិត្វា បព្ពជិតុំ យុត្ត”ន្តិ ចិន្តេត្វា រាជានំ អាបុច្ឆិ – “ន មំ, មហារាជ, ពុទ្ធ ចារេន អនេត្វា, អនុជានាថ មំ បព្ពជ្ជាយា”តិ។ រាជា “តាត, មយា អនុបធារេត្វា វោ វចនា អាហតត្វា, ខម មយ្ហំ អបរាធ”ន្តិ មហាសត្តំ ខមាបេត្វា “អនេកេន ពុទ្ធំ ទន្ធំ បដិបជ្ជាហី”តិ អាហ។ កុមារោ “ទេវ, កិមត្ថំ មាតុបិតរោ ភោគោ, អហំ បុត្តោ ទីឃរត្តំ ទិដ្ឋភោគបរិយត្តិយោ អនុកម្បិ, ន តត្វាបិ មេ ឥច្ឆា, បព្ពជិស្សាមេវាហំ, ន តាទិសស្ស ពាលស្ស បរនេយ្យពុទ្ធិនោ សន្តិកេ វសាមី”តិ វត្វា តំ ឱវទន្តោ –

“អនិសម្ម កតំ កម្មំ, អនវត្ថាយ ចិន្តិតំ;

ភេសជ្ជស្សេវ វេភង្គោ, វិបាកោ ហោតិ បាបកោ។

“និសម្ម ច កតំ កម្មំ, សម្មាវត្ថាយ ចិន្តិតំ;

ភេសជ្ជស្សេវ សម្បត្តិ, វិបាកោ ហោតិ ភទ្រកោ។

“អលសោ គិហី កាមភោគី ន សាធុ, អសញ្ញតោ បព្ពជិតោ ន សាធុ;

រាជា ន សាធុ អនិសម្មការី, យោ បណ្ឌិតោ កោធនោ តំ ន សាធុ។

“ᨶᩥᩈᨾ᩠ᨾ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᨠᨿᩥᩁᩣ, ᨶᩣᨶᩥᩈᨾ᩠ᨾ ᨴᩥᩈᨾ᩠ᨸᨲᩥ;

ᨶᩥᩈᨾ᩠ᨾᨠᩣᩁᩥᨶᩮᩣ ᩁᩣᨩ, ᨿᩈᩮᩣ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ ᩅᨯ᩠ᨰᨲᩥ᪨

“ᨶᩥᩈᨾ᩠ᨾ ᨴᨱ᩠ᨯᩴ ᨸᨱᨿᩮᨿ᩠ᨿ ᩍᩔᩁᩮᩣ, ᩅᩮᨣᩣ ᨠᨲᩴ ᨲᨸ᩠ᨸᨲᩥ ᨽᩪᨾᩥᨸᩣᩃ;

ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨸᨱᩦᨵᩦ ᨧ ᨶᩁᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩣ, ᩋᨶᩣᨶᩩᨲᨸ᩠ᨸᩣ ᨲᩮ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ᪨

“ᩋᨶᩣᨶᩩᨲᨸ᩠ᨸᩣᨶᩥ ᩉᩥ ᨿᩮ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩅᩥᨽᨩ᩠ᨩ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮ;

ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨸ᩠ᨸᩈᨲ᩠ᨳᩣᨶᩥ ᩈᩩᨡᩩᨴ᩠ᩕᨿᩣᨶᩥ, ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᨾᨲᩣᨶᩥ ᨲᩣᨶᩥ᪨

“ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲᩩ ᨴᩮᩣᩅᩣᩁᩥᨠᩣ ᨡᨣ᩠ᨣᨻᨶ᩠ᨵᩣ, ᨠᩣᩈᩣᩅᩥᨿᩣ ᩉᨶ᩠ᨲᩩ ᨾᨾᩴ ᨩᨶᩥᨶ᩠ᨴ;

ᨾᩣᨲᩩᨬ᩠ᨧ ᩋᨦ᩠ᨠᩈ᩠ᨾᩥᨾᩉᩴ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᩋᩣᨠᨯ᩠ᨰᩥᨲᩮᩣ ᩈᩉᩈᩣ ᨲᩮᩉᩥ ᨴᩮᩅ᪨

“ᨠᨭᩩᨠᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᩣᨵᩴ ᩈᩩᨠᩥᨧ᩠ᨨᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨾᨵᩩᩁᨾ᩠ᨸᩥ ᨿᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᩃᨴ᩠ᨵ ᩁᩣᨩ;

ᨠᩥᨧ᩠ᨨᩮᨶᩉᩴ ᩋᨩ᩠ᨩ ᩅᨵᩣ ᨸᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᨾᩮᩅᩣᨽᩥᨾᨶᩮᩣᩉᨾᩈ᩠ᨾᩦ”ᨲᩥ᪨ (ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪕᪨᪒᪒᪓-᪒᪒᪔) –

ᩍᨾᩣᩉᩥ ᨣᩣᨳᩣᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩮᩈᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨶᩥᩈᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᨸᨵᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᩋᨶᩅᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᩅᩅᨲ᩠ᨳᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᩅᩮᨽᨦ᩠ᨣᩮᩣᨲᩥ ᩅᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨸᩣᨠᩮᩣᨲᩥ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᩈᩴᩅᩩᨲᩮᩣ ᨴᩩᩔᩦᩃᩮᩣ᪨ ᨸᨱᨿᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩅᩮᨣᩣᨲᩥ ᩅᩮᨣᩮᨶ ᩈᩉᩈᩣ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨸᨱᩦᨵᩦ ᨧᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨸᨱᩥᩉᩥᨲᩣ, ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᨮᨸᩥᨲᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨠᨲᩣ ᨶᩁᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᩋᨶᩣᨶᩩᨲᨸ᩠ᨸᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨽᨩ᩠ᨩᩣᨲᩥ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᩍᨾᩣᨶᩥ ᩋᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩦᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩥ᪨ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᨾᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩉᩥ ᩋᨶᩩᨾᨲᩣᨶᩥ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᨭᩩᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᩈᩣᨲᩴ, ᩈᨾ᩠ᨻᩣᨵᩴ ᩈᩩᨠᩥᨧ᩠ᨨᩴ ᨾᩁᨱᨽᨿᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣᨾ᩠ᩉᩥᩃᨴ᩠ᨵᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨬᩣᨱᨻᩃᩮᨶ ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᨾᩮᩅᩣᨽᩥᨾᨶᩮᩣᨲᩥ ᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣᨽᩥᨾᩩᨡᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᩅᩣᩉᨾᩈ᩠ᨾᩥ᪨

ᩑᩅᩴ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨴᩮᩈᩥᨲᩮ ᩁᩣᨩᩣ ᨴᩮᩅᩥᩴ ᩋᩣᨾᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ – “ᨴᩮᩅᩥ, ᨲ᩠ᩅᩴ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩮᩉᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨴᩮᩅᩦᨸᩥ ᨠᩩᨾᩣᩁᩔ ᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᨾᩮᩅ ᩁᩮᩣᨧᩮᩈᩥ᪨

យហាសេត្វា យាតាបិតរោ ចន្ទិត្វា “សេច យឃ្យាតោសោ អត្ថិ, តំ លេយថា”តិ លេយាបេត្វា យហាជនំ អាបុច្ឆិត្វា ហិយចត្តាកិយុលោ អកយាសិ៍ ពតេ ច បត យហាសេត្ត យហាជនោ ក្សជជបិលំ របិរេឆត្វា ឌីចិតក្លយំ បិរេបសិ៍ ឥៅឌិសេត្វាបិ សតាករេហិ អយច្ចុបិទិសេឌ្ឌាឌឹហិ ទាជបុទិសេហិ អស្សុយុលេហិ អតុពាត្ថិឃយាតោ តេ តិចេត្វាសិ៍ យតុស្សុយុ តិចេត្វាសុ យតុស្សុចណ្ហតាកត្វា ឥេចតាហិ តឹតោ សត្វា បត្តាតទាឌិយោ អតិក្កយិត្វា ហិយចត្តេ ចិស្សកយុតា តិយ៉ូតាឃ បណ្ហុសាលិឃ ព្លសិបត្តាឌ្ឌ បត្តាឌិ៍ តេត ចុត្តំ –

១១៉

“សោ យំ តត្វ លេយាបេសិ, យហារឌ្ឌ អតោសិ ឥយ;

សោហំ តយំ ជាលឃិត្វា, បត្តាឌិ អភការិឃ”ត្តិ៍

តត្វ តយំ ជាលឃិត្វាតិ កាយាឌឹតចតស្សតស្ស បជបក្លក្ខតំ សេយ្យោហតយំ ចិឆយិត្វា៍ បត្តាឌិត្តិ ក្លបិកន្ធិ៍ អភការិឃត្តិ បត្តាឌ្ឌ៍

១១៉ ព្លតាតិ ឃតត្វំ តតា តំ ទាឌិស្សទិឃំ បទិច្ចុត្តំ, តំ តេស្សាតុំ “ត រេយ តេស្ស”ត្តិ ឌ្លសាភកាឆយាហ៍ តស្សេត្វា ចុត្តតយោច៍

៩ចំ បត យហាសេត្ត បត្តាឌិតេ ឃាច សោត្យអសចស្សកាលិ ទាជក្យុល បទិចាទិករេចសេត ឥេចតាឃេច តំ ក្លបដ្ឋហិសុ៍ សោ តត្វ ឥសាភាកិន្ណាោឃា តិត្តាេត្តត្វា ព្រាហ្មលោក្សបកោ អហោសិ៍

តតា ក្យហកោ ឥេចតេត្វា អហោសិ, យាតា យហាយាឃា, យហារក្លិតតាបសោ សារិបុត្តត្វេទា, សោយតស្សក្យយារោ ឥលិកភាឆា៍

តស្ស យុឆត្ថាឃចទិឃាឃំ (ចទិឃា៍ ១៉ ៣ អាគេឃា) ចុត្តតឃេតេច គស បិរេយិឃោ តិទ្ធាេតត្តា៍ ព្លឆាបិ តេក្លយូបិរេយឹ អតិសឃចតឹតិ សា ៩ច តេសតំ អាទ្ទឡហា៍ តឆា សត្តចស្សិកការេល ៩ច ទាជកិច្ចេសុ សយត្វតា, តស្ស តាបសស្ស ក្សជជបិលកាចបទិក្កហ្សាត់, តេត បឃុេត្តត ទន្ណាោ ចតេឆ អាលោេត្ត សត្តាសាការេចា, ទន្ណាោ សត្តិកំ កត្តា ភាភាតឃេហិ តស្ស សគោសតំ អត្តតោ ច តិទេបទាឆតំ យហាជតស្ស យន្ត្ឡបការេសត្វា ទន្ណាោ ច បទេតឃ្យពុង្គិតំ ឥៅលភាចឡា បដ្ឋរេបត្វា តេត លេយាបិតេបិ តស្ស សត្តិកេក ចាសេតា ទន្ណិស្សទិឃតោ ច សំចេកយាបន្និត្វា ភាតប្យកាទំ ឃាចិឃយាតេតបិ ហត្វកតំ ទន្ណិសិទិ៍ លេត្យអបិណ្ឌំ ចិឃ លេណ្ឌត្វា កត្វធិ អលក្កចិេត្តត ហុត្វា បត្តាជតំ, បត្តាឌិត្វា បចិចេកាទារេយត ហុត្វា តចិទេស្សច អប្យកសិទេត ឥសាភាកិន្ណាតិត្តាត្តតត្តិ ៩ចយាគេឃា យហាសត្តស្ស ក្យហាតុភាចា ចិភាចេតត្តាតិ៍

សោយតស្សចទិឃាចណ្ហតា តិដ្ឋិតា៍

១។ អយោឃរចរិយាវណ្ណនា

១៣។ តតិយេ អយោឃរម្ហិសំវឌ្ឍោតិ អយត្ថិស្សាបដ្ដបរិក្ខិត្តេ ចតុរស្សសាលគេហេ កតេ មហតិ សព្ពអយោមយេ គេហេ សំវឌ្ឍោ។ នាមេនាសិ អយោឃរោតិ អយោឃរេ ជាតសំវឌ្ឍភាវេនេវ “អយោឃរកុមារោ”តិ នាមេន បាកដោ អហោសិ។

១៤-៩។ តទា ហិ កាសិរញ្ញោ អគ្គមហេសិយា បុរិមត្តភាវេ សបត្តិ “តវ ជាតំ ជាតំ បជំ ខាទេយ្យ”ន្តិ បត្ថនំ បដ្ឋបេត្វា យក្ខិនិយោនិយំ និព្ពត្តិត្វា ទ្វិក្ខត្តុំ លទ្ធោកាសា តស្សា ជាតមត្តមេវ ទ្វេ បុត្តេ ខាទិ។ តតិយវារេ បន ពោធិសត្តេ កុច្ឆិំ បដិសន្ធិំ គណ្ហន្តេ រាជា “ទេវិយា ជាតំ ជាតំ បជំ ឯកា យក្ខិនី ខាទតិ, កិំ នុ ខោ កាតព្ព”ន្តិ មនុស្សេហិ សទ្ធិំ មន្តេត្វា “អមនុស្សា នាម អយោឃរស្ស ភាយន្តិ, អយោឃរំ កាតុំ វដ្ដតី”តិ វុត្តេ កម្មារេ អាណាបេត្វា សព្ពំ អាការំ កត្វា អយោមយេហេវ សព្ពគេហបរិភណ្ឌេហិ ចតុរស្សសាលំ មហន្តំ អយោឃរំ និដ្ឋាបេត្វា បរិបុណ្ណគព្ភំ ទេវិំ តត្ថ វាសេសិ។ សា តត្ថ ធញ្ញបុញ្ញលក្ខណំ បុត្តំ វិជាយិ។ “អយោឃរកុមារោ”ត្វេវស្ស នាមំ ករិំសុ។ តំ ធាតីនំ ទត្វា មហន្តំ អារក្ខំ សំវិទហិត្វា រាជា ទេវិំ អន្តេបុរំ អានេសិ។ យក្ខិនីបិ ឧទកវារំ គន្ត្វា វេស្សវណស្ស ឧទកំ វហន្តី ជីវិតក្ខយំ បត្តា។

មហាសត្តោ អយោឃរេយេវ វឌ្ឍិត្វា វិញ្ញុតំ បត្តោ, តត្ថេវ សព្ពសិប្បានិ ឧគ្គណ្ហិ។ រាជា បុត្តំ សោឡសវស្សុទ្ទេសិកំ វិទិត្វា “រជ្ជមស្ស ទស្សាមី”តិ អមច្ចេ អាណាបេសិ – “បុត្តំ មេ អានេថា”តិ។ តេ “សាធុ, ទេវា”តិ នគរំ អលង្ការាបេត្វា សព្ពាលង្ការវិភូសិតំ មង្គលវារណំ អាទាយ តត្ថ គន្ត្វា កុមារំ អលង្ករិត្វា ហត្ថិក្ខន្ធេ និសីទាបេត្វា នគរំ បទក្ខិណំ ការេត្វា រញ្ញោ ទស្សេសុំ។ មហាសត្តោ រាជានំ វន្ទិត្វា អដ្ឋាសិ។ រាជា តស្ស សរីរសោភំ ឱលោកេត្វា ពលវសិនេហេន តំ អាលិង្គិត្វា “អជ្ជេវ មេ បុត្តំ អភិសិញ្ចថា”តិ អមច្ចេ អាណាបេសិ។ មហាសត្តោ បិតរំ វន្ទិត្វា “ន មយ្ហំ រជ្ជេន អត្ថោ, អហំ បព្ពជិស្សាមិ, បព្ពជ្ជំ មេ អនុជានាថា”តិ អាហ។ តេន វុត្តំ “ទុល្លភេ ជីវិតោ លទ្ធា”តិអាទិ។

តត្ថ ទុល្លភាតិ, តាត, តវ ភាតិកា ទ្វេ ឯកាយ យក្ខិនិយា ខាទិតា, ត្វម្បន តេនេវ អមនុស្សភយេន និវាសលទ្ធំ កេវលំ ទុល្លភោ មហតា អាយាសេន ជីវិតោ លទ្ធោ, និព្ពិជ្ជ បតិបេសិតោតិ នានាវិធាយ អមនុស្សរក្ខាយ សង្ខាតេ អយោឃរេ វិជាយនកាលតោ បដ្ឋាយ យាវ សោឡសវស្សប្បត្តិយា សង្ខាតេ សំវឌ្ឍិតោតិ អត្ថោ។ អជ្ជេវ, បុត្ត, បដិបជ្ជ, កេវលំ វសុធំ ពូមត្តិ កញ្ចនមាលាលង្កតស្ស សេតច្ឆត្តស្ស ហេដ្ឋា រតនរាសិម្ហិ និសីទិត្វា តីហិ សង្ខេហិ អភិសិញ្ចិយមានោ ពូមិំ កុលសន្តកំ កេវលំ សកលំ សមុទ្ទបរិយន្តំ តទោភយេន សហ រដ្ឋេហីតិ សរដ្ឋំ សហ និគមេហិ មហាជនេហីតិ សនិគមំ អបរិមិតេន បរិវារជនេន សទ្ធិំ សជនំ ពូមិំ វសុធំ មហាបថវិំ អជ្ជេវ, បុត្ត, បដិបជ្ជ, រជ្ជំ ការេហីតិ អត្ថោ។ វត្វាន ខត្តិយំ អញ្ជលិំ បគ្គហេត្វាន, ពូមិំ វសុធរជ្ជាភិសិត្តំ ខត្តិយំ កាសិរាជានំ មម បិតរំ វត្វាន តស្ស អញ្ជលិំ បណាមេត្វា ពូមិំ វសុធំ អការិំ។

១៥៧. យេនកេនចិ យហិឃា សត្តាតិ ខ្ពុយិស្សា យហាបធចិឃា យេ កេនចិ សត្តា តាយ។ ហឹតយុក្កុដ្ឋយដ្ឋិ្យាតិ លិយកា ទេច ប្តត្តុយា ច, ប្តកិត្ត ទេចយន្ត្យេ កចត្តា យដ្ឋិ្យា ច។ សកេ កោទេហតិ សន្ត្តេ ទេត សកេ កោទេហ។ សកចាតាតិកឹតិ សកេហិ ចាតាតឹហិ សទេយ្យាឌយាតា ចិស្សដ្ឋា អត្តុក្កុដ្ឋិតា ឃធាចិកចំ ចន្ត្តិ។

១៥៨. ខ្ពាធំ លេិកេ ប្តត្តុទិឃត្តិ ខ្ពាធំ បត ខ្ពុយស្ថិ លេិកេ អសឌិសំ, យឃ្សាឲច អាចេលិកំ។ កិំ បត តំ សំបឹឡឲ យយ បេិសតត្តិ សឡ្ពាទេធ យយ សំចន្ត្តំ។ តធា ហិ អឃោឈទេយិ្យសំចន្ត្តា, អប្យេក ចត្តុស្វុទិឃេតិ ចត្តុស្វុទិឃាតំ បការទហិទេត អឃោឈទេ សំចន្ត្តាយឹត្វិ សំចន្ត្តា អយិ្យា

១៥៩. ប្វតិក្យាលបសយ្យុល្លាតិ ប្វតិកត្តាតប្យការក្យាលបសយ្យុល្លា ក្វធតិទឃសឌិសា។ យាត្យ ក្យឆ្ធិទេតា ឌីចិតសំសេឃ ចត្តយាទេត កធំ យុឆ្ធិត្វា តិក្លុយិត្វា។ តទេតា ឈោទតទេតិ តទេតាបិ កត្តុចាសទេតា ឌាទ្យាតទេ, អចិស្សដ្ឋចាទេសត ក្យទេក្លុ។ បក្លិត្តុឃោឈទេតិ បក្លិទេត្តា អឃោឈទេ, ពាត្តុតាកាទេ ធបិទេតា ចិឃ អទេហាសិត្តិ ឌទេស្សតិ។

១៦០. ឃឌិហត្តិ ឲត្តុ ឃឌីតិ តិបិតយត្តុំ។ តាឌិសត្តិ ឃាឌិសំ បុទេត្តុ ចុត្តុំ, តាឌិសំ បទេយឌាទ្យលំ ចុក្លុ បត្វា អហំ ទទេដ្ឋស្វ ឃឌិ ទដ្ឋាយិ ឃឌិ ទយិស្សាយិ, ឲចំ សទេត្តុ បិបិតំ លិយកាតំ តិហឹតបុទិសាតំ ប្តត្តុទេយា តិហឹតតទេយា សិឃំ។

១៦១. ប្តក្កុដ្ឋិទេតាយិ្យការទេឃតាតិ អបទិយុត្តុកត្តុចាសាឌិតា ប្វតិការទេឃត ប្តក្កុដ្ឋិទេតា តិឡ្តិទេត្តា អយិ្យាទទេដ្ឋតយិ្យអតត្តិទេកាតិ ទទេដ្ឋតបិ អតត្តិទេកា អយិ្យាឃក្លុតិឃា ហត្តុទេតា យុទេត្តាបិ ហិ តាហំ អឌទាយទេរា, កិំ ទេយ ទទេដ្ឋត, ទដ្ឋឌិ្យាតាយ សទេឡ្ពាសំ អតត្តុាតំ សត្ថិបិតដ្ឋាតំ, តត្តុ ធិតកាលទេតា បដ្ឋាឃ ចុត្តិក្លុយំ ទេហាតិ, តស្វា តំ អត្យបកត្តុា តិឡ្តុតិំ បទិទេឃសិស្សំ, ឃត្តុ យំ យធ្ធ ត យដ្ឋិទេឃតិ ឃត្តុ ធិតំ យំ យហាទេសទេតា យធ្ធទាឌា ត យដ្ឋិទេឃ ត ខ្ពត្តុទេឃ្យ ត អកិកទេចឃ្យ, តំ តិឡ្តុតិំ អយតយហាតិឡ្តាតំ បទិទេឃសិស្សាយិតិ។

១៦២. ឲចាហំ ចិត្តុឃិត្វាតាតិ ឲចំ ខ្ពុយិតា ចុត្តុប្យការទេត តាតប្យការំ សំសាទេ អាឌីតចំ បធ្ធទេចក្លុទេលាត តិឡ្តាទេត អាតិសំសឌស្សទេតត ច ឃោតិទេសា ចិទេត្តុត្វា។ ចិទចទេត្តុ យហាឌទេតតិ យឃា ចិប្យឃោកទ្យក្លុាសហទេតត ចិទចទេត្តុ បទិទេធចទេត្តុ យាតាបិត្យប្យយុទេល យហទេត្តុ ឌទេត។ តាទេកាច ពាត្តុតំ ទេលត្វាតិ ឃធា តាយ យហាពទេលិ ហត្តិតាទេកា ទ្យឡ្ពាលតទំ ទដ្ឋពាត្តុតំ ស្យទេលទេតច លិត្តុតិ, ឲចទេយច ចាតិសក្កាឌិទេកឌស្ស តស្វិំ ឌទេត តល្យាពាត្តុតស្ស លិត្តុទេតត ពាត្តុតំ ទេលត្វា កាតតសក្លុាតំ យហាចតំ បឡ្ពាដ្ឋបកយតចទេសត បិចិសិំ។ ខ្ពុសាតកាធា ចុត្តុត្វា ឲច។

តត្តុ ច យហាសទេត្តុា អត្តុទេតា បឡ្ពាដ្ឋាធិប្យាឃំ ឌាតិត្វា “តាត, កិំការណា បឡ្ពាឌសិ”តិ ទឡ្ពាា ចុទេត្តុា “ទេធច, អហំ យាត្យក្យឆ្ធិយិ្យកស យាទេស ក្វធតិទទេឃ ចិឃ ចសិត្វា យាត្យ ក្យឆ្ធិទេតា តិក្លុទេត្តុា ឃក្លុតិឃា កទេឃត ទេសាឡ្យអសចស្សាតិ ពាត្តុតាកាទេ ចសទេត្តុា ពាហិ ខ្ពុទេលិទេកត្យយិ ត លកិំ, ប្តស្សឌតិទទេឃ បក្លិទេត្តុា ចិឃ អទេហាសិំ, ឃក្លុតិទេតា យុទេត្តុាបិ អឌទាយទេរា ត ទេហាយិ, យធ្ធ តាទេយស ត សក្កា ទេកតចិ ឌិតិតុំ, កទេច ប្តក្កុដ្ឋិទេតាយិ្យឃាច ទេយ ឡ្យាធិឌទាយទេលាតិ តាកឆ្ធត្តិ, តាចទេធច បឡ្ពាឌិត្វា ធយុំ ចទិស្សាយិ, អលំ ទេយ ទទេដ្ឋត, អត្យឌាតាហិ យំ, ទេធច, បឡ្ពាឌិតុំ”ត្តិ ចត្វា –

“យមេករត្តិំ បឋមំ, គព្ភេ វសតិ មាណវោ;

អព្ភុដ្ឋិតោវ សោ យាតិ, ស គច្ឆំ ន និវត្តតី”តិ។ (ជា. ១.១៤.២៩២) –

អាទិនា ចតុវីសតិយា គាថាហិ បិតុ ធម្មំ ទេសេត្វា “មហារាជ, តុម្ហាកំ រជ្ជំ តុម្ហាកមេវ ហោតុ, ន មយ្ហំ ឥមិនា អត្ថោ, តុម្ហេហិ សទ្ធិំ កថេន្តមេវ ព្យាធិជរាមរណានិ អាគច្ឆេយ្យុំ, តិដ្ឋថ តុម្ហេ”តិ វត្វា អយឃរំ ភិន្ទិត្វា មត្តហត្ថី វិយ, ពន្ធនបញ្ជរំ ភិន្ទិត្វា សីហបោតកោ វិយ, កាមេ បហាយ មាតាបិតរោ វន្ទិត្វា និក្ខមិ។ អថស្ស បិតា “អយំ តាវ កុមារោ បព្វជិតុកាមោ, កិមង្គំ បនាហំ, មមាបិ រជ្ជេន អត្ថោ នត្ថី”តិ រជ្ជំ បហាយ តេន សទ្ធិំ ឯវ និក្ខមិ។ តស្មិំ និក្ខមន្តេ ទេវីបិ អមច្ចាបិ ព្រាហ្មណគហបតិកាទយោបីតិ សកលនគរវាសិនោ គេហេ ឆឌ្ឌេត្វា និក្ខមិំសុ។ សមាគមោ មហា អហោសិ, បរិសា ទ្វាទសយោជនិកា ជាតា, តំ អាទាយ មហាសត្តោ ហិមវន្តំ បាវិសិ។

សក្កោ ទេវរាជា តស្ស និក្ខន្តភាវំ ញត្វា វិស្សកម្មំ បេសេត្វា ទ្វាទសយោជនាយាមំ សត្តយោជនវិត្ថារំ អស្សមបទំ ការេសិ, សព្វេ ច បព្វជិតបរិក្ខារេ បដិយាទាបេសិ។ ឯវំ មហាសត្តស្ស បព្វជ្ជា ច ឧបាគតានញ្ច ព្រហ្មលោកបរាយណតា ច បរិសាយ សព្វា បដិបត្តិ ច សព្វា មហាគោវិន្ទចរិយាយំ (ចរិយា. ១.២៧ អាទយោ) វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វា។

តទា មាតាបិតរោ មហារាជកុលានិ អហេសុំ, បរិសា ពុទ្ធបរិសា, អយោឃរបណ្ឌិតោ លោកនាថោ។

តស្ស សេសបារមិនិទ្ធារណា អានុភាវវិភាវនា ច ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វាតិ។

អយោឃរចរិយាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. ភិសចរិយាវណ្ណនា

២៤.

ចតុត្ថេ យទា ហោមិ, កាសីនំ បុរវរុត្តមេតិ “កាសី”តិ ពហុវចនវសេន លទ្ធវោហារស្ស រដ្ឋស្ស នគរវរេ ពារាណសិយំ យស្មិំ កាលេ ជាតសំវឌ្ឍោ ហុត្វា វសាមីតិ អត្ថោ។ ភគិនី ច ភាតរោ សត្ត, និព្វត្តា សោត្ថិយេ កុលេតិ ឧបកញ្ចនាទយោ ឆ អហញ្ចាតិ ភាតរោ សត្ត, សព្វកនិដ្ឋា កញ្ចនទេវី នាម ភគិនី ចាតិ សព្វេ មយំ អដ្ឋ ជនា [illegible] សោត្ថិយេ ឧទិតោទិតេ មហតិ ព្រាហ្មណកុលេ តទា

ខេរាធិសនេត្តា ហិ តទា ខរាទាឈាសិឃំ អឃឹតិគោជំចិកចស្ស (ទោហូឈាយហាសាលស្ស បុនេត្តា ហុត្វា ភិឡ្ឌត្តិ៉ តស្ស “កច្នាតក្យាទេរា”តិ តាមំ កទិំសុ៉ អឆស្ស បគសា ចិឆទេឈកាលេ អបទេរា បុនេត្តា ចិឌាឃិ៉ “ក្ខបកច្នាតក្យាទេរា”តិស្ស តាមំ កទិំសុ៉ តទេតា បដ្ឋាឃ យហាសត្តិ “យហាកច្នាតក្យាទេរា”តិ សយុគាឆទេត្តិ៉ ឲចំ បដិបិដិឃា សត្ត បុត្តា អទេហស៊ុ៉ សត្តាកតិដ្ឋា បត ឲកា ឌឹតា៉ តស្សា “កច្នាតទេឆឹ”តិ តាមំ កទិំសុ៉ យហាសនេត្តា ចឃប្យនេត្តា តក្កសិលំ កត្វា សត្តាសិប្បាតិ ក្កុទេហត្វា បច្នាកត្តិ៉

អឆ តំ យាតាបិតទេរា ឈទាចាទេសត ខត្តិត្យកាយា “អត្តទេតា សយាតឌាតិក្យលទេតា ទេត គាទិកំ អាទេតស្សាយា”តិ ចឌិំសុ៉ ទេសា “អយ្ម, តាត, ត យឃ្យិាឈទាចាទេសត អនេត្វា៉ យឃ្យិាសនេត្តា ទេលិកសត្តិចាទេសា អាឌិនេត្តា ចិឃ សប្យដិកទេឃា, ខត្តតាកាទំ ចិឃ បលិត្យត្តំ, ក្កាទក្ទុយិ ចិឃ ឌិក្យទេត្ថា ហុត្វា ក្ខបដ្ឋាតិ, ត ទេយ ចិត្តំ កាទេយសុ ទេឌ្ឍតិ, អទេត្តា ទេចា បុត្តា អត្ថិ, ទេត ឈទាចាទេសត តិយទេត្តឆា”តិ ចត្វា បុតប្បុតំ យាចិទេតាបិ សហាទេឃហិ យាចាបិទេតាបិ ត ខ្លត្ថិ, អឆ តំ សហាឃា “សយ្ម, កិំ បត ត្វំ បត្វឃទេត្តា កាទេយ បទិក្ខត្តិតុំ ត ខ្លត្ថសី”តិ បុត្ថិំសុ៉ ទេសា ទេតសំ អត្តទេតា ទេតក្កយ្យត្យាសឃំ អាទេទាទេចសិ៉ ទេតត ចុត្តំ “ឲទេតសំ បុត្តទេឌា អាសិ”ត្តិអាឌិ៉

តត្វ ឲទេតសំ បុត្តទេឌា អាសិត្តិ ឲទេតសំ ក្ខបកច្នាតកាឌឹតំ សត្តត្តំ ទេឌដ្ឋកាតិទេកា អហំ តទា អទេហាសិ៉ ហិទីសុក្កយុបិកទេតាតិ សុក្កចិបិកត្តា សត្តាតស្ស ចិទេសាឆតទេតា ឆ សុក្កំ បិបឌិក្យត្ថតលក្ខណំ ហិទិំ កុសំ អាកទេតា, អតិចិឃ បិបំ ឌិក្យត្ថទេត្តា អាសិត្តិ អនេត្វា៉ កចំ ឌិស្វាត កឃទេតា, ទេតក្កយាកិទទេតា អហត្តិ កាយកចាឌឹតំ ចទេសត សត្តំ កចំ បក្ខត្តិតុំ អាកត្ថត្តំ ចល្ខហត្វិ ចិឃ, ហិសិតុំ អាកត្ថត្តំ ក្កិត្តាសិកំ ចឆកំ ចិឃ, សីហំ ចិឃ, ឃក្ខំ ចិឃ, ទក្ខសំ ចិឃ, ទេឈាទចិសំ ចិឃ, អាសិចិសំ ចិឃ, អាឌិត្តំ អង្គាទំ ចិឃ, សប្យដិកឃំ កឃាតកកាចទេតា បស្សិត្វា តទេតា យុច្នតត្វច្នា បត្តឌ្ឍាកិទទេតា បត្តឌិត្វា “កចំ តុ ទេតា ឆយ្មចទិយំ សយ្មាបដិបត្តិំ បុទេឃ្យ, ឈាតសយាបត្តិទេឃា ឆ តិត្តាទេត្តឃ្យ”ត្តិ បត្តឌ្ឍាក្យសលឆយ្មបឆយត្តាតាឌិអកិទទេតា តទា អហំ អាសិត្តិ អនេត្វា៉

១៩៉បហិតាតិ យាតាបិត្ទហិ ទេបសិតា៉ ឲកយាតសាតិ សយាតត្យាសឃា បុទេត្ត យឃា ឲកត្ថត្តា យតាបចាទិទេតា យាតាបិត្ទហិ បហិតត្តា បត យេយ បដិក្ខំ អយតាបំ ចគត្តា៉ កាទេយហិ យំ តិយទេត្តត្តិតិ យហាបិត្ទហិ ចា ឲកយាតសា កាទេយហិ យំ តិយទេត្តត្តិ៉ ក្យលចំសំ ឆាទេទហឹតិ ឈទាចាសំ សល្ខទេបទេត្តា អត្តទេតា ក្យលចំសំ ឆាទេទហិ បតិដ្ឋទេបហឹតិ កាទេយហិ យំ តិយទេត្តសុត្តិ អនេត្វា៉

១លិ៉ឃំទេតសំ ចឆតំ ចុត្តត្តិ ទេតសំ យេយ បិឃសហាឃាតំ ឃំ ចឆតំ ចុត្តំ៉ កិហិឆយ្មេ សុលាចហត្តិ កិហិកាទេច សតិ កហដ្ឋកាទេច ឌិតស្ស បុទិសស្ស ខាឃាត្យកតត្តា ឌិដ្ឋឆម្មិកស្ស សយ្យទាឃិកស្ស ឆ សុលស្ស អាចហតទេតា សុលាចហំ៉ តំ ទេយ អទេហាសិ កឌិតត្តិ តំ ទេតសំ យឃ្យិាសហាឃាតំ យាតាបិត្ទតច្នា ចឆតំ ឲកទេត្តទេតច ទេតក្កយាកិទតត្តា អយតាបកាទេចត ទេយ កឌិតំ ចទុំសំ ឌិចសំ សត្តត្តចាលសឌិសំ ក្ខទេកាបិ កទេណ្ណ ឈទេបត្តិ

ธิฆ อะหาสิ฿

๑๗฿ เต ยํ ตฆา ฺอุปฺปตฺตึ เต ยฆฺมสหายา ยาตาปิตูหิ อตฺตโน จ ฺอปพิยตฺตภาวเภ อเภกธาเร ฺอปคิฆยาเภ กาเย ฺอุฑฺฒยฑฺฒ ฌิปตฺตึ ฌเภฺฑตฺตึ ปฏิกฺปฺปตฺตํ ยํ ปุจฺฉิสุ฿ ปตฺจิตํ ยยาติ ฏเตา ธิสุฑฺฒเร กึ ตุ เตา ฏยิกา ปตฺจิตตฺตึ ยฆา อหิปตฺจิตํ ยย ตํ ปตฺตํ ปุจฺฉิสุ – “กึ ตุํ ปตฺฆยเส, ยยุ, ฆฌิ กาเย ภ ทุฆฺฆสิ”ติ฿

๑๘฿ อตฺตกาเยาติ อตฺตโน อตฺตกาเย, ปิปหีรฺติ อเตฺถ฿ “อตฺตกาเย”ติปิ ปาฐตฺถ฿ หิเตสิตตฺตึ ยฆฺมหิเตสิตํ ปิฆยสหายาตํ฿ เภธิ “อตฺตกายหิเตสิต”ตฺติ ปฌตฺติ, ตํ ภ สุฑฺฑเร฿

๑๐฿ ปิตุ ยาตุ จ สาจฆุตฺตึ เต ยฆฺมสหายา อติจตฺตึฆํ ยย ปตฺตฺฆาฌตฺตึ ธิฌิตฺวา ปตฺตธิตุกายตาฌิปกํ ยฆฺมจจตํ ปิตุ ยาตุ จ สาเจสุ฿ “ฆเฏฺฐ, อยฺยตาตา, ฆาภาจ, อุกเตฺตเภจ ยหากฺขาภกุยาเร ปตฺตธิสฺสติ, ภ เสา สกฺกา เภกธิ ฺอปิเฆภ กาเยสุ ฺอปเภตุ”ตฺติ อเธาเรสุ฿ ยาตาปิตา อุจยาหุติ ตฆา ยฆฺมยาตาปิตเร ยย สหาเฆหิ ธุตฺตึ ยย จจตํ สุตฺวา อุจยาหํสุ – “สเฏฺฐจ ปตฺตฆาย, เภา”ติ, ฆฌิ ยหากฺขาภกุยารสฺส เภกฺปุํ อหิรุจิตํ, ฆํ ตสฺส อหิรุจิตํ, ตฆยฺยาตํปิ อหิรุจิตเยจ, ตสฺมา สเฏฺฐจ ปตฺตฆาย, เภาติ฿ “เภา”ติ เตสํ ฺรฺาหฺุฌาตํ อาฌปตํ฿ “ปตฺตฆาย เตา”ติปิ ปาเฐา, ปตฺตฆาย อุจาติ อเตฺถ฿ ยหาสตฺตสฺส หิ ปตฺตฺฆาฌตฺตึ ธิฌิตฺวา ฺอปกฺขาภาฆเยา ฌ ภาตเรา ภกึตึ จ กฺขาภเฆธิ ปตฺตธิตุกายาจ อเหสุํ, เตภ เตปิ ยาตาปิตูหิ ฌเราจาเรสุ ติยตฺตึฆยาตา ภ ฏุจฺฉิสุเฆจ฿ ตสฺมา อุจยาหํสุ “สเฏฺฐจ ปตฺตฆาย, เภา”ติ฿

อุจฺฉิฺฆ ปภ จตฺวา ยหาสตฺตํ ยาตาปิตเรา ปเกฺกสิตฺวา อตฺตโนปิ อฌิปฺปายํ ตสฺส อาธิกฺขิตฺวา “ตาต, ฆฌิ ปตฺตธิตุกาเยาสิ, อสึติเภาธิฌตํ ตจ สตฺตกํ ฆจาสุกํ ธิสฺสเฏฺฐหี”ติ อาหํสุ฿ อจ ตํ ยหาปุริเสา กปฌฑฺฒกาฌีตํ ธิสฺสเฏฺฐตฺวา ยหาคิติกฺปยตํ ติกฺปยิตฺวา หิยจตฺตึ ปาธิสิ฿ เตภ สทฺธึ ยาตาปิตเรา ฌ ภาตเรา จ ภกึตึ จ อุเภา ฆาเรา อุภา ฆาสึ อุเภา จ สหาเฆา ฌเราจาสํ ปหาฆ อเภยํสุ฿ เตภ ธุตฺตึ –

๑๑฿

“ฺอเภา ยาตา ปิตา ยฆฺมา ภกึตึ จ สตฺต ภาตเรา;

อยิตเฌตํ ฌฑฺฒยิตฺวา, ปธิสิยฺยาหาจภ”ตฺติ฿

ฆาตภฏฺฐภจายํ (ฆา฿ อฏฺฐ฿ ๑฿๑๑฿ฌิสิ คิสฆาตภภจฺฌกา) ปภ “ยาตาปิตูสุ กาฌเภตสุ เตสํ ภตฺตฆฺภิจฺฉํ ภตฺวา ยหาสเตฺวา

មហាភិនិក្ខមនំ និក្ខមី”តិ វត្វា។

ឯវំ ហិមវន្តំ បវិសិត្វា ច តេ ពោធិសត្តប្បមុខា ឯកំ បទុមសរំ និស្សាយ រមណីយេ ភូមិភាគេ អស្សមំ កត្វា បព្វជិត្វា វនមូលផលាហារា យាបយិំសុ។ តេសុ ឧបកដ្ឋភាគេយា អដ្ឋ ជនា វារេន ផលាផលំ អាហរិត្វា ឯកស្មិំ បាសាណផលកេ អត្តនោ ឡតេរសដ្ឋា កោដ្ឋាសេ កត្វា ឃណ្ដិសញ្ញំ ទត្វា អត្តនោ កោដ្ឋាសំ អាទាយ វសនដ្ឋានំ បវិសន្តិ។ សេសាបិ ឃណ្ដិសញ្ញាយ បណ្ណសាលតោ និក្ខមិត្វា អត្តនោ អត្តនោ បាបុណនកកោដ្ឋាសំ អាទាយ វសនដ្ឋានំ គន្ត្វា បរិភុញ្ជិត្វា សមណធម្មំ ករោន្តិ។

អបរភាគេ ភិសានិ អាហរិត្វា តេ ច ខាទន្តិ។ តត្ថ តេ ឃោរតបា បរមធិតិន្ទ្រិយា កសិណបរិកម្មំ ករោន្តា វិហរិំសុ។ អថ តេសំ សីលតេជេន សក្កស្ស ភវនំ កម្បិ។ សក្កោ តំ ការណំ ញត្វា “ឥមេ ឥសយោ វីមំសិស្សាមី”តិ អត្តនោ អានុភាវេន មហាសត្តស្ស កោដ្ឋាសំ តយោ ទិវសេ អន្តរធាបេសិ។ មហាសត្តោ បឋមទិវសេ កោដ្ឋាសំ អទិស្វា “មម កោដ្ឋាសោ បមុដ្ឋោ ភវិស្សតី”តិ ចិន្តេសិ។ ទុតិយទិវសេ “មម ទោសេន ភវិតព្វំ, បណាមនវសេន មម កោដ្ឋាសំ ន ឋបិតំ មញ្ញេ”តិ ចិន្តេសិ។ តតិយទិវសេ “តំ ការណំ សុត្វា ខមាបេស្សាមី”តិ សាយន្ហសមយេ ឃណ្ដិសញ្ញំ ទត្វា តាយ សញ្ញាយ សព្វេសុ សន្និបតិតេសុ តមត្ថំ អារោចេត្វា តីសុបិ ទិវសេសុ តេហិ ជេដ្ឋកោដ្ឋាសស្ស ឋបិតភាវំ សុត្វា “តុម្ហេហិ មយ្ហំ កោដ្ឋាសោ ឋបិតោ, មយា បន ន លទ្ធោ, កិំ នុ ខោ ការណ”ន្តិ អាហ។ តំ សុត្វា សព្វេវ សំវេគប្បត្តា អហេសុំ។

តស្មិំ អស្សមេ រុក្ខទេវតាបិ អត្តនោ ភវនតោ ឱតរិត្វា តេសំ សន្តិកេ និសីទិ។ មត្តស្សានំ ហត្ថតោ បលាយិត្វា អរញ្ញំ បវិដ្ឋោ ឯកោ វារណោ អហិតុណ្ឌិកហត្ថតោ បលាយិត្វា មុត្តោ សប្បកីឡាបនកោ ឯកោ វានរោ ច តេហិ ឥសីហិ កតបរិចយា តទា តេសំ សន្តិកេ គន្ត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋំសុ។ សក្កោបិ “ឥសិគណំ បរិគ្គណ្ហិស្សាមី”តិ អទិស្សមានកាយោ តត្ថេវ អដ្ឋាសិ។ តស្មិំ ខណេ ពោធិសត្តស្ស កនិដ្ឋោ ឧបកញ្ចនតាបសោ ឧដ្ឋាយ ពោធិសត្តំ វន្ទិត្វា សេសានំ អបចិតិំ ទស្សេត្វា “អហំ សញ្ញំ ឋបេត្វា អត្តានញ្ញេវ សោធេតុំ លភាមី”តិ បុច្ឆិត្វា “អាម, លភសី”តិ វុត្តេ ឥសិគណមជ្ឈេ ឋត្វា សបថំ ករោន្តោ –

“អស្សំ គវំ រជតំ ជាតរូបំ, ភរិយញ្ច សោ ឥធ លភតំ មនាបំ;

បុត្តេហិ ទារេហិ សមង្គិ ហោតុ, ភិសានិ តេ ព្រាហ្មណ យោ អហាសី”តិ។ (ជា។ ១។១៤។៧៨) –

ឥមំ គាថំ អភាសិ។ ឥមញ្ហិ បេសោ “យត្តកានិ បិយវត្ថូនិ ហោន្តិ, តេហិ វិប្បយោគេ តត្តកានិ ទុក្ខានិ ឧប្បជ្ជន្តី”តិ វត្ថុកាមេ គរហន្តោ អាហ។

តំ សុត្វា ឥសិគណោ “មារិស, មា កថយ, អតិភារិយោ តេ សបថោ”តិ កណ្ណេ បិទហិ។ ពោធិសត្តោបិ “អតិភារិយោ តេ សបថោ, ន, ត្វំ

ᨲᩣᨲ, ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩥ, ᨲᩅ ᨸᨲ᩠ᨲᩣᩈᨶᩮ ᨶᩥᩈᩦᨴᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩈᩮᩈᩣᨸᩥ ᩈᨸᨳᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩣ ᨣᩤᨳᩣᨴ᩠ᩅᨿᩴ –

“ᨾᩣᩃᨬ᩠ᨧ ᩈᩮᩣ ᨠᩣᩈᩥᨠᨧᨶ᩠ᨴᨶᨬ᩠ᨧ, ᨵᩣᩁᩮᨲᩩ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨻᩉᩪ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩩ;

ᨠᩣᨾᩮᩈᩩ ᨲᩥᨻ᩠ᨻᩴ ᨠᩩᩁᩩᨲᩴ ᩋᨸᩮᨠ᩠ᨡᩴ, ᨽᩥᩈᩣᨶᩥ ᨲᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱ ᨿᩮᩣ ᩋᩉᩣᩈᩥ᪨

“ᨸᩉᩪᨲᨵᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨠᩈᩥᨾᩣ ᨿᩈᩔᩦ, ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨣᩥᩉᩦ ᨵᨶᩥᨾᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩣᨾᩮ;

ᩅᨿᩴ ᩋᨸᩔᩴ ᨥᩁᨾᩣᩅᩈᩣᨲᩩ, ᨽᩥᩈᩣᨶᩥ ᨲᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱ ᨿᩮᩣ ᩋᩉᩣᩈᩥ᪨

“ᩈᩮᩣ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩩ ᨸᩈᨿ᩠ᩉᨠᩣᩁᩦ, ᩁᩣᨩᩣᨽᩥᩁᩣᨩᩣ ᨻᩃᩅᩣ ᨿᩈᩔᩦ;

ᩈᨧᩣᨲᩩᩁᨶ᩠ᨲᩴ ᨾᩉᩥᨿᩣᩅᩈᩣᨲᩩ, ᨽᩥᩈᩣᨶᩥ ᨲᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱ ᨿᩮᩣ ᩋᩉᩣᩈᩥ᪨

“ᩈᩮᩣ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩩ ᩋᩅᩦᨲᩁᩣᨣᩮᩣ, ᨾᩩᩉᩩᨲ᩠ᨲᨶᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᨸᨳᩮᩈᩩ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ;

ᨸᩪᨩᩮᨲᩩ ᨶᩴ ᩁᨭ᩠ᨮᨸᨲᩦ ᨿᩈᩔᩦ, ᨽᩥᩈᩣᨶᩥ ᨲᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱ ᨿᩮᩣ ᩋᩉᩣᩈᩥ᪨

“ᩋᨩ᩠ᨫᩣᨿᨠᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨾᨶ᩠ᨲᩅᩮᨴᩴ, ᨲᨸᩔᩥᨶᩴ ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩩ ᩈᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣᨠᩮᩣ;

ᨸᩪᨩᩮᨶ᩠ᨲᩩ ᨶᩴ ᨩᩣᨶᨸᨴᩣ ᩈᨾᩮᨧ᩠ᨧ, ᨽᩥᩈᩣᨶᩥ ᨲᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱ ᨿᩮᩣ ᩋᩉᩣᩈᩥ᪨

“ᨧᨲᩩᩔᨴᩴ ᨣᩤᨾᩅᩁᩴ ᩈᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ, ᨴᩥᨶ᩠ᨶᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᩮᩣ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᨲᩩ ᩅᩤᩈᩅᩮᨶ;

ᩋᩅᩦᨲᩁᩣᨣᩮᩣ ᨾᩁᨱᩴ ᩏᨸᩮᨲᩩ, ᨽᩥᩈᩣᨶᩥ ᨲᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱ ᨿᩮᩣ ᩋᩉᩣᩈᩥ᪨

“ᩈᩮᩣ ᨣᩤᨾᨱᩦ ᩉᩮᩣᨲᩩ ᩈᩉᩣᨿᨾᨩ᩠ᨫᩮ, ᨶᨧ᩠ᨧᩮᩉᩥ ᨣᩦᨲᩮᩉᩥ ᨸᨾᩮᩣᨴᨾᩣᨶᩮᩣ;

ᩈᩮᩣ ᩁᩣᨩᨲᩮᩣ ᨻ᩠ᨿᩈᨶᩴ ᨾᩣᩃᨲ᩠ᨳ, ᨽᩥᩈᩣᨶᩥ ᨲᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱ ᨿᩮᩣ ᩋᩉᩣᩈᩥ᪨

“តំ លោករាជា បទចិ ចិរេជត្វា, ព្ពត្តិំសហស្សស្ស ធេបតុ អគ្គេ;

សីមន្តិនិតំ បធរា កចាតុ, កិំនាម តេ ព្រាហ្មណ មា អហាសិ។

“ព្ពសីតជិញ្ញសា សព្ពសមាគតានំ, ក្រុឡេម្ម សាគ្រំ អមិគមាតា;

ធរាតុ លិខេកត ចិកត្វយាតា, កិំនាម តេ ព្រាហណ មា អហាសិ។

“អាចាសិកោ ហោតុ មហាចិហារេ, តចកម្មិកោ ហោតុ កជង្គលិមំ;

អាលោកសន្ធិំ ជិចសំ កេរោតុ, កិំនាម តេ ព្រាហ្មណ មោ អហាសិ។

“សោ ពន្ធញ្ញំ បិសសេតហិ លម្រិយមុា ចតា តឹមតុ រាជធានឹ;

តុទ្ធហិ សោ ហញ្ញតុ បិចតេហិ, កិំនាម តេ ព្រាហ្មណ មោ អហាសិ។

“អលក្កមាលិ តិបុកណ្ណបិដ្ឋោ, លដ្ឋីហតោ សប្បមុខំ វុបេតុ;

សកច្ឆពន្ធោ ចិសិខំ ធរាតុ, កិំនាម តេ ព្រាហ្មណ មោ អហាសី”តិ។ (ជា· ១·១៥·៤៨-៥០) –

ព្ពមា កាធាមោ អចោត្ថំ។

តត្ថ តិព្ពត្តិ ចត្វកាយកិលេសកាមេសុ ពហលំ អបេក្ខំ កេរោតុ។ កសិមាតិ សមត្ថកសិកម្មោ។ បុត្តេ គិហី ធតិមា សព្ពកាមេតិ បុត្តេ លភតុ, គិហី ហោតុ, សព្ពចិធេត ធនេតត ធតិមា ហោតុ, រូបាទិភេទេ សព្ពកាមេ លភតុ។ ចមំ អបស្សន្តិ មហល្លកកាលេបិ អបព្ពជិត្វា អត្តនោ ចមំ អបស្សន្តោ បព្ចកាមគុណសមិទ្ធិំ ឈរមេច អាចសតុ។ រាជាកិរាជាតិ រាជូនំ អត្តនោ អតិរាជា។ អធិតរោកាតិ បុរោហិតដ្ឋានតញ្ញាម សតរញ្ញោ។ តបស្សិតន្តិ តបសីលំ, សីលសម្បន្នោតិ តំ មញ្ញតុ។ ចតុស្សន្តិ អាកិណ្ណមនុស្សតាយ មនុស្សេហិ បហូតធញ្ញតាយ ធនេញ្ញត សុលភតាទុតាយ តាទ្ទហិ សម្បន្នោធកតាយ វឌ្ឍកាតាតិ ចតុហិ វឌ្ឍន្តំ។ ចាសេចតាតិ ចាសេចត ជិត្តំ ចិមអចលំ, ចាសចេតា លទ្ធចរាតុកាមេចតេច រាជានំ អារាធេត្វា ទេតត ជិត្តន្តិបិ អត្ថោ។ អធិតរោកាតិ អធិកតរោកា កង្ខេយ ស្សកេរា ចិម

កាយបេឌ្ក គិយុេក្កាច ហោតុ·

កាយលីតិ កាយេដ្ឋកោ· តត្ថិ តំ ទ្វិត្វិ· ឱករាជាតិ អក្ករាជា· ទ្វិត្វីសហស្សស្សាតិ ចចតយដ្ឋតាយ ចុត្តំ· សោឡសត្ថំ ទ្វិត្វិសហស្សានំ អគ្គរានេ ធេបត្វតិ អត្ថោ· សីមន្តិនីនន្តិ សីមន្តធរានំ, ទ្វិត្វិនន្តិ អត្ថោ· សន្តានយាកតានន្តិ សន្តានំ សត្តិបតិតានំ យត្ថោនិសីទិត្វា· អចិកយ្យាភាតិ អតេភាសក្កយាភា សាគ្រសំ គ្រូត្វតិ អត្ថោ· ចរាតុ លិខេភ ចិកត្វយាភាតិ លិខេហតុ សិក្ខាររចសំ កេហត្វា លិកំ ឋុប្បារេធតុំ ចរតុ· អាចាសិកោតិ អាចាសេដ្ឋកោ· កេដ្ឋលិឃត្តិ ឱចំភាយេក ភកេរ· តត្វ កិរ ឧត្ថាសម្ភារា សុលភា· អារេលិកសត្ថិ ឌិចសត្តិ ឱកឌិចេសភ ឱកេយច ចាតបិគំ កេរាតុ· សោ កិរ ធេចបុត្តា កស្សបត្វឌ្ឍកាលេ កេដ្ឋលភកាទំ គិស្សាយ ឃោជនិកេ មហាវិហារេ អាចាសិកោ សដ្ឋុត្វេរា ហុត្វា ឌិណ្ណេ វិហារេ ភចកយ្វាគិ កេរាតត្វាច មហាគ្រូក្ខ អត្ថុកចិ, តំ សត្ថាឃាហ·

បិសសតេហីតិ ជាត្វហិ បិសេហិ· លើត្វិ ចត្វសុ បិទេសុ គីចាឃ កដិកាេក ចាតិ លសុ ធាតេសុ· តុត្វតូហីតិ ទ្វិកណ្ឌកាហិ ឌីឈលដ្ឋីហិ· បិចតេហីតិ រស្សបិចតេហិ, អញ្ញសកេហិ ចា· អលក្កយាលីតិ អហិតុល្ឌិកេភ កណ្ឌេ បទិក្ខិបិត្វា ធបិតាឃ អលក្កយាលិឃ សយត្ថាកេតា· តិបុកណ្ណបិដ្ឋាតិ តិបុបិញ្ជអត្ថេភេភ បិញ្ជអត្ថិតបិដ្ឋិកេណ្ណា កណ្ណបិដ្ឋា· លដ្ឋិហតាតិ សប្បកីញ្ជអាបតំ សិក្ខាបឃយាភោ លដ្ឋិឃា ហតោ ហុត្វា· សត្ថំ តេ កាយកោកំ ឈរាចាសំ អត្តភា អត្តភា អត្រួក្ខតគ្រូក្ខូ ឌិក្ខត្តា តឆា តឆា សបធំ កេរាត្តា ឱចយាហំសុ·

អថ ធោមីសត្តា “សត្ថហិ ទ្វេយហិ សបតោ កតោ, យឃាបិ កាតុំ ចដ្ឋតី”តិ សបធំ កេរាត្តា –

“ឃោ ចេ អត្ថំច តដ្ឋត្តិ ចាហ, កាយេច សោ លភតំ គ្រូណ្ឌុត្ថាំ;

អការយត្ថោយរហំ ឋុបេតុ, ឃោ ចា កោរត្តា សក្កតិ កញ្ចិ ធេចា”តិ· (ជា· ១·១៣·៥១) –

ទ្វយំ កាថយាហ·

តត្វ កោរត្តាតិ គចត្តា· សក្កតីតិ អាសក្កតិ· កញ្ចិតិ អញ្ញាតរំ·

អថ សត្តា “សត្ថាបិយេ កាយេសុ តិរបេល្លា”តិ ជាគិត្វា សំចិក្ខយាភេសា គ ទ្វេយសុ កោភឌិបិ គីសាគិ គីតាគិ, ភាបិ តឃា អត្ថំ តដ្ឋត្តិ ចុត្តំ, អបិច អហំ តុេយ្ហីយំសិតុកាយោ អត្ថរធារេបសិត្តិ ធេស្សេត្តា –

“ចីយំសយាភោ ទ្វសិភោ គីសាគិ, តីេរ កេហត្វាភ ឆេល គីធេសិ;

សុទ្ធា អបិបិ ព្ពសយោ ចរន្តិ, ឲុតាតិ តេ ព្រហ្មចារី កិំសាតី”តិ៑ (ជា៑ ១៑១៖៑៥៦) –

ឰសាតកាឆយាហ៑

តំ សុត្វា ចៅឥិសតេត្វា –

“ត តេ តជិ តោ បត កិញ្ចអតេឃ្យា, ត ពាទ្ធចា តោ បត តេ សហាយា;

កិស្មិំ ចុបត្កូ សហស្សតេត្វា, ព្ពសីហិ តុំ កិញ្ចអសិ ខេចរាជា”តិ៑ (ជា៑ ១៑១៖៑៥៧) –

សក្កុំ តន្ទេសិ៑

អឆ តំ សតេក្កា –

“អាឆទិយោ តេយសិ បិតា ច យឃ៉្យ ឲសា បតិដ្ឋា ឈលិតស្ស ព្រហ្ម;

ឲកាបរាឆំ ឈយ ក្មុទិបញ្ញា, ត បណ្ឌិតា តោឆពាលិ កចត្តី”តិ៑ (ជា៑ ១៑១៖៑៥៨) –

ឈយាតេបសិ៑

យហាសតេត្វា សក្កស្ស ខេចរតេញ្ញា ឈយិត្វា សយំ ព្ពសិកាលំ ឈយាតេបតេត្វា –

“សុចាសិតំ ព្ពសិតំ ឲកាទត្តុំ, យំ ចាសចំ ក្មតបតិដ្ឋសាយ;

សតេញ្ញច តោរតេត្វា សុយតា កចត្វ, យំ ព្រាហ្មណោ បច្ចុបិឌី កិំសាតី”តិ៑ (ជា៑ ១៑១៖៑៥៩) –

អាហ៑

តត្ត្ន ត តេ តជិតិ, ខេចរាជ, យយំ តច តជិ ចា កិញ្ចព្ពតព្ពឃុត្តកា ចា ត តេហាយ៑ តាបិ តច ពាតកា, សហាយា ហស្សំ កាតព្ពា៑ អឆ តុំ

កិស្មិំ ចុបត្ថម្ភាតិ កិំ ឧបត្ថម្ភំ កត្វា, កិំ និស្សាយ ឋសីហិ សទ្ធិំ កិញ្ចអសីតិ អវេត្វា. ឯសា បតិដ្ឋាតិ ឯសា តវ បរិយោសានា អជ្ជ មម ចរិតស្ស អបរាធស្ស បតិដ្ឋា ហោតុ. សុចារិតត្ថិ អាយស្មន្តានំ ឋសីតំ ឯកន្តិកម្បិ ឋមស្មិំ អនន្តា ចរិតំ សុចរិតមេវ. កិំការណា? យំ ចាវចំ ក្វាបតិំ អជ្ឈាសយំ សចេ ហិ មយំ ភវេ អចរិស្សាម ន ឋាមំ អជ្ឈាសយំ ភវេត្វាតិ ភវេត្វា. សព្ពាបិ សុមភា ភវត្តុ តុស្សន្តុ, សព្ពស្ស ទេវមនុស្សា លោកត្តុ, កិំការណា? យំ ព្រហ្មណោ បញ្ចុបាទិំ ភិសាភិ មុទ្ធា តុម្ហាកំ អាវសិតោយា ភិសាភិ អលភិតិ. សព្ពេ ឋាសិកាលំ វត្តិត្វា ទេវលោកំ គតា. ឋាសិកោណាបិ នេសាភាគិណ្ណាតោយា និដ្ឋាតេត្វា ព្រហ្មលោកូបគោ អហោសិ.

តទា ឧបកញ្ចាភាតតោយា ៧ ភាតរោ សារិបុត្តមោគ្គល្លានមហាកស្សបអនុរុទ្ធបុណ្ណអានន្ទត្ថេរា, ភគិនី ឧប្បលវណ្ណា, ទាសី ខុជ្ជុត្តរា, ទាសោ ចិត្តោ គហបតិ, រុក្ខទេវតា សាតាគិរោ, វារណោ បាលិលេយ្យនាគោ, វាតរោ មធុវាសិដ្ឋោ, សក្កោ កាឡុទាយី, មហាកញ្ចនតាបសោ លោកនាថោ.

តស្ស នាមាបិ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ ទស បារមិយោ និទ្ធារេតព្ពា. តថា អច្ឆរិយេ ការមេសុ អភិបត្ថនាតោយា គុណានុភាវា វិភាវេតព្ពាតិ.

ភិសចរិយាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៥. សោណបណ្ឌិតចរិយាវណ្ណនា

៣៦. បញ្ចមេ នគរេ ព្រហ្មវឌ្ឍនេតិ ព្រហ្មវឌ្ឍននាមកេ នគរេ. កុលវរេតិ អគ្គកុលេ. សេដ្ឋេតិ បសំសតមេ. មហាសាលេតិ មហាសារេ. អជាយហន្តិ អជាយិំ អហំ, ឋានំ វុត្តំ ហោតិ – តស្មិំ កាលេ “ព្រហ្មវឌ្ឍន”ន្តិ លទ្ធនាមេ ពារាណសិនគរេ ឯកា ហោមិ កចាមិ បវិចសាមិ, តទា អភិជាតមហាសាលកុលេ ឧទិតោទិតភាវេន អគ្គេ វិជ្ជាចរណសម្បន្នតាយ សេដ្ឋេ អសីតិកោដិវិភវតាយ មហាសារេ ព្រាហ្មណកុលេ អហំ ឧប្បជ្ជិន្តិ.

តទា ហិ មហាសត្តោ ព្រហ្មលោកតោ ចវិត្វា ព្រាហ្មវឌ្ឍននគរេ អសីតិកោដិវិភវស្ស អញ្ញតរស្ស ព្រាហ្មណមហាសាលស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ. តស្ស នាមគ្គហណទិវសេ “សោណកុមារោ”តិ នាមំ ករិំសុ. តស្ស បទសា គមនកាលេ អញ្ញោបិ សត្តោ ព្រហ្មលោកា ចវិត្វា តេនេវ សត្តស្ស មាតុយា កុច្ឆិម្ហិ បដិសន្ធិំ គណ្ហិ. តស្ស ជាតស្ស “នន្ទកុមារោ”តិ នាមំ ករិំសុ. តេសំ ឧគ្គហិតវេទានំ សព្ពសិប្បនិប្ផត្តិប្បត្តានំ វយប្បត្តានំ រូបសម្បត្តិំ ទិស្វា តុដ្ឋហដ្ឋា មាតាបិតរោ “ឃរាវាសេន ពន្ធិស្សាមា”តិ បឋមំ សោណកុមារំ អាហំសុ – “តាត, តេ បតិរូបកុលតោ ទារិកំ អានេស្សាម, ត្វំ កុដុម្ពំ បដិបជ្ជាហី”តិ.

មហាសត្តោ “អលំ មយ្ហំ ឃរាវាសេន, អហំ យាវជីវំ តុម្ហេ បដិជគ្គិត្វា តុម្ហាកំ អច្ចយេន បព្ពជិស្សាមី”តិ អាហ. មហាសត្តស្ស ហិ តទា

តយោបិ កថា អាចិក្ខិ អការេ ចិយ អក្ការកាយ ចិយ ច វុឌ្ឍិហិស្ស ចិរេវរតោ បរេតរ តេក្ខយញ្ញាវយោ តេក្ខយាតិយុវត្តា អទេហាសិ តស្ស អធិប្បាយំ អជានន្តា ទេវ បុតប្បុត្តំ កទេចន្តាបិ តស្ស ចិត្តំ អលភិត្វា តត្ថកុយាទេ អាយទេត្វា “តាត, ទេវត ហិ ត្វំ កុដុម្ពំ បដិបជ្ជាហី”តិ ចត្វា ទេវតាបិ “តាតំ យយ កាតទា លទ្ធិតទេលត្វអំ សិទេវត វុក្ខិបិយិ, អហម្បិ តុយ្ហាកំ អច្ចទេយត កាតទា សទ្ធិំ បព្ពជិស្សាមី”តិ ចុទេត្វា “ត្វាទេយ ឲុចំ តទុលា កាទេយ ជហន្តិ, កិមង្គំ បត យឃន្តិ វទេត្វាច បព្ពជិស្សាមា”តិ ចិទេត្វា “តាត, កិំ ទេចា អយ្ហាកំ អច្ចទេយត បព្ពជ្ជាយ, វទេត្វា វទេហច បព្ពជាមា”តិ ចត្វា ទោរាតិកំ ភាតព្វាឃុត្តកំ ឥត្វា ភាវជតំ កុជិស្សំ កត្វា វទេណ្ណា អាទេរាទេចត្វា វទ្ធំ ឆតំ ចិស្សទេជ្ជត្វា យហាភាតំ បចទេត្វត្វា ចត្វាទេរាបិ ជតា ព្រហ្មចដ្ឋតតការា តិក្ខមិត្វា ហិមចក្ខប្បទេភទេរ បក្ខមបុល្វរិកយល្លិតំ យហាវទេ តិស្សាឃ ទេយលិទេយ ចតវទេល្វ អស្សមំ យាទេបត្វា បព្ពជិត្វា តត្ថ ចរិស្សុ ទេវត ចុត្តំ –

៣២

“តទាបិ លោកេ ជិត្វាត, អត្ថិភូតំ តទេយាត្វជំ;

ចិត្តំ កចទេតា បតិកុដតិ, តុត្តទេចកាហតំ ចិយ

៣៣

“ជិត្វាត ចិចិធំ បាបំ, ឲុចំ ចិទេត្តរហំ តទា;

កទាហំ ទេកហា តិក្ខម្ម, បជិសិស្សាមិ កាតតំ

៣៤

“តទាបិ មំ តិមន្តិស្សុ, កាយទេភាទេកហិ ញាតទេយា;

ទេតវម្បិ លត្ថុយាចិក្ខិ, យា តិមទេត្វត្ថ ទេតហិ មំ

៣៥

“ទេយា ទេម កតិដ្ឋទេកា ភាតា, តទេត្ថា តាយាសិ បណ្ឌិតោ;

សោបិ មំ អនុសិក្ខន្តោ, បព្ពជ្ជិ សមទោចយិ៍

៣៩៍

“អហំ សោណោ ច ភត្តេ ច, ភ្ជេកា មាតាបិតា មម;

តទាបិ ភោគេ លទ្ធ្វា, បរិចិសិយាមហាចត”ន្តិ៍

តត្ថ តទាបីតិ យទា អហំ ព្រាហ្មណស្សតកុលេ សោណោ នាម ព្រាហ្មណកុមារោ អហោសិំ, តទាបិ៍ លោកំ ឋិត្វាភាតិ សកលម្បិ សត្តលោកំ បញ្ញាចក្ខុនា បស្សិត្វា៍ អត្ថិក្ខុតន្តិ បញ្ញាចក្ខុបរិវេហេន អត្ថជាតំ អត្ថភាចំ បត្តា៍ តមេវាត្ថុជន្តិ អថិជ្ជត្ថការេន អភិក្ខតំ៍ ចិត្តំ ភចតោ បតិក្ខុជតីតិ ជាតិអាទិសំវេគវត្ថុបច្ចវេក្ខណេន កាមាទិភវតោ មម ចិត្តំ សង្កុជតិ សត្តិលិយតិ ន បិសរតិ៍ ឲ្យត្តវេគហតំ បិយាតិ ឲ្យត្តំ ចុច្ចុតិ អវេយាកល្ចកសិរេសា ខិឈម្ពេល្ហា, វេយា បទោតវេតាតិ ចុច្ចុតិ៍ វោត វេគសា អភិហតោ យថា ហត្ថ្ញាជាតិវេយា សំវេគប្បត្តោ ហោតិ, ឯចំ មម ចិត្តំ តទា កាមាទិតបច្ចវេក្ខណេន សំវេគប្បត្តន្តិ ជនេស្សតិ៍

ឋិត្វាត ចិចិធំ បិបត្តិ ពេហំ អាចសន្តោហិ ឈរាចារតិមិត្តំ លត្ថុទោសាទិចវេសត ពាទីមយាតំ តាតាចិធំ បិណាតិបិតាទិបិបកម្មុល្លោច តត្ថិមិត្តញ្ញា តេសំ លិមកកាចំ បស្សិត្វា៍ ឯចំ ចិន្តេសហំ តទាតិ “ពទា ត្ម វោ អហំ មហាហត្ថី ចិយ អយពន្ធំ ឈរពន្ធំ លិន្ទិត្វា ពេហតោ តិក្ខមតចវេសត ចតំ បចិសិស្សាមី”តិ ឯចំ តទា សោណកុមារកាលេ ចិន្តេសិ អហំ៍ តទាបិ មំ តិមត្តិស្សតិ ត ពេចលំ អវេយាឈរបណ្ឌិតាទិកាលេយេច, អថ វោ តទាបិ តស្មិំ សោណកុមារកាលេបិ មំ មាតាបិតុអាទយោ ញាតយោ កាមភោគិតោ កាមញ្ញាសយា “ឯហិ, តាត, ត្វមំ អសីតិកោដិធនំ ចិកចំ បដិបជ្ជ, កុលចំសំ បតិដ្ឋាបេហី”តិ វុត្តអាទេហិ ភោគេហិ តិមត្តយិស្ស៍ តេសម្បិ លត្ថុមាចិក្ខិត្តិ តេសម្បិ មម ញាតីនំ តេហិ កាមភោគេហិ មា មំ តិមត្តយិត្វាតិ អត្តនោ លត្ថុម្បិ អាចិក្ខិ, បព្ពជ្ជាយ តិន្នញ្ញាសយម្បិ ពថេសិ, យថាញ្ញាសយំ បដិបជ្ជថាតិ អធិប្បាយោ៍

សោបិ មំ អនុ សិក្ខន្តោតិ “ត្វមេ កាមា តាម អប្បស្សាទា ពហុទុក្ខា ពហុបាយាសា”តិអាទិនា (ម៍ និ៍ ១៍១៩៧; ២៍៣៧-៣៨; បារា៍៣៩) តយេត តាតប្បការំ ការេយុ អាទីតចំ បច្ចវេក្ខិត្វា យថាហំ សីលាទីតិ សិក្ខន្តោ បព្ពជ្ជិ ទោចេសិ៍ សោបិ តត្ថុបណ្ឌិតោ តទេច តស្ស តេក្ខុមុត មំ អនុសិក្ខន្តោ បព្ពជ្ជិ សមទោចយីតិ៍ អហំ សោណោ ច ភត្តេ ចាតិ តស្មិំ កាលេ សោណតាមកោ អហំ មយ្ហំ កនិដ្ឋភាតា ភត្តេ ចាតិ៍ ភ្ជេកា មាតាបិតាមមាតិ “ត្វមេ តាម បុត្តកា ឯចំ តរុណកាលេបិ កាមេ ជហត្តិ, កិមង្គំ បត មយ”ន្តិ វុប្បត្តសំវេគា មាតាបិតរោ ច៍ ភោគេ លទ្ធ្វាតិ អសីតិកោដិចិភចសមិទ្ធេ មហា ភោគេ អតវេបក្ខចិត្តា ខេឡបិណ្ឌំ ចិយ បរិច្ចជិត្វា មមំ ចត្តារោបិ ជតា ហិមចន្តប្បទេសេ មហាចតំ តេក្ខម្មញ្ញាសយេត បចិសិម្ហាតិ អត្ថោ៍

បវិសិត្វា ច តេ តត្ថ រមណីយេ ភូមិភាគេ អស្សមំ មាបេត្វា តាបសបព្ពជ្ជាយ បព្ពជិត្វា តត្ថ វសិំសុ។ តេ ឧភោបិ ភាតរោ មាតាបិតរោ បដិជគ្គិំសុ។ តេសុ នន្ទបណ្ឌិតោ “មយា អាភតផលាផលានេវ មាតាបិតរោ ខាទាបេស្សាមី”តិ ហិយ្យោ ច បុរិមគោចរគហិតដ្ឋានតោ ច យានិ តានិ អវសេសានិ ផលាផលានិ បាតោវ អានេត្វា មាតាបិតរោ ខាទាបេតិ។ តេ តានិ ខាទិត្វា មុខំ វិក្ខាលេត្វា ឧបោសថិកា ហោន្តិ។ សោណបណ្ឌិតោ បន ទូរំ គន្ត្វា មធុរមធុរានិ សុបក្កានិ អាហរិត្វា ឧបនាមេតិ។ អថ នំ តេ “តាត, កនិដ្ឋេន អាភតានិ មយំ ខាទិត្វា ឧបោសថិកា ជាតា, ឥទានិ នោ អត្ថោ តេហី”តិ វទន្តិ។ ឥតិ តស្ស ផលាផលានិ បរិភោគំ ន លភន្តិ វិនស្សន្តិ, បុនទិវសាទីសុបិ តថេវាតិ, ឯវំ សោ បញ្ចាភិញ្ញតាយ ទូរម្បិ គន្ត្វា អាហរតិ, តេ បន ន ខាទន្តិ។

អថ មហាសត្តោ ចិន្តេសិ – “មាតាបិតរោ សុខុមាលា, នន្ទោ ច យានិ តានិ អបក្កានិ ទុបក្កានិ ផលាផលានិ អាហរិត្វា ខាទាបេតិ, ឯវំ សន្តេ ឥមេ ន ចិរំ បវត្តិស្សន្តិ, វារេស្សាមិ ន”ន្តិ។ អថ នំ អាមន្តេត្វា “នន្ទ, ឥតោ បដ្ឋាយ ផលាផលំ អាហរិត្វា មមាគមនំ បតិមានេហិ, ឧភោ ឯកតោវ ខាទាបេស្សាមា”តិ អាហ។ ឯវំ វុត្តេបិ អត្តនោ បុញ្ញំ បច្ចាសីសន្តោ ន តស្ស វចនមកាសិ។ មហាសត្តោ តំ ឧបដ្ឋានំ អាគតំ “ន ត្វំ បណ្ឌិតានំ វចនំ ករោសិ, អហំ ជេដ្ឋោ, មាតាបិតរោ ច មមេវ ភារោ, អហមេវ នេ បដិជគ្គិស្សាមិ, ត្វំ ឥតោ អញ្ញត្ថ យាហី”តិ តស្ស អច្ឆរំ បហរិ។

សោ តេន បណាមិតោ តត្ថ ឋាតុំ អសក្កោន្តោ តំ វន្ទិត្វា មាតាបិតូនំ តមត្ថំ អារោចេត្វា អត្តនោ បណ្ណសាលំ បវិសិត្វា កសិណំ ឱលោកេត្វា តំទិវសមេវ អដ្ឋ ច សមាបត្តិយោ បញ្ច ច អភិញ្ញាយោ និព្ពត្តេត្វា ចិន្តេសិ – “កិំ នុ ខោ អហំ សិនេរុបាទតោ រតនវាលុកំ អាហរិត្វា មម ភាតុ បណ្ណសាលបរិវេណំ អាកិរិត្វា ខមាបេស្សាមិ, ឧទាហុ អនោតត្តតោ ឧទកំ អាហរិត្វា ខមាបេស្សាមិ? អថ វា មេ ភាតា ទេវតាវសេន ខមេយ្យ, ចត្តារោ មហារាជានោ សក្កញ្ច ទេវរាជានំ អានេត្វា ខមាបេស្សាមិ, ឯវំ បន ន សោភិស្សតិ, អយំ ខោ មនោជោ ព្រហ្មទត្តរាជា សកលជម្ពុទីបេ អគ្គរាជា, តំ អាទិំ កត្វា សត្ត រាជានោ អានេត្វា ខមាបេស្សាមិ, ឯវំ សន្តេ មម ភាតុ គុណោ សកលជម្ពុទីបំ អវត្ថរិត្វា គមិស្សតិ, ចន្ទោ វិយ សូរិយោ វិយ ច បញ្ញាយិស្សតី”តិ។

សោ តាវទេវ ឥទ្ធិយា គន្ត្វា ព្រហ្មទត្តនគរេ តស្ស រញ្ញោ និវេសនទ្វារេ ឱតរិត្វា “ឯកោ តាបសោ តុម្ហេ ទដ្ឋុកាមោ”តិ រញ្ញោ អារោចាបេត្វា តេន កតោកាសោ តស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា “អហំ អត្តនោ ពលេន សកលជម្ពុទីបេ រជ្ជំ គហេត្វា តវ ទស្សាមី”តិ។ “កថំ បន តុម្ហេ ភន្តេ, សកលជម្ពុទីបេ រជ្ជំ គហេត្វា ទស្សថា”តិ? “មហារាជ, កស្សចិ វធច្ឆេទំ អកត្វា អត្តនោ ឥទ្ធិយាវ គហេត្វា ទស្សាមី”តិ មហតិយា សេនាយ សទ្ធិំ តំ អាទាយ កោសលរដ្ឋំ គន្ត្វា នគរស្ស អវិទូរេ ខន្ធាវារំ និវេសេត្វា “យុទ្ធំ វា នោ ទេតុ, វសេ វា វត្តតូ”តិ កោសលរញ្ញោ ទូតំ បាហេសិ។ តេន កុជ្ឈិត្វា យុទ្ធសជ្ជោ ហុត្វា និក្ខន្តេ សទ្ធិំ យុទ្ធេ អារទ្ធេ អត្តនោ ឥទ្ធានុភាវេន យថា ទ្វិន្នំ សេនានំ បីឡនំ ន ហោតិ, ឯវំ កត្វា យថា ច កោសលរាជា តស្ស វសេ វត្តតិ, ឯវំ វចនបដិវចនហរណេហិ សំវិទហិ។ ឯតេនុបាយេន សកលជម្ពុទីបេ រាជានោ តស្ស វសេ វត្តាបេសិ។

សោ តេន បរិតុដ្ឋោ តក្កបណ្ឌិតំ អាហ – “ភន្តេ, តុម្ហេហិ យថា មយ្ហំ បដិញ្ញាតំ, តថា កតំ, ពហូបការា មេ តុម្ហេ, កិមហំ តុម្ហាកំ ករិស្សាមិ, អហម្បិ តេ សកលជម្ពុទីបេ ឧប្បន្នរជ្ជម្បិ ទាតុំ ឥច្ឆាមិ, កិមង្គំ បន ហត្ថិអស្សរថមហិមុត្តាបវាឡរជតសុវណ្ណទាសិទាសបរិជនបរិច្ឆេទ”ន្តិ? តំ សុត្វា តក្កបណ្ឌិតោ “ន មេ តេ, មហារាជ, រជ្ជេន អត្ថោ, នាបិ ហត្ថិយានាទីហិ, អបិ ច ខោ តេ រដ្ឋេ អសុកស្មិំ នាម អស្សមេ មម មាតាបិតរោ បព្ពជិត្វា វសន្តិ។ ត្យាហំ ឧបដ្ឋហន្តោ ឯកស្មិំ អបរាធេ មម ជេដ្ឋភាតិកេន សោណបណ្ឌិតេន នាម មហេសិនា បណាមិតោ, ស្វាហំ តំ អារាធយ តស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា ខមាបេស្សាមិ, តស្ស មេ ត្វំ ខមាបនេ សហាយោ ហោហី”តិ។ រាជា “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា ចតុវីសតិអក្ខោភិណី បរិវារាយ សេនាយ បរិវុតោ ឯកសតរាជូហិ សទ្ធិំ តក្កបណ្ឌិតំ បុរក្ខត្វា តំ អស្សមបទំ បត្វា ចតុរង្គុលប្បមាណេ ឧដ្ឋិត្វា អាកាសេ ឋិតេន ការេន អភោតត្តេតោ ឧគ្គំ អាហរិត្វា បានីយំ បដិសាមេត្វា បរិវេណំ សម្មជ្ជិត្វា មាតាបិតូនំ អាសនប្បទេសេ តិណសន្ថរំ ឥសាតទិសមប្បិតំ មហាសត្តំ ឧបសង្កមិត្វា តក្កបណ្ឌិតោ តំ ខមាបេសិ។ មហាសត្តោ តក្កបណ្ឌិតំ មាតរំ បដិច្ឆាបេត្វា អត្តនា យាវជីវំ បិតរំ បដិជគ្គិ។ តេសំ បន រាជូនំ –

“អានន្ទោ ច បមោទោ ច, សទា ហសិតកីឡិតំ;

មាតរំ បរិចរិត្វាន, លទ្ធមេតំ ចិរាគតោ។

“អានន្ទោ ច បមោទោ ច, សទា ហសិតកីឡិតំ;

បិតរំ បរិចរិត្វាន, លទ្ធមេតំ ចិរាគតោ។

“ទានញ្ច បេយ្យវជ្ជញ្ច, អត្ថចរិយា ច យា ឥធ;

សមានត្តតា ច ធម្មេសុ, តត្ថ តត្ថ យថារហំ;

ឯតេ ខោ សង្គហា លោកេ, រថស្សាណីវ យាយតោ។

“ឯតេ ច សង្គហា នាស្សុ, ន មាតា បុត្តការណា;

លភេថ មានំ បូជំ វា, បិតា វា បុត្តការណា។

“យស្មា ច សង្គហា ឯតេ, សមវេក្ខន្តិ បណ្ឌិតា;

តស្មា មហត្តំ បប្បោន្តិ, បាសំសា ច ភវន្តិ តេ.

“ព្រហ្មាតិ មាតាបិតរោ, បុព្ពាចរិយាតិ វុច្ចរេ;

អាហុនេយ្យា ច បុត្តានំ, បជាយ អនុកម្បកា.

“តស្មា ហិ នេ នមស្សេយ្យ, សក្ករេយ្យ ច បណ្ឌិតោ;

អន្នេន អថ បានេន, វត្ថេន សយនេន ច;

ឧច្ឆាទនេន ន្ហាបនេន, បាទានំ ធោវនេន ច.

“តាយ នំ បារិចរិយាយ, មាតាបិតូសុ បណ្ឌិតា;

ឥធេវ នំ បសំសន្តិ, បេច្ច សគ្គេ បមោទតី”តិ. (ជា. ១.១០.១៤៩-១៥១) –

ពុទ្ធលីឡាយ ធម្មំ ទេសេសិ, តំ សុត្វា សព្វេបិ តេ រាជានោ សពលកាយា បសីទិំសុ. អថ តេ បញ្ចសុ សីលេសុ បតិដ្ឋាបេត្វា “ទានាទីសុ អប្បមត្តា ហោថា”តិ ឱវទិត្វា វិស្សជ្ជេសិ. តេ សព្វេបិ ធម្មេន រជ្ជំ ការេត្វា អាយុបរិយោសានេ ទេវនគរំ បូរយិំសុ. ពោធិសត្តោ “អជ្ជតោ បដ្ឋាយ មាតរំ បដិជគ្គាហី”តិ មាតរំ នន្ទបណ្ឌិតំ បដិច្ឆាបេត្វា អត្តនា យាវជីវំ បិតរំ បដិជគ្គិ. តេ ឧភោបិ អាយុបរិយោសានេ ព្រហ្មលោកបរាយណា អហេសុំ.

តទា មាតាបិតរោ មហារាជកុលានិ, នន្ទបណ្ឌិតោ អានន្ទត្ថេរោ, មនោជោ រាជា សារិបុត្តត្ថេរោ, ឯកសតរាជានោ អសីតិមហាថេរា ចេវ អញ្ញតរថេរា ច, ចតុវីសតិអក្ខោភណីបរិសា ពុទ្ធបរិសា, សោណបណ្ឌិតោ លោកនាថោ.

តស្ស កិញ្ចាបិ សាតិសយា នេក្ខម្មបារមី, តថាបិ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ សេសបារមិយោ ច និទ្ធារេតព្ពា. តថា អច្ចន្តមេវ កាមេសុ អនបេក្ខតា, មាតាបិតូសុ តិព្វា សគារវសប្បតិស្សតា, មាតាបិតុឧបដ្ឋានេន អតិត្តិ, សតិបិ តេសំ ឧបដ្ឋានេ សព្ពកាលំ សមាបត្តិវិហារេហិ វីតិនាមេន្តិ ឯវមាទយោ មហាសត្តស្ស គុណានុភាវា វិភាវេតព្ពាតិ.

សោណបណ្ឌិតចរិយាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

នេក្ខម្មបារមី និដ្ឋិតា។

៦។ តេមិយចរិយាវណ្ណនា

៣៥។ ឆដ្ឋេ កាសិរាជស្ស អត្រជោតិ កាសិរញ្ញោ អត្រជោ បុត្តោ យទា ហោមិ, តទា មូគបក្ខោតិ នាមេន, តេមិយោតិ វទន្តិ មន្តិ តេមិយោតិ នាមេន មូគបក្ខវតាធិដ្ឋានេន “មូគបក្ខោ”តិ មាតាបិតរោ អាទិំ កត្វា សព្វេវ មំ វទន្តីតិ សម្ពន្ធោ។ មហាសត្តស្ស ហិ ជាតទិវសេ សកលកាសិរដ្ឋេ ទេវោ វស្សិ, យស្មា ច សោ រញ្ញោ ចេវ អមច្ចាទីនញ្ច ហទយំ ឧឡារេន បីតិសិនេហេន តេមយមានោ ឧប្បន្នោ, តស្មា “តេមិយកុមារោ”តិ នាមំ អហោសិ។

៣៦។ សោឡសិត្ថិសហស្សានន្តិ សោឡសន្នំ កាសិរញ្ញោ ឥត្ថាគារសហស្សានំ ន វិជ្ជតិ បុមោតិ បុត្តោ ន លព្ភតិ។ ន កេវលញ្ច បុត្តោ ឯវ, ធីតាបិស្ស នត្ថិ ឯវ។ អហោរត្តានំ អច្ចយេន, និព្ពត្តោ អហមេកកោតិ អបុត្តកស្សេវ តស្ស រញ្ញោ ពហូនំ សំវច្ឆរានំ អតីតត្តា អនេកេសំ អហោរត្តានំ អបគមនេន សក្កទត្តិយោ អហមេកកោវ ពោធិបរិយេសនំ ចរមានោ, តទា តស្ស បុត្តោ ហុត្វា ឧប្បន្នោតិ សត្ថា វទតិ។

តត្រាយំ អនុបុព្ពិកថា – អតីតេ ពារាណសិយំ កាសិរាជា រជ្ជំ ការេសិ។ តស្ស សោឡសសហស្សា ឥត្ថិយោ អហេសុំ។ តាសុ ឯកាបិ បុត្តំ វា ធីតរំ វា ន លភតិ។ នាគរា “អម្ហាកំ រញ្ញោ វំសានុរក្ខកោ ឯកោបិ បុត្តោ នត្ថី”តិ វិប្បដិសារី ជាតា សន្និបតិត្វា រាជានំ “បុត្តំ បត្ថេហី”តិ អាហំសុ។ រាជា សោឡសសហស្សា ឥត្ថិយោ “បុត្តំ បត្ថេថា”តិ អាណាបេសិ។ តា ចន្ទាទីនំ ឧបដ្ឋានាទីនិ កត្វា បត្ថេន្តិយោបិ ន លភិំសុ។ អគ្គមហេសី បនស្ស មទ្ទរាជធីតា ចន្ទាទេវី នាម សីលសម្បន្នា អហោសិ។ រាជា “ត្វម្បិ បុត្តំ បត្ថេហី”តិ អាហ។ សា បុណ្ណមទិវសេ ឧបោសថិកា ហុត្វា អត្តនោ សីលំ អាវជ្ជេត្វា “សចាហំ អខណ្ឌសីលា, ឥមិនា មេ សច្ចេន បុត្តោ ឧប្បជ្ជតូ”តិ សច្ចកិរិយមកាសិ។ តស្សា សីលតេជេន សក្កស្ស អាសនំ ឧណ្ហាការំ ទស្សេសិ។ សក្កោ អាវជ្ជេន្តោ តំ ការណំ ញត្វា “ចន្ទាទេវិយា បុត្តបដិលាភស្ស ឧបាយំ ករិស្សាមី”តិ តស្សា អនុច្ឆវិកំ បុត្តំ ឧបធារេន្តោ ពោធិសត្តំ តាវតិំសភវនេ និព្ពត្តិត្វា តត្ថ យាវតាយុកំ ឋត្វា តតោ ចវិត្វា ឧបរិទេវលោកេ ឧប្បជ្ជិតុកាមំ ទិស្វា តស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា “សម្ម, តយិ មនុស្សលោកេ ឧប្បន្នេ បារមិយោ ច តេ បូរេស្សន្តិ, មហាជនស្ស ច វុឌ្ឍិ ភវិស្សតិ, អយំ កាសិរញ្ញោ ចន្ទា នាម អគ្គមហេសី បុត្តំ បត្ថេតិ, តស្សា កុច្ឆិយំ ឧប្បជ្ជាហី”តិ អាហ។

សោ “សាធូ”តិ បដិស្សុណិត្វា តស្សា កុច្ឆិយំ បដិសន្ធិំ គណ្ហិ។ តស្ស សហាយា បញ្ចសតា ទេវបុត្តា ខីណាយុកា ទេវលោកា ចវិត្វា តស្សេវ រញ្ញោ អមច្ចភរិយានំ កុច្ឆីសុ បដិសន្ធិំ គណ្ហិំសុ។ ទេវី គព្ភស្ស បតិដ្ឋិតភាវំ ញត្វា រញ្ញោ អារោចេសិ។ រាជា គព្ភបរិហារំ ទាបេសិ។ សា បរិបុណ្ណគព្ភា ធញ្ញបុញ្ញលក្ខណសម្បន្នំ បុត្តំ វិជាយិ។ តំទិវសមេវ អមច្ចគេហេសុ បញ្ចកុមារសតានិ វិជាយិំសុ។ ឧភយម្បិ

សុត្វា រាជា “មម បុត្តស្ស បរិវារា ហោន្តូ”តិ បញ្ច ទារកសតានិ បញ្ច ធាតិសតានិ ទាបេត្វា កុមារបសាធកានិ ច ទាបេសិ។ មហាសត្តស្ស បន អតិទីឃាទិទោសវិវជ្ជិតា អលម្ពត្ថនា មធុរថញ្ញា ចតុសដ្ឋិធាតិយោ ទត្វា មហន្តំ សក្ការំ កត្វា ចន្ទាទេវិយាបិ វរំ អទាសិ។ សា គហិតកំ កត្វា ឋបេសិ។ ទារកោ មហតា បរិវារេន វឌ្ឍតិ។ អថ នំ ឯកមាសិកំ អលង្ករិត្វា រញ្ញោ សន្តិកំ អានយិំសុ។ រាជា បិយបុត្តំ ឱលោកេត្វា អាលិង្គិត្វា អង្កេ និសីទាបេត្វា រមយមានោ និសីទិ។

១០. តស្មិំ ខណេ ចត្តារោ ចោរា អានីតា។ រាជា តេសុ ឯកស្ស សកណ្ដកាហិ កសាហិ បហារសហស្សំ អាណាបេសិ, ឯកស្ស សង្ខលិកាយ ពន្ធិត្វា ពន្ធនាគារប្បវេសនំ, ឯកស្ស សរីរេ សត្តិប្បហារទានំ, ឯកស្ស សូលេ អារោបនំ។ មហាសត្តោ បិតុ កថំ សុត្វា សំវេគប្បត្តោ ហុត្វា “អហោ មម បិតា រជ្ជំ និស្សាយ ភារិយំ និរយគាមិកម្មំ ករោតី”តិ ចិន្តេសិ។ បុនទិវសេ តំ សេតច្ឆត្តស្ស ហេដ្ឋា អលង្កតសិរិសយនេ និបជ្ជាបេសុំ។

សោ ថោកំ និទ្ទាយិត្វា បដិពុទ្ធោ អក្ខីនិ ឧម្មីលេត្វា សេតច្ឆត្តំ ឱលោកេន្តោ មហន្តំ សិរិវិភវំ បស្សិ។ អថស្ស បកតិយាបិ សំវេគប្បត្តស្ស អតិរេកតរំ ភយំ ឧប្បជ្ជិ។ សោ “កុតោ នុ ខោ អហំ ឥមំ រាជគេហំ អាគតោ”តិ ឧបធារេន្តោ ជាតិស្សរញាណេន ទេវលោកតោ អាគតភាវំ ញត្វា តតោ បរំ ឱលោកេន្តោ ឧស្សទនិរយេ បក្កភាវំ បស្សិ។ តតោ បរំ ឱលោកេន្តោ តស្មិំយេវ នគរេ រាជភាវំ បស្សិ។ អថ សោ “អហំ វីសតិវស្សានិ រជ្ជំ ការេត្វា អសីតិវស្សសហស្សានិ ឧស្សទនិរយេ បច្ចិំ, ឥទានិ បុនបិ ឥមស្មិំ ចោរគេហេ និព្វត្តោស្មិ, បិតាបិ មេ ហិយ្យោ ចតូសុ ចោរេសុ អានីតេសុ តថារូបំ ផរុសំ និរយសំវត្តនិកំ កថំ កថេសិ។ ន មេ ឥមិនា អវិជិតវិបុលិតត្វាវមេហន រជ្ជេន អត្ថោ, កថំ នុ ខោ ឥមម្ហា ចោរគេហា មុច្ចេយ្យ”ន្តិ ចិន្តេន្តោ និបជ្ជិ។ អថ នំ ឯកា ទេវធីតា “តាត តេមិយកុមារ, មា ភាយិ, តីណិ អង្គានិ អធិដ្ឋហិត្វា តវ សោត្ថិ ភវិស្សតី”តិ សមស្សាសេសិ។ តំ សុត្វា មហាសត្តោ រជ្ជសង្ខាតា អនត្ថតោ មុច្ចិតុកាមោ សោឡសសំវច្ឆរានិ តីណិ អង្គានិ អធិដ្ឋានវសេន អធិដ្ឋហិ។ តេន វុត្តំ “កិច្ចាលង្កំ បិយំ បុត្ត”ន្តិអាទិ។

តត្ថ កិច្ចាលង្កន្តិ កិច្ឆេន កសិរេន ចិរកាលបត្ថនាយ លទ្ធំ។ អភិជាតន្តិ ជាតិសម្បន្នំ។ កាយជុតិយា ចេវ ញាណជុតិយា ច សមន្នាគតត្តា ជុតិន្ធរំ។ សេតច្ឆត្តំ ធារយិត្វាន, សយនេ បោសេតិ មំ បិតាតិ បិតា មេ កាសិរាជា “មា នំ កុមារំ រជោ វា ឧស្សាវោ វា”តិ ជាតកាលតោ បដ្ឋាយ សេតច្ឆត្តស្ស ហេដ្ឋា សិរិសយនេ សយាបេត្វា មហន្តេន បរិវារេន មំ បោសេតិ។

១១. និទ្ទាយមានោ សយនវរេ បពុជ្ឈិត្វា អហំ ឱលោកេន្តោ បណ្ឌរំ សេតច្ឆត្តំ អទ្ទសំ។ យេនាហំ និរយំ គតោតិ យេន សេតច្ឆត្តេន តតោ តតិយេ អត្តភាវេ អហំ និរយំ គតោ, សេតច្ឆត្តសីសេន រជ្ជំ វទតិ។

១២. សហ ទិដ្ឋស្ស មេ ឆត្តន្តិ តំ សេតច្ឆត្តំ ទិដ្ឋស្ស ទិដ្ឋវតោ មេ សហ តេន ទស្សនេន, ទស្សនសមកាលមេវាតិ អត្ថោ។ តាសោ ឧប្បជ្ជិ ភេរវោតិ សុបរិវិទិតាទីនវត្តា ភយានកោ ចិត្តុត្រាសោ ឧប្បជ្ជិ។ វិនិច្ឆយំ សមាបន្នោ, កថាហំ ឥមំ មុញ្ចិស្សន្តិ កថំ នុ ខោ អហំ ឥមំ រជ្ជំ កាឡកណ្ណិំ មុញ្ចេយ្យន្តិ ឯវំ វិចារណំ អាបជ្ជិំ។

៣៦៎ បុត្តបារលើហិតា យឃ្លុត្តិ បុរេត្ត ឲ្យកស៊ិ អត្តកាធេច យយ យាត្យក្ខតបុត្តា ពស៊ិ លេត្ត អឌិចត្តា ឌេចតា យឃ្យអត្តកាយិតិ ហិរេតបិតិ៍ បរា យំ ឌិប្បាភ ក្យក្លិតំ, ពីឃុ ផារេតឃុ ឃោឌឃីតិ បរា ឌេចតា យំ ពឆា ឆេរេតាក្យរេក្លត ក្យក្លិតំ ឌិប្បា យ្យកបក្លូពឌិរកាចបក្លារេពឃុ ពីឃុ រឌ្ឌក្យក្លូរេតា តិក្លូយតការលោឃុ ឃោរឌេបិ៍

៣៧៎ បហ្លិត្ថយត្តិ បហ្លិត្ថិ, អឃរេច ចា ឋិរេធា៍ យា ចិកាចឃាតិ យា បកាឆេហិ៍ ខាលយរេតាតិ ខារេលិតិ ខារេតា៍ បរេត្ថាតិ បកឆេលិ អត្តាឌរេតា ឆេច ខាហិឌរេតា ច៍ ខ្លចិតាឃត្យតិ តីហរឆេតំ កាព្យអកក្លិត្តិ អចឌាតាត្យ៍ ឲចំ ពច អត្តា កចិឃ្យតីតិ ឲចំ ឃឆាក្យត្តភឃេត អចឌាតិពត្តកាធេច បតិ ត្យឃ្យរេកហរេតា តិក្លូយតេត ហិតំ ឋិរយិបរិប្បុរលំ កចិឃ្យតិ៍

៣៨៎ រេតតំចចតត្តិ រេត ឲតំ តីលិ អក្កាតិ អឌិដ្ឋាហីតិ ចចតំ៍ អត្តកាយាបិ រេយ អយ្យាតិ អយ្យ ឌេចរេត, យយ អត្តកាយា អបិ៍ ហិតកាយាតិ ពឃ្យច បរិឃាឃចចតំ៍ អត្តាតិ ចា ឲត្ត ឃុចំ រេចឌិពត្តា៍ ហិតត្តិ ពឃ្យ ការលាក្សតំ បុត្តា៍

៣៩៎ បាកេរច ឆលំ លកិត្តិ ឆោរេកហ ចតាហំ ឌារេតា, អហុ រេយ យហាចតាភតាតិ ឃោកបាកេរ ខ្លឃីឌត្តា ពឃ្យា ឌេចតាឃ អហំ ចចតំ ឃុត្តា បាកេរ ខ្លឃីឌត្តា ចិឃ ឆលំ បតិដ្ឋិ អលកិ, រឌ្ឌក្យលរេតា តិក្លូយរេតាបិឃំ អលកិត្តិ អត្តា៍ ពឃោ អក្កា អឌិដ្ឋហិត្តិ ឃាច រេកហរេតា តិក្លូយិ, តាច តីលិ អក្កាតិ ការលាតិ អឌិដ្ឋហិ៍

៣លិ៍ ខ្លឌាតិ តាតិ បក្បុរេតា ឌឃ្យត្យំ “យ្យរេកា អរេហាបិ”ត្តិ កាឆយាហ៍ ពត្ត បរេក្លាតិ បីធបប្បិ៍ ឃបំ ឃុចិរេត្តាឃ្យរេយច៍

ឲចំ បត យហាបត្ត ឌេចតាឃ ឌិត្តតឃេ ផត្តា ឌាពចឃ្យរេតា បដ្ឋាឃ យ្យកាឌិកាធេចត អត្តាតំ ឌឃ្យត្ត យាតាបិពរេរា ឆាតិអាឌឃោ ច “យ្យកាតំ ហត្យបរិឃោឃបាតំ តាយ ឲចរុប៉ំ ត រេហាតិ, ខាឌិរាតំ កល្លូឃោតំ តាយ ឲចរុប៉ំ ត រេហាតិ, បីធបប្បីតំ ហត្តបិឌា តាយ ឲចរុបិ ត រេហាត្តិ, កចិពត្តរេយត្ត ការលោត, ឌីយំបិឃ្យាយ ត”ត្តិ ចិរេត្តត្តា “លីរេត តាច ឌីយំបិឃ្យាយា”តិ បកលឌិចបំ លីរំ ត ឌេត្តិ៍ ឃោ ឃុឃ្យត្តាបិ លីរត្តាឃ បត្ថិ ត កេរាតិ៍

អឆឃ្យ យាតា “បុរេត្តា រេយ លារេតា, លីរយឃ្យ ឌេឆា”តិ លីរំ ឌារេបបិ៍ ឲចំ អត្តរត្តរា លីរំ អឌត្តា ឲកបំចត្ថរំ ឌីយំបត្តាបិ អត្តរំ ត បឃ្យិឃុ៍ ពរេតា “ក្យយារកា តាយ ប្បុចលឌ្ឌកំ បិឃាឃត្តិ, ឞលិឞលំ បិឃាឃត្តិ, កីព្យអតកល្លកំ បិឃាឃត្តិ, រេកាឌតំ បិឃាឃត្តិ”តិ តាតិ តាតិ បរេលិកតីឃាតិ ប្លូបរេតត្តា ឌីយំបតចរេបត បរេលិរេកត្តា ឃាច បត្យាចឃ្យកាលិ អត្តរំ ត បឃ្យិឃុ៍ អឆ តំ “ឌារកា តាយ អក្កិរេតា កាឃត្តិ, យត្តហត្តិរេតា កាឃត្តិ, បប្បរេតា កាឃត្តិ, ប្លូក្លិត្តាបិកបុរិបរេតា កាឃត្តិ, រេពហិ ឌីយំបិឃ្យាយា”តិ ឃឆា រេពហិឃ្យ អតរេត្តា ត ឌាឃតិ, ពឆា បុរិយរេយច បំចិឌហិត្តា អតិកឃាតកាការេត ប្លូបកត្ថរេត្ត ការេរឃុ៍

មហាសត្តោ និរយភយំ អាវជ្ជេន្តោ “ខ្ពេតា សតក្យេណភ សហស្សក្យេណភ សតសហស្សក្យេណភ និរយេ ភាយិតព្វោ”តិ និច្ចលោវ អហោសិ។ ឯវម្បិ ចិរំ សិក្ខា អត្តនោ ត បស្សន្តា បុន “ទាវេកា ភាវ សមញ្ញត្តិកា ហោត្តី”តិ សមញ្ញ កាវេត្វាបិ មហាសត្តំ សាលិយា បរិក្ខិបិត្វា

អជានន្តស្សេវ ចត្តសុ បស្សេសុ សប្ដសន្ដេហិ ធេនិសន្ដេហិ ច សហសា ឯកនិក្ខាទំ ការេត្វាបិ អគ្គិការេ ឈរេហិ ចិបំ ឧបនេត្វា សហសា

អាលោកំ ទស្សេត្វាបិ សកលសរីរំ ផាណិតេន មក្ខេត្វា ពហុមក្ខិកេ ថានេ និបជ្ជាបេត្វាបិ ត្យាបនានិនិ អកត្វា ឧច្ចារបស្សាវមត្ថកេ និបន្នំ

អត្ត្យបក្ខិត្វាបិ តត្ថ ច បលិបន្នំ សយមានំ បរិហាសេហិ អក្កោសនេហិ ច ឈរេត្វាបិ មេហជ្ជាមង្គោ អក្កិកបល្លំ កត្វា ឧល្យាមត្ថានមត

បីឡុឯត្វាបីតិ ឯវំ នានាវិធេហិ ឧបាយេហិ ចិរំសន្តាបិស្ស អត្តនោ ត បស្សិំសុ។

មហាសត្តោ ហិ សព្ពត្ថ និរយភយមេវ អាវជ្ជេន្តោ អធិដ្ឋានំ អភិរោបេន្តោ និច្ចលោវ អហោសិ។ ឯវំ បន្នរសវស្សានិ ចិរំសិត្វា អថ

សោឡសវស្សកាលេ “បីឋសប្បិនោ វា ហោន្តុ មូគពធិរា វា វឌ្ឍិតេសុ អវឌ្ឍន្តា ទុស្សិតេសុ អទុស្សន្តា ភាវ តត្ថិតិ នានាកាតិស្ស

បច្ចុបដ្ឋបេត្វា ចិរំសិស្សាមា”តិ កុមារំ ករណ្ឌកេ ត្យាបេត្វា ទេវបុត្តំ វិយ អលង្ករិត្វា ទេវវិមានកប្បំ បុប្បគន្ធាទិយានិហិ

ឯកាទេវបទេវាំ បរិវារំ អាទេរាបេត្វា ឧត្តមរូបធរា កាចវិលាសសម្បន្នា ទេវច្ឆរាបដិភាគា ឥត្ថិយោ ឧបដ្ឋេបសុំ – “កុច្ឆ តច្ចានិហិ

កុមារំ អភិរមាបេថា”តិ។ តា ឧបកត្វា តថា ការុំ វាយមិំសុ។ សោ ញាណេន សម្បត្តិវាយ “ឥមា មេ សរីរសម្បស្សំ មា វិន្ទិំសូ”តិ

អស្សាសបស្សាសេ និរុន្ធិ។ តា តស្ស សរីរសម្បស្សំ អវិន្ទន្តិយោ “ថទ្ធសរីរោ ឯស, ភាវំ មនុស្សោ, យក្ខោ ភវិស្សតី”តិ បក្កមិំសុ។

ឯវំ សោឡសវស្សានិ សោឡសហិ មហាចិរំសាហិ អនេកាហិ ច ខុទ្ទកចិរំសាហិ បរិក្ខិត្វាំ អសក្កុណិត្វា មាតាបិតរោ “តាត,

តេមិយកុមារ, មយំ តវ អមូគាទិភាវំ ជានាម, ន ហិ តេសំ ឯវរូបានិ មុខកណ្ណនាសាបិធានានិ ហោន្តិ, ត្វំ អម្ហេហិ បត្ថេត្វា លទ្ធបុត្តកោ,

មា នោ នាសេហិ, សកលជម្ពុទីបេ រាជូនំ សន្តិកា ករហតោ មោចេហី”តិ សហ ចិរំ ចិរុត្តា អនេកវារំ យាចិំសុ។ សោ តេហិ ឯវំ

យាចិយមានោបិ អសុណន្តោ វិយ ហុត្វា និបជ្ជិ។

ឋបិ អថ រាជា មហាសត្តស្ស ឧក្កា បិតេ កណ្ណមាសេត ខិចិប្បាគកា ច ហត្ថេ គុយ្ហលេហិ បុរិសេហិ ចិរំសាបេត្វា “មយិបិ អបីឋសប្បិអាទិនំ

វិយស្ស បិតាទយោ, តថាបិ អយំ បីឋសប្បិ មូគពធិរោ មន្តោ, ព្រាហ្មណេ លក្ខណកុសលេ ព្រាហ្មណេ បក្កោស ចសន្ដិ តយោ អន្តរាយា

បញ្ញាយន្តិ ជីវិតស្ស វា ឆត្តស្ស វា មហេសិយា វា”តិ លក្ខណបាឋកេហិ ព្រាហ្មណេហិ ពុទ្ធានិ កថិតំ។ ខាតវិចរេ បត “តុម្ហាកំ

ទោមនស្សបរិហរណត្ថំ ‘ធញ្ញាបុញ្ញលក្ខណោ’តិ វុត្តន្តិ អមច្ចេហិ អារោចិតំ សុត្វា អន្តរាយភយេន ភីតោ “កុច្ឆ តំ អមង្គលរថេ

និបជ្ជាបេត្វា បច្ឆិមទ្វារេន និហរាបេត្វា អាមកសុសានេ និខណថា”តិ អាណាបេសិ។ តំ សុត្វា មហាសត្តោ ហដ្ឋោ ឧទគ្គោ អហោសិ –

“ចិរស្សំ វត មេ មនោរថោ មត្ថកំ បាបុណិស្សតី”តិ។ តេន វុត្តំ “តតោ មេ ហត្ថបិតេ ចា”តិអាទិ។

តត្ថ មន្តិយាតិ មន្តេត្វេន ចិរំសិត្វា។ អត្ថុតត្តិ ហត្ថានិហិ អភិកលតំ។ និក្ខិបុត្តិ “ឯវំ អត្ថាចមេថាបិ សមាគោ មូគាទិ វិយ

ជិស្សមានោ “រជ្ជ ការេតុំ អភព្វោ, កាឡកណ្ណិបុរិសោ អយ”ន្តិ ករហិំសុ។ “និក្ខិបុ”ន្តិបិ បាឋោ, ចជិំសូតិ អត្ថោ។

ວຣໍ. ລທ຺ຘໍ ອນຸເມາທີຍຸຕ຺ຕິ ຣາຊງ຺ຄຓສ຺ສຕ຺ຕໍ ອາຄຕາ ສເພ຺ພປິ ຊນປທວາສິເນາ ເສນາປຕິປຸເຣາຫິຕປ຺ປມຸຂາ ຣາຊປຸຣິສາ ເຈວ ສເພ຺ພປິ ໂກມຍາ ສມາຄຈ຺ຉິຕ຺ວາ ຫຸຕ຺ວາ ອນ຺ຕຣາຍປຣິຫຣຓຕ຺ຖໍ ຣເຎ຺ຎາ ອາຓຕ຺ຕາ ສຸປິນໍ ນິລລາຕເວເສນ ມມ ລທ຺ຘໍ ມຸຓເສ຺ຎາຖໍ ອກຕ຺ວາ ອທິມຸຓກາເລນ ສາທຸ ສຸຖຸ ຎາຓໍ ຄຕ຺ຕ຺ຕາເມວາຕີ ອນຸເມາທິໍສຸ.

໙໐. ເສາ ເຍ ອເທ຺ຘາ ສມິຊ຺ຌາຕີ ຍສ຺ສຕ຺ຕາຍ ຍຕຕ຺ຖໍ ຕເວາ ມູກາທີກາວາທິຏ຺ຐາເນ ເສເນ ຄຸຓ຺ຓເຣຈເຣຓ ທິຏ຺ຐໍ ຈຣິຕໍ, ເສາ ອເທ຺ຘາ ມມ ສມິຊ຺ຌຕີ. ເຕນໍ ມມ ມາຕາປິຕູອາທີນໍ ມຕີ ອຘິປ຺ປາຍໍ ສຸຕ຺ວາ ເສາ ອຫໍ ມມ ອຘິປ຺ປາຍສມິຊ຺ຌເນນ ຫເຏ຺ຐາ ອນຸປທາເຣຕ຺ວາ ສຸປິນໍ ນິລລນານຸຊານເນນ ນິຈ຺ຈຸຍານເສາຈ ອເຫາສິຕ຺ຕິ ວຈນເສເນ ສເຏ຺ຐເສາ ເວທິຕເພ຺ພາ.

໙໑. ເອວໍ ກຸມາຣສ຺ສ ສຸປິນໍ ນິລລາເນ ຣເຎ຺ຎາ ອາລາເຕ຺ຕ ວທ຺ຘາເຣຕິ ຕໍ ປວຕ຺ຕິໍ ສຸຕ຺ວາ ຣາຊາຕໍ ອຸປສງ຺ກມິຕ຺ວາ, “ເທວ, ຕຸເມ຺ຫຫິ ມຍ຺ຫໍ ວເຣາ ທິເນ຺ຓາ, ມຍາ ຈ ຄຫິຕເກາ ກຕ຺ວາ ຉປິເຕາ, ຕໍ ເມ ທາເນາຕິ ເທຖາ”ຕິ. “ຄຓ຺ຫເທວີ”ຕິ. “ປຸຕ຺ຕສ຺ສ ເມ ຣຊ຺ຊໍ ເທຖາ”ຕິ. “ປຸເຕ຺ຕ ເຕ ກາຍອກລ຺ຫິ, ນ ສກ຺ກາ ທາຕຸ”ນ຺ຕິ. “ເຍນ ຫິ, ເທວ, ຍາວຊີວໍ ອເທເນ຺ຕ ສຕ຺ຕ ວສ຺ສານິ ເທຖາ”ຕິ. “ຕຍິ ນ ສກ຺ກາ”ຕິ. “ຉ ວສ຺ສານິ, ປຎ຺ຈຕ຺ຕາຣິຕີນິເທ຺ວເກ ວສ຺ສໍ, ສຕ຺ຕ ມາເສ, ຉປຎ຺ຈຕ຺ຕາເຣາຕເຍາເທ຺ວເກ ມາສໍອຑ຺ຒມາສໍສຕ຺ຕາຫໍ ເທຖາ”ຕິ. ສາທຸ ຄຓ຺ຫາຕິ.

ສາ ປຸຕ຺ຕໍ ອລງ຺ກາຣາເປຕ຺ວາ “ເທວີມກຸມາຣສ຺ສ ຣຊ຺ຊໍ ທິນ຺ນ”ນ຺ຕິ ນຄເຣ ເພຣິໍ ຈຣາເປຕ຺ວາ ນຄຣໍ ອລງ຺ກາຣາເປຕ຺ວາ ປຸຕ຺ຕໍ ຫຕ຺ຖິກ຺ຂເນ຺ຘ ອາເຣາເປຕ຺ວາ ເສຕຈ຺ຉຕ຺ຕໍ ມຕ຺ຖເກ ກາຣາເປຕ຺ວາ ນຄຣໍ ປທກ຺ຂິຓໍ ກຕ຺ວາ ອາຄຕໍ ອລງ຺ກຕສິຣິສຍເນ ນິປຊ຺ຊາເປຕ຺ວາ ສພ຺ພຣຕ຺ຕິໍ ຍາຈິ – “ຕາຕ ເຕມິຍ, ຕໍ ນິສ຺ສາຍ ເສາຬສ ວສ຺ສານິ ນິທ຺ທໍ ອລພິຕ຺ວາ ເຣາທມານາຍ ເມ ອກ຺ຂີນິ ອຸປ຺ປກ຺ການິ, ເສາເກນ ຫທຍໍ ພິຊ຺ຊຕິ ວິຍ, ຕວ ອປີຐສປ຺ປິອາທິກາພໍ ຊານາມິ, ມາ ມໍ ອນາຖໍ ກຣີ”ຕິ. ອິມິນາ ນິຍາເມນ ຉ ທິວເສ ຍາຈິ. ຉເຏ຺ຐ ທິວເສ ຣາຊາ ສຸນນ຺ທໍ ນາມ ສາຣຖິໍ ປກ຺ເກາສາເປຕ຺ວາ “ສ຺ເວ ປາເຕາວ ອວມງ຺ຄລຣເຖ ກຸມາຣໍ ນິປຊ຺ຊາເປຕ຺ວາ ອາມກສຸສາເນ ສຸປິນໍ ນິລລິຕ຺ວາ ປຈ຺ຉິມທ຺ວາເຣນ ນີຫຣິຕ຺ວາ ອາມກສຸສາເນ ສຸປິນໍ ຂນິຕ຺ວາ ນິກ຺ຂຓາຫີ”ຕິ ອາຫ. ຕໍ ສຸຕ຺ວາ ເທວີ “ຕາຕ, ກາສິຣາຊາ ຕໍ ສ຺ເວ ອາມກສຸສາເນ ນິລລິຕຸໍ ອາຓາເປສິ. ສ຺ເວ ມເຣຓໍ ປາປຸຓິສ຺ສຕີ”ຕິ ອາຫ.

ມຫາສເຕ຺ຕາ ຕໍ ສຸຕ຺ວາ “ເຕມິຍ, ເສາຬສ ວສ຺ສານິ ຕຍາ ກເຕາ ວາຍາເມາ ມຕ຺ຖກໍ ປເຕ຺ຕາ”ຕິ ຫເຏ຺ຐາ ອຸທເຄ຺ຄາ ອເຫາສິ. ມາຕຸຍາ ປນສ຺ສ ຫທຍໍ ພິຊ຺ຊນາກາຣໍ ວິຍ ອເຫາສິ. ອຖ ຕສ຺ສາ ຣຕ຺ຕິຍາ ອເຈ຺ຈເຍນ ປາເຕາວ ສາຣຖິ ຣຖໍ ອາທາຍ ທ຺ວາເຣ ຐເປຕ຺ວາ ສິຣິຄພ຺ພໍ ປວິສິຕ຺ວາ “ເທວີ, ມາ ມຍ຺ຫໍ ກຸຊ຺ຌິ, ຣເຎ຺ຎາ ອາຓາ”ຕິ ປຸຕ຺ຕໍ ອາລິງ຺ຄິຕ຺ວາ ນິປນ຺ນໍ ເທວີໍ ປິຏ຺ຐິຫເຕ຺ຖນ ອປເນຕ຺ວາ ກຸມາຣໍ ອຸກ຺ຂິປິຕ຺ວາ ປາສາທາ ໂອຕຣິ. ເທວີ ອຸຣໍ ປຫຣິຕ຺ວາ ມຫາສເທ຺ທນ ປຣິເທວິຕ຺ວາ ມຫາຕເລ ໂອຫີຍິ.

ອຖ ນໍ ມຫາສເຕ຺ຕາ ໂອເລາເກຕ຺ວາ “ມຍິ ອກເຖເນ຺ຕ ມາຕຸ ເສາເກາ ພລວາ ພວິສ຺ສຕີ”ຕິ ກເຖຕຸກາເມາ ຫຸຕ຺ວາປິ “ສເຈ ກເຖສ຺ສາມິ ເສາຬສ ວສ຺ສານິ ກເຕາ ວາຍາເມາ ເມາເຄາ ພວິສ຺ສຕິ, ອກເຖເນ຺ຕາ ປນາຫໍ ອຕ຺ຕເນາ ຈ ມາຕາປິຕູນັ຺ຎ ປຈ຺ຈເຍາ ພວິສ຺ສາມີ”ຕິ ອຘິວາເສສິ. ສາຣຖິ “ມຫາສຕ຺ຕໍ ຣຖໍ ອາເຣາເປຕ຺ວາ ປຈ຺ຉິມທ຺ວາຣາພິມຸຂໍ ຣຖໍ ເປເສສ຺ສາມີ”ຕິ ປາຈີນທ຺ວາຣາພິມຸຂໍ ເປເສສິ. ຣເຖາ ນຄຣາ ນິກ຺ຂມິຕ຺ວາ ເທວຕານຸພາເວນ ຕິເຍາຊນຏ຺ຐານໍ ຄເຕາ. ມຫາສເຕ຺ຕາ ສຸຂຕາຍ ຕຸຏ຺ຐິເຕ຺ຕາ ອເຫາສິ. ຕຕ຺ຖ ວນສຓ຺ເຑາ ສາຣຖິສ຺ສ ອາມກສຸສານໍ

ᩅᩥᨿ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᩈᩥ. ᩈᩮᩣ “ᨻᩣᩃᩴ ᨠᩣᩊᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩁ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩁᨳᩴ ᩏᨠ᩠ᨠᨾᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨸᩔᩮ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᨳᩣ ᩒᩁᩩᨿ᩠ᩉ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᩣᨽᩁᨱᨽᨱ᩠ᨯᩴ ᩒᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᨱ᩠ᨯᩥᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩩᨴᩣᩃᩴ ᩋᩣᨴᩣᨿ ᩋᩅᩥᨴᩪᩁᩮ ᩋᩣᩅᩣᨭᩴ ᨡᨱᩥᨲᩩᩴ ᩋᩣᩁᨽᩥ. ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨶ᩠ᩉᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩩᩃᩥᨾ᩠ᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ.

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶ᩠ᩉᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣᩊᩈᩉᩥ ᨣᨶ᩠ᨵᩮᩣᨴᨠᨥᨭᩮᩉᩥ ᨶ᩠ᩉᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ. ᩋᨶᩩᩃᩥᨾ᩠ᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩈᩩᩁᨽᩥᩅᩥᩃᩮᨸᨶᩮᨶ ᩅᩥᩃᩥᨾ᩠ᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ. ᩅᩮᨮᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩣᨩᩅᩮᨮᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᩈᩥᩁᩣᨩᩪᨶᩴ ᨸᩅᩮᨱᩥᨿᩣᨣᨲᩴ ᩁᩣᨩᨾᨠᩩᨭᩴ ᩈᩦᩈᩮ ᨸᨭᩥᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ. ᩋᨽᩥᩈᩥᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩁᩣᨩᨠᩩᩃᩮ ᩁᩣᨩᩣᨽᩥᩈᩮᨠᩅᩥᨵᩣᨶᩮᨶ ᩋᨽᩥᩈᩥᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ. ᨨᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨠᩣᩁᩮᩈᩩᩴ ᨸᩩᩁᩴ ᨸᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩮᨲᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨵᩣᩁᩥᨿᨾᩣᨶᩮᨶ ᨿᩴ ᨶᨣᩁᩴ ᨸᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩴ ᨠᩣᩁᩮᩈᩩᩴ.

᪑᪕. ᩈᨲ᩠ᨲᩣᩉᩴ ᨵᩣᩁᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᨿᩣᨧᩥᨲᩴ ᨴᩮᩅᩥᨿᩣ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩅᩁᩅᩈᩮᨶ ᩃᨴ᩠ᨵᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᩉᩴ ᨾᨾ ᩈᩮᨲᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᩴ ᨵᩣᩁᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ. ᩏᨣ᩠ᨣᨲᩮ ᩁᩅᩥᨾᨱ᩠ᨯᩃᩮᨲᩥ ᨲᨲᩮᩣ ᨸᩩᨶᨴᩥᩅᩈᩮ ᩈᩪᩁᩥᨿᨾᨱ᩠ᨯᩃᩮ ᩏᨣ᩠ᨣᨲᨾᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩅᨾᨦ᩠ᨣᩃᩁᨳᩮᨶ ᨿᩴ ᨶᨣᩁᨲᩮᩣ ᨶᩦᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩪᨾᩥᩴ ᨶᩥᨡᩣᨲᩩᩴ ᩈᩣᩁᨳᩥ ᩈᩩᨶᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩅᨶᨾᩩᨸᩣᨣᨾᩥ.

᪑᪖. ᩈᨩ᩠ᨩᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨶᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᩔᩴ, ᨿᩩᨣᩮ ᨿᩮᩣᨩᩥᨲᩔᩴ ᨾᨾ ᩁᨳᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨲᩮᩣ ᩏᨠ᩠ᨠᨾᩣᨸᨶᩅᩈᩮᨶ ᩑᨠᩮᩣᨠᩣᩈᩮ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ. ᩉᨲ᩠ᨳᨾᩩᨧ᩠ᨧᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩉᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᩁᨳᨸᩣᨩᨶᨲᩮᩣ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩉᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩋᨳ ᩅᩤ ᩉᨲ᩠ᨳᨾᩩᨧ᩠ᨧᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩉᨲ᩠ᨳᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᨾ ᩉᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨠᩣᩈᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩅᩣᨭᩴ. ᨶᩥᨡᩣᨲᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨡᨱᩥᨲᩩᩴ.

᪑᪗-᪑᪘. ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨲᩥ ᨿᨴᨲ᩠ᨳᩴ ᨾᨿᩣ ᩈᩮᩣᩊᩈ ᩅᩔᩣᨶᩥ ᨾᩪᨣᩅᨲᩣᨴᩥᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨠᩁᨧᩁᩥᨿᩣ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ, ᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨾᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᨾᩣᩉ.

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨩ᩠ᨩᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᩅᩥᨵᨠᩣᩁᨱᩣᨲᩥ ᨨᨻ᩠ᨻᩔᩥᨠᨠᩣᩃᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨿᩣᩅ ᩈᩮᩣᩊᩈᩅᩔᩣ ᨨᨸ᩠ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈᩣᨴᩦᩉᩥ ᩅᩥᩅᩥᨵᩮᩉᩥ ᨶᩣᨶᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨠᩣᩁᨱᩮᩉᩥ ᨲᨩ᩠ᨩᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᩮᨶ ᩅᩥᩉᩮᨮᩥᨿᨾᩣᨶᩮᩣ. ᩈᩮᩈᩴ ᩈᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨾᩮᩅ.

ᩋᨳ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩩᨶᨶ᩠ᨴᩮ ᨠᩣᩈᩩᩴ ᨡᨱᨶ᩠ᨲᩮ “ᩋᨿᩴ ᨾᩮ ᩅᩣᨿᩣᨾᨠᩣᩃᩮᩣ”ᨲᩥ ᩏᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᨸᩣᨴᩮ ᩈᨾ᩠ᨻᩣᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᨳᩣ ᩒᨲᩁᩥᨲᩩᩴ ᨾᩮ ᨻᩃᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩈᩥ. ᨲᩣᩅᨴᩮᩅᩔ ᨸᩥᨭ᩠ᨮᩥᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩅᩣᨲᨸᩩᨱ᩠ᨱᨽᩈ᩠ᨲᨧᨾ᩠ᨾᩴ ᩅᩥᨿ ᩏᨣ᩠ᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᨳᩔ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩉᨧ᩠ᨧ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩈᩥ. ᩈᩮᩣ ᩒᨲᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨲᩥᨸᨿᩮ ᩅᩣᩁᩮ ᩋᨸᩁᩣᨸᩁᩴ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨿᩮᩣᨩᨶᩈᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨣᨶ᩠ᨲᩩᩴ ᨾᩮ ᨻᩃᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᨳᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨶ᩠ᨲᩮ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩩᨾᩣᩁᨠᩣᨶᩴ ᨠᩦᩊᨶᨿᩣᨶᨠᩴ ᩅᩥᨿ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᩈᨧᩮ ᩈᩣᩁᨳᩥ ᨾᨿᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨸᨭᩥᩅᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᩮᨿ᩠ᨿ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨾᩮ ᨸᨭᩥᩅᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᩥᨲᩩᩴ ᨻᩃ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩈᩣᨵᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩈᩥ. ᨲᨦ᩠ᨡᨱᩮᨿᩮᩅ ᩈᨠ᩠ᨠᩔ ᨽᩅᨶᩴ ᩏᨱ᩠ᩉᩣᨠᩣᩁᩴ ᨴᩔᩮᩈᩥ. ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨲᩴ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩔᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᩣᨱᩣᨸᩮᩈᩥ – “ᨣᨧ᩠ᨨ ᨠᩣᩈᩥᩁᩣᨩᨸᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᩁᩮᩣᩉᩦ”ᨲᩥ. ᩈᩮᩣ “ᩈᩣᨵᩪ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩮᩉᩥ ᨧ ᨾᩣᨶᩩᩈᨠᩮᩉᩥ ᨧ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᩈᨠ᩠ᨠᩴ ᩅᩥᨿ ᨲᩴ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᩁᩥ. ᩈᩮᩣ ᨴᩮᩅᩁᩣᨩᩃᩦᩊ᩠ᩉᩣᨿ ᩈᩣᩁᨳᩥᩔ ᨡᨱᨶᩮᩣᨠᩣᩈᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩅᩣᨭᨲᩦᩁᩮ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ –

“ᨠᩥᨶ᩠ᨶᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩁᨾᩣᨶᩮᩣᩅ, ᨠᩣᩈᩩᩴ ᨡᨱᩈᩥ ᩈᩣᩁᨳᩥ;

បុដ្ឋោ វេ សយំ អក្ខាហិ, កិំ កាហសិ ករិស្សសី”តិ៑ (ជា៑ ១៑១១៑១) –

អាហ៑

តេន វុឌ្ឍិ អភោភាលិកេត្វាច –

“វេន្ទា យុវកោ ច បេក្ខា ច, បុត្តា ឌាតោ អនេចតយោ;

សោយិត្រេន្ទា សយេន្ទិដ្ឋា, បុត្តំ វេ និលហំ ចេត”តិ៑ (ជា៑ ១៑១១៑៣) –

ចុត្តំ យហាសត្តា –

“ន ពាឈិទោ ន យុកោឃ្វិ, ន បេក្ខា ន ច ឋិកេលិ;

អឈយ្ញុំ សារឌិ កឃិទា, យំ ទេ ត្វំ និលហំ ចេត៑

“ក្លាទ្វ ពាលិហ្យា វេ បឃ្សុ, ការិតព្វា ឃុណោហិ វេ;

អឈយ្ញុំ សារឌិ កឃិទា, យំ ទេ ត្វំ និលហំ ចេត”តិ៑ (ជា៑ ១៑១១៑៤-៥) –

ចត្វា បុន តេន អាចារលលាត់ បហាឃ វុឌ្ឍិ ឌូលិកេត្វា តស្ស ទ្វបសយត្តិ ឌិស្វា “យតុស្សោ ចា ទេទោ ចា”តិ អនាគតេត្តន –

“ទេចតា ត្វមិ កន្ទត្តា, អទ្វ សក្កា បុរិន្ទទោ;

កោ ចា ត្វំ កស្ស ចា បុត្តា, កធំ ឌានេមុ តំ យឃ”ត្តិ៑ (ជា៑ ១៑១១៑៦) –

ចុត្ត –

“នបិស្រងវោ ន ពណ្ឌោ, នាបិ សក្កោ បុរិក្ខនោ;

កាសិរញ្ញោ អហំ បុត្តោ, យំ កាសុយា និខញ្ញសិ។

“តស្ស រញ្ញោ អហំ បុត្តោ, យំ ត្វំ សម្មូបជីវសិ;

អធម្មំ សារថិ កយិរា, យំ មេ ត្វំ និខណំ វនេ។

“យស្ស រុក្ខស្ស ឆាយាយ, និសីទេយ្យ សយេយ្យ វា;

ន តស្ស សាខំ ភញ្ជេយ្យ, មិត្តទុព្ភោ ហិ បាបកោ។

“យថា រុក្ខោ តថា រាជា, យថា សាខា តថា អហំ;

យថា ឆាយូបគោ បោសោ, ឯវំ ត្វមសិ សារថិ;

អធម្មំ សារថិ កយិរា, យំ មេ ត្វំ និខណំ វនេ”តិ។ (ជា. ២.២២.៨-១១) –

អាទិនា នយេន ធម្មំ ទេសេត្វា តេន និវត្តនត្ថំ យាចិតោ អនិវត្តនការណំ បព្ពជ្ជាលក្ខំ តស្ស ច ហេតុ និរយភយាទិកំ អតីតភវេ អត្តនោ បវត្តិំ វិត្ថារេន កថេត្វា តាយ ធម្មកថាយ តាយ ច បដិបត្តិយា តស្មិំ បព្ពជិតុកាមេ ជាតេ រញ្ញា វុត្តំ –

“រថំ និយ្យាតយិត្វាន, អនណោ ឯហិ សារថិ;

អនណស្ស ហិ បព្ពជ្ជា, ឯតំ ឥសីហិ វណ្ណិត”ន្តិ។ (ជា. ២.២២.៣៣) –

វត្វា តំ វិស្សជ្ជេសិ។

សោ រថំ អាភរណានិ ច គហេត្វា រញ្ញោ សន្តិកំ គន្ត្វា តមត្ថំ អារោចេសិ។ រាជា តាវទេវ “មហាសត្តស្ស សន្តិកំ គមិស្សាមី”តិ នគរតោ និក្ខមិ សទ្ធិំ ចតុរង្គិនិយា សេនាយ ឱត្តាការេហិ នាគរជានបទេហិ ច។ មហាសត្តោបិ ខោ សារថិំ វិស្សជ្ជេត្វា បព្ពជិតុកាមោ

ឌានេតា៍ តស្ស ចិត្តំ ញាត្វា នក្កោ ចិន្តយមានោ ឯវមាហ – “ទេវិយបស្លិនតា បទ្ទាឌិត្យការេយា, តស្ស អស្សុបធំ បទ្ទាឌិតបរិក្លារេ ច យាេបហឹ”តិ៍ សោ កត្ត្វា តិយោឌនិកោ ចតសល្លោ អស្សុបំ យាេបត្វា រត្តិដ្ឋាតឌិចាដ្ឋាតចក្ខយតបេលិក្លរសឹផលរក្លលបត្ថុំ កត្វា សទ្ធ្វា ច បទ្ទាឌិតបរិក្លារេ យាេបត្វា សកដ្ឋាតយេច កតោ៍ ទៅឆិនេត្វា តំ ឌិន្វា សក្កឌត្តិយកាច់ ញាត្វា បណ្ណសាលំ បចិសិត្វា ចត្តានិ អបនេត្វា តាបសបេចសំ កហេត្វា កដ្ឋត្វេរ និសិនេត្វា អដ្ឋ សយាបត្តិយោ, បញ្ចា ច អភិញ្ញាយោ និព្វាទេត្វា បទ្ទាជ្ជាសុលេត អស្សុមេ និសិឌិ៍

កាសិរាជាបិ សារថិនា ឥស្សិតបន្កេត កត្វា អស្សុបំ បចិសិត្វា យហាសទ្ធេត សហ សយាកត្វា កតបដិសន្ថារោ រទេ្ឋត និមន្តេ្តសិ៍ ទេវិយបស្លិនតា តំ បដិក្ខិបិត្វា អនេតកាការចោការំ អតិច្ចតាឌិបដិសំយុត្តាយ ច កាយាឌឹតចបដិសំយុត្តាយ ច ឆម្មិយា កថាយ រាជានំ សំចេឌេសិ៍ សោ សំចិក្កយាតសោ ឈរាចាសេ វក្កដ្ឋិនោតា បទ្ទាឌិត្យការេយា ហុត្វា អយទេ្ធ ព្ពត្តាការេ ច បុត្តិ៍ តេបិ បទ្ទាឌិត្យកាយា អហេសុំ៍ អថ រាជា ចក្កាឌេចិ អាឌិ កត្វា សោឡអស សហស្ស ឡូទោរាឆ ច អយច្ចាឌិកោ ច បទ្ទាឌិត្យការេយ ញាត្វា តកោរ គេរិ ចរាេបសិ – “ឯឃ យយ បុត្តស្ស សត្តិកោ បទ្ទាឌិត្យកាយា, តេ បទ្ទាឌត្វា”តិ៍ សុចណ្ណកោដ្ឋាការានឹគិ ច ចិចរាេបត្វា ចិស្សជ្ជាេបសិ៍ តាកោរា ច ឃឆាបសារិទេតយេច អាបណោ ចិចដទ្វារាតច កេហានិ ច បហាឃ រទេ្ឋា សត្តិកំ អកមំសុ៍ រាជា យហាឌេតត សទ្ធ្វិ យហាសត្តស្ស សត្តិកោ បទ្ទាឌិ៍ សក្កឌត្តិយំ តិយោឌនិកំ អស្សុបធំ បរិបុរិ៍

សាយត្តរាជាតោ “កាសិរាជា បទ្ទាឌិតោ”តិ សុត្វា “ញាំរាណសិរជ្ជំ កហេស្សាយា”តិ តកាទំ បចិសិត្វា ទេចតករសធំសំ តកាទំ សត្តរតតគិរិតំ ទេចចិយាតកបង្វំ រាជនិចេសតទ្ធា ឌិន្វា “ព្ពុយំ ឆតំ និស្សាយ គយេត គចិតទ្ធា”ត្តិ តាចទេច និក្លមិត្វា បិឃាសុំ៍ តេសំ អាកយតំ សុត្វា យហាសត្តា ចតត្តិ កត្វា អាកាសេ និសីឌិត្វា ឆម្មំ ទេសេសិ៍ តេ សទ្ធ្វា សទ្ធ្វិ បរិសាយ តស្ស សត្តិកេ បទ្ទាឌិំសុ៍ ខុចំ អបរេបិ អបរេបីតិ យហាសយាកេយា អហេសិ៍ សទ្ធ្វា ផលិផលិតិ បរិភុញ្ជិត្វា សយណឆម្មំ កេរោត្តិ៍ ឃោ កាយាឌិចិតក្កំ ចិតក្កេតិ, តស្ស ចិត្តំ ញាត្វា យហាសត្តា តត្ត កត្វា អាកាសេ និសីឌិត្វា ឆម្មំ ទេសេតិ៍

សោ ឆម្មស្សចតសប្បាយំ លភិត្វា សយាបត្តិយោ អភិញ្ញាយោ ច និព្វាទេត្តិ៍ ខុចំ អបរោបិ អបរោបីតិ សទ្ធ្វាបិ ឌីចិតបរិយោសាេត ព្រហ្មលោកបរាយតា អហេសុំ៍ តិរច្ឆាតកតាបិ យហាសត្ត ព្ពសិកេណបិ ចិត្តំ បសាទេត្វា ឆសុ កាយសក្កេសុ និព្វាត្តិំសុ៍ យហាសត្តស្ស ព្រហ្មចរិយំ ចិរំ ឌីឈយន្តានំ បចត្តិត្វ៍ តទា ឆទេត្ត អនិចត្វា ទេចតា ឧប្បលចណ្ណា អហោសិ, សារថិ សារិបុត្តទេត្វោរា, មាតាបិតរោ យហារាឌកុលានិ, បរិសា ពុទ្ធបរិសា, ទេវិយបស្លិនតា លោកនារថោ៍

តស្ស អនិដ្ឋាតបរិទេវី ព្ពឆ យត្វកំ បត្តា, ទេសបរិទេវិយោបិ ឃឆារហំ និដ្ឋារេតទ្ធា៍ តថា យាសឌាតកាលេតា បដ្ឋាយ និទយគយំ បិបគឹរុតា រជ្ជឌិក្ឆ្នា តេក្លមូនិមិត្តំ ម្ហកាឌិកាចានិដ្ឋានំ តត្វ ច ចិទេរានិប្បច្ចយសយោឆាតេបិ និច្ចលការចោតិ ខុចយាឌយោ ក្យណាត្យការា ចិការចេតទ្ធាតិ៍

ទេវិយចរិយាចណ្ណតា និដ្ឋិតា៍

ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨸᩣᩁᨾᩦ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪇᪨ ᨠᨸᩥᩁᩣᨩᨧᩁᩥᨿᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪆᪇᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮ ᨿᨴᩣ ᩋᩉᩴ ᨠᨸᩥ ᩋᩣᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᩣᩃᩮ ᩋᩉᩴ ᨠᨸᩥᨿᩮᩣᨶᩥᨿᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥᨾᨶ᩠ᩅᩣᨿ ᨶᩣᨣᨻᩃᩮᩣ ᨳᩣᨾᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩋᩔᨸᩮᩣᨲᨠᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩮᩣ ᨾᩉᩣᩈᩁᩦᩁᩮᩣ ᨠᨸᩥ ᩉᩮᩣᨾᩥ᪨ ᨶᨴᩦᨠᩪᩃᩮ ᨴᩁᩦᩈᨿᩮᨲᩥ ᩑᨠᩥᩔᩣ ᨶᨴᩥᨿᩣ ᨲᩦᩁᩮ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨴᩁᩦᨽᩣᨣᩮ ᨿᨴᩣ ᩅᩣᩈᩴ ᨠᨸ᩠ᨸᩮᨾᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᨲᨴᩣ ᨠᩥᩁ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᩪᨳᨸᩁᩥᩉᩁᨱᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᨧᩁᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩉᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩔᩣ ᨸᨶ ᨶᨴᩥᨿᩣ ᩅᩮᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᩑᨠᩮᩣ ᨴᩦᨸᨠᩮᩣ ᨶᩣᨶᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᩋᨾ᩠ᨻᨸᨶᩈᩣᨴᩦᩉᩥ ᨹᩃᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ᪨ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩣᨣᨻᩃᨳᩣᨾᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨲᩣᨿ ᨶᨴᩥᨿᩣ ᩒᩁᩥᨾᨲᩦᩁᨲᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩦᨸᨠᩔ ᨸᨶ ᨶᨴᩥᨿᩣ ᨧ ᩅᩮᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᩑᨠᩮᩣ ᨸᩥᨭ᩠ᨮᩥᨸᩣᩈᩣᨱᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨲᨲᩥ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨴᩦᨸᨠᩮ ᨸᨲᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩣᨶᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩣᨶᩥ ᨹᩃᩣᨹᩃᩣᨶᩥ ᨡᩣᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩣᨿᩴ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩏᨸᩣᨿᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩈᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩅᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨶᨴᩥᩅᩈᩮᨸᩥ ᨲᨳᩮᩅ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨶᩥᨿᩣᨾᩮᨶ ᩅᩣᩈᩴ ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩈᩥ᪨

ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨶ ᨠᩣᩃᩮ ᩑᨠᩮᩣ ᨠᩩᨾ᩠ᨽᩦᩃᩮᩣ ᩈᨸᨩᩣᨸᨲᩥᨠᩮᩣ ᨲᩔᩴ ᨶᨴᩥᨿᩴ ᩅᩈᨲᩥ᪨ ᨲᩔ ᨽᩁᩥᨿᩣ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸᩁᩣᨸᩁᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᩉᨴᨿᨾᩴᩈᩮ ᨴᩮᩣᩉᩊᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩩᨾ᩠ᨽᩦᩃᩴ ᩋᩣᩉ – “ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨡᩮᩣ, ᩋᨿ᩠ᨿᨸᩩᨲ᩠ᨲ, ᩍᨾᩔ ᩅᩣᨶᩁᩔ ᩉᨴᨿᨾᩴᩈᩮ ᨴᩮᩣᩉᩊᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ “ᩈᩣᨵᩩ, ᨽᨴ᩠ᨴᩮ, ᩃᨧ᩠ᨨᩈᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᨩ᩠ᨩ ᨲᩴ ᩈᩣᨿᩴ ᨴᩦᨸᨠᨲᩮᩣ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᨣᨱ᩠ᩉᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩥᨭ᩠ᨮᩥᨸᩣᩈᩣᨱᩮ ᨶᩥᨸᨩ᩠ᨩᩥ᪨ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩴ ᨴᩥᩅᩈᩴ ᨣᩮᩣᨧᩁᩴ ᨧᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩣᨿᨶ᩠ᩉᩈᨾᨿᩮ ᨴᩦᨸᨠᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣᩅ ᨸᩣᩈᩣᨱᩴ ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᨿᩴ ᨸᩣᩈᩣᨱᩮᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩏᨧ᩠ᨧᨲᩁᩮᩣ ᨡᩣᨿᨲᩥ, ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨠᩣᩁᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ᪨ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᩉᩥ ᩏᨴᨠᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᨬ᩠ᨧ ᨸᩣᩈᩣᨱᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᨬ᩠ᨧ ᩈᩩᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥᨲᨾᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩔ ᩑᨲᨴᩉᩮᩣᩈᩥ – “ᩋᨩ᩠ᨩ ᩍᨾᩥᩔᩣ ᨶᨴᩥᨿᩣ ᩏᨴᨠᩴ ᨶᩮᩅ ᩉᩣᨿᨲᩥ, ᩋᨳ ᨧ ᨸᨶᩣᨿᩴ ᨸᩣᩈᩣᨱᩮᩣ ᨾᩉᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ, ᨠᨧ᩠ᨧᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨣᩉᨱᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨠᩩᨾ᩠ᨽᩦᩃᩮᩣ ᨶᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ”ᨲᩥ?

ᩈᩮᩣ “ᩅᩦᨾᩴᩈᩥᩔᩣᨾᩥ ᨲᩣᩅ ᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩣᩈᩣᨱᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨿ “ᨽᩮᩣ, ᨸᩣᩈᩣᨱᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩅᨧᨶᩴ ᩋᩃᨽᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᩣᩅᨲᨲᩥᨿᩴ “ᨽᩮᩣ, ᨸᩣᩈᩣᨱᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨸᩣᩈᩣᨱᩮᩣ ᨸᨭᩥᩅᨧᨶᩴ ᨶ ᨴᩮᨲᩥ᪨ ᨸᩩᨶᨸᩥ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ “ᨠᩥᩴ, ᨽᩮᩣ ᨸᩣᩈᩣᨱ, ᩋᨩ᩠ᨩ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨸᨭᩥᩅᨧᨶᩴ ᨶ ᨴᩮᩈᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨠᩩᨾ᩠ᨽᩦᩃᩮᩣ “ᩋᨴ᩠ᨵᩣ ᩋᨿᩴ ᨸᩣᩈᩣᨱᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩩ ᨴᩥᩅᩈᩮᩈᩩ ᩅᩣᨶᩁᩥᨶ᩠ᨴᩔ ᨸᨭᩥᩅᨧᨶᩴ ᨴᩮᨲᩥ ᨾᨬ᩠ᨬᩮ, ᩋᨩ᩠ᨩ ᨸᨶ ᨾᨿᩣ ᩒᨲ᩠ᨳᩁᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨶ ᨴᩮᨲᩥ, ᩉᨶ᩠ᨴᩣᩉᩴ ᨴᩔᩣᨾᩥᩔ ᨸᨭᩥᩅᨧᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨠᩥᩴ ᩅᩣᨶᩁᩥᨶ᩠ᨴᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ “ᨠᩮᩣᩈᩥ ᨲ᩠ᩅ”ᨶ᩠ᨲᩥ? “ᩋᩉᩴ ᨠᩩᨾ᩠ᨽᩦᩃᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᩥᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣᩈᩦ”ᨲᩥ? “ᨲᩅ ᩉᨴᨿᩴ ᨸᨲ᩠ᨳᨿᨾᩣᨶᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ – “ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨾᩮ ᨣᨾᨶᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨸᨭᩥᩁᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᩅᨲ ᨾᩮ ᨣᨾᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

“ᨸᩦᩊᩥᨲᩮᩣ ᩈᩩᩈᩩᨾᩣᩁᩮᨶ, ᨣᨾᨶᩴ ᨶ ᩃᨽᩣᨾᩉᩴ”᪨

៤៧។

“យម្ហោកាសេ អហំ ឋត្វា, ឱរា បារំ បតាមហំ;

តត្ថច្ឆិ សត្តុវធកោ, កុម្ភីលោ លុទ្ទទស្សនោ”តិ។

តត្ថ “បីឡិតោ សុសុមារេនា”តិ អដ្ឋកថាយ វុត្តមេវត្ថំ “យម្ហោកាសេ”តិ គាថាយ បាកដំ ករោតិ។ តត្ថ យម្ហោកាសេតិ យស្មិំ នទីមជ្ឈេ ឋិតបិដ្ឋិបាសាណសង្ខាតេ បទេសេ ឋត្វា។ ឱរាតិ ឱបកសង្ខាតា ឱរតីរា។ បារន្តិ តទា មម វសនដ្ឋានភូតំ នទិយា បរតីរំ។ បតាមហន្តិ ឧប្បតិត្វា បតាមិ អហំ។ តត្ថច្ឆីតិ តស្មិំ បិដ្ឋិបាសាណប្បទេសេ សត្តុភូតោ វធកោ ឧកក្តេតេច ឃាតកោ បច្ចត្ថិកោ លុទ្ទទស្សនោ ឃោររូបេបិ ភយានកទស្សនោ និសីទិ។

អថ មហាសត្តោ ចិន្តេសិ – “អញ្ញោ មេ គមនមគ្គោ នត្ថិ, អជ្ជ មយា កុម្ភីលោ វញ្ចេតព្វោ, ឯវញ្ហិ អយញ្ច មហតា បិបេតា មយា បរិយោធិតោ សិយា, មយ្ហញ្ច ជីវិតំ លទ្ធ”ន្តិ។ សោ កុម្ភីលំ អាហ – “សម្ម, កុម្ភីល, អហំ តុយ្ហុបរិ បតិស្សាមី”តិ។ កុម្ភីលោ “វានរិន្ទ, បបញ្ចំ អកត្វា តុរិតោ អាគច្ឆាហី”តិ អាហ។ មហាសត្តោ “អហំ អាគច្ឆាមិ, ត្វំ បន អត្តនោ មុខំ វិវរិត្វា មំ តវ សន្តិកំ អាគតកាលេ គណ្ហាហី”តិ អវោច។ កុម្ភីលានញ្ហិ មុខេ វិវដេ អក្ខីនិ និមីលន្តិ។ សោ តំ ការណំ អសល្លក្ខេន្តោ មុខំ វិវរិ។ អថស្ស អក្ខីនិ និមីលិំសុ។ សោ មុខំ វិវរិត្វា សព្វសោ និមីលិតក្ខិ ហុត្វា និបជ្ជិ។ មហាសត្តោ តស្ស តថាការំ ញត្វា ទីបកតោ ឧប្បតិតោ គន្ត្វា កុម្ភីលស្ស មត្ថកំ អក្កមិត្វា តតោ ឧប្បតិតោ វិជ្ជុលតា វិយ វិជ្ជោតមានោ បរតីរេ អដ្ឋាសិ។ តេន វុត្តំ –

៤៨។

“សោ មំ អសំសិ ឯហីតិ, អហំបេមីតិ តំ វតិំ;

តស្ស មត្ថកមក្កម្ម, បរកូលេ បតិដ្ឋហិំ”ន្តិ។

តត្ថ អសំសីតិ អកាសិ។ អហំបេមីតិ អហម្បិ អាគច្ឆាមីតិ តំ កថេសិំ។

យស្មា បន តំ ទីបកំ អម្ពបនសាទិផលរុក្ខសញ្ឆន្នំ រមណីយំ និវាសយោគ្គំ, “អាគច្ឆាមី”តិ បន បដិញ្ញាយ ទិន្នត្តា សច្ចំ អនុរក្ខន្តោ មហាសត្តោបិ “អាគមិស្សាមេវា”តិ តថា អកាសិ។ តេន វុត្តំ –

“ន តស្ស អលិកំ ភណិតំ, យថា វាចំ អកាសហ”ន្តិ។

យស្មា ចេតំ សច្ចានុរក្ខណំ អត្តនោ ជីវិតំ បរិច្ចជិត្វា កតំ, តស្មា អាហ –

“សច្ចេន មេ សមោ នត្ថិ, ឯសា មេ សច្ចបារមី”តិ។

កុម្ភីលោ បន តំ អច្ឆរិយំ ទិស្វា “ឥមិនា វានរិន្ទេន អតិអច្ឆេរកំ កត”ន្តិ ចិន្តេត្វា “កោ វានរិន្ទ, ឥមស្មិំ លោកេ ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ បុគ្គលោ អមិត្តេ អភិភវតិ, តេ សព្វេបិ តុយ្ហំ អព្ភន្តរេ អត្ថិ មញ្ញេ”តិ អាហ –

“យស្សេតេ ចតុរោ ធម្មា, វានរិន្ទ, យថា តវ;

សច្ចំ ធម្មោ ធិតិ ចាគោ, ទិដ្ឋំ សោ អតិវត្តតី”តិ។ (ជា. ១.២.១៣៧);

តត្ថ យស្សាតិ យស្ស កស្សចិ បុគ្គលស្ស។ ឯតេតិ ឥទានិ វត្តព្វេ បច្ចក្ខតោ ទស្សេតិ។ ចតុរោ ធម្មាតិ ចត្តារោ គុណា។ សច្ចន្តិ វចីសច្ចំ, “មម សន្តិកំ អាគមិស្សាមី”តិ វត្វា មុសាវាទំ អកត្វា អាគតោ ឯវាតិ ឯតំ តេ វចីសច្ចំ។ ធម្មោតិ វិចារណបញ្ញា, “ឯវំ កតេ ឥទំ នាម ភវិស្សតី”តិ បវត្តា តេ ឯសា វិចារណបញ្ញា។ ធិតីតិ អព្វោច្ឆិន្នំ វីរិយំ វុច្ចតិ, ឯតម្បិ តេ អត្ថិ។ ចាគោតិ អត្តបរិច្ចាគោ, ត្វំ អត្តានំ បរិច្ចជិត្វា មម សន្តិកំ អាគតោ, យំ បនាហំ គណ្ហិតុំ នាសក្ខិំ, មយ្ហមេវេស ទោសោ។ ទិដ្ឋន្តិ បច្ចាមិត្តំ។ សោ អតិវត្តតីតិ យស្ស បុគ្គលស្ស យថា តវ ឯវំ ឯតេ ចត្តារោ ធម្មា អត្ថិ, សោ យថា មំ ត្វំ អជ្ជ អតិក្កន្តោ, តថេវ អត្តនោ បច្ចាមិត្តំ អតិក្កមតិ អភិភវតីតិ។

ឯវំ កុម្ភីលោ ពោធិសត្តំ បសំសិត្វា អត្តនោ វសនដ្ឋានំ គតោ។ តទា កុម្ភីលោ ទេវទត្តោ អហោសិ, តស្ស ភរិយា ចិញ្ចមាណវិកា, កបិរាជា បន លោកនាថោ។

តស្ស ឥធាបិ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ សេសបារមិយោ និទ្ធារេតព្វា។ តថា ឧទកស្ស វិសាលស្ស ច បយាតចិត្តេនេវ ឥធាតិ វិសាលោ ឧច្ចតរោ តាយតីតិ បរិគ្គហិតត្តេនេវ វិសាលស្ស ឧបរិ សុសុមារស្ស និបន្នភាវជាននំ, វិសាលោត ភយតាបនេនេវ តស្សត្ថស្ស និច្ឆយករណំ, សុសុមារស្ស ឧបរិ អក្កមិត្វា សហសា បរតីរេ បតិដ្ឋានចេតនេន វីរការិតាយ តស្ស មហតា បិបតោ បរិយេសនំ, អត្តនោ ជីវិតរក្ខណំ, សច្ចវាចានុរក្ខណញ្ចាតិ ឯវមាទយោ គុណានុភាវា វិភាវេតព្វាតិ។

ពបិរាដចរិយាចល្លតា តិដ្ឋិតា៍

ប៉៍ សច្ចតាបសចរិយាចល្លតា

អដ្ឋេយ តាបសោ សច្ចសច្យយាតិ សច្ចសេទ្ធត អច្យាតេដ្ឋា សច្ចតាយេកោ តាបសោ ឃគា ឃស្មិ៍ ការេល ហោយិ, តគា៍ សេច្ចត លោកំ បរិលេសិត្តិ អត្តតោ អចិសំចាឌិកាចេត សត្តលោកំ ឌព្វឌឹប តត្ត តត្ត សត្តតិកាឃំ បិបតោ តាតាចិឆា អតត្តតោ ច ទក្លិ៍ សយក្កិ ឌតយការសហត្តិ តត្ត តត្ត ពលហចិក្កហចិចាគាបត្តិ យហាឌតំ ពលេហ អាឌឹតចំ ឌស្សេត្វា សាយក្កិឃំ អាតិសំសពឆេតត សយក្កិ អចិចឌយាតំ សេយ្យាឌយាតំ អហយកាសិ៍

តគា ហិ ទោឆិសេត្តា ចារៀលហិឃំ អន្នាតទស្មិ៍ ច្រាហូលយហាសាលក្បេល តិន្តាត្តិ៍ តស្ស "សច្ចោ"តិ តាយំ ពទិស្ម៍ សោ ចឃប្បេត្តា តក្កសិលំ ពគ្គ្វា ឌិសាបរិយោក្កស្ស អាចទិយស្ស សត្តិកេ សិប្បំ ឌ្រក្កហិត្វា តឆិរស្សេច សត្តសិប្បាតំ តិប្បត្តិ បត្តោ៍ អាចទិយេត អត្តន្តាតោ ចារៀលហិ បច្ចាគត្តា យាតាបិតេរោ ចត្តិត្វា តហិ អកិតក្កិឃយាតោ តេសំ ចិត្តាត្ទុក្កលត្តំ ពតិបំហំ តេសំ សត្តិកេ ចសិ៍ អឆ តំ យាតាបិតេរោ បតិទ្វបេត គាទេត សំឃោឌេត្យកាយា សត្ដ៏ ចិកចឌាតំ អាចិក្លិត្វា ឈទាចាសេត តិយត្តាស្មិ៍

យហាសេត្តា តេក្កយន្តាសយោ អត្តតោ តេក្កយ្យបិរិយិ បទិទ្រ្វហេត្យការយា ឈទាចាសេ អាឌឹតចំ បត្តាឌ្ឍាឃ អាតិសំសច្ចា តាតប្បការតោ ពចេត្វា យាតាបិត្វតំ អស្សិប្បុលាតំ ទោឌយាតាតំ អបទិយាលំ គោពក្កត្ត អតត្ត ឃសំ យហត្តច្ចា ចាតាតិបទិចដ្ឋិ បហាឃ យហាតាពោច អឃសក្កលិកំ ឈទពាត្តតំ លិត្ថត្តា តិក្កយិត្វា ហិយចត្តប្បេឌសំ បចិសិត្វា ត្កសិបត្តាឌ្ឍ បត្តាឌិត្វា ចតឃុលចលិចលេហិ ឃាបេត្តា តឆិរស្សេច អដ្ឋ សយាបត្តិយោ បញ្ច ច អកិន្នាយោ តិត្តាតត្តត្វា ឈាតកឹឡអំ កឹឡអឃយាតោ សយាបត្តិចិហារេត ចិហទតិ៍

សោ ឲពឌិចសំ ឌិត្តាចក្កតា លោកំ ច្ចលោកេត្តា អដ្ឋស សកលឌព្វឌឹប យត្សេស្ស ឃេត្សេត្យត បិណាតិបិតាឌិឌេសអក្យសលពយ្យបឆបស្យេត ពាយតិគាតំ កាយាឌិកទលំ អន្នាយន្នា ចិចាគាបត្តោ៍ ឌិស្វា ឲចំ ចិន្តេសិ – "ត ខោ បត ឃេតំ បតិទ្វបំ, ឃឌិគំ ត្កេយ សត្តេ ឲចំ បិបបស្យេត ចិចាគាបត្តេ ច ឌិស្វា អន្ទុស្សបក្កលា៍ អហព្វា'សេត្តេ សំសារបក្កតោ ឌ្រដ្ឋទិត្វា តិត្តាតឆលេ បតិដ្ឋបេស្សាយិ'តិ យហាសេត្តាឆិឃាតំ បដិបត្តា, តស្វា តំ បដិន្នា អចិសំចាឌេត្តា ឃំត្វតាហំ យត្ស្សបធំ ពត្តា តេ តេ សត្តេ បិបតោ ច្ចទយាបេឃ្យំ, ចិចាគច្ចា តេសំ ច្ចបសេយ្យំ"ត្តិ៍

ឲចំ បត ចិន្តេត្វា យហាសេត្តា យហាពទ្ធណាឃ សយុស្សាហិតោ សត្តិ សយាបត្តិស្មុំ បហាឃ ត្កត្តិឃា តត្ត តត្ត ពត្តា តេសំ ចិត្តាត្រូលំ ឆយ្យំ ឌេសេត្តា ពលហចិក្កហចិចាគាបត្តេ សត្តេ ឌិដ្ឋឆយ្យិពច្ចា សយ្សាឃិពច្ចា ចិទោឆ អាឌឹតចំ ឌស្សេត្វា អន្នាយន្នា សយក្កេ សហិតេ អកាសិ៍ អតេពាការចោការច្ចា បិទេប អាឌឹតចំ ចិការចេត្តា តតោ សត្តេ ចិចេចត្វា ឲពច្ចេ គសស្ម ក្យសលពយ្យបឆឆយ្យស្មុ បតិដ្ឋាបេសិ៍ ឲពច្ចេ បត្តាឌេត្វា សីលសំចទេ ត្កត្រិឃក្សត្តិឃំ សតិសយ្យឌន្នោ បចិចេចពចាសេ ឈាតាកិន្នាស្ម ច ឃឆាទហំ បតិដ្ឋាបេសិ៍ តោត ទុត្តំ –

៦១។

“បុនាបរំ យទា ហោមិ, តាបសោ សច្ចសវ្ហយោ;

សច្ចេន លោកំ បាលេសិំ, សមគ្គំ ជនមកាសហ”ន្តិ។

ឥធាបិ មហាបុរិសស្ស ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ សេសបារមិយោ និទ្ធារេតព្ពា។ តថា គុណានុភាវា ច វិភាវេតព្ពាតិ។

សច្ចតាបសចរិយាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. វដ្ដបោតកចរិយាវណ្ណនា

៦២។ នវមេ មគធេ វដ្ដបោតកោតិអាទីសុ អយំ សង្ខេបត្ថោ – មគធរដ្ឋេ អញ្ញតរស្មិំ អរញ្ញប្បទេសេ វដ្ដកយោនិយំ និព្ពត្តិត្វា អណ្ឌកោសំ បទាលេត្វា អភិនិក្ខន្តតាយ តរុណោ មំសបេសិភូតោ, តទា ឯវ អជាតបក្ខោ វដ្ដកច្ឆាបកោ យទា អហំ កុលាវកេយេវ ហោមិ។

៦៣។ មុខតុណ្ឌកេនាហរិត្វាតិ មយ្ហំ មាតា អត្តនោ មុខតុណ្ឌកេន កាលេន កាលំ គោចរំ អាហរិត្វា មំ បោសេតិ។ តស្សា ផស្សេន ជីវាមីតិ បរិសេទនត្ថេន ច បរិមាជនត្ថេន សម្ផេន កាលេន កាលំ មមំ អធិសយមានេន ផុសន្តិយា តស្សា មម មាតុយា សរីរសម្ផស្សេន ជីវាមិ វិហរាមិ អត្តភាវំ បវត្តេមិ។ នត្ថិ មេ កាយិកំ ពលន្តិ មយ្ហំ បន អតិតរុណតាយ កាយសន្និស្សិតំ ពលំ នត្ថិ។

៦៤។ សំវច្ឆរេតិ សំវច្ឆរេ សំវច្ឆរេ។ គិម្ហសមយេតិ គិម្ហកាលេ។ សុក្ខរុក្ខសាខាទិ អញ្ញមញ្ញំ សង្ឃដ្ដនសមុប្បន្នេន អគ្គិនា តស្មិំ បទេសេ វនទាហោ បទិប្បតិ បជ្ជលតិ, សោ តទា បទីបិតោ។ ឧបគច្ឆតិ អម្ហាកន្តិ មយ្ហំ មាតាបិតុន្នន្តិ អម្ហាកំ វសនដ្ឋានប្បទេសំ អត្តនោ បតិដ្ឋានស្ស អសុទ្ធស្សាបិ សុទ្ធការករណេន បវត្តេតា បវត្តកោតិ ច កតមគ្គេ ធូមស្ស កណ្ហវត្តនតោ កណ្ហវត្តនីតិ ច លទ្ធនាមោ អគ្គិ វនរុក្ខគច្ឆេ ទហន្តោ កាលេន កាលំ ឧបគច្ឆតិ។

៦៥។ ឯវំ ឧបគមនតោ តទាបិ សទ្ទាយន្តោតិ “ធមធម”ន្តិ ឯវំ សទ្ទំ ករោន្តោ, អនុទហនស្សេវំ ទាវគ្គិតោ។ មហាសិខីតិ បណ្ណតិណសមិធានំ វុទ្ធានំ វសេន មហតិយោ សិខា ឯតស្សាតិ មហាសិខី។ អនុបុព្ពេន អនុក្កមេន មំ អរញ្ញប្បទេសំ ឈាបេន្តោ ទហន្តោ អគ្គិ មម សមីបដ្ឋានំ ឧបាគមិ។

ᩃᩥ᩠ᩅ· อคฺคิเจกภยาติ เจเกต อากฑฺเฒตา อคฺคิเตา ภเยต ภีตา· ตสิตาติ ขิตฺตฺตาวเสยฺฉิเตต กายสฺส เฉมฺภิตเตฺตต จ วุตฺตาวสา· ยาตาปิตาติ ยาตาปิตเรา· อตฺตานํ ปริเยาจยนฺตี อคฺคิตา อตฺปฏฺตฐาตกเยเตต อตฺตเนา เสาตฺถิภาจยกํสุ· ยหาสเตฺตา หิ ตทา ยหาเกฬฺหกปฺปยาเณา ยหาสรีเรา อเหาสิ· ตํ ยาตาปิตเรา เกตจิ วุปิเยต กเหตฺวา กตฺวา อสกฺกุณตฺตา อตฺตสิเนเหต จ อภิภุยฺยยาตา ปุตฺตสิเนหํ เฉเฑฺฑตฺวา ปลายึสุ·

ᩃᩥᩃ· ปเขฯ ปเกฺข ปเฉหายีติ อตฺตเนา วุเภา ปเขฯ วุเภา ปเกฺข จ กุยิยํ อาการเส จ กยตเสฺส กเราเนฺตา ปสาเรยิ ฐานิยายิ จายยายิ· "ปจีหายี"ติปิ ปเขฯ, เจหาสกยตเสยาเกฺก กาตุํ ฉุหายีติ อเตฺถา· "ปตีหายี"ติปิ ปฐนฺติ· ตสฺสเตฺถา – ปเขฯ ปเกฺข จ ปติ ขิปํ ฉุหายิ, กยตฺตํ จายยายิ, ตํ ปต จายายกเรณตฺเยจ· กสฺมา? ยสฺมา ตตฺถํ เย กาเยกํ ฐาเน· เสาหํ อกติเกา ตตฺถาติ เสา อหํ ฯจกุเตา ปเขปกฺขจกเลฺลต กยตขิรหิเตา ยาตาปิตฺนํ อปกยเตต ฐา อปฺปฏิสรเณา, ตตฺถ ฐาจกฺกิปฏฺเต จเต, ตสฺมิ ฐา กฺฉจเก ฌิเตาจ ฯจ ฐานาติ จตฺตฺตาการต ตทา ขิเตฺตสิ· ตฺติยเสฺฉตฺถ อหตฺติ ติปิเตยตฺตํ ฌฑฺฒิตํ·

ᩃᩥᩅ·

ฐานาติ ตทา อตฺตเนา ขิตฺติตาการํ ฌเสฺสตุํ "เยสาห"ตฺติอาฌิยาห;

ตตฺถ เยสาหํ วุปฌาเจยฺยํ, ภีเตา ตสิตเจฌิเตาติ ยเราภเยต ภีเตา ตเตา ฯจ ขิตฺตฺตาเสต ตสิเตา สรีรกยฺยเตต เจฌิเตา เยสเยหํ ปกฺขนฺตํ ฯตรหิ ฐาจกฺกิปฏฺเตา ฌลตฺกฺก ขิย ยฏฺฐยาเตา ปขิสิตํ วุปฌาเจยฺยํ เต ยย ยาตาปิตเรา ยํ ฯกกํ ฯจ ฐฺหาย ฌหิตฺวา ปกฺกตฺตา· กฐํ เย อฎฺ กาตเจติ กฐํ ตฺ เตา ยยา อฎฺ กาตตฺตํ, ปฏิปฏฺติตฺตตฺติ อเตฺถา·

ฯจํ ยหาสเตฺตา ฐาติกตฺตฺตาตาสยฺยฺเหา หุตฺวา ฌิเตา ปุต ขิเตฺตสิ – "ฐายสฺมึ เลาเก สีลคุเณา ตาย อตฺถิ, สจฺจคุเณา ตาย อตฺถิ, อตีเต ปิเรยิเยา ปุเรตฺวา เจาฌิตเล ติสีฐิตฺวา อภิสยฺพุทฺธา สีลสยาฌิปญฺญาขิยุตฺติขิยุตฺติญาณฌสฺสสยฺปนฺนา สจฺจานุฌยการุญฺญขนฺติสยนฺนาคตา สพฺพสเตฺตสุ สยปฺปจตฺตเยตฺตาภาจตา สพฺพญฺญุพุทฺธา ตาย อตฺถิ, เตหิ จ ปฏิขิเทฺธา ฯกตฺตติยฺยานคุเณา ฌเยฺเยา อตฺถิ, ยยิ จาปิ ฯกํ สจฺจํ อตฺถิ· สํขิชฺชยาเนา ฯเกา สภาจฌเยฺเยา ปญฺญายติ, ตสฺมา อตีตพุเทฺธ เจจ เตหิ ปฏิขิทฺธคุเณ จ อาจเชฺชตฺวา ยยิ ขิชฺชยานํ สจฺจํ สภาจฌยฺยํ กเหตฺวา สจฺจกิริยํ กตฺวา อคฺคิ ปฏิกฺกยาเปตฺวา อชฺช ยยา อตฺตเนา เจจ ฐาฌ จาสีตํ เสสปกฺขีนญฺจ เสาตฺถิภาจํ กาตุํ จฏฺฏตี"ติ· ฯจํ ปต ขิเตฺตตฺวา ยหาสเตฺตา อตฺตเนา อานุภาเจ ฌตฺวา ยฌาขิตฺติตํ ปฏิปฏฺฏิ· เตต จุตฺตํ –

ᩃᩥᩅ·

"ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩈᩦᩃᨣᩩᨱᩮᩣ, ᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᩈᩮᩣᨧᩮᨿ᩠ᨿᨶᩩᨴ᩠ᨴᨿᩣ;

ᨲᩮᨶ ᩈᨧ᩠ᨧᩮᨶ ᨠᩣᩉᩣᨾᩥ, ᩈᨧ᩠ᨧᨠᩥᩁᩥᨿᨾᩩᨲ᩠ᨲᨾᩴ᪨

᪕᪐᪨

"ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨻᩃᩴ, ᩈᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᩮ ᨩᩥᨶᩮ;

ᩈᨧ᩠ᨧᨻᩃᨾᩅᩔᩣᨿ, ᩈᨧ᩠ᨧᨠᩥᩁᩥᨿᨾᨠᩣᩈᩉ"ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪕᪑᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨲᩦᨲᩮ ᨸᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩩᨲᩣᨶᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᨣᩩᨱᩮ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩥ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩈᨽᩣᩅᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨿᩴ ᨣᩣᨳᩴ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨴᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᨠᩥᩁᩥᨿᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ, ᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ "ᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨠ᩠ᨡᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨠ᩠ᨡᩣ ᩋᨸᨲᨶᩣᨲᩥ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨸᨠ᩠ᨡᩣ ᨶᩣᨾ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩏᨸᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶᩮᩣ ᨧ ᨡᩮᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨲᩮᩉᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨲᩥᨲᩩᩴ ᩋᩣᨠᩣᩈᩮᨶ ᨣᨶ᩠ᨲᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨸᨲᨶᩣ᪨ ᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩣᨴᩣ ᩋᩅᨬ᩠ᨧᨶᩣᨲᩥ ᨸᩣᨴᩣᨸᩥ ᨾᩮ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩮᩉᩥ ᨸᨶ ᩅᨬ᩠ᨧᩥᨲᩩᩴ ᨸᨴᩅᩦᨲᩥᩉᩣᩁᩮᨶ ᨣᨶ᩠ᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨲᩥ ᩋᩅᨬ᩠ᨧᨶᩣ᪨ ᨾᩣᨲᩣᨸᩥᨲᩣ ᨧ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨿᩮ ᨾᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳ ᨶᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ, ᨲᩮᨸᩥ ᨾᩁᨱᨽᨿᩮᨶ ᨾᨾ ᨾᩣᨲᩣᨸᩥᨲᩁᩮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩣ᪨ ᨩᩣᨲᩅᩮᨴᩣᨲᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᩴ ᩋᩣᩃᨸᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩉᩥ ᨩᩣᨲᩮᩣᩅ ᩅᩮᨴᩥᨿᨲᩥ, ᨵᩪᨾᨩᩣᩃᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ "ᨩᩣᨲᩅᩮᨴᩮᩣ"ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᨾᩣᨲᩥ ᨸᨭᩥᨣᨧ᩠ᨨ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨩᩣᨲᩅᩮᨴᩴ ᩋᩣᨱᩣᨸᩮᨲᩥ᪨

ᩍᨲᩥ ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ "ᩈᨧᩮ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨸᨠ᩠ᨡᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨽᩣᩅᩮᩣ, ᨲᩮ ᨧ ᨸᩈᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨠᩣᩈᩮ ᩋᨸᨲᨶᨽᩣᩅᩮᩣ, ᨸᩣᨴᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨽᩣᩅᩮᩣ, ᨲᩮ ᨧ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩅᨬ᩠ᨧᨶᨽᩣᩅᩮᩣ, ᨾᩣᨲᩣᨸᩥᨲᩪᨶᩴ ᨾᩴ ᨠᩩᩃᩣᩅᨠᩮᨿᩮᩅ ᨨᨯ᩠ᨯᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩃᩣᨲᨽᩣᩅᩮᩣ ᨧ ᩈᨧ᩠ᨧᩈᨽᩣᩅᩮᩣᨿᩮᩅ, ᨩᩣᨲᩅᩮᨴ, ᩑᨲᩮᨶ ᩈᨧ᩠ᨧᩮᨶ ᨲ᩠ᩅᩴ ᩍᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᨾᩣ"ᨲᩥ ᨠᩩᩃᩣᩅᨠᩮ ᨶᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣᩅ ᩈᨧ᩠ᨧᨠᩥᩁᩥᨿᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩔ ᩈᩉ ᩈᨧ᩠ᨧᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᩈᩮᩣᩊᩈᨠᩁᩦᩈᨾᨲ᩠ᨲᩮ ᨮᩣᨶᩮ ᨩᩣᨲᩅᩮᨴᩮᩣ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥ᪨ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨧ ᨶ ᨵᩪᨾᩣᨿᨾᩣᨶᩮᩣ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩴ ᨣᨲᩮᩣ, ᩏᨴᨠᩮ ᨸᨶ ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣᨸᩥᩃᩮᩣᨲᩥᨠᩣ ᩅᩥᨿ ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

᪕᪒᪨

"ᩈᩉ ᩈᨧ᩠ᨧᩮ ᨠᨲᩮ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ, ᨾᩉᩣᨸᨩ᩠ᨩᩃᩥᨲᩮᩣ ᩈᩥᨡᩦ;

ᩅᨩ᩠ᨩᩮᩈᩥ ᩈᩮᩣᩊᩈᨠᩁᩦᩈᩣᨶᩥ, ᩏᨴᨠᩴ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᨳᩣ ᩈᩥᨡᩦ"ᨲᩥ᪨

សា បនេសា នៅឆឹសត្តស្ស ចក្ខុកនេយ្យាតិយំ តស្មិំ សមយេ ឭទ្ធក្រលាតំ អាចជ្ជូតប្បត្តិកា សច្ចកិរិយា អតញ្ញាសាឆារលាតិ អាហ “សច្ចេន មេ សមេយា តត្តិ, ឲសា មេ សច្ចបិរេយី”តិ។ ទេតេន ហិ តស្ស ផាតស្ស សកលេបិ ត្ថមស្មិំ កបេ្យ អក្កិតា អតកិកចតឹយត្វា តំ កប្បដ្ឋិយបិឌិហារិយំ តាយ ឌាតំ។

ឲចំ មហាសេត្វា សច្ចកិរិយចសេន អត្តនោ តត្ថ ចាសឹតំ សត្វាតច្ចា សេាត្តិំ កត្វា ឌីចិតបរិយោសានេ យថាកម្មំ កតោ។

តទា មាតាបិតរោ ឲតរហិ មាតាបិតរោ អហេសុំ, ចក្កោរាជា បន លោកនាថោ។

តស្ស ហេដ្ឋា ចុត្តកយេតេច សេសបិរេមិយោបិ មចារហំ តិដ្ឋារេតញ្ញា។ តថា ផាចក្កិមិរ្យថា គេរចាកានេត អចត្តិទិត្វា អាកន្តេត្ត តស្មិំ ចមេ ឲកកោ ហុត្វាបិ សារជំ អតាបជ្ជិត្វា សច្ចាឌិឆមុក្ខលោ ឥទ្ធក្រលោ ច អត្តុស្សរិត្វា អត្តនោ ឲច អាត្មកាចំ តិស្សាយ សច្ចកិរិយាយ តត្ថ ចាសឹតម្បិ សត្វាតំ សេាត្តិកាចាបិឌតាឌយោ អាត្មកាចា ចិការេចតញ្ញា។

ចក្កេបិតកចរិយាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

១០។ មច្ឆរាជចរិយាចណ្ណតា

៦៧។ ផលេម មថា ហោមិ, មច្ឆរាជា មហាសេរេតិ អតីតេ មច្ឆយោតិយំ តិព្វត្តិត្វា កោសលរដ្ឋេ សាចត្ថិយំ ជេតចនេ ពោក្ខរណិដ្ឋានេ ចល្លិកាហតបរិក្ខិត្តេ ឲកស្មិំ មហាសេរ មច្ឆានំ ចត្ថហិ សង្កហចត្ថុហិ រញ្ជេតោ មថា អហំ រាជា ហោមិ, មច្ឆកណបរិចុតោ តត្ថ បដិចសាមិ តទា។ ខេណ្ឌិ ខេណ្ឌាវេល កិម្ហសមយេ។ ឃុរិយសន្តាបេតិ អាតិច្ចសន្តាបេន។ សរេ ខេកា លីយថាតិ តស្មិំ សរេ ខេកំ លីយិត្ថ ឈិជ្ជិត្ថ។ តស្មិំ ញ្ញែ រដ្ឋេ តទា ទេវោ ត ចស្សិ, សស្សានិ មិលាយិំសុ, ចាបិអាទីសុ ខេកំ បរិក្ខយំ បរិយាទាតំ អកមាសិ, មច្ឆកច្ឆបា កលលកហតំ បចិសិំសុ។ តស្មិំម្បិ សរេ មច្ឆា កទ្ទមកហតំ បចិសិត្វា តស្មិំ តស្មិំ ផានេ តិលីយិំសុ។

៦៨។ តតោតិ តតោ ខេកបរិក្ខយតោ អបរភាគេ។ ក្បលលសេតកាតិ ក្បលលាចេច សេតា ច។ កក្ខយត្តិ ឌិចារត្តិ, មច្ឆេ ខ្លុបតិឃឹឌិយាតិ តត្ថ តត្ថ កលលបិដ្ឋេ ខ្លុបតិឃឹឌិត្វា កលលកហតំ បចិសិត្វា តិបន្នេ មច្ឆេ កាកា ចា ត្ថតេរ ចា ឌិចា ចេច រត្តិញ្ច កលាមក្កសឌិសេហិ តុណ្ឌេហិ កោដេត្វា កោដេត្វា តឹហរិត្វា ចិបត្ថមានេ កក្ខយត្តិ។

៦៩។ អថ មហាសេត្វា មច្ឆានំ តំ ព្យសតំ ឌិស្វា មហាករុណាយ សមុស្សាហិតហទយោ “ឋបេត្វា មំ ត្ថមេ មម ញាតកេ ត្ថមស្មា ទុក្ខា មោចេតុំ សមត្ថោ នាម អញ្ញោ តត្ថិ, កេន នុ ខោ អហំ ខុបាយេន តេ ត្ថតោ ទុក្ខតោ មោចេយ្យ”ន្តិ ចិន្តេន្តោ “ឃំតូនាហំ បុញ្ញកេហិ មហេសីហិ អាចិណ្ណសមាចិណ្ណំ មយិ ច សំចិជ្ជមានំ សច្ចឆម្មំ តិស្សាយ សច្ចកិរិយំ កត្វា ទេវំ ចស្សាបេត្វា មម ញាតិសង្ឃស្ស ឌីចិតទានំ

ទទេយ្យំ, តេន ច សកលស្សាបិ អាហារូបជីវិនោ សត្តលោកស្ស មហូបការោ សម្ភាវិតោ មយា”តិ ចិន្តយំ កត្វា ទេវំ វស្សាបេតុំ សច្ចកិរិយំ អកាសិ។ តេន វុត្តំ “ឯវំ ចិន្តេសហ”ន្តិអាទិ។

តត្ថ សហ ញាតីហិ បីឡិតោតិ មយ្ហំញាតីហិ សទ្ធិំ តេន ទុក្ខបរិក្លេសេន បីឡិតោ។ សហាតិ វា និបាតមត្តំ។ មហាការុណិកតាយ តេន ព្យសនេន ទុក្ខិតេហិ ញាតីហិ ការណភូតេហិ បីឡិតោ, ញាតិសង្ឃទុក្ខទុក្ខិតោតិ អត្ថោ។

២៦។ ធម្មត្ថន្តិ ធម្មយុត្តំ អត្ថំ, ធម្មតោ វា អនបេតំ អត្ថំ។ កិំ តំ? សច្ចំ។ អទ្ទស បស្សយន្តិ មយ្ហំញាតីនញ្ច អបស្សយំ អទ្ទសំ។ អតិក្ខយន្តិ មហាវិនាសំ។

២៧។ សទ្ធម្មន្តិ សតំ សាធូនំ ពុទ្ធាទីនំ លោកស្សាបិ បាកដោ អហិំសកសន្តានំ ធម្មំ អនុស្សរិត្វា។ បរមត្ថំ វិចិន្តយន្តិ តំ ខោ បន បរមត្ថំ សច្ចំ អវិបរីតសភាវំ កត្វា ចិន្តយន្តោ។ យំ លោកេ ធុវសស្សតន្តិ យទេតំ ពុទ្ធបច្ចេកពុទ្ធសាវកានំ លោកស្សាបិ បាកដោ អហិំសកំ, តំ សព្វកាលំ តថាការេន ធុវំ សស្សតំ វិចិន្តយំ សច្ចកិរិយំ អកាសិន្តិ សម្ពន្ធោ។

២៨។ ឥតិ តំ ធម្មំ មហាសត្តោ អត្តនិ វិជ្ជមានំ គហេត្វា សច្ចវចនំ បយោជេតុកាមោ កាលវណ្ណំ កទ្ទមំ ទ្វិធា វិយូហិត្វា អញ្ជនរុក្ខសារឃដិកវណ្ណមហាសីសោ សុធោតលោហិតង្កមណិសទិសានិ អក្ខីនិ ឧម្មីលេត្វា អាកាសំ ឧល្លោកេន្តោ “យតោ សរាមិ អត្តាន”ន្តិ គាថមាហ។

តត្ថ យតោ សរាមិ អត្តានន្តិ យតោ បដ្ឋាយ អហំ អត្តភាវបដ្ឋានំ អត្តានំ សរាមិ អនុស្សរាមិ។ យតោ បត្តោស្មិ វិញ្ញុតន្តិ យតោ បដ្ឋាយ តាសុ តាសុ ឥតិកត្តព្វតាសុ វិញ្ញុតំ វិញ្ញាតភាវំ បត្តោស្មិ, ឯត្ថ អាទោហតវសេន ឋិតោ យាវ មហាកាយវិកម្មានំ អនុស្សរាមិ ឯត្តកំ កាលំ, ឯត្តកេន អាហារត្ថាយ សមានជាតិកានំ ខាទនវសេន ឧរកា ហិំសិតុំ, ន ហិ យថា ន ហានិតបុព្វំ, អញ្ញាបិ កញ្ចិ បាណំ សញ្ចិច្ច ហិំសិតំ វាធិតំ ឥតិជាតាមិ, បគេវ ជីវិតា វោរោបិតំ។

២៩។ ឯតេន សច្ចវជ្ជេនាតិ “យទេតំ មយា កស្សចិ បាណស្ស អហិំសនំ វុត្តំ, សចេ ឯតំ សច្ចំ តថំ អវិបរីតំ, ឯតេន សច្ចវចនេន បជ្ជុន្នោ មេឃោ អភិវស្សតុ, ញាតិសង្ឃស្ស មេ ទុក្ខា បមោចេតូ”តិ វត្វា បុន អត្តនោ បរិចារិកចេដកំ អាណាបេន្តោ វិយ បជ្ជុន្នំ ទេវរាជានំ អាលបន្តោ “អភិត្ថនយា”តិ គាថមាហ។

តត្ថ អភិត្ថនយ បជ្ជុន្នាតិ បជ្ជុន្នោ វុច្ចតិ មេឃោ, អយំ បន មេឃវសេន លទ្ធនាមំ វស្សវលាហកទេវរាជានំ អាលបតិ។ អយំ ហិស្ស អធិប្បាយោ – ទេវ, នាម អនភិត្ថនយន្តោ វិជ្ជុលតា អនិច្ឆារេន្តោ បវស្សន្តោបិ ន សោភសិ, តស្មា ត្វំ អភិត្ថនយន្តោ វិជ្ជុលតា និច្ឆារេន្តោ វស្សាបេហីតិ។ និធិំ កាកស្ស នាសយាតិ កាកា កលលំ បវិសិត្វា ឋិតេ មច្ឆេ តុណ្ឌេន កោដ្ដេត្វា នីហរិត្វា ខាទន្តិ, តស្មា

ខេតំ អន្តោកាលេ យស្មា “តិដី”តិ វុច្ចតិ· តំ កាកបញ្ញស្ស តិដិ ខេចំ ចស្សាខេបន្តោ ស្ងែខេកត បដិដ្ឋាខេត្វា តាខេសហិ· កាកំ ខេសាកាយ ខេត្តហីតិ កាកបញ្ញោ ព្ភយស្វិ យហាសខេ ស្ងែខេកត បុខេណ្ណ យខេន្ធ អលកយាខេតា ខេសាធិស្សតិ, តំ កាកកាលំ ត្វំ ព្ភយំ កន្ទយំ ប្វខេត្តា ខេសាកាយ ខេត្តហិ, ខេសាកស្សត្វាយ បត ចស្សាបយឆ, យឆា អន្តោតិន្នោតលក្ខលំ ខេសាកំ បិបុណាតិ, ឲចំ កខេរាហីតិ អខេត្វា· យខេន្ធ ខេសាកា បខេយាឆយាតិ យយ ខាតខេក សខេត្តច យខេន្ធ ព្ភយយ្យាយខេហខេសាកា បខេយាឆហិ· “យន្តា ខេសាកា បខេយាឆយា”តិ (ខា· ១·១·ល៊ិ៍) ខាតខេក បឆត្តិ· តត្វ ឆ-កាខេរា សយ្សិល្លុតខេត្វា, យន្តា យយ ខាតខេក ឆាតិ សខេត្តច យខេហខេសាកា បខេយាឆហិ (ខា· អដ្ឋ· ១·១·ល៊ិ៍)· យន្ធាតញ្ញា អតុឥកការខេចត បច្ចត្តិកាតំ ឈាសកាចំ កន្ធាយាតិ យហាយខេហខេសាខេកា, យហាសត្តស្ស បត ខេតសំ អតយញ្ញសតំ បដិច្ច កខ្លាយខេតា កខ្លាបតិន្ទបយុខេលត ខេសាកសប្អុខេចា ខេចឌិតខេត្តា·

ឲចំ ខេតិឌិសខេត្វា អត្តខេតា បរិឆាវិកខេចដកំ អាលាខេបខេន្តា ចិយ បន្ទុត្តិ អាលបិត្វា សកខេល ខេកាសលខេដ្ឋ យហាចស្សំ ចស្សាខេបសិ· យហាសត្តស្ស ហិ នីលខេតខេឌត សច្ចកិរិយាយ សយកាលខេយឆ សក្កស្ស បណ្ឌុកម្ពលសិលាសតំ ស្ងែញ្ញកាទិ ឥខេស្សសិ· ខេសា “កិំ នុ ខេលា”តិ អាចខេឌ្ជខេន្តា តំ ការលំ ខាត្វា ចស្សចលាហកខេឌចរាខាតំ បខេក្កាសាខេបត្វា “តាត, យហាបុរិខេសា យន្ធរាខា ខាតាតឹតំ យខេហខេសាខេកត ចស្សាបតំ ព្ភន្ធតិ, សកលំ ខេកាសលខេដ្ឋំ ឲកខេយឈំ កត្វា ចស្សាខេបហី”តិ អាហ·

ខេសា “សាធុ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា ឲកំ ចលាហកំ តិចាខេសត្វា ឲកំ បិទុបិត្វា ខេយឈឹតំ កាយខេត្តា បិឌិតខេលាកឆាតុអភិមុខេលា បក្ខន្ទិ· បិឌិតឌិសាការខេក លលយណ្ឌលយត្តំ ឲកំ ខេយឈយណ្ឌលំ ស្ងែដ្ឋាយ សតបដលំ សហស្សបដលំ ហុត្វា អភិត្តតយត្តំ ចិន្ទុលតា តិដ្ឋាខេត្តិ អខេឆាយុលឆបិទិតាឥកក្ដាកាខេរត ចិស្សត្តុយាតំ សកលំ ខេកាសលខេដ្ឋំ យខេហាខេឈត អខេញ្ញាត្វុទិ· ខេឥខេចា អច្ឆិន្នឆារំ ចស្សខេន្តា យុហុខេត្តខេតឆ តំ យហាសទំ ប្វខេសិ· យន្ធា យខេហាកយខេតា យុដ្ឋិសុ· កាកាឥខេយា អបតិដ្ឋា អខេហសុំ· ត ខេកចលំ យន្ធា ឲច, យតុស្សាបិ ចិចិឆសស្សាតិ សយ្យាខេឥត្តា ឆតុប្បឆាខេយាបឹតិ សខេត្តបិ ចស្សុបឌីចិខេតា កាយិកខេចតសិកឌុក្ខខេតា យុដ្ឋិសុ· ខេតត វុត្តំ –

៥០·

“សហ កខេត សច្ចខេខេ, បន្ទុខេន្តា អភិកន្ទិយ;

ឆលំ តិតន្ទា ប្វខេខេន្តា, លខេលាត អភិចស្សឆា”តិ·

តត្វ លខេលាត អភិចស្សឆាតិ អឥន្ទាឃិត្វា សច្ចកិរិយលខេលាខេតច អភិចស្សិ·

៥១·កត្វា ចិរិយយុត្តយត្តិ ខេឥខេច អចស្សខេត្ត កិំ កាតព្វាត្តិ ខេកាសដ្ឋំ អតាបឌ្ជិត្វា ខាតត្វចរិយាសយ្យាឥតយុខេលត យហខេតា សត្តតិកាយស្ស ហិតសុលតិប្បាឥតំ ស្ងែត្តយំ ចិរិយំ កត្វា· សច្ចខេតឌពលស្សិខេតា យយ សច្ចានុភាចពលសត្តិស្សិខេតា ហុត្វា តឥា យហាខេយឈំ ចស្សាខេបសិ· ឃស្វា

ខេមតេខេ, តស្មា “សេច្ចក ខេយ សេយា តត្ថិ, ឲសា ខេយ សច្ចបិទេយឺ”តិ យហាយច្ឆទាឌកាលេ អត្តតោ សច្ចបិទេយិយា អតញ្ញាសាឆាទេលាកាចំ ឌេស្សុសិ ឆយូទាឌា៉

ឲចំ យហាសេត្តា យហាកទុលាឃ សយុស្សាហិតហឌេឃា សកលទេដ្ឋ យហាចស្សំ ចស្សាបតចេសេត យហាឌតំ យទេលាក្លួតោ ខេយាខេចត្វា ឌីចិតបទិខេឃាសាខេត ឃឆាកយុំ កខេតា៉

តឌា បដ្ឋខេត្តា អាតត្តខេតួទោ អខេហាសិ, យច្ឆកលា ញុឌ្ឍបទិសា, យច្ឆទាឌា ខេលិកតាខេឆា៉

តស្ស ខេហដ្ឋា ចុត្តតខេឃតេច ខេសសបិទេយិខេឃាបិ តិឌ្ឍាខេទតញ្ញា៉ តឆា អត្តតោ សយាតឌាតិកាតំ លាឌតដ្ឋាខេត យច្ឆខេឃាតិឃំ តិញ្ញាតិត្វា តល្ហុលកលាយត្តយុំ យច្ឆំ អាឌិ កត្វា កស្សឌិបិ បិលិខេតា អលាឌតំ, តិដ្ឋតុ លាឌតំ ឲកសត្តស្សបិ អចិខេហឌតំ, តឆា សច្ចកខេលាត ខេឌចស្ស ចស្សាបតំ, ដ្ឋខេក បទិក្លិខេលា កលលកហខេត តិយុដ្ឋតចខេសត អត្តតា អតុកចយាតំ ទុក្លិ ឌីទកាខេចត អកខេលាត្វា ខាតិសឈ្ឈទុស្សច តំ ទុក្លិ អត្តតោ ហឌេឃ កត្វា អសហត្តស្ស សញ្ញាកាខេចត កទុលាឃតា, តឆា ច បដិបត្តិតិ ឲចយាឌេឃា ក្យលាតុកាចា ចិកាខេចតញ្ញាតិ៉

យច្ឆទាឌចទិឃាចល្ហុតា តិដ្ឋិតា៉

១០៉ កល្យាឌ៊ិបិឃតចទិឃាចល្ហុតា

៥៦៉ ឲកាឌសខេយ កល្យាឌ៊ិបិឃតោ ញ្ញូសិតិ ឲចំតាយខេកា តាបខេសា៉ ខេឆាធិសខេត្តា ហិ តឌា ឌឹបិឃតោ តាយ អត្តតោ សហាឃំ យល្ឍញ្ញុតាបសំ ឃុខេល ដ្ឋត្តាសិតំ ដ្ឋបសដ្ឋុយិត្វា តស្ស សិលកុខេលាត តំ អចិឌហខេត្តា តិឃាយទត្តិំ ឃុលំ តិស្សាយ ចិខេតា តស្ស សទិខេតា បល្ឈិត្វា បតិតបតិខេតហិ ខេលិហិតតិត្ថហិ ឃុខេក្លហិ កាញ្ញអចល្ហុសទិទតាឃ “កល្យាឌ៊ិបិឃតោ”តិ បិកដេប៉ អខេហាសិ៉ បខេទាបញ្ញាសចស្សាតិតិ សាធិកាតិ បញ្ញាសចស្សាតិ, អច្ចត្តសំខេឃាខេក ដ្ឋបខេឃាកចចតំ៉ អតកិទខេតា ចទិអហត្តិ បត្តខេសតាសខេតុ ខេចច អធិក្យសលឆខេយូុ ច អតកិទតិចាសំ ចសខេត្តា អហំ ព្រាហ្មចទិឃំ អចទិ៉ បញ្ញាឌិត្វា សត្តាហខេយច ហិ តឌា យហាសខេត្តា អកិទខេតា ព្រាហ្មចទិឃំ ចទិ៉ តខេតា បទំ អតកិទតិចាសំ ចសិ៉

កស្មា បត យហាបុទិខេសា អខេតកសតសហខេស្សសុ អត្តកាខេចសុ ខេតក្លួយញ្ញាសខេឃា ព្រាហ្មចទិឃចាសំ អកិទយិត្វា ញ្ញុឆ តំ តាកិទយិ? បុទុដ្ឋតកាចស្ស ចញ្ញាលកាចខេតា៉ កស្មា ច បុត ត អកាទំ អញ្ញាចសិតិ? បធយំ ខេតក្លួយញ្ញាសខេឃត កាខេយសុ ខេឆាសំ ឌិស្វា បញ្ញាឌិ៉ អឆស្ស អខេឃាតិខេសាយតសិកាខេទត អតកិទតិ ដ្ឋប្បន្តិ៉ ខេសា តំ ចិខេតាខេឌតុយសខេក្លាខេត្តាបិ កយុញ្ញា ចលញ្ញា សដ្ឋហិត្វា តាច យហត្ថំ ចិកចំ បហាឃ អកាទស្មា តិក្លួយខេត្តា ឃំ បឌហិ, បុត តឌតួខេយច តិចខេត្តា, “ឲញ្ញអយុខេកា ចបខេលិ ចតាឃំ កល្យាឌ៊ិបិឃតោ”តិ ញ្ញុយំ អបចាឌំ ឌិក្យច្ឆខេត្តា អត្តតោ ហិខេទាត្តប្បខេកឌកខេឃត៉ អបិ ច បញ្ញាដ្ឋាបុញ្ញា តាខេយតំ ចិញ្ញាហិ ញុឌ្ឍាឌឹហិ បសត្ថំ, ខេតហិ ច អតុដ្ឋិតំ, តស្មាបិ សហាបិ ទុខេក្លត

សហាបិ ទោមនស្សេន អស្សុមុខោ រោទមានោបិ ព្រហ្មចរិយវាសំ វសិ, ន តំ វិស្សជ្ជេសិ. ទុក្ខេន្ទោតំ –

“សទ្ធាយ និក្ខម្ម បុន និវត្តោ, សោ ឯញ្ញអម្មុខោ ចបលោ វតាយំ;

ឯតស្ស វាគស្ស ជិគុច្ឆយានោ, អកាមកោ ចរាមិ ព្រហ្មចរិយំ;

វិញ្ញុប្បសត្ថា សតញ្ញា ឋានំ, ឯវម្បហំ បុញ្ញករោ ករោមី”តិ. (ជា. ១.១០.៩៩);

ឆឲ្យ.នកោចិ ឯតំ ជានាតីតិ ឯតំ មម អនភិរតិមនំ ព្រហ្មចរិយវាសេ អភិរតិបិរហិតចិត្តំ កោចិ មនុស្សភូតោ ន ជានាតិ. កស្មា? អហញ្ហិ កស្សចិ នាចិក្ខិំ មម មានេន ចិត្តំ អរតិ ចរតិ បចត្តតីតិ កស្សចិបិ ន កថេសិ, តស្មា ន កោចិ មនុស្សភូតោ ឯតំ ជានាតីតិ.

៩៣.

“សព្រហ្មចារី មណ្ឌព្យា, សហាយា មេ មហាគ្គុសិ;

បុព្ពកម្មសមាយុត្តោ, ស្វាលមានោបតំ លភិ.

សព្រហ្មចារីតិ តាបសបព្ពជ្ជាយ សមានសិក្ខតាយ សព្រហ្មចារី. មណ្ឌព្យាតិ ឯវំនាមកោ. សហាយាតិ គិហិកាលេ បព្ពជិតកាលេ ច វេទហបិត្តតាយ បិយសហាយា. មហាគ្គុសីតិ មហានុភាវោ គ្គុសិ. បុព្ពកម្មសមាយុត្តោ, ស្វាលមានោបតំ លភីតិ កតោកាសេន អត្តនោ បុព្ពកម្មេន យុត្តោ ស្វាលីរោបតំ លភិ, ស្វាលំ វុត្តានិនោតីតិ.

តត្រាយំ អនុបុព្ពិកថា – អតីតេ វំសរដ្ឋេ កោសម្ពិយំ កោសម្ពិកោ នាម រាជា រជ្ជំ ការេសិ. តទា ទេវឆិសេត្វា អញ្ញតរស្មិំ និគមេ អសីតិកោដិវិភវស្ស ព្រាហ្មណមហាសាលស្ស បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ, នាមេន ឌីបាយនោ នាម. តាវិសស្សេវ ព្រាហ្មណមហាសាលស្ស បុត្តោ ព្រាហ្មណកុមារោ តស្ស បិយសហាយោ អហោសិ, នាមេន មណ្ឌព្យោ នាម. តេ វុត្តកាបិ អបរភាគេ មាតាបិតូនំ អច្ចយេន ការេមុ ភោគំ ឌិស្វា មហាទានំ បវត្តេត្វា ការេ បហាយ ជាតិមិត្តបរិជនស្ស រោទន្តស្ស បរិទេវន្តស្ស និក្ខមិត្វា ហិមវន្តប្បទេសេ អស្សមំ កត្វា បព្ពជិត្វា វុញ្ឆាចរិយាយ វនមូលផលាហារេន យាបេន្តា បរោបណ្ណាសវស្សានិ វសិំសុ, កាមច្ឆន្ទំ វិក្ខម្ភេតុំ នាសក្ខិំសុ, ទេ វសាតមត្តម្បិ ន និព្ពត្តេសុំ.

តេ លោណម្ពិលសេវនត្ថាយ ជនបទចារិកំ ចរន្តា កាសិរដ្ឋំ សម្បាបុណិំសុ។ តត្ថេកស្មិំ និគមេ ទីបាយនស្ស គិហិសហាយោ មណ្ឌព្យោ នាម បដិវសតិ។ តេ ឧភោបិ តស្ស សន្តិកំ ឧបសង្កមិំសុ។ សោ តេ ទិស្វា អត្តមនោ បណ្ណសាលំ ការេត្វា ចតូហិ បច្ចយេហិ ឧបដ្ឋហិ។ តេ តត្ថ តីណិ ចត្តារិ វស្សានិ វសិត្វា តំ អាបុច្ឆិត្វា ចារិកំ ចរន្តា ពារាណសិំ អតិមុត្តកសុសានេ វសិំសុ។ តត្ថ ទីបាយនោ យថាភិរន្តំ វិហរិត្វា បុន តស្មិំ និគមេ មណ្ឌព្យស្ស អត្តនោ សហាយស្ស សន្តិកំ គតោ។ មណ្ឌព្យតាបសោ តត្ថេវ វសិ។

អថេកទិវសំ ឯកោ ចោរោ អន្តោនគរេ ចោរិកំ កត្វា ធនសារំ អាទាយ និក្ខន្តោ បដិពុទ្ធេហិ គេហសាមិកេហិ នគររក្ខកមនុស្សេហិ ច អនុពទ្ធោ និទ្ធមនេន និក្ខមិត្វា វេគេន សុសានំ បវិសិត្វា តាបសស្ស បណ្ណសាលទ្វារេ ភណ្ឌិកំ ឆឌ្ឌេត្វា បលាយិ។ មនុស្សា ភណ្ឌិកំ ទិស្វា "អរេ ទុដ្ឋជដិល, រត្តិំ ចោរិកំ កត្វា ទិវា តាបសវេសេន ចរសី"តិ តជ្ជេត្វា បោថេត្វា តំ អាទាយ រញ្ញោ ទស្សយិំសុ។ រាជា អនុបបរិក្ខិត្វាវ "សូលេ ឧត្តាសេថា"តិ អាហ។ តំ សុសានំ នេត្វា ខទិរសូលេ អារោបយិំសុ។ តាបសស្ស សរីរេ សូលំ ន បវិសតិ។ តតោ និម្ពសូលំ អាហរិំសុ, តម្បិ ន បវិសតិ។ តតោ អយសូលំ អាហរិំសុ, តម្បិ ន បវិសតិ។ តាបសោ "កិំ នុ ខោ មេ បុព្ពកម្ម"ន្តិ ឱលោកេសិ។ តស្ស ជាតិស្សរញាណំ ឧប្បជ្ជិ។ តេន បុព្ពកម្មំ អទ្ទស – សោ កិរ បុរិមត្តភាវេ វឌ្ឍកិបុត្តោ ហុត្វា បិតុ រុក្ខតច្ឆនដ្ឋានំ គន្ត្វា ឯកំ មក្ខិកំ គហេត្វា កោវិឡារសលាកាយ សូលេ វិយ វិជ្ឈិ។ តស្ស តំ បាបំ ឋានេ ឱកាសំ លភិ។ សោ "ន សក្កា ឥតោ បាបតោ មុច្ចិតុ"ន្តិ ញត្វា រាជបុរិសេ អាហ – "សចេ មំ សូលេ ឧត្តាសេតុកាមត្ថ, កោវិឡារសូលំ អាហរថា"តិ។ តេ តថា កត្វា តំ សូលេ ឧត្តាសេត្វា អារក្ខំ ទត្វា បក្កមិំសុ។

តទា កណ្ហទីបាយនោ "ចិរទិដ្ឋោ មេ សហាយោ"តិ មណ្ឌព្យស្ស សន្តិកំ អាគច្ឆន្តោ តំ បវត្តិំ សុត្វា តំ ឋានំ គន្ត្វា ឯកមន្តំ ឋិតោ "កិំ, សម្ម, ការំ ការេសី"តិ បុច្ឆិត្វា "អការកោម្ហី"តិ វុត្តេ "អត្តនោ មនោបទោសំ រក្ខិតុំ សក្ខិ ន សក្ខី"តិ បុច្ឆិ។ "សម្ម, យេហិ អហំ គហិតោ, នេវ តេសំ ន រញ្ញោ ឧបរិ មយ្ហំ មនោបទោសោ អត្ថី"តិ។ "ឯវំ សន្តេ តាទិសស្ស សីលវតោ ឆាយា មយ្ហំ សុខា"តិ វត្វា កណ្ហទីបាយនោ សូលំ និស្សាយ និសីទិ។ អារក្ខបុរិសា តំ បវត្តិំ រញ្ញោ អារោចេសុំ។ រាជា "អនិសាមេត្វា មេ កត"ន្តិ វេគេន តត្ថ គន្ត្វា "កស្មា, ភន្តេ, ត្វំ សូលំ និស្សាយ និសិន្នោសី"តិ ទីបាយនំ បុច្ឆិ។ "មហារាជ, ឥមំ តាបសំ រក្ខន្តោ និសិន្នោម្ហី"តិ។ "កិំ បន ត្វំ ឥមស្ស ការកភាវំ ញត្វា ឯវំ ករោសី"តិ។ សោ កម្មស្ស អសោធិតភាវំ អាចិក្ខិ។ អថស្ស ទីបាយនោ "រញ្ញា នាម និសម្មការិនា ភវិតព្ពំ។

"អលសោ គិហី កាមភោគី ន សាធុ, អសញ្ញតោ បព្ពជិតោ ន សាធុ;

រាជា ន សាធុ អនិសម្មការី, យោ បណ្ឌិតោ កោធនោ តំ ន សាធូ"តិ។ (ជា. ១.៣.១៧៤; ១.៥.៣; ១.១០.១៥៦; ១.១៥.១៧៥) –

អាទីនិ វត្វា ធម្មំ ទេសេសិ។

រាជា មណ្ឌព្យតាបសស្ស និទ្ទោសភាវំ ញត្វា “សូលំ ហរថា”តិ អាណាបេសិ។ សូលំ ហរន្តា ហរិតុំ នាសក្ខិំសុ។ មណ្ឌព្យោ អាហ – “មហារាជ, អហំ បុព្ពេ កតកម្មទោសេន ឯវរូបំ អយសំ បត្តោ, មម សរីរតោ សូលំ ហរិតុំ ន សក្កា, សចេបិ មយ្ហំជីវិតំ ទាតុកាមោ, កកចេន ឥមំ សូលំ ចម្មសមំ កត្វា ឆិន្ទាបេហី”តិ។ រាជា តថា ការេសិ។ សូលំ អន្តោយេវ អហោសិ, ន កញ្ចិ បីឡំ ជនេសិ។ តទា កិរ សុខុមំ សកលិកហីរំ គហេត្វា មក្ខិកាយ វច្ចមគ្គេ បវេសេសិ, តំ តស្ស អន្តោ ឯវ អហោសិ។ សោ តេន ការណេន អមរិត្វា, អត្តនោ អាយុក្ខយេនេវ មរិ, តស្មា អយម្បិ ន មតោតិ។ រាជា តាបសេ វន្ទិត្វា ខមាបេត្វា ឧភោបិ ឧយ្យានេយេវ វសាបេន្តោ បដិជគ្គិ។ តតោ បដ្ឋាយ សោ អាណិមណ្ឌព្យោ នាម ជាតោ។ សោ រាជានំ ឧបនិស្សាយ តត្ថេវ វសិ។ ទីបាយនោ បន តស្ស វណំ ផាសុកំ កត្វា អត្តនោ គិហិសហាយមណ្ឌព្យេន ការិតំ បណ្ណសាលមេវ គតោ។ តេន វុត្តំ –

៥៣។

“តយហំ ឧបដ្ឋហិត្វាន, អារោគ្យមនុបាបយិំ;

អាបុច្ឆិត្វាន អាគច្ឆិំ, យំ មយ្ហំសកមស្សម”ន្តិ។

តត្ថ អាបុច្ឆិត្វានាតិ មយ្ហំសហាយំ មណ្ឌព្យតាបសំ អាបុច្ឆិត្វា។ យំ មយ្ហំសកមស្សមន្តិ យំ តំ មយ្ហំគិហិសហាយេន មណ្ឌព្យព្រាហ្មណេន ការិតំ សកំ មម សន្តកំ អស្សមបទំ បណ្ណសាលំ, តំ ឧបាគច្ឆិំ។

៥៤។ តំ បន បណ្ណសាលំ បវិសន្តំ ទិស្វា សហាយស្ស អារោចេសុំ។ សោ សុត្វាវ តុដ្ឋចិត្តោ សបុត្តទារោ ពហុគន្ធមាលផាណិតាទីនិ អាទាយ បណ្ណសាលំ គន្ត្វា ទីបាយនំ វន្ទិត្វា បាទេ ធោវិត្វា បានកំ បាយេត្វា អាណិមណ្ឌព្យស្ស បវត្តិំ សុណន្តោ និសីទិ។ អថស្ស បុត្តោ យញ្ញទត្តកុមារោ នាម ចង្កមនកោដិយំ គេណ្ឌុកេន កីឡតិ។ តត្ថ ឯកស្មិំ វម្មិកេ អាសីវិសោ វសតិ។ កុមារេន ភូមិយំ បហតគេណ្ឌុកោ គន្ត្វា វម្មិកពិលេ អាសីវិសស្ស មត្ថកេ បតិ។ កុមារោ អជានន្តោ ពិលេ ហត្ថំ បវេសេសិ។

អថ នំ កុទ្ធោ អាសីវិសោ ហត្ថេ ឌំសិ។ សោ វិសវេគេន មុច្ឆិតោ តត្ថេវ បតិ។ អថស្ស មាតាបិតរោ សប្បេន ទដ្ឋភាវំ ញត្វា កុមារំ ឧក្ខិបិត្វា តាបសស្ស បាទមូលេ និបជ្ជាបេត្វា “ភន្តេ, ឱសធេន វា មន្តេន វា បុត្តកំ នោ និព្វិសំ ករោថា”តិ អាហំសុ។ សោ “អហំ ឱសធំ ន ជានាមិ, នាហំ វេជ្ជកម្មំ ករិស្សាមិ, បព្ពជិតោម្ហី”តិ។ “តេន ហិ, ភន្តេ, ឥមស្មិំ កុមារេ មេត្តំ កត្វា សច្ចកិរិយំ ករោថា”តិ។ តាបសោ “សាធុ សច្ចកិរិយំ ករិស្សាមី”តិ វត្វា យញ្ញទត្តស្ស សីសេ ហត្ថំ ឋបេត្វា សច្ចកិរិយំ អកាសិ។ តេន វុត្តំ “សហាយោ ព្រាហ្មណោ មយ្ហ”ន្តិអាទិ។

តត្ថ អាគញ្ឆុំ បាហុនាគតន្តិ អតិថិអភិគមនំ អភិគមិំសុ។

៩៧. ចក្ខុមត្រក្ខិបត្តិ ពិបតចក្ខុសណ្ឋានតាយ “ចក្ខុ”ន្តិ លទ្ធនាមំ ភមុកំ អក្ខិបត្តា, ភមុកកិញ្ចអំ កិញ្ចអត្តាតិ អត្ថោ។ អាសិចិសមមោបមីតិ ភូមិយំ បដិហតោ ហុត្វា ចម្ពុកពិលកោតន ភមុកោន តត្ថ ឋិតំ កញ្ញាសបៀ សីសេ បហរិត្វា នោរសតិ។

៩៨. ចក្ខុកតំ មក្កំ, អន្តោសន្តោតិ តេន ចក្ខុន កតំ មក្កំ កមេសន្តោ។ អាសិចិសស្ស ហត្ថេន, ក្តត្វមច្ចំ បរាមសីតិ ចម្ពុកពិលំ បសេសិតេន អត្តនោ ហត្ថេន អាសីចិសស្ស សីសំ ចុសិ។

៩៩. ចិសតាលស្សីតោតិ ចិសតាលតិស្សីតោ អត្តនោ ចិសតេចំ តិស្សាយ ក្តម្ពុត្តកសប្បោ។ អធិសិ ឥាទំ លភេតិ តម្ហិ បរាមសិតក្ខណេ ឯច តំ ប្រាហ្មណកុមារំ ធំសិ។

១០០. សហកន្តោតិ ធំសេន សហេច, កន្តសមកាលមេច។ អាសិចិសនាតិ ឈោទចិសេន។ តេនាតិ តេន ឥាទកស្ស ចិសតេចេន សុខិតស្ស ភូមិយំ បតនេន អហំ ទុក្ខិតោ អហោសិ។ មម ចាហសិ តំ ទុក្ខិតំ ឥាទកស្ស មាតាបិតូនញ្ចា ទុក្ខំ មម ចាហសិ, មយ្ហំ សីនេ ចិម មម កទ្ធាយ ចានេហសិ។

១០១. ព្យាហន្តិ តេ តស្ស ឥាទកស្ស មាតាបិតរោ អហំ “មា រោទថ, មា បរិទេវថា”តិអាទិនា នយេន សមស្សាសេត្វា។ សោកសល្លិតោតិ សោកសល្លចន្តោ។ អក្កត្តិ សេដ្ឋិ តតោ ឯច ចវំ ទុត្តមំ សច្ចកិរិយំ អកាសិ។

១០២. ឋានាតិ តំ សច្ចកិរិយំ សម្បេន កេស្សត្វំ “សត្តាហមេចា”តិ កាថមាហ។

តត្ថ សត្តាហមេចាតិ បញ្ចដិតទិវសតោ បដ្ឋាយ សត្ត អហានិ ឯច។ បសន្នចិត្តោតិ កម្មផលសទ្ធាយ បសន្នមានសោ។ បុញ្ញត្ថិកោតិ បុញ្ញេន អត្ថិកោ, កម្មចន្ទមយុត្តោ។ អថាបរំ មំ ចរិតន្តិ អថ តម្ហា សត្តាហា ទុត្តរិ មំ មម ប្រាហ្មចរិយចរណំ។

១០៣. អកាមកោចាហំតិ បញ្ចជ្ជំ អនិច្ឆន្តោ ឯច។ ឯតេន សទ្ធេន សុចត្ថិ ហោតូតិ សចេ អតិរេកបញ្ញាសចស្សានិ អតភិទតិចាសំ ចរន្តេន មយា កស្សចិ អជាតាបិតការោចា សច្ចា, ឯតេន សទ្ធេន យញ្ញទត្តកុមារស្ស សោត្ថិ ហោតុ, ជីចិតំ បដិលភតូតិ។

ឯវំ បន មហាសត្តេន សច្ចកិរិយាយ កតាយ យញ្ញទត្តស្ស សីសតោ ចិសំ ភស្សិត្វា បថចិំ បាចិសិ។ កុមារោ អក្ខីនិ ឧម្មីលេត្វា មាតាបិតរោ ឱលោកេត្វា “អម្ម, តាតា”តិ ចត្វា ចុដ្ឋាសិ។ តេន ចុត្តំ –

១០៤.

“សហ សច្ចេ កតេ មយ្ហំ វិសវេគេន វេធិតោ;

អពុជ្ឈិត្វាន វុដ្ឋាសិ, អរោគោ ចាសិ មាណវោ”តិ។

តស្សត្ថោ – មម សច្ចករណេន សហ សមានកាលមេវ តតោ បុត្តោ វិសវេគេន វេធិតោ កម្បិតោ វិសញ្ញីភាវេន អពុជ្ឈិត្វា ឋិតោ វិគតវិសត្តា បដិលទ្ធសញ្ញោ សហសា វុដ្ឋាសិ។ សោ មាណវោ កុមារោ វិសទោសាភាវេន អរោគោ ច អហោសីតិ។

ឥទានិ សត្ថា តស្សា អត្ថតោ សច្ចកិរិយាយ បរមត្ថបារមិភាវំ ទស្សេន្តោ “សច្ចេន មេ សមោ នត្ថិ, ឯសា មេ សច្ចបារមី”តិ អាហ។ តំ ឧត្តានត្ថមេវ។ ជាតកដ្ឋកថាយំ (ជា។ អដ្ឋ។ ៣។១០។៩១) បន “មហាសត្តស្ស សច្ចកិរិយាយ កុមារស្ស ថនប្បទេសតោ ឧទ្ធំ វិសំ ភស្សិត្វា វិគតំ។ ទារកស្ស បិតុ សច្ចកិរិយាយ កដិតោ ឧទ្ធំ, មាតុ សច្ចកិរិយាយ អវសិដ្ឋសរីរតោ វិសំ ភស្សិត្វា វិគត”ន្តិ អាគតំ។ តថា ហិ វុត្តំ –

“យស្មា ទានំ នាភិនន្ទិំ កទាចិ, ទិស្វានហំ អតិថិំ វាសកាលេ;

ន ចាបិ មេ អប្បិយតំ អវេទិសុំ, ពហុស្សុតា សមណព្រាហ្មណា ច;

អកាមកោ ចាបិ អហំ ទទាមិ, ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ;

ហតំ វិសំ ជីវតុ យញ្ញទត្តោ។

“អាសីវិសោ តាត បហូតតេជោ, យោ តំ អទំសី បទរា ឧទិច្ច;

តស្មិញ្ច មេ អប្បិយតាយ អជ្ជ, បិតរិ ច តេ នត្ថិ កោចិ វិសេសោ;

ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ, ហតំ វិសំ ជីវតុ យញ្ញទត្តោ”តិ។

តត្ថ វាសកាលេតិ វសនត្ថាយ គេហំ អាគតកាលេ។ ន ចាបិមេ អប្បិយតំ អវេទិសុន្តិ ពហុស្សុតាបិ សមណព្រាហ្មណា អយំ នេវ ទានំ អភិនន្ទតីតិ, ន អម្ហេ ឥមំ មម អប្បិយភាវំ នេវ ជានិំសុ។ អហញ្ហិ តេ បិយចក្ខូហិយេវ ឱលោកេមីតិ ទីបេតិ។ ឯតេន សច្ចេនាតិ សចេ អហំ ទទមានោបិ វិបាកំ អសទ្ទហិត្វា អត្តនោ អនិច្ឆាយ ទេមិ, អនិច្ឆភាវញ្ច មេ បរេ ន ជានន្តិ, ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតូតិ អត្ថោ។

ឧតរកាឡាយ, តាតាតិ បុត្តំ អាលបតិ។ បហុតេតេឌាតិ ពលវវិសោ។ បតរាតិ បតរា, អយមេវ វា បិឡោ។ ឧក្ខិត្វាតិ ឧជុំ កត្វា, វម្មិកពិលតោ ឧទ្ធរិត្វាតិ អត្ថោ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – តាត យញ្ញទត្ត, តស្មិំ អាសិវិសេ តវ ច បិតរិ អប្បិយការេន មយ្ហកោធិ

ចិរេនេវ នត្ថិ, តស្មា បន អប្បិយការំ ឆេបត្វា អជ្ជ មយា ន កោចិ ទោសាបិតបុព្វោ, សចេ ឥទំ សច្ចំ, ឯតេន សច្ចេន សោត្ថិ ហោតូតិ។

ឯវំ ទោទិសេត្វា កុមារេ អនុកម្បាយ ទោតេ តស្ស បិតរិ “ទានំ ទទន្តស្ស នាម កស្មា ចលស្មា បរិហិត្វា ទានធម្ម”ន្តិ កស្មាចលបរិហាយ

ឥតិ ចេ សេត្វា សមំ អននិរតិំ ចិនេនេត្វា ឋានានិញ្ញាណយា ឧប្បាទេត្វា អាយុបរិយោសានេ ព្រហ្មលោកបរាយណោ អហោសិ។

តទា មណ្ឌព្យោ អានន្ទត្ថេរោ អហោសិ, តស្ស ភរិយា វិសាខា, បុត្តោ រាហុលត្ថេរោ, អាណិមណ្ឌព្យោ សារិបុត្តត្ថេរោ, កណ្ហទីបាយនោ លោកនាថោ។

តស្ស ហិ បារមិយា អារុឡ្ហា សព្ពបារមី, សេសា ច បារមិយោ យថារហំ និទ្ធារេតព្វា។ តថា អនវសេសមហាករុណាយ បរិច្ចាគាទយោ គុណានុភាវា វិភាវេតព្វាតិ។

កណ្ហទីបាយនចរិយាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១២។ មហាសុតសោមចរិយាវណ្ណនា

១០៥។ បុនាបរេ សុតសោមោ មហីបតីតិ ឥទំ តាយោ សត្តិយោ។ មហាសត្តោ ហិ តទា កុរុរដ្ឋេ ឥន្ទបត្តនគរេ កោរព្យស្ស រញ្ញោ អគ្គមហេសិយា កុច្ឆិម្ហិ និព្ពត្តិ។ តំ សុតជិត្តនាយ ធន្ទសោមវណ្ណតាយ ច “សុតសោមោ”តិ សញ្ជានិំសុ។ តំ វយប្បត្តំ

សព្ពសិប្បនិប្ផត្តិប្បត្តំ មាតាបិតរោ រជ្ជេ អភិសិញ្ចិំសុ។ កហិតោ បោរិសាទេនាតិ បុរិសានំ មនុស្សានំ អទនតោ ខាទនតោ “បោរិសាទោ”តិ លទ្ធនាមេន ពារាណសិរញ្ញា ទេវតាពលិកម្មត្ថំ កហិតោ។

ពារាណសិរាជា ហិ តទា មំសំ វិនា អភុញ្ជន្តោ អញ្ញំ មំសំ អលភន្តោ ភត្តការេនេវ មនុស្សមំសំ ខាទាបិតោ រសតណ្ហាយ ពន្ធោ ហុត្វា មនុស្សេ ឃាតេត្វា មនុស្សមំសំ ខាទន្តោ “បោរិសាទោ”តិ លទ្ធនាមោ អមច្ចបរិសជ្ជប្បមុខេហិ នាគរេហិ នេគមជានបទេហិ ច រដ្ឋាហិ ពោតិ កាឡអហត្ថិកា នាម អត្តនោ សេនាបតិកា “ទេច, យទិ រជ្ជេន អត្ថិកោ មនុស្សមំសខាទនតោ វិរមាហី”តិ វុត្តោ “រជ្ជំ បជហន្តោបិ មនុស្សមំសខាទនតោ ន ឧបរមិស្សាមី”តិ ចត្វា តេហិ រដ្ឋា បព្វាជិតោ អរញ្ញំ បវិសិត្វា ឧកាសិំ និគ្រោធរុក្ខមូលេ វសន្តោ

មាលាបុរហារេន បឋេ ទានស្ស ទកាស្ស ឆាសុភាវាយ “សកលជម្ពុទីបេ ឯកសតខត្តិយានំ កលលោហិតេន ពលិកម្មំ ករិស្សាមី”តិ

ទេវតាយ អាយាចនំ កត្វា សត្តាហំ អតាហារតាយ ទរោ ឆាតុកោ ទានេ “ទេវតានុភាវេន មេ សោត្ថិ អហោសី”តិ សញ្ញាយ

“ទេវតាយ ពលិកម្មំ រាជានោ អានេស្សាមី”តិ កច្ឆន្តោ អតីតកេវ សហាយក្ខេតេ មហេលូន សមាកត្វា តេន ទិន្នមន្តពលេន

អឆិកពាទឆាយឌចបទក្កយសសយ្យេត្ថា ហុត្វា សត្វាហត្ថត្តទេទេឃច សពទាឌាេភា អាេភត្វា អត្តេភា ចសភតិេ(ក្រាឆទុេក្ក ខ្វលេឡ្អត្វា ពាលិកយុកទលាសេខ្ជា អេហាសិ៍

អឆ តស្មិំ ទុេក្ក អឆិចត្វា េឌចតា ពំ ពាលិកយុំ អតិច្ឆត្តិ “ក្លបិេឃត តំ តិេសេឆស្សាយឹ”តិ បត្តខិតទុ្វេបត តស្ស អត្តាតំ ឌេស្សត្វា េពត អតុពេទ្ធា ពិេឃាឌតំ កត្វា បុត អត្តេភា ឌិដ្ឋទុ្វបេយច ឌេស្សត្វា “ត្វំ យុសាចាឌឹ ពយា ‘សកលឌម្ពុឌីេប ទាឌាេភា អាេភត្វា ពាលិកយុំ កទិស្សាយឹ’តិ បដិស្សុតំ៍ ត្ថឌាតិ េឃ ចា េព ចា ឌុត្តលទាឌាេភា អាេភសិ៍ ឌម្ពុឌីេប េឌដ្ឋកំ ស្សុពេសាយទាឌាតំ សេឆ ភាេភស្សសិ, ភ េយ េព ពាលិកេយុត អេត្វា”តិ អាហ៍

េសា “ឌិដ្ឋា េយ អត្តេភា េឌចតា”តិ ពុសិត្វា “សាយិ, យា ចិត្តយិ, អហំ អេខ្ជច ស្សុពេសាយំ អាេភស្សាយឹ”តិ ចត្វា េចេពត យិកាឌិទ៌ែភាឃ្យាតំ កត្វា អសំចិហិពាឃ អារក្ខាឃ េបិក្ខទលំ ខ្វពទិត្វា បឝុយិតិបេត្តត សឹសំ បដិច្ឆាេឌត្វា អដ្ឋាសិ៍ ពស្មិំ អេត្តាក្លឃ្យាតកេពេឃច ពាលចបទ្ធុេស សយត្តា ពិេឃាឌតំ អារក្ខ កលិស្សុ៍ យហាសេត្តា បិេពាច អលក្កពហត្តិក្ខុទ្ធចទកេពា ចពុទក្កិតិឃា េសភាឃ ភកទេពា តិក្ខយិ៍ ពគា ពក្កសិលេពា ភេទ្ធា ភាយ ត្រាហុ្មណា ចពេស្សា សពាទហកាឆាេឃា កេហត្វា ចិសេឃាឌតសពំ យក្កុ អពិក្កយុំ ពំ ភកាទំ បេត្តា ទាឌាតំ បិចឹភច្ឆាេទត តិក្ខយត្តំ ឌិស្វា ហត្ថុំ ក្លក្ខិបិត្វា “ឌឃពុ កចំ, យហាទាឌា”តិ ចត្វា ឌឃាេបសិ៍

ទាឌា ហត្ថិភា ពំ ក្លបសក្កយិត្វា “កុេពា ភុ, ត្វំ ត្រាហ្មណ, អាកច្ឆសិ, កិយិច្ឆសិ, កិំ េព ឌខ្ជ”ត្តិ អាហ៍ ត្រាហ្មេណា “ពុេយ្យស្សុពចិត្តកា’តិ ស្សុត្វា ចពេស្សា សពាទហកាឆាេឃា អាគាឃ ពុយ្យាកំ េឌេសត្ញុំ អាកេពាយឹ”ត្តិ អាហ៍ យហាសេត្តា ពុដ្ឋយាភេសា ហុត្វា “អហំ ក្លឃ្យាតំ កត្វា ភ្យាយិត្វា អាកត្វា េសាស្សាយិ, ត្វំ យា ក្លក្កល្លិ”តិ ចត្វា “កច្ឆច ត្រាហ្មណស្ស អសុកេកេហ តិចាសំ ឈាសច្ឆាឌភត្តុ សំចិឌហចា”តិ អាណាេបត្វា ក្លឃ្យាតំ បចិសិត្វា យហត្តំ អារក្ខ សំចិឆាឃ ខ្វឡអាទិកាតិ អាភទលាតិ ខ្វយុត្តិត្វា យស្សុកយុំ កាេទត្វា ក្លត្តខិពសទឹេទា េបិក្ខទលិឃា ទាឌចិភេចត ភ្យាយិត្វា បទ្ធុត្តទិត្វា ក្លភកក្កហលាសាឌេក តិចាេសត្វា អដ្ឋាសិ៍

អឆស្ស កត្តយាលិលក្កាេទ ក្លបហទិស្សុ៍ េបិទិសាេគា “អលក្កពកាេល ទាឌា កាទិេកា កចិស្សតិ, សល្លហុកកាេលេឃច តំ កលិស្សាយឹ”តិ ភគេត្តា ពក្កុ បទិចេត្តេត្តា “អហេយស្មិំ េបិទិសាេគា”តិ ភាយំ សាេចត្វា ក្លគកា តិក្ខយិ៍ ពស្ស សត្តុំ ស្សុត្វា ហត្ថាេទាហាគេឃា ហត្ថិអាឌិេពា កស្សិស្សុ៍ ពាលកាេឃា ក្ខុេទ ជិេពា ពេពាច បលិឃិ៍ ត្ថពេទា អត្តេភា អាចុឆាតិ លេឆ្ឆត្វា ក្លេទត តិបខ្ជិ៍ េបិទិសាេគា ទាឌាតំ ក្លក្ខិបិត្វា លេគ្គ តិសឹគាេបត្វា សយុលដ្ឋាេភេឃច អដ្ឋាទសហត្តំ បិកាទំ លឈ្ឆិត្វា បុទេពា បកលិពយគយត្តចទចាទេណ កុម្ភុទ អក្កយិត្វា បត្តពក្កុជាតិ ចិឃ បិេពេត្តា ចាពឌចាតិបិ អស្សុទពភាតិ បិដ្ឋិឃំ អក្កយិត្វា បិេពេត្តា ទឆសឹេស អក្កយិត្វា បិេពេត្តា កយទិកំ កយេត្តា ចិឃ តឹលកាតិ តិេ(ក្រាឆបត្តាតិ យឝ្គេត្តា ចិឃ ខ្វកេចេកេតច ពិេឃាឌតយក្កុ កត្វា កត្វិ អតុពាត្តត្តំ អឌិស្វា សលិកំ កច្ឆេត្តា ស្សុពេសាយស្ស េកេសហិ ក្លគកពិទ្ធុតិ អត្តេភា ក្លបទិ បពត្តាតិ “អស្សុពិទ្ធុតឹ”តិ សញ្ញាឃ “កិយិឌំ ស្សុពេសាេយាបិ យេទលំ អតុេសាចេត្តា េទាគពឹ”តិ អាហ៍

យហាសេត្តា “ភាហំ យេទលេពា អតុេសាចាយិ, កុេពា េទាគភា, អបិ ច េលា សក្កទំ កត្វា សច្ឆាបតំ ភាយ បល្លិពាតំ អាចិណ្ណំ, ពំ ភ

និប្ផជ្ជតី”តិ អនុសោចាមិ។ កស្សបទសពលេន ទេសិតា ចតស្សោ សតារហគាថាយោ អាទាយ តក្កសិលតោ អាគតស្ស ព្រាហ្មណស្ស អាគន្តុកភត្តំ ការេត្វា “ន្ហាយិត្វា អាគន្ត្វា សុណិស្សាមិ, យាវ មមាគមនា អាគមេហី”តិ សង្គរំ កត្វា ឧយ្យានំ គតោ, ន្ហត្វា តា គាថាយោ សោតុំ អទត្វា យំ គណ្ហិ។ តេន វុត្តំ –

“គហិតោ ពោរិសាទេន, ព្រាហ្មណេ សង្គរំ សរិ”ន្តិ។

តត្ថ ព្រាហ្មណេ សង្គរំ សរិន្តិ តស្មិំ ព្រាហ្មណេ អត្តនា កតំ បដិញ្ញំ អនុស្សរិំ។

១០៦។ អាវុណិត្វា ករតលេតិ តត្ថ តត្ថ ឧយ្យានាទីសុ គហេត្វា អត្តនោ ពលេន អានីតានំ ឯកសតខត្តិយានំ ហត្ថតលេ ឆិទ្ទំ កត្វា រុក្ខេ លម្ពនត្ថំ រជ្ជុំ បដិមុញ្ចិត្វា។ ឯតេសំ បមិលាបេត្វាតិ ឯតេ ឯកសតខត្តិយេ ជីវគ្គាហំ គហេត្វា ឧទ្ធំបាទេ អធោសិរេ កត្វា បណ្ហិយា សីសំ បហរិត្វា ភមណវសេន ហត្ថតលេ អាវុណិត្វា រុក្ខេ អាលម្ពនវសេន សព្ពសោ អាហារុបច្ឆេទេន ច សព្ពថា បមិលាបេត្វា វិសោសេត្វា ខេទាបេត្វាតិ អត្ថោ។ យញ្ញត្ថេតិ ពលិកម្មត្ថេ សាធនត្ថេ។ ឧបនយី មមន្តិ មំ ឧបនេសិ។

១០៧។ តទា ឧបនីយមានោ បន មហាសត្តោ ពោរិសាទេន “កិំ ត្វំ មរណតោ ភាយសី”តិ វុត្តេ “នាហំ មរណតោ ភាយាមិ, តស្ស បន ព្រាហ្មណស្ស មយា កតោ សង្គរោ ន បរិមោចិតោ”តិ អនុសោចាមិ។ “សចេ មំ វិស្សជ្ជេស្សសិ, តំ ធម្មំ សុត្វា តស្ស ច សក្ការសម្មានំ កត្វា បុន អាគមិស្សាមី”តិ។ “នាហំ សទ្ទហាមិ, យំ ត្វំ មយា វិស្សជ្ជិតោ គន្ត្វា បុន មម ហត្ថំ អាគមិស្សសី”តិ។ “សម្ម ពោរិសាទ, មយា សទ្ធិំ ឯកាចរិយកុលេ សិក្ខិតោ សហាយោ ហុត្វា ‘អហំ ជីវិតហេតុបិ ន មុសា ភណាមី’តិ កិំ ន សទ្ទហសី”តិ? កិញ្ចាបិ មេ ឯតេន វាចាយត្តេន –

“អសិញ្ច សត្តិញ្ច បរាមសាមិ, សបថម្បិ តេ សម្ម អហំ ករោមិ;

តយា បមុត្តា អនណោ ភវិត្វា, សច្ចានុរក្ខី បុនរាវជិស្ស”ន្តិ។ (ជា។ ២។២១។៣០៧) –

មហាសត្តេន ឥមាយ គាថាយ វុត្តាយ ពោរិសាទោ “អយំ សុតសោមោ ‘ខត្តិយេហិ អកាតព្ពំ សបថំ ករោមី’តិ វទតិ, គន្ត្វា អនាគន្ត្វាបិ មម ហត្ថតោ ន មុច្ចិស្សតី”តិ ចិន្តេត្វា –

“យោ តេ កតោ សង្គរោ ព្រាហ្មណេន, រដ្ឋេ សកេ ឥស្សរិយេ ឋិតេន;

តំ សង្គរំ ព្រាហ្មណ សប្បទាយ, សច្ចានុរក្ខី បុនរាវជិស្សំ”តិ។ (ជា។ ២។២១។៣០៨) –

វិស្សជ្ជេសិ.

មហាសត្តោ រាហុមុខា មុត្តោ ចន្ទោ វិយ នាគពាលេ ឆាយសម្បន្នោ ខិប្បមេវ តំ នគរំ សម្បាបុណិ. សេនាបិស្ស “សុតសោមរាជា បណ្ឌិតោ, បោរិសាទំ ទមេត្វា សីហមុខា បមុត្តមត្តវរវារណោ វិយ អាគមិស្សតី”តិ ច “រាជានំ បោរិសាទស្ស ទត្វា អាគតា”តិ គរហកយេន ច ពហិនគរេយេវ និវិដ្ឋា តំ ទូរតោវ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វា បច្ចុគ្គន្ត្វា វន្ទិត្វា “កច្ចិ, មហារាជ, បោរិសាទេន ន កិលមិតោ”តិ បដិសន្ថារំ កត្វា “បោរិសាទេន មយ្ហំ មាតាបិតូហិបិ ទុក្ករំ កតំ, តថារូបោបិ នាម ចណ្ឌោ សាហសិកោ មមំ សទ្ទហិត្វា មំ វិស្សជ្ជេសី”តិ វុត្តេ រាជានំ អលង្ករិត្វា ហត្ថិក្ខន្ធេ អារោបេត្វា បរិវារេត្វា នគរំ បាវិសិ. តំ ទិស្វា សព្ពេ នាគរា តុសិំសុ.

សោបិ ធម្មសោណ្ឌតាយ មាតាបិតរោបិ អនុបសង្កមិត្វា និវេសនំ គន្ត្វា ព្រាហ្មណំ បក្កោសាបេត្វា តស្ស មហន្តំ សក្ការសម្មានំ កត្វា ធម្មគារវតាយ សយំ នីចាសនេ និសីទិត្វា “តុម្ហេហិ មយ្ហំ អាភតា សតារហគាថា សុណោមិ អាចរិយា”តិ អាហ. ព្រាហ្មណោ មហាសត្តេន យាចិតកាលេ គន្ធេហិ ហត្ថេ ឧព្ពដ្ដេត្វា បសិព្ពកតោ មនោរមំ បោត្ថកំ នីហរិត្វា ឧភោហិ ហត្ថេហិ គហេត្វា “តេន ហិ, មហារាជ, សុណោហី”តិ បោត្ថកំ វាចេន្តោ គាថា អភាសិ –

“សកិទេវ សុតសោម, សព្ភិ ហោតិ សមាគមោ;

សា នំ សង្គតិ បាលេតិ, នាសព្ភិ ពហុសង្គមោ.

“សព្ភិរេវ សមាសេថ, សព្ភិ កុព្ពេថ សន្ថវំ;

សតំ សទ្ធម្មមញ្ញាយ, សេយ្យោ ហោតិ ន បាបិយោ.

“ជីរន្តិ វេ រាជរថា សុចិត្តា, អថោ សរីរម្បិ ជរំ ឧបេតិ;

សតញ្ច ធម្មោ ន ជរំ ឧបេតិ, សន្តោ ហវេ សព្ភិ បវេទយន្តិ.

“នភញ្ច ទូរេ បថវី ច ទូរេ, បារំ សមុទ្ទស្ស តទាហុ ទូរេ;

តតោ ហវេ ទូរតរំ វទន្តិ, សតញ្ច ធម្មោ អសតញ្ច រាជា”តិ. (ជា. ២.២១.៣១១-៣១៣, ៣៣៥-៣៣៦);

តា សុត្វា មហាសត្តោ “សចេ មេ អាគមន”ន្តិ ចិន្តេត្វា “ភរិយា កាណា នេវ សាមិកកាមិតា, ន ភិក្ខុកាមិតា, ន គហិកាមិតា, ន នេចកាមិតា, សព្ពញ្ញុតាញ កាមិតា។ កិំ នុ ខោ អញ្ញ”ន្តិ ចិន្តេន្តោ “ភរិយំ សកលម្បិ ចក្កវាឡំ មាច ព្រាហ្មណេហិ សត្តរតនបុណ្ណំ កត្វា ទិន្នេបិ នេវ អត្ថសិទ្ធិំ គតំ នាម ហោតិ, អហំ ខោ បនស្ស ពិមោក្ខនិមិត្តេន កុរូរដ្ឋេ សត្តមោក្ខនិតេន ភត្តុបត្ថានេន រជ្ជំ ទាតុំ បហោមិ។ រជ្ជំ ខាតុំ បនស្ស ការ៉ុំ នត្ថិ, តថា ហិស្ស អង្គុលគ្គលាតុសារេន អប្បាតុកាមតា ទិស្សតិ, តស្មា ទិន្នម្បិ រជ្ជំ ន ភរិស្សតិ ពុទ្ធតី”តិ ចិន្តេត្វា “អាចរិយ, តុម្ហេ អនេញ្ញាសិ ពត្តិមាន ភរិយា កាណាយោ នេសេត្វា កិំ លភថា”តិ បុច្ឆិ។ “ទេវកាយ សតំ សតំ, មហារាជ, នេវនេច សតារហា កាណា នាម ឧាតា”តិ។ អថស្ស មហាសត្តោ “តុំ អាចរិយ, អត្តនា គហេត្វា ចិនរលក្ខណស្ស អញ្ញេន ឧាតាសី”តិ។

“សហស្សិយា ភរិយា កាណា, នយិមា កាណា សតារហា;

ចត្តារិ តុំ សហស្សានិ, លិបុំ គណ្ហាហិ ព្រាហ្មណា”តិ។ (ជា. ១.១០.៣៨);

ចត្តារិ សហស្សានិ ទាបេត្វា ទេកញ្ញា សុលមានកំ ទត្វា មហតា សក្ការសម្មានេន តំ វិស្សជ្ជេត្វា មាតាបិតរោ ចត្តិត្វា “អហំ ព្រាហ្មណេន អាភតំ សង្គហរតនំ ឋបេត្វា តស្ស ច សក្ការសម្មានំ កត្វា អាគមិស្សាមីតិ បេវិទិរាជស្ស បដិញ្ញំ ទត្វា អាគតោ។ តត្ថ មំ ព្រាហ្មណស្ស កត្តុញ្ញុ បដិបន្នីតត្ថំ តំ គតំ, ភូតាតិ បេវិទិរាជស្ស សន្តិកំ គមិស្សាមី”តិ វត្វា “តេន ហិ, តាត បុត្តមេវាយ, កិំ នានេតំ គតេធិ, ចតុរង្គិកាយ សេនាយ ចេនាវិ គណ្ហិស្សាមាយ, យា គន្ធ ចោរស្ស សន្តិក”ន្តិ មាចិសុ។ សោមាឡអសហស្សា នាងកិត្តិមោ សេសបវិនតាបិ “អម្បេ អនានេ គត្វា កុហិ គច្ឆសិ ទេចា”តិ បរិទេវិសុ។ “បុតបិ កិរ រាជា ចោរស្ស សន្តិកំ គមិស្សតី”តិ ទេវកោលាហលំ អហោសិ។

មហាសត្តោ “បដិញ្ញាយ សច្ចាបនំ នាម សាធុនំ សប្បុរិសានំ អាចិណ្ណំ, សោបិ មមំ សទ្ទហិត្វា ចិស្សជ្ជេសិ, តស្មា គមិស្សាមិយេវា”តិ មាតាបិតរោ ចន្ទិត្វា សេសជនំ អនុសាសេត្វា អស្សុមុខេន នានប្បការំ បរិទេវន្តេន ភត្តាគារាទិនា ជនេន អនុគតោ នគរា និក្ខម្ម តំ ជនំ និវត្តេត្វា មគ្គេ ទល្លតោន ចិរិយំ លេសំ កត្វា “ភូមំ មម លេសំ យា អតិក្កមិស្ស”តិ ចត្វា អគមាសិ។ មហាជនោ តេជចេតោ មហាសត្តស្ស អាណំ អតិក្កមិតុំ អសក្កោន្តោ មហាសទ្ទេន កន្ទិត្វា រោទិត្វា និចត្តិ។ ចោធិសត្តោ អាកាសមគ្គេនេច តស្ស សន្តិកំ អគមាសិ។ តេន វុត្តំ “អបុច្ឆិ មំ បេវិទិរាជា”តិអាទិ។

តត្ថ កិំ តុំ ភាច្ឆសិ និសជ្ជន្តិ តុំ អត្តនោ នគរេ គន្តុំ មម ហត្ថតោ និស្សជ្ជន្តំ កិំ ភាច្ឆសិ, តុំ “មយា តក្កសិលាទីសុ ទិនបរិទិនោ សច្ចាធី ចា”តិ ចទសិ, តស្មា យថា មតី តេ គាហាមិ, យថាបុទ្ធិ តេ គរិស្សាមិ។ យទិ មេ តុំ បុនេតិហីតិ សចេ បុន តុំ ទុកំ សេទនេច មម សន្តិកំ អាគមិស្សសិ។

១០ប៉ុបរណ្ណអាគមនំ មមាតិ បនេច មម អាគមនំ តស្ស បេវិទិរាជស្ស បដិស្សុណិត្វា បិនោតោច អាគមិស្សាមីតិ បដិស្សុចំ គត្វា។ រជ្ជំ និយ្យាតយិ តទាតិ តទា បេវិទិរាជស្ស សន្តិកំ កត្វាគរោយា “ភូធំ ទេចា រជ្ជំ បដិបជ្ជថា”តិ មាតាបិតុនំ ពិមោក្ខនិមិត្តិកំ រជ្ជំ និយ្យាតេសិ។

១០៩. កស្មា បន រជ្ជំ និយ្យាតយិន្តិ? អនុស្សរិត្វា សតំ ធម្មន្តិ យស្មា បន បដិញ្ញាយ សច្ចាបនំ នាម សតំ សាធូនំ មហាបោធិសត្តានំ បវេណី កុលវំសោ, តស្មា តំ សច្ចបារមិតាធម្មំ បុព្ពកំ បោរាណំ ជិនេហិ ពុទ្ធាទីហិ សេវិតំ អនុស្សរិត្វា សច្ចំ អនុរក្ខន្តោ តស្ស ព្រាហ្មណស្ស ធនំ ទត្វា អត្តនោ ជីវិតំ បរិច្ចជិត្វា បោរិសាទំ ឧបាគមិំ។

១១០. តត្ថ មេ សំសយោ នត្ថីតិ តស្មិំ បោរិសាទស្ស សន្តិកំ គមនេ “អយំ មំ កិំ នុ ខោ ឃាតេស្សតិ, ឧទាហុ នោ”តិ មយ្ហំ សំសយោ នត្ថិ។ “ចណ្ឌោ សាហសិកោ មយា សទ្ធិំ ឧគ្គហិតបដិញ្ញោ ទេវតាយ ពលិកម្មករណសទ្ធោ ឯកន្តេនេវ ឃាតេស្សតី”តិ ជានន្តោ ឯវ កេវលំ សច្ចវាចំ អនុរក្ខន្តោ អត្តនោ ជីវិតំ បរិច្ចជិត្វា តំ ឧបាគមិំ។ យស្មា ចេតនេវំ, តស្មា សច្ចេន មេ សមោ នត្ថិ, ឯសា មេ បរមត្ថកោដិប្បត្តា សច្ចបារមីតិ។

ឧបាគតេ បន មហាសត្តេ វិកសិតបុណ្ឌរីកបទុមសស្សិរិកមស្ស មុខំ ទិស្វា “អយំ វិគតមរណភយោ ហុត្វា អាគតោ, កិស្ស នុ ខោ ឯស អានុភាវោ”តិ ចិន្តេន្តោ “តស្ស មញ្ញេ ធម្មស្ស សុតត្តា អយំ ឯវំ តេជវា និព្ភយោ ច ជាតោ, អហម្បិ តំ សុត្វា តេជវា និព្ភយោ ច ភវិស្សាមី”តិ សន្និដ្ឋានំ កត្វា បោរិសាទោ មហាសត្តំ អាហ – “សុណោម សតារហគាថាយោ យានិ សន្ធាយ ត្វំ អត្តនោ នគរំ គតោ”តិ។

តំ សុត្វា បោធិសត្តោ “អយំ បោរិសាទោ បាបធម្មោ, ឥមំ ថោកំ និគ្គហេត្វា លជ្ជាបេត្វា កថេស្សាមី”តិ –

“អធម្មិកស្ស លុទ្ទស្ស, និច្ចំ លោហិតបាណិនោ;

នត្ថិ សច្ចំ កុតោ ធម្មោ, កិំ សុតេន ករិស្សសី”តិ។ (ជា. ២.២១.៣២៨) –

វត្វា បុន តេន សុដ្ឋុតរំ សញ្ជាតសំវេគេន –

“សុត្វា ធម្មំ វិជានន្តិ, នរា កល្យាណបាបកំ;

អបិ គាថា សុណិត្វាន, ធម្មេ មេ រមតេ មនោ”តិ។ (ជា. ២.២១.៣៣៣) –

វុត្តេ “អយំ អតិវិយ សញ្ជាតាទរោ សោតុកាមោ, ហន្ទស្ស កថេស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា “តេន ហិ សម្ម, សាធុកំ សុណាហិ មនសិករោហី”តិ វត្វា តស្ស ព្រាហ្មណេន កថិតនិយាមេនេវ គាថានំ សក្កច្ចំ ថុតិំ កត្វា ឆកាមាវចរទេវលោកេ ឯកកោលាហលំ កត្វា ទេវតាសុ សាធុការំ ទទមានាសុ មហាសត្តោ បោរិសាទស្ស –

"សកិទេវ មហារាជ, សព្ភិ ហោតិ សមាគមោ;

សា នំ សង្គតិ បាលេតិ, នាសព្ភិ ពហុសង្គមោ។

"សព្ភិរេវ សមាសេថ, សព្ភិ កុព្ពេថ សន្ថវំ;

សតំ សទ្ធម្មមញ្ញាយ, សេយ្យោ ហោតិ ន បាបិយោ។

"ជីរន្តិ វេ រាជរថា សុចិត្តា, អថោ សរីរម្បិ ជរំ ឧបេតិ;

សតញ្ច ធម្មោ ន ជរំ ឧបេតិ, សន្តោ ហវេ សព្ភិ បវេទយន្តិ។

"នភញ្ច ទូរេ បថវី ច ទូរេ, បារំ សមុទ្ទស្ស តទាហុ ទូរេ;

តតោ ហវេ ទូរតរំ វទន្តិ, សតញ្ច ធម្មោ អសតញ្ច រាជា"តិ។ (ជា។ ២។២១។៤១១-៤១៣) –

ឯវំ កថេសិ។ តស្ស តេន សុកថិតត្តា ចេវ អត្តនោ ច បុញ្ញានុភាវេន គាថា សុណន្តស្សេវ សកលសរីរំ បញ្ចវណ្ណាយ បីតិយា បរិបូរិ។ សោ ពោធិសត្តេ មុទុចិត្តោ ហុត្វា "សម្ម សុតសោម, ទាតព្ពយុត្តកំ ហិរញ្ញាទិំ ន បស្សាមិ, ឯកេកាយ គាថាយ ឯកេកំ វរំ ទស្សាមី"តិ អាហ។ អថ នំ មហាសត្តោ "ត្វំ អត្តនោបិ ហិតានិ អជានន្តោ បរស្ស កិំ នាម វរំ ទស្សសី"តិ អបសាទេត្វា បុន តេន "វរំ គណ្ហថា"តិ យាចិតោ សព្ពបឋមំ "អហំ ចិរកាលំ តំ អរោគំ បស្សេយ្យ"ន្តិ វរំ យាចិ។ សោ "អយំ ព្ទទាតិ មេ វធិត្វា មំសំ ខាទិតុកាមស្ស មហានត្ថករស្ស មយ្ហមេវ ជីវិតមិច្ឆតី"តិ តុដ្ឋមានសោ វញ្ចេត្វា វរស្ស គហិតភាវំ អជានន្តោ អទាសិ។ មហាសត្តោ ហិ ឧបាយកុសលតាយ តស្ស ចិរំ ជីវិតុកាមតាបទេសេន អត្តនោ ជីវិតំ យាចិ។ អថ "បរោសតំ ខត្តិយានំ ជីវិតំ ទេហី"តិ ទុតិយំ វរំ, តេសំ សកេ រដ្ឋេ បដិបាទនំ តតិយំ វរំ, មនុស្សមំសខាទនតោ វិរមណំ ចតុត្ថំ វរំ យាចិ។ សោ តីណិ វរានិ ទត្វា ចតុត្ថំ វរំ អទាតុកាមោ "អញ្ញំ វរំ គណ្ហាហី"តិ វត្វាបិ មហាសត្តេន និប្បីឡិយមានោ តម្បិ អទាសិយេវ។

អថ ពោធិសត្តោ បោរិសាទំ និព្ពិសេវនំ កត្វា តេនេវ រាជានោ មោចាបេត្វា ភូមិយំ និបជ្ជាបេត្វា ទារកានំ កណ្ណតោ សុត្តវដ្ដិំ វិយ សណិកំ រជ្ជុយោ និហរិត្វា បោរិសាទេន ឯកំ តចំ អាហរាបេត្វា បាសាណេន ឃំសិត្វា សច្ចកិរិយំ កត្វា តេសំ ហត្ថតលានិ មក្ខេសិ។ តង្ខណំ ឯវ ផាសុកំ អហោសិ។ ទ្វីហតីហំ តត្ថេវ វសិត្វា តេ អរោគេ កត្វា តេហិ សទ្ធិំ អភិជ្ជនកភាវំ មិត្តសន្ថវំ ការេត្វា តេហិ សទ្ធិំ តំ

បារាណសិំ នេត្វា រជ្ជេ បតិដ្ឋាបេត្វា “អប្បមត្តា ហោថា”តិ តេ រាជានោ អត្តនោ អត្តនោ ឋានំ បេសេត្វា ឥន្ទបត្តនគរតោ អាគតាយ អត្តនោ ចតុរង្គិនិយា សេនាយ បរិវុតោ អត្តនោ ឋានំ គតោ តុដ្ឋបមុទិតេន នាគរជនេន សម្បរិវារិយមានោ អន្តេបុរំ បវិសិត្វា មាតាបិតរោ វន្ទិត្វា មហាតលំ អភិរុហិ ។

អថ មហាសត្តោ ឆ ទានសាលាយោ ការេត្វា ទេវសិកំ មហាទានានិ បវត្តេន្តោ សីលានិ បរិបូរេន្តោ ឧបោសថំ ឧបវសន្តោ បារមិយោ អនុព្រូហេសិ ។ តេបិ រាជានោ មហាសត្តស្ស ឱវាទេ ឋត្វា ទានាទីនិ បុញ្ញានិ កត្វា អាយុបរិយោសានេ សគ្គបុរំ បូរយិំសុ ។

តទា ទោវារិកោ អង្គុលិមាលត្ថេរោ អហោសិ, កាឡហត្ថិអមច្ចោ សារិបុត្តត្ថេរោ, នន្ទព្រាហ្មណោ អានន្ទត្ថេរោ, រុក្ខទេវតា មហាកស្សបត្ថេរោ, រាជានោ ពុទ្ធបរិសា, មាតាបិតរោ មហារាជកុលានិ, សុតសោមមហារាជា លោកនាថោ ។

តស្ស ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ សេសបារមិយោបិ និទ្ធារេតព្ពា ។ តថា អលីនសត្តុចរិយាវណ្ណនាយ (ចរិយា. អដ្ឋ. ២.៧៥ អាទយោ) វុត្តនយេន មហាសត្តស្ស គុណានុភាវា វិភាវេតព្ពាតិ ។

មហាសុតសោមចរិយាវណ្ណនា និដ្ឋិតា ។

សច្ចបារមី និដ្ឋិតា ។

១៣. សុវណ្ណសាមចរិយាវណ្ណនា

១១៧. តេរសមេ សាមោ យទា វនេ អាសិន្តិ ហិមវន្តស្មិំ មិគសម្មតាយ នាម នទិយា តីរេ មហតិ អរញ្ញេ សាមោ នាម តាបសកុមារោ អហោសិំ ។ សក្កេន អភិនិម្មិតោតិ សក្កស្ស ទេវានមិន្ទស្ស ឧបទេសសម្បត្តិយា ជាតត្តា សក្កេន និម្មិតោតិ វុត្តោ ។ តត្រាយំ អនុបុព្វិកថា – អតីតេ បារាណសិតោ អវិទូរេ នទិយា តីរេ ឯកោ នេសាទគាមោ អហោសិ ។ តត្ថ ជេដ្ឋនេសាទស្ស បុត្តោ ជាតោ ។ តស្ស “ទុកូលោ”តិ នាមំ អកំសុ ។ តស្សា ឯវ នទិយា បរតីរេបិ ឯកោ នេសាទគាមោ អហោសិ ។ តត្ថ ជេដ្ឋនេសាទស្ស ធីតា ជាតា ។ តស្សា “បារិកា”តិ នាមំ អកំសុ ។ តេ ឧភោបិ ព្រហ្មលោកតោ អាគតា សុទ្ធសត្តា ។ តេសំ វយប្បត្តានំ អនិច្ឆមានានំយេវ អាវាហវិវាហំ ករិំសុ ។ តេ ឧភោបិ កិលេសសមុទ្ទំ អនោតរិត្វា ព្រហ្មានោ វិយ ឯកតោ វសិំសុ ។ ន ច កិញ្ចិ នេសាទកម្មំ ករោន្តិ ។

អថ ទុកូលំ មាតាបិតរោ “តាត, ត្វំ នេសាទកម្មំ ន ករោសិ, នេវ ឃរាវាសំ ឥច្ឆសិ, កិំ នាម ករិស្សសី”តិ អាហំសុ ។ សោ “តុម្ហេសុ អនុជានន្តេសុ បព្វជិស្សាមី”តិ អាហ ។ “តេន ហិ បព្វជាហី”តិ ។ ឧភោបិ ជនា ហិមវន្តំ បវិសិត្វា យត្ថ មិគសម្មតា នទី ហិមវន្តតោ ឱតរិត្វា គង្គំ បត្តា, តំ ឋានំ គន្ត្វា គង្គំ បហាយ មិគសម្មតាភិមុខា អភិរុហិំសុ ។ តទា សក្កស្ស ភវនំ ឧណ្ហាការំ ទស្សេសិ ។ សក្កោ

តំ ការណំ ញត្វា វិស្សកម្មុនា តស្មិំ ឋានេ អស្សមំ មាបេសិ។ តេ តត្ថ គន្ត្វា បព្ពជិត្វា សក្កទត្តិយេ អស្សមេ កាមាវចរមេត្តំ ភាវេត្វា បដិវសិំសុ។ សក្កោបិ តេសំ ឧបដ្ឋានំ អាគច្ឆតិ។

សោ ឯកទិវសំ “តេសំ ចក្ខូ បរិហាយិស្សន្តី”តិ ញត្វា ឧបសង្កមិត្វា “ភន្តេ, វោ ចក្ខូនំ អន្តរាយោ បញ្ញាយតិ, បដិជគ្គកំ បុត្តំ លទ្ធុំ វដ្ដតិ, ជានាមិ តុម្ហំ សុទ្ធចិត្តតំ, តស្មា បារិកាយ ឧតុកាលេ នាភិំ ហត្ថេន បរាមសេយ្យាថ , ឯវំ វោ បុត្តោ ជាយិស្សតិ, សោ វោ ឧបដ្ឋហិស្សតី”តិ វត្វា បក្កាមិ។ ទុកូលបណ្ឌិតោ តំ ការណំ បារិកាយ អាចិក្ខិត្វា តស្សា ឧតុកាលេ នាភិំ បរាមសិ។ តទា ពោធិសត្តោ ទេវលោកា ចវិត្វា តស្សា កុច្ឆិយំ បដិសន្ធិំ គណ្ហិ។ សា ទសមាសច្ចយេន សុវណ្ណវណ្ណំ បុត្តំ វិជាយិ។ តេនេវស្ស “សុវណ្ណសាមោ”តិ នាមំ ករិំសុ។ តំ អបរភាគេ វឌ្ឍិត្វា សោឡសវស្សុទ្ទេសិកំ មាតាបិតរោ រក្ខន្តា អស្សមេ និសីទាបេត្វា សយមេវ វនមូលផលាផលត្ថាយ គច្ឆន្តិ។

អថេកទិវសំ វនេ ផលាផលំ អាទាយ និវត្តិត្វា អស្សមបទតោ អវិទូរេ មេឃេ ឧដ្ឋិតេ រុក្ខមូលំ បវិសិត្វា វម្មិកមត្ថកេ ឋិតានំ សរីរតោ សេទគន្ធមិស្សកោ ឧទកោ តស្មិំ វម្មិកពិលេ ឋិតស្ស អាសីវិសស្ស នាសាបុដំ បវិសិ។ អាសីវិសោ កុជ្ឈិត្វា នាសាវាតេន បហរិ។ ទ្វេ អន្ធា ហុត្វា បរិទេវមានា វិចរិំសុ។ អថ មហាសត្តោ “មម មាតាបិតរោ អតិចិរាយន្តិ, កា នុ ខោ តេសំ បវត្តី”តិ បដិមគ្គំ គន្ត្វា សទ្ទមកាសិ។ តេ តស្ស សទ្ទំ សញ្ជានិត្វា បដិសទ្ទំ កត្វា បុត្តសិនេហេន “តាត សាម, ឥធ បរិបន្ថោ អត្ថិ, មា អាគមី”តិ វត្វា សទ្ទានុសារេន សមីបមេវ សមាគមិំសុ។ សោ “កេន វោ ការណេន ចក្ខូនិ វិនដ្ឋានី”តិ បុច្ឆិត្វា “តាត, មយំ ន ជានាម, ទេវេ វស្សន្តេ រុក្ខមូលេ វម្មិកមត្ថកេ ឋិតា, អថ ន បស្សាមា”តិ វុត្តមត្តេ ឯវ អញ្ញាសិ “តត្ថ អាសីវិសេន ភវិតព្ពំ, តេន កុទ្ធេន នាសាវាតោ វិស្សដ្ឋោ ភវិស្សតី”តិ។

អថ “មា ចិន្តយិត្ថ, អហំ វោ បដិជគ្គិស្សាមី”តិ មាតាបិតរោ អស្សមំ នេត្វា តេសំ រត្តិដ្ឋានទិវាដ្ឋានាទិសញ្ចរណដ្ឋានេ រជ្ជុកេ ពន្ធិត្វា តតោ បដ្ឋាយ សោ អស្សមេ ឋបេត្វា វនមូលផលាផលានិ អាហរតិ, បាតោវ វសនដ្ឋានំ សម្មជ្ជតិ, បានីយំ អាហរតិ, បរិភោជនីយំ ឧបដ្ឋាបេតិ, ទន្តកដ្ឋមុខោទកាទីនិ ទត្វា មធុរផលាផលំ ទេតិ។ តេហិ មុខេ វិក្ខាលិតេ សយំ បរិភុញ្ជិត្វា មាតាបិតរោ វន្ទិត្វា តេសំ អវិទូរេយេវ អច្ឆតិ – “កិំ នុ ខោ ឥមេ អាណាបេន្តី”តិ។ វិសេសេន ច មេត្តំ ពហុលមកាសិ, តេនស្ស សត្តា អប្បដិកូលា អហេសុំ ។ យថា ចស្ស សត្តា, ឯវំ សត្តានំ សោ ពោធិសត្តោ អប្បដិកូលោ។ ឯវំ សោ ទិវសេ ទិវសេ ផលាផលត្ថាយ អរញ្ញំ គច្ឆន្តោបិ អាគច្ឆន្តោបិ មិគគណបរិវុតោ ឯវ អហោសិ។ សីហព្យគ្ឃទីបិបក្ខសត្តាបិ តេន សទ្ធិំ អតិវិយ វិស្សត្ថា, មេត្តានុភាវេន បនស្ស វនសណ្ឌេ អញ្ញមញ្ញំ តិរច្ឆានគតា មុទុចិត្តតំ បដិលភិំសុ។ ឥតិ សោ សព្ពត្ថ មេត្តានុភាវេន អហិំសោ អនុត្រាសី ព្រហ្មា វិយ អរញ្ញេ វិហាសិ។ តេន វុត្តំ “បវនេ សីហព្យគ្ឃេ ច, មេត្តាយមុបនាមយិ”ន្តិអាទិ។

តត្ថ មេត្តាយមុបនាមយិន្តិ ម-ការោ បទសន្ធិករោ, មេត្តាភាវនាយ កុទ្ធកបុត្តេ សីហព្យគ្ឃេបិ ផរិ, បរេ ច សេសសត្តេតិ អធិប្បាយោ។ អថ វា មេត្តា អយមិតិ បវត្តតិ ឯតេនាតិ មេត្តាយោ, មេត្តាភាវនា។ តំ មេត្តាយំ ឧបនាមយិ សត្តេសុ អនោធិសោ ឧបនេសិ។

“សីហព្យគ្ឃេហី”តិបិ បាឋោ។ តស្សត្ថោ – ន កេវលមហមេវ, អថ ខោ បវនេ សីហព្យគ្ឃេហិ, យស្មិំ មហាវនេ តទា អហំ វិហរាមិ, តត្ថ សីហព្យគ្ឃេហិ សទ្ធិំ អហំ សព្វេសុ សត្តេសុ មេត្តំ ឧបនាមេសិំ។ សីហព្យគ្ឃាបិ ហិ តទា មយា កតេន សព្វេសុ មេត្តចិត្តំ បដិលភិំសុ, បរេសុ ខ្វតេរ សត្តាតិ ទស្សេតិ។

១១២។ បសទមិគវរាហេហីតិ បសទមិគេហិ ចេវ វរាហេហិ ច។ បរិវារេត្វាតិ តេហិ អត្តានំ បរិវារិតំ កត្វា តស្មិំ អរញ្ញេ វសិំ។

១១៣។ ឥទានិ តទា អត្តនោ មេត្តាភាវនាយ លទ្ធំ អានិសំសំ មេត្តាបារមិតានុភាវំ ទស្សេតុំ “ន មំ កោចិ ឧត្តសតី”តិ ឱសានគាថមាហ។ តស្សត្ថោ – សសមិគអារញ្ញិកា កិន្នរាទិកោបិ កោចិ សត្តោ មំ ន ឧត្តសតិ ន ឧព្ពិជ្ជតិ។ អហម្បិ កស្សចិ សីហព្យគ្ឃាទិតិរច្ឆានតោ មនុស្សអមនុស្សតោ លុទ្ទកលោហិតបាណិមនុស្សតោតិ កុតោចិបិ ន ភាយាមិ។ កស្មា? យស្មា មេត្តាពលេនុបត្ថទ្ធោ ចិរកាលំ ភាវិតាយ មេត្តាបារមិតាយានុភាវេន ឧបត្ថម្ភិតោ តស្មិំ បវនេ មហាអរញ្ញេ តទា រមាមិ អភិរមាមីតិ។ សេសំ សុវិញ្ញេយ្យមេវ។

ឯកំ បន មហាសត្តោ សព្វសត្តេ មេត្តាយន្តោ មាតាបិតរោ ច សាធុកំ បដិជគ្គន្តោ ឯកទិវសំ អរញ្ញតោ មធុរផលាផលំ អាហរិត្វា អស្សមេ ឋបេត្វា មាតាបិតរោ វន្ទិត្វា “បានីយំ អាទាយ អាគមិស្សាមី”តិ មិគគណបរិវុតោ ទ្វេ មិគេ ឯកតោ កត្វា តេសំ បិដ្ឋិយំ បានីយឃដំ ឋបេត្វា ហត្ថេន គហេត្វា នទីតិត្ថំ អគមាសិ។ តស្មិំ សមយេ ពារាណសិយំ បីឡិយក្ខោ នាម រាជា រជ្ជំ ការេសិ។ សោ មិគមំសលោភេន មាតរំ រជ្ជំ បដិច្ឆាបេត្វា សន្នទ្ធបញ្ចាវុធោ ហិមវន្តំ បវិសិត្វា មិគេ វធិត្វា មំសំ ខាទន្តោ មិគសម្មតំ នទិំ បត្វា អនុបុព្ពេន សាមស្ស បានីយគហណតិត្ថំ បត្តោ។ មិគបទវលញ្ជំ ទិស្វា គច្ឆន្តោ តំ តថា គច្ឆន្តំ ទិស្វា “មយា ឯត្តកំ កាលំ ឯវំ វិចរន្តោ មនុស្សោ ន ទិដ្ឋបុព្ពោ, ទេវោ នុ ខោ ឯស នាគោ នុ ខោ, សចាហំ ឧបសង្កមិត្វា បុច្ឆិស្សាមិ, សហសា បលាយេយ្យាតិ។ យំនូនាហំ ឯតំ វិជ្ឈិត្វា ទុព្ពលំ កត្វា បុច្ឆេយ្យ”ន្តិ ចិន្តេត្វា មហាសត្តំ ន្ហត្វា វាកចីរំ និវាសេត្វា អជិនចម្មំ ឯកំសំ ករិត្វា បានីយឃដំ បូរេត្វា ឧក្ខិបិត្វា វាមំសកូដេ ឋបនកាលេ “ឥទានិ តំ វិជ្ឈិតុំ សមយោ”តិ វិសបីតេន សរេន ទក្ខិណបស្សេ វិជ្ឈិ។ សរោ វាមបស្សេន និក្ខមិ។ តស្ស វិទ្ធភាវំ ញត្វា មិគគណោ ភីតោ បលាយិ។

សាមបណ្ឌិតោ បន វិទ្ធោបិ បានីយឃដំ យថា វា តថា វា អនវសុម្ភេត្វា សតិំ បច្ចុបដ្ឋបេត្វា សណិកំ ឱតារេត្វា វាលុកំ វិយូហិត្វា ឋបេត្វា ទិសំ វវត្ថបេត្វា មាតាបិតូនំ វសនដ្ឋានទិសាភាគេន សីសំ កត្វា និបជ្ជិត្វា មុខេន លោហិតំ ឆឌ្ឌេត្វា “មម កោចិ វេរី នាម នត្ថិ, មមបិ កត្ថចិ វេរំ នាម នត្ថី”តិ វត្វា ឥមំ គាថមាហ –

“កោ នុ មំ ឧសុនា វិជ្ឈិ, បមត្តំ ឧទហារកំ;

ខត្តិយោ ព្រាហ្មណោ វេស្សោ, កោ មំ វិទ្ធា និលីយសី”តិ។ (ជា។ ២។២២។២៩៦);

ຕໍ ສຸຕ຺ວາ ຣາຊາ “ອຍໍ ມຍາ ວິຊ຺ຌິຕ຺ວາ ປຈ຺ຈິມໍ ປີຕິເມວ ເນວ ມໍ ອກ຺ໂກສຕິ ນ ປຣິພາສຕິ, ມມ ຫທຍໍ ນິພ຺ພາເປນ຺ໂຕ ປິຍວຈເນເນວ ສມຸທາຈຣຕິ, ກິມິສ຺ສາມິສ຺ສ ສນ຺ຕິກ”ນ຺ຕິ ຈິນ຺ເຕຕ຺ວາ ຂມາເປຕ຺ວາ ອຕ຺ຕານໍ ອຕ຺ຕນາ ຈ ວິທ຺ທການໍ ອາຈິກ຺ຂິຕ຺ວາ “ໂກ ວາ ຕ຺ວໍ ກສ຺ສ ວາ ປຸຕ຺ໂຕ”ຕິ ມຫາສຕ຺ຕໍ ປຸຈ຺ຉິ.

ໂສ “ສາເມາ ນາມາຫໍ ທຸກູລປນ຺ທິຕສ຺ສ ນາມ ເນສາທສ຺ສ ປຸຕ຺ໂຕ, ກິສ຺ສ ປນ ມໍ ວິຊ຺ຌີ”ຕິ ອາຫ. ໂສ ປຸນ “ມິຄສຸຍ຺ຍາຍາ”ຕິ ມຸສາວາທໍ ວຕ຺ວາ “ອຫໍ ຕ຺ວໍ ມິຄຣາຊາ ອກາເຣເນາ ວິຊ຺ຌິ”ນ຺ຕິ ອນຸໂສຈິຕ຺ວາ ມຸສາວາທໍ ອາຈິກ຺ຂິຕ຺ວາ ຕສ຺ສ ມາຕາປິຕູນໍ ວສນຖານໍ ປຸຈ຺ຉິຕ຺ວາ ຕຕ຺ຖ ຄນ຺ຕ຺ວາ ເຕສໍ ອຕ຺ຕານໍ ອາຈິກ຺ຂິຕ຺ວາ ເຕຫິ ກຕປຕິສນ຺ຖາເຣາ “ສາເມາ ມຍາ ວິເທ຺ທາ”ຕິ ວຕ຺ວາ ເຕ ປຣິເທເວນ຺ເຕ ສມາສ຺ສາເສນ຺ໂຕ “ອຫໍ ສາເມນ ກຕ຺ຕພ຺ພໍ ປຣິຈາຣິກກມ຺ມໍ, ຕໍ ກຕ຺ວາ ອຫໍ ໂວ ໂປເສຫິສ຺ສາມີ”ຕິ ສມສ຺ສາເສຕ຺ວາ ສາມສ຺ສ ສນ຺ຕິກໍ ອາເນສິ. ເຕ ຕຕ຺ຖ ຄນ຺ຕ຺ວາ ນານປ຺ປກາຣໍ ປຣິເທວິຕ຺ວາ ຕສ຺ສ ອຸເຣ ຫຕ຺ຖໍ ຖເປຕ຺ວາ “ປຸຕ຺ຕສ຺ສ ເມ ສຣີເຣ ອຸສ຺ມາ ວຕ຺ຕເຕວ, ວິສເວເຄນ ວິສຍ຺ຍີຕໍ ອາປນ຺ໂນ ກິມິສ຺ສາມິຕິ ສິກ຺ຂີສກາຍຈ຺ຈາຍ ສຈ຺ຈກິຣິຍໍ ກຣິສ຺ສາມາ”ຕິ ຈິນ຺ເຕຕ຺ວາ –

“ຍໍ ກິຍ຺ຈິຕ຺ຖິ ກຕໍ ປຸຍ຺ຍໍ, ມຍ຺ຫຍ຺ເຈວ ປິຕຸຈ຺ຈ ເຕ;

ສພ຺ເພນ ເຕນ ກຸສເລນ, ວິສໍ ສາມສ຺ສ ຫຍ຺ຍຕູ”ຕິ. (ຊາ· ໒·໒໒·໒໘໘) –

ມາຕາ,

“ຍໍ ກິຍ຺ຈິຕ຺ຖິ ກຕໍ ປຸຍ຺ຍໍ, ມຍ຺ຫຍ຺ເຈວ ມາຕຸຈ຺ຈ ເຕ;

ສພ຺ເພນ ເຕນ ກຸສເລນ, ວິສໍ ສາມສ຺ສ ຫຍ຺ຍຕູ”ຕິ. (ຊາ· ໒·໒໒·໒໗໙) –

ປິຕາ,

“ປພ຺ພຕ຺ຍາຫໍ ຄນ຺ທມາທເນ, ຈິຣຣຕ຺ຕນິວາສິນີ;

ນ ເມ ປິຍຕເຣາ ໂກຈິ, ອຍ຺ໂຍ ສາເມນ ວິຊ຺ຊຕິ;

ເອເຕນ ສຈ຺ຈວຊ຺ເຊນ, ວິສໍ ສາມສ຺ສ ຫຍ຺ຍຕູ”ຕິ. (ຊາ· ໒·໒໒·໒໗໘) –

ទេវតាយ ច សច្ចកិរិយាយ កតាយ មហាសត្តោ ខិប្បំ វុដ្ឋាសិ. បច្ចយបត្តបរិឡាហោ ឧបកតិក្ខ ចិរ ជិតិចេតោ អាពាធោ ជិកេតា. ជិន្នដ្ឋានំ អរោគំ បាកតិកមេវ អហោសិ. មាតាបិតូនំ ចក្ខូនិ ឧប្បជ្ជិំសុ. ទិវា មហាសត្តស្ស អរោគតា, មាតាបិតូនញ្ច ចក្ខុបដិលាភោ, អរុណុគ្គមនំ, តេសំ ចតុន្នម្បិ អស្សមេយេវ អវដ្ឋានន្តិ សព្ពំ ឯកក្ខណេយេវ អហោសិ.

អថ មហាសត្តោ រញ្ញា សទ្ធិំ បដិសន្ថារំ កត្វា "សយំ ទេវ, មហារាជា"តិអាទិនា (ជា. ២.២២.៣១១-៣១២) ធម្មំ ទេសេត្វា ឧត្តរិម្បិ ឱវទិត្វា បញ្ច សីលានិ អទាសិ. សោ តស្ស ឱវាទំ សិរសា បដិគ្គហេត្វា ពារាណសិំ គន្ត្វា ទានាទីនិ បុញ្ញានិ កត្វា សគ្គបរាយណោ អហោសិ. ពោធិសត្តោបិ សទ្ធិំ មាតាបិតូហិ អភិញ្ញាសមាបត្តិយោ និព្ពត្តេត្វា អាយុបរិយោសានេ ព្រហ្មលោកបរាយណោ អហោសិ.

តទា រាជា អានន្ទត្ថេរោ អហោសិ, ទេវធីតា ឧប្បលវណ្ណា, សក្កោ អនុរុទ្ធោ, បិតា មហាកស្សបត្ថេរោ, មាតា ភទ្ទកាបិលានី, សុវណ្ណសាមបណ្ឌិតោ លោកនាថោ.

តស្ស ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ សេសបារមិយោ និទ្ធារេតព្ពា. តថា ឥសិបព្ពជ្ជាយ ឧបនិសិន្នស្ស បរិហារិយា ជាតិបរិហានិ? ... ចិត្តុប្បាទោ ... ការុញ្ញំ មេត្តាភាវនា ... ជាតាបិតូបដ្ឋានបុញ្ញតោ មហាបរិហានីតិ អនុស្សរិតព្ពំ. អនេកេ ជាតេ រញ្ញា ការុញ្ញា មេត្តា ឧបដ្ឋានបត្តា ធម្មទេសនា, ឧបាសកានត្ថំ ចរិយានយោ គុណានុភាវា និការេតព្ពាតិ.

សុវណ្ណសាមចរិយាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

១៣. ឯករាជចរិយាវណ្ណនា

១១៣. តេរសមេ ឯករាជាតិ ឯវំនាមោ ឯករាជាតិ បាកដា អត្តភាវេន ឧទ្ទិសិតព្ពោ បាកដោ.

មហាសត្តោ ហិ តទា ពារាណសិរញ្ញោ បុត្តោ ហុត្វា និព្ពត្តិ. វយប្បត្តោ សព្ពសិប្បនិប្ផត្តិំ បត្តោ ហុត្វា បិតុ អច្ចយេន រជ្ជំ ការេន្តោ កុសលសីលាចារសម្បន្នោ ... ទសរាជធម្មេ អកោបេន្តោ ធម្មេន រជ្ជំ ការេសិ ... ធម្មិកោ ធម្មរាជា ... ឧប្បជ្ជិត្វា ... "ឯករាជា"តិ បកាសនាមោ អហោសិ. បរមំ សីលំ អធិដ្ឋាយាតិ សុបរិសុទ្ធកាយិកវាចសិកសំវរលក្ខណំ សុបរិសុទ្ធមនោសមាចារលក្ខណំ បរមំ ឧត្តមំ ទសកុសលកម្មបថសីលំ សមាទានវសេន ច អវីតិក្កមនវសេន ច អធិដ្ឋហិត្វា អធិដ្ឋហិត្វា. បសាសាមិ មហាបថវិំ ចតុរាសីតិ សហស្សានិ ... មហតិ មហិ អនុសាសាមិ រជ្ជំ ការេមិ.

១១៤. ទសកុសលកម្មបថេតិ បាណាតិបាតាវេរមណិអាទិកេ ទសកុសលកម្មបថេ, ឯតេ ចា អត្ថតោ ...

សមាទាយ វត្តាមិ។ ចតូហិ សង្គហវត្ថូហីតិ ទានំ បិយវចនំ អត្ថចរិយា សមានត្តតាតិ ឥមេហិ ចតូហិ សង្គហវត្ថូហិ សង្គណ្ហនការណេហិ យទា ឯករាជាតិ វិស្សុតោ ហោមិ, តទា យថារហំ មហាជនំ សង្គណ្ហាមីតិ អត្ថោ។

១១៩។ ឯវន្តិ ទសកុសលកម្មបថសីលបរិបូរណំ ចតូហិ សង្គហវត្ថូហិ មហាជនសង្គណ្ហនន្តិ យថាវុត្តេន ឥមិនា អាការេន អប្បមត្តស្ស។ ឥធលោកេ បរត្ថ ចាតិ ឥមស្មិំ លោកេ យំ អប្បមជ្ជន្តំ, តត្ថ ទិដ្ឋធម្មិកេ អត្ថេ, បរលោកេ យំ អប្បមជ្ជន្តំ តត្ថ សម្បរាយិកេ អត្ថេ អប្បមត្តស្ស មេ សតោតិ អត្ថោ។ ទព្ពសេនោតិ ឯវំនាមកោ កោសលរាជា។ ឧបគន្ត្វាតិ ចតុរង្គិនិំ សេនំ សន្នយ្ហិត្វា អព្ភុយ្យាតវសេន មម រជ្ជំ ឧបគន្ត្វា។ អច្ឆិន្ទន្តោ បុរំ មមាតិ មម ពារាណសិនគរំ ពលក្ការេន គណ្ហន្តោ។

តត្រាយំ អនុបុព្វិកថា – មហាសត្តោ ហិ តទា នគរស្ស ចតូសុ ទ្វារេសុ ចតស្សោ មជ្ឈេ ឯកំ និវេសនទ្វារេ ឯកន្តិ ឆ ទានសាលាយោ ការេត្វា កបណទ្ធិកាទីនំ ទានំ ទេតិ, សីលំ រក្ខតិ, ឧបោសថកម្មំ ករោតិ, ខន្តិមេត្តានុទ្ទយសម្បន្នោ អង្កេ និសិន្នំ បុត្តំ បរិតោសយមានោ វិយ សព្វសត្តេ បរិតោសយមានោ ធម្មេន រជ្ជំ ការេតិ។ តស្សេកោ អមច្ចោ អន្តេបុរេ បទុស្សិត្វា អបរភាគេ បាកដោ ជាតោ។ អមច្ចា រញ្ញោ អារោចេសុំ។ រាជា បរិគ្គណ្ហន្តោ តំ អត្តនា បច្ចក្ខតោ ញត្វា តំ អមច្ចំ បក្កោសាបេត្វា “អន្ធពាល, អយុត្តំ តេ កតំ, ន ត្វំ មម វិជិតេ វសិតុំ អរហសិ, អត្តនោ ធនញ្ច បុត្តទារញ្ច គហេត្វា អញ្ញត្ថ យាហី”តិ រដ្ឋា បព្វាជេសិ។

សោ កោសលជនបទំ គន្ត្វា ទព្ពសេនំ នាម កោសលរាជានំ ឧបដ្ឋហន្តោ អនុក្កមេន តស្ស វិស្សាសិកោ ហុត្វា ឯកទិវសំ តំ រាជានំ អាហ – “ទេវ, ពារាណសិរជ្ជំ និម្មក្ខិកមធុបដលសទិសំ, អតិមុទុកោ រាជា, សុខេនេវ តំ រជ្ជំ គណ្ហិតុំ សក្កា”តិ។ ទព្ពសេនោ ពារាណសិរញ្ញោ មហានុភាវតាយ តស្ស វចនំ អសទ្ទហន្តោ មនុស្សេ បេសេត្វា កាសិរដ្ឋេ គាមឃាតាទីនិ ការេត្វា តេសំ ចោរានំ ពោធិសត្តេន ធនំ ទត្វា វិស្សជ្ជិតភាវំ សុត្វា “អតិវិយ ធម្មិកោ រាជា”តិ ញត្វា “ពារាណសិរជ្ជំ គណ្ហិស្សាមី”តិ ពលវាហនំ អាទាយ និយ្យាសិ ។ អថ ពារាណសិរញ្ញោ មហាយោធា “កោសលរាជា អាគច្ឆតី”តិ សុត្វា “អម្ហាកំ រជ្ជសីមំ អនោក្កមន្តមេវ នំ បោថេត្វា គណ្ហាមា”តិ អត្តនោ រញ្ញោ វទិំសុ។

ពោធិសត្តោ “តាតា, មំ និស្សាយ អញ្ញេសំ កិលមនកិច្ចំ នត្ថិ, រជ្ជត្ថិកា រជ្ជំ គណ្ហន្តុ, មា គមិត្ថា”តិ និវារេសិ។ កោសលរាជា ជនបទមជ្ឈេ បវិសិ។ មហាយោធា បុនបិ រញ្ញោ តថេវ វទិំសុ។ រាជា បុរិមនយេនេវ និវារេសិ។ ទព្ពសេនោ ពហិនគរេ ឋត្វា “រជ្ជំ វា ទេតុ យុទ្ធំ វា”តិ ឯករាជស្ស សាសនំ បេសេសិ។ ឯករាជា “នត្ថិ មយា យុទ្ធំ, រជ្ជំ គណ្ហាតូ”តិ បដិសាសនំ បេសេសិ។ បុនបិ មហាយោធា “ទេវ, ន មយំ កោសលរញ្ញោ នគរំ បវិសិតុំ ទេម, ពហិនគរេយេវ នំ បោថេត្វា គណ្ហាមា”តិ អាហំសុ។ រាជា បុរិមនយេនេវ និវារេត្វា នគរទ្វារានិ អវាបុរាបេត្វា មហាតលេ បល្លង្កមជ្ឈេ និសីទិ។ ទព្ពសេនោ មហន្តេន ពលវាហនេន នគរំ បវិសិត្វា ឯកម្បិ បដិសត្តុំ អបស្សន្តោ សព្វរជ្ជំ ហត្ថគតំ កត្វា រាជនិវេសនំ គន្ត្វា មហាតលំ អារុយ្ហ និរបរាធំ ពោធិសត្តំ គណ្ហាបេត្វា អាវាដេ និខណាបេសិ។ តេន វុត្តំ –

“ຈຕ຺ຕເສໂຕ ຮູປກ຺ຕ຺ວາ, ອຊ຺ຈິຕ຺ເຕ຺າ ພຸທິ ມມ໌

໑໑ສໍ໌

“ທາຊຸປຂີເຈ ຄິກເມ, ສພາລເຕ຺ ສຣເຕ຺ເກ;

ສຕ຺ຖັ ຫຕ຺ຖຄຕັ ກຕ຺ວາ, ກາສຸຍາ ຄິຫຼີ ມມ”ຕ຺ຕິ໌

ຕຕ຺ຖ ທາຊຸປຂີເຈຕິ ອມຈ຺ຈປິຣິສຊ຺ຈາຫູໝກຫປຕິອາຂີເກ ທາຂາຕັ ຮູປຄິສ຺ສາຍ ຂີຈເຕ຺ຕ໌ ຄິກເມຕິ ເຕກເມ໌ ສພາລເຕ຺ຕິ ເສຕາປຣິຍາປຕ຺ຕາຍ ພາເລ ຕິຕ຺ຖຕິ ພາລເຕ຺າ, ຫຕ຺ຖເອາຫາຂເຍາ, ພາລເຕ຺ຫິ ສຫາຕິ ສພາລເຕ຺໌ ສຣເຕ຺ເກຕິ ສຂຕປເຂ, ທາຊຸປຂີເຈ ຄິກເມ ຈ ອຍ຺ຍາຍ຺ຍາ ສຕ຺ຖັ ຫຕ຺ຖຄຕັ ກຕ຺ວາ໌ ກາສຸຍາ ຄິຫຼີ ມມຕ຺ຕິ ສພາລຈາຫຕັ ສກລັ ມມ ຣຊ຺ຊ ກເຫຕ຺ວາ ມຢິ ກລປ຺ປາເລ ອາຈາເຣ ຄິຫຼາເປສີ໌ ຂາຕເກປິ –

“ອສ຺ສຕ຺ເຕຣ ກາມຄ຺ເຫ ສມິເຕ຺ທ, ກ຺ຕ຺ວາຄ ປຸເຕ຺ຕ ຈສິ ໂຊກທາຂາ;

ເສາ ຂາຕິ ຣຸເກ຺ ຄເຣກມິ຺ຢິສ໌ເຕ຺າ, ຄປ຺ປຊ຺ເຫ ຈຫຼ຺ພາລັ ປຸທາຫ”ຕ຺ຕິ໌ (ຂາ໌ ໑໌໓໌໔)–

ອາຈາເຣ ຫິຕ຺ຕກາເຈາ ອາກເຕາ໌ ຂາຕກເຕ຺ກຈາມໍ (ຂາ໌ ອເຕ຺໌ ໑໌໓໌໔) ປຕ “ສິກ຺ກາຍ ປກ຺ປິປິເປຕ຺ວາ ຮຸຕ຺ຕຣຸມ຺ເມາເຣ ເຫເຕ຺າສີສກັ ຂູລເຕ຺ສີ”ຕິ ຈຸຕ຺ຕັ໌

ມຫາສເຕ຺າ ເຈາຣທາຂາຕັ ອາເຣຕ຺ກ ເມຕ຺ຕັ ກາເຈຕ຺ວາ ກສິຫປຣິກມ຺ມັ ກຕ຺ວາ ຊສາຕາກິຍ຺ຍາເຍາ ຄິຕ຺ຕເຕ຺ຕຕ຺ວາ ກາສຸເຕາ ຮູກຕ຺ວາ ອາກາເສ ປລ຺ລເຕ຺ຕ ຄິສີຂີ໌ ເຕຄ ຈຸຕ຺ຕັ –

໑໑ປ໌

“ອມຈ຺ຈມຫຼ຺ລັ ຣຊ຺ຊັ, ພີຕັ ອເຕ຺ຕປຸທິ ມມ;

ອຊ຺ຈິຕ຺ຕວາຄ ກຫິຕັ, ປິຍປຸຕ຺ຕຈ ປສ຺ສຫ”ຕ຺ຕິ໌

តត្ថ អមច្ចមណ្ឌលន្តិ តស្មឹ តស្មឹ រាជកិច្ចេ រញ្ញា អមា សហ វត្តន្តីតិ អមច្ចា, សណ្ឌិ វា តេសំ មណ្ឌលំ សមូហំ។ ឋិតន្តិ ពលវាហនេន នគរជនបទាទីហិ សមិទ្ធំ រជ្ជំ ឥត្ថាគារទាសិទាសបរិជនេហិ ចេវ វត្ថាភរណាទិឧបភោគូបករណេហិ ច សមិទ្ធំ មម អន្តេបុរញ្ច អច្ឆិន្ទិត្វា គហិតកំ គណ្ហន្តំ អមិត្តរាជានំ យាយ អត្តនោ បិយបុត្តំវ បស្សឹ អហំ, តាយ ឧក្កដ្ឋតាយ មេត្តាយ មេ សមោ សកលលោកេ នត្ថិ, តស្មា ឧក្កដ្ឋតា ឯសា មេ មេត្តាបារមី បរមត្ថបារមីភាវំ បត្តាតិ អធិប្បាយោ។

ឯវំ បន មហាសត្តេ តំ ចោររាជានំ អារព្ភ មេត្តំ ផរិត្វា អាកាសេ បល្លង្កេន និសិន្នេ តស្ស សរីរេ ទាហោ ឧប្បជ្ជិ។ សោ “ឌយ្ហាមិ ឌយ្ហាមី”តិ ភូមិយំ អបរាបរំ បរិវត្តតិ។ “កិមេត”ន្តិ វុត្តេ, មហារាជ, តុម្ហេហិ និរបរាធំ ធម្មិករាជានំ អាវាដេ និខណាបយិត្ថាតិ។ “តេន ហិ វេគេន គន្ត្វា តំ មុញ្ចថា”តិ អាហ។ បុរិសា គន្ត្វា តំ រាជានំ អាកាសេ បល្លង្កេន និសិន្នំ ទិស្វា អាគន្ត្វា ទព្ពសេនស្ស អារោចេសុំ។ សោ វេគេន គន្ត្វា ខមាបេត្វា “តុម្ហាកំ រជ្ជំ តុម្ហេវ ការេថ, អហំ វោ ចោរេ បដិពាហិស្សាមី”តិ វត្វា តស្ស ទុដ្ឋាមច្ចស្ស រាជាណំ ការេត្វា បក្កាមិ។ ពោធិសត្តោបិ រជ្ជំ អមច្ចានំ និយ្យាតេត្វា ឥសិបព្ពជ្ជំ បព្ពជិត្វា មហាជនំ សីលាទិគុណេសុ បតិដ្ឋាបេត្វា អាយុបរិយោសានេ ព្រហ្មលោកបរាយណោ អហោសិ។

តទា ទព្ពសេនោ អានន្ទត្ថេរោ អហោសិ, ឯករាជា លោកនាថោ។

តស្ស ទិវសេ ទិវសេ ឆសុ ទានសាលាសុ ឆសតសហស្សវិស្សជ្ជនេន បច្ចត្ថិករញ្ញោ សកលរជ្ជបរិច្ចាគេន ច ទានបារមី, និច្ចសីលុបោសថកម្មចរណេន បព្ពជិតស្ស អនវសេសសីលសំវរចរណេន ច សីលបារមី, បព្ពជ្ជាចរណេន ឃរាវាសនិក្ខមចរណេន ច នេក្ខម្មបារមី, សត្តានំ ហិតាហិតវិចារណចរណេន ទានសីលាទិសំវិទហនចរណេន ច បញ្ញាបារមី, ទានាទិបុញ្ញសម្ភារស្ស អព្ភុស្សហនចរណេន កាយចិត្តក្កាទិវិនោទនចរណេន ច វីរិយបារមី, ទុដ្ឋាមច្ចស្ស ទព្ពសេនរញ្ញោ ច អបរាធសហនចរណេន ខន្តិបារមី, យថាបដិញ្ញំ ទានាទិនា អវិសំវាទនចរណេន ច សច្ចបារមី, ទានាទីនំ អចលសមាទានាធិដ្ឋានចរណេន អធិដ្ឋានបារមី, បច្ចត្ថិកេបិ ឯកន្តហិតូបសំហារចរណេន មេត្តាភាវនានិដ្ឋត្តេន ច មេត្តាបារមី, ទុដ្ឋាមច្ចេន ទព្ពសេនេន ច កតាបរាធេ ហិតេសីហិ អត្តនោ អមច្ចាទីហិ និព្ពត្តិតេ ឧបការេ ច អជ្ឈុបេក្ខណេន រជ្ជសុខប្បត្តកាលេ បច្ចត្ថិករញ្ញា នរកេ ខិត្តកាលេ សមានចិត្តតាយ ច ឧបេក្ខាបារមី ចេតិ វេទិតព្វា។ វុត្តញ្ហេតំ –

“បនុជ្ជ ទុក្ខេន សុខំ ជនិន្ទ, សុខេន វា ទុក្ខមសយ្ហសាហិ;

ឧភយត្ថ សន្តោ អភិនិព្វុតត្តា, សុខេ ច ទុក្ខេ ច ភវន្តិ តុល្យា”តិ។ (ជា. ១.៣.១១);

យស្មា បនេត្ថ មេត្តាបារមី អតិសយវតី, តស្មា តទត្ថទីបនត្ថំ សា ឯវ បាឡិយំ អារុឡ្ហា។ តថា ឥធ មហាសត្តស្ស សព្ពសត្តេសុ ឱរសបុត្តេ វិយ សមានុកម្បតាទយោ គុណវិសេសា និទ្ធារេតព្វាតិ។

ឲករាជចរិយាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

រយត្តាបារមី តិដ្ឋិតា។

១៣. យហារលៃយហំរចរិយាចណ្ណតា

១១៨. បត្ថរេរេយ “ឬរាតេ រេរៀ ពរេប្បយី”តិ ឲត្ថាយំ អត្ថុប្បត្តិកថា –

យហារតេត្តា ហិ ពងា យហតិ ក្តីញអាររករោក ក្បុរល តិដ្ឋត្តិត្វា ចុឌ្ឌិបត្ថាយ ឌីរាបារេយាក្លូរ្ស អាចទិយរ្ស រត្តិរោ ក្រុចាររំ ចរតេត្តា រដ្ឋរិប្បាត់ តិប្បត្តិ បត្វា ក្បុលឈរំ អាកត្ត្វា យាតាបិត្ងត់ អច្ចរឃត ជាតាពរេហិ “ក្បុត្ថុ រណ្ណរបហី”តិ យាចិយមានោបិ អតិច្ចតាយតរិការយុលេត រដ្ឋកចេប្ដុ អកិចត្ដយាតរំចេរោ ពារេឃ ច អរុករដ្ឋា បដិលកិត្វា ឈរាចារបលិរៅតោសិក្ខត់ កិរេលរកហត់ អតោការហេត្វាច ចិរកាលរយ្យទិចិត់ តេក្លូប្បញ្ញារយំ ក្លូប្រ្ទាហយមានោ យហត្តិ រកាក្លូត្ថិ បហាយ បត្ថាខិត្យុការយា ហុត្វា បុត ចិរត្តូរិ – “រចាហំ បត្ថាខិរ្សាមិ, ក្បុលរប្ភាចតាបាករេជា កចិរ្សាមី”តិ។

រោ លិករក្តារំ ខិក្បុច្ចរត្តា បត្ថាឌ្ឍ អត្ថុបកត្វា “បរហាមិ ចាហំ លិកាលិកាឌីរុ តិដ្ឋិការោ រហាត្បុ”ត្តិ អត្តាត់ ពរក្កេត្តា “ចិរេររេតា បរបរិកចរហតាឌីបដិបជំ ប្ញរេត្តា ក្លូរបក្លាបារមិំ យត្វក់ បារេបរ្សាមី”តិ តិចត្វចរេត្វតេច រោហរោតា តិក្លូមិត្វា បររយរលូលចុត្តិកោបិ អពាលពាលេ អយត្ថ្វយត្តា ចិឃ បរេរំ អចិត្តកា្ញរបត ហឹញ្ញពបរិក្សរតា ហុត្វា កាយតិកាយរាជធានីរុ ឲការត្តិចារេរតេច ចិចរតិ។ យត្វ បត យហត្តិ បរិកចំ បដិលកតិ, ពត្វ ចិរេមុំ ចរតិ។ រោ តិចត្វចរេត្វ ខិរេណ្ណ មិរលិតិកាលរេណ្ឌត ពរុំមុំ ខិរេណ្ណ រាតចិ ឌិត្ថំ អក្បុលុប្បត្តា ហិទិរោបីតបដិច្ឆាគតយរេត្តតេច ចរតិ។ ឲចំ កច្ចរត្ត ពារេល ឲក់ តិកាយកាមំ អកយាមិ។

ពត្វ កាយឥារកា ឆុត្តខាតិកា រចឆរចរា រាពចិ រាជចលូកាត់ បុត្តតត្តុគាររាគរយា ច ក្លូឌ្ឍតា ក្លូត្ថញអា ចបលិ យុលរា ចិកិណ្ណចាចា ពារេលត ពាលំ កឹញអាបាហុលិ ចិចរត្តិ។ ឆុក្កុរោ យហលូរោ បុរិរេរ ច ញាតិ្វរយា ច កច្ចរត្ត ឌិរ្វា កម្ពុបុរដេត បិដ្ឋិយំ អាកិរត្តិ, រោពកឹបណ្ណិ កច្ឆត្តរេរ ឌ្នលរេត្តត្តិ, រោត ចិប្បការេត បរិចរេត្តត្វា ឌ្នរលិរោកត្ត យចាចឌ្ឍកឹញញ្ញត់ ងរេរ្សត្វា ក្លូបហរត្តិ។ យហាបុរិរោ ពរុំ តិករេ រោ ឲចំ ចិចរេត្ត ឆុត្តគាររោ ឌិរ្វា “លរេដ្ឋ ចព គាតិ រេ ក្លូរបក្លាបារមិយា បរិប្បុរល្បុបារេយា”តិ ចិរត្តត្វា ពត្វ ចិហាមិ។ ត់ រោ ឆុត្តគាររកា បរ្សិត្វា ចិប្បការំ កាត់ុ អារកត្តិ។

យហារតេត្តា ត់ អរហរត្តា ចិឃ ច រោហិ កាឃរត្តា ចិឃ ច ក្លូងហិត្វា កច្ឆតិ។ រោ ត់ អត្ថុបត្តត្តិ។ រោ រោហិ អត្ថុចត្ថិយមានោ “ឲត្វ តត្វិ រោកចិ បដិចត្តា”តិ ឬរាត់ កត្វា អដ្ឋិក់ ឹរុបឆាត់ ពត្វា រឃតិ។ ឆុត្តគារកាបិ ពត្វ កត្វា ឌ្នដ្ឋកតាឌិក់ តាតប្បការំ ចិប្បការំ ពត្វា បក្កមត្តិ។ ឲចំ រោ ឌិចរេរ ឌិចរេរ ពរេរាត្តិ ឲច។ រេឃ បត ចិញ្ញា បុរិរោ, រោ ឲចំ ពរេរាត្ត បរ្សត្តិ។ រោ រោ បដិពាហិត្វា “អយំ

មហានុភាវោ តបស្សី មហាយោគី”តិ ច ញត្វា ធញ្ញអាទិ សក្ការសម្មានំ ករោន្តិ។ មហាសត្តោ បន សព្វត្ថ ឯកសទិសោវ ហោតិ មជ្ឈត្តភូតោ។ តេន វុត្តំ “សុសានេ សេយ្យំ កប្បេមិ”តិអាទិ។

តត្ថ សុសានេ សេយ្យំ កប្បេមិ, ឆវដ្ឋិកំ ឧបនិធាយាតិ អាមកសុសានេ ឆឌ្ឌិតកឡេវរតោ សោណសិង្គាលាទីហិ តហិំ តហិំ វិក្ខិត្តេសុ អដ្ឋិកេសុ ឯកំ អដ្ឋិកំ សីសូបធានំ កត្វា សុចិមិស្ស អសុចិមិស្ស សមានចិត្តតាយ តស្មិំ សុសានេ សេយ្យំ កប្បេមិ, សយាមីតិ អត្ថោ។ គាមណ្ឌលាតិ គាមទារកា។ រូបំ ទស្សេន្តិនប្បកន្តិ យថាវជ្ជកីឡិតាយ ឧប្បណ្ឌកទិតាបហសទិតាម្ហិហតាទីហិ កណ្ណសោតេ សលាកប្បវេសនាទីហិ ច អតិកក្ខឡំ អនប្បកំ នានប្បការំ រូបំ វិការំ ករោន្តិ។

១១០. អបរេតិ តេសុ ឯវ គាមទារកេសុ ឯកច្ចេ ឧបាយនានូបនេន្តីតិ “អយំ ឥមេសុ បរិភវវសេន ឯវរូបំ វិប្បការំ ករោន្តេសុ ន កិញ្ចិ វិការំ ទស្សេតិ, សមាគតេ ន វោ កិមិសោ”តិ បរិក្ខណត្ថា វិវិធំ ពហុំ គន្ធមាលំ ភោជនំ អញ្ញានិ ច ឧបាយនានិ បណ្ណាការានិ ឧបនេន្តិ ឧបហរន្តិ។ អបរេហិ វា តេហិ អនាចារគាមទារកេហិ អញ្ញេ វិញ្ញូ មនុស្សា “អយំ អម្ហេសុ ឯវំ វិវិធេហិ វិប្បការំ ករោន្តានំ ន កុប្បតិ, អញ្ញទត្ថុ ឧត្តមេត្តាឧបេក្ខាយមេវ តេសុ ឧបដ្ឋេតិ, អហោ អច្ឆរិយបុរិសោ”តិ ហដ្ឋា “វាហំ វតីនេហិ ឯតស្មិំ វិប្បដិបន្នេហិ អបុញ្ញំ បសុត”ន្តិ សំវិគ្គមានសា ហុត្វា ពហុំ គន្ធមាលំ វិវិធំ ភោជនំ អញ្ញានិ ច ឧបាយនានិ ឧបនេន្តិ ឧបហរន្តិ។

១១១. យេ មេ ទុក្ខំ ឧបហរន្តីតិ យេ គាមទារកា មយ្ហំ សរីរទុក្ខំ ឧបហរន្តិ ឧបនេន្តិ។ “ឧបទហន្តី”តិបិ បាឋោ, ឧប្បាទេន្តីតិ អត្ថោ។ យេ ច ទេន្តិ សុខំ មមាតិ យេ ច វិញ្ញូ មនុស្សា មម មយ្ហំ សុខំ ទេន្តិ, មាលាគន្ធភោជនាទិសុខូបករណេហិ មម សុខំ ឧបហរន្តិ។ សព្វេសំ សមកោ ហោមីតិ កត្ថចិបិ វិការានុប្បត្តិយា សមាគតចិត្តតាយ វិវិធាតម្បិ តេសំ ជនានំ សមកោ ឯកសទិសោ ហោមិ។ ទយា កោបោ ន វិជ្ជតីតិ យស្មា មយ្ហំ ឧបការកេ មេត្តចិត្តតាសង្ខាតា ទយា, អបការកេ មនោបទោសសង្ខាតោ កោបោបិ ន វិជ្ជតិ, តស្មា សព្វេសំ សមកោ ហោមីតិ ទស្សេតិ។

១១២. តុលាតិ យថា តុលា ឧបការីសុ អបការីសុ ច សព្វេសុ សមាបទិតភារសព្វារស្ស អត្តនោ សមាគតចិត្តតា វិការាភាវេន យា ច លោកធម្មេសុ អនុបលិត្តតា អហោសិ, តំ ទស្សេតុំ “សុខទុក្ខេ តុលាភូតោ”តិ គាថមាហ។

តត្ថ សុខទុក្ខេតិ សុខេ ច ទុក្ខេ ច។ តុលាភូតោតិ សមកោ គហិតតុលា វិយ ឱនតិឧន្នតិអបគតោ, សុខទុក្ខគហណេន តត្ថ អនុរោធវិរោធាភាវមាហ។ យសេសូតិ កិត្តីសុ។ អយសេសូតិ និន្ទាសុ។ សព្វត្ថាតិ សព្វេសុ សុខាទីសុ លោកធម្មេសុ។ ពុតិ ករចា តចា សព្វសត្តេសុ សព្វលោកធម្មេសុ ច អនត្ថញ្ញាសាធារណំ អត្តនោ មជ្ឈត្តតំ វិភាវេត្វា ឥទានិ តស្មិំ អត្តភាវេ អត្តនោ ឧបេក្ខាបារមិយា សិខាប្បត្តភាវំ វិភាវេន្តោ “ឯសា មេ ឧបេក្ខាបារមី”តិ ទេសនំ និដ្ឋាបេសិ។

ពុទ្ធាបិ មហាសត្តស្ស បវេណិ ទានបារមី នាម វិសេសតោ សព្វវិសេសបារិជ្ជកា “ទេវ ពោធិ ពុទ្ធំ សវិទំ ក្រហេត្វា ឃកិច្ចិ អត្តនោ ពុទ្ធិតំ

ពនទាត្វ"តិ អភនេបក្លកាតេចគ អត្តនេភា អត្តកាចបរិច្ឆានេកា ច ភាគបារិនេយឹ, ហិភាឌិពស្ស បន្តាស្ស អពត្តន្តាស្ស អពនេលំ ឹលបារិនេយឹ, ពាយស្សាភចិយុពស្ស នេពហនេតា តិក្លត្តស្ស បនេតា ពានេឃ អស្ុកបន្លាាត្ុទ្ធាហភា នេគក្លុឲបារិនេយឹ, បនេន្តាឆិបន្ខានទាត់ ភ្ជបការឆេបរិក្កហនេណ តប្យឌិបក្លប្យហានេគ ច នេពាលបល្លិ អចិបរិតនេតា ឆេបុបកាចចិត្តភា ច បន្លាាបារិនេយឹ , ពាយចិតក្កាឌិចិនេភាឆត់ ទុក្លាឆិចាយភចិរិយឆ្នា

ចិរិយបារិនេយឹ, បន្តាបិ អឆិចាយភពត្តិ ពត្តិបារិនេយឹ, ចឹបន្ធិ បយាភាភាចិ់ចាឆនេភគ ចិនតិបច្ឆ្ឆា បច្ឆបារិនេយឹ , អភចន្ទួឆនេឲ្យ

អចលបយាភាភាឆិក្ខាត់ អឆិក្ខាគបារិនេយឹ, អនេភាឆិនេបា បន្តាបនេត្តាស្ុ នេយត្តាត្ុក្ខឃកានេចា នេយត្តាបារិនេយឹ, ភ្ជនេបក្លាបារិនេយឹ បគស្ស

ឃតាច្ុត្តចនេបនេគច នេចឌិតន្តាតិ ភប បារិនេយិនេឃា លក្ខត្តិ៍ ភ្ជនេបក្លាបារិនេយឹ នេចត្វ អតិបឃចតិតិ ពត្វា បានេឃច នេភបត់ អានុញ្ញហា៍ តតា

ន្តាឆ យហាបត្តស្ស យហត្តិ នេភាពក្លត្តិ យហត្តឆ្នា ខាតិបរិចង្ខ៍ បហាឃ យហាកិភិក្លយគបឌិ់ នេពហនេតា ភិក្លយត់, តតា ភិក្លយិត្វា លិកបក្កាទ៌

ឌិក្សន្ឋនេតា បនេនបំ បឫាចត់ បរិហរិត្ុពាយស្ស បត្តាន្ទាលិក្ខំ អក្កនេហត្វា ចិនេត្តនេគច អគចនេបប់ បត្តាន្ទាក្សនេណ អឆិក្ខហិត្វា

បនេយស្ុពចិហានេនា, បនេយប្បិន្ឋតា, បចិនេចពាកិនតិ, ភ្ជនេបក្លណាឆិប្យានេឃគ អត្តនេភា ពាយឌឹចិតភិននេបក្លា, បនេនហិ អត្តនេភា ភ្ជបរិ

ពតចិប្យពានាឆិចាយភត់, ភ្ជក្កិបកតបនេល្លពច្ុត្តិ, នេខាឆិបឫានបឌិបក្លាត់ កិនេលបាត់ តត្ុកានេចគ ពិណាបចាត់ ចិឃ បនេនបំ

ភ្ជបការាបការនេនស្ុ ភិន្តិពារកាចនេហត្ុក្ខនេតគ បន្តាត្វ យន្តាក្លកានេចគ បឫឡាបិនេតា នេលិពឆេបុហិ អត្ុបនេលនេបិ, បន្តាបារិនេយឹត់ យុឆ្ឆុតាឃ

ភ្ជនេបក្លាបារិនេយិឃា ពិតាប្យត្តិតិ ឲចយាភនេឃា ក្សណាត្ុកាចា ចិកានេចតន្តាតិ៍

យហានេលិយហំបចរិឃាចណ្ហភា ភិក្ខិតា៍

ភ្ជនេបក្លាបារិនេយឹ ភិក្ខិតា៍

តតិឃចក្កស្ស អត្វចណ្ហភា ភិក្ខិតា៍

ភ្ជក្ខាភកាតាចណ្ហភា

"ឃុឆន្នានេឃា"តិអាឌិពា ភ្ជក្ខាភកាតា៍ តត្វ កិនេបភាតិ កិបាបនេភនេបគ យហាពឆ្នាគចរិឃំ (ចរិឃា៍ ៦៍៦៣ អាភនេឃា) ភនេស្សតិ៍

នេបាណភនេក្ខាតិ ន្តាយិភា នេបាណបល្លិតចរិឃំ (ចរិឃា៍ ៦៍៣៦ អាភនេឃា) ភនេស្សតិ៍ តតា យ្ុពបនេក្លាតិ យ្ុពបក្លាបនេភនេបគ

នេតយិឃបល្លិតចរិឃំ (ចរិឃា៍ ៦៍៣ប័ អាភនេឃា) ភនេស្សតិ៍ ភ្ជនេបក្លាបារិនេយិឹនេបគ យហានេលិយហំបចរិឃំ (ចរិឃា៍ ៦៍០០៥ អាភនេឃា)

ភនេស្សតិ៍ អាបិ ន្តាតិ ច្ុង្ខ៍ យនេហបិភាតិ ឃតា, បារិបុត្ត, ត្ុឃំ្សាឲតនហិ នេភបិតំ, ន្តាតិ ឲចំ ន្តាយិភា ចិឆានេគគ យហត្តាត់ ភាគបារិនេយិអាឌិត់

នេខាឆិបឫានទាត់ ឲបគនេតា យនេហបិភា តភា នេខាឆិបត្តក្ខនេតគ យឃា ច្ុង្ខ៍ ចិណ្ហ ចរិតំ បឌិបត្តិ អាបិ អនេហាបិតិ អនេត្វា ៍ ន្តាភាតិ

បារិនេយិបរិប្ុនណចនេបគ ចិនពាលប្យចត្តិតំ ន្តាឆ ច្ុត្តិ អច្ុត្តឆ្នា អត្តនេភា ទុក្កនកិរិឃំ ឲពន្ញ្យពត្វា ឃភត្វំ បា បចត្តិតា, តឆ្នា បនេន្លនេបនេគច

ភនេស្សតុំ "ឲចំ ខាហុន្តិឆ"ត្តិ កាតយាហ៍

តត្ថ ឧចត្តិ ញាយិតា ចុត្តភវេឃភ៌ ពាហុត្តិសំ ទុល្លភត្តិ អកិត្តិបណ្ឌិតាទិកាលេ ការបណ្ណាទិអាហារតាយ តច្ឆា យាចកស្ស ទត្វា អាហារូបច្ឆេទាទិតា ច ពាហុចិនំ ភាភព្យការំ ទុក្ខំ តទា កុរុរាជាទិកាលេ សក្កសម្បត្តិសទិសា សម្បត្តិ ច ពាហុត្តិសា កចាករេចតិ ល្ងរេក ឆេច យហេត្ត ច ករេច កចាករេច ចា ចុន្តិហាតិយោ អត្តកចិត្វា ពាហុចិរេសហិ ទុក្ខេហិ អចិហញ្ញមានោ ពាហុចិនាហិ ច សម្បត្តីហិ អភាកឌ្ឍិយមានោ បារមីបរិបូរណបរោ ឧច ហុត្វា តទត្ថូបំ បដិបត្តិំ បដិបន្នោ ក្តត្វំ អត្តនំ សម្មាសម្ពោធិំ សព្ពញ្ញុតំ បត្វា, អធិគតោម្ហីតិ អវេត្វា

ញាទាតិ យានំ បារមីនំ បរិបូរណត្ថំ ឧសា ទុក្ករចរិយា ចិរំ បចត្តិតា, តានំ អភាចសេសតោ បរិបុណ្ណភាវំ តេភ ច បត្តព្ពផលស្ស អត្ថភា អធិគតភាវំ ទស្សេតុំ “ទត្វា ទាតព្ពកំ ទានំ, សីលំ បូរេត្វា អសេសតោ”តិអាទិ វុត្តំ

តត្ថ ទត្វា ទាតព្ពកំ ទានន្តិ តទា អត្តនោ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុជ្ឈិតុំ អក្ខយាភបដិបទំ បដិបន្នេភ យហាទោធិសត្តេភ ទាតព្ពំ ទេយ្យធម្មំ ពាហិរំ រជ្ជាទិំ អជ្ឈត្តំ អត្តបរិច្ចាគោតិ បច្ចា យហាបរិច្ចាគបរិយោសានំ ទានបារមីទានូបបារមីទានបរមត្ថបារមីប្បភេទំ ទានំ អភាចសេសតោ សម្បាទេត្វាតិ អវេត្វា តត្ថ អកិត្តិព្រាហ្មណកាលេ (ចរិយា. ១.១ អាទយោ; ជា. ១.១៦.៥៦ អាទយោ) សង្ខព្រាហ្មណកាលេតិ (ចរិយា. ១.១១ អាទយោ; ជា. ១.១០.១៦ អាទយោ) ឧចយាទីសុ ញាណ អាកាតេសុ អភាកាតេសុ ច ចិសយ្ហសេដ្ឋិកាលេ (ជា. ១.១.៨៧ អាទយោ) ទេលិយកាលេតិ (អ. តិ. ៦.១០) ឧចយាទីសុបិ ទានបារមីយា យហាបុរិសស្ស បូរិតត្តភាចានំ បរិយាយោ ភាយ ភត្តិ ឧកាសេត្តភ បភស្ស សសបណ្ឌិតកាលេ –

“ភិក្ខាយ ឧបគតំ ទិស្វា, សកត្តានំ បរិច្ចជិំ;

ទានេភ មេ សមោ ភត្ថិ, ឧសា មេ ទានបារមី”តិ. (ចរិយា. ១. តស្សុទ្ទានំ) –

ឧចំ អត្តបរិច្ចាគំ ករោន្តស្ស ទានបារមី បរមត្ថបារមី ភាយ ជាតា. ញាតេសុ បភ យចាទំ បារមីឧបបារមីយោ ចេទិតព្ពា.

សីលំ បូរេត្វា អសេសតោតិ តទា អភាចសេសតោ កាយិកោ សំវរោ, វាចសិកោ សំវរោ, កាយិកវាចសិកោ សំវរោ, ញាណ្ទ្រិយសំវរោ, ភោជនេ មត្តញ្ញុតា, សុចិសុទ្ធាទីចតាតិ ឧចយាទិកំ ពោធិសត្តសីលំ សម្បាទេន្តេភ សីលបារមីសីលូបបារមីសីលបរមត្ថបារមីប្បភេទំ បូរេតព្ពំ សព្ពំ សីលំ បូរេត្វា សម្បូរេច សម្បាទេត្វា. ញាណាបិ សីលចភាករាជកាលេ (ចរិយា. ២.១ អាទយោ; ជា. ១.១.៥១) ចម្បេយ្យភាករាជកាលេតិ (ចរិយា. ២.១០ អាទយោ; ជា. ១.១៥.១៩០ អាទយោ) ឧចយាទីសុ ញាណ អាកាតេសុ, អភាកាតេសុ ច យហាកបិកាលេ (ចរិយា. ២.៩៥ អាទយោ; ជា. ១.៥.ប៉២ អាទយោ; ១.១៩.១៥ប៉ អាទយោ) ឆទ្ទន្តកាលេតិ (ជា. ១.១៩.៦៥ អាទយោ) ឧចយាទីសុ យហាសត្តស្ស សីលបារមីយា បូរិតត្តភាចានំ បរិយាយោ ភាយ ភត្តិ ឧកាសេត្តភ បភស្ស សង្ខបាលកាលេ –

“ສູເລຫິ ວິນິວິຊ຺ຌນ຺ໂຕ, ໂກຏ຺ຏຍນ຺ໂຕປິ ສຕ຺ຕິຠິ;

ໂຠຊປຸຕ຺ເຕ ນ ກຸປ຺ປາມິ, ເອສາ ເມ ສີລປາຣມີ”ຕິ. (ຈຣິຍາ. ໒.໘໑) –

ເອວໍ ອຕ຺ຕປຣິຈ຺ຈາຄໍ ກໂຣນ຺ຕສ຺ສ ສີລປາຣມີ ປຣມຕ຺ຖປາຣມີ ນາມ ຊາຕາ. ວຸຕ຺ຕນເຍນ ປນ ຍຖາຣຫໍ ປາຣມິອຸປປາຣມິໂຍ ເວທິຕພ຺ພາ.

ເນກ຺ຂມ຺ມປາຣມິໍ ກຕ຺ວາຕິ ຕຖາ ຕິວິເຘປິ ມຫາຠິນິກ຺ຂມເນ ປາຣມິໍ ປຣມຸກ຺ກໍສໍ ກຕ຺ວາ. ຕຕ຺ຖ ຍຸຘຎ຺ຊຍກາເລ (ຈຣິຍາ. ໒.໑ ອາທໂຍ; ຊາ. ໑.໑໑.໗໒ ອາທໂຍ) ໂສມນສ຺ສກຸມາຣກາເລຕິ (ຈຣິຍາ. ໒.໗ ອາທໂຍ; ຊາ. ໑.໑໕.໒໑໑ ອາທໂຍ) ເອວມາທີສຸ ຕຕ຺ຖ ອາຄເຕສຸ, ອນາຄເຕສຸ ຈ ຫຕ຺ຖິປາລກຸມາຣກາເລ (ຊາ. ໑.໑໕.໒໒໗ ອາທໂຍ) ອໂຍຆຣກາເລຕິ (ມ. ນິ. ໒.໒໐໙ ອາທໂຍ; ຊາ. ໑.໑.໘) ເອວມາທີສຸ ມຫາຣຊ຺ຊໍ ປຫາຍ ເນກ຺ຂມ຺ມປາຣມິຍາ ປູຣິຕຕ຺ຕກາຣາຕໍ ປຣິຍາໂຍ ນາມ ນຕ຺ຖິ. ເອກນ຺ເຕນ ປນສ຺ສ ຈູຬສຸຕໂສມກາເລ –

“ມຫາຣຊ຺ຊໍ ຫຕ຺ຖຄຕໍ, ເຂຬປິຓ຺ຑໍວ ຉຑ຺ຑຍິໍ;

ຈຊໂຕ ນ ໂຫຕິ ລຄ຺ຄນໍ, ເອສາ ເມ ເນກ຺ຂມ຺ມປາຣມີ”ຕິ. (ຘ. ສ. ອຏ຺ຐ. ນິທານກຖາ; ຊາ. ອຏ຺ຐ. ໑.ທູເຣນິທານກຖາ; ອປ. ອຏ຺ຐ. ໑.ທູເຣນິທານກຖາ);

ເອວໍ ນິສ຺ສງ຺ຄຕາຍ ຣຊ຺ຊໍ ຉຑ຺ເຑຕ຺ວາ ນິກ຺ຂມນ຺ຕສ຺ສ ເນກ຺ຂມ຺ມປາຣມີ ປຣມຕ຺ຖປາຣມີ ນາມ ຊາຕາ. ວຸຕ຺ຕນເຍນ ປນ ຍຖາຣຫໍ ປາຣມິອຸປປາຣມິໂຍ ເວທິຕພ຺ພາ.

ປຓ຺ຑິຕປຣິປຸຈ຺ຉາຕິ ກິໍ ກຸສລໍ ກິໍ ອກຸສລໍ ກິໍ ສາວຊ຺ຊໍ ກິໍ ອນວຊ຺ຊນ຺ຕິອາທິນາ ກຸສລາທິເຠທວິຠາຄໍ ກມ຺ມກມ຺ມຜລວິຠາຄໍ ສຕ຺ຕານໍ ອຸປກາຣາວຫໍ ອນວຊ຺ຊກມ຺ມາຍຕນສິປ຺ປາຍຕນວິຊ຺ຊາຏ຺ຐານານິ ປຓ຺ຑິເຕ ສປ຺ປເຎ຺ຎ ປຣິປຸຈ຺ຉິຕ຺ວາ. ເອເຕນ ປຎ຺ຎາປາຣມິໍ ທສ຺ເສຕິ. ຕຕ຺ຖ ວິຘຸຣປຓ຺ຑິຕກາເລ (ຊາ. ໒.໒໒.໑໓໔ ອາທໂຍ) ມຫາໂຄວິນ຺ທປຓ຺ຑິຕກາເລ (ທີ. ນິ. ໒.໒໘໒ ອາທໂຍ; ຈຣິຍາ ໑.໒໗ ອາທໂຍ) ກຸທາລປຓ຺ຑິຕກາເລ (ຊາ. ໑.໑.໗໐) ອຣກປຓ຺ຑິຕກາເລ (ຊາ. ໑.໒.໒໗ ອາທໂຍ) ໂພທິປຣິພ຺ພາຊກກາເລ ມໂຫສຘປຓ຺ຑິຕກາເລຕິ (ຊາ. ໒.໒໒.໕໘໐ ອາທໂຍ) ເອວມາທີສຸ ປຎ຺ຎາປາຣມິຍາ ປູຣິຕຕ຺ຕກາຣາຕໍ ປຣິຍາໂຍ ນາມ ນຕ຺ຖິ. ເອກນ຺ເຕນ ປນສ຺ສ ເສນກປຓ຺ຑິຕກາເລ –

“ປຎ຺ຎາຍ ວິຈິນນ຺ໂຕຫໍ, ພ຺ຣາຫ຺ມຓໍ ໂມຈຍິໍ ທຸຂາ;

ປຎ຺ຎາຍ ເມ ສໂມ ນຕ຺ຖິ, ເອສາ ເມ ປຎ຺ຎາປາຣມີ”ຕິ. (ຘ. ສ. ອຏ຺ຐ. ນິທານກຖາ; ຊາ. ອຏ຺ຐ. ໑.ທູເຣນິທານກຖາ; ອປ. ອຏ຺ຐ. ໑.

ᨴᩪᩁᩮᨶᩥᨴᩤᨶᨠᨳᩣ) –

ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨽᩈ᩠ᨲᨣᨲᩴ ᩈᨸ᩠ᨸᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᩤᩁᨾᩦ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᨸᩤᩁᨾᩦ ᨶᩣᨾ ᨩᩣᨲᩣ᪨ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᩏᨲ᩠ᨲᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨵᩥᩴ ᨸᩤᨸᩮᨲᩩᩴ ᩈᨾᨲ᩠ᨳᨲᩣᨿ ᩏᨲ᩠ᨲᨾᩴ ᨸᨵᩣᨶᩴ ᩅᩦᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᩅᩥᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᩦᩁᩥᨿᨸᩤᩁᨾᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᩉᩣᩈᩦᩃᩅᩁᩣᨩᨠᩣᩃᩮ (ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪨᪕᪑) ᨸᨬ᩠ᨧᩣᩅᩩᨵᨠᩩᨾᩣᩁᨠᩣᩃᩮ (ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪨᪕᪕) ᨾᩉᩣᩅᩣᨶᩁᩥᨶ᩠ᨴᨠᩣᩃᩮᨲᩥ (ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪨᪕᪗) ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩦᩁᩥᨿᨸᩤᩁᨾᩥᨿᩣ ᨸᩪᩁᩥᨲᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨸᨶᩔ ᨾᩉᩣᨩᨶᨠᨠᩣᩃᩮ –

“ᩋᨲᩦᩁᨴᩔᩦ ᨩᩃᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᩉᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩅ ᨾᩣᨶᩩᩈᩣ;

ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩑᩈᩣ ᨾᩮ ᩅᩦᩁᩥᨿᨸᩤᩁᨾᩦ”ᨲᩥ᪨ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᨶᩥᨴᩤᨶᨠᨳᩣ; ᨩᩣ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪑᪨ᨴᩪᩁᩮᨶᩥᨴᩤᨶᨠᨳᩣ; ᩋᨸ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪑᪨ᨴᩪᩁᩮᨶᩥᨴᩤᨶᨠᨳᩣ)
–

ᩑᩅᩴ ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩴ ᨲᩁᨶ᩠ᨲᩔ ᩅᩦᩁᩥᨿᨸᩤᩁᨾᩦ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᨸᩤᩁᨾᩦ ᨶᩣᨾ ᨩᩣᨲᩣ᪨

ᨡᨶ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨸᩤᩁᨾᩥᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᩅᩤᩈᨶᨡᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨡᨶ᩠ᨲᩥᨸᩁᨾᩩᨠ᩠ᨠᩈᨽᩣᩅᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨸᩤᩁᨾᩥᩴ ᨸᩁᨠᩮᩣᨭᩥᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ, ᨡᨶ᩠ᨲᩥᨸᩤᩁᨾᩥᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᩉᩣᨠᨸᩥᨠᩣᩃᩮ (ᨧᩁᩥᨿᩣ᪨ ᪒᪨᪙᪗ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ; ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪗᪨᪘᪒ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᨾᩉᩥᩴᩈᩁᩣᨩᨠᩣᩃᩮ (ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪒᪨᪘᪒ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᩁᩩᩁᩩᨾᩥᨣᩁᩣᨩᨠᩣᩃᩮ (ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪒᪨᪑᪑᪗ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩅᨸᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᩃᩮᨲᩥ (ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪑᪨᪒᪙ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᩈᩩ ᨡᨶ᩠ᨲᩥᨸᩤᩁᨾᩥᨿᩣ ᨸᩪᩁᩥᨲᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨸᨶᩔ ᨡᨶ᩠ᨲᩥᩅᩤᨴᩦᨠᩣᩃᩮ –

“ᩋᨧᩮᨲᨶᩴ ᩅ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨭᩮᨶ᩠ᨲᩮ, ᨲᩥᨱ᩠ᩉᩮᨶ ᨹᩁᩈᩩᨶᩣ ᨾᨾᩴ;

ᨠᩣᩈᩥᩁᩣᨩᩮ ᨶ ᨠᩩᨸ᩠ᨸᩣᨾᩥ, ᩑᩈᩣ ᨾᩮ ᨡᨶ᩠ᨲᩥᨸᩤᩁᨾᩦ”ᨲᩥ᪨ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᨶᩥᨴᩤᨶᨠᨳᩣ; ᨩᩣ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪑᪨ᨴᩪᩁᩮᨶᩥᨴᩤᨶᨠᨳᩣ; ᩋᨸ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪑᪨ᨴᩪᩁᩮᨶᩥᨴᩤᨶᨠᨳᩣ)
–

ᩑᩅᩴ ᩋᨧᩮᨲᨶᨠᩣᩁᩮᨶ ᩅᩥᨿ ᨾᩉᩣᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᨶᩩᨽᩅᨶ᩠ᨲᩔ ᨡᨶ᩠ᨲᩥᨸᩤᩁᨾᩦ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᨸᩤᩁᨾᩦ ᨶᩣᨾ ᨩᩣᨲᩣ᪨

ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩊ᩠ᩉᨾᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᩈᨾᩣᨴᩤᨶᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨲᩔ ᨲᩔ ᨸᩤᩁᨾᩥᩈᨾᩣᨴᩤᨶᩔ ᨲᨴᩩᨸᨠᩣᩁᨠᩈᨾᩣᨴᩤᨶᩔ ᨧ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨴᩊ᩠ᩉᨲᩁᩴ ᩋᩅᩥᨧᩃᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ, ᨲᩴ ᨲᩴ ᩅᨲᩈᨾᩣᨴᩤᨶᩴ ᩋᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩁᩮᨶ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨩᩮᩣᨲᩥᨸᩣᩃᨠᩣᩃᩮ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪒᪘᪒ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᩈᩁᨽᨦ᩠ᨣᨠᩣᩃᩮ (ᨩᩣ᪨ ᪒᪨᪑᪗᪨᪕᪐ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᨲᩮᨾᩥᨿᨠᩣᩃᩮᨲᩥ (ᨧᩁᩥᨿᩣ᪨ ᪑᪨᪓᪐ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ; ᨩᩣ᪨ ᪒᪨᪒᪒᪨᪓᪒᪑ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨸᩤᩁᨾᩥᨿᩣ

បូរិតត្តភាវានំ បរិមាណំ នាម នត្ថិ. ឯកន្តេន បនស្ស តេមិយកុមារកាលេ –

“មាតាបិតា ន មេ ទេស្សា, អត្តា មេ ន ច ទេស្សិយោ;

សព្ពញ្ញុតំ បិយំ មយ្ហំ, តស្មា វតមធិដ្ឋហិ”ន្តិ. (ចរិយា. ៣.៤៥) –

ឯវំ ជីវិតំ បរិច្ចជិត្វា វតំ អធិដ្ឋហន្តស្ស អធិដ្ឋានបារមី បរមត្ថបារមី នាម ជាតា.

សច្ចវាចានុរក្ខណាតិ សច្ចវាចំ អនុរក្ខិត្វា ជីវិតន្តរាយេបិ អនរិយវោហារំ គូថំ វិយ ជិគុច្ឆន្តោ បរិហរិត្វា សព្ពសោ អវិសំវាទិភាវំ រក្ខិត្វា. តត្ថ កបិរាជកាលេ (ចរិយា. ៣.៤៦ អាទយោ) សច្ចតាបសកាលេ មច្ឆរាជកាលេតិ ឯវមាទីសុ សច្ចបារមិយា បូរិតត្តភាវានំ បរិមាណំ នាម នត្ថិ. ឯកន្តេន បនស្ស មហាសុតសោមកាលេ –

“សច្ចវាចំ អនុរក្ខន្តោ, ចជិត្វា មម ជីវិតំ;

មោចេសឹ ឯកសតំ ខត្តិយេ, ឯសា មេ សច្ចបារមី”តិ. (ធ. ស. អដ្ឋ. និទានកថា; ជា. អដ្ឋ. ១.ទូរេនិទានកថា; អប. អដ្ឋ. ១.ទូរេនិទានកថា) –

ឯវំ ជីវិតំ ចជិត្វា សច្ចំ អនុរក្ខន្តស្ស សច្ចបារមី បរមត្ថបារមី នាម ជាតា.

មេត្តាយបារមឹ កត្វាតិ សព្ពសត្តេសុ អនោធិសោ ហិតូបសំហារលក្ខណាយ មេត្តាយ បារមឹ បរមុក្កំសំ បត្វា. តត្ថ ចូឡធម្មបាលកាលេ (ជា. ១.៥.៤៤ អាទយោ) មហាសីលវរាជកាលេ (ជា. ១.១.៥១) សាមបណ្ឌិតកាលេតិ (ចរិយា. ៣.១១១ អាទយោ; ជា. ២.២២.២៩៦ អាទយោ) ឯវមាទីសុ មេត្តាបារមិយា បូរិតត្តភាវានំ បរិមាណំ នាម នត្ថិ. ឯកន្តេន បនស្ស សុវណ្ណសាមកាលេ –

“ន មំ កោចិ ឧត្តសតិ, នបិហំ ភាយាមិ កស្សចិ;

មេត្តាពលេនុបត្ថទ្ធោ, រមាមិ បវនេ តទា”តិ. (ចរិយា. ៣.១១៣) –

ឯវំ ជីវិតម្បិ អនបលោកេត្វា មេត្តាយន្តស្ស មេត្តាបារមី បរមត្ថបារមី នាម ជាតា.

សម្មាននាវមាននេតិ សក្កច្ចំ បូជាសក្ការាទិនា សម្មាននេ ឧដ្ឋុភនាទិនា អវមាននេ ច សព្ពត្ថ លោកធម្មេ សមកោ សមចិត្តោ និព្ពិការោ ហុត្វា ឥត្ថាយំ អភុត្តាទិ លព្ពញ្ញាតំ អធិកតោស្មីតិ អកត្វា តត្ថ មហាវានរិន្ទកាលេ (ជា. ១.១.៥៧) កាសិរាជកាលេ ខេមព្រាហ្មណកាលេ អដ្ឋិសេនបរិព្ពាជកកាលេតិ (ជា. ១.៧.៥៣ អាទយោ) ឯវមាទីសុ ឧបេក្ខាបារមិយា បូរិតត្តភាវានំ បរិមាណំ នាម នត្ថិ. ឯកន្តេន បនស្ស មហាលោមហំសកាលេ –

“សុសានេ សេយ្យំ កប្បេមិ, ឆវដ្ឋិកំ ឧបនិធាយហំ;

គាមណ្ឌលា ឧបាគន្ត្វា, រូបំ ទស្សេន្តិនប្បក”ន្តិ (ចរិយា. ៣.១១៩) –

ឯវំ គាមទារកេសុ ឧដ្ឋុភនាទីហិ ចេវ មាលាគន្ធូបហារាទីហិ ច សុខទុក្ខុប្បាទកេសុបិ ឧបេក្ខំ អនតិវត្តន្តស្ស ឧបេក្ខាបារមី បរមត្ថបារមី នាម ជាតា. ឥតិ ភគវា –

“ឯវំ ពហុវិធំ ទុក្ខំ, សម្បត្តី ច ពហុវិធា;

ភវាភវេ អនុភវិត្វា, បត្តោ សម្ពោធិមុត្តម”ន្តិ –

សម្មាសម្ពោធិំ អធិគន្ត្វា ឥមស្មិំ ភទ្ទកប្បេ អត្តនា កតំ ទុក្ករចរិយំ សង្ខេបតោ វត្វា បុន –

“ទត្វា ទាតព្ពកំ ទានំ, សីលំ បូរេត្វា អសេសតោ;

នេក្ខម្មេ បារមឹ គន្ត្វា, បត្តោ សម្ពោធិមុត្តមំ.

“បណ្ឌិតេ បរិបុច្ឆិត្វា, វីរិយំ កត្វាន មុត្តមំ;

ខន្តិយា បារមឹ គន្ត្វា, បត្តោ សម្ពោធិមុត្តមំ.

“កត្វា ទឡ្ហមធិដ្ឋានំ, សច្ចវាចានុរក្ខិយ;

មេត្តាយ បារមឹ គន្ត្វា, បត្តោ សម្ពោធិមុត្តមំ.

“លិកាលិេក ឃឈាឃេឈ, ឈយុាភភាចយាភេភ;

ឈព្ទាត្ថ ឈយេកា ហុត្វា, បេត្តា ឈេព្ទាឌិយុត្តយ”ន្តិ –

អត្តភា ឈយុេគច បរិបុ្ទរិតា គឈ ឋិរេយិេឃា គេឈ្យតិ

បកិណ្ណកកថា

ព្ទយោ្ង បត ធាេត ធត្វា យហាេទានិឃាតបដិបត្តិយំ ដ្ឋោហឌាតាតំ ក្យលបុត្តាតំ េទានិឈយ្ហាេទសុ តាតប្យការេកាឈល្លត្ថំ ឈព្ទាឋិរេយិឝុ បកិណ្ណកកថា កេធតព្ទា

តត្រិទំ បញ្ហាកម្មំ – កា បេតតា ឋិរេយិេឃា? េកតរ្ទេត ឋិរេយិេឃា? កតិចិធា េធតា? េកា តាឈំ កេយា? កាតិ លក្ខណរឈបច្ចុបដ្ឋានបទដ្ឋានាតិ? េកា បច្ចេយា? េកា ឈំកិេលេឈា? កិ េចាធាតំ? េកា បដិបេក្ខា? កា បដិបត្តិ? េកា ចិការេកា? េកា ឈក្ខេហា? េកា ឈយ្យាឝត្ទុបិេឃា? កិត្តេកត កាេលត ឈយ្យាឝតំ? េកា អាតិឈំេឈា? កិ េធតាឈំ ចលន្តិ?

តត្រិទំ ចិឈ្យជ្ជនំ – កា បេតតា ឋិរេយិេឃាតិ? តណ្ហាយាតឌិដ្ឋិហិ អត្តបហតា កទ្រណ្ហបិឃេកាឈល្លបរិក្ខហិតា គាតាគេឃា ក្យណា ឋិរេយិេឃា

េកតរ្ទេត ឋិរេយិេឃាតិ? គាតឈីលិឌិក្យណចិេឈឈេឃាេកត ឈត្តត្តយតាឃ បេយា យហាឈត្តា េទានិឈត្តា, េតឈំ ការេចា កម្មំ ចា ឋិរេឃី, គាតាឌិកិរិយា អថ ចា បរតីតិ បរេយា, គាតាឌិក្យណាតំ ប្ទរេកា ឋិលេកា ធាតិ េទានិឈេត្តា, បរេយឈ្យ អឃំ, បរេយឈ្យ ចា ការេចា, កម្មំ ចា ឋិរេឃី, គាតាឌិកិរិយាចា អថ ចា បរំ ឈត្តំ អត្តតិ យចតិ ឆន្តតិ ក្យណចិេឈឈេឃាេកត, បរំ ចា អឌិកតរំ យជ្ជតិ ឃុឌ្ឍាតិ ឈំកិេលឈយលេតា, បរំ ចា េឈដ្ឋំ តិព្ទាតំ ចិេឈឈេត យឃតិ កច្ឆតិ, បរំ ចា េលិកំ បយាណក្ខតេត គាណាចិេឈេឈត ព្ទេឌេលិកំ ចិឃ យុតាតិ បរិច្ឆិន្ទតិ, បរំ ចា អតិចិឃ ឃីលិឌិក្យណកណំ អត្តេភា ឈត្តាេត ឋិតោតិ បក្ខិបតិ, បរំ ចា អត្តត្តតេតា ឌយុកាឃេតា អព្ទោ្ហ បដិបក្ខំ ចា តឝតត្ថកទំ កិេលឈេចារកណំ ឋិតាតិ ហិឈតីតិ បរេយា, យហាឈេត្តា បរេយឈ្យ អឃន្តិអាឌិ ធុត្តតេឃត េឃាេឌតព្ទា ឋិេទ ចា តិព្ទាេត យជ្ជតិ ឃុឌ្ឍាតិ ឈេត្ត គ េឈាេធតិ, តត្ថ ចា ឈេត្ត យចតិ ឆន្តតិ េឃាេឌតិ, តំ ចា យឃតិ កច្ឆតិ កេយតិ គ, យុតាតិ ចា តំ ឃាធាចេតា, តត្ថ ចា ឈេត្ត ឋិេតាតិ បក្ខិបតិ, កិេលឈារេឃា ចា ឈត្តាតំ តត្ថ ឋិតាតិ ហិឈតីតិ ឋិរេឃី, យហាបុរិេឈា តឈ្យ ការេចា កម្មំ ចា ឋិរេឃិតា, គាតាឌិកិរិយាចា ព្ទុយិតា គេឃត ឋិរេឃីឈន្ទេត្ថ េធឌិតេព្ទា

ពតិចិសាតិ? សេឌ្ហបេតា គសចិសា៑ តា បត បិឡុព្ចយំ សទ្ទុបេតា អាកតាមេឈចា៑ ឈចាហ –

“ចិចិតេត្តា តសា គក្លិ, បជយំ ដាតបិរេយិ;

ឞុទ្ធពេហិ យេហឃីហិ, អត្យចិណ្ហ យហាបឆ”ត្តិ៑ (ឮ៑ ចិ៑ ១៑១១៩) –

អាឌិ៑ ឈចា ចាហ – “ពតិ ត្យ ខេលា, កនេត្តា, ឮទ្ធការកោ ធម្មា? គស ខេលា, សារីបុត្តា, ឮទ្ធការកោ ធម្មា៑ ពតមេ គស? ដាត់ ខេលា, សារីបុត្តា, ឮទ្ធការកោ ធម្មា, ឞីលំ, នេក្ខម្មំ, បញ្ញា, ឌីរិយំ, ឍត្តិ, សច្ចំ, អធិដ្ឋាត់, មេត្តា, ដ្ឋបេក្ខា ឮទ្ធការកោ ធម្មា៑ ឰមេ ខេលា, សារីបុត្តា, គស ឮទ្ធការកោ ធម្មា”តិ៑ ឰគមេថោន កពថា, ឰគំ ចត្វា ឞ្យពេតា អថាបរំ ឲតគមេថាន សត្វា –

“ដាត់ ឞីលញ្ចា នេក្ខម្មំ, បញ្ញា ឌីរិយេត បញ្ចមំ;

ឍត្តិ សច្ចមធិដ្ឋាត់, មេត្តុបេក្ខាតិ តេ គសា”តិ៑ (ឮ៑ ចិ៑ ១៑លិ៩ មេថាត់ ចិសជិសំ);

ពេចិ បត “ឍន្តីសា”តិ ចគត្តិ៑ ចំ ឲតាសំ សក្កហចមេត ចុត្តា៑ មេសា បត សក្កហោ បមេតា អាចិ កចិស្សតិ៑

ពោ តាសំ ពមោតិ? ឲត្ត ពមោតិ ធេសតាក្កមោ, មេសា ច បធមសមាដាតហេតុពោ, សមាដាត់ បចិចយហេតុពំ, ឰតិ ឈចា អាឌិយ្យា បចិចិតា សមាឌិត្តា ច, តថា ធេសិតា៑ តត្ត ដាត់ ឞីលស្ស ពហុបការំ ឞ្យពេរញ្ចាតិ ចំ អាឌិយ្យព្ចត្តា៑ ដាត់ ឞីលបរិក្កហិតំ យហប្ឡលំ ហោតិ យហាតិឞំសត្តិ ដាតាតត្តរំ ឞីលំ ចុត្តា៑ ឞីលំ នេក្ខម្មបរិក្កហិតំ, នេក្ខម្មំ បញ្ញាបរិក្កហិតំ, បញ្ញា ឌីរិយបរិក្កហិតា, ឌីរិយំ ឍត្តិបរិក្កហិតំ, ឍត្តិ សច្ចបរិក្កហិតា, សច្ចំ អធិដ្ឋាតបរិក្កហិតំ, អធិដ្ឋាត់ មេត្តាបរិក្កហិតំ, មេត្តា ដ្ឋបេក្ខាបរិក្កហិតា យហប្ឡលា ហោតិ យហាតិឞំសាតិ មេត្តាតត្តរមុបេក្ខា ចុត្តា៑ ដ្ឋបេក្ខា បត ពរុណាបរិក្កហិតា ពរុណា ច ដ្ឋបេក្ខាបរិក្កហិតាតិ ចេឌិតព្ទា៑ “ពថំ បត យហាការុណិកា ខោឌិសត្តា សត្តេសុ ដ្ឋបេក្ខកា ហោត្តី”តិ? “ដ្ឋបេក្ខិតព្ទយុត្តេសុ ពញ្ចិ ពាលំ ដ្ឋបេក្ខកា ហោត្តិ , ត បត សព្ទត្ត សព្ទដា ចា”តិ ពេចិ៑ អបរេ បត – “ត សត្តេសុ ដ្ឋបេក្ខកា, សត្តពេតេសុ បត ចិប្បពារេសុ ដ្ឋបេក្ខកា ហោត្តី”តិ៑

អបរោ តមោ – បច្ចុបេតេសុបិ បចត្តិយា សព្ទសត្តសាធារណត្តា អប្បឆលត្តា ឞ្យពរត្តា ច អាឌិយ្យព្ចាត់ ចុត្តា៑ ឞីលេត ដាយពបដិក្កាហពាត្យគ្គិតោ បរាត្យក្កហំ ចត្វា បរបីឡុអាតិចត្តិចចតតោ ពិរិយធម្មំ ចត្វា អពិរិយធម្មចចតតោ ភោគសម្បត្តិហេតុំ ចត្វា កចសម្បត្តិហេតុចចតតោ ច ដាតស្ស អត្តរំ ឞីលំ ចុត្តា៑ នេក្ខម្មេត ឞីលសម្បត្តិសិទ្ធិតោ ពាយចចីឞុចរិតំ ចត្វា យតោឞុចរិតចចតតោ ចិឞុទ្ធឞីលស្ស ឞុខេតត ឈាតសមិជ្ឈតោ ពម្មាបរាធប្បហាតេត បមោពឞុទ្ធិ ចត្វា ពិលេសាបរាធប្បហាតេត អាសយឞុទ្ធិចចតតោ ចិតិក្កមប្បហាតេត ចិត្តស្ស បរិយុដ្ឋាតប្បហាតចចតតោ ច ឞីលស្ស អត្តរំ នេក្ខម្មំ ចុត្តា៑ បញ្ញាយ នេក្ខម្មស្ស សិទ្ធិបរិឞុទ្ធិតោ

ឈានាភាវេន បញ្ញាភាវវចនតោ “សមាធិបទដ្ឋានា ហិ បញ្ញា, បញ្ញាបទដ្ឋានោ ច សមាធិ”។ សមថនិមិត្តំ កត្វា ឧបេក្ខានិមិត្តវចនតោ បរហិតជ្ឈាសយេន បរហិតករណូបាយកោសល្លវចនតោ ច នេក្ខម្មស្ស អនន្តរំ បញ្ញា វុត្តា។ វីរិយារម្ភេន បញ្ញាកិច្ចសិទ្ធិតោ សត្តសុញ្ញតាធម្មនិជ្ឈានក្ខន្តិំ កត្វា សត្តហិតាយ អារម្ភស្ស អច្ឆរិយតាវចនតោ ឧបេក្ខានិមិត្តំ កត្វា បគ្គហនិមិត្តវចនតោ និសម្មការិតំ កត្វា ឧដ្ឋានវចនតោ ច “និសម្មការិនោ ហិ ឧដ្ឋានំ ផលវិសេសមាវហតី”តិ បញ្ញាយ អនន្តរំ វីរិយំ វុត្តំ។

វីរិយេន តិតិក្ខាសិទ្ធិតោ “វីរិយវា ហិ អារទ្ធវីរិយត្តា សត្តសង្ខារេហិ ឧបនីតំ ទុក្ខំ អភិភុយ្យ វិហរតី”តិ។ វីរិយស្ស តិតិក្ខាលង្ការភាវតោ “វីរិយវតោ ហិ តិតិក្ខា សោភតី”តិ។ បគ្គហនិមិត្តំ កត្វា សមថនិមិត្តវចនតោ អច្ចារម្ភេន ឧទ្ធច្ចទោសប្បហានវចនតោ “ធម្មនិជ្ឈានក្ខន្តិយា ហិ ឧទ្ធច្ចទោសោ បហីយតី”តិ។ វីរិយវតោ សាតច្ចករណវចនតោ “ខន្តិពហុលោ ហិ អនុទ្ធតោ សាតច្ចការី ហោតី”តិ។ អប្បមាទវតោ បរហិតកិរិយារម្ភេ បច្ចុបការតណ្ហាភាវវចនតោ “យាថាវតោ ធម្មនិជ្ឈានេ ហិ សតិ តណ្ហា ន ហោតី”តិ។ បរហិតារម្ភេ បរេហិបិ បរកតទុក្ខសហនតាវចនតោ ច វីរិយស្ស អនន្តរំ ខន្តិ វុត្តា។ សច្ចេន ខន្តិយា ចិរាធិដ្ឋានតោ អបការិនោ អបការខន្តិ កត្វា តទុបការករណេ អវិសំវាទនវចនតោ ខន្តិយា អបវាទវាចាវិកម្មេន ភូតវាទិតាយ អវិហតវចនតោ សត្តសុញ្ញតាធម្មនិជ្ឈានក្ខន្តិំ កត្វា តទុបព្រូហិតញាណសច្ចវចនតោ ច ខន្តិយា អនន្តរំ សច្ចំ វុត្តំ។

អធិដ្ឋានេន សច្ចសិទ្ធិតោ “អចលាធិដ្ឋានស្ស ហិ វិរតិ សិជ្ឈតី”តិ។ អវិសំវាទិំ កត្វា តត្ថ អចលភាវវចនតោ “សច្ចសន្ធោ ហិ ទានាទីសុ បដិញ្ញានុរូបំ និច្ចលោវ បវត្តតី”តិ។ ញាណសច្ចំ កត្វា សម្ភារេសុ បវត្តិនិដ្ឋាបនវចនតោ “យថាភូតញាណវា ហិ ពោធិសម្ភារេ អធិដ្ឋាតិ, តេ ច និដ្ឋាបេតិ បដិបក្ខេហិ អកម្បិយភាវតោ”តិ សច្ចស្ស អនន្តរំ អធិដ្ឋានំ វុត្តំ។ មេត្តាយ បរហិតករណសមាទានាធិដ្ឋានសិទ្ធិតោ អធិដ្ឋានំ កត្វា ហិតូបសំហារវចនតោ “ពោធិសម្ភារេ ហិ អធិតិដ្ឋមានោ មេត្តាវិហារី ហោតី”តិ។ អចលាធិដ្ឋានស្ស សមាទានាវិកោបនេន សមាទានសម្ពន្ធតោ ច អធិដ្ឋានស្ស អនន្តរំ មេត្តា វុត្តា។ ឧបេក្ខាយ មេត្តាវិសុទ្ធិតោ សត្តេសុ ហិតូបសំហារំ កត្វា តទបរាធេសុ ឧបេក្ខិតតាវចនតោ មេត្តាភាវនំ កត្វា តន្និស្សន្ទភាវតាវចនតោ ហិតកាមសត្តេបិ ឧបេក្ខកោតិ អច្ឆរិយគុណតាវចនតោ ច មេត្តាយ អនន្តរំ ឧបេក្ខា វុត្តាតិ ឯវមេតាសំ កមោ វេទិតព្វោ។

កានិ លក្ខណរសបច្ចុបដ្ឋានបទដ្ឋានានីតិ ឯត្ថ អវិសេសេន តាវ សព្វាបិ បារមិយោ បរានុគ្គហលក្ខណា, បរេសំ ឧបការករណរសា, អវិកម្បនរសា វា, ហិតេសិតាបច្ចុបដ្ឋានា, ពុទ្ធត្តបច្ចុបដ្ឋានា វា, មហាករុណាបទដ្ឋានា, ករុណូបាយកោសល្លបទដ្ឋានា វា។

វិសេសេន បន យស្មា ករុណូបាយកោសល្លបរិគ្គហិតា អត្តុបករណបរិច្ចាគចេតនា ទានបារមិតា, ករុណូបាយកោសល្លបរិគ្គហិតំ កាយវចីសុចរិតំ អត្ថតោ អកត្តព្វវិរតិកត្តព្វករណចេតនាទយោ ច សីលបារមិតា។ ករុណូបាយកោសល្លបរិគ្គហិតោ អាទីនវទស្សនបុព្វង្គមោ កាមភវេហិ និក្ខមនចិត្តុប្បាទោ នេក្ខម្មបារមិតា, ករុណូបាយកោសល្លបរិគ្គហិតោ ធម្មានំ សាមញ្ញវិសេសលក្ខណាវពោធោ បញ្ញាបារមិតា។ ករុណូបាយកោសល្លបរិគ្គហិតោ កាយចិត្តេហិ បរហិតារម្ភោ វីរិយបារមិតា,

ករុណូបាយកោសល្លបរិគ្គហិតំ សត្តសង្ខារាបរាធសហនំ អទោសប្បធានោ តទាការប្បវត្តចិត្តុប្បាទោ ខន្តិបារមិតា, ករុណូបាយកោសល្លបរិគ្គហិតំ វិរតិចេតនាទិភេទំ អវិសំវាទនំ សច្ចបារមិតា, ករុណូបាយកោសល្លបរិគ្គហិតំ អចលសមាទានាធិដ្ឋានំ តទាការប្បវត្តោ ចិត្តុប្បាទោ អធិដ្ឋានបារមិតា, ករុណូបាយកោសល្លបរិគ្គហិតោ លោកស្ស ហិតសុខូបសំហារោ អទោសោ អព្យាបាទោ មេត្តាបារមិតា, ករុណូបាយកោសល្លបរិគ្គហិតា អនុនយបដិឃវិទ្ធំសនី ឥដ្ឋានិដ្ឋេសុ សត្តសង្ខារេសុ សមប្បវត្តិ ឧបេក្ខាបារមិតា។

តស្មា បរិច្ចាគលក្ខណា ទានបារមី, ទេយ្យធម្មេ លោភវិទ្ធំសនរសា, អនាសត្តិបច្ចុបដ្ឋានា, ភវវិភវសម្បត្តិបច្ចុបដ្ឋានា វា, បរិច្ចជិតព្ពវត្ថុបទដ្ឋានា។ សីលនលក្ខណា សីលបារមី, សមាធានលក្ខណា បតិដ្ឋានលក្ខណា ចាតិ វុត្តំ ហោតិ។ ទុស្សីល្យវិទ្ធំសនរសា, អនវជ្ជរសា វា, សោចេយ្យបច្ចុបដ្ឋានា, ហិរោត្តប្បបទដ្ឋានា។ កាមេហិ ច ភវេហិ ច និក្ខមនលក្ខណា នេក្ខម្មបារមី, តទាទីនវវិភាវនរសា, តតោ ឯវ វិមុខភាវបច្ចុបដ្ឋានា, សំវេគបទដ្ឋានា។ យថាសភាវបដិវេធលក្ខណា បញ្ញាបារមី, អក្ខលិតបដិវេធលក្ខណា វា កុសលិស្សាសខិត្តឧសុបដិវេធោ វិយ, វិសយោភាសនរសា បទីបោ វិយ, អសម្មោហបច្ចុបដ្ឋានា អរញ្ញគតសុទេសិកោ វិយ, សមាធិបទដ្ឋានា, ចតុសច្ចបទដ្ឋានា វា។ ឧស្សាហលក្ខណា វីរិយបារមី, ឧបត្ថម្ភនរសា, អសំសីទនបច្ចុបដ្ឋានា, វីរិយារម្ភវត្ថុបទដ្ឋានា, សំវេគបទដ្ឋានា វា។ ខមនលក្ខណា ខន្តិបារមី, ឥដ្ឋានិដ្ឋសហនរសា, អធិវាសនបច្ចុបដ្ឋានា, អវិរោធបច្ចុបដ្ឋានា វា, យថាភូតទស្សនបទដ្ឋានា។ អវិសំវាទនលក្ខណា សច្ចបារមី, យាថាវវិភាវនរសា, សាធុតាបច្ចុបដ្ឋានា, សោរច្ចបទដ្ឋានា។ ពោធិសម្ភារេសុ អធិដ្ឋានលក្ខណា អធិដ្ឋានបារមី, តេសំ បដិបក្ខាភិភវនរសា, តត្ថ អចលតាបច្ចុបដ្ឋានា, ពោធិសម្ភារបទដ្ឋានា។ ហិតាការប្បវត្តិលក្ខណា មេត្តាបារមី, ហិតូបសំហាររសា, អាឃាតវិនយនរសា វា, សោម្មភាវបច្ចុបដ្ឋានា, សត្តានំ មនាបភាវទស្សនបទដ្ឋានា។ មជ្ឈត្តាការប្បវត្តិលក្ខណា ឧបេក្ខាបារមី, សមភាវទស្សនរសា, បដិឃានុនយវូបសមបច្ចុបដ្ឋានា, កម្មស្សកតាបច្ចវេក្ខណបទដ្ឋានា។

ឯត្ថ ច ករុណូបាយកោសល្លបរិគ្គហិតតា ទានាទីនំ បរិច្ចាគាទិលក្ខណស្ស វិសេសនភាវេន វត្តព្ពា។ ករុណូបាយកោសល្លបរិគ្គហិតានិ ហិ ទានាទីនិ ពោធិសត្តសន្តានេ បវត្តានិ ទានាទិបារមិយោ នាម ហោន្តិ។

កោ បច្ចយោតិ? អភិនីហារោ តាវ បារមីនំ បច្ចយោ។ យោ ហិ អយំ –

“មនុស្សត្តំ លិង្គសម្បត្តិ, ហេតុ សត្ថារទស្សនំ;

បព្ពជ្ជា គុណសម្បត្តិ, អធិការោ ច ឆន្ទតា;

អដ្ឋធម្មសមោធានា, អភិនីហារោ សមិជ្ឈតី”តិ។ (ពុ. វំ. ២.៥៩) –

ឯវំ វុត្តោ អដ្ឋធម្មសមោធានសម្បាទិតោ “តិណ្ណោ តារេយ្យំ មុត្តោ មោចេយ្យំ ទន្តោ ទមេយ្យំ សន្តោ សមេយ្យំ អស្សត្ថោ អស្សាសេយ្យំ បរិនិព្វុតោ បរិនិព្វាបេយ្យំ សុទ្ធោ សោធេយ្យំ ពុទ្ធោ ពោធេយ្យំ”ន្តិអាទិនយប្បវត្តោ អភិនីហារោ។ សោ អធិសេសេន សព្វបារមីនំ បច្ចយោ។ តប្បវត្តិយា ហិ ឧទ្ធំ បារមីនំ បវិចយុបដ្ឋានសមាទានាធិដ្ឋាននិប្ផត្តិយោ មហាបុរិសានំ សម្ភវន្តិ។

តត្ថ មនុស្សត្តន្តិ មនុស្សត្តភាវោ។ មនុស្សត្តភាវេយេវ ហិ ឋត្វា ពុទ្ធត្តំ បត្ថេន្តស្ស បត្ថនា សមិជ្ឈតិ, ន នាគសុបណ្ណាទិជាតីសុ ឋិតស្ស។ កស្មាតិ ចេ? ពុទ្ធភាវស្ស អននុច្ឆវិកភាវតោ។

លិង្គសម្បត្តីតិ មនុស្សត្តភាវេ ឋិតស្សាបិ បុរិសស្សេវ បត្ថនា សមិជ្ឈតិ, ន ឥត្ថិយា ន បណ្ឌកនបុំសកឧភតោព្យញ្ជនកានំ វា សមិជ្ឈតិ។ កស្មាតិ ចេ? យថាវុត្តការណតោ លក្ខណាបារិបូរិយា អភាវតោ ច។ វុត្តញ្ហេតំ – “អដ្ឋានមេតំ, ភិក្ខវេ, អនវកាសោ, យំ ឥត្ថី អរហំ អស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធោ”តិ (អ។ និ។ ១។២៧៩; វិភ។ ៨០៩) វិត្ថារោ។ តស្មា មនុស្សជាតិកស្សាបិ ឥត្ថិលិង្គេ ឋិតស្ស បណ្ឌកាទីនំ វា បត្ថនា ន សមិជ្ឈតិ។

ហេតូតិ ឧបនិស្សយសម្បត្តិ។ មនុស្សបុរិសស្សាបិ ហិ ឧបនិស្សយសម្បន្នស្សេវ ហេតុសម្បត្តិយា បត្ថនា សមិជ្ឈតិ, ន ឥតរស្ស។

សត្ថារទស្សនន្តិ សត្ថុ សម្មុខីភាវោ។ ធរមានពុទ្ធស្សេវ ហិ សន្តិកេ បត្ថេន្តស្ស បត្ថនា សមិជ្ឈតិ, បរិនិព្វុតេ បន ភគវតិ ចេតិយស្ស សន្តិកេ វា ពោធិមូលេ វា បដិមាយ វា បច្ចេកពុទ្ធពុទ្ធសាវកានំ វា សន្តិកេ បត្ថនា ន សមិជ្ឈតិ។ កស្មា? អធិការស្ស ពលវភាវាភាវតោ។ ពុទ្ធានំ ឯវ បន សន្តិកេ បត្ថនា សមិជ្ឈតិ, អជ្ឈាសយស្ស ឧឡារភាវេន តទធិការស្ស ពលវភាវាបត្តិតោ។

បព្ពជ្ជាតិ ពុទ្ធស្ស ភគវតោ សន្តិកេ បត្ថេន្តស្សាបិ កម្មកិរិយវាទីសុ តាបសេសុ វា ភិក្ខូសុ វា បព្ពជិតស្សេវ បត្ថនា សមិជ្ឈតិ, នោ គិហិលិង្គេ ឋិតស្ស។ កស្មា? ពុទ្ធភាវស្ស អននុច្ឆវិកភាវតោ។ បព្ពជិតា ឯវ ហិ មហាពោធិសត្តា សម្មាសម្ពោធិំ អធិគច្ឆន្តិ, ន គហដ្ឋា, តស្មា បណិធានកាលេ ច បព្ពជ្ជាលិង្គំ ឯវ ហិ យុត្តរូបំ កិច្ចា គុណសម្បត្តិអធិដ្ឋានភាវតោ។

គុណសម្បត្តីតិ អភិញ្ញាទិគុណសម្បទា។ បព្ពជិតស្សាបិ ហិ អដ្ឋសមាបត្តិលាភិនោ បញ្ចាភិញ្ញស្សេវ បត្ថនា សមិជ្ឈតិ, ន យថាវុត្តគុណសម្បត្តិយា វិរហិតស្ស។ កស្មា? បារមីបវិចយស្ស អសមត្ថភាវតោ, ឧបនិស្សយសម្បត្តិយា អភិញ្ញាសម្បត្តិយា ច សមន្នាគតត្តា មហាបុរិសា កតាភិនីហារា សយមេវ បារមី បវិចេតុំ សមត្ថា ហោន្តិ។

អធិការោតិ អធិកោ ឧបការោ។ យថាវុត្តគុណសម្បន្នោបិ ហិ យោ អត្តនោ ជីវិតម្បិ ពុទ្ធានំ បរិច្ចជិត្វា តស្មិំ កាលេ អធិកំ ឧបការំ ករោតិ, តស្សេវ អភិនីហារោ សមិជ្ឈតិ, ន ឥតរស្ស។

ឆន្ទតាតិ កត្តុកាមតាកុសលច្ឆន្ទោ។ យស្ស ហិ យថាវុត្តធម្មសមន្នាគតស្ស ពុទ្ធការកធម្មានំ អត្ថាយ មហន្តោ ឆន្ទោ មហតី បត្ថនា មហតី កត្តុកាមតា អត្ថិ, តស្សេវ សមិជ្ឈតិ, ន ឥតរស្ស។

តត្រិទំ ឆន្ទមហន្តតាយ ឱបម្មំ – យោ សកលចក្កវាឡគព្ភំ ឯកោទកីភូតំ អត្តនោ ពាហុពលេនេវ ឧត្តរិត្វា បារំ គន្តុំ សមត្ថោ, សោ ពុទ្ធត្តំ បាបុណាតីតិ សុត្វា តំ ទុក្ករតោ អគណេន្តោ "អហំ តំ ឧត្តរិត្វា បារំ គមិស្សាមី"តិ ឆន្ទជាតោ ហោតិ, ន តត្ថ សង្កោចំ អាបជ្ជតិ។ តថា យោ សកលចក្កវាឡំ វីតច្ចិកានំ វិគតធូមានំ អង្គារានំ បូរំ បទេហិ អក្កមន្តោ អតិក្កមិត្វា បរតីរំ បាបុណិតុំ សមត្ថោ…បេ… ន តត្ថ សង្កោចំ អាបជ្ជតិ។ តថា យោ សកលចក្កវាឡំ សត្តិសូលេហិ សុនិសិតខគ្គេហិ និរន្តរំ អាកិណ្ណំ បទេហិ អក្កមន្តោ អតិក្កមិត្វា…បេ… ន តត្ថ សង្កោចំ អាបជ្ជតិ។ តថា យោ សកលចក្កវាឡំ និរន្តរំ ឃនវេឡុគុម្ពសញ្ឆន្នំ កណ្ដកលតាវនគហនំ វិនិវិជ្ឈិត្វា បរតីរំ គន្តុំ សមត្ថោ…បេ… ន តត្ថ សង្កោចំ អាបជ្ជតិ។ តថា យោ "ចត្តារិ អសង្ខ្យេយ្យានិ សតសហស្សញ្ច កប្បេ និរយេ បច្ចិត្វា ពុទ្ធត្តំ បត្តព្ព"ន្តិ សុត្វា តំ ទុក្ករតោ អគណេន្តោ "អហំ តត្ថ បច្ចិត្វា ពុទ្ធត្តំ បាបុណិស្សាមី"តិ ឆន្ទជាតោ ហោតិ, ន តត្ថ សង្កោចំ អាបជ្ជតីតិ ឯវមាទិនា នយេន ឯត្ថ ឆន្ទស្ស មហន្តភាវោ វេទិតព្វោ។

ឯវំ អដ្ឋង្គសមន្នាគតោ បនាយំ អភិនីហារោ អត្ថតោ តេសំ អដ្ឋន្នំ អង្គានំ សមោធានេន តថាបវត្តោ ចិត្តុប្បាទោតិ វេទិតព្វោ។ សោ សម្មទេវ សម្មាសម្ពោធិយា បណិធានលក្ខណោ "អហោ វតាហំ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុជ្ឈេយ្យំ, សព្ពសត្តានំ ហិតសុខំ និប្ផាទេយ្យ"ន្តិ ឯវមាទិបវត្តាការោ, ពោធិសម្ភារហេតុភាវបច្ចុបដ្ឋានោ, មហាករុណាបទដ្ឋានោ, ឧបនិស្សយសម្បត្តិបទដ្ឋានោ វា។ អចិន្តេយ្យំ ពុទ្ធភូមិំ អបរិមាណំ សត្តលោកហិតញ្ច អារព្ភ បវត្តិយា សព្ពពុទ្ធការកធម្មមូលភូតោ បរមកុសលោ បរមកល្យាណោ អបរិមេយ្យប្បភាវោ បុញ្ញវិសេសោតិ វេទិតព្វោ។

យស្ស ច ឧប្បត្តិយា សហេវ មហាបុរិសោ មហាពោធិយានបដិបត្តិំ ឱតិណ្ណោ នាម ហោតិ និយតភាវសមធិគមនតោ តតោ អនិវត្តនសភាវត្តា ពោធិសត្តោតិ សមញ្ញំ បដិលភតិ, សព្ពាការេន សម្មាសម្ពោធិំ សមាសត្តមានសតា ពោធិសម្ភារសិក្ខាសមត្ថតា ចស្ស សន្តិដ្ឋតិ។ យថាវុត្តាភិនីហារសមិជ្ឈនេន ហិ មហាបុរិសា សព្ពញ្ញុតញ្ញាណាធិគមនបុព្ពលិង្គេន សយម្ភុញាណេន សម្មទេវ សព្ពបារមិយោ បវិចិនិត្វា សមាទាយ អនុក្កមេន បរិបូរេន្តិ។ តថា កតមហាភិនីហារោ ហិ សុមេធបណ្ឌិតោ បដិបជ្ជិ។ យថាហ –

"ហន្ទ ពុទ្ធករេ ធម្មេ, វិចិនាមិ ឥតោ ចិតោ;

ឧទ្ធំ អធោ ទស ទិសា, យាវតា ធម្មធាតុយា;

វិចិនន្តោ តទា ទក្ខិំ, បឋមំ ទានបារមិ"ន្តិ។ (ពុ. វំ. ២.១១៦-១១៧) –

ចិត្តោរោ៑ តស្ស ច អភិនីហារស្ស ចត្តារោ បច្ចយា ចត្តារោ ហេតូ ចត្តារិ ច ពលានិ វេទិតព្ពានិ៑

តត្ថ កតមេ ចត្តារោ បច្ចយា? ឥធ មហាបុរិសោ បស្សតិ តថាគតំ មហតា ពុទ្ធានុភាវេន អច្ឆរិយព្ភុតំ បាដិហារិយំ ករោន្តំ៑ តស្ស តំ និស្សាយ តំ អារម្មណំ កត្វា មហាពោធិយំ ចិត្តំ សណ្ឋាតិ – “មហានុភាវា វតាយំ ធម្មធាតុ, យស្សា សុប្បតិដ្ឋិតត្តា ភគវា ឥទំ អច្ឆរិយព្ភុតធម្មោ អចិន្តេយ្យានុភាវោ ចា”តិ៑ សោ តមេវ មហានុភាវទស្សនំ និស្សាយ តំ បច្ចយំ កត្វា សម្ពោធិយំ អធិមុច្ចន្តោ តត្ថ ចិត្តំ ឋបេតិ៑ អយំ បឋមោ បច្ចយោ មហាភិនីហារាយ៑

ន ហេវ ខោ បស្សតិ តថាគតស្ស យថាវុត្តំ មហានុភាវំ, អបិ ច ខោ សុណាតិ “ឦទិសោ ច ឦទិសោ ច ភគវា”តិ៑ សោ តំ និស្សាយ តំ បច្ចយំ កត្វា សម្ពោធិយំ អធិមុច្ចន្តោ តត្ថ ចិត្តំ ឋបេតិ៑ អយំ ទុតិយោ បច្ចយោ មហាភិនីហារាយ៑

ន ហេវ ខោ បស្សតិ តថាគតស្ស យថាវុត្តំ មហានុភាវំ, នបិ តំ បរតោ សុណាតិ, អបិ ច ខោ តថាគតស្ស ធម្មំ ទេសេន្តស្ស “ទសពលសមន្នាគតោ, ភិក្ខវេ, តថាគតោ”តិអាទិនា (សំ៑ និ៑ ២៑២១-២២) ពុទ្ធានុភាវបដិសំយុត្តំ ធម្មំ សុណាតិ៑ សោ តំ និស្សាយ តំ បច្ចយំ កត្វា សម្ពោធិយំ អធិមុច្ចន្តោ តត្ថ ចិត្តំ ឋបេតិ៑ អយំ តតិយោ បច្ចយោ មហាភិនីហារាយ៑

ន ហេវ ខោ បស្សតិ តថាគតស្ស យថាវុត្តំ មហានុភាវំ, នបិ តំ បរតោ សុណាតិ, នបិ តថាគតស្ស ធម្មំ សុណាតិ, អបិ ច ខោ ឧឡារជ្ឈាសយតាយ កល្យាណាធិមុត្តិកោ “អហមេតំ ពុទ្ធវំសំ ពុទ្ធតន្តិំ ពុទ្ធប្បវេណិំ ពុទ្ធធម្មំ បរិបាលេស្សាមី”តិ យាវទេវ ធម្មំ ឯវ សក្ករោន្តោ គរុករោន្តោ មានេន្តោ បូជេន្តោ ធម្មំ អបចាយមានោ តំ និស្សាយ តំ បច្ចយំ កត្វា សម្ពោធិយំ អធិមុច្ចន្តោ តត្ថ ចិត្តំ ឋបេតិ៑ អយំ ចតុត្ថោ បច្ចយោ មហាភិនីហារាយ៑

តត្ថ កតមេ ចត្តារោ ហេតូ មហាភិនីហារាយ? ឥធ មហាបុរិសោ បកតិយា ឧបនិស្សយសម្បន្នោ ហោតិ បុរិមកេសុ ពុទ្ធេសុ កតាធិការោ៑ អយំ បឋមោ ហេតុ មហាភិនីហារាយ៑ បុន ចបរំ មហាបុរិសោ បកតិយា ករុណាជ្ឈាសយោ ហោតិ ករុណាធិមុត្តោ សត្តានំ ទុក្ខំ អបនេតុកាមោ អបិ ច អត្តនោ កាយជីវិតំ បរិច្ចជិត្វា៑ អយំ ទុតិយោ ហេតុ មហាភិនីហារាយ៑ បុន ចបរំ មហាបុរិសោ សកលេនាបិ វដ្ដទុក្ខេន សត្តហិតាយ ច ទុក្ករចរិយតោ សុចិរម្បិ កាលំ ឃដេន្តោ វាយមន្តោ អនិព្ពិន្នោ ហោតិ អត្រាសី យាវ ឥច្ឆិតត្ថនិប្ផត្តិ៑ អយំ តតិយោ ហេតុ មហាភិនីហារាយ៑ បុន ចបរំ មហាបុរិសោ កល្យាណមិត្តសន្និស្សិតោ ហោតិ, យោ អហិតតោ និវារេតិ, ហិតេ បតិដ្ឋបេតិ៑ អយំ ចតុត្ថោ ហេតុ មហាភិនីហារាយ៑

តត្រាយំ មហាបុរិសស្ស ឧបនិស្សយសម្បទា – ឯកត្តគតស្ស យថា អជ្ឈាសយោ សម្ពោធិនិន្នោ ហោតិ សម្ពោធិបោណោ សម្ពោធិបព្ភារោ, តថា សត្តានំ ហិតចរិយា៑ យតោ អនេន បុរិមពុទ្ធានំ សន្តិកេ សម្ពោធិយា បណិធានំ កតំ ហោតិ មនសា វាចាយ ច “អហម្បិ ឦទិសោ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ហុត្វា សម្មទេវ សត្តានំ ហិតសុខំ និប្ផាទេយ្យ”ន្តិ៑ ឯវំ សម្បន្នូបនិស្សយស្ស បនស្ស ឥមានិ

រូបតិស្សយសម្បត្តិយា លិក្ខាតិ កចត្តិ ហេយហិ សមន្តាកតស្ស សាចកទោផិសទេត្តហិ ច បទេក្ខទោផិសទេត្តហិ ច មហាថិរសរោ មហត្តិ

តាតាកទលំ បញ្ញាយតិ ទ្ធត្រ្ថិយទេតា បដិបត្តិទេតា កោសល្លទេតា ច។ ទ្ធច រូបតិស្សយសម្បទេត្តា មហាបុរិសោ យថា ថិរឌិត្រ្ថិយោ ហោតិ

ថិរឆទោរណា, ត តថា ទ្ធតទេ៖ បទហិតាយ បដិបទេត្តា ហោតិ, ត អត្តហិតាយ៖ តថា ហិ សោ យថា ពហុជតហិតាយ ពហុជតសុខាយ

លោកាតុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេចមតុស្សាតំ បដិបជ្ជតិ, ត តថា ទ្ធតទេ៖ តត្ថ ច កោសល្លំ អាចហតិ

ឆាតុប្បត្តិកបដិការទេត ឆាតាឆាតកុសលតាយ ច។

តថា មហាបុរិសោ បកតិយា ឆាតត្តោសយោ ហោតិ ឆាតាភិរទេតា, សតិ ទេយ្យឆទេមូ ទេតិ ខុច, ត ឆាតទេតា សទេត្តាចំ អាបជ្ជតិ, សតតំ

សមិតំ សំថិភាកសីលោ ហោតិ, បមុជិតោច ទេតិ អាឆទេ៉ាទេតា, ត រូឆាសីតចិទេត្តា, មហត្តម្បិ ឆាតំ ឆត្វា ត ច ឆាទេត សត្តុទេដ្ឋា ហោតិ,

បទោច អប្បំ, បទេសម្បត្តិ រូស្សាហំ ជទេតទេត្តា ឆាទេត ចណ្ឌិ ការេតិ, ឆាតបដិសំយុត្តំ ឆម្មកថំ កទោតិ, អញ្ញោ ច បទេសំ ទេទេត្តិ ឌិស្វា អត្តមទេតា

ហោតិ, ភយជ្ជារតសុ ច បទេសំ អភយំ ទេតីតិ ខុចមាឌីតិ ឆាតត្តោសយស្ស មហាបុរិសស្ស ឆាតបារមិយា លិក្ខាតិ។

តថា បាណាតិបាតាឌីហិ បាបឆម្មេហិ ហិរីយតិ ឱត្តប្បតិ, សត្តាតំ អចិទេហឆតខាតិទោកា ហោតិ ទោរទេតា សុលសីលោ អសទេឆា អយាយាឌី

រូក្ខុខាតិទោកា សុចទេចា ទោចចស្សកទលិយេហិ ឆម្មេហិ សមន្តាកទេតា មុក្ខុខាតិទោកា អត្ថទេដ្ឋា អតតិយាតី, បទេសត្តកំ តាឌិយតិ អត្តមសោ

តិណសលាកំ រូបាទាយ, អត្តទេតា ហទេត្ថ តិក្ខិត្តំ ទ្ធលំ ចា កទេហត្វា បទំ ត ថិសំចារេតិ, បទេត្ថិ ចា អត្តទេតា សត្តទេក ញ្ញាមុញ្ញហេ ថិស្សទិទេច ចា

តំ សត្តារេបត្វា បដិបាទេតិ យថា តំ ត បទេហត្វាកំ ហោតិ, អទេលាលុបេ្បា ហោតិ, បទេបទិក្កទេហសុ បាបកំ ចិត្តម្បិ ត រូប្បាទេតិ,

ទ្ធត្តិញ្ញាមតាឌីតិ ក្ខុទេតា បទិចជ្ជតិ, សច្ចចាឌី សច្ចុសទេត្តា ភិត្តាតំ សត្តាតា សហិតាតំ អតុប្បឆាតា, បិយចាឌី មិហិតបុព្ពក្ខមោ បុព្ពាការី

អត្ថចាឌី ឆម្មចាឌី អតភិជ្ជាលុ អញ្ញាបត្តចិទេត្តា អថិបរីតឆស្សទេតា, កម្មស្សកតទោរទេណាត សច្ចាតុលោមិកទោរទេណាត កតត្តោ កតទេចឌី

ចុដ្ឋាបចាយី សុថិសុដ្ឋាឌីទេចា ឆម្មកាមោ បទេបិ ឆម្មេ សមាឆទេបតា សទេដ្ឋាត សឌ្ឋា អកិច្ចទេតា សទេត្តា តិចារទេតា កិច្ចេសុ បតិដ្ឋទេបតា

អត្តតា ច តត្ថ កិច្ចេ ហេយាកំ អាបជ្ជិតា, កត្វា ចា បត សមំ អកត្តុត្ថំ សីឈទេញ្ញាច តទេតា បដិថិរទេតា ហោតីតិ ខុចមាឌីតិ សីលត្តោសយស្ស

មហាបុរិសស្ស សីលបារមិយា លិក្ខាតិ។

តថា មត្តកិលេសោ ហោតិ មត្តតីចរណា, បថិចេកត្តោសយោ អចិក្កេបពហុលោ, ត តស្ស បាបកា ថិតក្កា ចិត្តំ អត្វាស្សចត្តិ,

ថិទេចកាកតស្ស ចស្ស អប្បកសិរទេទតច ចិត្តំ សមាឆិយតិ, អមិត្តបក្ខេបិ ចុចជំ ទេមត្តចិត្តតា សត្តិដ្ឋតិ, បទោច ទ្ធតទេស្មិ, សតិមា ច ហោតិ

ចិរកតម្បិ ចិរភាសិតម្បិ សរិតា អតុស្សរិតា, ទេមឆាឌី ច ហោតិ ឆម្មោឌបញ្ញាយ សមន្តាកទេតា, តិបទកា ច ហោតិ តាសុ តាសុ

ទ្ធតិកត្តព្ពតាសុ, អារទ្ធចីរិយោ ច ហោតិ សត្តាតំ ហិតកិរិយាសុ, ពត្តិពលសមន្តាកទេតា ច ហោតិ សទ្ធាមហោ, អចលាឌិដ្ឋារតោ ច ហោតិ

ឆញ្ញហសមាឆាតោ , អត្ត្រុបក្ខុកោ ច ហោតិ រូបក្ខុឆាតីយេសុ ឆម្មេសូតិ ខុចមាឌីតិ មហាបុរិសស្ស តេក្ខម្មត្តោសយាឌីតំ ចសេត

តេក្ខម្មបារមិអាឌីតំ លិក្ខាតិ ទេចឌិតព្ពាតិ។

ខុចទេមទេតហិ ទោផិសម្ភារលិទេក្ខហិ សមន្តាកតស្ស មហាបុរិសស្ស ឃំ ចុត្តំ “មហាភិតីហារាយ កល្យាណមិត្តសត្តិស្សយោ ហេតុ”តិ។ តត្រិឌំ

ສງ຺ເຂປເຕາ ກລ຺ຍາຓມິຕ຺ຕລກ຺ຂຓໍ – ອິຘ ກລ຺ຍາຓມິເຕ຺ຕາ ສທ຺ຘາສມ຺ປເນ຺ນາ ເຫາຕິ ສີລສມ຺ປເນ຺ນາ ສຸຕສມ຺ປເນ຺ນາ ຈາຄສມ຺ປເນ຺ນາ ວີຣິຍສມ຺ປເນ຺ນາ ສຕິສມ຺ປເນ຺ນາ ສມາຘິສມ຺ປເນ຺ນາ ປຎ຺ຎາສມ຺ປເນ຺ນາ. ຕຕ຺ຖ ສທ຺ຘາສມ຺ປຕ຺ຕິຍາ ສທ຺ທຫຕິ ຕຖາຄຕສ຺ສ ເພາຘິໍ ກມ຺ມຜລຎ຺ຈ, ເຕນ ສມ຺ມາສມ຺ເພາຘິຍາ ເຫຕຸພູຕໍ ສເຕ຺ຕສຸ ຫິເຕສິຕໍ ນ ປຣິຈ຺ຈຊຕິ, ສີລສມ຺ປຕ຺ຕິຍາ ສຕ຺ຕານໍ ປິເຍາ ເຫາຕິ ຄຣຸ ພາວນີເຍາ ເຈາທເກາ ປາປຄຣຫີ ວຕ຺ຕາ ວຈນກ຺ຂເມາ, ສຸຕສມ຺ປຕ຺ຕິຍາ ສຕ຺ຕານໍ ຫິຕສຸຂາວຫໍ ຄມ຺ພີຣໍ ກຖໍ ກຕ຺ຕາ ເຫາຕິ, ຈາຄສມ຺ປຕ຺ຕິຍາ ອປ຺ປິເຈ຺ຉາ ເຫາຕິ ສນ຺ຕຸເຏ຺ຐາ ປວິວິເຕ຺ຕາ ອສໍສເຏ຺ຐາ, ວີຣິຍສມ຺ປຕ຺ຕິຍາ ອາຣທ຺ຘວີຣິເຍາ ເຫາຕິ ສຕ຺ຕານໍ ຫິຕປຏິປຕ຺ຕິຍໍ, ສຕິສມ຺ປຕ຺ຕິຍາ ອຸປຏ຺ຐິຕສ຺ສຕິ ເຫາຕິ ອນວຊ຺ຊຘເມ຺ມສຸ, ສມາຘິສມ຺ປຕ຺ຕິຍາ ອວິກ຺ຂິເຕ຺ຕາ ເຫາຕິ ສມາຫິຕຈິເຕ຺ຕາ, ປຎ຺ຎາສມ຺ປຕ຺ຕິຍາ ອວິປຣີຕໍ ປຊານາຕິ, ເສາ ສຕິຍາ ກຸສລາກຸສລານໍ ຘມ຺ມານໍ ຄຕິເຍາ ສມເນ຺ວສມາເນາ ປຎ຺ຎາຍ ສຕ຺ຕານໍ ຫິຕາຫິຕໍ ຍຖາພູຕໍ ຊານິຕ຺ວາ ສມາຘິນາ ຕຕ຺ຖ ເອກຄ຺ຄຈິເຕ຺ຕາ ຫຸຕ຺ວາ ວີຣິເຍນ ອຫິເຕ ສເຕ຺ຕ ນິເສເຘຕ຺ວາ ຫິເຕ ນິເຍາເຊຕິ. ເຕນາຫ –

“ປິເຍາ ຄຣຸ ພາວນີເຍາ, ວຕ຺ຕາ ຈ ວຈນກ຺ຂເມາ;

ຄມ຺ພີຣຎ຺ຈ ກຖໍ ກຕ຺ຕາ, ເນາ ຈຏ຺ຐາເນ ນິເຍາຊເກາ”ຕິ. (ອ. ນິ. ໗.໓໗; ເນຕ຺ຕິ. ໑໑໓) –

ເອວໍ ຄຸຓສມນ຺ນາຄຕໍ ກລ຺ຍາຓມິຕ຺ຕໍ ອຸປນິສ຺ສາຍ ຍຖາວຸຕ຺ຕາຍ ອຕ຺ຕເນາ ອຸປນິສ຺ສຍສມ຺ປຕ຺ຕິຍາ ສມ຺ມເທວ ປຣິເຍາທເປຕິ. ສຸວິສຸທ຺ຘາສຍປເຍາເຄາ ຈ ຫຸຕ຺ວາ ຈຕູຫິ ພເລຫິ ສມນ຺ນາຄເຕາ ນ ຈິຣເສ຺ສວ ອຏ຺ຐ ສມາປຕ຺ຕິເຍາ ຍຖາພິນີຫາຣໍ ກເຣານ຺ເຕາ ເພາຘິສຕ຺ຕຈາເຣ ປຕິຏ຺ຐຫຕິ ອຕິຈຕ຺ຕີຄເມວ ນິຍເຕາ ສມ຺ມາສມ຺ເພາຘິປຣາຍເຓາ.

ຕສ຺ສິມານິ ຈຕ຺ຕາຣິ ພລານິ. ອຊ຺ຌຕ຺ຕິກພລໍ ນາມ ສມ຺ມາສມ຺ເພາຘິຍໍ ອຕ຺ຕສນ຺ນິສ຺ສຍາ ຘມ຺ມຄາຣເວນ ອພິຣຸຈິ ເອກນ຺ຕນິນ຺ນາສຍຕາ, ຍາຍ ມຫາປຸຣິເສາ ອຕ຺ຕາຘິປຕິ ລຊ຺ຊາປສ຺ສເຍາ ອພິນີຫາຣສມ຺ປເນ຺ນາ ຈ ຫຸຕ຺ວາ ປາຣມິເຍາ ປູເຣຕ຺ວາ ສມ຺ມາສມ຺ເພາຘິໍ ປາປຸຓາຕິ. ພາຫິຣພລໍ ນາມ ສມ຺ມາສມ຺ເພາຘິຍໍ ປຣສນ຺ນິສ຺ສຍາ ອພິຣຸຈິ ເອກນ຺ຕນິນ຺ນາສຍຕາ, ຍາຍ ມຫາປຸຣິເສາ ເລາກາຘິປຕິ ໂອຕ຺ຕປ຺ປສ຺ສເຍາ ອພິນີຫາຣສມ຺ປເນ຺ນາ ຈ ຫຸຕ຺ວາ ປາຣມິເຍາ ປູເຣຕ຺ວາ ສມ຺ມາສມ຺ເພາຘິໍ ປາປຸຓາຕິ. ອຸປນິສ຺ສຍພລໍ ນາມ ສມ຺ມາສມ຺ເພາຘິຍໍ ອຸປນິສ຺ສຍສມ຺ປຕ຺ຕິຍາ ອພິຣຸຈິ ເອກນ຺ຕນິນ຺ນາສຍຕາ, ຍາຍ ມຫາປຸຣິເສາ ຕິກ຺ຂິນ຺ທ຺ຣິເຍາ ວິສທຎາເຓາ ສຕິສນ຺ນິສ຺ສເຍາ ອພິນີຫາຣສມ຺ປເນ຺ນາ ຈ ຫຸຕ຺ວາ ປາຣມິເຍາ ປູເຣຕ຺ວາ ສມ຺ມາສມ຺ເພາຘິໍ ປາປຸຓາຕິ. ປເຍາຄພລໍ ນາມ ສມ຺ມາສມ຺ເພາຘິຍໍ ຕຊ຺ຊາ ປເຍາຄສມ຺ປທາ ສກ຺ກຈ຺ຈກາຣິຕາ ສາຕຈ຺ຈກາຣິຕາ, ຍາຍ ມຫາປຸຣິເສາ ວິສຸທ຺ຘປເຍາເຄາ ນິຣນ຺ຕຣກາຣີ ອພິນີຫາຣສມ຺ປເນ຺ນາ ຈ ຫຸຕ຺ວາ ປາຣມິເຍາ ປູເຣຕ຺ວາ ສມ຺ມາສມ຺ເພາຘິໍ ປາປຸຓາຕິ.

ເອວມິເມຫິ ຈຕູຫິ ປຈ຺ຈເຍຫິ ຈຕູຫິ ເຫຕູຫິ ຈຕູຫິ ຈ ພເລຫິ ສມນ຺ນາຄຕສ຺ສ ອຏ຺ຐສເມາຘານສມ຺ປນ຺ນສ຺ສ ອພິນີຫາເຣາ ປາຣມີນໍ ປຈ຺ຈເຍາ ມູລກາຣຓພາວເຕາ. ຍສ຺ສ ຈ ປວຕ຺ຕິຍາ ມຫາປຸຣິເສ ຈຕ຺ຕາເຣາ ອຉ຺ຉຣິຍາ ອພ຺ພຸຕາ ຘມ຺ມາ ປຕິຏ຺ຐຫນ຺ຕິ, ສພ຺ພສຕ຺ຕິກາຍໍ ອຕ຺ຕເນາ ໂອຣສປຸຕ຺ຕໍ ວິຍ ປິຍຈິເຕ຺ຕນ ປຣິຄ຺ຄຓ຺ຫາຕິ. ນ ຈສ຺ສ ຈິຕ຺ຕໍ ປຸຕ຺ຕນິກິເລສເຈເສນ ສໍກິລິສ຺ສຕິ. ສຕ຺ຕານໍ ຫິຕສຸຂາວເຫາ ຈສ຺ສ ອຊ຺ຌາສເຍາ ປເຍາເຄາ ຈ ເຫາຕິ. ອຕ຺ຕເນາ ຈ ພຸທ຺ຘກາຣກເຘ຺ມາ ອຸປຣູປຣິ ວຑ຺ຒນ຺ຕິ ປຣິປຈ຺ຈນ຺ຕິ ຈ. ຍເຕາ ຈ ມຫາປຸຣິເສາ ອຸຬາຣຕເຍນ ປຸຎ຺ຎາພິສເນ຺ທ

ᨠᩩᩈᩃᩣᨽᩥᩈᨶ᩠ᨴᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᩈᩩᨡᩔᩣᩉᩣᩁᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᨾᨣᩣᩁᩅᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᩈᨴᩥᩈᩴ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᨶᩮᨠᨣᩩᨱᩮᩣ ᩋᨶᩮᨠᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩮᩣ ᨾᩉᩣᨽᩥᨶᩦᩉᩣᩁᩮᩣ ᨸᩣᩁᨾᩦᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᨿᨳᩣ ᨧ ᩋᨽᩥᨶᩦᩉᩣᩁᩮᩣ, ᩑᩅᩴ ᨾᩉᩣᨠᩁᩩᨱᩣ ᩏᨸᩣᨿᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᨬ᩠ᨧ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨸᩣᨿᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩴ ᨶᩣᨾ ᨴᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᨽᩣᩅᩔ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨽᩪᨲᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ, ᨿᩣᩉᩥ ᨾᩉᩣᨠᩁᩩᨱᩪᨸᩣᨿᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᨲᩣᩉᩥ ᨾᩉᩣᨸᩩᩁᩥᩈᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩈᩩᨡᨶᩥᩁᨸᩮᨠ᩠ᨡᨲᩣ ᨶᩥᩁᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨸᩁᩉᩥᨲᨠᩁᨱᨸᩈᩩᨲᨲᩣ ᩈᩩᨴᩩᨠ᩠ᨠᩁᩮᩉᩥᨸᩥ ᨾᩉᩣᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᨧᩁᩥᨲᩮᩉᩥ ᩅᩥᩈᩣᨴᩣᨽᩣᩅᩮᩣ ᨸᩈᩣᨴᩈᩴᩅᨯ᩠ᨰᨶᨴᩔᨶᩈᩅᨶᩣᨶᩩᩔᩁᨱᨠᩣᩃᩮᩈᩩᨸᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩉᩥᨲᩈᩩᨡᨸᨭᩥᩃᩣᨽᩉᩮᨲᩩᨽᩣᩅᩮᩣ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥᩔ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨽᩣᩅᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥ, ᨠᩁᩩᨱᩣᨿ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨠᨾ᩠ᨾᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩈᨿᩴ ᨲᩁᨲᩥ, ᨠᩁᩩᨱᩣᨿ ᨸᩁᩮ ᨲᩣᩁᩮᨲᩥ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨸᩁᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨸᩁᩥᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨠᩁᩩᨱᩣᨿ ᨸᩁᨴᩩᨠ᩠ᨡᨸᨭᩥᨠᩣᩁᩴ ᩋᩣᩁᨽᨲᩥ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨧ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨶ᩠ᨴᨲᩥ, ᨠᩁᩩᨱᩣᨿ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩣᨽᩥᨾᩩᨡᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨠᩁᩩᨱᩣᨿ ᩅᨭ᩠ᨭᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩣᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨠᩁᩩᨱᩣᨿ ᩈᩴᩈᩣᩁᩣᨽᩥᨾᩩᨡᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩣᨽᩥᩁᨾᨲᩥ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨧ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᩁᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨠᩁᩩᨱᩣᨶᩩᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨶ ᨧ ᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᩋᨶᩩᨣ᩠ᨣᩉᩣᨿ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨠᩁᩩᨱᩣᨿ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᩋᨶᩩᨠᨾ᩠ᨸᨲᩥ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨶᩩᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨶ ᨧ ᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᩁᨲ᩠ᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨧ ᩋᩉᩴᨠᩣᩁᨾᨾᩴᨠᩣᩁᩣᨽᩣᩅᩮᩣ, ᨠᩁᩩᨱᩣᨿ ᩋᩣᩃᩈᩥᨿᨴᩦᨶᨲᩣᨽᩣᩅᩮᩣ, ᨲᨳᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨠᩁᩩᨱᩣᩉᩥ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨸᩁᨶᩣᨳᨲᩣ, ᨵᩦᩁᩅᩦᩁᨽᩣᩅᩮᩣ, ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨸᩣᨸᩁᨶ᩠ᨲᨸᨲᩣ, ᩋᨲ᩠ᨲᩉᩥᨲᨸᩁᩉᩥᨲᨶᩥᨸ᩠ᨹᨲ᩠ᨲᩥ, ᨶᩥᨻ᩠ᨽᨿᩣᨽᩦᩈᨶᨠᨽᩣᩅᩮᩣ, ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨵᩥᨸᨲᩥᩃᩮᩣᨠᩣᨵᩥᨸᨲᩥᨲᩣ, ᨠᨲᨬ᩠ᨬᩩᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᩣᩁᩥᨽᩣᩅᩮᩣ, ᨾᩮᩣᩉᨲᨱ᩠ᩉᩣᩅᩥᨣᨾᩮᩣ, ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨧᩁᨱᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥ, ᨻᩃᩅᩮᩈᩣᩁᨩ᩠ᨩᨶᩥᨸ᩠ᨹᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩔᩣᨸᩥ ᨸᩣᩁᨾᩥᨲᩣᨹᩃᩔ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᩏᨸᩣᨿᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨠᩁᩩᨱᩣ ᨸᩣᩁᨾᩦᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ᪨ ᨲᨴᩩᨽᨿᨬ᩠ᨧ ᨸᩣᩁᨾᩦᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨸᨱᩥᨵᩣᨶᩔᩣᨸᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ᪨

ᨲᨳᩣ ᩏᩔᩣᩉᩩᨾ᩠ᨾᨦ᩠ᨣᩋᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᩉᩥᨲᨧᩁᩥᨿᩣ ᨧ ᨸᩣᩁᨾᩦᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨿᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨠᩣᩁᨠᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩣᨿ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨽᩪᨾᩥᨿᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᩔᩣᩉᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᩣᨶᩴ ᩋᨻ᩠ᨽᩩᩔᩉᨶᩅᩦᩁᩥᨿᩴ᪨ ᩏᨾ᩠ᨾᨦ᩠ᨣᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᩮᩈᩩ ᩏᨸᩣᨿᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᨽᩪᨲᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ᪨ ᩋᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨧᩃᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩣ᪨ ᩉᩥᨲᨧᩁᩥᨿᩣ ᨶᩣᨾ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨽᩣᩅᨶᩣ ᨠᩁᩩᨱᩣᨽᩣᩅᨶᩣ ᨧ᪨

ᨲᨳᩣ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᨸᩅᩥᩅᩮᨠᩋᩃᩮᩣᨽᩣᨴᩮᩣᩈᩣᨾᩮᩣᩉᨶᩥᩔᩁᨱᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩣ ᨨ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩣ᪨ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩣ ᩉᩥ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨾᩮᩈᩩ ᨥᩁᩣᩅᩣᩈᩮ ᨧ ᨴᩮᩣᩈᨴᩔᩣᩅᩥᨶᩮᩣ, ᨲᨳᩣ ᨸᩅᩥᩅᩮᨠᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᨱᩥᨠᩣᨿ ᨴᩮᩣᩈᨴᩔᩣᩅᩥᨶᩮᩣ, ᩋᩃᩮᩣᨽᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩣ ᩃᩮᩣᨽᩮ ᨴᩮᩣᩈᨴᩔᩣᩅᩥᨶᩮᩣ, ᩋᨴᩮᩣᩈᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩣ ᨴᩮᩣᩈᩮ ᨴᩮᩣᩈᨴᩔᩣᩅᩥᨶᩮᩣ, ᩋᨾᩮᩣᩉᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩣ ᨾᩮᩣᩉᩮ ᨴᩮᩣᩈᨴᩔᩣᩅᩥᨶᩮᩣ, ᨶᩥᩔᩁᨱᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨽᩅᩮᩈᩩ ᨴᩮᩣᩈᨴᩔᩣᩅᩥᨶᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲᩮ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨨ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩣ ᨴᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᨸᩣᩁᨾᩦᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᩃᩮᩣᨽᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᨴᩔᨶᩮᨶ ᩋᩃᩮᩣᨽᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨵᩥᨠᨽᩣᩅᩮᨶ ᨧ ᩅᩥᨶᩣ ᨴᩣᨶᩣᨴᩥᨸᩣᩁᨾᩥᨿᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᩃᩮᩣᨽᩣᨴᩦᨶᨬ᩠ᩉᩥ ᩋᨵᩥᨠᨽᩣᩅᩮᨶ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨣᩣᨴᩥᨶᩥᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣ ᩋᩃᩮᩣᨽᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩣᨴᩥᨲᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨿᨳᩣ ᨧᩮᨲᩮ ᨨ ᨴᩣᨶᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᨲᩣᨴᨿᩮᩣᨸᩥ ᨻᩮᩣᨵᩥᨿᩣ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨴᩣᨶᩣᨴᩥᨸᩣᩁᨾᩦᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ᪨ ᨴᩣᨶᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᨲᩣᨿ ᩉᩥ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨻ᩠ᨻᩥᨸᨠ᩠ᨡᩮ ᨾᨧ᩠ᨨᩮᩁᩮ ᨴᩮᩣᩈᨴᩔᩣᩅᩥᨶᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᨴᩮᩅ ᨴᩣᨶᨸᩣᩁᨾᩥᩴ ᨸᩁᩥᨸᩪᩁᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩦᩃᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᨲᩣᨿ ᨴᩩᩔᩦᩃ᩠ᨿᩮ ᨴᩮᩣᩈᨴᩔᩣᩅᩥᨶᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᨴᩮᩅ ᩈᩦᩃᨸᩣᩁᨾᩥᩴ ᨸᩁᩥᨸᩪᩁᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᨲᩣᨿ ᨠᩣᨾᩮᩈᩩ ᨥᩁᩣᩅᩣᩈᩮ ᨧ , ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᨬᩣᨱᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᨲᩣᨿ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᨿ ᨧ,

ចិទិយត្ថាសុយតាយ គោសេដ្ឋេ, ពត្តិយត្ថាសុយតាយ អក្ខត្តិយំ, សច្ឆត្ថាសុយតាយ ចិសំចាគេ, អឆិដ្ឋាតត្ថាសុយតាយ អតឆិដ្ឋាគេត, គេយត្តាត្ថាសុយតាយ ញាបិគេ, ខ្គេបក្ខាត្ថាសុយតាយ គេលាកឆមេ្ហុ អាឌឹតចងស្សាចិគេតា ហុត្វា សមុគេច គេតក្ខមុាឌិបិរេយិឃោ បរិបុ្វគេត្តិ៍ ងាតត្ថាសុយតាងឃោ ងាតាឌិបិរេយឹត៌ តិបៀត្តិការលេត្តា បច្ចេយា៍

ពឆា អបរិច្ចាកបរិច្ចាកាឌឹសុ្ ឃឆាក្កយំ អាឌឹតចាតិសំសបច្ចេចក្ខលា ងាតាឌិបិរេយឹត៌ បច្ចេយា៍ ពត្វាយំ បច្ចេចក្ខលាចិឆិគេលត្តចត្វុហិរេញ្ញាសុចឈ្លគោយហិសងាសិងាសបុត្តងារាឌិបរិក្កហញ្យាសត្តចិត្តាត៌ សត្តាត៌ គេលត្តាឌឹត៌ ចត្វុកាយកាគេចត ពាហុបត្វតឹយកាចគេតា រាឌគេចារាឌិសាឆារលាកាចគេតា ចិចាងាឆិដ្ឋាតគេតា សបត្តកលេគេតា តិស្សាគេតា បឌិលិកបរិបិលគេតសុ្ បរចិគេហឆតគេហតុគេតា ចិតាសតិយិត្តច្ចា គេសាកាឌិអគេតកចិហិពញសតាចហគេតា ពងាសត្តិតិងាតច្ចា យគេច្ចរយលបរិឃុដ្ឋិពចិត្តាត៌ អបិឃុ្បបត្តិគេហតុកាចគេតាពិ ឲុធំ ចិចិឆចិបុលិតត្វាចហាតិ បរិក្កហចត្វុតិ តាយ៍ គេពសំ បរិច្ចាគោគេឃច ឲុគេកា គេសាត្វិកាគេចាពិ បរិច្ចាគេក អប្យាយាគេងា កលឹគេឃា៍

អបិ ច ឃាចគេកា ឃាចយាគេតា អត្តគេតា ក្យុឃ្សុ អាចិក្ខតគេតា “យឃិ្ចស្សាសិគេកា”ពិ ច, “បហាយ កយតឹយយត្តគេតា សត្តក៌ គេហត្វា បរគេលិក៌ ឃាហីពិ យឃិ្ខុបគេងសគេកា”ពិ ច, “អាឌិគេត្ត ចិឃ អគោគេរ យរលក្កិតា អាឌិគេត្ត គេលិគេក ពគេតា យឃិ្សត្តកស្សុ អបចាហកសហាគេឃា”ពិ ច, “អបចាហិតស្សុ ចស្សុ អឈាបតតិគេក្ខបដ្ឋាតក្ខុគេតា”ពិ ច ងាតសត្ថាគេព កល្យាលកយ្លុំ សហាយកាចគេតា សត្ថាសប្យត្តិត៌ អក្កុតាយ បរយត្យុលកាយ ញុគ្ឆុយិឃា សប្យត្តិគេហតុកាចគេតា ច “បរគេយា កល្យាលយិគេត្តា”ពិ ច បច្ចេចក្ខិតត្ថា៍

ពឆា “ខ្ញុអាគេរ កយុតិ អគេតតាហ៌ សយ្កាចិគេតា, ពស្វា សា សយ្កាចតា អចិពឆា កាពត្ថា”ពិ ច, “ឲុកត្តគេកឌិតាយ ឌីចិតស្សុ អឃាចិគេពតាបិ យឃា ងាពត្ថុំ, បគេកច ឃាចិគេពតា”ពិ ច, “ខ្ញុអាគេត្ថាសគេឃហិ កគេចសិត្វាបិ ងាពត្ថគេតា សឃគេយចាកគេតា យយ បុគេត្តាតា”ពិ ច “ឃាចកស្សុ ងាតាបគេងគេសត យឃ្យុគេយចាឃយត្យក្កុគេហា”ពិ ច, “អហ៌ ចិឃ អឃំ សគេត្ថាបិ គេលិគេកា យឃា អត្យក្កុគេហពគេត្ថា”ពិ ច, “អសពិ ឃាចគេក កធំ យឃិ្ងាតបិរេយី បុ្វគេឃ្យា”ពិ ច, “ឃាចកាតគេយច ចត្វាយ យឃា សគេត្ថា បរិក្កុគេហពគេត្ថា”ពិ ច, “យំ អឃាចិត្វាច យយ សត្តក៌ ឃាចកា កងា សឃគេយច កគេលាយ្យុ”ត្តិ ច, “កឆយហ៌ ឃាចកាត៌ បិគេឃា ចស្សំ យតាគេបិ”ពិ ច, “កធំ ចា គេព យឃិ្បិឃា ចស្សុ យតាបិ”ពិ ច, “កធំ ចាហ៌ ងងយាគេតា ងត្វាបិ ច អត្តយគេតា ចស្សំ បយុឌិគេពា បឹពិគេសាយតស្សឌាគេពា”ពិ ច, “កធំ ចា គេយ ឃាចកា កគេចឃ្យុំ ខ្ញុអាគេរា ច ងាតត្ថាសគេឃា”ពិ ច, “កធំ ចាហយឃាចិគេតា ឲុច ឃាចកាត៌ ហងយយត្តាយ ងគេងឃ្យុ”ត្តិ ច, “សពិ ឆគេត ឃាចគេក ច អបរិច្ចាគោ យហតី យឃិ្ចត្វាតា”ពិ ច, “កធំ ចាហ៌ អត្តគេតា អក្កាតិ ឌីចិត៌ ចាបិ ឃាចកាត៌ បរិច្ចេឌឃ្យុ”ត្តិ ច បរិច្ចាកតិត្តតា ខ្គេបដ្ឋបគេពត្ថា៍ អបិ ច “អគេត្វា តាយាឃំ តិរគេបក្ខ ងាឃកយត្យកច្ឆតិ, ឃឆា ព៌ តិរគេបក្ខ គេលបក៌ កិឌគេកា”ពិ ច អគេត្វ តិរគេបក្ខតាយ ចិត្តំ ខ្គេប្យាគេងពត្ថំ៍

ឃាចយាគេតា បត ឃឌិ បិឃបុក្កគេលិ គេហាពិ, “បិគេឃា យំ ឃាចតី”ពិ គេសាយតស្សំ ខ្គេប្យាគេងពត្ថំ៍ អឆ ខ្គេងាសីតបុក្កគេលិ គេហាពិ, “អឃំ យំ ឃាចយាគេតា អដ្ឋា ព្ភយិតា បរិច្ចាគេកត យិគេត្តា គេហាពី”ពិ គេសាយតស្សំ ខ្គេប្យាគេងពត្ថំ៍ ងគេត្តាបិ ហិ ឃាចកាត៌ បិគេឃា គេហាពីពិ៍ អឆ បត គេចឌី បុក្កគេលិ ឃាចតិ, “បច្ចត្វិគេកា យំ ឃាចតិ, អឃំ យំ ឃាចយាគេតា អដ្ឋា ព្ភយិតា បរិច្ចាគេកត គេចឌី បិគេឃា យិគេត្តា គេហាពី”ពិ ចិគេសគេសត

សោយតស្សំ ្ហប្បារេតព្ពំ៉ ឲចំ បិយបុក្កលេ ចិយ យឌ្ឍាតេទិបុក្កលេស្សុបិ សេត្តាបុត្តក្កយំ កាទុលំ ្ហបង្កបេត្វាច គាតព្ពំ៉

សចេ បតស្ស ចិរកាលបរិកាចិតព្វា លោកស្ស គេឃ្យឆយ្យចិសឃា លោកឆយ្យា ្ហប្បឌ្ឍេឃ្យំ, តេត ទៅឆិសត្តបជិទ្ឋោត ព្ពតិ បដិសង្ខ្យាក្លិតព្ពំ

"តត្វ តឃា សប្បុទិសសទ្ឋោឆាយ អកិតិហាទំ កទោទត្តត សព្ពសត្តាតំ ្ហបការត្វាយ អយំ ការឃា តិស្សដ្ឋោ តប្បុទិច្ចាកាយឃច្ចោ បុព្ពោ, តត្វ តាយ តេ ទាហិទេបិ ចត្តូហ្ម អកិសក្កប្បចត្តិ ហត្វិសិតាតសជិឃឹ ហោតិ, តស្វា តឃា ត ពត្វចិ សទ្ឋោ ្ហប្បារេតទ្ឋោ៉ សេឃ្យទាបិ តាយ យហទេតា គេសឌ្ឍុរុក្ខស្ស តិដ្ឋេតា ម្ហូលំ ម្ហូលត្វិកា ហទត្តិ, បបជិកំ តចំ លត្តិ ចិដបំ សាទំ សាលំ បលិសំ បុប្ញំ ឃលំ ឃលត្វិកា ហទត្តិ, ត តស្ស រុក្ខស្ស 'យយ៉ិសត្តកំ ឲទេ ហទត្តី'តិ ចិតក្កសយុគាចាទោ ហោតិ, ឲចមេច សព្ពលោកហិតាយ ្ហស្សក្កយាបឌ្ឍត្តត យឃា យហាកុរុក្ខ អកតព្ពោទក តិច្ចារុចិយិព្យការឃ បទេរំ ្ហបការាយ ចិតិឃុឌ្ឍយាគេ អលុយទេត្វាបិ យិច្ឆាចិតទ្ឋោ ត ្ហប្បារេតទ្ឋោ៉ កោ ចា ឲត្វ ចិនេសោ អឌ្ឍត្វិកទាហិទេសុ យហាក្សុទេតសុ ឲកត្តកេគតចិកិរលាចិត្តិសតឆយ្យុស្សុ, ពោចលំ បត សយ្យាហចិឌយ្ហិតមេតំ, ឃជិជំ ឲតំ យយ ឲសោហយស្ហ ឲសោ ទេ អត្វាតិ អកិតិចេសោ៉ តស្វា ទាហិទេសុ ចិឃ អឌ្ឍត្វិកោសុបិ កទចទលាតឃតាឌីសុ យំសាឌីសុ ច អតបេក្ខិត ហុត្វា 'តំ តគត្វិកា ហទត្វ'តិ តិស្សដ្ឋចិទ្ធតត កចិតព្វា"ត្តិ៉

ឲចំ បដិសង្ខ្យាក្លិតោ ចស្ស សទ្ឋោឆាយ បហិតត្តស្ស កាយឌីចិតេសុ តិរបេក្ខស្ស អប្បកសិទេតេច កាយចឌីយតោកយ្យាតិ សុចិសុទ្ធាតិ ហោត្តិ៉ សោ សុចិសុទ្ធកាយចឌីយតោកយ្យតោ្ត ចិសុទ្ធាឌីចោ ទាយបជិបត្តិយំ ជិតោ អបិឃុបិយកោសល្លសយត្តាកេយត កិឃ្យោសោយត្តាយ គេឃ្យឆយ្យបរិច្ចាកោត អកឃគាតសត្វយ្យគាតេហិ ច សព្ពសត្វ អត្ថក្កហិព្ហំ សយទ្វោ ហោតីតិ អយំ តាច ទាតបារមិយំ បច្ចចេក្ខលាតឃោ៉

ឃឹលបារមិយំ បត ឲចំ បច្ចចេក្ខិតព្ពំ – ព្ពគញ្ញាឃឹលំ តាយ កទ្ទោគកាឌីហិ ចិសោទគតំ អសក្កលោឃ្យស្ស គោសយលស្ស ចិក្ខាលតដលំ, ហទិចត្តតាឌីហិ ចិតេតំ អសក្កលោឃ្យស្ស ទាកាឌិបរិឡអាហស្ស ចិតឃតំ, ហារយកុដកុល្លលិឌីហិ បត្សុឌតាលគ្គាទេហិ អសាឆាទលោ សាធុតំ អលគ្គារចិសេសោ, សព្ពឌិសាចាយតតោ អកិត្តិយោ សព្ពកាលិត្សុទេបិ ច សុទកិកន្ធោ, ឍត្តិឃយហាសាលិឌីហិ គេចតាហិ ច ចត្តតីឃាឌិកាចាចហតតោ បទយោ ចឃឹកទលយត្តោ, ទាត្យហារាឌិកាឌិគេចលោកោទាហលាសោបិតបត្តិ , ឈោភាកិត្តាតំ អឆិកបុ្បិឃោ, តិត្វាតយហាតកាស្ស សយ្យាបកយក្កោ, សាចកទៅឆិបត្វកទៅឆិសយ្យាសទ្ឋោឌិតំ បតិដ្ឋោតក្វយិ, ឃំ ឃំ ចា បតិដ្ឋិតំ បត្វិតំ, តស្ស តស្ស សមិជ្ឈត្ថបិឃកាចទោតា ចិត្តាយលិកប្បរុក្ខាឌិកោ ច អតិសេតិ៉

ចុត្តទ្នោតំ កកចតា – "ព្ពគ្ញតិ, កិក្ខចេ, ឃឹលចតោ ចេទោតាបណិឆិចិសុទ្ធត្តា"តិ (ឌី៉ តិ៉ ១៉១១លិ; អ៉ តិ៉ ប៉១ទ្វ)៉ អបរេបិ ចុត្ត – "អាកង្ខេឃ្យ ចេ, កិក្ខចេ, កិក្ខុ 'សព្រាហ្មចារីតំ បិយោ ច អស្សំ យតាបេ ច ករុ ច កាចតីយោ ចា'តិ, ឃឹលេស្វេចស្ស បរិបូរការី"តិអាឌិ (យ៉ តិ៉ ៦៉៩ទ្វ)៉ តថា "អចិប្បដិសារត្វាតិ ខោ, អាតគ្គ, កុសលាតិ ឃឹលាតី"តិ (អ៉ តិ៉ ១៦៉១)៉ "បញ្ចិមេ, កហបតយោ, អាតិសំសា ឃឹលចតោ ឃឹលសយ្យគាឃា"តិអាឌិសុត្វាតច្ចោ (ឌី៉ តិ៉ ១៉១៥០; ១៉១១៩; អ៉ តិ៉ ទ្វ៉១១១; យហាច៉ ១ប័ទ្វ) ចសេត ឃឹលស្ស កុណា បច្ចចេក្ខិតព្វា៉ តថា អក្កក្ខទ្ធាបយសុត្តាឌិតំ (អ៉ តិ៉ លិ៉លិ១) ចសេត ឃឹលចិទេហ អាឌីតចា៉ បិតិសោយតស្សតិយិត្តទោតា

អត្តានុវាទបរានុវាទទណ្ឌទុគ្គតិភយាការណតោ វិញ្ញូហិ បាសំសការណតោ អវិប្បដិសារហេតុតោ សោត្ថិដ្ឋានតោ អតិឧឡារសាបតេយ្យាធិបតេយ្យាយុរូបដ្ឋានពន្ធុមិត្តសម្បត្តីនំ អតិសយនតោ ច សីលំ បច្ចវេក្ខិតព្ពំ។ សីលវតោ ហិ អត្តនោ សីលសម្បទាហេតុ មហន្តំ បីតិសោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ – “កតំ វត មយា កុសលំ, កតំ កល្យាណំ, កតំ ភីរុត្តាណំ”ន្តិ។

តថា សីលវតោ អត្តា ន ឧបវទតិ, ន បរេ វិញ្ញូ, ទណ្ឌទុគ្គតិភយានំ សម្ភវោ ឯវ នត្ថិ។ “សីលវា បុរិសបុគ្គលោ កល្យាណធម្មោ”តិ វិញ្ញូនំ បាសំសោ ហោតិ។ តថា សីលវតោ យ្វាយំ “កតំ វត មយា បាបំ, កតំ លុទ្ទំ, កតំ កិព្ពិស”ន្តិ ទុស្សីលស្ស វិប្បដិសារោ ឧប្បជ្ជតិ, សោ ន ហោតិ។ សីលញ្ច នាមេតំ អប្បមាទាធិដ្ឋានតោ ភោគព្យសនាទិបរិហារមុខេន មហតោ អត្ថស្ស សាធនតោ មង្គលការណតោ ច បរមំ សោត្ថិដ្ឋានំ, និហីនជច្ចោបិ សីលវា ខត្តិយមហាសាលាទីនំ បូជនីយោ ហោតីតិ កុលសម្បត្តិំ អតិសេតិ សីលសម្បទា, “តំ កិំ មញ្ញសិ, មហារាជ? ឥធ តេ អស្ស ទាសោ កម្មករោ”តិអាទិវចនញ្ចេត្ថ (ទី. និ. ១.១៨៤) សាធកំ។ ចោរាទីហិ អសាធារណតោ បរលោកានុគមនតោ មហប្ផលការណតោ សមថាទិគុណាធិដ្ឋានតោ ច ធនំ អតិសេតិ សីលំ។ បរមស្ស ចិត្តិស្សរិយស្ស អធិដ្ឋានការណតោ ខត្តិយាទីនំ ឥស្សរិយំ អតិសេតិ សីលំ។ សីលនិមិត្តញ្ហិ តំតំសត្តនិកាយេសុ សត្តានំ ឥស្សរិយំ, វស្សសតទីឃប្បមាណតោ ជីវិតតោ ឯកាហម្បិ សីលវតោ ជីវិតស្ស វិសិដ្ឋតាវចនតោ សតិ ច ជីវិតេ សិក្ខានិក្ខេបស្ស មរណតាវចនតោ សីលំ ជីវិតតោ វិសិដ្ឋតរំ។ វេរីនម្បិ មនុញ្ញភាវាវហនតោ ជរារោគវិបត្តីហិ អនភិភវនីយតោ ច រូបសម្បត្តិំ អតិសេតិ សីលំ។ បាសាទហម្មិយាទិដ្ឋានវិសេសេ រាជយុវរាជសេនាបតិអាទិដ្ឋានវិសេសេ ច អតិសេតិ សីលំ សុខវិសេសាធិដ្ឋានការណតោ។ សភាវសិនិទ្ធេ សន្តិកាវចរេបិ ពន្ធុជនេ មិត្តជនេ ច អតិសេតិ ឯកន្តហិតសម្បាទនតោ បរលោកានុគមនតោ ច “ន តំ មាតាបិតា កយិរា”តិអាទិវចនញ្ចេត្ថ (ធ. ប. ៤៣) សាធកំ។ តថា ហត្ថិអស្សរថបត្តិពលកាយេហិ មន្តាគទសោត្ថានប្បយោគេហិ ច ទុរារក្ខំ អត្តានំ អារក្ខាការេន សីលមេវ វិសិដ្ឋតរំ អត្តាធីនតោ អបរាធីនតោ មហាវិសយតោ ច។ តេនេវាហ – “ធម្មោ ហវេ រក្ខតិ ធម្មចារិ”ន្តិអាទិ (ជា. ១.១០.១០២)។ ឯវមនេកគុណសមន្នាគតំ សីលន្តិ បច្ចវេក្ខន្តស្ស អបរិបុណ្ណា ចេវ សីលសម្បទា បារិបូរិំ គច្ឆតិ អបរិសុទ្ធា ច បារិសុទ្ធិំ។

សចេ បនស្ស ទីឃរត្តំ បរិចយេន សីលបដិបក្ខា ធម្មា ទោសាទយោ អន្តរន្តរា ឧប្បជ្ជេយ្យុំ, តេន តាទិសត្តបដិបក្ខេន ឯវំ បដិសង្ខាតព្ពំ – ននុ តយា សម្ពោធាយ បណិធានំ កតំ, សីលវិកលេន ច ន សក្កា លោកិយាបិ សម្បត្តិយោ បាបុណិតុំ, បគេវ លោកុត្តរា, សព្ពសម្បត្តីនំ បន អគ្គភូតាយ សម្មាសម្ពោធិយា អធិដ្ឋានភូតេន សីលេន បរមុក្កំសគតេន ភវិតព្ពំ, តស្មា “កិកីវ អណ្ឌ”ន្តិអាទិនា (វិសុទ្ធិ. ១.១៩; ទី. និ. អដ្ឋ. ១.៧) វុត្តនយេន សម្មា សីលំ រក្ខន្តេន សុដ្ឋុតរំ តយា បេសលេន ភវិតព្ពំ។

អបិ ច តយា ធម្មទេសនាយ យានត្តយេ សត្តានំ អវតារណបរិបាចនានិ កាតព្ពានិ, សីលវិកលស្ស ច វចនំ ន បច្ចេតព្ពំ ហោតិ, អសប្បាយាហារវិចារស្ស វិយ វេជ្ជស្ស តិកិច្ឆនំ, តស្មា កថាហំ សទ្ធេយ្យោ ហុត្វា សត្តានំ អវតារណបរិបាចនានិ ករេយ្យន្តិ សភាវបរិសុទ្ធសីលេន ភវិតព្ពំ។ កិញ្ច ឈានាទិគុណវិសេសយោគេន មេ សត្តានំ ឧបការករណសមត្ថតា បញ្ញាបារមីអាទិបរិបូរណញ្ច, ឈានាទយោ ច គុណា សីលបារិសុទ្ធិំ វិនា ន សម្ភវន្តីតិ សម្មទេវ សីលំ បរិសោធេតព្ពំ។

តថា “សម្ពាធោ ឃរាវាសោ រជាបថោ”តិអាទិនា (ទី· ដី· ១·១៥៨; សំ· ដី· ២·៨៣; ម· ដី· ១·២៥៨; ២·១០) ឃរាវាសេ,

“អដ្ឋិកង្កលូបមា កាមា”តិអាទិនា (ម· ដី· ១·២៣៣; បាចិ· ៤១៧) “មាតាបិ បុត្តេន វិវទតិ”តិអាទិនា (ម· ដី· ១·១៦៨) ច កាមេសុ,

“សេយ្យថាបិ បុរិសោ ពលវា អាទាយ កម្ពុទ្ធេ បមាទេយ្យា”តិអាទិនា (ទី· ដី· ១·២១៥) កាយទុក្ខាទីសុ អាទីនវទស្សនបុព្វង្គមា

ចតុត្ថបរិយាយេន “អត្ថកាមេន បត្តព្វា”តិអាទិនា (ទី· ដី· ១·១៥៨; សំ· ដី· ២·៨៣) បត្តព្វាទីសុ អានិសំសបដិសង្ខានេន

នេក្ខម្មបវិវេកំ បច្ចវេក្ខណា ចេតិតព្វា។ អយមេត្ថ សង្ខេបោ, វិត្ថារោ បន ទុក្ខក្ខន្ធ- (ម· ដី· ១·១៩៣ អាទយោ) អាទិវិសោធនសុត្ត- (សំ· ដី· ៣·២៣៤) ទីឃេន ចេតិតព្វោ។

តថា “បញ្ញាយ ឋិតា នានាគេហោ សមុប្បន្នា ន ឋិស្សន្តិ, យថាសកំ ព្យាបិទេសយត្វា ច ន ហោន្តី”តិ បញ្ញាគុណា យថាសកាតព្វា។ យទេវ ហិ ទីឃិរតេន ឋិតា សទិសយត្តំ ន សោភតិ, ន ច អត្តនោ កិរិយាសុ បដិបត្តិសម្បត្តំ ហោតិ, យថា ច ចក្ខាទីនិ ពុទ្ធិយានិ ឋិញ្ញាណេន ឋិតា យថាសកំ ឋិសយេសុ កិច្ចំ កាតុំ សក្កោន្តិ, ឯវំ សទ្ធាទីនិ ពុទ្ធិយានិ បញ្ញាយ ឋិតា សកិច្ចបដិបត្តិយំ សមត្ថានីតិ បរិច្ចាគាទិបដិបត្តិយំ បញ្ញា បធានការណំ។ ជីវិតបញ្ញាចក្ខុកា ហិ មហាបុរិសា អត្តនោ អង្គបច្ចង្គានិបិ ទត្វា អនត្តុក្កំសកា អបរប្បមាកា ច ហោន្តិ, ភេសជ្ជរុក្ខា ឋិយ ឋិកប្បរហិតា កាលត្តយេបិ សោមនស្សជាតា។ បញ្ញាវសេន ហិ ឧបាយកោសល្លយោគតោ បរិច្ចាគោ បរហិតប្បវត្តិយា ទានបារមីភាវំ ឧបេតិ។ អត្តត្ថញ្ហិ ទានំ ចណ្ឌិសទិសំ ហោតិ។

តថា បញ្ញាយ អភាវេន តណ្ហាទិសំកិលេសាទិយោគតោ សីលស្ស ឋិសុទ្ធិ ឯវ ន សម្ភវតិ, កុតោ សព្វញ្ញុគុណាធិដ្ឋានភាវោ។ បញ្ញវា ឯវ ច ឃរាវាសេ កាមគុណេសុ សំសារេ ច អាទីនវំ បព្វជ្ជាយ ឈានសមាបត្តិយំ និព្វានេ ច អានិសំសំ សុដ្ឋុ សល្លក្ខេត្វា បព្វជិត្វា ឈានសមាបត្តិយោ និព្វត្តេត្វា និព្វានាភិមុខោ បរេ ច តត្ថ បតិដ្ឋាបេតិ។ ឋិរិយញ្ច បញ្ញារហិតំ យថិច្ឆិតមត្ថំ ន សាធេតិ ទុរារម្ភាទិតោ។ ទនារម្ភំ ហិ អនារម្ភោ ទុរារម្ភតោ, បញ្ញាសហិតេន បន ឋិរិយេន ន កិញ្ចិ ទុរធិគមំ ឧបាយបដិបត្តិតោ។ តថា បញ្ញវា ឯវ បរាបការាទីនំ អធិវាសកជាតិកោ ហោតិ, ន ទុប្បញ្ញោ។ បញ្ញារហិតស្ស ច បរេហិ ឧបនីតា អបការា ខន្តិយា បដិបក្ខមេវ អនុព្រូហេន្តិ, បញ្ញវតោ បន តេ ខន្តិសម្បត្តិយា បរិព្រូហនវសេន អស្សា ថិរភាវាយ សំវត្តន្តិ។ បញ្ញវា ឯវ តីណិបិ សច្ចានិ តេសំ ការណានិ បដិបក្ខេ ច យថាភូតំ ជានិត្វា បរេសំ អវិសំវាទកោ ហោតិ។

តថា បញ្ញាពលេន អត្តានំ ឧបត្ថម្ភេត្វា ធិតិសម្បទាយ សព្វបារមីសុ អចលសមាទានាធិដ្ឋានោ ហោតិ។ បញ្ញវា ឯវ ច បិយមជ្ឈត្តវេរិវិភាគំ អកត្វា សព្វត្ថ ហិតូបសំហារកុសលោ ហោតិ។ តថា បញ្ញាវសេន លាភាលាភាទិលោកធម្មសន្និបាតេ និព្វិការតាយ មជ្ឈត្តោ ហោតិ។ ឯវំ សព្វាសំ បារមីនំ បញ្ញាវ បារិសុទ្ធិហេតូតិ បញ្ញាគុណា បច្ចវេក្ខិតព្វា។ អបិ ច បញ្ញាយ ឋិនា ន ទស្សនសម្បត្តិ, អន្តរេន ច ទិដ្ឋិសម្បទំ ន សីលសម្បទា, សីលទិដ្ឋិសម្បទារហិតស្ស ន សមាធិសម្បទា, អសមាហិតេន ច ន សក្កា អត្តហិតមត្តម្បិ សាធេតុំ, បគេវ ឧក្កដ្ឋំ បរហិតន្តិ បរហិតាយ បដិបន្នេន “ននុ តយា សក្កច្ចំ បញ្ញាយ បរិសុទ្ធិយំ អាយោគោ ករណីយោ”តិ ពោធិសត្តេន អត្តា ឱវទិតព្វោ។ បញ្ញានុភាវេន ហិ មហាសត្តោ ចតុរធិដ្ឋានាធិដ្ឋិតោ ចតូហិ សង្គហវត្ថូហិ លោកំ អនុគ្គណ្ហន្តោ សត្តេ និយ្យានមគ្គេ

អចតារេទតិ, ក្ពត្ថិយាតិ ច រេតវំ បរិបរិចេតិ៕

តថា បញ្ញាពលេន ពក្ខាយតភាគីសុ បចិឥយពហុលេបចត្តិតិចត្តិរេយា យាធាចរេតា បរិឌាតរេក្តា ឌាតាឥរេយា ក្យុរេលា ចិរេបរតិរេក្តាឆកាក៏យកាចំ តយរេក្តា រេពាឪវត្តាវិក្លាយ បរិប្បុរកាទី រេហាតីតិ ឲចយាឌិតា អរេតកាការរេចាការេរ បញ្ញាក្យុរេលា ចចត្តុរេបត្វា បញ្ញាបារេយី អត្យុទ្វារេហតព្ពា៕

តថា ឌិស្សយាតាតិបិ រេលាកិយាតិ កយ្ខាតិ តិហឹតឌីរិរេយត បាបុលិត្យំ អបក្កុរេលាឈ្យាតិ, អកាលិតរេលរេឥត បត អារេទ្ធឌីរិរេយត ក្យុឆឹកាយំ តាយ តត្ថិ៍ តិហឹតឌីរិរេយា ហិ “រំបារយរេហាឈរេតា បត្តាបរេត្ត បត្តាររេស្សាយី”តិ អារកិត្យុរេយច ត បក្កុលាតិ៍ យញ្ញិរេយា អារកិត្វា អត្តុរា រេចាបាតយាបដ្ឋតិ៍ ក្ពុក្ពដ្ឋឌីរិរេយា បត អត្តុស្យុលតិររេបរេក្លា អារេម្ភបារេយិយឆឹកដ្ឋតីតិ ឌីរិយបយ្យត្តិ បដ្ឋរេចក្លិតព្ពា៕ អបិ ច “យស្ស អត្តុរេតា ឲច រំបារបក្កុរេតា បយុទ្ធរេលាត្វយារេម្ភរា, តស្សាបិ ត ឌីរិយស្ស បិធិលការេច យរេតារេធាតំ យត្តុកប្បត្តិ បក្កា បម្ភារេចត្យំ, បរេកច បរេឥចកស្ស រេលាកស្ស បយុទ្ធរេលាត្វំ កតាកិតីហាររេតា”តិ ច “រាកាឌិតំ រេការបកលាតំ យត្តុយហាកឌាតំ ចិយ ក្យុត្ថិធារកាចរេតា តត្ថិឌាតាតញ្ញា កយ្ខបយាឌាតាតំ ក្ពុក្លិត្តាបិកចឆកបឌិបកាចរេតា តត្ថិយិត្តាតញ្ញា ក្យុក្កតីតំ បត្តុឌា ចិចដយុលកាចរេតា, តត្វុ តិរេយាឌកាតញ្ញា បាបយិត្តាតំ បឌា បត្ថិហិតកាចរេតា តរេឌាធាឥកាទិតាយ ច ពាលស្ស បុត្ថុជ្ជនកាចស្ស បតិបម្ភរេច យុត្តិ បយរេយច រំបារក្យុក្លរេតា តិស្សរិត្យុត្តិ យិដ្ឋាចិតក្កា ឌីរិយាត្យុការេចត ក្ខុទីកចត្តិ”តិ ច “យឌិ បត បរេម្ពាឆិ អត្តាឆីរេតត ឌីរិរេយត បក្កា បយឆឹកត្យុំ, កិរេយត្វុ ក្យុក្កុរ”ត្តិ ច ឲចយាឌិតា តរេយត ឌីរិយក្យុលា បដ្ឋរេចក្លិតព្ពា៕

តថា លត្តិ តាយាឃំ តិរចរេបរក្យុលាបដិបក្លុស្ស រេកាឆស្ស ចិឆយតរេតា ក្យុលាបយ្យាឥរេត បាធុតយប្បដិហតយាឃុឆំ, បទាកិកចបយត្វុាតំ អលក្ការរេរា, បយលាទ្រាហ្វុលាតំ ពាលបយ្យឌា, រេកាឆក្កិចិតយទ៌តាឥកឆារា, កល្យាលាស្ស កិត្តិបទ្ទស្ស បឌ្ឍាតិរេឥរេបា, បាបបុក្កុលិតំ ចឌីចិបធ្យុបបយករេរា យត្តាករេឌា, រំចរេរ ឌិតាតំ បរេយា ឆឹរបកតិ, កយ្ពិរាបយតាយ បាករេរា, រេគាបយហាបាករេស្ស រេចលិ, អបាយដ្ឋារេស្ស បិឥហតកចាដំ, រេឥចទ្រាហ្វុរេលាកាតំ អាររេរាហលារេបាបាតំ, បត្តុក្យុលាតំ អឆឹចាបតក្ខុយិ, ក្ពត្តុយា កាយចឌីយរេតាចិបុឌ្ឍិតិ យតបិកាតព្ពា៕

អបិ ច “ឲរេត បត្តា លត្តិបយ្យត្តិយា អកាចរេតា ក្ពុឆរេលារេក តប្យត្តិ, បររេលារេក ច តបតីយឆយ្ខាត្យុរេយាករេតា”តិ ច “យឌិបិ បរាបការតិយិត្តុ ក្យុក្លុ ក្ពប្បដ្ឋតិ, តស្ស បត ក្យុក្លស្ស រេលត្តុក្ខុរេតា អត្តុការេចា ពីឌក្ខុតញ្ញា កយ្ខុំ យយាច អកិបក្លត”ត្តិ ច “តស្ស ច ក្យុក្លស្ស អាលាល្យការលារេយត”ត្តិ ច “អបការរេក អបតិ កចំ យយ្យិាលត្តិបយ្យឌា បម្ភចតី”តិ ច “យឌិបាឃំ ឲតរេហិ អបការរេកា, អឃំ តាយ បុរេត្តុ អរេតត យយ្យិាក្ពបការេរា ករេតា”តិ ច “អបការេរា ឲច ចា លត្តិតិយិត្តុតាយ ក្ពបការេរា”តិ ច “បរេត្តុបិរេយ បត្តា យយ្យិាបុត្តុបឌិបា, បុត្តុកតាបរាឆស្យុ ច រេកា ក្យុដ្ឋិស្សតី”តិ ច “រេយត រេកាឆបិបាធាររេចរេបត អឃំ យយ្យិាអបរេឌ្ឍិតិ, ក្ខាឃំ រេកាឆក្ខុតាររេចរេបា យយា ចិរេតតរេក្តា”តិ ច, “រេយត អបការេរត ក្ពុឥំ យយ្យិាក្យុក្លុ ក្ពប្បត្តំ, តស្ស អហយ្យិ តិយិត្តុ”ត្តិ ច, “រេយហិ ឆរេយ្ខហិ អបការេរា ករេតា, យត្វុ ច កតេា, បរេត្តុបិ រេត តស្ថិ៍ ឲច លរេលា តិទុទ្ធា កស្សិឌាតិ រេកត រេការេបា កាតរេព្ពា”តិ ច, “អតត្តុតាយ បត្តុឆយ្ខាតំ រេកា កស្ស អបរេឌ្ឍិតី”តិ ច

បច្ចេចក្លេត្តត ពត្តិសយ្យា អត្ត្រ្វាេហតន្ថា៓

ឃជិ បតុស្ស ឌីឈរត្តុំ បរិធរេឃត បរាបការតិយិត្តរេកា រេការេឆា ចិត្តុំ បរិឃាគាឃ ចិរេដ្ឋ ឃ្យុ, រេចត ត្ថុតិ បជិសទ្ធិក្លិតត្ថុំ – “ពត្តិ តារេយសា បរាបការស្ស បជិបក្លបជិបត្តិតំ បក្ខបការការលា”ត្តិ ច “អបការេរា ច ឃឃិ្យាក្យក្ល្បតិសា សន្តាតិ ក្យុក្ល្យបាឆេតត សន្តាឃ សត្ថុរេលិរេក អតកិរតិសត្ថាឃ ច បច្ចេឃា”តិ ច, “ត្ថត្រ្ធិឃបកតិ រេហសា ឃជិជំ ត្ថុដ្ឋាតិដ្ឋចិសឃសយារេឃារេកា៓ តត្ត អតិដ្ឋចិសឃសយារេឃារេកា ឃឃិ្យា ត សិឃាតិ តំ ក្យរេតត្ត លត្ថា”តិ ច “រេកាឆចសិរេកា សរេត្តា រេការេឆត ស្ថយូរេត្តា ចិក្លិត្តចិរេត្តា, តត្ត កិ បច្ចបការេរតា”តិ ច “សរេត្ថបិរេយ សត្តា សយ្ថាសត្ត្យេន្ត ជ្ជរសបុត្តា ចិឃ បរិបិលិតា, តស្ថា ត តត្ត ឃឃា ចិត្តរេការេបិ កាតរេត្ថា”តិ ច, “អបរាឆរេក ច សតិ ក្យរេលា ក្យលាចតិ ឃឃា រេការេបិ ត កាតរេត្ថា”តិ ច, “អសតិ ក្យរេលា ចិរេសរេសត កក្យលាឃិតរេត្ថា”តិ ច “រេការេបត ច ឃឃិ្យាក្យលាឃសា តិហឹឃត្តិ”តិ ច, “ក្លុត្រេតត ឃឃិ្យាក្យត្ថាលាក្យក្លរេឃ្យាឆេឃា សបត្តកត្តា អាកច្ឆត្តិ”តិ ច, “រេការេឆា ច តាយាឃំ សត្ថាហិតការេកា សត្ថាហិតចិតាសរេកា ពលចា បច្ចត្តិរេកា”តិ ច, “សតិ ច ពត្តិឃា ត រេកាចិ បច្ចត្តិរេកា”តិ ច, “អបរាឆរេកត អបរាឆតិយិត្តុំ ឃំ អាឃតិ លច្ឆត្ថុំ ក្យក្លុ សតិ ច ពត្តិឃា ឃឃិ្យា តឆការេចា”តិ ច, “ចិត្តរេតត ក្លុត្រេត្តត ច ឃឃា បច្ចត្តិរេការេឃច អត្តុចត្តិរេតា រេហាតី”តិ ច, “រេការេឆ ច ឃឃា ពត្តិឃា អកិក្នុរេត តស្ស ឆាសក្នុរេតា បច្ចត្តិរេកា សយ្ថរេឆច អកិក្នុរេតា រេហាតី”តិ ច, “រេកាឆតិយិត្តុំ ពត្តិក្យលាបរិច្ចារេកា ឃឃិ្យាត ឃុរេត្តា”តិ ច, “សតិ ច រេការេឆ ក្យលាចិរេរាឆបច្ចតីកឆរេយ្ថ កធំ រេយ សីលិជិឆយ្ថា បិរិបុរិំ ករេច្ឆឃ្យុំ, អសតិ ច រេតស្ស កចាហំ សត្តាតំ ស្ថបការពាហុរេលិ បជិត្ថាត្រូបំ ស្ថត្តុំ សយ្យត្តិំ បិបុលិស្សាឃី”តិ ច, “ពត្តិឃា ច សតិ ពាហិន្ទា ចិរេក្លបិកាចរេតា សយាហិតស្ស សរេត្ថ សក្លារា អតិច្ចរេតា ក្យក្លរេតា សរេត្ថ ឆយ្ថា អតត្តរេតា តិត្ថាតច្ចា អសក្លតាយតសត្តបលឹតតាជិកាចរេតា តិត្តូាតំ ពយត្តិ ត្យុន្ទឆយ្ថា ច អចិរេត្តឃ្យាបរិរេយឃ្យប្យកាចា”តិ៓

តរេតា ច អត្តុរេលិមិឃំ ពត្តិឃំ ជិរេតា រេកចលិ ត្ថុរេយ អត្តត្តតិឃកាចរហិតា ឆយ្ថយត្តា ឃឆាសកំ បច្ចេឃហិ ស្ថប្យដ្ឋត្តិ ចឃត្តិ, ត ក្យរេតាចិ អាកច្ឆត្តិ, ត ក្យហិច្ចិ កច្ឆត្តិ, ត ច កត្តចិ បតិដ្ឋិតា, ត រេចត្ត រេកាចិ កស្សចិ ត្យាបិរេរាតិ អឋំការយឋំការាតឆិដ្ឋាតតា តិត្តូាតំ ពយតិ, រេឃត រេពាឆិសរេត្តា រេពាឆិឃា តិឃរេតា អតាចត្តិឆរេយ្ថា រេហាតីតិ ឲចយាជិតា ពត្តិបារេមិឃា បច្ចេចក្លលា រេចជិតត្ថា៓

តឆា សរេច្ចត ចិតា សឹលិជីតំ អសយ្ចុរេតា បជិត្ថាត្រូបំ បជិបត្តិឃា អកាចរេតា ច, សច្ចឆយ្ថាតិក្ករេយ ច សត្ថាបិបឆយ្ថាតំ សរេយាសរលារេតា អសច្ចសន្តស្ស អបច្ចឃិកកាចរេតា អាឃតិច្ចា អតារេឃ្យចចតតាចហតរេតា សយ្យត្តសច្ចស្ស ច, សត្ថាក្យលាឆិដ្ឋាតកាចរេតា សច្ចាឆិដ្ឋារេតត សត្ថារេពាឆិសយ្ថារាតំ បិរិសុទ្ធិបិរិបុរិសាយត្តិឃរេតា សកាចឆយ្ថាចិសំចាឆរេតត សត្ថារេពាឆិសយ្ថារកិច្ចករលារេតា រេពាឆិសត្តបជិបត្តិឃា ច, បរិតិប្បត្តិរេតាតិអាជិតា សច្ចបារេមិឃា សយ្យត្តិរេឃា បច្ចេចក្លិតត្ថា៓

តឆា ឆាតាឌីសុ ឆត្យហសយាឆាតំ តំបជិបក្លសត្តិបិរេត ច រេតសំ អចលិឆិដ្ឋាតំ តត្ត ច ឆីរចិរកាចំ ចិតា ត ឆាតាជិសយ្ថារា សរេយ្ថាឆិតិយិត្តា សយ្ថចត្តិតិអាជិតា អឆិដ្ឋារេត ក្យលា បច្ចេចក្លិតត្ថា៓

តឆា “អត្តហិតយរេត្ត អចតិដ្ឋរេត្តតាបិ សរេត្តសុ ហិតចិត្តតំ ចិតា ត សក្កា ត្ថុឆរេលិកបររេលិកសយ្យត្តិរេឃា បិបុលិតុំ, បរេកច សត្ថាសរេត្ត

និព្ពានសម្បត្តិយំ បតិដ្ឋាបេតព្វាការតោ”តិ ច, “បច្ឆា សត្តសត្តានំ លោកុត្តរសម្បត្តិំ អាកង្ខន្តេន ទានាទិ លោកិយសម្បត្តិអាកង្ខា យុត្តរូបា”តិ ច, “ទានាទិ អាមិសទានេន បរេសំ ហិតសុខូបសំហារំ កាតុំ អនន្តរំ តេ កថា បរោបរេន តំ សាធេស្សាមី”តិ ច, “ទានាទិ យថា ហិតសុខូបសំហារេន សំវឌ្ឍិតា បច្ឆា ធម្មសំវិភាគេន ហោថ យថាកាមំ ករិស្សន្តី”តិ ច, “ឯវេហិ ចិតា ន យថាវេនេវ សម្មាទា សម្ពុជ្ឈិ, តស្មា សត្តានុគ្គហចិន្តាតិ បវត្តិការណត្តា យថាឯវ បរេសំ បុញ្ញាវេក្ខណំ អនុត្តរំ កុសលានិ ភវិស្សតិ ការណដ្ឋាន”ន្តិ ច, សចេវសំ សត្តេសុ សត្តេសុ ហិតជ្ឈាសយតា បច្ចុបដ្ឋេបតព្វា, កិច្ចា ករុណាឆដ្ឋានេនាបិ សត្តសត្តេសុ យេតព្វា អនុគ្គហេតព្វា។ ចិនវិយាធិកនេតន ហិ ចេតនា សត្តេសុ ហិតសុខូបសំហារនិវេតស្ស តេសំ អហិតទុក្ខាបនយនកាមតា ពលវតី វិបជ្ជតិ ឥទ្ធិមន្តា។ ករុណា ច សត្តានំ ពុទ្ធការកធម្មានំ អាទិ ចរណំ បតិដ្ឋា មូលំ មុខំ បមុខន្តិ ឯវមាទិកា យេតព្វាយ ករុណា បច្ចវេក្ខិតព្វា។

តថា “បញ្ញាយ អភាវេ សត្តេហិ គតា ចិប្បការា ចិត្តស្ស ចិការំ បញ្ញាវេឍំ, សតិ ច ចិត្តចិការេ ទានាទីនំ សម្មាទានំ សម្ពុទ្ធា ឯវ នត្ថី”តិ ច, “យេតព្វានិវេនេហេន និវេនហិវេត ចិវេត្ត បញ្ញាយ ចិតា សម្មាទានំ បរិសុទ្ធិ ន ហោតី”តិ ច, “អនុបេក្ខកា សម្មាវេសុ បុញ្ញាសម្មាទំ តត្តិបិកច្ចា សត្តហិតត្ថំ បរិណាមេតុំ ន សក្កោតី”តិ ច, “បញ្ញាយ អភាវេ ទេយ្យធម្មបដិគ្គាហកានំ ចិការំ អកត្វា បរិច្ចជិតុំ ន សក្កោតី”តិ ច, “បញ្ញារហិតេន ឌីចិតបរិក្ខារានំ ឌីចិតស្ស ច អត្តានំ អយតនិករិត្វា សីលចិវេសាធនំ កាតុំ ន សក្កោតី”តិ ច, តថា បញ្ញាចវេសន អវតិវតិសហវេស្សច វេតក្ខមពលសិទ្ធិតោ បញ្ញាបត្តិតោ ទុក្ខលាចវេសន សត្តសម្មាកិច្ចនិប្ផត្តិតោ អច្ចាវេន្ទស្ស ចីរិយស្ស អនុបេក្ខលោ បធានកិច្ចាករណតោ បញ្ញាតោ ឯវ តិតិក្ខាតិឡាតសម្ពុចតោ បញ្ញាចវេសន សត្តសច្ចានំ អចិសំចាទនតោ លោកធម្មានំ អញ្ញុបេក្ខលោន សមាទិន្នធម្មេសុ អចលាធិដ្ឋានសិទ្ធិតោ បរាបការានំសុ អនាភោគចវេសនេច យេតព្វាចិហារនិប្ផត្តិតោតិ សត្តេនាធិសម្មាទានំ សមាទានាធិដ្ឋានបរិសុទ្ធិនិប្ផត្តិយោ បញ្ញាធិការេន សម្បជ្ជន្តីតិ ឯវមាទិកា តេយេន បញ្ញាបរិយេ បច្ចវេក្ខិតព្វា។ ឯចំ អបរិច្ចាកបរិច្ចាកានំសុ យថាក្កមំ អាទីនចានិសំសបច្ចវេក្ខណា ទានាទីបារមីនំ បច្ចយោតិ វេទិតព្វា។

តថា សបរិក្ខារា បច្ចាគស ធម្មណ្ឌសា បច្ចា ច អភិញ្ញាយោ។ តត្ថ ធម្មណ្ឌសា នាម សីលសំវរោ, ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារតា, ភោជនេ មត្តញ្ញុតា, ជាគរិយានុយោគោ, សត្ត សទ្ធម្មា, ចត្តារិ សាមញ្ញានិ ច។ តេសុ សីលាទីនំ ចតុន្នំ តេវេសាបិ ធុតធម្មា អប្បិច្ឆតាទយោ ច បរិក្ខារា។ សទ្ធម្មេសុ សទ្ធាយ ពុទ្ធធម្មសង្ឃសីលចាគទេវតានុស្សតិលូខបុគ្គលបរិវជ្ជន-
សិនិទ្ធបុគ្គលសេវនបសាទនីយធម្មបច្ចវេក្ខណាតទធិមុត្តតា បរិក្ខារា។ ហិរោត្តប្បានំ
អកុសលាទីនវបច្ចវេក្ខណាអបាយាទីនវបច្ចវេក្ខណាកុសលធម្មុបត្ថម្ភ-
កាចបច្ចវេក្ខណាហិរោត្តប្បរហិតបុគ្គលបរិវជ្ជនហិរោត្តប្បសម្បន្នបុគ្គលសេវនតទធិមុត្តតា។ ពាហុសច្ចស្ស បុព្វយោគបរិបុច្ឆក-
កាចសទ្ធម្មាភិយោគអនវជ្ជចិជ្ជាដ្ឋានាទីបរិចយបរិបក្កិន្ទ្រិយតាកិលេសទូរីភាវអប្បស្សុត- បរិវជ្ជនពាហុស្សុតសេវនតទធិមុត្តតា។
ចីរិយស្ស អបាយភយបច្ចវេក្ខណា- គមនវីថិបច្ចវេក្ខណាធម្មមហត្តបច្ចវេក្ខណាថិនមិទ្ធវិនោទនកុសីតបុគ្គលបរិវជ្ជន-
អារទ្ធចីរិយបុគ្គលសេវនសម្មប្បធានបច្ចវេក្ខណាតទធិមុត្តតា។ សតិយា
សតិសម្បជញ្ញបច្ចស្សតិបុគ្គលបរិវជ្ជនឧបដ្ឋិតស្សតិបុគ្គលសេវនតទធិមុត្តតា។ បញ្ញាយ
បរិបុច្ឆកការចត្ថុវិសទកិរិយាឥន្ទ្រិយសមត្តបដិបាទនទុប្បញ្ញាបុគ្គល-

បរិច្ឆេតបញ្ញាចក្ខុបុក្កលសេចតកប្សឹក្សោលាលចរិយបច្ចុចេក្កលាតាតដសិយត្តតា៍ ចត្យត្តុ ឈសាតាត់ ឃឹលិខិចត្យក្កិ អដ្ឋតិឃាយ អារយ្ហូលោហ្វុ បុព្ពាកាកកាចតា អាចឆ្ឆតាខិចឃឹកាចកាលាញ្ច បរិក្លាតេរា៍ តត្ថ ឃឹលិខឹហិ បឃោកាឃុទ្ធិយា ឃត្តាត់ អកឃដាតេ អាឃឃឃុទ្ធិយា អាយិឃដាតេ ក្ខកឃឃុទ្ធិយា ឆយ្ហដាតេ ឃយតេត្ថា តេហាតីតិអាខិតា ចរណាឌឹត់ ដាតាខិឃឃ្ការាត់ បច្ចយកាតេចា ឃឆារហ៍ តិទ្ធាតេរតត្ថា៍ អតិចិត្ថារកឃេត ត តិទ្ធារឃិយ្យតិ៍ ៩ចិ ឃយ្យត្តិចក្កាដឃោបិ ដាតាឌឹត់ បច្ចឃោតិ តេចខិតត្ថា៍

កោ ឃំកិលេសោតិ? អចិឃេឃេត តណ្យាឌឹហិ បរាយដ្ឋកាតេចា បិរយឹត់ ឃំកិលេសា, ចិឃេឃេត បត តេឃ្យឆយ្ហបដិក្កាហកចិកប្បា ដាតបិរយិយា ឃំកិលេសា៍ ឃត្តកាលចិកប្បា ឃឹលបិរយិយា, កាយកចតទ្យបឃេយ្យ អកិរតិអតកិរតិចិកប្បា តេក្លយ្ហបិរយិយា, អហ៍ យយាតិ ចិកប្បា បញ្ញាបិរយិយា, លឹតុទ្ធច្ចចិកប្បា ចិរិយបិរយិយា, អត្តបរចិកប្បា ពត្តិបិរយិយា, អធិដ្ឋាឌឹឃុ ធិដ្ឋាខិចិកប្បា ឃច្ចបិរយិយា, តេឆិឃយ្ការតត្ថិបតេក្លឃុ ដោឃក្យាលចិកប្បា អធិដ្ឋាតបិរយិយា, ហិតាហិតចិកប្បា តេយត្តាបិរយិយា, ឌ្លដ្ឋាតិដ្ឋចិកប្បា ក្ខុបក្លាបិរយិយា ឃំកិលេសោតិ ដដ្ឋព្វា៍

កិ តេចាដាតត្តិ? តណ្យាឌឹហិ អត្យបឈាតេតា ឃឆាចុត្តចិកប្បចិរតេហា ច ៩តាឃំ តេចាដាតត្តិ តេចខិតត្ថា៍ អត្យបហតា ហិ តណ្យាយាតដិដ្ឋិតោឆ្នុបតាហយក្លបត្យអារ៏ឃឃ្សាយឆ្ឋរិយ- យាឃាឃារឆេយ្យឆយ្ការយ្ការយ្យឌប្យយាដាឌឹហិ កិលេសហិ តេឃ្យឆយ្ហបដិក្កាហកចិកប្បាខិតហិតា ច ដាតាខិបិរយិយោ បរិឃុទ្ធា បកឃ្សរា កចត្តិតិ៍

កោ បដិបក្លោតិ? អចិឃេឃេត ឃតេត្ថបិ ឃំកិលេសា ឃតេត្ថបិ អក្យឃលិ ឆយ្ហា ៩តាឃំ បដិបក្លោ, ចិឃេឃេត បត បុតេត្ថ ចុត្តា យតេឆ្នរាដឃោតិ តេចខិតត្ថា៍ អបិ ច តេឃ្យឆយ្ហបដិក្កាហកដាតចលេឃុ អតេលិកាតោឃារយាហក្យាលឃោកតេតា តេលិកតោឃយាហបដិបក្លិ ដាត់, កាឃាខិតោឃចក្កាបកយតេតា តេលិកាខិបដិបក្លិ ឃឹល់, កាយឃុលបទ្យបឈាតអត្តកិលយឆបរិចឆ្ឆតតេតា តោឃត្តឃបដិបក្លិ តេក្លយ្ហ៎, តេលិកាឌឹត់ អត្ថិកាលោតា ចាលាឃ្ស ច អតត្ថិកាលោតា តេលិកាខិបដិបក្លា បញ្ញា , អលឹតាត្យទ្ធតចាឃារយ្ការយ្ហចឃេត តេលិកាខិបដិបក្លិ ចិរិយំ, ឌ្លដ្ឋាតិដ្ឋឃុញ្ញាតាត់ ពយតតេតា តេលិកាខិបដិបក្លា ពត្តិ, ឃតិបិ បតេឃំ ក្ខុបកាតេរ អបកាតេរ ច ឃឆាក្វតប្យចត្តិយា តេលិកាខិបដិបក្លិ ឃច្ចំ, តេលិកឆយ្ហ អកិក្យ្យ ឃឆាឃយាខិតេត្តឃុ ឃយ្ការឃុ អចលតតេតា តេលិកាខិបដិបក្លិ អធិដ្ឋាត់, តឹចរណាចិតេចកតេតា តេលិកាខិបដិបក្លា តេយត្តា, ឌ្លដ្ឋាតិដ្ឋឃុ អត្យតឃបដិឈចិទ្ធឃតតេតា ឃយប្យចត្តិតេតា ច តេលិកាខិបដិបក្លា ក្ខុបក្លាតិ ដដ្ឋព្វា៍

កា បដិបត្តិតិ? ដាតបិរយិយា តាច ឃុក្វបកាលាឃរឹរខីចិតបរិច្ចាតេកត កឃាបត្យដតេត ឆយ្ហាបតេឃេត ច ពហុឆា ឃត្តាត់ អត្យក្កហកាលំ បដិបត្តិ៍ តត្ថ អាយិឃដាត់ អកឃដាត់ ឆយ្ហដាតត្តិ ដាតត្ថចត្វចឃេត តិចិឆំ ដាត៍ តេឃុ ឥឆិឃត្តឃ្ស ដាតត្ថចត្វ អជ្ឈត្តិកំ ឥហិរត្តិ ទ្យចិឆំ តត្ថ ឥហិរំ អត្ថុ បិត់ ចត្វំ ឃាត់ យាលិកត្ឋចិតេលបត់ តេឃ្យាចឃឆបឌឹតេបឃ្យត្តិ ដឃចិឆំ អត្ថាឌឹត់ ពាដតឹយតោឆតឹយាខិចិកាតេកត អតេតកចិឆំ តឆា ទ្យបិរយ្ហលំ ឃាច ឆយ្ហារយ្ហលាត្តិ អារយ្ហលតេតា ពត្ថិឆំ ទ្យបិរយ្ហលាឌឹតច្ចា តឹលិខិចិកាតេកត អតេតកចិឆំ តឆា យហិកតកាតេឌតយុត្តាបចាត្យអាខិ, តេពត្តចត្វអារាយាខិ, ដាឃិដាឃតោយហិឃាខិ

តាតាចិឈចិត្តុបកាទេលាចសេត អតេកចិឈិ៉

ពត្ត យហាបុទិសោ ចាំហិទំ ចត្តុំ ទេតេត្តា “ទេឃា ទេឃត អត្តិទេកា, ចាំ ពស្ស ទេតិ, ទេតេត្តា ច ពស្ស អត្តិទេកា”តិ សឃទេយច ឌាតទេត្តា អឃាចិទេតាបិ ទេតិ បទេកច ឃាចិទេតា៉ យុត្តចាទេកា ទេតិ, ទេតា អយុត្តចាទេកា, បទិឃត្តុំ ទេតិ, ទេតា អបទិឃត្តុំ សតិ ទេឃ្យឈទេយុ៉ ត បច្ចុបកាទេសត្តិស្សិទេតា ទេតិ៉ អសតិ ទេឃ្យឈទេយុ ហិ បទិឃទេត្តុ សំចិកាការទេហំ សំចិកឌតិ៉ ត ច ទេតិ បទ្វុបឈាតាចហំ សត្តុចិសយដ្ឋាឌិកំ, តាបិ កាឮអតកំ ឃំ អតត្តុបសំហិតំ បយាគាចហញ្ចា៉ ត ច កិលិតស្ស ឃាចកស្ស បិតទេកាឌតាឌិអសប្យាឃំ បយាលាទេហិតំ ចា ទេតិ, បយាលាឃុត្តុំ បត សប្យាឃទេយច ទេតិ៉

ពចា ឃាចិទេតា កហដ្ឋាត៌ កហដ្ឋាត្ចចិកំ ទេតិ, បដ្ឋាឌិតាត៌ បដ្ឋាឌិតាត្ចចិកំ ទេតិ, យាតាបិតទេរា ចាតិសាទេលិហិតា យិត្តាយច្ចា បុត្តគាទេគាសកយុកទាតិ ឲទេតសុ កស្សចិ បឹឡអំ អឌទេតទេត្តា ទេតិ, ត ច ក្ខឡអាទំ ទេឃ្យឈយុំ បដិឌាតិត្វា លុចំ ទេតិ, ត ច លិកសក្កាទេសិទេលិកសត្តិស្សិទេតា ទេតិ, ត ច បច្ចុបកាទេសត្តិស្សិទេតា ទេតិ, ត ច ឲលបិដិកក្ខិ ទេតិ អដ្ឋាពុ សយាសទេយ្យាឈិឃា, ត ច ឃាចទេក ទេឃ្យឈយុំ ចា ឌិក្កចទេត្តា ទេតិ, ត ច អសដ្ឋាតាត៌ ឃាចកាត៌ អទេក្កាសកទេរាសកាតយ្បិ អបចិទ្ធិ គាត៌ ទេតិ, អដ្ឋាគត្តុ បសត្តចិទេត្តា អត្តុកយទេត្តា សក្កច្ចទេយច ទេតិ, ត ច ទេកាត្វហលយក្កលិទេកា ហុត្វា ទេតិ, កយុឲលទេយច បត សដ្ឋហទេត្តា ទេតិ, តបិ ឃាចទេក បឃិទ្ទុបិសតាឌឹហិ បទិកិទេលសេត្វា ទេតិ, អបទិកិទេលសទេត្តា ឲច បត ទេតិ, ត ច បទេទសំ ចច្ចាតាឈិប្យាទេឃា ទេគឌតាឈិប្យាទេឃា ចា គាត៌ ទេតិ, អសំកិលិដ្ឋចិទេត្តា ឲច ទេតិ, តបិ ឲទ្ទុសចាទេចា កាក្ចដិយុទេលា គាត៌ ទេតិ, បិឃចាឌឹ បត បុដ្ឋាកាឞឹ យិតចចទេតា ហុត្វា ទេតិ ,
ឃស្ថិច្ចា ទេឃ្យឈទេយុ ក្ខឡអាទេយត្ដ្ឋាតាឃ ចា ចិទបទិចទេឃត ចា ទេកឈសកាចតាឃ ចា ទេលិកឈទេយា អឈិយទេត្តា ទេហាតិ, ឌាតទេត្តា ទេចាឈិសទេត្តា ចាំ លិប្យទេយច បដិចិទេតាទេត្វា ឃាចទេក បទិទេឃសិត្វាបិ ទេតិ, ឃច្ចា ទេឃ្យចត្តុ បទិត្តុំ ឃាចទេកាបិ បច្ចុបដ្ឋិទេតា, ចាំ អចិទេត្តុត្វាបិ អត្តាត៌ ចាំទេឈត្វា ទេតេត្តា ឃាចកំ សយាទេតតិ ឃចា ចាំ អកិត្តិបល្ហិទេតា៉ ត ច យហាបុទិសោ អត្តុទេតា បុត្តគាទេគាសកយុកទេបិទិទេស ឃាចិទេតា ទេត អសដ្ឋាបិទេត ទេគាយតស្សប្យទេត្តុ ឃាចកាត៌ ទេតិ, សយុទេតច បត សដ្ឋាបិទេត ទេសាយតស្សប្យទេត្តុ ទេតិ៉ ទេតេត្តា ច ឃក្កុទក្កុសបិសាចាឌឹត៌ ចា យត្តស្សាត៌ ក្ចទ្ទុទកយុត្តាត៌ ចា ឌាតទេត្តា ត ទេតិ, ពចា ទដ្ឋយ្បិ តាឌិសាត៌ ត ទេតិ៉ ទេឃ ទេលិកស្ស អហិតាឃ ទ្ចក្កាឃ អតត្តាឃ បដិបដ្ឋត្តិ, ទេឃ បត ឈយុំកា ឈទេយុត ទេលិកំ បិទេលត្តិ, ទេតសំ ទេតិ៉ ឲចំ តាច ចាំហិទគាទេត បដិបត្តុំ ទេចឌិតព្វា៉

អដ្ឋាត្តិកគាត៌ បត ខ្ញិហិ អាកាទេទហិ ទេចឌិតព្វា៉ កចំ? ឃចា តាយ ទេកាចិ បុទិសោ ឈាសច្ចាគតទេហតុ អត្តាត៌ បទស្ស តិស្សដ្ឋតិ, ចិទេឈ្យកាចំ ក្ខបកច្ចតិ គាសញ្ញំ, ឲចទេយច យហាបុទិសោ សទេយ្យាឈិទេហតុ តិទាយិសចិទេត្តា សត្តាត៌ អត្តុត្តុទំ ហិតសុចំ ព្វាច្ចទេត្តា អត្តុទេតា គាតបិទេយិ បទិបុ្វទេតុកាទេយា អត្តាត៌ បទស្ស តិស្សដ្ឋតិ, ចិទេឈ្យកាចំ ក្ខបកច្ចតិ ឃចាកាយកទេលិឃតំ៉ កទេចទេលាតឃតាឌិអដ្ឋបច្ចុំ ទេតត ទេតត អត្តិកាត៌ អកយ្បិទេតា អទេតាលឹទេតា អត្តុប្យទេតិ, ត ពត្តុ សដ្ឋតិ ត សទេក្កាច៌ អាបដ្ឋតិ ឃចា ចាំ ចាំហិទចត្តុស្សិំ, ពចា ហិ យហាបុទិសោ ខ្ញិហិ អាកាទេទហិ ចាំហិទចត្តុំ បទិច្ចដតិ ឃចាសុចំ បទិទេកាកាឃ ចា ឃាចកាត៌ ទេតសំ យទេតាទេចំ បទិបុ្វទេទទេត្តា, អត្តុទេតា ចឞឹកាចាឃ ចា, ពត្តុ សទេត្តុត សត្តាំ យុត្តចាទេកា, ឲចយហំ តិស្សក្កកាចតាឃ សទេយ្យាឈិ បិបុលិស្សាឃឹតិ៉ ឲចំ អដ្ឋាត្តិកចត្តុស្សិត្តិ ទេចឌិតព្វា៉

តត្ថ ឃំ អញ្ញត្តិកចត្ថុ ជីឃយាត់ ឃាចកស្ស ឲកនេត្តតេច ហិតាឃ សំចត្តតិ, តំ ငេតិ, ត ឰតន៑ ត ច យហាបុរិសោ យារស្ស យារកាឃិកាត់ ငេចតាត់ ចា ចិហិសាឌិប្យាឃាត់ អត្តនោ អត្តកាចំ អក្កបក្កាតិ ចា ឌាតយានោ ငេតិ "យា តេសំ អតទេត្វា អទេហាសី"តិ៑ ឃថា ច យារកាឃិកាត់, ឲចំ តេហិ អត្ថាចិដ្ឋាតយ្យិ ត ငេតិ, តបិ ឌ្លុត្តកាត៑ ឰតនេសំ បត ឃាចិឃយានោ សយតត្តនេយច ငេតិ, តាឌិសាឃ ឃាចតាឃ ទុល្លកកាចតោ តាឌិសស្ស ច ឌាតស្ស ទុក្ករកាចតោ៑

អកឃងាត់ បត រាឌតោ ទោរតោ អក្កិតោ ឌ្ឃកតោ ចេរិបុក្កលតោ សីហញ្ញក្ឈឌិចាញអយិកតោ តាកឃក្លូរក្លូសបិសាចាឌិតោ សត្តាត់ កនេឃ បច្ចុបដ្ឋិតេ តតោ បរិត្តាណកាចេត ចេឌិតត្ថា៑

ឆយ្ហងាត់ បត អសំកិលិដ្ឋចិត្តស្ស អចិបរឹតា ឆយ្ហេងសតា, ឰបិឃិកោ ហិតស្ស ឌ្បនេងសា ឌិដ្ឋឆយ្ហិកសយ្យរាឃិកបរេយត្វចសេត ឃេត សាសតេ អតោតិណ្ណាត់ អចតារលំ ឰតិណ្ណាត់ បរិបិចត៑ តត្វាឃំ តនេឃា – សនេក្លបតោ តាច ងាតកចា សឹលកចា សក្កកចា កាយាត់ អាឌឹតនេចា សំកិលេសោ ច តេក្លូនេយ្ហ អាតិសំសោ៑ ចិត្វារតោ បត សាចកទេឌិឃំ អឌិយុត្តចិត្តាត់ សរណាកយត់ សឹលសំចនោរា ឰត្រិឃេស្បុ ក្យត្តក្តារតា តេកាឌតេ យត្តញ្ញុតា ឌាកទិឃាត្យឃារកោ សត្ត សក្ខ្សយា អដ្ឋតិសាឃ អារយ្ហណាស្បុ កយ្ហករណចសេត សយចាត្យឃារកោ ទ្បូកាឃាឌឹសុ ចិបស្សតាកិតិចេសសុ ឃចារហំ អកិតិចេសយុលេត ចិបស្សតាត្យឃារកោ, តចា ចិស្ទ្ធិបដិបងា សយ្ហត្តាកហណំ តិនេស្សា ចិន្ថា ល អកិញ្ញា ចតស្សា បដិសម្ភិទា សាចកទេឌឹតិ ឲតេសំ ក្យណសំកិត្តតចសេត ឃចារហំ តត្វ តត្វ បតិដ្ឋាបតា បរិឃោងបតា ច៑ តចា បច្ចេកទេឌិឃំ សម្មាសម្ពោឌិយញ្ញ អឌិយុត្តាត់ សត្តាត់ ឃចារហំ ងាតាឌិបិរយឹត់ សកាចរសលក្ខណាឌិសំកិត្តតយុលេត តឹស្បុបិ អចត្វាស្បុ តេសំ ឰត្ថាត់ យហាត្យកាចតាចិកាចតេត ឃាតក្ខនេឃ បតិដ្ឋាបតា បរិឃោងបតា ច៑ ឲចំ យហាបុរិសោ សត្តាត់ ឆយ្ហងាត់ ငេតិ៑

តចា យហាបុរិសោ សត្តាត់ អាមិសងាត់ ငេនេត្តា "ឰមិតាហំ ងាតេត សត្តាត់ អាឃុចណ្ណស្បុខពលបដិកាតាឌិសម្បត្តិញ្ញា រយហឹឃំ អក្កថលសម្បត្តិញ្ញា តិប្បាទេយ្យ"ត្តិ អត្តងាត់ ငេតិ, តចា សត្តាត់ កាយកិលេសបិបិសាច្ចុបសយាឃ បាត់ ငេតិ, តចា ស្យចណ្ណចណ្ណតាឃ ហិនោត្តប្បាលង្ការស្ស ច តិប្បត្តិឃា ចត្វាតិ ငេតិ, តចា ឰទ្ធិចិឆស្ស ចេច តិន្ថាតស្ស្ខស្ស ច តិប្បត្តិឃា ឃាត់ ငេតិ, តចា សឹលកន្ធតិប្បត្តិឃា កន្ធ ငេតិ, តចា ញូទ្ធក្យណសោកាតិប្បត្តិឃា យាលាចិលេបត់ ငេតិ, ទេឌិឃណ្ឌាសតតិប្បត្តិឃា អាសត់ ငេតិ, តចាកតនេសយ្យាតិប្បត្តិឃា សេឃ្យ ငេតិ, សរណាកាចតិប្បត្តិឃា អាចសថំ ငេតិ, បញ្ញាចក្ខុបដិលាកាឃ បឌឹបេឃ្យ ငេតិ, ញ្យាយប្បកាតិប្បត្តិឃា ទ្បូបងាត់ ငេតិ, ព្រហ្មស្សរតិប្បត្តិឃា សទ្ទងាត់ ငេតិ, សត្ថលោកស្ស បិឃកាចាឃ រសងាត់ ငេតិ, ញូទ្ធស្យច្បាលកាចាឃ ចោដ្ឋព្ទងាត់ ငេតិ, អឌរាយរកាចាឃ គេសជ្ជងាត់ ငេតិ, កិលេសងាសញ្ញចិនោចតត្វំ ងាសាត់ ក្យឌិស្សតាងាត់ ငេតិ, សទ្ធ្សាកិរតិឃា អតចជ្ជលិទ្ធរតិនេហត្យងាត់ ငេតិ, សនេត្ថាបិ សតេត្ត អរិឃាឃ ឌាតិឃា អត្តនោ បុត្តកាច្ចុបតឃតាឃ បុត្តងាត់ ငេតិ, សកលស្សបិ លោកស្ស បតិកាច្ចុបកយតាឃ ងារងាត់ ငេតិ, ស្យកលក្ខណសម្បត្តិឃា ស្យចណ្ណយហិយុត្តាបចាញអាឌិងាត់, អត្យញ្ញត្តតសម្បត្តិឃា តាតាចិឆចិក្ខសតងាត់, សទ្ធ្សូកោសាឌិកយាឃ ចិត្តកោសងាត់, ឆយ្ហរាឌកាចាឃ រជ្ជងាត់, ឃសាតាឌិសម្បត្តិឃា អារាយ្យឃ្យាតតញអាកចតងាត់, ចក្កក្កិនេតហិ បិនេហិ ទេឌិឃណ្ហបសក្កយតាឃ ចរណងាត់, ចត្យនោរាឈតិត្វរណាឃ សត្តាត់

សង្ខេបតោ ហត្ថធាតុំ, សង្ខិត្តិយាទិបដិលិកាយ កណ្ណតាសាទិធាតុំ, សយត្តចក្ខុបដិលិកាយ ចក្ខុធាតុំ,

“ឥស្សរសេនាបតិស្សូណបិទិចទិយាទីសុ សន្តកាលំ សន្តសត្តាតំ ហិតសុលាចហោ, សន្តលេលិកោត ច ខ្លបឌីឋិតន្តោ ទេ ការយោ កេចឃ្យា”តិ

ឋំសលេលិហិតាទិធាតុំ, “សន្តលេលិក្យូត្តយោ កេចឃ្យ”ត្តិ ខ្លត្តយក្ខធាតុំ ឥេតិ។

ឲចំ ឥឥេន្តោ ច ត អនេតសតាឃ ឥេតិ, ត ច បទេរាបឈាទេតត, ត កទេយត, ត លញ្ជាឃ, ត ឥក្លិលេណឃ្យទេរាសេតត, ត បឃាំទេ សតិ ល្ទុំ, ត អត្តុក្កិសេតត, ត បទចប្ពុតេត, ត ឞលិកិសញ្ញាឃ, ត ឃាចកខិក្ស្ឆាឃ, ត អចិត្តិការេត ឥេតិ, អឆ ទោ សក្កច្ចំ ឥេតិ, សហេតុត្ត ឥេតិ, ការេលត ឥេតិ, ចិត្តិកត្វា ឥេតិ, អចិការេកត ឥេតិ។ តិសុ ការេលសុ ទេសាយតស្សិតោ ឥេតិ, តទោ ឲច ច ឥត្វា ត បឆ្ផាតុតាបឹ ទេហាតិ។ ត

បដិក្កាហកចទេសត យាតាចយាតំ កទេរាតិ, បដិក្កាហកាតំ បិឃសយុធាចាទេរា ទេហាតិ ចឥញ្ញុ ឃាចទេឃាទេកា សបទិចារឥាឃទេកា។

អត្ថធាតឥ៌ាក្យឥេន្តោ “តំ សបទិចារំ កត្វា ឥស្សាយឹ”តិ ចត្ថាទីហិ សង្ខិ ឥេតិ។ តឆា ចត្ថធាតំ ឥេន្តោ “តំ សបទិចារំ កត្វា ឥស្សាយឹ”តិ អត្ថាទីហិ សង្ខិ ឥេតិ។ ឃាតធាតាទីសុបិ ឲទេសច តទេយា។

តឆា រូបធាតុំ ឥេន្តោ ក្តតទារទេយ្យណាតិបិ តស្ស បទិចារំ កត្វា ឥេតិ, ឲចំ ទេសទេសសុបិ។ តត្ថ រូបធាតុំ តាយ

តិលបឹតលេលិហិតឆ្ពធាតាទិចណ្ណាសុ បុប្ឞចត្ថឆាត្វសុ អញ្ញាតទំ លកិត្វា រូបចទេសត អាកុខិត្វា “រូបធាតំ ឥស្សាយិ, រូបធាតំ យឃ្យ៉ត្តិ ចិទេត្តត្វា

តាទិទេស ឥក្លិលេណឃ្យ ធាតំ បតិដ្ឋាទេបតិ សចត្ថុក៌ កត្វា។ ឲតំ រូបធាតុំ តាយ។

សត្ថធាតុំ បត ទេកទិសត្ថាទិចទេសត ទេចទិតត្ថា។ តត្ថ សត្ថំ កត្ថប្ងលិតិ ចិឃ ខ្លប្បាទេដត្វា តិលុប្បលហត្ថក៌ ចិឃ ច ហទេត្ថ ឥទេបត្វា ធាតុំ ត សក្កា,

សចត្ថុក៌ បត កត្វា ឥេន្តោ សត្ថធាតុំ ឥេតិ តាយ។ តស្មា ឃធា “សត្ថធាតំ ឥស្សាយឹ”តិ ទេកទិសុទិក្កាទីសុ អញ្ញាតទេរត ត្វទិទេឃត តិណ្ណុំ រតតាតំ

ខ្លបហារំ កទេរាតិ ការេទតិ ច, “សត្ថធាតំ ទេយ”តិ ទេកទិអាទីតិ ឥទេបតិ ឥបិទេបតិ ច។ ឥយុកឆិកាតំ បត សទេកសញ្ជ ទេតលឞាណិតាឌិ ឥេតិ,

ឥយុស្សចតំ ទេឈាទេសតិ, សទេកញ្ញា កណតិ, ឥយុកឆំ កទេឆតិ, ខ្លបតិបិត្តកកឆំ អតុទេយាឥតកឆញ្ញា កទេរាតិ ការេទតិ ច, តធា សត្ថធាតុំ តាយ

ទេហាតិ។

តឆា កន្ធធាតុំ ឫលកន្ធាទីសុ អញ្ញាតទំ ទេដតឹឃំ កន្ធចត្ថុំ បិសិតទេយច ចា កត្ថិ ឃំកិច្ចិ លកិត្វា កន្ធចទេសត អាកុខិត្វា “កន្ធធាតំ ឥស្សាយិ,

កន្ធធាតំ យឃ្យ៉ត្តិ ត្យុន្ធរតតាទីតំ បូជំ កទេរាតិ ការេទតិ ច, កន្ធបូជតត្វាឃ អកទ្រុចត្ថតាទិទេក កន្ធចត្ថុទេក បទិច្ចជតិ។ ឞ្ទធំ កន្ធធាតុំ។

តឆា ឫលរសាទីសុ ឃំកិច្ចិ ទេដតឹឃំ រសចត្ថុំ លកិត្វា រសចទេសត អាកុខិត្វា “រសធាតំ ឥស្សាយិ, រសធាតំ យឃ្យ៉ត្តិ ឥក្លិលេណឃ្យាតំ ឥេតិ,

រសចត្ថុទេយច ចា ឥញ្ញាកចាទិក៌ បទិច្ចជតិ។ ឞ្ទធំ រសធាតុំ។

តឆា ទេឞាដ្ឋព្វធាតុំ យញ្ចបឹឥាទិចទេសត អត្ថុរណាបិច្ចុរណាទិចទេសត ច ទេចទិតត្ថា។ ឃធា ហិ យញ្ចបឹឥកិសិតិទេស្ខាហតាទិក៌

តិចារសតបិរុបតាទិក៌ ចា សុលសយ្ឞស្ស៌ ទេដតឹឃំ អតចជ្ជ ទេឞាដ្ឋព្វចត្ថុំ លកិត្វា ទេឞាដ្ឋព្វចទេសត អាកុខិត្វា “ទេឞាដ្ឋព្វធាតំ ឥស្សាយិ,

ផោដ្ឋព្វទានំ មយ្ហន្តិ ទក្ខិណេយ្យានំ ទេតិ។ យថាវុត្តំ ផោដ្ឋព្វវត្ថុំ លភិត្វា បរិច្ចជតិ, ឥទំ ផោដ្ឋព្វទានំ។

ធម្មទានំ បន ធម្មារម្មណស្ស អធិប្បេតត្តា ឱជបានជីវិតវសេន វេទិតព្វំ។ ឱជាទីសុ ហិ អញ្ញតរំ រតិយំ វត្ថុំ លភិត្វា ធម្មារម្មណវសេន អាវជ្ជិត្វា "ធម្មទានំ ទស្សាមិ, ធម្មទានំ មយ្ហន្តិ សប្បិនវនីតាទិឱជទានំ ទេតិ។ អម្ពបានាទិអដ្ឋវិធបានទានំ ទេតិ, ជីវិតទានន្តិ អាវជ្ជិត្វា សលាកភត្តបក្ខិកភត្តាទីនិ ទេតិ, អផាសុកការេន អភិភូតានំ វេជ្ជេ បច្ចុបដ្ឋាបេតិ, ជាលំ ផាលាបេតិ, កុមិនំ វិទ្ធំសាបេតិ, សកុណបញ្ជរំ វិទ្ធំសាបេតិ, ពន្ធនេន ពទ្ធានំ សត្តានំ ពន្ធនមោក្ខំ ការេតិ, មាឃាតភេរិំ ចរាបេតិ, អញ្ញានិ ច សត្តានំ ជីវិតបរិត្តាណត្ថំ ឯវរូបានិ កម្មានិ ករោតិ ការាបេតិ ច។ ឥទំ ធម្មទានំ នាម។

សព្វមេតំ យថាវុត្តំ ទានវត្ថុំ សកលលោកហិតសុខាយ បរិណាមេតិ។ អត្តនោ ច សម្មាសម្ពោធិយា អកុប្បាយ វិមុត្តិយា អបរិក្ខយស្ស ឆន្ទស្ស អបរិក្ខយស្ស វីរិយស្ស អបរិក្ខយស្ស សមាធិស្ស អបរិក្ខយស្ស បដិភានស្ស អបរិក្ខយស្ស ញាណស្ស អបរិក្ខយាយ វិមុត្តិយា បរិណាមេតិ។ ឥមញ្ច ទានបារមិំ បដិបជ្ជន្តេន មហាសត្តេន ជីវិតេ អនិច្ចសញ្ញា បច្ចុបដ្ឋាបេតព្វា តថា ភោគេសុ, ពហុសាធារណតា ច នេសំ មនសិកាតព្វា, សត្តេសុ ច មហាករុណា សតតំ សមិតំ បច្ចុបដ្ឋាបេតព្វា។ ឯវញ្ហិ ភោគេ គហេតព្វសារំ គណ្ហន្តោ អាទិត្តតោ វិយ អគារតោ សព្វំ សាបតេយ្យំ អត្តានញ្ច ពហិ នីហរន្តោ ន កិញ្ចិ សេសេតិ, ន កត្ថចិ វិភាគំ ករោតិ, អញ្ញទត្ថុ និរបេក្ខោ និស្សជ្ជតិ ឯវំ។ អយំ តាវ ទានបារមិយា បដិបត្តិក្កមោ។

សីលបារមិយា បន អយំ បដិបត្តិក្កមោ – យស្មា សព្វញ្ញុសីលាលង្ការេហិ សត្តេ អលង្ករិតុកាមេន មហាបុរិសេន អាទិតោវ អត្តនោ ឧត សីលំ វិសោធេតព្វំ។ តត្ថ ច ចតូហិ អាការេហិ សីលំ វិសុជ្ឈតិ – អជ្ឈាសយវិសុទ្ធិតោ, សមាទានតោ, អវីតិក្កមនតោ, សតិ ច វីតិក្កមេ បុន បដិបាកតិកករណតោ។ វិសុទ្ធាសយតាយ ហិ ឯកច្ចោ អត្តាធិបតិ ហុត្វា បាបជិគុច្ឆនសភាវោ អជ្ឈត្តំ ហិរីធម្មំ បច្ចុបដ្ឋបេត្វា សុបរិសុទ្ធសមាចារោ ហោតិ។ តថា បរតោ សមាទានេ សតិ ឯកច្ចោ លោកាធិបតិ ហុត្វា បាបតោ ឧត្តសន្តោ ឱត្តប្បធម្មំ បច្ចុបដ្ឋបេត្វា សុបរិសុទ្ធសមាចារោ ហោតិ។ ឥតិ ឧភយថាបិ ឯតេ អវីតិក្កមនតោ សីលេ បតិដ្ឋហន្តិ។ អថ បន កទាចិ សតិសម្មោសេន សីលស្ស ខណ្ឌាទិភាវោ សិយា។ តាយេវ យថាវុត្តាយ ហិរោត្តប្បសម្បត្តិយា លហុំយេវ នំ វុដ្ឋានាទិនា បដិបាកតិកំ ករោតិ។

តយិទំ សីលំ ចារិត្តំ, វារិត្តន្តិ ទុវិធំ។ តត្ថាយំ ពោធិសត្តស្ស វារិត្តសីលេ បដិបត្តិក្កមោ – សព្វសត្តេសុ តថា ទយាបន្នចិត្តេន ភវិតព្វំ, យថា សុបិនន្តេនបិ ន អាឃាតោ ឧប្បជ្ជេយ្យ។ បរូបការនិរតតាយ បរសន្តកោ អលគទ្ទោ វិយ ន បរាមសិតព្វោ។ សចេ បព្ពជិតោ ហោតិ, អព្រហ្មចរិយតោបិ អារាចារី ហោតិ សត្តវិធមេថុនសំយោគវិរហិតោ, បគេវ បរទារគមនតោ។ សចេ បន អបព្ពជិតោ គហដ្ឋោ សមានោ បរេសំ ទារេសុ សទា បាបកំ ចិត្តម្បិ ន ឧប្បាទេតិ។ កថេន្តោ ច សច្ចំ ហិតំ បិយំ ធម្មំ បរិមិតមេវ ច កាលេន ធម្មិំ កថំ ភាសិតា ហោតិ, សព្វត្ថ អនភិជ្ឈាលុ អព្យាបន្នចិត្តោ អវិបរីតទស្សនោ កម្មស្សកតញាណេន ច សមន្នាគតោ សម្មាបដិបន្នេសុ និវិដ្ឋសទ្ធោ ហោតិ និវិដ្ឋបេមោ។

ទ្គតិ ចត្យរាបាយចក្ខុវិញ្ញាណំ បចក្ខុតេហិ អកុសលកម្មបច្ចេហិ អកុសលឆន្ទេហិ ច ឱ្យរមិត្វា សក្កុរេយាក្លាណំ បចក្ខុតេសុ កុសលកម្មបច្ចេសុ បតិដ្ឋិតស្ស យហាបុរិសស្ស បរិសុទ្ធាសមបយោគតាយ មធាតិបត្តិតា សត្តាណំ ហិតសុលូបសំហិតា យតោរធា សីលំ សីលំ អភិតិបដ្ឋន្តិ, បិរេមិយោ បរិបុរេត្តិ៉ ឲ្យចំក្ខុតោ ហិ អយំ៉ តត្ថ ហិំសាតិចត្តិយា សត្ថសត្តាណំ អកមដោណំ ដេតិ, អប្បកសិវេតេច រេយត្តាកាចណំ សម្យាដេតិ, ឲកាគស រេយត្តាតិសំសេ អធិកច្ចតិ, អប្បាធាវិឆោ ហោតិ អប្បាតរេដ្ឋា, ឌីឈាឃុកោ សុខពាហុលេ លក្ខលាចិសេសេ បិបុណាតិ, ដោយសចាយតន្ត្រា សម្បុត្តិតិ៉

តធា អជិន្នាដាតតិចត្តិយា ចោរាឌីហិ អសាធារណោ កោរេក អធិកច្ចតិ៉ បរេហិ អតាសដ្ឋតឹយោ បិយោ យតោបិ ចិស្សសតឹយោ ចិកចសម្បត្តឹសុ អលក្កចិរេត្វា បរិច្ចាកសីលេ លេកចាយតន្ត្រា សម្បុត្តិតិ៉

អព្រហ្មចរិយតិចត្តិយា អលេលេ ហោតិ សត្តកាយចិរេត្វា, សត្តាណំ បិយោ ហោតិ យតោបិ អបរិសដ្ឋតឹយោ , ពល្យាណោ ចស្ស កិត្តិសទ្ទោ អត្ថុក្កច្ចតិ, អលក្កចិរេត្វា ហោតិ យាតុកាយសុ អលុទ្ធាសយោ, តេក្លម្មពាហុលេ លក្ខលាចិសេសេ អធិកច្ចតិ, លេកចាយតន្ត្រា សម្បុត្តិតិ៉

មុសាចាដតិចត្តិយា សត្តាណំ បមាណក្ខុតោ ហោតិ បច្ចយិកោ ធេតោ អាដេយ្យចចតោ, ដេចតាណំ បិយោ យតោបិ, សុរភិកន្ធមុខោ អារក្ខិតកាយចឹសមាចារោ, លក្ខលាចិសេសេ ច អធិកច្ចតិ, កិលេសចាយតន្ត្រា សម្បុត្តិតិ៉

បេសុញ្ញាតិចត្តិយា បរុបក្កមេហិបិ អកេជ្ជកាយោ ហោតិ អកេជ្ជបរិចារោ, សទ្ធម្មេសុ ច អកេជ្ជតកាសទ្ធោ, ដព្យហមិរេត្វា កចត្តរបរិចិតាណំ ចិយ សត្តាណំ ឲកត្តបិយោ អសំកិលេសពាហុលេ៉

ផរុសចាចាតិចត្តិយា សត្តាណំ បិយោ ហោតិ យតោបិ សុខសីលេ មធុរចចតោ សម្មាចតឹយោ, អដ្ឋង្គសមន្នាគតោ ចស្ស សទោ តិទ្ធាត្តតិ៉

សម្បប្បលាបតិចត្តិយា សត្តាណំ បិយោ ហោតិ យតោបិ កុ ការចតឹយោ ច អាដេយ្យចចតោ បរិមិតាលាបោ៉ មហេសក្ខោ ច ហោតិ មហានុភាពោ, ឋានុប្បត្តិកេន បដិភានេន បញ្ហាណំ ព្យាករណកុសលេ, ពុទ្ធភូមិយន្ត្រា ឲកាយ ឲច ចាចាយ អនេកភាសាណំ សត្តាណំ អនេកេសំ បញ្ហាណំ ព្យាករណសមត្ថោ ហោតិ៉

អភិជ្ឈាលុតាយ ទ្គច្ចិតលាភី ហោតិ, ក្ខត្យអាដេសុ ច ភោគេសុ រុចិំ បដិលកតិ, ពត្តិមមហាសាលដីណំ សម្មតោ ហោតិ, បច្ចត្ថិកេហិ អភិភចតឹយោ, ទ្គគ្គិយចេកល្លេ ត បិបុណាតិ, អប្បដិបុក្កលេ ច ហោតិ៉

អញ្ញាបិទេន បិយទស្សនោ ហោតិ, សត្តានំ សម្ភាវនីយោ បរហិតាភិនន្ទិតាយ ច សត្តេ អប្បកសិរេនេវ បសាទេតិ, អលុទ្ធសភាវោ ច ហោតិ មេត្តាវិហារី, មហេសក្ខោ ច ហោតិ មហានុភាវោ.

មិច្ឆាទស្សនាភាវេន កល្យាណេ សហាយេ បដិលភតិ, ហិសទេមបិ វិបុលេត្វា បាបកម្មំ ន ករោតិ, កម្មស្សកតាទស្សនតោ អកោធពហុលបក្ខិកោ ច ហោតិ, សទ្ធម្មេ ចស្ស សទ្ធា បតិដ្ឋិតា ហោតិ មូលជាតា, សទ្ទហតិ ច តថាគតស្ស ពោធិំ, សមយន្តរេសុ នាភិរមតិ ឧក្ការដ្ឋានេ វិយ រាជហំសោ, លក្ខណត្តយបរិជាននកុសលោ ហោតិ, អត្ថេ ច អនាវរណញាណលាភី, យាវ ពោធិំ ន បាបុណាតិ, តាវ តស្មិំ តស្មិំ សត្តនិកាយេ ឧក្កដ្ឋុក្កដ្ឋោ ច ហោតិ, ឧឡារុឡារា សម្បត្តិយោ បាបុណាតិ. ឥតិ ហិទំ សីលំ នាម សព្វសម្បត្តីនំ អធិដ្ឋានំ, សព្វពុទ្ធគុណានំ បភវភូមិ, សព្វពុទ្ធការកធម្មានំ អាទិ ចរណំ មុខំ បមុខន្តិ ពហុមានំ ឧប្បាទេត្វា កាយវចីសំយមេ ឥន្ទ្រិយទមនេ អាជីវវិសុទ្ធិយំ បច្ចយបរិភោគេសុ ច សតិសម្បជញ្ញពលេន អប្បមត្តេន លាភសក្ការសិលោកំ មិត្តមុខបច្ចត្ថិកំ វិយ សល្លក្ខេត្វា “កិំកិញ្ច អណុ”ន្តិអាទិនា (វិសុទ្ធិ. ១.១៨; ទី. និ. អដ្ឋ. ១.៧) វុត្តនយេន សក្កច្ចំ សីលំ សម្បាទេតព្វំ. អយំ តាវ ចារិត្តសីលេ បដិបត្តិក្កមោ.

ចារិត្តសីលេ បន បដិបត្តិ ឯវំ វេទិតព្វា – ឥធ ពោធិសត្តោ កល្យាណមិត្តានំ គរុដ្ឋានិយានំ អភិវាទនំ បច្ចុដ្ឋានំ អញ្ជលិកម្មំ សាមីចិកម្មំ កាលេន កាលំ កត្តា ហោតិ, តថា តេសំ កាលេន កាលំ ឧបដ្ឋានំ កត្តា ហោតិ, គិលានានំ កាយវេយ្យាវដិកំ. សុភាសិតបទានិ សុត្វា សាធុការំ កត្តា ហោតិ, គុណវន្តានំ គុណេ វណ្ណេតា, បរេសំ អបការេ ខន្តា, ឧបការេ អនុស្សរិតា, បុញ្ញានិ អនុមោទិតា, អត្តនោ បុញ្ញានិ សម្មាសម្ពោធិយា បរិណាមេតា, សព្វកាលំ អប្បមាទវិហារី កុសលេសុ ធម្មេសុ, សតិ ច អច្ចយេ អច្ចយតោ ទិស្វា តាទិសានំ សហធម្មិកានំ យថាភូតំ អាវិកត្តា, ឧត្តរិ ច សម្មាបដិបត្តិំ សម្មទេវ បរិបូរេតា.

តថា អត្តនោ អនុរូបាសុ អត្ថូបសំហិតាសុ សត្តានំ ឥតិកត្តព្វតាសុ ទក្ខោ អនលសោ សហាយភាវំ ឧបគច្ឆតិ. ឧប្បន្នេសុ ច សត្តានំ ព្យាធិអាទិទុក្ខេសុ យថារហំ បតិការវិធាយកោ. ញាតិភោគាទិព្យសនបតិតេសុ សោកាបនោទនោ ឧល្លុម្បនសភាវាវដ្ឋិតោ ហុត្វា និគ្គហារហានំ ធម្មេនេវ និគ្គណ្ហនកោ យាវទេវ អកុសលា វុដ្ឋាបេត្វា កុសលេ បតិដ្ឋាបនាយ. បគ្គហារហានំ ធម្មេនេវ បគ្គណ្ហនកោ. យានិ បុរិមកានំ មហាពោធិសត្តានំ ឧឡារតមានិ បរមទុក្ករានិ អចិន្តេយ្យានុភាវានិ សត្តានំ ឯកន្តហិតសុខាវហានិ ចរិតានិ, យេហិ នេសំ ពោធិសម្ភារា សម្មទេវ បរិបាកំ អគមំសុ, តានិ សុត្វា អនុព្ពិគ្គោ អនុត្រាសោ តេបិ មហាបុរិសា មនុស្សា ឯវ, កមេន បន សិក្ខាបារិបូរិយា ភាវិតត្តភាវា តាទិសាយ ឧឡារតមាយ អានុភាវសម្បត្តិយា ពោធិសម្ភារេសុ ឧក្កំសបារមិប្បត្តា អហេសុំ, តស្មា មយាបិ សីលាទិសិក្ខាសុ សម្មទេវ តថា បដិបជ្ជិតព្វំ, យថាយំ បដិបត្តិយា អហម្បិ អនុក្កមេន សិក្ខំ បរិបូរេត្វា ឯកន្តតោ តំ បទំ អនុបាបុណិស្សាមីតិ សទ្ធាបុរេចារិកំ វីរិយំ អវិស្សជ្ជេន្តោ សម្មទេវ សីលេសុ បរិបូរការី ហោតិ.

តថា បដិច្ឆន្នកល្យាណោ ហោតិ វិវដាបរាធោ, អប្បិច្ឆោ សន្តុដ្ឋោ បវិវិត្តោ អសំសដ្ឋោ ទុក្ខសហោ អបរិតស្សនជាតិកោ អនុទ្ធតោ អនុន្នឡោ អចបលោ អមុខរោ អវិកិណ្ណវាចោ សន្តិន្ទ្រិយោ សន្តមានសោ កុហនាទិមិច្ឆាជីវរហិតោ អាចារគោចរសម្បន្នោ

អញាយទេត្តសុ ចទេដ្ឋសុ កឃងស្សាចិ នយាគាឃ និក្លតិ និក្លាបទេគសុ អារទ្ធចីទិរេឃា បហិតទេត្តា ការេឃ ច ឌីចិទេត ច តិទទេបទេក្លា, អប្បយត្តកយ្បិ ការេឃ ឌីចិទេត ចា អទេបក្លិ តាឆិចារេនតិ បឌហតិ ចិទេតាទេគតិ, បទេកច អឆិយត្តិ៉ នទេត្ថាបិ ទ្យស្សីល្យទេហត្យក្ខទេត ទេកាឆ្ទបតាហាឌិទេក ៗបក្លិទេលទេន បឌហតិ ចិទេតាទេគតិ៉ អប្បយត្តទេកត ច ចិទេនឃាឆិកទេយត អបទិត្យទេដ្ឋា ទេហាតិ, ត នទេក្លាធំ អាបជ្ជតិ, ៗបទ្ទបទិ ចិទេនឃាឆិកយាឃ ចាឃយតិ៉

ទេឃត ឃចាលទ្ធា នយ្បត្តិ ហាតកាកិយា ចា ដិតិកាកិយា ចា ត ទេហាតិ, តចា យហាបុទិទេឃា អត្ថាត់ បទិណាឃទេកា ទេហាតិ, យក្កិ អាចិក្លតិ, ពាឆិទាត់ ហត្ថយុត្ថាឃ នត្ថា ទេគតិ, អត្ថយត្យក្កាទេហតិ, តចា យ្ទកាត់៉ បីផទេនប្បិកាត់ បីធំ ទេគតិ ឃាត់ ទេគតិ ចាទេហតិ ចា៉ អស្សទ្ធាត់ នទ្ធាបជិលិកាឃ ចាឃយតិ, ក្យសីតាត់ ៗស្សាហឌតតាឃ, យដ្ឋស្សតីត់ នតិនយាទេឃាកាឃ, ចិត្តត្តចិត្តាត់ នយាឆិនយ្បគាឃ, ទ្យប្បញ្ញាត់ បញ្ញាឆិកយាឃ ចាឃយតិ៉ កាយទ្ធុត្តបទិឃុដ្ឋិតាត់ កាយទ្ធុត្តបជិចិទេតាគតាឃ ចាឃយតិ៉ ញ្បាបិគចិតយិទិទ្ធាទ្ធទ្ធក្យក្កុទ្ធចិចិកិច្ឆាបទិឃុដ្ឋិតាត់ ចិចិកិច្ឆាចិទេតាគតាឃ ចាឃយតិ៉ កាយចិតក្កាឌិអបកតាត់ កាយចិតក្កាឌិយិច្ឆាចិតក្កចិទេតាគតាឃ ចាឃយតិ៉ បុញ្ញកាទិត់ នត្តាត់ កតញ្ញុតំ តិស្សាឃ បុញ្ញកាសី បិឃចាឌី នក្កាហទេកា នឌិទេនត អឆិទេកត ចា បទ្ធបកាទេទត នយ្យាទេតតា ទេហាតិ៉

អាបគាសុ នហាឃកិច្ចំ អត្យតិដ្ឋតិ៉ ទេតនំ ទេតនច្ចា នត្តាត់ បកតិនកាចច្ចា បទិឌាតិត្វា ទេឃហិ ឃចា នំចនិតត្ថំ ទេហាតិ, ទេតហិ តចា នំចនតិ៉ ទេឃសុ ច ឃចា បជិបជ្ជិតត្ថំ ទេហាតិ, ទេតសុ តចា បជិបជ្ជតិ៉ តច្ចា ទេនា អក្យនលទេតា ទ្យដ្ឋាទេបត្វា ក្យនទេល បតិដ្ឋាបតចទេនត, ត អត្តាចា៉ បទចិត្តាត្យទក្លណា ហិ ទេពាឆិនត្តាត់ ឃាចទេគច ក្យនលិកិចឆ្ទិយា៉ តចា ហិតញ្ញនទេឃតាបិ បទេទា ត ហិំនិតទេត្ថា, ត កល្ហិតទេត្ថា, ត យក្កាចយាបិទេគតទេត្ថា, ត បទស្ស ក្យក្កច្ចំ ៗប្បាទេគតត្ថំ, ត តិក្កហដ្ឋាទេត ត ទេចាទេគតទេត្ថា, ត តឹចតទំ បជិបត្តស្ស អត្តា ៗច្ចតទេទ គទេបតទេត្ថា, ត ច បទេទសុ នទេត្ថត នត្ថំ អទេនចិតា កចិតត្ថំ, ត អតិទេនចិតា កចិតត្ថំ, ត អកាលទេនចិតា៉

ទេនចិតត្ថឃុទេត្ត បត នទេត្ត ទេគនកាលិត្យទ្ទបំ ទេនចតិ៉ ត ច បទេទនំ បុទទេតា បិទេឃ ចិកទេហតិ, អប្បិទេឃ ចា បនំនតិ៉ ត អចិស្សដ្ឋចិស្សាសិ ទេហាតិ៉ ត ឆយ្ទិកំ ៗបតិយត្តត់ បជិក្លិបតិ៉ ត នញ្ញត្តិ ៗបកច្ឆតិ, តាឆិកំ បជិក្កណ្បាតិ៉ នទ្ធានយ្បទេត្ត នទ្ធាតិនំនកចាឃ នយ្បហំនតិ៉ សីលស្យតចាកបញ្ញានយ្បទេត្ត បញ្ញានយ្បត្តកចាឃ នយ្បហំនតិ៉ នទេច បត ទេពាឆិនទេត្តា អកិញ្ញាពាលប្បទេត្តា ទេហាតិ, បយាគាបទេត្ត នទេត្ត អកិញ្ញាពទេលត ឃចាទហំ តិទឃាឌិទេក គទេស្សទេត្តា នំទេចទេឌត្វា អស្សទ្ធាឌិទេក នទ្ធាឌីសុ បតិដ្ឋាទេបតិ៉ នាទេនត ឌ្ជាតាទេទតិ៉ នទ្ធាឌិក្យណនយ្បទេត្ត បទិបិទេចតិ៉ ៦ចយឃំ យហាបុទិនស្ស ចាទិត្តក្ខទេតា អបទិយាទេណា បុញ្ញាកិនទេត្តា ក្យនលិកិនទេត្តា ៗបទ្ទបទិ អកិចឆ្ទតីតិ ទេចឌិតត្ថំ៉

អបិ ច ឃា នា "កិំ សីលំ ទេកតដ្ឋេត សីល"ត្តិអាឌិតា បុច្ឆំ កត្វា "បិណាតិបិតាឌីហិ ចិទយត្តស្ស ចត្តបជិបត្តិ ចា ប្ទទេត្តស្ស ទេចតតាគទេឃា គយ្ទា សីល"ត្តិអាឌិតា តទេឃត តាតប្បការទេតា សីលស្ស ចិត្វារកចា ចិសុទ្ធិយទេក្ក (ចិសុទ្ធិ៉ ១៉៩ អាគទេឃា) ទ្យត្តា, នា នទេត្ថាបិ ត្តាឆ អាហទិត្វា ចត្តត្ថា៉ ទេកចលចិរ្យាតត្វ នាចកទេពាឆិនត្តចទេនត សីលកចា អាកតា, ត្តាឆ យហាទេពាឆិនត្តចទេនត កទ្យណ្យបិឃទេកានល្លបុញ្ញាជយំ កត្វា ចត្តត្ថាតិ អឃទេយច ចិទេនទេនា៉ ឃទេតា ត្តាធំ សីលំ យហាបុទិទេនា ឃចា ត អត្តទេតា ទ្យក្កតិឃំ បទិក្លិទេលនចិយុត្តិយា ស្យកតិឃយ្បិ, ត

រជ្ជសម្បត្តិយា, ត ចក្កចត្តិ, ត ឧេច, ត សក្ក, ត យារ, ត ព្រហ្មសម្បត្តិយា បរិណាយេតិ, ពធា ត អត្តនោ តេចិជ្ជតាយ, ត ឈឡអភិញ្ញាតាយ
, ត ចតុប្បដិសម្ភិទាឆិកយាយ, ត សាចកពោធិយា, ត បច្ចេកពោធិយា, បរិណាយេតិ, អឆ ខោ សព្វញ្ញុភាវេត សព្វសត្តាតំ
អត្ថុត្តរសីលាលង្ការសម្បាឥតត្ថមេច បរិណាយេតីតិ។ អយំ សីលបារមិយា បដិបត្តិក្កមោ។

ពធា យស្មា ករុណូបាយកោសល្លបរិក្គហិតា អាឌីតចឥស្សតបុព្ពក្កយា ការេយហិ ច ករេចហិ ច តិក្ខយតចមេត បចត្តា កុសលចិត្តុប្បត្តិ
មេតក្ខមូបារមី, តស្មា សកលសំកិលេសតិចារតដ្ឋាតតាយ បុត្តឥារាឌីហិ យហាសម្ពាឆតាយ
កសិចាណិជ្ជាទិកាកាចិឆកម្មុត្តាធិដ្ឋាតព្យាកុលតាយ ច ឈរាចាសស្ស តេក្ខម្មូសុលាឌីតំ អតេកាការសំ, កាយាតច្ចា សត្តឆារាលក្ខមស្ខុពិត្ត
ចិយ ច អចលិយ្យាយាភា បរិត្តស្សាឥា ចិបុលិតត្តាតុពត្ថាតិ ច, ចិជ្ជុលតោភាសមេត ករេហតត្តាតច្ចំ ចិយ បរិត្តកាលូបលត្ថា,
ខ្វមុត្តកាលង្ការា ចិយ ចិបរីតសញ្ញាយ អត្ថុកចិតត្តា, ករីសាចច្ឆាឥតា ចិយ បតិការក្ខតា, ខ្ថេកតេយិតក្កុលិយា តត្ថតកបាតំ ចិយ
អតិត្តិករា, លាតដ្ឋញ្ញតកោឌតំ ចិយ សាពារឆា, ពព្ធព្ពសាយិសំ ចិយ ព្យសតសត្តិបាតការណំ, អក្កិសត្តាមេបិ ចិយ កាលត្តមេយបិ
ខ្វក្ខុប្បត្តិមេហតុក្ខតា, យក្កូតមេលមេបិ ចិយ ពាត្ថតិមិត្តំ, ឈាតកាចច្ឆាឥតា ចិយ អតត្តច្ឆាឥតា, សបត្តកាយចារសា ចិយ កយដ្ឋាតក្ខតា,
បច្ចត្តិកមេបិសមេកា ចិយ កិមេលសយារាឌីតំ អាយិសក្ខតា, លណសម្បត្តិមេយា ចិយ ចិបរិណាយឆុក្ខា, មេកាឌរក្កិ ចិយ អមេត្ថាឥាហកា,
បុរាណកូបិចលម្ពិពីរណាយឆុបិណ្ឌិ ចិយ អមេតកាឌីតចា, មេលិណ្ឌកបាតំ ចិយ បិបិសាមេហតុក្ខតា, សុរាមេយរយំ ចិយ តីចឌតមេសចិតា,
អប្បស្សាឥតាយ អដ្ឋិកង្កលូបយាតិអាឌីតា (យ៑ តិ៑ ១៑១១៩; ១៑៣១; បាចិ៑ ៣៨លិ; យហាតិ៑ ១; ឆ្ងព្យអតិ៑ ពក្កចិសាណាសុត្តតិទ្ទេស ០៣លិ) ច
តមេយត អាឌីតចំ សល្លក្ខេត្វា តព្ពិបរិយាមេយត មេតក្ខមេ អាតិសំសំ បស្សមេត្តត មេតក្ខម្មបចិមេចកាបសមេយសុលាឌីសុ តិត្តមេបាណាបក្កាមេចិត្តត
មេតក្ខមូបារមិយំ បដិបជ្ជិតព្ពំ។ យស្មា បត មេតក្ខម្មំ បព្ពជ្ជាមូលកំ, តស្មា បព្ពជ្ជា តាច អត្ថដ្ឋាតព្ពា។ បព្ពជ្ជមត្តិដ្ឋមេត្តត ច យហាសមេត្តត
អសតិ ពុទ្ធុប្បាមេឥ កម្មចាឌីតំ កិរិយចាឌីតំ តាបសបរិព្ពាជកាតំ បព្ពជ្ជា អត្ថដ្ឋាតព្ពា។

ខ្វុប្បមេត្ត្ខុ បត សម្មាសម្ពុទ្ធមេត្ខុ មេតសំ សាសមេត ឯច បព្ពជិតព្ពំ។ បព្ពជិត្វា ច យធាចុមេត្ត សីមេល បតិដ្ឋមេតត តស្សា ឯច ហិ សីលបារមិយា
មេចាឥាបតត្ថំ ឆុតគុណា សយាឥាតព្ពា។ សយាឌិត្ថឆុតឆម្មា ហិ យហាបុរិសា សម្មេឥច មេត បរិហរត្តា
អប្បិច្ឆតាសត្តដ្ឋតាសមេល្លខបចិមេចកអសំសក្កឌីរិយារម្ភសុករតាឌិ- គុណាសលិលចិក្ខាលិតកិលេសមលតាយ
អតចជ្ជសីលចតគុណាបរិសុទ្ធសព្ពសមាចារា មេបារាមេណ អរិយចំសត្តមេយ បតិដ្ឋិតា ចតុត្ថំ ភាចតារាមតាសង្ខាតំ អរិយចំសំ អធិកត្តុំ
ចត្តារីសាយ អារម្មមេណសុ យធាមេហំ ខ្វបចារប្បតាមេភឌំ ឈាតំ ខ្វបសម្បជ្ជ ចិហរត្តិ។ ឯចំ ហិស្ស សម្មេឥច មេតក្ខម្មបារមី បរិបូរិតា មេហាតិ។

ព្ពាយស្មិំ បត ឆាមេត មេតរសហិ ឆុតឆម្មេហិ សទ្ធិំ ឥស កសិណាតិ, ឥស អសុភាតិ, ឥសាតុស្សតិមេយា, ចត្តារោ ព្រហ្មចិហារា, ចត្តារោ អារុប្បា,
ឯកា សញ្ញា, ឯកំ ចចត្ថាតត្តំ ចត្តារីសាយ សយាធិភាចតាយ កម្មដ្ឋាតាតិ ភាចតាចិធាតច្ចា ចិត្ថារមេតា ចត្តព្ពាតិ។ តំ បតេតំ សព្ពំ យស្មា
ចិសុទ្ធិមេគ្គ (ចិសុទ្ធិ៑ ១៑១១ អាឥមេយា, ៣លិ, ៣៣) សព្ពាការមេតា ចិត្ថារមេតា ចុត្តំ, តស្មា តត្ថ ចុត្តតមេយតមេច មេចឌិតព្ពំ។ មេកចលំ ហិ តត្ថ
សាចកពោធិសត្តស្ស ចមេសត ចុត្តំ, ឥធ យហាពោធិសត្តស្ស ចមេសត ករុណូបាយកោសល្លបុព្ពក្កមំ កត្វា ចត្តព្ពាតិ អយមេមេច ចិមេសមេសាតិ។
ឯចមេយត្ត មេតក្ខម្មបារមិយា បដិបត្តិក្កមោ មេចឌិតមេព្ពា។

តទា បញ្ញាបារិបូរិំ សម្បាទេតុកាមេន យស្មា បញ្ញា អារោហិនោ ចិយ អត្ថការេន យោគេន សហ ន ចត្តតិ, តស្មា យោហការណាតិ តាវ ឧទាហរណេន បរិចយេតព្វានិ។ តត្ថ យានិ យោហការណានិ – អនតិ តត្ថិ ចិដយុត្តា អាលសិយំ ពណសក្កិលិការាយតា តិក្ខសីលតា អតិច្ចយសីលតា ធាតាលសិ្ម អក្យត្ថហលតា មិច្ឆាឌិយានោ អបរិបុច្ឆកតា កាយស្ស ន សម្មាបរិហារោ អសមាហិតចិត្តតា ទុប្បញ្ញានំ បុគ្គលានំ សេវនា បញ្ញាវន្តានំ អបយិរុបាសនា អត្តបរិភវោ មិច្ឆាវិកប្បោ វិបរីតាភិនិវេសោ កាយទឡ្ហិពាហុលតា អសំវេគសីលតា បញ្ចនីវរណានិ។ សង្ខេបតោ វា បន ឆព្វេ អាសេវតោ អនុប្បន្នា បញ្ញា នុប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នា បរិហាយតិ។ ឥតិ ឥមានិ សម្មោហការណានិ បរិវជ្ជេន្តេន ពាហុសច្ចេ យោគោ ការណីយោ ចេវ យោគោ ការណីយោ។

តត្ថាយំ ពាហុសច្ចស្ស វិសយវិភាគោ – បញ្ចក្ខន្ធា ទ្វាទសាយតនានិ អដ្ឋារស ធាតុយោ ចត្តារិ សច្ចានិ ពាវីសតិន្ទ្រិយានិ ទ្វាទសបទិកោ បដិច្ចសមុប្បាទោ តថា សតិបដ្ឋានាទយោ កុសលាទិធម្មប្បការភេទា ច, យានិ ច លោកេ អនវជ្ជានិ វិជ្ជាដ្ឋានានិ, យេ ច សត្តានំ ហិតសុខវិធានយោគ្គា ព្យាករណវិសេសា, ឥតិ ឯវំ បការំ សកលមេវ សុតវិសយំ ឧបាយកោសល្លបុព្វង្គមាយ បញ្ញាយ សតិយា វីរិយេន ច សាធុកំ ឧគ្គហណសវនធារណបរិចយបរិបុច្ឆាហិ ឱគាហេត្វា តត្ថ ច បុនប្បុនំ បតិដ្ឋាបេន្តេន សុតមយា បញ្ញា និព្ពត្តេតព្វា។

តថា សត្តានំ ឥតិកត្តព្វតាសុ ឧតុប្បត្តិកបដិភានភូតា អាយាបាយុបាយកោសល្លភូតា ច បញ្ញា ហិតេសិតំ និស្សាយ តត្ថ តត្ថ យថារហំ បវត្តេតព្វា។ តថា ខន្ធាទីនំ សភាវធម្មានំ អាការបរិវិតក្កនមុខេន តេ និជ្ឈានំ ខមាបេន្តេន ចិន្តាមយា បញ្ញា និព្ពត្តេតព្វា។ ខន្ធាទីនំយេវ បន សលក្ខណសាមញ្ញលក្ខណបរិគ្គហណវសេន លោកិយបរិញ្ញា និព្ពត្តេតព្វា បុព្ពភាគភាវនាបញ្ញា សម្បាទេតព្វា។ ឧបត្ថម្ភកាយទុបយក្តមិទំ យថារហំ បច្ចយេហិ ឧប្បជ្ជតិ ចេវ និរុជ្ឈតិ ច, ន ឧត្ថ កោចិ កត្តា វា ការេតា វា, ហុត្វា អភាវតោ អនិច្ចំ, ឧទយព្វយបដិបីឡនតោ ទុក្ខំ, អវសវត្តនតោ អនត្តាតិ អជ្ឈត្តិកេសុ ពាហិរេសុ ច និព្ពិទេសំ បរិជានន្តោ តត្ថ អាសត្តិំ បជហន្តោ បរេ ច តត្ថ តំ ជហាបេន្តោ កេវលំ ករុណាវសេនេវ យាវ ន ពុទ្ធគុណា ហត្ថតលំ អាគច្ឆន្តិ, តាវ យានត្តយេ សត្ត អវតារណបរិបាចនេហិ បតិដ្ឋបេន្តោ ឈានាភិញ្ញាសមាធិសមាបត្តីសុ អភិញ្ញាសុ ច លោកិយាសុ វសីភាវំ បាបេន្តោ បញ្ញាយ មត្ថកំ បាបុណាតិ។

តត្ថ យា ភូមិ ភូមិពិនិសោរាណំ និព្ពានោ បាទសាធុនោរាណំ វេទោតាបរិយោរាណំ បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណំ និព្ពានុក្កមញាណំ យថាកម្មូបគញាណំ អនាគតំសញាណន្តិ សបរិភណ្ឌា បញ្ចលោកិយអភិញ្ញាសង្ខាតា ភាវនាបញ្ញា, យា ច ខន្ធាយតនធាតុឥន្ទ្រិយសច្ចបដិច្ចសមុប្បាទាទិភេទេសុ ធម្មេសុ ឧគ្គហបរិបុច្ឆាវសេន ញាណបរិចយំ កត្វា សីលវិសុទ្ធិចិត្តវិសុទ្ធីតិ មូលភូតាសុ ទ្វីសុ វិសុទ្ធីសុ បតិដ្ឋាយ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិកង្ខាវិតរណវិសុទ្ធិមគ្គាមគ្គញាណទស្សនវិសុទ្ធិ-បដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធិញាណទស្សនវិសុទ្ធីតិ សរីរភូតា ភូមិ បញ្ច វិសុទ្ធិយោ សម្បាទេន្តេន ភាវេតព្វា លោកិយលោកុត្តរភេទា ភាវនាបញ្ញា, តាសំ សម្បាទនវិធានំ យស្មា “តត្ថ កតមោ ហោតិ ពាហុសា ហោតីតិអាទិកំ ភូមិវិភង្គំ កាតុកាមេន អាទិកម្មិកេន យោគិនា”តិអាទិនា “ខន្ធាតិ រូបក្ខន្ធោ វេទនាក្ខន្ធោ សញ្ញាក្ខន្ធោ សង្ខារក្ខន្ធោ វិញ្ញាណក្ខន្ធោ”តិអាទិនា ច វិសុទ្ធិមគ្គេ វុត្តំ

ចិសុទ្ធិមគ្គេ (ចិសុទ្ធិ ២.៣១០ អាទយោ) សញ្ញាការតោ ចិត្ថារតោ ចុត្តំ, តស្មា តត្ថ ចុត្តនយេនេច ចេទិតព្ពំ។ កោចលំព្យាតត្ថ សាចកពោធិសត្តស្ស ចសេន បញ្ញា អាគតា, ឦឆ មហាពោធិសត្តស្ស ចសេន ករុណូបាយកោសល្លបរិគ្គហិតំ កត្វា ចត្តព្ពា, ពាលាទស្សនចិសុទ្ធិ អបរេបត្វា បដិបទាពាលាទស្សនចិសុទ្ធិយំ ឋេច ចិបស្សនា ធេបតព្ពាតិ អយមេច ចិសេសោ។ ខ្ចមេត្ត បញ្ញាបារមិយា បដិបត្តិក្កមោ ចេទិតព្ពោ។

តថា យស្មា សម្មាសម្ពោធិយា កតាភិនីហារេន មហាសត្តេន បារមីបរិបូរណត្ថំ សព្ពកាលំ យុត្តប្បយុត្តេន ភចិតព្ពំ អាតាទ្ធបរិក្កមេន, តស្មា កាលេន កាលំ "កោ នុ ខោ អជ្ជ មយា បុញ្ញសម្ភារោ ញាណសម្ភារោ ចា ឧបចិតោ, កិំ ចា មយា បរហិតំ កត"ន្តិ ទិចសេ ទិចសេ បច្ចវេក្ខន្តេន សត្តហិតត្ថំ ឧស្សាហោ ករណីយោ។ សព្ពេសម្បិ សត្តានំ ឧបការាយ អត្តនោ បរិគ្គហភូតំ ចត្ថុ កាយំ ជីចិតំ ច និរបេក្ខចិត្តេន ឧស្សជ្ជិតព្ពំ។ យំ កិញ្ចិ កម្មំ ករោតិ កាយេន ចាចាយ ចា, តំ សព្ពំ សម្ពោធិយំ និន្នចិត្តេនេច កាតព្ពំ, ពោធិយា បរិណាមេតព្ពំ។ ឧឡារេហិ ឦត្តរេហិ ច កាមេហិ ចិនិចត្តចិត្តេនេច ភចិតព្ពំ។ សព្ពាសុបិ ឦតិកត្តព្ពតាសុ ឧបាយកោសល្លំ បច្ចុបដ្ឋាបេត្វាច បដិបជ្ជិតព្ពំ។

តស្មិំ តស្មិំ សត្តហិតេ អារទ្ធវីរិយេន ភចិតព្ពំ ឦដ្ឋានិដ្ឋាទិសព្ពសហេន អចិសំចាទិនា។ សព្ពេបិ សត្តា អនោធិសោ មេត្តាយ ករុណាយ ច ផរិតព្ពា។ យា កាចិ សត្តានំ ទុក្ខប្បត្តិ, សព្ពា សា អត្តនិ បាដិកង្ខិតព្ពា។ សព្ពេសញ្ច សត្តានំ បុញ្ញំ អព្ភនុមោទិតព្ពំ។ ពុទ្ធានំ មហន្តតា មហានុភាចតា អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខិតព្ពា។ យញ្ច កិញ្ចិ កម្មំ ករោតិ កាយេន ចាចាយ ចា, តំ សព្ពំ ពោធិនិន្នចិត្តបុព្ពង្គមំ កាតព្ពំ។ ឦមិនា ហិ ឧបាយេន ទានាទីសុ យុត្តប្បយុត្តស្ស ថាមចតោ ទឡ្ហបរក្កមស្ស មហាសត្តស្ស ពោធិសត្តស្ស អបរិមេយ្យោ បុញ្ញសម្ភារោ ញាណសម្ភារោ ច ទិចសេ ទិចសេ ឧបចីយតិ។

អបិ ច សត្តានំ បរិភោគត្ថំ បរិបាលនត្ថញ្ច អត្តនោ សរីរំ ជីចិតញ្ច បរិច្ចជិត្វា ចុប្បិបាសាសីតុណ្ហចាតាតបាទិទុក្ខបតិការោ បរិយេសិតព្ពោ ឧបនេតព្ពោ ច។ យញ្ច យថាចុត្តទុក្ខបតិការជំ សុខំ អត្តនា បដិលភតិ, តថា រមណីយេសុ អារាមុយ្យានបាសាទតឡាកាទីសុ អរញ្ញាយតនេសុ ច កាយចិត្តសន្តាបាភាវេន អភិនិព្ពុតត្តា អត្តនា សុខំ បដិលភតិ, យញ្ច សុណាតិ ពុទ្ធានុពុទ្ធបច្ចេកពុទ្ធា មហាពោធិសត្តា ច នេក្ខម្មបដិបត្តិយំ ឋិតា ទិដ្ឋធម្មសុខចិហារភូតំ ឈានសមាបត្តិសុខំ អនុភចន្តីតិ, តំ សព្ពំ សព្ពសត្តេសុ អនោធិសោ ឧបសំហរតីតិ។ អយំ តាច នយោ អសមាហិតភូមិយំ បតិដ្ឋិតស្ស។

សមាហិតភូមិយំ បន បតិដ្ឋិតោ អត្តនា យថានុភូតំ ចិសេសាធិគមនិព្ពត្តំ បីតិំ បស្សទ្ធិំ សុខំ សមាធិំ យថាភូតញាណញ្ច សត្តេសុ អធិមុច្ចន្តោ ឧបសំហរតិ បរិណាមេតិ។ តថា មហតិ សំសារទុក្ខេ តស្ស ច និមិត្តភូតេ កិលេសាភិសង្ខារទុក្ខេ និមុគ្គំ សត្តនិកាយំ ទិស្វា តត្រាបិ ឆេទនភេទនផាលនបិំសនគ្គិសន្តាបាទិជនិតា ទុក្ខា តិព្ពា ខរា កដុកា ចេទនា និរន្តរំ ចិរកាលំ ចេទិយន្តេ នារកេ, អញ្ញមញ្ញំ កុជ្ឈនសន្តាសនចិពាធនហិំសនបរាធីនតាទីហិ មហាទុក្ខំ អនុភចន្តេ តិរច្ឆានគតេ, ជោតិមាលាកុលសរីរេ ចុប្បិបាសាចាតាតបាទីហិ ធយ្ហមានេ ច ចិសុស្សមានេ ច ចន្តខេឡាទិអាហារេ ឧទ្ធពាហុំ ចិរចន្តេ និជ្ឈាមតណ្ហិកាទិកេ មហាទុក្ខំ ចេទិយមានេ ប្រេតេ ច,

បរិយេដ្ឋិមូលកំ យហត្តិ អតយញ្ញសតំ បិបុលាតេត្ត ហត្ថច្ឆេទាទិការណាសេយាវេកត ក្ខញ្ញាល្ហាក្ខន្ធិកដលិក្ខាទិការេចត

ព្យុប្បិបិសាទិអាពាធេយាវេកត ពលចរេត្តហិ អភិភចតិឃតោ បរេសំ ចហតោ បរាជិតោ ច, ភារេក ឋេបេត តិរច្ឆានគតេ ច, អតិសយេត្ត អបិយព្យាក្ខតិត្តិសេសំ ព្យាក្ខយត្ថុចេត្ត យត្ថុស្ស ច, តថា ចិសយចិសបរិកោកចិត្តិត្តចិត្តតាយ រាកាទិបរិព្យអារេហត ឆយ្យារេត

ចាតចេករបដ្ឋិតខាលិសមិន្ទុស្លួកដ្ឋ សត្តិបិគេត អក្កិល្លេន្ត ចិយ អត្ថបសត្តបរិព្យអាហចុត្តិកេ អត្ថបសត្តិហតបរាជិតេ កាយាចចរេចរេច

ច, យហតា ចាឃារេយត ចិត្តរយាកាសំ ចិកាហិតសក្យុត្តា ចិយ ពលចតា ក្តុរេ បិលិភា លិត្តសរា ចិយ ច, សតិបិ ចិរប្បចត្តិយំ

អតិច្ចត្តិកតាយ បិតបរិយោសាភា អតតិក្កត្តខាតិខរាយរណា ឲចាតិ រូបិរូបិចចររេចរេច ច បស្សេត្តត យហត្តិ សំចេកំ បច្ចុបដ្ឋេបត្វា

យេត្តាយ ករុណាយ ច អតោឆិយោ សត្តា ឋរិតត្តា ឲចំ ការេយត ចាចាយ យតសា ច ពោធិសម្ភារេ តិរត្តរំ ដ្ឋបចិតេត្តត យថា

បិរយិយោ បិរិប្បូរិំ កច្ឆតិ, ឲចំ សក្កច្ចការិតា សាតច្ចការិតា អតោលីតចុត្តិតា ដ្ឋស្សារេហា បចេត្តតេត្ថា, ចិរិយបិរយី បរិប្បូរេតត្ថា។

អបិ ច អចិរត្តឃ្យាបរិយេឃ្យចិបុលេព្យអារចិយលតិរូបយតិរូបក្កិលេសក្យលតិចឃតិឆាតក្ខតស្ស ពុទ្ធភាវស្ស ដ្ឋស្សក្កិត្វា សយ្យំសតយោក្កំ

ចិរិយំ តាយ អចិរត្តឃ្យាត្ថកាចរេយច, យំ ត បច្ចុរខតា សោតុប្បិ សក្កុណត្តិ, បគេវ បដិបជ្ជិតុំ។ តថា ហិ តិចិធា អភិនីហារចិត្តុប្បត្តិ,

ចតស្សោ ពុទ្ធភូមិយោ, ចត្តារិ សង្គហវត្ថូនិ, ករុណាការសតា, ពុទ្ធធម្មេសុ សច្ឆិការលោត ចិសេសបច្ចយោ តិប្បាតពត្តិ, សព្វធម្មេសុ

តិរុបលេបេ, សព្វសត្តេសុ បិយបុត្តសញ្ញា, សំសារទុក្ខេហិ អបរិខេទោ, សព្វទេយ្យធម្មបរិច្ចាគោ, តេន ច តិរតិមានតា,

អធិសីលាទិអធិដ្ឋានំ, តត្ថ ច អចញ្ចលតា, កុសលកិរិយាសុ បីតិបិរេយាជ្ជំ, ចិវេកតិត្តចិត្តតា, ឈានានុយោគោ, អតវជ្ជធម្មេតុ អតិត្តិ,

យថាសុតស្ស ធម្មស្ស បរេសំ ហិតជ្ឈាសយេត ទេសតា, សត្តានំ ញាណេ តិវេសតា, អារម្ភទឡ្ហតា, ធីរវីរភាវោ,

បរាបវាទបរាបការេសុ ចិការាភាវោ, សច្ចាធិដ្ឋានំ, សមាបត្តីសុ វសីភាវោ, អភិញ្ញាសុ ពលប្បត្តិ, លក្ខណត្តយាវពោធោ,

សតិបដ្ឋានាទីសុ យោគកម្មាភិយោគេន លោកុត្តរមគ្គសម្ភារសម្ភរណំ, តវលោកុត្តរាវក្កន្តីតិ ឲចមាទិកា សព្វាបិ ពោធិសម្ភារបដិបត្តិ

ចិរិយាត្ថការេចតេច សមិជ្ឈតីតិ អភិនីហារតោ យាវ មហាពោធិ អតោស្សជ្ជេត្តត សក្កច្ចំ តិរត្តរំ ចិរិយំ យថា ដ្ឋបរូបរិ ចិសេសាចហំ

ហោតិ, ឲចំ សម្បាទេតព្វំ។ សម្បជ្ជមាតេ ច យថាធុត្តេ ចិរិយេ ពត្តិសច្ចាធិដ្ឋានាទយោ ច ទានសីលាទយោ ច សព្វេបិ ពោធិសម្ភារា

តទធីតចុត្តិតាយ សម្បន្នា ឲច ហោត្តីតិ ពត្តិអាទីសុបិ ឃ្លួមិនាច តយេត បដិបត្តិ ចេទិតព្វា។

ឥតិ សព្វាសំ សុឲ្យុបការបរិច្ចាគេត ពាហុធា អត្តុគ្គហការណំ ទានេតត បដិបត្តិ, សីលេត តេសំ

ជីចិតសាបតេយ្យទាររក្ខាអភេទបិយហិតចចតាចិហិំសាទិការណាតិ, តេក្ខម្មេត តេសំ អាមិសបដិគ្គហណធម្មទានាទិតា អតេកចិធា

ហិតចរិយា, បញ្ញាយ តេសំ ហិតករណូបាយកោសល្លំ, ចិរិយេត តត្ថ ដ្ឋស្សាហារម្ភអសំហីរាតិ, ខត្តិយា តទបរាធសហតំ, សច្ចេត តេសំ

អចញ្ចតតត្ថុបការកិរិយាសមាទាតាចិសំចាទតាទិ, អធិដ្ឋាតេត តទុបការករណេ អតត្ថសម្បាតេបិ អចលតំ, មេត្តាយ តេសំ

ហិតសុខាត្ថចិត្តតំ, ឧបេក្ខាយ តេសំ ឧបការាបការេសុ ចិការាភាបត្តីតិ ឲចំ អបរិមាណេ សត្តេ អារព្ភ អត្ថកម្បិតសព្វសត្តស្ស

មហាពោធិសត្តស្ស បុថុជ្ជតេហិ អសាធារណោ អបរិមេយ្យោ បុញ្ញញាណសម្ភារូបចយោ ឲត្ថ បដិបត្តីតិ ចេទិតព្វំ។ យោ ចេតាសំ

បច្ចយោ ចុត្តោ, តស្ស ច សក្កច្ចំ សម្បាទតំ។

កោ ចិការកោតិ? ឥរ បិរយិយោ, ឥរ ក្ខបបិរយិយោ, ឥរ បរយត្តបិរយិយោតិ ឯយត្តិឯបិរយិយោ៑ ឥត្ត កតាគិតីហារស្ស តៅនិរឯត្តស្ស បរហិតពករលាកិតិត្តារឯឃបយោកស្ស កណ្ឌាឃូចោកិណ្ណា ឯក្កឆូ្យា បិរយិយោ ឲច, ពេហិ អចោកិណ្ណា ឯក្កឆូ្យា ក្ខបបិរយិយោ, អកណ្ឌាឯក្កា បរយត្តបិរយិយោតិ កេចិ៑ ឯយុភាកយភការលេស្ន ចា បូរិឃយាតា បិរយិយោ, តៅនិរឯត្តក្ខយិឃំ ឯណ្ណា ក្ខបបិរយិយោ, ញុទ្ធក្ខយិឃំ ឯត្តាការបរិបុណ្ណា បរយត្តបិរយិយោ៑ តៅនិរឯត្តក្ខយិឃំ ចា បរហិតពករលេតា បិរយិយោ, អត្តហិតពករលេតា ក្ខបបិរយិយោ, ញុទ្ធក្ខយិឃំ ពាលចេឯារឌ្ឍឯយងិកយេត ក្ខគឃហិតបរិបូរលេតា បរយត្តបិរយិយោ៑

ឲចំ អាឌិយឌ្ឍបរិយោឯារតស្ន បលិឆាតារឃ្ឃបរិតិដ្ឋារតស្ន ពោឃំ ចិការកោតិ អបរេ៑ ឥោឃ្ឃបឯយករុលាបកតិកាតំ កចស្នលចិយុត្តិស្នលបរយស្នលឃុត្តាតំ ឯុឌ្ឍាបចឃកេឥតា ពត្តិការកោតិ អឌ្ឍោ៑ លត្ថារលិយាគាបឃ្សាយាតំ ចលិកុត្តរឆយូ្យាឌិបតឹតំ ឃឹលឯយាឌិបត្តាការុកាតំ តារិពពរិពតារឃិញុតំ អតុញុទ្ធបច្ចេកញុទ្ធឯយូ្យាឯដ្ឋទ្ធាតំ បិរយឹ, ក្ខបបិរយឹ, បរយត្តបិរយឹតិ តៅនិរឯត្តស្សុឃុត្តិតោ ឃចាទុត្តចិការកោតិ កេចិ៑ ចិត្តបលិឌិតោ ឃាច ចឌឹបលិឌិ, តាច បចត្តា ឯឃ្មុរា បិរយិយោ, ចឌឹបលិឌិតោ ឃាច កាឃបលិឌិ, តាច បចត្តា ក្ខបបិរយិយោ, កាឃបលិឌិតោ បក្សតិ បរយត្តបិរយិយោតិ អបរេ៑ អឌ្ឍោ បត "បរបុឌ្ឍាតុយោគតចរេត បចត្តា ឯឃ្មុរា បិរយិយោ, បរេឃំ ការាបតចរេត បចត្តា ក្ខបបិរយិយោ, ឯឃំករលចរេត បចត្តា បរយត្តបិរយិយោ"តិ ចគត្តិ៑

ពឆា កចស្នលាចហោ ឯុឌ្ឍាកាលាឯឃ្មុរោ បិរយឹ, អត្តតោ តិឌ្ឍាគស្នលាចហោ ក្ខបបិរយឹ, បរេឃំ ពគុគឃស្នលាចហោ បរយត្តបិរយឹតិ ឲកោ៑ ឯុត្តឌារឆតាឌិក្ខបករលបរិដ្ឋារកា បត ឌាតបិរយឹ, អក្ខបរិដ្ឋារកា ឌាឆ៌តាបបិរយឹ, អត្តតោ ឌឹចិពបរិដ្ឋារកា ឌាតបរយត្តបិរយឹតិ៑ ពឆា ឯុត្តឌារាឌិកស្ស តិចិឆស្សាបិ ហេតុ អចឹតិក្កយតចរេត តិស្សា ឃឹលបិរយិយោ, ពោស្ន ឲច តិចិឆេស្ន ចត្តុ្ឌស្ន អាលេឃំ ក្ខបឌ្ឍិតិត្វា តិក្កយតចរេត តិស្សា ពេក្កយូបិរយិយោ, ក្ខបករលក្ខឌឹចិពពណ្ឌាឃមុហតិត្វា ឯត្តាតំ ហិតាហិតចិតិច្ឆឃករលចរេត តិស្សា បឌ្ឍាបិរយិយោ៑ ឃចាទុត្តគេគាតំ បរិដ្ឋាកាឌឹតំ ចាឃយតចរេត តិស្សា ចឹរិឃបិរយិយោ, ក្ខបករលក្ខឌឹចិពត្តរាឃករាតំ លយតចរេត តិស្សា លត្តិបិរយិយោ, ក្ខបករលក្ខឌឹចិពហេតុ ឯច្ចបរិដ្ឋាកចរេត តិស្សា ឯច្ចបិរយិយោ, ឌាតាឌិបិរយិយោ អកុប្បាឌិដ្ឋាគចរេតេច ឯយិឌ្ឍត្តីតិ, ក្ខបករលាឌិចិតារេបិ អចលាឌិដ្ឋាគចរេត តិស្សា អឌិដ្ឋាគបិរយិយោ, ក្ខបករលាឌិក្ខបឈាតកោស្នបិ ឯត្តស្ន យេត្តាឃ អចិឌហតចរេត តិស្សា យេត្តាបិរយិយោ, ឃចាទុត្តចត្ថុត្តឃស្ស ក្ខបការាបកាស្ន ឯត្តឯក្កាស្ន យដ្ឋត្តាបឌិលិកចរេត តិស្សា ក្ខបេក្ខាបិរយិយោតិ ឲចយាឌិតា ឲតាឃំ ចិការកា ចេឌិតព្វាតិ៑

កោ ឯក្ខហោតិ? ឲត្ត បត ឃចា ឲតា ចិកាកេតា តិឃចិឆាបិ ឌាតបិរយិអាឌិកាចេតា ឥរចិឆា, ឲចំ ឌាតឃឹលលត្តិចិរិឃឈាតបឌ្ឍាឯការេចត លត្តិឆា៑ ឲតាស្ន ហិ ពេក្កយូបិរឹ ឃឹលបិរយិយា ឯក្ខហិតា, តស្សា បឌ្ឍឌ្ឍាការេច, តឹចរលចិចេកការេច បត ឈាតបិរយិយា ក្សឯលឆយុការេច លហិបិ ឯក្ខហិតា៑ ឯច្ចបិរឹ ឃឹលបិរយិយា ឲកេឌោយា ឲច ចឌឹចិរតិឯច្ចបេក្ខ, ពោលាឯច្ចបេក្ខ បត បឌ្ឍាបិរយិយា ឯក្ខហិតា៑ យេត្តាបិរយិ ឈាតបិរយិយា ឲច៑ ក្ខបេក្ខាបិរឹ ឈាតបឌ្ឍាបិរឹហិ៑ អឌិដ្ឋាគបិរឹ ឯត្តាហិបិ ឯក្ខហិតាតិ៑

ឯតេសញ្ច ទានាទីនំ ឆន្នំ គុណានំ អញ្ញមញ្ញសម្ពន្ធានំ បញ្ចទសយុគលាទីនិ បញ្ចទសយុគលាទិសាធកានិ ហោន្តិ។ សេយ្យថិទំ –
ទានសីលយុគលេន បរហិតាហិតានំ ករណាករណយុគលសិទ្ធិ, ទានខន្តិយុគលេន អលោភាទោសយុគលសិទ្ធិ, ទានវីរិយយុគលេន
ចាគសុតយុគលសិទ្ធិ, ទានឈានយុគលេន កាមទោសប្បហានយុគលសិទ្ធិ។ ទានបញ្ញាយុគលេន អរិយយានធុរយុគលសិទ្ធិ,
សីលខន្តិទ្វយេន បយោគាសយសុទ្ធិទ្វយសិទ្ធិ, សីលវីរិយទ្វយេន ភាវនាទ្វយសិទ្ធិ, សីលឈានទ្វយេន ទុស្សីល្យបរិយុដ្ឋានប្បហានទ្វយសិទ្ធិ,
សីលបញ្ញាទ្វយេន ទានទ្វយសិទ្ធិ, ខន្តិវីរិយយុគលេន ខមាតេជទ្វយសិទ្ធិ, ខន្តិឈានយុគលេន វិរោធានុរោធប្បហានយុគលសិទ្ធិ,
ខន្តិបញ្ញាយុគលេន សុញ្ញតាខន្តិបដិវេធទុកសិទ្ធិ, វីរិយឈានទុកេន បគ្គហាវិក្ខេបទុកសិទ្ធិ, វីរិយបញ្ញាទុកេន សរណទុកសិទ្ធិ,
ឈានបញ្ញាទុកេន យានទុកសិទ្ធិ , ទានសីលខន្តិត្តិកេន លោភទោសមោហប្បហានត្តិកសិទ្ធិ, ទានសីលវីរិយត្តិកេន
ភោគជីវិតកាយសារាទានត្តិកសិទ្ធិ, ទានសីលឈានត្តិកេន បុញ្ញកិរិយវត្ថុត្តិកសិទ្ធិ, ទានសីលបញ្ញាត្តិកេន
អាមិសាភយធម្មទានត្តិកសិទ្ធីតិ។ ឯវំ ឥតរេហិបិ តិកេហិ ចតុក្កាទីហិ ច យថាសម្ភវំ តិកានិ ច ចតុក្កាទីនិ ច យោជេតព្ពានិ។

ឯវំ ឆព្ពិធានម្បិ បន ឥមាសំ បារមីនំ ចតូហិ អធិដ្ឋានេហិ សង្គហោ វេទិតព្ពោ។ សព្ពបារមីនំ សមូហសង្គហតោ ហិ ចត្តារិ អធិដ្ឋានានិ,
សេយ្យថិទំ – សច្ចាធិដ្ឋានំ, ចាគាធិដ្ឋានំ, ឧបសមាធិដ្ឋានំ, បញ្ញាធិដ្ឋានន្តិ។ តត្ថ អធិតិដ្ឋតិ ឯតេន, ឯត្ថ វា អធិតិដ្ឋតិ, អធិដ្ឋានមត្តមេវ
វា តន្តិ អធិដ្ឋានំ, សច្ចញ្ច តំ អធិដ្ឋានញ្ច, សច្ចស្ស វា អធិដ្ឋានំ, សច្ចំ អធិដ្ឋានមេតស្សាតិ វា សច្ចាធិដ្ឋានំ។ ឯវំ សេសេសុបិ។ តត្ថ
អវិសេសតោ តាវ លោកុត្តរគុណេ កតាភិនីហារស្ស អនុកម្បិតសព្ពសត្តស្ស មហាសត្តស្ស បដិញ្ញានុរូបំ សព្ពបារមិបរិគ្គហតោ
សច្ចាធិដ្ឋានំ។ តាសំ បដិបក្ខបរិច្ចាគតោ ចាគាធិដ្ឋានំ ។ សព្ពបារមិតាគុណេហិ ឧបសមតោ ឧបសមាធិដ្ឋានំ។ តេហិ ឯវ
បរហិតោបាយកោសល្លតោ បញ្ញាធិដ្ឋានំ។

វិសេសតោ បន យាចកជនំ អភិសម្ភាសេត្វា ទស្សាមីតិ បដិជាននតោ បដិញ្ញំ អវិសំវាទេត្វា ទាននតោ ទានំ អវិសំវាទេត្វា
អនុមោទនតោ មច្ឆរិយាទិបដិបក្ខបរិច្ចាគតោ ទេយ្យប្បដិគ្គាហកទានទេយ្យក្ខយេសុ លោភទោសមោហភយវូបសមតោ
យថារហំ យថាកាលំ យថាវិធានញ្ច ទានតោ បញ្ញុត្តរតោ ច កុសលធម្មានំ ចតុរធិដ្ឋានបទដ្ឋានំ ទានំ។ តថា សំវរសមាទានស្ស
អវីតិក្កមនតោ ទុស្សីល្យបរិច្ចាគតោ ទុច្ចរិតវូបសមនតោ បញ្ញុត្តរតោ ច ចតុរធិដ្ឋានបទដ្ឋានំ សីលំ។ យថាបដិញ្ញំ ខមនតោ,
បរាបរាធវិកប្បបរិច្ចាគតោ, កោធបរិយុដ្ឋានវូបសមនតោ, បញ្ញុត្តរតោ, ច ចតុរធិដ្ឋានបទដ្ឋានា ខន្តិ។ បដិញ្ញានុរូបំ
បរហិតករណតោ, វិសាទបរិច្ចាគតោ, អកុសលវូបសមនតោ, បញ្ញុត្តរតោ ច ចតុរធិដ្ឋានបទដ្ឋានំ វីរិយំ។ បដិញ្ញានុរូបំ
លោកហិតានុចិន្តនតោ, នីវរណបរិច្ចាគតោ, ចិត្តវូបសមនតោ, បញ្ញុត្តរតោ ច ចតុរធិដ្ឋានបទដ្ឋានំ ឈានំ។ យថាបដិញ្ញំ
បរហិតុបាយកោសល្លតោ, អនុបាយកិរិយាបរិច្ចាគតោ, មោហជបរិឡាហវូបសមនតោ, សព្ពញ្ញុតាបដិលាភតោ ច
ចតុរធិដ្ឋានបទដ្ឋានា បញ្ញា។

តត្ថ ញេយ្យបដិញ្ញានុវិធានេហិ សច្ចាធិដ្ឋានំ។ វត្ថុកាមកិលេសកាមបរិច្ចាគេហិ ចាគាធិដ្ឋានំ។ ទោសទុក្ខវូបសមេហិ ឧបសមាធិដ្ឋានំ។

ᩋᨶᩩᨻᩮᩣᨵᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩉᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨲᩥᩅᩥᨵᩈᨧ᩠ᨧᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨴᩮᩣᩈᨲ᩠ᨲᨿᩅᩥᩁᩮᩣᨵᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨲᩥᩅᩥᨵᨧᩣᨣᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨴᩮᩣᩈᨲ᩠ᨲᨿᩅᩥᩁᩮᩣᨵᩥ ᨧᩣᨣᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨲᩥᩅᩥᨵᩪᨸᩈᨾᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨴᩮᩣᩈᨲ᩠ᨲᨿᩅᩥᩁᩮᩣᨵᩥ ᩏᨸᩈᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨲᩥᩅᩥᨵᨬᩣᨱᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨴᩮᩣᩈᨲ᩠ᨲᨿᩅᩥᩁᩮᩣᨵᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ. ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩣᨣᩪᨸᩈᨾᨸᨬ᩠ᨬᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᩋᩅᩥᩈᩴᩅᩣᨴᨶᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᨬ᩠ᨬᩣᨶᩩᩅᩥᨵᩣᨶᨲᩮᩣ ᨧ, ᨧᩣᨣᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᩪᨸᩈᨾᨸᨬ᩠ᨬᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨣᨲᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨣᨹᩃᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ, ᩏᨸᩈᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᨧᩣᨣᨸᨬ᩠ᨬᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᨸᩁᩥᩊᩣᩉᩪᨸᩈᨾᨶᨲᩮᩣ ᨠᩣᨾᩪᨸᩈᨾᨶᨲᩮᩣ ᨠᩣᨿᨸᩁᩥᩊᩣᩉᩪᨸᩈᨾᨶᨲᩮᩣ ᨧ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᨧᩣᨣᩪᨸᩈᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᨬᩣᨱᨸᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᨲᩮᩣ ᨬᩣᨱᩣᨶᩩᨸᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨸᩥ ᨸᩣᩁᨾᩥᨿᩮᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᩥᨲᩣ ᨧᩣᨣᨸᩁᩥᨿᩮᩣᨴᩣᨸᩥᨲᩣ ᩏᨸᩈᨾᩮᩣᨸᨻᩕᩪᩉᩥᨲᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣ. ᩈᨧ᩠ᨧᨬ᩠ᩉᩥ ᨲᩣᩈᩴ ᨩᨶᨠᩉᩮᨲᩩ, ᨧᩣᨣᩮᩣ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩣᩉᨠᩉᩮᨲᩩ, ᩏᨸᩈᨾᩮᩣ ᨸᩁᩥᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥᩉᩮᨲᩩ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨸᩣᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᩉᩮᨲᩩ. ᨲᨳᩣ ᩋᩣᨴᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᨸᨭᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩣ, ᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᨧᩣᨣᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨠᨲᨸᨱᩥᨵᩣᨶᩔ ᨸᩁᩉᩥᨲᩣᨿ ᩋᨲ᩠ᨲᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨣᨲᩮᩣ, ᩋᨶ᩠ᨲᩮ ᩏᨸᩈᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩪᨸᩈᨾᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ. ᩋᩣᨴᩥᨾᨩ᩠ᨫᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩮᩈᩩ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ ᩋᩈᨲᩥ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣᨸᨭᩥᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧ ᨽᩣᩅᨲᩮᩣ.

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᩉᩣᨸᩩᩁᩥᩈᩣ ᩈᨲᨲᨾᨲ᩠ᨲᩉᩥᨲᨸᩁᩉᩥᨲᨠᩁᩮᩉᩥ ᨣᩁᩩᨸᩥᨿᨽᩣᩅᨠᩁᩮᩉᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᨧᩣᨣᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩉᩥ ᨣᩥᩉᩥᨽᩪᨲᩣ ᩋᩣᨾᩥᩈᨴᩣᨶᩮᨶ ᨸᩁᩮ ᩋᨶᩩᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ. ᨲᨳᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩉᩥᨲᨸᩁᩉᩥᨲᨠᩁᩮᩉᩥ ᨣᩁᩩᨸᩥᨿᨽᩣᩅᨠᩁᩮᩉᩥ ᩏᨸᩈᨾᨸᨬ᩠ᨬᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩉᩥ ᨧ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᨽᩪᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩣᨶᩮᨶ ᨸᩁᩮ ᩋᨶᩩᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ.

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨶ᩠ᨲᩥᨾᨽᩅᩮ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨧᨲᩩᩁᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨸᩁᩥᨸᩪᩁᨱᩴ. ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᨧᨲᩩᩁᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩔ ᩉᩥ ᨧᩁᩥᨾᨠᨽᩅᩪᨸᨸᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ. ᨲᨲᩕ ᩉᩥ ᨣᨻ᩠ᨽᩮᩣᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩥᨮᩥᨲᩥᩋᨽᩥᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᨶᩮᩈᩩ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᩈᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᩣᨶᩮᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨸᩣᩁᩥᨸᩪᩁᩥᨿᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨲᩥᨩᩣᨲᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩣᨽᩥᨾᩩᨡᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨸᨴᩅᩦᨲᩥᩉᩣᩁᩮᨶ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᨴᩥᩈᩣ ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᨸᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᩥᨶᩣ ᩅᨧᩈᩣ – “ᩋᨣ᩠ᨣᩮᩣᩉᨾᩈ᩠ᨾᩥ ᩃᩮᩣᨠᩔ, ᨩᩮᨭ᩠ᨮᩮᩣᩉᨾᩈ᩠ᨾᩥ ᩃᩮᩣᨠᩔ, ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩮᩣᩉᨾᩈ᩠ᨾᩥ ᩃᩮᩣᨠᩔᩣ”ᨲᩥ (ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᪒.᪓᪑; ᨾ. ᨶᩥ. ᪓.᪒᪐᪗) ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᩈᩦᩉᨶᩣᨴᩴ ᨶᨴᩥ.

ᩏᨸᩈᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᨩᩥᨱ᩠ᨱᩣᨲᩩᩁᨾᨲᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᨴᩔᩣᩅᩥᨶᩮᩣ ᨧᨲᩩᨵᨾ᩠ᨾᨸᨴᩮᩈᨠᩮᩣᩅᩥᨴᩔ ᨿᩮᩣᨻ᩠ᨻᨶᩣᩁᩮᩣᨣ᩠ᨿᨩᩦᩅᩥᨲᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨾᨴᩣᨶᩴ ᩏᨸᩈᨾᩮᩣ, ᨧᩣᨣᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᨾᩉᨲᩮᩣ ᨬᩣᨲᩥᨸᩁᩥᩅᨭ᩠ᨭᩔ ᩉᨲ᩠ᨳᨣᨲᩔ ᨧ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᩁᨩ᩠ᨩᩔ ᩋᨶᨸᩮᨠ᩠ᨡᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨣᩮᩣᨲᩥ.

ᨴᩩᨲᩥᨿᩮ ᨮᩣᨶᩮ ᩋᨽᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨵᩥᨿᩴ ᨧᨲᩩᩁᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᩮ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᨿᨳᩣᨸᨭᩥᨬ᩠ᨬᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᩋᨽᩥᩈᨾᨿᩮᩣ, ᨲᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩴ. ᨧᩣᨣᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᩃᩮᩈᩪᨸᨠ᩠ᨠᩥᩃᩮᩈᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨣᩮᩣ, ᨲᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᨧᩣᨣᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩴ. ᩏᨸᩈᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᨸᩁᨾᩪᨸᩈᨾᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ, ᨲᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᩏᨸᩈᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩴ. ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᩋᨶᩣᩅᩁᨱᨬᩣᨱᨸᨭᩥᩃᩣᨽᩮᩣ, ᨲᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᨶ᩠ᨲᩥ. ᨲᩴ ᩋᩈᩥᨴ᩠ᨵᩴ, ᩋᨽᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨵᩥᨿᩣᨸᩥ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᨽᩣᩅᨲᩮᩣ.

ᨲᨲᩥᨿᩮ ᨮᩣᨶᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᨧᨠ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᩮ ᨧᨲᩩᩁᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩮ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩔ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩉᩥ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᨴᩮᩈᨶᩣᨿ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩴ, ᨧᩣᨣᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩔ ᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᨾᩉᩣᨿᩣᨣᨠᩁᨱᩮᨶ ᨧᩣᨣᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩴ, ᩏᨸᩈᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩔ ᩈᨿᩴ ᩏᨸᩈᨶ᩠ᨲᩔ ᨸᩁᩮᩈᩴ ᩏᨸᩈᨾᨶᩮᨶ ᩏᨸᩈᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩴ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩔ ᩅᩥᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩴ

អាសយាទិបរិជាននេន បញ្ញាធិដ្ឋានំ បរិបុណ្ណន្តិ។ តទបិ អសិទ្ធំ, អបរិយោសិតត្តា ពុទ្ធកិច្ចស្ស។

ចតុត្ថេ ឋានេ បរិនិព្ពានេន ចតុរធិដ្ឋានំ បរិបុណ្ណន្តិ អបរេ។ តត្ថ ហិ បរិនិព្ពុតត្តា បរមត្ថសច្ចសម្បត្តិយា សច្ចាធិដ្ឋានំ បរិបុណ្ណំ សព្ពូបធិបដិនិស្សគ្គេន ចាគាធិដ្ឋានំ បរិបុណ្ណំ សព្ពសង្ខារូបសមេន ឧបសមាធិដ្ឋានំ បរិបុណ្ណំ បញ្ញាបយោជនបរិនិដ្ឋានេន បញ្ញាធិដ្ឋានំ បរិបុណ្ណន្តិ។ តត្ថ មហាបុរិសស្ស វិសេសេន មេត្តាខេត្តេ អភិជាតិយំ សច្ចាធិដ្ឋានសមុទាគមស្ស សច្ចាធិដ្ឋានបរិបូរណកិច្ចត្តំ, វិសេសេន ករុណាខេត្តេ អភិសម្ពោធិយំ បញ្ញាធិដ្ឋានសមុទាគមស្ស បញ្ញាធិដ្ឋានបរិបូរណកិច្ចត្តំ, វិសេសេន មុទិតាខេត្តេ ធម្មចក្កប្បវត្តនេ ចាគាធិដ្ឋានសមុទាគមស្ស ចាគាធិដ្ឋានបរិបូរណកិច្ចត្តំ, វិសេសេន ឧបេក្ខាខេត្តេ បរិនិព្ពានេ ឧបសមាធិដ្ឋានសមុទាគមស្ស ឧបសមាធិដ្ឋានបរិបូរណកិច្ចត្តន្តិ ទដ្ឋព្វំ។

តត្ថ សច្ចាធិដ្ឋានសមុទាគមស្ស សំវាសេន សីលំ វេទិតព្វំ។ ចាគាធិដ្ឋានសមុទាគមស្ស សំវោហារេន សោចេយ្យំ វេទិតព្វំ។ ឧបសមាធិដ្ឋានសមុទាគមស្ស អាបទាសុ ថាមោ វេទិតព្វោ។ បញ្ញាធិដ្ឋានសមុទាគមស្ស សាកច្ឆាយ បញ្ញា វេទិតព្វា។ ឯវំ សីលាជីវចិត្តាធិដ្ឋានទិដ្ឋិវិសុទ្ធិយោ វេទិតព្វា។ តថា សច្ចាធិដ្ឋានសមុទាគមេន ទោសាគតិំ ន គច្ឆតិ អវិសំវាទនតោ។ ចាគាធិដ្ឋានសមុទាគមេន លោភាគតិំ ន គច្ឆតិ អនភិសង្គតោ។ ឧបសមាធិដ្ឋានសមុទាគមេន ភយាគតិំ ន គច្ឆតិ អនបរាធតោ។ បញ្ញាធិដ្ឋានសមុទាគមេន មោហាគតិំ ន គច្ឆតិ យថាភូតាវពោធតោ។

តថា បឋមេន អទុដ្ឋោ អធិវាសេតិ, ទុតិយេន អលុទ្ធោ បដិសេវតិ, តតិយេន អភីតោ បរិវជ្ជេតិ, ចតុត្ថេន អសម្មូឡ្ហោ វិនោទេតិ។ បឋមេន នេក្ខម្មសុខុប្បត្តិ, ឥតរេហិ បវិវេកូបសមសម្ពោធិសុខុប្បត្តិយោ ហោន្តីតិ ទដ្ឋព្វា។ តថា វិវេកជបីតិសុខសមាធិជបីតិសុខអបីតិជកាយសុខសតិបារិសុទ្ធិជ- ឧបេក្ខាសុខុប្បត្តិយោ ឯតេហិ ចតូហិ យថាក្កមំ ហោន្តិ។ ឯវមនេកគុណានុពន្ធេហិ ចតូហិ អធិដ្ឋានេហិ សព្ពបារមិសមូហសង្គហោ វេទិតព្វោ។ យថា ច ចតូហិ អធិដ្ឋានេហិ សព្ពបារមិសង្គហោ, ឯវំ ករុណាបញ្ញាហិបីតិ ទដ្ឋព្វំ។ សព្ពោបិ ហិ ពោធិសម្ភារោ ករុណាបញ្ញាហិ សង្គហិតោ។ ករុណាបញ្ញាបរិគ្គហិតា ហិ ទានាទិគុណា មហាពោធិសម្ភារា ភវន្តិ ពុទ្ធត្តសិទ្ធិបរិយោសានាតិ។ ឯវមេតាសំ សង្គហោ វេទិតព្វោ។

កោ សម្បាទនូបាយោតិ? សកលស្សាបិ បុញ្ញាទិសម្ភារស្ស សម្មាសម្ពោធិំ ឧទ្ទិស្ស អនវសេសសម្ភរណំ អវេកល្លការិតាយោគេន, តត្ថ ច សក្កច្ចការិតា អាទរពហុមានយោគេន, សាតច្ចការិតា និរន្តរយោគេន, ចិរកាលាធិយោគោ ច អន្តរា អវោសានាបជ្ជនេនាតិ។ តំ បនស្ស កាលបរិយាទានំ បរតោ អាវិ ភវិស្សតិ។ ឥតិ ចតុរង្គយោគោ ឯតាសំ បារមីនំ សម្បាទនូបាយោ។ តថា យថាវុត្តេន វិធិនា បដិបជ្ជន្តេន សម្មាសម្ពោធាយ ពុទ្ធានំ បុរេតរមេវ អត្តា និយ្យាតេតព្វោ – “ឥមាហំ អត្តភាវំ ពុទ្ធានំ និយ្យាតេមី”តិ។ តំតំបរិគ្គហវត្ថុញ្ច បដិលាភតោ បុរេតរមេវ ទានមុខេ និស្សជ្ជិតព្វំ “យំ កិញ្ចិ មយ្ហំ ឧប្បជ្ជនកំ ជីវិតបរិក្ខារជាតំ, សព្ពំ តំ សតិ យាចកេ ទស្សាមិ, តេសំ បន ទិន្នាវសេសំ ឯវ មយា បរិភុញ្ជិតព្វ”ន្តិ។

ខុចំ ហិស្ស សមុខេច បរិច្ឆាកាយ ពខេត ចិត្តាភិសង្ខារេ ឃំ ក្ខប្បជ្ជតិ បរិក្ខហចត្តុ អចិញ្ញាណាក់ សចិញ្ញាណាក់ ចា, តត្តុ ខេយ ខ្ពេយ បុខ្ពេ ឌាខេត អពតបរិចខេឃា, បរិក្ខហចត្តុស្ស បរិត្តការេចា, ក្ខញ្ញអារេយត្រុញ្ញាតា, បរិក្ខលយចិត្តាតិ ចត្តារោ ឌាតចិតិខាត្ត, ខេតស្ នឌា យហារេខាឆិសត្តស្ស សំចិជ្ជយារេតស្ ខេឃ្យឆេមុស្ បច្ចប្បជ្ជិខេត ច ឃាចពជេខេត ឌាខេត ចិត្តំ ត បណ្ណត្តិ ត ពយតិ៍ ខេតត តិដ្ឋេយត្តុ ពត្តត្ថា “អត្ថាហំ ឌាខេត បុខ្ពេ អពតបរិចខេឃា, ខេតត ខេយ ខុតរហិ ឌាត្យពយ្យតា ចិខេត្ត ត សណ្ឋាតិ”តិ៍ ខេសា ខុចំ ខេយ ខ្ពេតា បរិ ឌាតាភិរេតំ ចិត្តំ កចិស្សតិ, ហត្ថាហំ ខ្ពេតា បដ្ឋាយ ឌាតំ ឆស្សាមិ, តត្រ យឃា បដិពេច្ឆេច បរិក្ខហចត្តុ ឃាចពាតំ បរិច្ឆត្តតិ ឌាតំ ខេឆតិ យុត្តចារេកា បឃតបំលឹ ខេចាសក្កខេតា ឃាចខេឃារេកា ឌាតសំចិកាពខេតា៉ ខុចំ យហារេត្តស្ស បជេមា ឌាតចិតិខាខេត្ថ ហខេតា ខេហាតិ ចិហខេតា សមុដ្ឋិខេត្តា៉

តចា យហារេខេត្តា ខេឃ្យឆេមុស្ស បរិត្តការេច សតិ ខេចពខេល្ល ច ខ្ពតិ បដិសត្ថិក្កតិ – “អហំ ខេលា បុខ្ពេ អឌាតសីលតាយ ខុតរហិ ខុចំ បច្ចឃចិពខេលិ ខារេតា , តស្មា ខ្ពឌាតិ យឃា បរិខេត្តត ចា ហឹខេតត ចា ឃចាលខេត្ថត ខេឃ្យឆេមុត អត្តាតំ បឹញ្ញខុត្តាបិ ឌាតខេយច ឌាតត្ថំ, ខេឃតាហំ អាឃតិម្បិ ឌាតបារេមិ យត្តុកំ បារេបស្សាមិ”តិ៍ ខេសា ខ្ពតរឹតខេរត ចំ ឌាតំ ខេឆតិ យុត្តចារេកា បឃតបំលឹ ខេចាសក្កខេតា ឃាចខេឃារេកា ឌាតសំចិកាពខេតា៉ ខុចំ យហារេត្តស្ស ទុតិខេឃា ឌាតចិតិខាខេត្ថ ហខេតា ខេហាតិ ចិហខេតា សមុដ្ឋិខេត្តា៉

តចា យហារេខេត្តា ខេឃ្យឆេមុស្ស ក្ខញ្ញអារេយត្រុញ្ញាតាយ អឌាត្យពយ្យតាចិខេត្ត ក្ខប្បជ្ជយារេត ខ្ពតិ បដិសត្ថិក្កតិ – “តត្រ តឃា សប្បុរិស ក្ខញ្ញអារេតមា សត្ថេសដ្ឋា សមុាសខ្ពេឆិ អភិបត្តិតា, តស្មា តឆត្តំ តឃា ក្ខញ្ញអារេយត្រុខ្ពេ ខុច ខេឃ្យឆេមុ ឌាតំ យុត្តរូប”ត្តិ៍ ខេសា ក្ខញ្ញអារេំ យត្រុញ្ញាញ្ញ ខេឆតិ យុត្តចារេកា បឃតបំលឹ ខេចាស្សក្កខេតា ឃាចខេឃារេកា ឌាតសំចិកាពខេតា៉ ខុចំ យហាបុរិសស្ស តតិខេឃា ឌាតចិតិខាខេត្ថ ហខេតា ខេហាតិ ចិហខេតា សមុដ្ឋិខេត្តា៉

តចា យហារេខេត្តា ឌាតំ ខេឆខេត្តា ឃឌា ខេឃ្យឆេមុស្ស បរិក្ខលឃំ បស្សតិ, ខេសា ខ្ពតិ បដិសត្ថិក្កតិ – “អឃំ ខេលា ខេភាពាតំ សភារេចា, ឃឆិតំ ពឃឆេមុតា ចឃឆេមុតា ច៉ អបិ ច ខេយ បុខ្ពេ តាឆិសស្ស ឌាតស្ស អពតត្តា ខុចំ ខេភាពាតំ បរិក្ខលខេឃា ឆិស្សតិ, ហត្ថាហំ ឃចាលខេត្ថត ខេឃ្យឆេមុត បរិខេត្តត ចា ចិបុខេលត ចា ឌាតខេយច ឌខេឃ្យំ, ខេឃតាហំ អាឃតិ ឌាតបារេមិយា យត្តុកំ បិបុលិស្សាមិ”តិ៍ ខេសា ឃចាលខេត្ថត ឌាតំ ខេឆតិ យុត្តចារេកា បឃតបំលឹ ខេចាសក្កខេតា ឃាចខេឃារេកា ឌាតសំចិកាពខេតា៉ ខុចំ យហារេត្តស្ស ចតុខេត្ថា ឌាតចិតិខាខេត្ថ ហខេតា ខេហាតិ ចិហខេតា សមុដ្ឋិខេត្តា៉ ខុចំ ខេយ ខេយ ឌាតបារេមិយា ចិតិខាត្ថក្ខតា អតត្តា, ខេតសំ ខេតសំ ឃចារេហំ បច្ចខេចក្ខិត្វា បដិចិខេតាឆតំ ក្ខបិខេឃា៉ ឃចា ច ឌាតបារេមិយា, ខុចំ សីលបារេមិអាឆីស្បិ ឌដ្ឋត្តា៉

អបិ ច ឃំ យហារេត្តស្ស ពុទ្ធាតំ អត្តសត្ថិឃ្យាតតំ, ចំ សមុខេច សត្ថបារេមីតំ សព្យាឌត្វបិខេឃា៉ ពុទ្ធាតញ្ញាអត្តាតំ តិឃ្យារេតត្វា ជិខេតា យហាបុរិខេសា តត្តុ តត្តុ ខេខាឆិសម្ភារបារិបូរិយា ឈខេដខេត្តា ចាឃយខេត្តា សរីរស្ស ស្ខុបពខេលាតញ្ញ ក្ខបខេច្ឆឆពាស្ ទុស្សហេស្បិ ពិខេច្ឆស្ ទុរភិសម្ភខេចស្បិ សត្តសង្ខារសមុបតឹខេតស្ អតខេត្តស្ ពិខេត្តស្ បិលាហខេរស្ “អឃំ យឃា អត្តការេចា ពុទ្ធាតំ បរិច្ចខេត្តា, ឃំ ចា ចំ ចា ខុត្តុ ខេហាត្យ”តិ ចំតិមិត្តំ ត ពយតិ ត ខេចឆតិ, ព្រាសពយ្បិ អញ្ញាចត្តំ ត ពច្ឆតិ, ព្យសលិរេមុខ អញ្ញាឆត្តុ អចលិឆិដ្ឋាខេតាច ខេហាតិ, ខុចំ

អត្ថសង្ខ្យាតស្មិំ ឱតារំ សម្បាទេត្វាបិយោ។

អបិ ច សមាសតោ កតាកិតីហារស្ស អត្ថិ សិនេហស្ស បរិយោសានំ បេមស្ស ច សិនេហស្ស បរិច្ឆេទំ ឱតារំ សម្បាទេត្វាបិយោ។ សម្មាសម្ពោធិសមធិគមាយ ហិ កតមហាបណិធានស្ស មហាសត្តស្ស យាចកេតោ បរិច្ចាគេន សព្វស្ស ទេយ្យស្ស អនុបលិត្តស្ស អត្ថិ សិនេហោ បរិក្ខយំ បរិយាទានំ គច្ឆតិ, មហាករុណាសមាវេសេន បន បិយបុត្តេ វិយ សព្វសត្តេ សម្បស្សមានស្ស ពេមស្ស មេត្តាករុណាសិនេហោ បរិច្ឆិជ្ជតិ, តតោ ច តំតទច្ចន្តរូបំ អត្តបរសន្តានេសុ លោភទោសមោហវិគមេន វិទ្ធំសិតកាមច្ឆន្ទិយាទិទោសនិស្សរណបដិបក្ខា យថាបុរិមា ទានបិយវចនអត្ថចរិយាសមានត្តតាសង្គហេហិ ចតូហិ សង្គហវត្ថូហិ ចតុរធិដ្ឋានានុគតេហិ អច្ចន្តំ ជនស្ស សង្គហករណេន ឧបរិ យានត្តយេ អវតារណំ បរិបាចនញ្ច ករោតិ។

មហាសត្តានញ្ហិ មហាករុណា មហាបញ្ញា ច ទានេន អលង្កតា, ទានំ បិយវចនេន, បិយវចនំ អត្ថចរិយាយ, អត្ថចរិយា សមានត្តតាយ អលង្កតា សង្គហិតា ច។ តេសំ សព្វេបិ សត្តេ អត្តនា និព្វិសេសេ កត្វា ទោលនិសម្មាទេសុ បដិបជ្ជនានំ សព្វថា សមានសុខទុក្ខតាយ សមានត្តតាយ និច្ចំ ពុទ្ធភូតាស្មិំ ច តេហេវ ចតូហិ សង្គហវត្ថូហិ ចតុរធិដ្ឋានបរិបូរិតាភិវុទ្ធេហិ ជនស្ស អច្ចន្តិកសង្គហករណេន អភិចិនយតំ និព្ពត្តិ។ ទានញ្ហិ សម្មាសម្ពុទ្ធានំ ចាគាធិដ្ឋានេន បរិបូរិតាភិវុទ្ធំ, បិយវចនំ សច្ចាធិដ្ឋានេន, អត្ថចរិយា បញ្ញាធិដ្ឋានេន, សមានត្តតា ឧបសមាធិដ្ឋានេន បរិបូរិតាភិវុទ្ធា។ តថាគតានញ្ហិ សព្វសាវកបច្ចេកពុទ្ធេហិ សមានត្តតា បរិនិព្វានេ។ ឥធ ហិ តេសំ អធិមោសតោ ឱកាសោ។ តេនេវាហ “នត្ថិ វិមុត្តិយា នានត្ត”ន្តិ។ ហោន្តិ ចេត្ថ –

“សទ្ធោ ចាគី ឧបសន្តោ, បញ្ញវា អនុកម្បកោ;

សម្ពុទ្ធសម្ពុទ្ធោ, កិំ នាមត្ថំ ន សាធយេ។

“មហាការុណិកោ សត្ថា, ហិតេសី ច ឧបេក្ខកោ;

និរបេក្ខោ ច សព្វត្ថ, អហោ អច្ឆរិយោ ជិនោ។

“វិរត្តោ សព្វធម្មេសុ, សត្តេសុ ច ឧបេក្ខកោ;

សទា សត្តហិតេ យុត្តោ, អហោ អច្ឆរិយោ ជិនោ។

“សព្វទា សព្វសត្តានំ, ហិតាយ ច សុខាយ ច;

ញេយ្យត្តា អភិលាបោ ច, អថោ អច្ឆរិយោ មតោ”តិ។

កិត្តកេន កាលេន សម្បាទេន្តិ? ហេដ្ឋិមេន តាវ បរិច្ឆេទេន ចត្តារិ អសង្ខ្យេយ្យានិ មហាកប្បានំ សតសហស្សញ្ច, មជ្ឈិមេន អដ្ឋ អសង្ខ្យេយ្យានិ មហាកប្បានំ សតសហស្សញ្ច, ឧបរិមេន បន សោឡស អសង្ខ្យេយ្យានិ មហាកប្បានំ សតសហស្សញ្ច។ ឯតេ ច ភេទា យថាក្កមំ បញ្ញាធិកសទ្ធាធិកវីរិយាធិកវសេន ញាតព្ពា។ បញ្ញាធិកានញ្ហិ សទ្ធា មន្ទា ហោតិ បញ្ញា តិក្ខា, សទ្ធាធិកានំ បញ្ញា មជ្ឈិមា ហោតិ, វីរិយាធិកានំ បញ្ញា មន្ទា, បញ្ញានុភាវេន ច សម្មាសម្ពោធិ អធិគន្តព្ពាតិ អដ្ឋកថាយំ វុត្តំ។

អបរេ បន “វីរិយស្ស តិក្ខមជ្ឈិមមុទុភាវេន ពោធិសត្តានំ អយំ កាលវិភាគោ”តិ វទន្តិ។ អវិសេសេន បន វិមុត្តិបរិបាចនីយានំ ធម្មានំ តិក្ខមជ្ឈិមមុទុភាវេន យថាវុត្តកាលភេទេន ពោធិសម្ភារា តេសំ បារិបូរិំ គច្ឆន្តីតិ តយោបេតេ កាលភេទា យុត្តាតិបិ វទន្តិ។ ឯវំ តិវិធា ហិ ពោធិសត្តា អភិនីហារក្ខណេ ភវន្តិ ឧគ្ឃដិតញ្ញូវិបញ្ចិតញ្ញូនេយ្យភេទេន។ តេសុ យោ ឧគ្ឃដិតញ្ញូ, សោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សម្មុខា ចាតុប្បទិកំ គាថំ សុណន្តោ គាថាយ តតិយបទេ អបរិយោសិតេ ឯវ ឆហិ អភិញ្ញាហិ សហ បដិសម្ភិទាហិ អរហត្តំ អធិគន្តុំ សមត្ថូបនិស្សយោ ហោតិ, សចេ សាវកពោធិយំ អធិមុត្តោ សិយា។

ទុតិយោ ភគវតោ សម្មុខា ចាតុប្បទិកំ គាថំ សុណន្តោ អបរិយោសិតេ ឯវ គាថាយ ចតុត្ថបទេ ឆហិ អភិញ្ញាហិ អរហត្តំ អធិគន្តុំ សមត្ថូបនិស្សយោ ហោតិ, យទិ សាវកពោធិយំ អធិមុត្តោ សិយា។

តតិយោ បន ភគវតោ សម្មុខា ចាតុប្បទិកំ គាថំ សុត្វា បរិយោសិតាយ គាថាយ ឆហិ អភិញ្ញាហិ អរហត្តំ បត្តុំ សមត្ថូបនិស្សយោ ហោតិ។

តយោបេតេ វិនា កាលភេទេន កតាភិនីហារា ពុទ្ធានំ សន្តិកេ លទ្ធព្យាករណា ច អនុក្កមេន បារមិយោ បូរេន្តា យថាក្កមំ យថាវុត្តភេទេន កាលេន សម្មាសម្ពោធិំ បាបុណន្តិ។ តេសុ តេសុ បន កាលភេទេសុ អបរិបុណ្ណេសុ តេ តេ មហាសត្តា ទិវសេ ទិវសេ វេស្សន្តរទានសទិសំ មហាទានំ ទេន្តាបិ តទនុរូបេ សីលាទិសព្ពបារមិធម្មេ អាចិនន្តាបិ បញ្ច មហាបរិច្ចាគេ បរិច្ចជន្តាបិ ញាតត្ថចរិយា លោកត្ថចរិយា ពុទ្ធត្ថចរិយា បរមកោដិំ បាបេន្តាបិ អន្តរា ច សម្មាសម្ពុទ្ធា ភវិស្សន្តីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ កស្មា? ញាណស្ស អបរិបច្ចនតោ ពុទ្ធការណធម្មានំ អបរិនិដ្ឋានតោ។ បរិច្ឆិន្នកាលនិប្ផាទិតំ វិយ ហិ សស្សំ យថាវុត្តកាលបរិច្ឆេទេន បរិនិប្ផាទិតា សម្មាសម្ពោធិ តទន្តរា សព្ពុស្សាហេន វាយមន្តេនាបិ ន សក្កា អធិគន្តុន្តិ បារមិបារិបូរិ យថាវុត្តកាលវិសេសេន សម្បជ្ជតីតិ វេទិតព្ពំ។

កោ អានិសំសោតិ? យេ តេ កតាភិនីហារានំ ពោធិសត្តានំ –

“ឯវំ សព្ពង្គសម្បន្នា, ពោធិយា និយតា នរា;

សំសរំ ទីឃមទ្ធានំ, កប្បកោដិសតេហិបិ។

“អវីចិម្ហិនុប្បជ្ជន្តិ, តថា លោកន្តរេសុ ច;

និជ្ឈាមតណ្ហា ខុប្បិបាសា, ន ហោន្តិ កាលកញ្ជិកា។

“ន ហោន្តិ ខុទ្ទកា បាណា, ឧប្បជ្ជន្តាបិ ទុគ្គតិំ;

ជាយមានា មនុស្សេសុ, ជច្ចន្ធា ន ភវន្តិ តេ។

“សោតវេកល្លតា នត្ថិ, ន ភវន្តិ មូគបក្ខិកា;

ឥត្ថិភាវំ ន គច្ឆន្តិ, ឧភតោព្យញ្ជនបណ្ឌកា។

“ន ភវន្តិ បរិយាបន្នា, ពោធិយា និយតា នរា;

មុត្តា អានន្តរិកេហិ, សព្ពត្ថ សុទ្ធគោចរា។

“មិច្ឆាទិដ្ឋិំ ន សេវន្តិ, កម្មកិរិយទស្សនា;

វសមានាបិ សគ្គេសុ, អសញ្ញំ នុបបជ្ជរេ។

“សុទ្ធាវាសេសុ ទេវេសុ, ហេតុ នាម ន វិជ្ជតិ;

នេក្ខម្មនិន្នា សប្បុរិសា, វិសំយុត្តា ភវាភវេ;

ចរន្តិ លោកត្ថចរិយាយោ, បូរេន្តិ សព្ពបារមី”តិ។ (ធ។ ស។ អដ្ឋ។ និទានកថា; ជា។ អដ្ឋ។ ១។ទូរេនិទានកថា; អប។ អដ្ឋ។ ១។ ទូរេនិទានកថា) –

ឯវំ សំវណ្ណិតា អានិសំសា។ យេ ច “សតោ សម្បជានោ, អានន្ទ, ពោធិសត្តោ តុសិតា កាយា ចវិត្វា មាតុកុច្ឆិំ ឱក្កមតី”តិអាទិនា (ម. និ. ៣.២០០; ទី. និ. ២.១៧) សោឡស អច្ឆរិយព្ភុតធម្មប្បការា, យេ ច “សីតំ ព្យបគតំ ហោតិ, ឧណ្ហញ្ច ឧបសម្មតី”តិអាទិនា (ពុ. វំ. ២.៨៣) “ជាយមានេ ខោ, សារិបុត្ត, ពោធិសត្តេ អយំ ទសសហស្សី លោកធាតុ សង្កម្បតិ សម្បកម្បតិ សម្បវេធតី”តិអាទិនា (ម. និ. ៣.២០៧; ទី. និ. ២.៣២) ច ទ្វត្តិំស បុព្ពនិមិត្តប្បការា, យេ វា បនេត្ថាបិ ពោធិសត្តានំ អធិប្បាយសមិជ្ឈនំ កម្មាទីសុ វសីភាវោតិ ឯវមាទយោ តត្ថ តត្ថ ជាតកពុទ្ធវំសាទីសុ ទស្សិតាការា អានិសំសា, តេ សព្ពេបិ ឯតាសំ អានិសំសា។ តថា យថានិទស្សិតភេទា អលោភាទោសាទិគុណយុគឡាទយោ ចាតិ វេទិតព្ពា។

អបិ ច យស្មា ពោធិសត្តោ អភិនីហារតោ បដ្ឋាយ សព្ពសត្តានំ បិតុសមោ ហោតិ ហិតេសិតាយ, ទក្ខិណេយ្យកោ គរុ ភាវនីយោ បរមញ្ច បុញ្ញក្ខេត្តំ ហោតិ គុណវិសេសយោគេន។ យេភុយ្យេន ច មនុស្សានំ បិយោ ហោតិ, អមនុស្សានំ បិយោ ហោតិ, ទេវតាហិ អនុបាលីយតិ, មេត្តាករុណាបរិភាវិតសន្តានតាយ វាឡមិគាទីហិ ច អនភិភវនីយោ ហោតិ, យស្មិំ យស្មិញ្ច សត្តនិកាយេ បច្ចាជាយតិ, តស្មិំ តស្មិំ ឧឡារេន វណ្ណេន ឧឡារេន យសេន ឧឡារេន សុខេន ឧឡារេន ពលេន ឧឡារេន អាធិបតេយ្យេន អញ្ញេ សត្តេ អភិភវតិ បុញ្ញវិសេសយោគតោ។

អប្បាពាធោ ហោតិ អប្បាតង្កោ, សុវិសុទ្ធា ចស្ស សទ្ធា ហោតិ សុវិសទា, សុវិសុទ្ធំ វីរិយំ, សតិសមាធិបញ្ញា សុវិសទា, មន្ទកិលេសោ ហោតិ មន្ទទរថោ មន្ទបរិឡាហោ, កិលេសានំ មន្ទភាវេនេវ សុវចោ ហោតិ បទក្ខិណគ្គាហី, ខមោ ហោតិ សោរតោ, សខិលោ ហោតិ បដិសន្ថារកុសលោ, អក្កោធនោ ហោតិ អនុបនាហី, អមក្ខី ហោតិ អបឡាសី, អនិស្សុកី ហោតិ អមច្ឆរី, អសឋោ ហោតិ អមាយាវី, អថទ្ធោ ហោតិ អនតិមានី, អសារទ្ធោ ហោតិ អប្បមត្តោ, បរេហិ ឧបតាបសហោ ហោតិ បរេសំ អនុបតាបី, យស្មិញ្ច គាមខេត្តេ បដិវសតិ, តត្ថ សត្តានំ ភយាទយោ ឧបទ្ទវា យេភុយ្យេន អនុប្បន្នា នុប្បជ្ជន្តិ, ឧប្បន្នា ច វូបសម្មន្តិ, យេសុ ច អបាយេសុ ឧប្បជ្ជតិ, ន តត្ថ បចុរជនោ វិយ ទុក្ខេន អធិមត្តំ បីឡីយតិ, ភិយ្យោសោមត្តាយ សំវេគមាបជ្ជតិ។ តស្មា មហាបុរិសស្ស យថាភវំ តស្មិំ តស្មិំ ភវេ លទ្ធព្ពា ឯតេ សត្តានំ បិតុសមតាទក្ខិណេយ្យតាទយោ គុណវិសេសា អានិសំសាតិ វេទិតព្ពា។

តថា អាយុសម្បទា រូបសម្បទា កុលសម្បទា ឥស្សរិយសម្បទា អាទេយ្យវចនតា មហានុភាវតាតិ ឯតេបិ មហាបុរិសស្ស បារមីនំ អានិសំសាតិ វេទិតព្ពា។ តត្ថ អាយុសម្បទា នាម តស្សំ តស្សំ ឧបបត្តិយំ ទីឃាយុកតា ចិរដ្ឋិតិកតា, តាយ យថារទ្ធានិ កុសលសមាទានានិ បរិយោសាបេតិ, ពហុញ្ច កុសលំ ឧបចិនោតិ។ រូបសម្បទា នាម អភិរូបតា ទស្សនីយតា បាសាទិកតា, តាយ រូបប្បមាណានំ សត្តានំ បសាទាវហោ ហោតិ សម្ភាវនីយោ។ កុលសម្បទា នាម ឧឡារេសុ កុលេសុ អភិនិព្ពត្តិ, តាយ ជាតិមទាទិមទមត្តានម្បិ ឧបសង្កមនីយោ ហោតិ បយិរុបាសនីយោ, តេន តេ និព្ពិសេវនេ ករោតិ។ ឥស្សរិយសម្បទា នាម មហាវិភវតា មហេសក្ខតា មហាបរិវារតា ច, តាហិ សង្គហេតព្ពេ ចតូហិ សង្គហវត្ថូហិ សង្គហេតុំ, និគ្គហេតព្ពេ ធម្មេន និគ្គហេតុំ សមត្ថោ ហោតិ។

អាទេយ្យវចនតា តាយ សទ្ធេយ្យតា បច្ចយិកតា, តាយ សត្តានំ បមាណភូតោ ហោតិ, អលង្ឃនីយា ចស្ស អាណា ហោតិ។ មហានុភាវតា តាយ អានុភាវមហត្តតា, តាយ បរេហិ ន អភិភូយតិ, សមយេច បន បរេ អញ្ញាណត្ថ អភិភវតិ ធម្មេន សមេន យថាភូតគុណេហិ ច, ឯវមេតេ អាយុសម្បទាទយោ យថាបុរិសស្ស បារមីនំ អានិសំសា, សមត្ថា អបរិមាណស្ស បុញ្ញសម្ភារស្ស បរិវុឌ្ឍិហេតុភូតា យានត្តយេ សត្តានំ អវតារណស្ស បរិបាចនស្ស ច ការណត្តាតិ វេទិតព្វា។

កិំផលន្តិ? សមាសតោ តាវ សម្មាសម្ពុទ្ធភាវោ ឯតាសំ ផលំ, វិត្ថារតោ បន ទ្វត្តិំសមហាបុរិសលក្ខណអសីតិអនុព្យញ្ជនព្យាមប្បភាទិអនេកគុណគណសមុជ្ជលរូបកាយសម្បត្តិ-អធិដ្ឋានា ទសពលចតុវេសារជ្ជឆអសាធារណញាណអដ្ឋារសាវេណិក- ពុទ្ធធម្មប្បភុតិអនន្តាបរិមាណ គុណសមុទយោបសោភិនី ធម្មកាយសិរី។ យាវតា បន ពុទ្ធគុណា យេ អនេកេហិបិ កប្បេហិ សម្មាសម្ពុទ្ធេនាបិ វាចាយ បរិយោសាបេតុំ ន សក្កា, ឥទមេតាសំ ផលំ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“ពុទ្ធោបិ ពុទ្ធស្ស ភណេយ្យ វណ្ណំ, កប្បម្បិ ចេ អញ្ញមភាសមានោ;

ខីយេថ កប្បោ ចិរទីឃមន្តរេ, វណ្ណោ ន ខីយេថ តថាគតស្សា”តិ។ (ទី. និ. អដ្ឋ. ១.៣០៤; ៣.១៤១; ម. និ. អដ្ឋ. ២.៤២៥; ឧទា. អដ្ឋ. ៥៣; ចរិយា. អដ្ឋ. និទានកថា);

ឯវមេត្ថ បារមីសុ បកិណ្ណកកថា វេទិតព្វា។

យំ បន បាឡិយំ “ទត្វា ទាតព្វកំ ទាន”ន្តិអាទិនា សត្តាបិ បារមី ឧទ្ទេសេត្វា បុរតោ “កោសជ្ជំ ភយតោ ទិស្វា”តិអាទិនា បរិយោសានគាថាទ្វយំ វុត្តំ, តំ យេហិ វីរិយារម្ភមេត្តាការណតា អប្បមាទវិហារេហិ យថាវុត្តា ពុទ្ធការកធម្មា វិសទភាវំ គតា សម្មាសម្ពោធិសន្តាតា ច អត្តនោ វិមុត្តិ បរិបាចិតា, តេហិ វេនេយ្យានម្បិ វិមុត្តិបរិបាចនាយ ឧប្បាទនត្ថំ វុត្តំ។

តត្ថ កោសជ្ជំ ភយតោ ទិស្វា, វីរិយារម្ភញ្ច ខេមតោតិ ទីបិតា បដិបក្ខេ អាទីនវទស្សនមុខេន វីរិយារម្ភេ អានិសំសំ ទស្សេតិ។ អារទ្ធវីរិយា ហោថាតិ ទីបិតា វីរិយារម្ភេ និយោជេតិ។ យថា ច –

“សព្វបាបស្ស អករណំ, កុសលស្ស ឧបសម្បទា;

សចិត្តបរិយោទបនំ, ឯតំ ពុទ្ធាន សាសន”ន្តិ។ (ធ. ប. ១៨៣; ទី. និ. ២.៩០; នេត្តិ. ៣០, ៥០) –

សង្ខេបតោ។ វិត្ថារតោ បន សកលេន ពុទ្ធវចនេន បកាសិតា សព្វាបិ សម្បត្តិយោ ឯកន្តេន សម្បាទនាធីនា, តស្មា ភគវា វីរិយារម្ភេ និយោជេត្វា “ឯសា ពុទ្ធានុសាសនី”តិ អាហ។

តត្រាយំ សង្ខេបត្ថោ – យ្វាយំ សព្វសំកិលេសមូលភាវតោ សព្វានត្ថវិធាយកត្តា កោសជ្ជំ ភយតោ តប្បដិបក្ខតោ ចតូហិ យោគេហិ អនុបទ្ទវភាវសាធនតោ វីរិយារម្ភស្ស ខេមតោ ទិស្វា អធិសីលសិក្ខាទិសម្បាទនវសេន វីរិយស្ស អារម្ភោ សម្បាទនានុយោគោ, តត្ថ យំ សម្បាទេថ និយោជេន, “អារទ្ធវីរិយា ហោថា”តិ, ឯសា ពុទ្ធានំ ភគវន្តានំ អនុសាសនី អនុសិដ្ឋិ ឱវាទោតិ។ សេសកថាសុបិ ឡុមិតាន នយេន អត្ថោ វេទិតព្វោ។

អយំ បន វិសេសោ – វិវទន្តិ វិរុទ្ធវាទំ, ឆវិវាទវត្ថុវសេន វិវទន្តីតិ អត្ថោ។ អវិវទន្តិ វិវាទបដិបក្ខំ មេត្តាវចីកម្មំ, មេត្តាកាយកម្មំ វា អញ្ញំ វា អវិវទន្តិ អវិវាទហេតុភូតំ ឆព្វិធំ សារណីយធម្មំ សមគ្គាតិ អវគ្គា, កាយេន ចេវ ចិត្តេន ច សហិតា អវិរហិតា អវិយុត្តាតិ អត្ថោ។ សខិលាតិ សខិលា មុទុសីលា, អញ្ញមញ្ញំ មុទុហទយាតិ អត្ថោ។ ឯសា ពុទ្ធានុសាសនីតិ ឯត្ថ សនេន សព្វំ វិវាទមូលកំ យទិទំ ឆសារណីយធម្មបរិបូរណវសេន សមគ្គវាសេ និយោជេតិ, ឯសា ពុទ្ធានំ អនុសិដ្ឋីតិ យោជេតព្វំ។ សមគ្គវាសញ្ហិ វសមានា សីលទិដ្ឋិសាមញ្ញគតា អវិវទមានា សុខេនេវ តិស្សោ សិក្ខា បរិបូរេស្សន្តីតិ សត្ថា សមគ្គវាសេ និយោជេតិ។ អត្ថតោ សាសនន្តិ ជនេស្សតិ។

បមាទន្តិ បមជ្ជនំ, កុសលានំ ធម្មានំ បមុស្សនំ អកុសលេសុ ច ធម្មេសុ ចិត្តវោស្សគ្គំ។ វុត្តញ្ហេតំ – “តត្ថ កតមោ បមាទោ, កាយទុច្ចរិតេ វា វចីទុច្ចរិតេ វា មនោទុច្ចរិតេ វា បញ្ចសុ វា កាមគុណេសុ ចិត្តស្ស វោស្សគ្គោ វោស្សគ្គានុប្បទានំ កុសលានំ វា ធម្មានំ ភាវនាយ អសក្កច្ចកិរិយតា, អសាតច្ចកិរិយតា, អនដ្ឋិតកិរិយតា, ឱលីនវុត្តិតា, និក្ខិត្តឆន្ទតា, និក្ខិត្តធុរតា អនាសេវនា អភាវនា អពហុលីកម្មំ...បេ... យោ ឯវរូបោ បមាទោ បមជ្ជនា បមជ្ជិតត្តំ, អយំ វុច្ចតិ បមាទោ”តិ (វិភ. ៨៤៦)។

អប្បមាទន្តិ អប្បមជ្ជនំ។ តំ បមាទស្ស បដិបក្ខតោ វេទិតព្វំ។ អត្ថតោ ហិ អប្បមាទោ នាម សតិយា អវិប្បវាសោ, “សតិយា អវិប្បវាសោ”តិ ច និច្ចំ ឧបដ្ឋិតាយ សតិយា ឯតំ នាមំ។ អបរេ បន “សតិសម្បជញ្ញប្បធានា តថា បវត្តា ចត្តារោ អរូបិនោ ខន្ធា អប្បមាទោ”តិ វទន្តិ។ យស្មា បន អប្បមាទភាវនា នាម វិសុំ ឯកា ភាវនា នត្ថិ។ យា ហិ កាចិ បុញ្ញកិរិយា កុសលកិរិយា, សព្វា សា អប្បមាទភាវនាត្វេវ វេទិតព្វា។

វិសេសតោ បន វិវដ្ដូបនិស្សយំ សរណាគមនំ កាយិកវាចសិកសំវរញ្ច ឧបាទាយ សព្វា សីលកថា, សព្វា សមាធិកថា, សព្វា បញ្ញាកថា, សព្វា កុសលកថា, អនវជ្ជកថា , អប្បមាទកថា។ “អប្បមាទោ”តិ ហិ ឥទំ បទំ មហន្តំ អត្ថំ ទីបេតិ, មហន្តំ អត្ថំ បរិគ្គហេត្វា តិដ្ឋតិ, សកលម្បិ តេបិដកំ ពុទ្ធវចនំ អាហរិត្វា អប្បមាទបទស្ស អត្ថំ កត្វា កថេន្តោ ធម្មកថិកោ “អតិត្ថេន បក្ខន្តោ”តិ ន

ចតុត្ថោ កស្មា? អប្បមាទបទស្ស មហន្តភាវតោ. តថា ហិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ កុសិនារាយំ យមកសាលានមន្តរេ បរិនិព្ពានមញ្ចេ និបន្នោ អភិសម្ពោធិតោ បដ្ឋាយ បញ្ចចត្តាលីសាយ វស្សេសុ អត្តនា ភាសិតំ សព្ពំ ឯកេនេវ បទេន សង្គហេត្វា ទស្សេន្តោ "អប្បមាទេន សម្បាទេថា"តិ (ទី. និ. ២.២១៨) ភិក្ខូនំ ឱវាទមទាសិ. តថា ចាហ – "សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, យានិ កានិចិ ជង្គលានំ បាណានំ បទជាតានិ, សព្ពានិ តានិ ហត្ថិបទេ សមោធានំ គច្ឆន្តិ, ហត្ថិបទំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ យទិទំ មហន្តត្តេន, ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ កុសលា ធម្មា, សព្ពេ តេ អប្បមាទមូលកា អប្បមាទសមោសរណា, អប្បមាទោ តេសំ អគ្គមក្ខាយតី"តិ (ម. និ. ១.៣០០ ថោកំ វិសទិសំ). តត្ថ អប្បមាទភាវនំ សិខាប្បត្តំ ទស្សេន្តោ សត្ថា "ភាវេថដ្ឋង្គិកំ មគ្គ"ន្តិ អាហ.

តស្សត្ថោ – យោ ឯស សីលាទិខន្ធត្តយសង្គហោ សម្មាទិដ្ឋិបុព្ពង្គមោ សម្មាទិដ្ឋិអាទីនំ វសេន អដ្ឋន្នំ អង្គានំ វសេន អដ្ឋង្គិកោ អរិយមគ្គោ, តំ ភាវេថ អត្តនោ សន្តានេ ឧប្បាទេថ. ទស្សនមគ្គមត្តេ អឋត្វា ឧបរិ តិណ្ណំ មគ្គានំ ឧប្បាទនវសេន វឌ្ឍេថ, ឯវំ វោ អប្បមាទភាវនា សិខាប្បត្តា ភវិស្សតីតិ. ឯសា ពុទ្ធានុសាសនីតិ យទិទំ កុសលេសុ ធម្មេសុ អប្បមជ្ជនំ, តញ្ច ឧស្សុក្កាបេត្វា អរិយមគ្គស្ស ភាវនា ឯសា ពុទ្ធានំ ភគវន្តានំ អនុសិដ្ឋិ ឱវាទោតិ.

ឥតិ ភគវា អរហត្តនិកូដេន ចរិយាបិដកទេសនំ និដ្ឋាបេសិ. ឥត្ថំ សុទន្តិអាទីសុ ឥត្ថន្តិ កប្បេ ច សតសហស្សេតិអាទិនា (ចរិយា. ១.១) បការេន. សុទន្តិ និបាតមត្តំ. ភគវាតិ ភាគ្យវន្តតាទីហិ ការណេហិ ភគវា. អត្តនោ ពុទ្ធចរិយន្តិ បុរិមាសុ អកិត្តិបណ្ឌិតាទិជាតីសុ អត្តនោ បដិបត្តិទុក្ករកិរិយំ. សម្ភាវយមានោតិ ហត្ថតលេ អាមលកំ វិយ សព្ពេន បការេន ពុទ្ធាបទានិយំ នាមាតិ ពុទ្ធានំ បុរាតនកម្មំ បរិទីបនំ ទុក្ករកិរិយំ អធិកិច្ច បវត្តត្តា ទេសិតត្តា ពុទ្ធាបទានិយន្តិ ឯវំនាមកំ. ធម្មបរិយាយន្តិ ធម្មទេសនំ ធម្មក្ខំ វា ការណំ. អភាសិត្ថាតិ អវោច. យំ បនេត្ថ ន វុត្តំ, តំ ហេដ្ឋា វុត្តនយត្តា ឧត្តានត្ថត្តា ច ន វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ.

និគមកថា

ឯត្តាវតា ច –

វិសុទ្ធចរិតោ សត្ថា, ពុទ្ធចរិយាយ បារគូ;

សព្ពចរិយាសុ កុសលោ, លោកាចរិយោ អនុត្តរោ.

យំ អត្ថចរិយសម្ពាហំ, សព្ពមត្ថចរិយាទិកោ;

អត្តនោ ពុទ្ធចរិយាហំ, អាតុការចរិកាវហំ.

ទេសេសិ នាថោ ចរិយា-បិដកំ យ្ចា តាទិនោ;

ធម្មសង្គាហកា ថេរា, សង្គាយិំសុ តថេវ ច`

តស្ស អត្ថំ បកាសេតុំ, បោរាណដ្ឋកថានយំ;

និស្សាយ យា សមារទ្ធា, អត្ថសំវណ្ណនា មយា`

យា តត្ថ បរមត្ថានំ, និទ្ធារេត្វា យថារហំ;

បកាសនា បរមត្ថ-ទីបនី នាម នាមតោ`

សម្បត្តា បរិនិដ្ឋានំ, អនាកុលវិនិច្ឆយា;

សាធិកាយដ្ឋវីសាយ, បាឡិយា ភាណវារតោ`

ឥតិ តំ សង្ខរោន្តេន, យំ តំ អធិគតំ មយា;

បុញ្ញំ តស្សានុភាវេន, លោកនាថស្ស សាសនំ`

ឱគាហេត្វា វិសុទ្ធាយ, សីលាទិបដិបត្តិយា;

សព្ពេបិ ទេហិនោ ហោន្តុ, វិមុត្តិរសភាគិនោ`

ចិរំ តិដ្ឋតុ លោកស្មិំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនំ;

តស្មិំ សគារវា និច្ចំ, ហោន្តុ សព្ពេបិ បាណិនោ`

សម្មា វស្សតុ កាលេន, ទេវោបិ ជគតីបតិ;

សទ្ធម្មនិរតោ លោកំ, ធម្មេនេវ បសាសតុ។

ឥតិ ពទរតិត្ថវិហារវាសិនា អាចរិយធម្មបាលេន

កតា

ចរិយាបិដកវណ្ណនា និដ្ឋិតា។